

VI MOŽETE RAZUMJETI BIBLIJU!

*Pavlovo pismo
problematičnoj Crkvi:*

*1. i 2. Poslanica
Korinćanima*

BOB UTLEY
UMIROVLJENI PROFESOR HERMENEUTIKE
(TUMAČENJE BIBLIJE)

BIBLE LESSONS INTERNATIONAL,
MARSHALL, TEXAS
2012.

www.BibleLessonsIntl.com
www.freebiblecommentary.org

Copyright ©2013. od [Bible Lessons International](http://www.BibleLessonsIntl.com). Sva su prava pridržana. Nijedna prijepiska ili nijedan dio ove građe ne smije biti učinjen dostupnim ni na koji način. Za takve prijepiske mora biti zatražena dozvola od dr. Bob Utleyja i mora uključivati reference na www.freebiblecommentaries.org

Osnovni biblijski tekst korišten u ovome komentaru je: *New American Standard Bible* (Ažuriran, 1995.) Copyright ©1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975, 1977, 1995 od *The Lockman Foundation*, P. O. Box 2279, La Habra, CA 90632-2279

SADRŽAJ

SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOME KOMENTARU	i
Riječ Autora: Kako Vam Ovo Tumačenje Može Pomoći?	iv
Vodič Dobroga Biblijskog Čitanja: Osobno Traganje Za Dokazivom Istinom	vi

Komentari

UVOD U PRVU POSLANICU KORINČANIMA	1
2. POSLANICA KORINČANIMA 1	6
2. POSLANICA KORINČANIMA 2	77
2. POSLANICA KORINČANIMA 3	108
2. POSLANICA KORINČANIMA 4	133
2. POSLANICA KORINČANIMA 5	147
2. POSLANICA KORINČANIMA 6:1 – 7:1	166
2. POSLANICA KORINČANIMA 7:2-16	178
2. POSLANICA KORINČANIMA 8	188
2. POSLANICA KORINČANIMA 9	202
2. POSLANICA KORINČANIMA 10	214
2. POSLANICA KORINČANIMA 11	224
2. POSLANICA KORINČANIMA 12	236
2. POSLANICA KORINČANIMA 13	249

PAVLOVO PISMO PROBLEMATIČNOJ CRKVI

2. POSLANICA KORINĆANIMA

POPIS SADRŽAJA POSEBNIH TEMA

Sofisti, Uvod, B	1
Slati (<i>apostellō</i>), iz čega dolazi “apostol”, 1:1a	8
Nadahnuće (inspiracija), 1:1a	9
Prosvjetljenje (iluminacija), 1:1a	9
Kanon, 1:1a	10
Mesija (iz Knjige proroka Daniela 9:26), 1:1a	11
Imena za Božanstvo, 1:1a	12
Volja (<i>thelēma</i>) Božja, 1:1a	15
Timotej, 1:1a	16
Crkva (<i>ekklesia</i>), 1:1b	16
YHWH-in vječni iskupiteljski naum, 1:1b	17
Starozavjetna proroštva o budućnosti nasuprot novozavjetnim proroštvima (“Ključan uvod” u Otkrivenje), 1:1b	18
Istočnjačka književnost (biblijski paradoksi), 1:1b	22
Monoteizam, 1:1b	23
Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom, 1:1b	25
Skori povratak, 1:1b	25
Ustrajnost, 1:1b	26
NZ-na svetost /posvećenje, 1:1b	27
Trojstvo, 1:1b	28
Zakašnjeli Drugi dolazak [skorašnji Kristov povratak nasuprot zakašnjeljoj parusiji], 1:1b]	29
Anđeo Gospodnji (BDB 521 GRAĐA BDB 217), 1:1b	29
Grad Korint, 1:1b	30
Sveti (<i>hagios</i>), 1:1b	30
Svet, 1:1b	31
Svetac, 1:1b	32
“Milot, milosrđe, i mir” kod Pavla (iz 1. Timoteju poslanice 1), 1:2	33
Ljubaznost /blagost /dobrota (<i>hesed</i>), 1:2	33
Očinstvo Boga, 1:2	34
Osobine Boga Izraelova (NZ) - iz 1. Timoteju poslanice 1:17, 1:3	37
Ovo doba i dolazeće doba, 1:3	38
Slava [<i>kabod</i>] (SZ), 1:3	38
Zauvijek (<i>ʿolam</i>), 1:3	40
Savez, 1:3	42
Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje (<i>pistis</i> [imenica], <i>pisteuō</i> , [glagol], <i>pistos</i> [pridjev] u NZ-u), 1:3	42
Apostazija /otpadništvo [<i>aphistēmi</i>], 1:3	43
Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu, 1:3	45
Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?, 1:3	48
Pokajanje u Starome zavjetu, 1:3	50
Pokajanje u Novome zavjetu, 1:3	50
Vjera, povjerenje, ili pouzdanje, 1:3	51
Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja, 1:3	52
Ispovijed /Priznanje, 1:3	53
Nevolja (<i>thlipsis</i>), 1:4	54
Pateći Mesija, 1:5	55
Zašto kršćane trpe?, 1:6	55
Jamstvo, 1:7	56
Pavlova uporaba <i>huper</i> složenica, 1:8	57
Nada (<i>elpis</i> , kod Pavla), 1:10	58
Spasenje (SZ-ni pojam), 1:10	59

Meso (<i>sarx</i>), 1:12.....	61
Dovršetak i potpunost (<i>telos</i>) u Poslanici Hebrejima, 1:13-14	62
Dan Gospodinov, 1:14	62
Sin Božji, 1:19	64
“Sinovi od ...” (SZ), 1:19	65
Anđeli i demoni (nečisti duhovi) u NZ-u, 1:19.....	66
Amen, 1:20	68
Slava [<i>doxa</i>] (NZ), 1:20.....	69
Sigurnost, 1:21	70
Kršćaninova sigurnost, 1:21	71
Osobine Boga Izraelova (SZ), 1:21	72
Pečat, 1:22	73
Srce (NZ), 1:22	73
Stav (<i>histēmi</i>), 1:24.....	74
Obilovati (<i>periseuō</i>), 2:7.....	80
Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja, 2:9.....	81
Vatra (BDB 77, KB 92), 2:9.....	81
Bog preispituje Svoj narod (SZ), 2:9	82
Znati [slikovito pokazano iz Ponovljenoga zakona], 2:9.....	82
<i>Koinōnia</i> (zajedništvo), 2:9.....	83
Sotona (iz Poslanice Galaćanima 1:13), 2:11	84
Lucifer (iz Knjige proroka Izaije 14:12), 2:11	85
Pad Sotone i njegovih anđela (iz Knjige Otkrivenja 12:4), 2:11	86
Dan (yom, BDB 398, KB 399), 2:11	86
Apokaliptička književnost (iz Uvoda u Knjigu Otkrivenja), 2:11	88
Zmija (iz Knjige Postanka 3), 2:11	88
Levijatan, 2:11	89
Osobno zlo, 2:11	90
Spletkarenja, 2:11	91
Ljudski govor, 2:11.....	92
Duhovno ratovanje (iz Poslanice Efežanima 6:10-24), 2:11	93
Egzorcizam, 2:11	94
Demonsko u Starome zavjetu, 2:11	94
“Vrata” u NZ-u, 2:12	95
Tit, 2:13	96
Pavlova molitva, veličanje, i zahvaljivanje Bogu, 2:14.....	96
Miomiris (BDB 926 i 629), 2:15	98
Žrtveni sustavi Drevnoga Bliskog Istoka, 2:15.....	98
Duh (<i>pneuma</i>) u Novome zavjetu, Okvirni uvidi, B, poglavlje 3	109
Tehnike rabinske hermeneutike, Okvirni uvidi, B, poglavlje 3	110
Služeće vodstvo, 3:3	116
Isus i Duh, 3:3.....	117
Pavlovo gledište o Mojsijevskome Zakonu, 3:6	119
Mojsijevski Zakon i kršćanin, 3:6.....	120
Osobnost Duha, 3:6	120
Pravednost, 3:9	122
Ništavno i nevažće – bezvrijedno (<i>katargeō</i>), 3:11.....	124
Smjelost (<i>parrhēsia</i>), 3:12.....	126
Bog je otvrdnuo (Evangelje po Ivanu 12:40; Poslanica Rimljanima 9:18; 11:7.25), 3:14	127
Predestinacija (kalvinizam) nasuprot ljudske slobodne volje (arminijanizam), 3:16	128
Sramota (nekoliko hebrejskih i grčkih riječi) u teološkome smislu, 4:2.....	135
“Istina” u Pavlovim pisanjima, 4.2	136
Antropomorfički jezik za opis Božanstva, 4:2	137
Evangelje, 4:3	138
<i>Kerygma</i> , 4:3A	138
Obnova (<i>anakainōsis</i>), 4:16.....	144
Gdje su mrtvi? (<i>Šeol/Hades, Gehena, Tartarus</i>), Okvirni uvidi, B, poglavlje 5.....	148
<i>Abaddon ... Apollyon</i> , Okvirni uvidi, B, poglavlje 5.....	150

Kristovo sudačko sjedalo (iz 2. Poslanice Korinćanima 5:10), Okvirni uvidi, D, poglavlje 5	150
Nebo (SZ), 5:1	152
Nebesa i Treće nebo, 5:1	152
Strah (SZ), 5:11	155
Čuvati /držati (iz Ponovljenoga zakona 5:10), 5:11	156
Hvastanje (NZ), 5:12	157
Krštenje, 5:14.....	158
<i>Ktisis</i> , 5:17	161
Pad (Knjiga Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke online u komentarima Postanka) u NZ-u, 5:18	161
Pavlova uporaba pojma kosmos (svijet), 5:19	162
Primiti (iz 1. Poslanice Solunjanima 2:13), 6:1	167
Mane i vrline u NZ-u, 6:4-7	169
<i>Shaddai</i> , 6:18.....	174
Gospodin Nebeskih vojska, 6:18	175
Uništiti, upropastiti, pokvariti (<i>phtheirō</i>), 7:2.....	179
Utjeha, 7:5	180
Paraclete [<i>paraklōtos</i>], iz Evanđelja po Ivanu 14:16: “Drugi Pomagač”, 7:5.....	181
Zastupnička molitva. 7:7	182
Učinkovita molitva. 7:7	184
Bogatstvo, 8:2.....	190
Velikodušno /iskreno (<i>haplotēs</i>), 8:2.....	192
Desetina, 8:8.....	194
Desetine u Mojsijevskome zakonodavstvu, 8:8.....	195
Krist Isus kao Gospodin (iz 2. Korinćanima 4:5), 8:9	196
Mana, 8:15	197
Milostinja, 9:9.....	206
Zauvijek (grčki idiom), 9:9.....	207
Zahvaljivanje, 9:11	208
Pokornost (<i>hupotassō</i>), 9:13	211
Vlast (<i>exousia</i>), 10:8.....	218
Izgrađivati, 10:8.....	220
Spletke (kod Pavla), 11:3.....	226
Razmotriti (iz 2. Poslanice Korinćanima 3:5), 11:5.....	227
Budalasto, 11:16	230
Slabost (<i>astheneō</i>), 11:21.....	232
Iscjeljenje, 12:8.....	240
Ljudska seksualnost, 12:21	245
Homoseksualnost, 12:21	247
Raspeće, 13:4.....	251
Bičevanje, 13:4	251

Dodaci

Kratke odredbe grčkih gramatičkih pojmova.....	256
Tekstualni kriticizam	2685
Rječnik.....	268
Bobova doktrinarna izjava	276

SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOME KOMENTARU

- AB *Anchor Bible Commentaries*, izdao William Foxwell Albright i David Noel Freedman
- ABD *Anchor Bible Dictionary*, (6 tomova), izdao David Noel Freedman
- ABPS *American Baptist Publication Society* [Američko baptističko izdavačko društvo]
- AKOT *Analytical Key to the Old Testament*, John Joseph Owens
- ANE Drevni Bliski Istok
- ANET *Ancient Near Eastern Texts* [Drevni blisko-istočni tekstovi], James B. Pritchard
- ASV Američka standardna verzija
- AV Autorizirana verzija
- BAGD Grčko-engleski leksikon Novoga zavjeta i rano-kršćanske literature, Walter Bauer, 2. Izdanje, F. W. Gingrich i Fredrick Danker
- BDB *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* [Hebrejski i engleski leksikon Staroga zavjeta], F. Brown, S. R. Driver i C. A. Briggs
- BHS *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, GBS, 1997.
- DSS Svitci s Mrtvoga mora
- EJ *Encyclopedia Judaica* [Enciklopedija Judaica]
- IDB *The Interpreter's Dictionary of the Bible* (4 toma), izdao George A. Buttrick
- ISBE *International Standard Bible Encyclopedia* [Internacionalna standardna biblijska enciklopedija], (5 tomova), izdao James Orr
- JB *Jerusalem Bible* [Jeruzalemska Biblija]
- JPSOA *The Holy Scriptures According to the Masoretic Text: A New Translation* (The Jewish Publication Society of America [Židovsko izdavačko društvo Amerike])
- KB *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* [Hebrejski i aramejski leksikon Staroga zavjeta], Ludwig Koehler i Walter Baumgartner

- KJV *King James Version* [Verzija kralja Jamesa]
- LAM *The Holy Bible From Ancient Eastern Manuscripts* [Sveta Biblija iz drevnih istočnjačkih rukopisa] (Pešita), Georg M. Lamsa
- LXX *Septuagint* ([Septuaginta], grčko-engleska) od Zondervana, 1970.
- MOF *A New Translation of the Bible* [Novi prijevod Biblije] od Jamesa Moffatta
- MT *Masoretic Hebrew Text* [Msoretski hebrejski tekst]
- NAB *New American Bible Text* [Novi američki biblijski tekst]
- NASB *New American Standard Bible* [Nova američka standardna Biblija]
- NCV *New Century Version* [Verzija novoga vijeka], Thomas Nelson, izdao HarperCollins Christian Publishing, 2005.
- NEB *New English Bible* [Nova Engleska Biblija]
- NET *NET Bible: New English Translation* [NET Biblija: Novi engleski prijevod], drugo Beta izdanje
- NIDNTT *New International Dictionary of New Testament Theology* [Novi internacionalni rječnik novozavjetne teologije], (4 toma), Colin Brown
- NIDOTTE *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis* [Novi internacionalni rječnik starozavjetne teologije i egzegeze], (5 tomova), izdao Willem A. VanGemeren
- NIV *New International Version* [Nova internacionalna verzija]
- NJB *New Jerusalem Bible* [Nova Jeruzalemska Biblija]
- NKJV *New King James Version* [Nova verzija kralja Jamesa]
- NRSV *New Revised Standard Bible* [Nova revidirana standardna Biblija]
- OTPG *Old Testament Passing Guide* [Vodič za prolazak kroz Stari zavjet], Todd S. Beall, William A. Banks i Colin Smith
- REB *Revised English Bible* [Revidirana Engleska Biblija]
- RSV *Revised Standard Version* [Revidirana standardna verzija]
- SEPT *The Septuagint* [Septuaginta] (grčko-engleska), Zondervan, 1970.
- TCNT *The Twentieth Century New Testament* [Novi zavjet dvadesetoga stoljeća]
- TEV *Today's English Version* [Današnja engleska verzija] od *United Bible Societies*

- UBS⁴ *United Bible Societies' The Greek New Testament* [Grčki Novi zavjet od *United Bible Societies*], četvrto revidirano izdanje
- YLT *Young's Literal Translation of the Holy Bible* [Youngov doslovan prijevod Svete Biblije], Robert Young
- ZPBE *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia* [Zondervanova Ilustrirana biblijska enciklopedija], izdao Merrill C. Tenney

Riječ Autora:

Kako Vam Ovo Tumačenje Može Pomoći?

Biblijsko tumačenje jeste razumski (umni) i duhovni postupak koji nastoji shvatiti drevnoga nadahnutog pisca na takav način da Božja poruka može biti razumljiva i primjenjiva u našoj današnjici.

Duhovni postupak od presudne je važnosti ali teško ga je odrediti. On obuhvaća našu podatljivost i otvorenost prema Bogu. Mora postojati glad: (1) za Njim, (2) za spoznajom Njega, i (3) za služnje Njemu. Takav postupak uključuje molitvu, ispovijed i voljnost za promjenom načina života. U postupku tumačenja od presudne je važnosti Duh, ali tajna je zašto iskreni i bogobožni kršćani različito shvaćaju Bibliju.

Razumski postupak lakše je opisati. Moramo biti dosljedni i nepristrani prema tekstu i ne biti pod utjecajem osobnih, kulturoloških, ili denominacijskih predrasuda. Svi smo mi povijesno uvjetovani. Nitko od nas nije objektivni, neutralan tumač. Ovo tumačenje nudi pomni razumski postupak obuhvaćajući tri načela tumačenja ustrojena tako da nam pomognu nadvladati naše predrasude.

Prvo načelo

Prvo načelo jeste ustanoviti povijesnu pozadinu u kojoj je biblijska Knjiga napisana i posebno povijesne prilike za njeno autorstvo (ili kad je uređena). Izvorni je pisac morao navijestiti svrhu i poruku. Tekst ne može značiti nešto nama što nije nikad značio izvornome, drevnome, nadahnutom piscu. Njegova nakana – ne naša povijesna, emocionalna, kulturološka, osobna ili denominacijska potreba – jeste ključ. Primjena je sastavni sudionik tumačenja, ali primjeni uvijek mora prethoditi ispravno tumačenje. Neprestano mora biti ponavljano da svaki biblijski tekst ima jedno i samo jedno značenje. To značenje je ono što je izvorni biblijski pisac namjeravao kroz vodstvo Duha navijestiti svome vremenu. To jedno značenje može imati više mogućih primjena na različite kulture i okolnosti. Sve te primjene moraju biti povezane sa središnjom istinom izvornoga pisca. Zbog toga razloga, ovaj vodič za tumačenje osmišljen je tako da omogućiti kratak uvod u svaku Knjigu Biblije.

Drugo načelo

Drugo načelo jeste odrediti književne jedinice. Svaka biblijska Knjiga je jedinstveni spis. Tumači nemaju pravo izdvojiti jedan vid istine isključujući druge. Stoga, prije negoli tumačimo pojedinačne književne jedinice moramo stremiti razumjeti svrhu čitave biblijske Knjige. Pojedinačni dijelovi – poglavlja, odlomci, ili stihovi – ne mogu značiti ono što čitava jedinica ne znači. Tumačenje se mora pomaknuti s deduktivnoga pristupa cjelini na induktivni pristup pojedinim dijelovima. Stoga, ovaj vodič za tumačenje napravljen je da pomogne svakome učeniku raščlaniti građu svake književne jedinice podjelom na odlomke. Odlomak, kao i poglavlje, to jest podjele nisu nadahnuti, ali oni nam pomažu u prepoznavanju kroz jedinice.

Tumačenje na razini poglavlja – ne na razini rečenice, članova, izričaja ili riječi – jeste ključ za slijeđenje nakane biblijskoga pisca. Odlomci su temeljeni na jedinstvenome predmetu, često nazvanome tema ili tematska rečenica. Svaka riječ, izričaj, član i rečenica u odlomku povezani su nekako s tom jedinstvenom temom. Oni je ograničavaju, proširuju je, objašnjavaju, i/ili preispituju. Stvarni ključ za pravilno tumačenje je slijeđenje izvorne piščeve misli od-odlomka-do-odlomka temeljeno na pojedinačnim književnim jedinicama koje čine biblijsku Knjigu. Ovaj vodič za tumačenje osmišljen je da pomogne učeniku to napraviti usporedbom suvremenih engleskih prijevoda. Ovi su prijevodi izabrani jer koriste različite teorije prevođenja:

- A. *The New King James Version* (NKJV) je riječ-po-riječ doslovno prevođenje temeljeno na tradicionalnome grčkom rukopisu (manuskriptu) poznatome kao *Textus Receptus*. Njihove podjele na odlomke su dulje nego kod drugih prijevoda. Takve dulje jedinice pomažu učenicima uočiti jedinstvenost glavnih tema.
- B. *The New Revised Standard Version* (NRSV) izmijenjeni je prijevod riječ-za-riječ. On oblikuje središnju misao između narednih dviju suvremenih verzija. Njegove podjele na odlomke od velike su pomoći u utvrđivanju subjekata.
- C. *The Today's English Version* (TEV) dinamički je ekvivalent prijevodu izdanome od United Bible Society. On nastoji prevesti Bibliju na takav način da suvremeni engleski čitatelj ili govornik može razumjeti značenje izvornoga teksta.
- D. *The Jerusalem Bible* (JB) - dinamički je ekvivalent prijevoda temeljenog na Francuskome katoličkom prijevodu. S europskoga gledišta on je velika pomoć kod usporedbe podjele na odlomke.
- E. Tiskani tekst ažuriran 1995. je *New American Standard Bible* (NASB), koji je prijevod riječ-za-riječ. Stih po stih komentari slijede ovu podjelu na odlomke.

Treće načelo

Treće načelo jeste čitanje Biblije u različitim prijevodima kako bi se dohvatio najširi mogući smisao (semantičko polje) kojeg mogu imati biblijske riječi ili izričaji. Često se izričaj ili riječ može razumjeti na nekoliko načina. Takvi različiti prijevodi iznose ove mogućnosti te pomažu ustanoviti i objasniti rukopisne razlike. Oni ne utječu na doktrinu, ali pomažu nam da se pokušamo vratiti na izvorni tekst zapisan od nadahnutoga drevnog pisca.

Četvrto načelo

Četvrto načelo mora zabilježiti književni žanr. Izvorno nadahnuti autori odabiru objavu svoje poruke u različitim oblicima (tj. povijesna pripovijetka, povijesna drama, pjesma, proročanstvo, Evanđelje [parabola - usporedba], pisma, apokaliptički). Ovi različiti oblici imaju posebne ključeve za tumačenje (vidi Gordon Fee i Doug Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, D. Brent Sandy i Ronald L. Giese, Jr., *Cracking Old Testament Codes*, ili Robert Stein, *Playing by the Rules*).

Ovaj komentar nudi učenicima brz način provjere njihovih tumačenja. On nije osmišljen kao konačan, nego prije kao obavijestan i onaj koji navodi na razmišljanje. Često, druga moguća tumačenja pomažu nam da ne budemo tako ograničeni, dogmatski, i denominacijski nastrojeni. Tumači trebaju imati širi raspon mogućnosti tumačenja da prepoznaju kako drevni tekst može biti višeznačan. Zapanjujuće je kako ima malo suglasja među kršćanima koji Bibliju proglašavaju svojim izvorom istine.

Ova načela pomogla su mi nadvladati mnoge moje povijesne uvjetovanosti tjerajući me boriti se s drevnim tekstom. Nadam se da će i vama to biti blagoslov.

Bob Utley
27. lipanj 1996. god.

Vodič Dobroga Biblijskog Čitanja: Osobno Traganje Za Dokazivom Istinom

Možemo li znati istinu? Gdje je pronaći? Možemo li je logički dokazati? Postoji li konačan autoritet? Postoje li apsoluti [bezuovjetnosti] koji mogu voditi naše živote, naš svijet? Je li tamo smisao života? Zašto smo ovdje? Kuda idemo? Ta pitanja – pitanja o kojima svi razumni ljudi promišljaju – proganjala su ljudski um od početka vremena (Prop 1:13-18; 3:9-11). Mogu se sjetiti vlastite potrage za središnjom poveznicom moga života. Vjernikom u Krista postao sam u mladoj dobi, prvenstveno temeljem svjedoka istaknutih članova obitelji. Kako sam rastao do zrele dobi, tako su rasla i pitanja o meni samome i mome svijetu. Jednostavni kulturološki i religijski obrasci nisu me doveli do iskustava o kojima sam čitao ili bio suočen. Bilo je to vrijeme zbunjenosti, traganja, čežnje, i često osjećaja beznađa u dodiru s bezosjećajnošću, tvrdim svijetom u kojem sam živio.

Mnogi su tvrdili da imaju odgovore na ova konačna pitanja, ali nakon proučavanja i razmatranja otkrio sam da su njihovi odgovori temeljeni na: (1) osobnim filozofijama, (2) drevnim mitovima, (3) osobnim iskustvima, ili (4) psihološkim projekcijama. Trebao sam neki stupanj potvrde, neki dokaz, neku razumnost na kojoj ću temeljiti svoj pogled na svijet, moju središnju poveznicu, moj razlog za život.

To sam pronašao u svome proučavanju Biblije. Započeo sam tražiti dokaz za njenu pouzdanost, što sam pronašao u: (1) povijesnoj oslonjivosti Biblije kao potvrđene arheologijom, (2) u točnosti proročanstava Starog zavjeta, (3) jedinstvenosti biblijske poruke pisane više od tisuću šesto godina, i (4) osobnih svjedočanstava ljudi čiji su životi bili trajno promijenjeni kroz dodir s Biblijom. Kršćanstvo, kao jedinstven sustav vjere i vjerovanja, ima sposobnost baviti se sa složenim pitanjima ljudskoga života. Ne samo da mi je ono dalo razumsku okosnicu, nego mi je iskustveni vid biblijske vjere donio emocionalnu radost i stabilnosti.

Mislio sam da sam pronašao središnju poveznicu za svoj život – Krista, kao što sam razumio kroz Pismo. To je bilo opojno iskustvo, jedno emocionalno oslobođenje. Međutim, još se uvijek mogu prisjetiti zapanjenosti i bola kad mi je počelo svitati kako je zagovarano mnogo različitih tumačenja te Knjige, ponekad čak i unutar istih crkava i škola za proučavanje. Utvrđivanje nadahnutosti i pouzdanosti Biblije nije bio kraj, već samo početak. Kako da dokažem ili osporim raznovrsna i sukobljena tumačenja mnogih teških odlomaka u Pismu od onih koji su svojatali njegov autoritet i pouzdanost?

Taj je zadatak postao moj životni cilj i put kroz život vjere. Znao sam da mi je moja vjera u Krista: (1) donijela velik mir i radost. Moj je um čeznuo za nekim apsolutima u okružju relativnosti moje kulture (postmodernizam); (2) dogmatizam sukobljenih religijskih sustava (svjetske religije); i (3) denominacijsku oholost. U mome traganju za ispravnim pristupima tumačenja drevne književnosti, bio sam iznenađen otkrićem vlastitih povijesnih, kulturoloških, denominacijskih i iskustvenih predrasuda. Često sam čitao Bibliju jednostavno zato da učvrstim svoja vlastita gledišta. Koristio sam je kao izvor dogme da napadnem druge u vrijeme potvrđivanja svoje vlastite nesigurnosti i nedoraslosti. Kako je bolna za mene bila ta spoznaja!

Iako ne mogu nikada biti potpuno nepristran, mogu postati boljim čitateljem Biblije. Svoje predrasude mogu ograničiti prepoznajući ih i spoznajući njihovu prisutnost. Još nisam slobodan od njih, ali sukobio sam se s vlastitim slabostima. Tumač je često najgori neprijatelj dobroga čitanja Biblije!

Dozvolite mi dati vam popis pretpostavki koje sam unio u svoje proučavanje Biblije kako biste ih vi, čitatelji, mogli preispitati zajedno sa mnom.

I. Pretpostavke

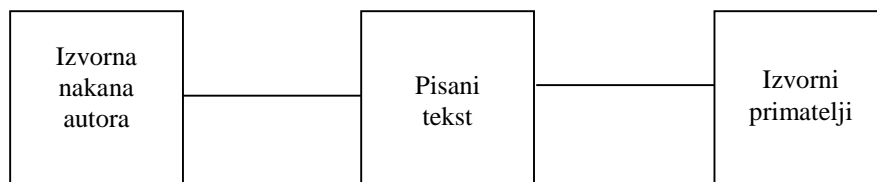
1. Vjerujem da je Biblija nadahnutu isključivo samo-otkrivenjem jednoga istinskog Boga. Prema tome, ona mora biti tumačena u svjetlu nakane izvornoga Božanskog Autora (Duha) posredstvom ljudskoga pisca u osobitoj povijesnoj pozadini.
2. Vjerujem da je Biblija pisana za običnu osobu – za sve ljude! Bog je prilagodio Sâm Sebe kako bi nama jasno govorio unutar povijesnoga i kulturološkog okvira. Bog nije skrio istinu – On želi da je mi razumijemo! Stoga, ona mora biti tumačena u svjetlu toga vremena, a ne našega. Biblija nam ne bi smjela značiti ono što nikad nije značila onima koji su je prvi čitali ili čuli. Ona je razumljiva prosječnome ljudskome umu i koristi uobičajene ljudske komunikacijske oblike i tehnike.
3. Vjerujem da Biblija ima jedinstvenu poruku i svrhu. Ne proturječi sama sebi, iako sadržava teške i paradoksalne odlomke. Tako, najbolji tumač Biblije jeste Biblija sama sebi.

4. Vjerujem da svako poglavlje (isključujući proročanstva) ima jedno i samo jedno značenje, temeljeno na nakani izvornoga, nadahnutog autora. Premda ne možemo nikad biti potpuno sigurni, mi znamo izvornu piščevu nakanu, mnogi pokazatelji ukazuju u njenome smjeru:
 - a. žanr (književna vrsta) odabran kako bi izrazio poruku
 - b. povijesna pozadina i/ili određena okolnost objelodanjena spisom
 - c. književni okvir čitave Knjige kao i svake književne jedinice
 - d. tekstualni dizajn (u osnovnim crtama) književnih jedinica kao što se one odnose prema čitavoj poruci
 - e. posebne gramatičke značajke uporabljene za naviještanje poruke
 - f. riječi odabrane za predstavljanje poruke
 - g. usporedni odlomci.

Proučavanje svakoga tog područja postaje predmetom našeg proučavanja poglavlja. Prije negoli objasnim svoju metodologiju dobrog čitanja Biblije, dopustite mi u glavnim crtama opisati neke od neprimjerenih metoda korištenih danas koje uzrokuju tako mnogo različitosti u tumačenju, i čijih se posljedica valja kloniti:

II. Neprimjerene metode

- B. Zanemarivanje književnoga okvira biblijske Knjige i uporaba svake rečenice, rečeničnoga dijela, ili čak pojedinačne riječi kao izjave istine koje se ne odnose na piščevu nakanu ili širi okvir. To se često naziva “proof-texting” [dokaz – od riječi do riječi – op.prev].
- C. Zanemarivanje povijesne pozadine Knjige zamjenjivanjem pretpostavljene povijesne pozadine koja ima malo ili nema potporu od samoga teksta.
- D. Zanemarivanje povijesne pozadine Knjige i njeno čitanje kao jutarnjih gradskih novina pisane prvenstveno za suvremenoga pojedinačnog kršćanina.
- E. Zanemarivanje povijesne pozadine Knjige alegoriziranjem teksta pretvarajući ga u filozofijsko/teološku poruku u potpunosti nepovezanu s prvim slušateljima i s izvornom autorovom nakanom.
- F. Zanemarivanje izvorne poruke zamjenjivanjem jednim vlastitim teološkim sustavom, omiljenom doktrinom, ili suvremenim rješenjem koje nema veze s izvornom autorovom nakanom i iznesenom porukom. Ova pojava često prati početno čitanje Biblije kao sredstvo uspostavljanja govornikovog autoriteta. To je često određeno kao “odaziv čitatelja” (“što-tekst-znači-meni” tumačenje). Najmanje tri pripadajuće komponente mogu biti nađene u svakome ljudskom pisanom priopćenju:

U prošlosti, različite tehnike čitanja bile su usredotočene na jednu od tri komponente, ali za istinsku potvrdu jedinstvene nadahnutosti Biblije, prikladniji je promijenjeni dijagram:

U postupak tumačenja zapravo moraju biti uključene sve tri komponente. U svrhu potvrde, moje se tumačenje usredotočuje na prve dvije komponente: izvorni autor i tekst. Ja vjerojatno reagiram na zloporabe koje sam opazio: (1) alegoriziranje ili produhovljavanje teksta i (2) “odaziv čitatelja” tumačenja (što-to-znači-meni). Zloporaba se može dogoditi na svakoj razini. Uvijek moramo provjeriti naše pobude, predrasude, tehnike, i primjene. Ali kako ih provjeriti kad ne postoje granice tumačenja, nema ograničenja, nema mjerila? Tu mi autorova nakana i tekstualna građa osigurava neko mjerilo za ograničavanje dosega mogućih valjanih tumačenja.

U svjetlu tih neprimjerenih tehnika čitanja, koji su neki mogući pristupi dobrog čitanja i tumačenja Biblije što nude stupanj potvrde i dosljednosti?

III. Mogući pristupi dobrome čitanju Biblije

Na ovoj točki ne raspravljam o jedinstvenim tehnikama tumačenja posebne književne vrste nego o općim načelima hermeneutike što vrijede za sve vrste biblijskih tekstova. Dobra knjiga za posebne pristupe književnoj vrsti je *How to read The Bible For All Its Worth*, od Gordona Feeja i Douglasa Stuarta, izdavač Zondervan.

Moja metodologija usredotočuje se početno na čitatelja dopuštajući Svetome Duhu osvijetliti Bibliju kroz četiri kruga osobnoga čitanja. To čini Duh, tekst i čitatelj prvenstveno, ne drugotno. Ovo također štiti čitatelja da bude neopravdano pod utjecajem tumača. Čuo sam da je rečeno: “Biblija baca mnogo svjetla na komentare.” To ne znači da je to podcjenjujući komentar o pomagalima za proučavanje, nego radije molba za primjereno vrijeme njihove uporabe. Moramo biti sposobni podržati naša tumačenja iz sâmog teksta. Pet područja osigurava barem ograničenu potvrdu:

1. povijesna pozadina
2. književni okvir
3. gramatičke građe (sintaksa)
4. suvremena uporaba riječi
5. odgovarajućih usporednih odlomaka
6. žanra

Iza naših tumačenja moramo biti sposobni osigurati razloge i logiku. Biblija je naš jedini izvor vjere i primjene. Žalostno, kršćani se često ne slažu s onim što ona uči ili tvrdi. Samo-poražavajuće je tvrditi nadahnutost za Bibliju i potom za vjernike ne biti sposobnim složiti se o tome što ona uči i zahtijeva!

Četiri kruga čitanja osmišljena su kako bi osigurali sljedeće uvide u tumačenje:

1. Prvi krug čitanja:

- a. čitajte Knjigu odjednom. Pročitajte je ponovno u drukčijem prijevodu, po mogućnosti iz različitih teorija prijevoda:
 - (1) riječ-za-riječ (NKJV, NASB, NRSV)
 - (2) dinamički ekvivalent (TEB, JB)
 - (3) parafrazirani (Suvremena Biblija, Proširena Biblija)
- b. tražite središnju svrhu cjelokupnoga pisanja. Odredite njegovu temu
- c. izdvojite (ako je moguće) književnu jedinicu, poglavlje, odlomak ili rečenicu što jasno izražava ovu središnju svrhu ili temu
- d. odredite prevladavajuću književnu vrstu:
 - (1) Starog zavjeta
 - a) hebrejska pripovijetka
 - b) hebrejska poezija (mudrosna književnost, psalam)
 - c) hebrejsko proročanstvo (proza, poezija)
 - d) kôdeks Zakona
 - (2) Novoga zavjeta:
 - a) pripovijesti (Evanđelja, Djela apostolska)
 - b) parabole (Evanđelja)
 - c) pisma/poslanice
 - d) apokaliptička književnost.

2. Drugi krug čitanja:

- a. čitajte ponovno čitavu Knjigu, tražeći odredbu glavnih tema ili subjekata
- b. skicirajte glavne teme i u jednostavnome obrazloženju kratko objasnite njihove sadržaje
- c. provjerite vaše obrazloženje i proširite skicu s pomagalima za proučavanje.

3. Treći krug čitanja:

- a. čitajte ponovno čitavu Knjigu, iz sâme biblijske Knjige tražite odredbu povijesne pozadine i posebne okolnosti za pisanje
- b. popišite povijesne pojedinosti spomenute u biblijskoj Knjizi:
 - (1) autora
 - (2) nadnevak
 - (3) primatelje
 - (4) posebne razloge za pisanje
 - (5) vidove kulturološke pozadine povezanih sa svrhom pisanja
 - (6) reference na povijesne ljude i događaje
- c. proširite svoj kratki pregled na razinu odlomka za onaj dio biblijske Knjige što tumačite. Uvijek odredite i skicirajte književnu jedinicu. To može biti nekoliko poglavlja ili odlomaka. To vam pomaže slijediti izvornu autorovu logiku i tekstualnu osmišljenost
- d. provjerite svoju povijesnu pozadinu uporabom pomagala za proučavanje.

4. Četvrti krug čitanja:

- a. čitajte ponovno određenu književnu jedinicu u nekoliko prijevoda:
 - (1) riječ-za-riječ (NKJV, NASB, NRSV)
 - (2) dinamički ekvivalent (TEB, JB)
 - (3) parafrazirani (Suvremena Biblija, Proširena Biblija)
- b. tražite književnu ili gramatičku građu:
 - (1) ponovljeni izričaji, Poslanica Efežanima 1:6.12.13
 - (2) ponovljena gramatička građa, Poslanica Rimljanima 8:31
 - (3) oprečne zamisli
- c. popišite sljedeće pojedinosti:
 - (1) značajni pojmovi
 - (2) neuobičajeni pojmovi
 - (3) važne gramatičke građe
 - (4) posebno teške riječi, rečenični dijelovi, i rečenice
- d. tražite odgovarajuća usporedna poglavlja:
 - (1) potražite najjasniji odlomak za proučavanje vašega subjekta što koristite: a) knjige “sustavne teologije”; b) biblijske reference; c) konkordance
 - (2) tražite moguće paradoksalni par između svojih subjekata. Mnoge biblijske istine predstavljene su u dijalektičkim parovima; mnogi denominacijski sukobi dolaze iz polovičnoga dokazivanja “proof-textinga” biblijske napetosti. Sve je u Bibliji nadahnuto, i mi moramo istražiti njenu potpunu poruku radi osiguravanja ravnoteže Svetoga pisma za naše tumačenje
 - (3) tražite usporednice unutar iste Knjige, istoga autora, ili iste književne vrste; Biblija je svoj najbolji tumač jer ima jednoga Autora, Duha
- e. koristite pomagala za proučavanje kako biste provjerili svoja zapažanja o povijesnoj pozadini ili okolnosti:
 - (1) biblijsku studiju
 - (2) biblijske enciklopedije, priručnike i rječnike
 - (3) biblijske uvode
 - (4) biblijske komentare (na ovoj točki vašega proučavanja, dopustite vjerujućoj zajednici, prošloj i sadašnjoj, da pomogne i ispravi vaše osobno proučavanje).

IV. Primjena tumačenja Biblije

Na toj se točki okrećemo primjeni. Morate uzeti vremena kako biste razumjeli tekst u njegovoj izvornoj pozadini; sad ga morate primijeniti na vaš život, vašu kulturu. Ja biblijski autoritet određujem kao “razumijevanje što je izvorni biblijski autor rekao u svoje vrijeme i primjenjivanje te istine na naše vrijeme.”

Primjena mora slijediti tumačenje izvorne autorove nakane i u vremenu i u logici. Ne možemo primijeniti poglavlje Biblije na naše vrijeme dok ne znamo što je bilo rečeno za ondašnje vrijeme! Biblijsko poglavlje ne može značiti ono što nikad nije značilo!

Vaša detaljna skica , na razini odlomka (treći krug čitanja #3), bit će vaš vodič. Primjena bi morala biti napravljena na razini odlomka, ne na razini riječi. Riječi imaju značenje samo u okviru; kratke rečenice imaju značenje samo u okviru; rečenice imaju značenje samo u okviru. Jedina nadahnuti osoba uključena u postupak tumačenja jeste izvorni autor. Mi samo slijedimo njegovo vodstvo prosvjetljenjem Svetoga Duha. Ali prosvjetljenje nije nadahnuće. Za reći “tako je rekao Gospodin”, moramo ostati u izvornoj autorovoj nakani. Primjena se mora odnositi posebno na opću nakanu čitavoga pisanja, na posebnu književnu jedinicu i razinu odlomka misaonog razvoja.

Nemojte dozvoliti da današnje prilike tumače Bibliju; dozvolite Bibliji neka govori! To od nas može zahtijevati izvlačenje načela iz teksta. To je valjano ako tekst podupire načelo. Nažalost, često su naša načela samo to, “naša” načela – ne načela teksta.

U primjenjivanju Biblije, važno je podsjetiti se da je (osim u proročanstvu) valjano jedno i samo jedno značenje za određeni biblijski tekst. To je značenje vezano na nakanu izvornoga autora kako je on naslovio krizu ili potrebu njegovog vremena. Iz toga jednoga značenja mogu biti izvedene mnoge moguće primjene. Primjena će biti temeljena na potrebama primatelja, ali ona mora biti povezana s izvornim autorovim značenjem.

V. Duhovni vid tumačenja

Dosad sam razmatrao logički postupak uključen u tumačenje i primjenu. Sad mi dozvolite kratko razmotriti duhovni vid tumačenja. Od pomoći bio mi je sljedeći popis provjere:

1. Molitva za pomoć Duha (usp. I. Kor 1:26 - 2:16).
2. Molitva za osobno oprostjenje i očišćenje od znanoga grijeha (usp. I. Iv 1:9).
3. Molitva za većom čežnjom za spoznajom Boga (usp. Ps 19:7-14; 42:1 nadalje; 119:1 nadalje).
4. Trenutačna primjena na vaš vlastiti život svake nove spoznaje.
5. Ostati ponizan i poučljiv.

Tako je teško održati ravnotežu između logičkoga postupka i duhovnoga vodstva Svetoga Duha. Uravnotežiti to dvoje pomogli su mi sljedeći navodi:

1. od Jamesa W. Sireja, *Scripture Twisting*, str. 17-18:

“Prosvjetljenje dolazi do umova ljudi Božjih – ne samo do duhovne elite. U biblijskome kršćanstvu ne postoji razred gurua, niti prosvjetljeni, ni ljudi preko kojih mora doći svo mjerodavno tumačenje. I tako, dok Sveti Duh daje posebne darove mudrosti, znanja i sposobnosti duhovnoga razumijevanja, On neće dati tim darovitim kršćanima da budu jedini autoritativni tumači Njegove Riječi. Do svakoga je pojedinoga Njegovog čovjeka da uči, sudi i raspoznaje pozivajući se na Bibliju koja stoji kao autoritet čak i onima kojima je Bog dao posebne sposobnosti. Sažeto, drskost što činim kroz cijelu knjigu je ta da je Biblija Božje istinsko otkrivenje čitavome čovječanstvu, da je ona naš konačan autoritet o svim stvarima o kojima govori, i nije potpuna tajna nego može biti dovoljno razumljiva običnim ljudima u svakoj kulturi.”

2. od Kierkegaarda, nađeno u *Protestant Biblical Interpretation*, str. 75, od Bernarda Ramma:

Prema Kierkegaardu gramatičko, leksičko, povijesno proučavanje Biblije bilo je neophodno ali i pripremno za istinsko čitanje Biblije. “Onaj tko čita Bibliju kao Božju riječ mora ju čitati sa srcem u svojim ustima, od korice do korice, s gorljivim očekivanjem, u razgovoru s Bogom. Čitanje Biblije bezbrižno ili nemarno ili akademski ili profesionalno nije čitanje Biblije kao Riječi Božje. Kad ju netko čita kao što se čita ljubavno pismo, onda ju taj čita kao Riječ Božju.”

3. H. H. Rowley u *The Relevance of the Bible*, str. 19:

“Ne tek umno razumijevanje Biblije, koliko god ono bilo potpuno, može posjedovati sva njena bogatstva. Ne prezire se takvo razumijevanje, jer je ono bitno za potpuno razumijevanje. Ali ono mora biti vođeno duhovnim razumijevanjem duhovnih bogatstava te Knjige ako želi biti potpuno. A za takvo duhovno razumijevanje potrebno je nešto više od umnoga opreza. Duhovne stvari duhovno su raspoznatljive, i učenici Biblije trebaju stav duhovnoga shvaćanja, gorljivost za pronalaženje Boga koju će potpuno pokoriti Njemu, ako je prešao iznad svoje znanstvene studije prema bogatijoj baštini te najveće od svih Knjiga.”

VI. Metoda ovog komentara

Vodič *Study Guide Commentary* osmišljen je kao pomoć vašem načinu tumačenja na sljedeće načine:

1. Kratki povijesni pregled uvodi svaku Knjigu. Nakon što ste proveli “treći krug čitanja #3” provjerite tu zabilješku.
2. Na početku svakoga poglavlja napravljeni su tekstualni uvodi. Oni vam pomažu vidjeti postavljenu građu književne jedinice.
3. Na početku svakoga poglavlja ili glavne književne jedinice podijeljenoga odlomka i njihovih opisnih naslova dato je nekoliko suvremenih prijevoda:
 - a. grčki tekst od *The United Bible Society*, četvrto revidirano izdanje (UBS⁴)
 - b. *The New American Standard Bible*, ažurirano 1995. (NASB)
 - c. *The New King James Version* (NKJV)
 - d. *The New Revised Standard Version* (NRSV)
 - e. *Today's English Version* (TEV)
 - f. *The New Jerusalem Bible* (NJB).

Podjele na odlomke nisu nadahnute. One moraju biti utvrđene iz okvira. Usporedbom nekoliko suvremenih prijevoda iz različitih teorija prevođenja i teološkoga stajališta, sposobni smo raščlaniti pretpostavljenu građu izvorne autorove misli. Svaki odlomak ima jednu glavnu istinu. To je nazvano “glavna rečenica” ili “središnja zamisao teksta”. Ta jedinstvena misao je ključ valjanoga povijesnoga, gramatičkoga tumačenja. Nitko ne bi smio nikad tumačiti, propovijedati ili učiti na manje od odlomka! Također nemojte zaboraviti da je svaki odlomak vezan na okolne odlomke. Zbog toga je pregled čitave Knjige na razini odlomka tako važan. Moramo biti sposobni slijediti logički tijek subjekta kojeg je odredio izvorni nadahnuti autor.

4. Bobove bilješke slijede stih-po-stih pristup tumačenju. To nas prisiljava slijediti izvornu autorovu misao. Zabilješke osiguravaju izvješća iz nekoliko područja:
 - a. književni okvir
 - b. povijesni, kulturološki uvidi
 - c. gramatičke obavijesti
 - d. proučavanja riječi
 - e. odgovarajućih usporednih odlomaka.
5. U određenim točkama komentara, tiskani tekst *New American Standard Version* (ažuriran 1995.) bit će dopunjen prijevodima nekoliko drugih suvremenih verzija:
 - a. *The New King James Version* (NKJV), koja slijedi rukopise “Textus Receptus” teksta
 - b. *The New Revised Standard Version* (NRSV), što je riječ-za-riječ revizija od *National Council of Churches of the Revised Standard Version*
 - c. *The Today's English Version* (TEV), što je dinamički ekvivalent prijevoda od *American Bible Society*
 - d. *The New Jerusalem Bible* (NJB), koja je engleski prijevod temeljen na Francuskome katoličkome dinamičkom ekvivalentnome prijevodu.

6. Za one koji ne čitaju izvorne jezike, može pomoći uspoređivanje engleskih prijevoda kako bi se utvrdile poteškoće u tekstu:
 - a. rukopisne razlike
 - b. moguća značenja riječi
 - c. gramatički teški tekstovi i građa
 - d. višeznačni tekstovi. Iako engleski prijevodi ne mogu riješiti te poteškoće, oni ih označuju kao na mjesta za dublje i temeljitije proučavanje.
 - e. Na završetku svakoga poglavlja postavljena su odgovarajuća pitanja za raspravu koja nastoje ciljati na glavnu problematiku tumačenja toga poglavlja.

UVOD U PRVU POSLANICU KORINĆANIMA

1. UVODNE IZJAVE

- A. Ova Knjiga, više negoli ikoje drugo Pavlovo pismo, pokazuje nam srce i um apostola prema poganima. To je najbliža što imamo njegova duhovno /pastoralna autobiografija.
- B. Ova knjiga može biti Pavlov najdotjeraniji retorički rad. Raymond E. Brown, *An Introduction to the New Testament*, kaže: “to može biti oratorski najpoticajnije od svih Pavlovih pisanja”, str. 541. Međutim, ono je bilo napravljeno kako bi se pobilo sofiste koji su došli u Korint i napadali Pavlove govorničke metode kao i njegovo Evanđelje (tj. njegov napad na mudrost u 1. Kor 1-4).”
[Vidjeti Posebnu temu dolje: Sofisti.](#)

POSEBNA TEMA: SOFISTI

Grčka riječ *sophia* znači mudrost. Srodni pojam *sophistēs* došao je kako bi označio nekoga “vještoga” ili “obrazovanog u retorici”. Obično označava javnoga govornika, često putujućega, koji je došao u grad i pokušao započeti školu za obuku djece elitne klase. Ovo javno govorenje (tj. retorička obuka) jeste ono što je bio razlog da ih roditelji traže za privatna predavanja ili školovanje svoje djece.

Postojalo je ogromno natjecanje između ovih “mudrih ljudi” povezano s njihovim ugledima i sposobnošću privlačenja učenika. Postojala je čak i skupina vodiča za njihove početne govorne mogućnosti. Jedan od postupaka ove skupine bilo je vrijeme za filozofa potrebno za popis njegove kvalifikacije i sposobnosti.

Pavlovi problemi u Korintu izgleda kako se odnose na:

1. frakcije u crkvi, svaki je tvrdio da slijedi određenoga učitelja (1. Kor 1 - 4)
2. helenistički obučeni židovski krivi učitelji iz Jeruzalema (2. Kor 10 - 13).

Pavlovo opovrgavanje “mudrosti” u 1. Poslanici Korinćanima 1 – 4 postavlja pozornicu za napade na njega od onih koji su se dičili svojom filozofijskom, retoričkom obukom i osuđivali sve druge u svjetlu ovih mjerila. Iznenađujuće je što su se židovski učitelji dičili u filozofijskim kategorijama, ali presedan u judaizmu postavio je Filon Aleksandrijski i moguće čak i obuka te pozadina Apolona iz Aleksandrije.

Pavao nije bio uglađeni javni govornik. Zbog toga je bio napadan. On se osvećuje uglađenim, uravnoteženim, dobro-građenim, retoričkim oblikom pisanja u 2. Poslanici Korinćanima 10 - 13. Koristi njihove pojmove, njihove oblike i otkriva njihove neprimjerene stavove i oholost. Vidjeti Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

- C. Ova Knjiga je neobična kombinacija, kao i sâm Pavao, duhovnih visina i dubina, osjećaja što slobodno teku u rasponu od bijesa do velike radosti.
- D. Ova Knjiga je pravo pismo i kao pismo ona je samo jedna polovica konverzacije. Mnoge od logičkih prethodnih stvari i okolnosti izvan Pavlovih odgovora izgubljene su. To je dobar primjer istine kako su Poslanice Novoga zavjeta izvorno pisane kao prepiska za posebne potrebe, a ne kao neovisne teološke rasprave.
- E. Ova Knjiga bila je zanemarivana od učenitstva i u propovijedanju. Postoji manje komentara o 2. Poslanici Korinćanima od ikoje druge NZ-ne Knjige. To je nažalost zato jer je ona izvor Pavlove najočitije raspre o patnji u kršćanskome životu.
- F. Za pastore, ova Knjiga nudi pronicave smjernice o tome kako se baviti s poteškoćama unutar mjesnih crkava. Pavao nam daje sve primjere što se moraju slijediti usred osobnih napada i krivih shvaćanja.

AUTOR

- A. Čak usred svih suvremenih znanstvenih poricanja tradicijskoga autorstva biblijskih Knjiga, ova Knjiga nikad nije nijekana kao Pavlova.
- B. Knjiga je toliko autobiografska i toliko teška za razumjeti glede nekih njenih izričaja da je mogućnost nekoga od pokušaja oponašanja Pavla pisanjem knjige kao što je ova visoko nevjerojatna. Poteškoća i specifičnost pisma govore o njenoj originalnosti. Istina je da mnogi NZ-ni znanstvenici misle kako je 2. Poslanica Korinćanima pismo kombinirano s nekoliko odvojenih Pavlovih pisama složeno u jedno. Mnogi drže njegovu jedinstvenost zbog:
1. ne postoji navještaj nejedinstvenosti ni u kojemu od drevnih grčkih rukopisa:
 - a. nema varijacija književnih jedinica
 - b. nema rukopisa koji ne sadrži svih trinaest poglavlja
 2. iako je 2. Poslanica Korinćanima očito bila nepoznata Klementu Rimskome godine 96., navodio ju je Polikarp godine 105.
 3. Knjiga je razumljiva kao jedinica. Izgleda kako sadrži teme što pokazuju njenu jedinstvenost, kao što je “patnja /trpljenje”
 4. unutarnji dokaz previše je ograničen na obranu radikalne disekcije 2. Poslanice Korinćanima.
- C. Pavao izjavljuje da je on autor u 2. Poslanici Korinćanima 1:1 i 10:1.

NADNEVAK

- A. Nadnevak 2. Poslanice Korinćanima neodvojivo je povezan s 1. Korinćanima i Djelima apostolskim.
- B. Djela apostolska 18:1-18 i 20:2-3 odnose se na Pavlovo bivanje u Korintu, ali isto se tako čini kako je bilo barem još jedno neobjavljeno putovanje (2. Kor 2:1; s trećim posjetom spomenutim u 2. Kor 12:14; 13:1-2).
- C. Glavno pitanje je vremenski odnos između Pavlovih posjeta i njegovih pisama Korintu.
- D. Stvarna poteškoća s datiranjem događaja što se odnose na Korint jeste ta da mi nemamo vanjski dokaz ili obavijest između Djela apostolskih 18:1-18 i Djela apostolskih 20:2-3, osim višeznačnosti unutarnjega dokaza samih korinćanskih pisama.
- E. Pavlovi kontakti s korinćanskom crkvom - A predložena rekonstrukcija:

NADNEVAK

50-52.g. Pavlovo drugo misijsko putovanje

52.g. Galion je bio prokonzul od g. 51. (usp. Djela 18:12-17)

56.g. (proljeće)

POSJETA

a. na Pavlovu drugome misijskome putovanje (usp. Djela 18:1-11)

b. Pavao čuje o problemima u crkvi dok je u Efezu iz dva izvora:
(1) Klojini ljudi, 1. Kor 1:11 i
(2) Stefan, Fortlunata, i Ahajika, 1. Kor 16:17.

PISMO

a. 1. Kor 5:9-11 izgleda upućuje na pismo o nemoralnoj situaciji u crkvi. Ovo je pismo nepoznato osim: (1) kao što neki misle, da je 2. Kor 6:14-7:1 dio njega ili (2) da su 2. Kor 2:3.4.9 epistolarni aoristi i upućuju na 2. Kor

Oni su očito donijeli pismo od korintskih kućnih crkava što je sadržalo pitanja.

56.g. (zima) ili
57.g. (zima)

b. Pavao odgovara na ova pitanja (usp. 1. Kor 7:1.25; 8:1; 12:1; 16:1.2) pisanjem 1. Kor. Timotej (usp. 1. Kor 4:17) uzima odgovor iz Efeza (usp. 1. Kor 16:8) u Korint. Timotej nije bio kadar riješiti probleme u crkvi.

c. Pavao poduzima žurnu, bolnu posjetu u Korint (nije zapisano u Djelima, usp. 2. Kor 2:1). To nije bilo uspješno, ali obećao je da će se vratiti.

c. Pavao je napisao oštro pismo (usp. 2. Kor 2:3-4:9; 7:8-12) korintskim kućnim crkvama kojeg je odnio Tit (usp. 2. Kor 2:13; 7:13-15). To je pismo nepoznato, osim ako je, kao što neki misle, dio njega u 2. Kor 10 - 13.

d. Pavao je planirao sresti se s Titom u Troadi, ali Tit nije došao, tako je Pavao otišao u Makedoniju (usp. 2. Kor 2:13; 7:5.13), možda u Filipe (usp. MSS B^c, K, L, P).

d. on je našao Tita i čuo da je crkva odgovorila na njegovo vodstvo i onda je napisao 2. Kor u velikoj zahvalnosti (usp. 7:11-16). Odnio ga je Tit.

57.-58.g. (zima)

e. na Pavlovu zadnju zabilježenu posjetu Korintu izgleda kako se upućuje u Djelima 20:2-3. Iako se Korint ne spominje po imenu, to je pretpostavljeno. On je ostao tamo tijekom zimskih mjeseci.

e. označenu promjenu raspoloženja između poglavlja 1 - 9 i 10 - 13 neki znanstvenici objašnjavaju kao još više loših vijesti (moguće revitalizacija starih oponentata i dodavanje novih oponentata) od korintskih kućnih crkava nakon što su bila napisana poglavlja 1 - 9 (F. F. Bruce).

KOLIKO JE PISAMA PAVAO NAPISAO KORINTU

- A. Samo dva, 1. i 2. Poslanicu Korinćanima.
- B. Tri, s jednim pismom što je izgubljeno.
- C. Četiri, s dva pisma što su izgubljena.
- D. Neki suvremeni znanstvenici nalaze dijelove od dva izgubljena pisma u 2. Poslanici Korinćanima:
 - 1. prijašnje pismo (1. Kor 5:9) u 2. Poslanici Korinćanima 6:14 - 7:1
 - 2. oštro pismo (2. Kor 2:3 - 4.9; 7:8-12) u 2. Poslanici Korinćanima 10 – 13.
- E. Pet, s 2. Korinćanima 10 – 13 što bi bilo peto pismo, poslano nakon Titova izvješća vezana na daljnje loše vijesti.
- F. Ja podržavam točku C (također vidjeti H. C. Thiessen, *Introduction to the New Testament*, str. 209):
 - 1. prijašnje pismo, izgubljeno (1. Kor 5:9)
 - 2. Poslanica Korinćanima
 - 3. oštro pismo, izgubljeno (2. Kor 2:1-11; 7:8-12)
 - 4. 2. Poslanica Korinćanima.

PAVLOVI NEPRIJATELJI U KORINTU

- A. U 2. Poslanici Korinćanima izgleda kako je problem bio nekoliko frakcija što su prevladavale u različitim kućnim crkvama (ne neophodno iste frakcije kao u 1. Kor, ali vjerojatno):
 - 1. skupina vjernika koji su podupirali tradicionalnu rimsku kulturu i običaje
 - 2. skupina vjernika koji su podupirali tradicionalnu grčku retoričku obuku
 - 3. skupina vjernika koji su podupirali tradicionalnu židovsku kulturu i običaje
 - 4. skupina vjernika sastavljena od društveno nemoćnih i obespravljenih.
- B. Dolazak židovskih izgrednika iz Palestine prouzročili su dodatnu nesuglasicu (usp. 2. Kor 10 - 13). Oni su drukčiji od judaista iz Poslanice Galaćanima te židovsko /grčkih legalista iz Poslanice Kološanima. Oni su vjerojatno bili retorički obučeni, karizmatički učitelji, slični Apolonu.
- C. Ovdje su neke optužbe podignute protiv Pavla na koje on odgovara:
 - 1. Pavao je bio hirovit (tj. mijenjao je svoje naume putovanja, usp. 2. Kor 1:15 i dalje)
 - 2. Pavao je bio snažan pisac, ali slab u osobnome govoru (usp. 2. Kor 10:10)
 - 3. Pavao nije bio uglađeni govornik (usp. 2. Kor 10:10; 11:6)
 - 4. Pavao nije prihvatio novac (usp. 2. Kor 11:7 i dalje; 12:13 i dalje)
 - 5. Pavao nije bio pravi apostol (usp. 2. Kor 11:5.13; 12:4)
 - 6. Pavao nije bio ortodokсни Židov (usp. 2. Kor 11:21 i dalje)
 - 7. Pavao nije imao izravno otkrivenje i duhovna viđenja kao što su imali oni (usp. 2. Kor 12:1 i dalje).

POVOD I SVRHA 2. POSLANICE KORINĆANIMA

- A. Zahvalnost za crkveni pozitivan odaziv na Pavlovo vodstvo (usp. 2. Kor 2:12.13; 7:11-16).
- B. Priprema za Pavlovu treću posjetu (usp. 2. Kor 10:1-11). Njegova druga posjeta očito je bila bolna i neuspješna. Promijenjeni emocionalni ton poglavlja 10 – 13 očevidan je. Neki su tvrdili kako je to ishod nekoliko Pavlovih pisama crkvi u Korintu što su bila složena u 2. Poslanicu Korinćanima. Također je moguće da je Pavao napisao ova nakon što je čuo o pobuni opozicije unutar korintskoga zajedništva. To je emocionalna dodatak.
- C. Odbijanje putujućih židovskih krivih učitelja (usp. 2. Kor 10 - 12) koji su odbacili Pavlovu:
 - 1. ličnost
 - 2. pobude
 - 3. autoritet

4. način predaje
5. poruku Evanđelja.

MOGUĆE KNJIŽEVNE JEDINICE

- A. Kratak pregled ove Knjige izuzetno je težak zbog:
 1. promjene raspoloženja
 2. raznolikosti tema
 3. proširenih parenteza (2. Kor 2:14-7:1 ili 7:4)
 4. našega ograničenog znanja o mjesnome stanju.

- B. Međutim, očito postoje tri glavne podjele tema:
 1. Pavao odgovara na Titovu poruku i povezuje njegove naume putovanja, poglavlja 1 - 7 (postoji glavna parenteza što se bavi s Pavlovom apostolskom službom, 2. Kor 2:14-7:1 ili 7:4)
 2. Pavlovo ohrabrenje za skupljanje priloga za jeruzalemsku Crkvu, poglavlja 8 - 9
 3. Pavlova obrana njegova vodstva, poglavlja 10 – 13.

2. POSLANICA KORINĆANIMA 1

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA*

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
pozdrav	pozdravi	pozdrav i zahvala	pozdrav	naslovljavanje i pozdrav
1:1-2	1:1-2	1:1a 1:1b 1:2	1:1a 1:1b 1:2	1:1-2
Pavlovo zahvaljivanje nakon nevolje	utjeha u patnji		Pavao daje hvale Bogu	zahvaljivanje
1:3-7	1:3-7 oslobođen od patnji	1:3-7	1:3-7	1:3-7
1:8-11	1:8-11	1:8-11	1:8-11	1:8-11
odgoda Pavlove posjete	Pavlova iskrenost	noviji odnosi s crkvom (1:12 - 2:13)	promjena u Pavlovim naumima (1:12 - 2:4)	zašto je Pavao promijenio svoje naume (1:12 - 2:11)
1:12-14	1:12-14 štednja crkve	1:12-14	1:12-14	1:12-14
1:15-22	1:15-24	1:15-22	1:15-22	1:15-22
1:23 - 2:4		1:23 - 2:4	1:23 - 2:4	1:23 - 2:4

*Premda nije nadahnuta, podjela odlomaka ključ je za razumijevanje i praćenje izvorne autorove nakane. Svaki suvremeni prijevod podijelio je i sazeo podjele na odlomke kako ih je razumio. Svaki odlomak ima jednu glavnu temu, istinu ili misao. Svaka izvedba izdvaja određenu temu na svoj vlastiti način. Dok čitate tekst, upitajte se koji prijevod bolje odgovara vašem razumijevanju teme i podjeli stihova.

U svakom poglavlju prvo moramo čitati Bibliju i probati utvrditi njegovu temu (odlomci), zatim usporediti svoje razumijevanje sa suvremenim izvedbama. Tek kada razumijemo izvornu autorovu nakanu sljedeći njegovu logiku i predstavljanje na stupnju odlomka uistinu možemo razumjeti Bibliju. Samo je izvorni autor bio nadahnut — čitatelji nemaju pravo mijenjati ili preinačiti poruku. Čitatelji Biblije imaju odgovornost primjenjivanja nadahnute istine u svome vremenu i svojim životima.

Zabilježite da su svi tehnički izrazi i kratice objašnjeni u DODACIMA: [Kratke odredbe grčke gramatičke građe](#), [Tekstualni kriticizam](#) i [Rječnik](#).

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#))

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Druga (2.) Poslanica Korinćanima bila je pisana otprilike šest do osamnaest mjeseci nakon 1. Korinćanima, nakon Pavlove posjete Makedoniji s Titom, koji je izvijestio o odgovoru crkve na Pavlove pokušaje (usp. 2. Kor 2:12-13; 7:11-16).
- B. Ovo je vrlo jako osobno pismo. Pavlovo emocionalno stanje može se čak vidjeti i u gramatici (tj. manjak veznika i nepotpune rečenice).
- C. Pavao je bio zlobno napadan od manjine unutar crkve. Manjina je čini se bila i od mjesne korinćanske zajednice i od putujuće židovske skupine. Njihove optužbe bile su:
 1. Pavao je imao nečiste pobude, 2. Poslanica Korinćanima 1:12
 2. Pavao je bio hirovit, 2. Poslanica Korinćanima 1:15 i dalje
 3. Pavao je bio slab, 2. Poslanica Korinćanima 10:10
 4. Pavao je bio fizički ružan, 2. Poslanica Korinćanima 10:10
 5. Pavao nije bio dobar govornik, 2. Poslanica Korinćanima 10:10; 11:16
 6. Pavao je propovijedao za novac, 2. Poslanica Korinćanima 11:7 i dalje; 12:13 i dalje
 7. Pavao nije bio pravi apostol, 2. Poslanica Korinćanima 11:5.13; 12:4
 8. Pavao nije bio ortodokсни Židov, 2. Poslanica Korinćanima 11:21 i dalje
 9. oni su imali izravno otkrivenje, a Pavao nije, 2. Poslanica Korinćanima 12:1 i dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:1a

^{1a}Pavao, apostol Krista Isusa po volji Božjoj, i Timotej naš brat,

1:1a “Pavao” Savao iz Tarza prvi je puta nazvan Pavao u Djelima apostolskim 13:9. To je vjerojatno zato jer je većina Židova iz “dijaspora” imala hebrejsko ime i grčko ime. Ako je tako, onda su mu Savlovi roditelji dali njegovo ime ali se zašto, onda, “Pavao” iznenada pojavljuje u Djelima apostolskim 13? Moguće: (1) drugi su ga započeli zvati ovim imenom ili (2) on je započeo upućivati na sebe pojmom “mali” ili “posljednji”. Grčko ime *Paulos* znači “mali”. Istaknuto je bilo nekoliko teorija o podrijetlu njegova grčkog imena:

1. njegova fizička visina, prema predaji drugoga stoljeća Pavao je bio nizak, debeo, ćelav, krivo-nog, čupavih obrva, i imao je izbočene oči što je moguće bio izvor imena, povučenog iz nekanonske knjige Solunjanima nazvane *Paul and Thekla*
2. odlomci gdje Pavao sebe naziva “najmanji od svetih” jer je progonio Crkvu kao što je zapisano u Djelima apostolskim 9:1-2 (usp. 1. Kor 15:9; Ef 3:8; 1. Tim 1:15). Neki su ovo “najmanji” vidjeli kao podrijetlo samo-odabranoga naslova. Međutim, kao u Poslanici Galaćanima, gdje on naglašava svoju neovisnost i jednakovrijednost s jeruzalemskom Dvanaestoricom, ovo je obrazloženje malo vjerojatno (usp. 2. Kor 11:5; 12:11; 15:10).

▣ **“apostol”** Ovo je uobičajena grčka riječ za “poslati” (tj. *apostellō*). Ovaj pojam ima nekoliko teoloških uporaba:

1. rabini su ga koristili za nekoga pozvanog i poslanog kao službenoga predstavnika drugog, nešto kao naš engleski “ambasador /izaslanik” (usp. 2. Kor 5:20)
2. Evanđelja često koriste ovaj pojam o Isusu kao poslanome od Oca (usp. Mt 10:40; 15:24; Mk 9:37; Lk 9:48). U Evanđelju po Ivanu taj pojam uzima Mesijanske suzvučke (usp. Iv 4:34; 5:24.30.36.37.38; 6:29.38.39.40.57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3.8.18.21.23.25; 20:21). Korišten je o Isusu koji šalje vjernike (usp. Iv 17:18; 20:21)
3. NZ koristi ga za učenike:
 - a. izvornu Dvanaesticu koji su bili nutarnji krug učenika (usp. Lk 6:13; Djela 1:21-22)
 - b. posebnu skupinu pomagača i su-radnika apostola:
 - (1) Barnaba (usp. Djela 14:4.14)
 - (2) Andronik i Junije (KJV, Junija, usp. Rim 16:7)
 - (3) Apolon (usp. 1. Kor 4:6-9)
 - (4) Jakov, Gospodinov brat (usp. Gal 1:19)

- (5) Silvan i Timotej (usp. 1. Sol 2:6)
 - (6) moguće Tit (usp. 2. Kor 8:23)
 - (7) moguće Epafrodit (usp. Fil 2:25)
 - c. trajan dar u Crkvi (usp. 1. Kor 12:28-29; Ef 4:11)
4. Pavao koristi IMENICU kao naslov za sebe u većini svojih pisama kao način potvrđivanja svoga Bogom-danog poziva i autoriteta kao Kristova predstavnika (usp. Rim 1:1; 1. Kor 1:1; 2. Kor 1:1; Gal 1:1; Ef 1:1; Kol 1:1; 1. Tim 1:1; 2. Tim 1:1; Titus 1:1).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Slati \(apostellō\), iz čega dolazi “apostol”.](#)

POSEBNA TEMA: SLATI (APOSTELLŌ), IZ ČEGA DOLAZI “APOSTOL”

To je uobičajena grčka riječ za “slati” (tj. apostellō). Ovaj pojam ima nekoliko teoloških uporaba:

1. u klasičnome grčkom i u rabinskom ovaj je pojam korišten za onog koji je pozvan i poslan kao službeni predstavnik drugoga, nešto kao “ambasador /veleposlanik” (usp. 2. Kor 5:20)
2. Evanđelja često koriste ovaj GLAGOL o Isusu kao Onome koji biva poslan od Oca. U Ivanu pojam ima Mesijanski prizvuk (Mt 10:40; 15:24; Mk 9:37; Lk 9:48 i posebice Ivan 5:36.38; 6:29.57; 7:29; 8:42;10:36; 11:42; 17:3.8.18.21.23.25; 20:21 [i “apostol” i njegova istoznačnica pempō upotrijebljena u stihu 21]). Korišten je za Isusovo slanje vjernika (usp. Iv 17:18; 20:21 [i apostellō i njegova istoznačnica pempō u Iv 20:21])
3. NZ koristio je IMENICU “apostol” za učenike:
 - a. prvotnih dvanaest unutar kruga učenika (npr. Mk 6:30; Lk 6:13; Djela 1:2.26)
 - b. posebnu skupinu apostolskih pomagača i suradnika:
 - (1) Barnaba (usp. Djela 14:4.14)
 - (2) Andronik i Junije (KJV, Junija, usp. Rim 16:7)
 - (3) Apolon (usp. 1. Kor 4:6-9)
 - (4) Jakov Gospodinov brat (usp. Gal 1:19)
 - (5) Silvan i Timotej (usp. 1. Sol 2:6)
 - (6) moguće Tit (usp. 2. Kor 8:23)
 - (7) moguće Epafrodit (usp. Fil 2:25)
 - c. trajan dar u Crkvi (usp. 1. Kor 12:28-29; Ef 4:11)
4. Pavao koristi ovaj naslov za sebe u većini svojih pisama kao način potvrđivanja njegove Bogom-dane ovlasti kao Kristova predstavnika (usp. Rim 1:1; 1. Kor 1:1; 2. Kor 1:1; Gal 1:1; Ef 1:1; Kol 1:1; 1. Tim 1:1; .2 Tim 1:1; Tit 1:1)
5. poteškoća s kojom se suočavamo mi kao suvremeni vjernici jeste da NZ nikad ne određuje što taj neprekidan dar uključuje ili kako se on identificira u vjernicima. Očito se netko mora razlikovati između izvorne Dvanaestorice (#3a) i kasnije uporabe (#3b). Vidjeti Posebne teme dolje: Nadahnuće (inspiracija); i: Prosvjetljenje (iluminacija). Ako suvremeni “apostoli” nisu nadahnuti napisati više Pisma (tj. kanon je zatvoren, usp. Juda 3; vidjeti Posebnu temu dolje: Kanon), onda zašto je ono što oni rade drukčije od NZ-nih proroka ili evanđelista (usp. Ef 4:11)? Ovdje su moje mogućnosti:
 - a. početnici misionarske crkve u ne-evangeliziranim područjima (korišteno kao u Didahe [nauk izvorne Dvanaestorice – op.prev.]
 - b. vođe pastora u datom području ili denominaciji
 - c. ?

Ja dajem prednost #1.

POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE (INSPIRACIJA)

Ovo je tvrdnja vjere da je Bog bio djelatno uključen Svojim Duhom u objavljivanju Svojih djela, obećanja, i volje za čovječanstvo. To je “to” Božansko samo-objavljenje! Ovo samo-objavljenje nazvano je “otkrivenje”. Njegovo objavljivanje za buduće naraštaje nazvano je “nadahnuće”.

Jedina uporaba riječi “nadahnuće” u Bibliji je u 2. Timoteju poslanici 3:16 i doslovno znači “Bog je izdahnuo /izdisao”. Zabilježite “Pismo” u NZ-u uvijek upućuje na SZ (tj. 2. Tim 2:15 upućuje na Timotejev židovski odgoj). Zabilježite svrha Pisma je dvostruka:

1. mudrost što vodi k spasenju, 2. Timoteju poslanica 3:15
2. vježbanje u pravednosti, 2. Timoteju poslanica 3:16.

Zabilježite kako Evanđelje po Ivanu 5:39; 1. Poslanica Korinćanima 15:3-4; i 1. Petrova poslanica 1:10-12 vide SZ kao usmjeravanje prema Kristu. Osobno Isus potvrđuje to u Evanđelju po Luki 24:25-27! Duh je vodio SZ-ne pisce (usp. 2. Pt 1:20-21). Crkva je prihvatila kanon ([vidjeti Posebnu temu dolje: Kanon](#)) SZ-a. Oni su ga vidjeli kao potpuno nadahnutoga (usp. Mt 5:17-19). Međutim, oni su također shvatili kako je NZ, što sadrži Isusove riječi i djela, bio konačno otkrivenje (usp. Mt 5:21-48; Heb 1:1-2). Isus je puno, konačno, i dovršeno otkrivenje YHWH (usp. Iv 1:1-5.14; Kol 1:15-16). On ispunjava SZ-na obećanja o Mesiji (tj. Mt 26:31.56; 14:27.49; Lk 20:17; Iv 12:14-16; 13:18; 15:25; 17:12; 19:24-36; Djela 1:16; 3:18.21-26; 4:25-28).

Duh mora otvoriti um i srce prije negoli netko može razumjeti (usp. Djela 8:34-35; 13:27). Duh je vodio biblijske pisce da u ljudskim riječima, idiomima, i slikovitim prikazima izraze istine Božje samo-objave u Isusu (usp. Iv 14:26; 15:26-27; 1. Kor 2:10-11.13-16).

Dobra kratka raspra je u *Christian Theology*, 2. izdanje, str. 224-245 od Millarda J. Ericksona.

Dobra raspra o književnome postupku društva što je temeljen na “usmenome” do pisanih spisa nalazi se i u *The Lost World of Scripture* (2013.) od Johna H. Waltona i D. Brent Sandyja.

POSEBNA TEMA: PROSVJETLJENJE (ILUMINACIJA)

Bog je djelovao u prošlosti kako bi jasno otkrio Sebe čovječanstvu (tj. stvaranje, Potop, poziv patrijarsima, Izlazak, osvajanje, itd.). U teologiji je to nazvano “otkrivenje”. On je izdvojio određene ljude kako bi objavio i objasnio ovo samo-otkrivenja (npr. Iv 14:26; 16:12-15). U teologiji je to nazvano “nadahnuće”. On je poslao Svoga Duha da pomogne čitateljima razumjeti Njega i Njegova obećanja i odredbe, posebice Dolazak Mesije. U teologiji se ovo naziva “prosvjetljenje” (iluminacija). Poteškoća izniče, ako je Duh uključen u razumijevanje Boga – zašto dakle postoji toliko mnogo tumačenja Njega te Njegove volje i načina?

Dio ove poteškoće leži u čitateljevom pred-razumijevanju ili osobnim iskustvima. Često je osobni djelokrug rada određen uporabom Biblije u *proof-textingu* ili atomističkome [sitničavome – op.prev.] načinu [*proof-texting*: [vidjeti Dodatak: Rječnik](#)]. Često je teološka mreža nametnuta iznad Biblije dozvoljavajući joj govoriti samo u izvjesnim područjima i na odabrane načine. Prosvjetljenje jednostavno ne može biti izjednačeno s nadahnućem premda je Sveti Duh uključen u svako. Nadahnuće ([vidjeti Posebnu temu gore: Nadahnuće \[inspiracija\]](#)) bilo je završeno s NZ-om (tj. Juda stihovi 3.20). Većina NZ-nih tekstova što se odnose na prosvjetljenje upućuju na spoznaju o Evanđelju i Kristosličnome životu (tj. Rim 8:12-17; 1. Kor 2:10-13; Ef 1:17-19; Fil 1:9-11; Kol 1:9-13; 1. Iv 2:20-27). Ovo je, ustvari, jedno od obećanja “Novoga saveza” (usp. Jer 31:31-34, posebice stih 34).

Najbolji pristup dozvoljavanja Svetome Duhu da pomogne vjernicima u razumijevanju otkrivenja može biti pokušaj traženja središnje zamisli odlomka, a ne tumačenje svake pojedinosti teksta. Glavna misao je ona što izražava izvornu autorovu središnju istinu. Izradba glavnih crta Knjige ili književne jedinice pomaže u slijeđenju nakane izvornoga nadahnutog autora. Nijedan tumač nije nadahnut. Mi ne možemo ponovno stvoriti metodu tumačenja biblijskoga pisca (tj. nadahnuće). Mi možemo i moramo nastojati razumjeti što su oni govorili svome vremenu i potom prenijeti tu istinu u naše vlastito vrijeme. Postoje dijelovi Biblije koji su višeznačni ili skriveni (do određenoga vremena ili razdoblja). Postojat će također neslaganja o nekim tekstovima i subjektima ali mi moramo jasno izreći središnje istine i dozvoliti slobodu za pojedinačna tumačenja vjernika unutar granica izvorne autorove nakane. Tumači moraju

hodati u svjetlu kojeg imaju, uvijek bivajući otvorenima za više svjetla od Biblije i Duha. Bog će nas suditi temeljem stupnja našeg razumijevanja i načina kako živimo to što razumijemo.

POSEBNA TEMA: KANON

- A. Protestantски kanon sadrži sve nadahnute Knjige ([vidjeti Posebnu temu gore: Nadahnuće \[inspiracija\]](#)) – Kanon je zaključen! (Juda stih 3). Ovo je pretpostavljena izjava:
1. prihvaćen SZ od Židova
 2. dvadeset i sedam Knjiga u NZ-u (napredujući povijesni proces).
- B. Autori Novoga zavjeta povezani s Isusom ili apostolom (napredujući povijesni proces):
1. Jakov i Juda s Isusom (Njegova polu-braća)
 2. Marko s Petrom (preokrenuo je njegove propovijedi u Rimu u Evanđelje)
 3. Luka s Pavlom
 4. tradicionalni Židovi s Pavlom.
- C. Teološko jedinstvo s apostolskim učenjem (kasnije “pravilo vjere”):
1. zbog pojavka hereze (tj. adopcionizam, gnosticizam, marcionizam, i montanizam)
 2. zbog odgođenoga Drugog dolaska
 3. zbog smrti dvanaest apostola.
- D. Stalno i moralno promijenjeni životi slušatelja.
- E. Opća suglasnost ranih crkava, kroz suglasnost širega zemljopisnog i različitoga kulturološkog okvira, prije negoli su glavni crkveni sabori mogli biti viđeni u ranim popisima kanonskih Knjiga:
1. Origen (185.-254.) tvrdi kako su postojala četiri Evanđelja i Poslanice apostola
 2. Muratorijev fragment datiran između godine 180.-200. iz Rima (jedina preslika danas dostupna oštećena je, kasni latinski tekst). On popisuje istih 27 Knjiga protestantskoga NZ-a (ali dodaje Petrovu Apokalipsu i Pastir Herme)
 3. Euzebij Cezarejski (265.-340.) uveo je trostruku oznaku (kao što je učinio i Origen) za opis kršćanskih spisa: (1) “primljeno” te time prihvaćeno; (2) “osporavano” te time razlike među crkvama; i (3) “lažno” te time neprihvatljivo i ne smije biti čitano u crkvama. One u osporavanim skupinama bile su: Jakovljeva poslanica, Judina, 2. Petrova, i 2. i 3. Ivanova poslanica
 4. Cheltenhamov popis (na latinskome) iz Sjeverne Afrike (godine 360.) ima istih 27 Knjiga (osim Poslanice Hebrejima, Jakovljeve, i Judine [Hebrejima poslanica nije posebice spomenuta, ali može biti uključena u Pavlova pisma]), kao protestantski NZ, ali u neobičnome poretku
 5. Atanzijevo *Uskršnje pismo* iz godine 367. prvo je što popisuje istih 27 Knjiga kao protestantski NZ bez dodataka
 6. zamisao i sadržaji autoritativnoga popisa o jedinstvenosti Knjiga bio je povijesni i teološki napredak.
- F. Predloženo za čitanje:
1. *The Canon of the New Testament* od Bruca Metzgera, izdavač *Oxford Press*
 2. Članci o Kanonu u *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia*, tom 1. str. 709-745
 3. *Introduction to the Bible* od Williama E. Nixa i Normana Geislera, izdavač *Moody Press*, 1968. (posebice karta na str. 22)
 4. *Holy Writings - Sacred Text: The Canon in Early Christianity* od Johna Bartona, izdavač *Westminster John Knox Press*, 1997.

- G. Stari i Novi zavjet jedine su književne produkcije Drevnoga Bliskog Istoka što su bile kanonizirane kao posebni Dolazak i otkrivenje Božanskih svrha. Ne postoje nikakvi drugi religijski popisi što se razlikuju između kanonskih (tj. autoritativnih) nasuprot ne-kanonskih religijskih pisanja.
- H. Kako, zašto, i kad su se ti povijesni procesi dogodili?:
1. Je li to bilo odlukama crkvenih koncila trećega i četvrtoga stoljeća naše ere?
 2. Je li to bilo uporabom kršćanskih pisaca drugoga stoljeća?
 3. Je li to bilo od crkava kasnoga prvog - do četvrtoga stoljeća?
- I. Ova pitanja ne mogu biti konačni odgovori. Katolički i pravoslavni vjernici odabiru #1, dok protestanti odabiru #3.

▣ **“Krista” [Krist]** Ovo je grčki ekvivalent hebrejskome pojmu *messiah*, što znači “pomazanik”. To podrazumijeva “nekoga pozvanog i opremljenog od Boga za poseban zadatak”. U SZ-u tri su skupine vođa bili pomazani: svećenici, kraljevi, i proroci. Isus ispunjava sve tri od ovih pomazanih službi (usp. Heb 1:2-3).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Mesija \(iz Knjige proroka Daniela 9:26\).](#)

POSEBNA TEMA: MESIJA (iz Knjige proroka Daniela 9:26)

Poteškoća u tumačenju ovoga pojma nastaje zbog različitih uporaba povezanih s pojmom “Mesija” ili “Pomazanik” (BDB 603, KB 645). Pojam je bio korišten o stavljanju posebnoga ulja na osobu kako bi se označio Božji poziv i opremanje za dodijeljeni zadatak vodstva:

1. korišten o židovskim kraljevima (npr. 1. Sam 2:10; 12:3; 24:6,10; 2. Sam 19:21; 23:1; Ps 89:51; 132:10,17; Tuž 4:20; Hab 3:13; “Pomazani Knez” u Dn 9:25)
2. korišten za židovske svećenike (tj. “pomazani svećenici”, Izl 29:7; npr. Lev 4:3,5,16; 6:15; 7:36; 8:12; moguće Ps 84:9-10; i 133:2)
3. korišten o patrijarsima, i prorocima (usp. Post 26:7; 1. Ljet 16:22; Ps 105:15, što upućuje na zavjetni narod skupno; moguće Hab 3:13)
4. korišten o prorocima (usp. 1. Kr 19:16; moguće 1. Ljet 29:22)
5. korišten o Kiru (usp. Iz 45:1)
6. #1 i #2 kombinirane su u Psalmu 110 i Knjizi proroka Zaharije 4
7. korišten za Božji poseban Dolazak, Davidovskog Kralja kako bi donio Novo doba pravednosti:
 - a. a.liniji Jude (usp. Post 49:10)
 - b. b.kući Jišajevoj (usp. 2. Sam 7)
 - c. c.sveopću vladavinu (usp. Ps 2; Iz 9:6; 11:1-5; Mih 5:1-4 i dalje)
 - d. d.sluzbu potrebitima (usp. Iz 61:1-3).

Osobno sam privučen poistovjećivanjem “pomazanika” s Isusom iz Nazareta (usp. Iv 1:41; 4:25) zbog:

1. uvođenja Vječnoga kraljevstva u Knjizi proroka Daniela 2 tijekom Četvrtoga carstva
2. uvođenja “Sina Čovječjega” u Knjizi proroka Daniela 7:13 kojem je dano Vječno kraljevstvo
3. kratke rečenice o iskupljenju iz Knjige proroka Daniela 9:24, što vode prema vrhuncu povijesti paloga svijeta
4. Isusove uporabe Knjige proroka Daniela u NZ-u (usp. Mt 24:15; Mk 13:14).

Mora biti dopušteno da je ovo rijedak naslov u SZ-u, moguće jedino u Knjizi proroka Daniela 9:25. Mora se također znati da Isus ne odgovara SZ-nome općem opisu Mesije:

1. nije vođa u Izraelu
2. nije službeno pomazan od svećenika

3. nije Spasitelj samo Izraela
4. nije samo “Sin Čovječji”, nego šokantno “Sin Božji”.

▣ **“Isusa” [Isus]** Ovo hebrejsko ime znači “YHWH spasava” ili “YHWH donosi spasenje”. To je ime anđeo otkrio njegovim roditeljima (usp. Mt 1:21). “Isus” je povučeno od hebrejske riječi za spasenje, *hosea*, nadodano zavjetnome Imenu za Boga, YHWH. Ono je isto kao hebrejsko ime Jošua.

Grčki su manuskripti podijeljeni glede redosljeda ovih pojmova:

1. Isus Krist, A, D, G, K, L (Pešita, KJV, NKJV)
2. Krist Isus, P⁴⁶, x, B, M, P (NASB, NRSV, TEV, NJB, NIV).

Izgleda kako ne postoji teološka važnost za redosljed.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Imena za Božanstvo.](#)

POSEBNA TEMA: IMENA ZA BOŽANSTVO

A. *El* (BDB 42, KB 48)

1. Izvorno značenje općenitoga drevnog pojma za božanstvo je neizvjesno, iako mnogi znanstvenici vjeruju da dolazi od akadškoga korijenja, “biti jak” ili “biti moćan” (usp. Post 17:1; Br 23:19; Pnz 7:21; Ps 50:1).
2. U kanaanskome panteonu najviši bog je *El* (tekstovi iz Ras Šamre).
3. U Bibliji *El* je uobičajeno složenica s drugim pojmovima. Ove su složenice postale način davanjaosobina za Boga:
 - a. *El-Elyon* (“Bog Previšnji”, BDB 42 i 751 II), Knjiga Postanka 14:18-22; Ponovljeni zakon 32:8; Knjiga proroka Izaije 14:14
 - b. *El-Roi* (“Bog koji vidi” ili “Bog koji otkriva Sâm Sebe”, BDB 42 i 909), Knjiga Postanka 16:13
 - c. *El-Shaddai* (*El Šadaj*) (“Bog Svemogućí” ili “Bog svakoga milosrđa” ili “Bog planine”, BDB 42 i 994), Knjiga Postanka 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; Izlazak 6:3
 - d. *El-Olam* (“Vječan Bog”, BDB 42 i 761), Knjiga Postanka 21:33. Ovaj je pojam teološki povezan na Božje obećanje Davidu, 2. Knjiga o Samuelu 7:13.16
 - e. *El-Berit* (“Bog Saveza”, BDB 42 i 136), Knjiga o Sucima 9:46.
4. *El* je istovjetno s:
 - a. YHWH u Psalmu 85:8; Knjizi proroka Izaije 42:5
 - b. *Elohim* u Knjizi Postanka 46:3; Jobu 5:8, “Ja Jesam *El, Elohim* vašeg Oca”
 - c. *Shaddai* (*Šadaj*) u Knjizi Postanka 49:25
 - d. “ljubomorán” u Knjizi Izlaska 34:14; Ponovljenome zakonu 4:24; 5:9; 6:15
 - e. “milosrdan” u Ponovljenome zakonu 4:31; Knjizi Nehemije 9:31
 - f. “velik i strašan” u Ponovljenome zakonu 7:21; 10:17; Knjizi Nehemije 1:5; 9:32; Knjizi proroka Daniela 9:4
 - g. “spoznaja /znanje” u 1. Knjizi o Samuelu 2:3
 - h. “moje jako utočište” u 2. Knjizi o Samuelu 22:33
 - i. “moj osvetnik” u 2. Knjizi o Samuelu 22:48
 - j. “svet” u Knjizi proroka Izaije 5:16
 - k. “moćan” u Knjizi proroka Izaije 10:21
 - l. “moje spasenje” u Knjizi proroka Izaije 12:2
 - m. “velik i silan” u Knjizi proroka Jeremije 32:18
 - n. “odmazda” u Knjizi proroka Jeremije 51:56.
5. Složenice svih glavnih SZ-nih imena za Boga nađene su u Knjizi o Jošui 22:22 (*El, Elohim, YHWH*, ponavljano).

B. *Elyon* (BDB 751, KB 832)

1. Osnovno značenje je “visok”, “uzvišen” ili “uzdignut” (usp. Post 40:17; 1. Kr 9:8; 2. Kr 18:17; Neh 3:25; Jer 20:2; 36:10; Ps 18:13).
 2. Korišteno je u usporednome smislu za nekoliko drugih imena /naslova Božjih:
 - a. *Elohim* – Psalam 47:1-2; 73:11; 107:11
 - b. *YHWH* – Knjiga Postanka 14:22; 2. Knjiga o Samuelu 22:14
 - c. *El-Shaddai (El Šadaj)* – Psalam 91:1.9
 - d. *El* – Knjiga Brojeva 24:16
 - e. *Elah* – korišteno često u Knjizi proroka Daniela 2 - 6 i Knjizi Ezre 4 - 7, povezano s *illair* (aramijski za “Previšnji Bog”) u Knjizi proroka Daniela 3:26; 4:2; 5:18.21.
 3. Često je korišten od ne-Izraelaca:
 - a. Melkisedek, Knjiga Postanka 14:18-22
 - b. Balaam, Knjiga Brojeva 24:16
 - c. Mojsije, govoreći o narodima u Ponovljenome zakonu 32:8
 - d. Evanđelje po Luku u NZ-u, pisano za pogane, također koristi grčku istoznačnicu *Hupsistos* (usp. 1:32.35.76; 6:35; 8:28; Djela 7:48; 16:17).
- C. *Elohim* (MNOŽINA), *Eloah* (JEDNINA), prvenstveno korišten u poeziji (BDB 43, KB 52)
1. Ovaj pojam nije nađen izvan Staroga zavjeta.
 2. Ova riječ može označavati Boga Izraelovog ili bogove naroda (usp. Izl 3:6; 20:3). Abrahamova obitelj bila je mnogobožacka (usp. Jš 24:2).
 3. Može upućivati na izraelske suce (usp. Izl 21:6; Ps 82:6).
 4. Pojam *elohim* korišten je i za druga duhovna bića (anđele, demone) kao u Ponovljenome zakonu 32:8 (LXX); Psalmu 8:5; Knjizi o Jobu 1:6; 38:7.
 5. U Bibliji to je prvi naslov /ime za Božanstvo (usp. Post 1:1). Isključivo je korišten do Knjige Postanka 2:4, gdje je složenica s YHWH-om. U osnovi (teološki) upućuje na Boga kao Stvoritelja, Održavatelja, i Davatelja svega života na ovoj planeti (usp. Ps 104).
 To je istoznačnica s *El* (usp. Pnz 32:15-19). Može se također usporediti YHWH kao što je Psalam 14 (*Elohim*, stihovi 1.2.5; *YHWH*, stihovi 2.6; čak *Adon*, stih 4).
 6. Iako je MNOŽINA i korištena je za druge bogove, ovaj pojam često označava Boga Izraela, ali uobičajeno ima JEDNINSKI GLAGOL za označavanje jednobožacke uporabe.
 7. Neobično je da je uobičajeno ime za monoteističkoga Boga Izraela MNOŽINA! Premda ne postoji izvjesnost, evo teorija:
 - a. a. hebrejski ima mnogo MNOŽINA, često korištenih za naglašavanje. Usko vezano na ovo je kasniji hebrejski gramatički član nazvan “množina Veličanstva”, gdje je MNOŽINA korištena za veličanje poimanja
 - b. ovo može upućivati na anđeosko Vijeće, s kojim se Bog susreće u Nebu i koje vrši Njegove zapovijedi (usp. 1. Kr 22:19-23; Job 1:6; Ps 82:1; 89:5.7)
 - c. čak je i moguće da ono odražava NZ-no otkrivenje jednoga Boga u tri Osobe.
 U Knjizi Postanka 1:1 Bog stvara; u Postanku 1:2 Duh lebdi, a iz NZ-a Isus je posrednik Boga Oca u stvaranju (usp. Iv 1:3.10; Rim 11:36; 1. Kor 8:6; Kol 1:15; Heb 1:2; 2:10).
- D. YHWH (BDB 217, KB 394)
1. Ovo je Ime koje odražava Božanstvo kao Boga koji sklapa Savez; Bog kao Spasitelj, Iskupitelj! Ljudi su prekršili Saveze, ali Bog je vjeran Svojoj riječi, obećanju, Savezu (usp. Ps 103).
 Ovo je Ime prvi puta spomenuto u složenici s *Elohim* u Postanku 2:4. U Knjizi Postanka 1 – 2, ne postoje dva izvješća, nego dva naglaska: (1) Bog kao Stvoritelj svemira (fizički) i (2) Bog kao poseban Stvoritelj čovječanstva. Postanak 2:4 – 3:24 počinje posebnim otkrivenjem o povlaštenome položaju i svrsi čovječanstva, kao i s poteškoćom grijeha te pobunom povezanom s jedinstvenim položajem.
 2. U Knjizi Postanka 4:26 rečeno je “čovjek je počeo zazivati ime GOSPODINOVO” (YHWH).
 Međutim, Knjiga Izlaska 6:3 daje naslutiti da su rani zavjetni ljudi (patrijarsi i njihove obitelji) poznali Boga jedino kao *El Šadaj*. Ime YHWH objašnjeno je samo jednom u Izlasku 3:13-16, posebice u stihu 14. Međutim,

Mojsijeva pisanja često tumače riječi narodnom igrom riječi, ne etimološki (usp. Post 17:5; 27:36; 29:13-35). Postoji nekoliko teorija o značenju toga imena (uzeto iz IDB, tom 2, str. 409-411):

- a. iz arapskog korijena, “pokazati vatrenu ljubav”
 - b. iz arapskog korijena “puhati” (YHWH kao olujni Bog)
 - c. iz ugaritskoga (kanaanskoga) korijena “govoriti”
 - d. slijedeći fenički natpis, UZROČNI PARTICIP znači “Onaj koji održava” ili “Onaj koji uspostavlja”
 - e. iz hebrejskoga *Qal*-oblika “Onaj koji jeste”, ili “Onaj koji je prisutan” (u budućem smislu, “Onaj koji će biti”)
 - f. iz hebrejskoga *Hiphil*-oblika “Onaj koji uzrokuje biti”
 - g. iz hebrejskoga korijena “živjeti” (npr. Post 3:21), što znači “uvijek živi, jedini živi Bog”
 - h. iz okvira Izlaska 3:13-16 igra s oblikom IMPERFEKTA korištenim u smislu PERFEKTA, “Ja ću nastaviti biti što Ja moram biti” ili “Ja ću nastaviti biti što sam uvijek bio” (usp. J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, str. 67). Puno ime YHWH često je izraženo u kraticama ili moguće u izvornome obliku:
 - (1) *Yah* (npr. Hallelu – yah, BDB 219, usp. Izl 15:2; 17:16; Ps 89:8; 104:35)
 - (2) *Yahu* (“iah” završetak imena, npr. Isaiah [Izaija – op.prev.]
 - (3) *Yo* (“Jo” početak imena, npr. Jošua ili Joel).
3. U kasnijem je judaizmu ovo zavjetno Ime postalo tako sveto (četveroslovno) da su ga se Židovi bojali izreći kako ne bi prekršili zapovijed iz Izlaska 20:7; Ponovljenoga zakona 5:11; 6:13. Tako su zamijenili hebrejski oblik za “vlasnik”, “gospodar”, “suprug /muž”, “gospodin” – *adon* ili *adonaj* (moj gospodin). Kad su u svojim čitanjima SZ-nih tekstova došli na YHWH oni su izgovarali “gospodin”. Zato se YHWH u engleskim prijevodima piše GOSPODIN.
4. Kao s *El*, YHWH je često složen s drugim pojmovima kako bi se naglasile određene osobine Izraelovog Boga Saveza. Budući postoji mnogo mogućih složenih pojmova, evo nekih:
- a. *YHWH – Yireh* (YHWH će providjeti, BDB 217 i 906), Knjiga Postanka 22:14
 - b. *YHWH – Rophekha* (YHWH je tvoj iscjelitelj, BDB 217 i 950, *Qal* PARTICIP), Knjiga Izlaska 15:26
 - c. *YHWH – Nissi* (YHWH je moj stijeg, BDB 217 i 651), Knjiga Izlaska 17:15
 - d. *YHWH – Meqaddishkem* (YHWH Onaj koji te posvećuje, BDB 217 i 872, *Piel* PARTICIP), Knjiga Izlaska 31:13
 - e. *YHWH – Shalom [Šalom]* (YHWH je Mir, BDB 217 i 1022), Knjiga o Sucima 6:24
 - f. *YHWH – Sabaoth [Sabaot]* (YHWH Nebeskih vojska, BDB 217 i 878), 1. Knjiga o Samuelu 1:3.11; 4:4; 15:2; često u Prorocima
 - g. *YHWH – Ro‘I* (YHWH je moj pastir, BDB 217 i 944, *Qal* PARTICIP), Psalam 23:1
 - h. *YHWH – Sidqenu* (YHWH je naša pravednost, BDB 217 i 841), Knjiga proroka Jeremije 23:6
 - i. *YHWH – Shammah* (YHWH je tamo, BDB 217 i 1027), Knjiga proroka Ezekiel 48:35.

▣ **“po volji Božjoj”** Ovaj isti uvodni izričaj upotrijebljen je u 1. Poslanici Korinćanima 1:1; 2. Korinćanima 1:1; Efežanima 1:1; Kološanima 1:1 i 2. Timoteju poslanici 1:1. Pavao je bio uvjeren kako je Bog odabrao njega da bude apostol. Ovaj poseban smisao pozivanja započeo je kod njegova obraćenja na cesti za Damask (usp. Djela 9:1-22; 23:3-16; 26:9-18). Pavao je često tvrdio svoj Bogom-dani autoritet i poziv za potvrdu svojih pisanja kao bivanje jedinstvenima od Boga (tj. nadahnutima, usp. 2. Tim 3:16; 1. Kor 2:9-13; 1. Sol 2:13).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Volja \(*thelēma*\) Božja.](#)

POSEBNA TEMA: VOLJA (*thelēma*) BOŽJA

“Volja” Božja uključuje nekoliko skupina.

EVANĐELJE PO IVANU

- Isus je došao činiti Očevu volju (usp. Iv 4:34; 5:30; 6:38)
- uskrisiti zadnjega dana sve koje je Otac dao Sinu (usp. Iv 6:39)
- da svi vjeruju u Sina (usp. Iv 6:29.40)
- odgovorena molitva povezana s vršenjem Božje volje (usp. Iv 9:31 i 1. Iv 5:14).

SINOPTIČKA EVANĐELJA

- vršenje Božje volje je ključno (usp. Mt 7:21)
- vršenje Božje volje čini jedno brata i sestru s Isusom (usp. Mt 12:50; Mk 3:35)
- nije Božja volja da itko propadne (usp. Mt 18:14; 1. Tim 2:4; 2. Pt 3:9)
- Golgota je bila Očeva volja za Isusa (usp. Mt 26:42; Lk 22:42).

PAVLOVA PISMA

- zrelost i služba svih vjernika (usp. Rim 12:1-2)
- vjernici su bili oslobođeni od ovoga Doba zla (usp. Gal 1:4)
- Božja volja bila je Njegov iskupiteljski naum (usp. Ef 1:5.9.11)
- vjernici iskusišu i žive Duhom ispunjen život (usp. Ef 5:17-18)
- vjernici su ispunjeni spoznajom o Bogu (usp. Kol 1:9)
- vjernici su učinjeni savršenima i potpunima (usp. Kol 4:12)
- vjernici su posvećeni (usp. 1. Sol 4:3)
- vjernici zahvaljuju u svemu (usp. 1. Sol 5:18).

PETROVA PISMA

- vjernici čine ispravno (tj. podlažu se građanskim vlastima) i, time stišavaju lude ljude, tako osiguravajući mogućnost za evangelizaciju (usp. 1. Pt 2:15)
- vjernici trpe (usp. 1. Pt 3:17; 4:19)
- vjernici ne žive živote usmjerene sa sebe (usp. 1. Pt 4:2).

IVANOVA PISMA

- vjernici ostaju zauvijek (usp. 1. Iv 2:17)
- vjernici se oslanjaju na odgovorenu molitvu (usp. 1. Iv 5:14).

▣ **“Timotej naš brat”** U 1. Poslanici Korinćanima 1:1 spomenut je “Sosten”; ovdje je imenovan Timotej, moguće kao suradnik, su-autor, ili pisar. Isto je tako moguće da Pavao spominje Timoteja jer je ova crkva bila toliko neodgovorna jer mu nije odgovarala kad im je predao Pavlovo pismo 1. Korinćanima.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Timotej.](#)

POSEBNA TEMA: TIMOTEJ

- A. Njegovo ime znači “onaj koji poštuje Boga”.
- B. On je bio dijete židovske majke i grčkoga oca i živio je u Listri (usp. Djela 16:1). Latinski prijevod Origenova komentara Poslanice Rimljanima 16:21 kaže da je Timotej bio građanin Derbe. To je moguće iz Djela apostolskih 20:4.
- C. On je bio poučavan u židovskoj vjeri (ili kršćanskoj vjeri) od svoje majke i bake (usp. 2. Tim 1:5; 3:14-15).
- D. On je očito povjerovao u Krista tijekom Pavlova prvoga misijskog putovanja (usp. Djela 14:6-7).
- E. On je bio zamoljen neka se pridruži misijskome timu Pavla i Sile na drugome putovanju (usp. Djela 16:1-5), očito kako bi preuzeo dužnosti Ivana Marka. Bio je potvrđen proročanstvom (usp. 1. Tim 1:18; 4:14).
- F. On je bio obrezan od Pavla zato da može raditi i sa Židovima i s Grcima (usp. Djela 16:3).
- G. On je bio odan Pavlov pratitelj i postao je njegov apostolski poslanik. Imenom je spomenut više nego itko drugi od Pavlovih pomagača (17 puta u 10 pisama, usp. Rim 16:21; 1. Kor 4:17; 16:10; Fil 1:1; 2:19,22; Kol 1:5; 1. Tim 1:2; 2. Tim 1:2; Tit 1:4).
- H. Pavao ga strasno naziva “moje istinsko dijete u vjeri” (usp. 1. Tim 1:2); “moj ljubljani sin” (usp. 2. Tim 1:2); “moje pravo dijete u zajedničkoj vjeri” (usp. Tit 1:4). Također zabilježite “moje ljubljeno i vjerno dijete u Gospodinu” u 1. Poslanici Korinćanima 4:17.
- I. On je očito bio u Rimu kad je Pavao bio oslobođen iz zatvora i pridružio mu se na njegovu četvrtome misijskom putovanju (usp. Kol 1:1; Flm 1:1).
- J. On je nazvan “apostol” u 1. Poslanici Solunjanima 2:6 u smislu trajnoga dara za crkve (usp. Ef 4:11).
- K. Dva od tri pastoralna pisma naslovljena su na njega.
- L. On je zadnji spomenut u Poslanici Hebrejima 13:23 (ali kronološki u 2. Tim 1:2).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:1b

^{1b}crkvi Božjoj što je u Korintu sa svima svetima koji su diljem Ahaje:

1:1b “crkvi” Ovo je grčki pojam *ekklēsia*. On je od dvije riječi, “iz” i “pozvan”, prema tome, ovaj pojam podrazumijeva Božanski pozvani iz. Rana crkva uzela je ovu riječ od svjetovne uporabe (usp. Djela 19:32.39.41) i zbog uporabe toga pojma u Septuaginti za “kongregaciju /skupštinu” Izraela (usp. Br 16:3; 20:4). Oni su ga koristili za sebe kao neprekidnost SZ-noga Božjega naroda. Oni su bili novi Izrael (usp. Rim 2:28-29; Gal 6:16; 1. Pt 2:5.9; Otk 1:6), ispunjenje Božje misije diljem svijeta (usp. Post 3:15; 12:3; Izl 19:5.6).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Crkva \(*ekklēsia*\).](#)

POSEBNA TEMA: CRKVA (*ekklēsia*)

Ovaj je grčki pojam, *ekklēsia*, sastavljen iz dvije riječi, “iz” i “pozvan”. Ta riječ ima sekularnu /svjetovnu uporabu (tj. građani pozvani na susret, usp. Djela 19:32.39.41) i zbog uporabe u Septuaginti ovoga pojma za “kongregacija /skupština” Izraela (*Qahal*, BDB 874, KB 1078, usp. Br 16:3; 20:4; Pnz 31:30), ima religijsku uporabu. Rana crkva vidjela je sebe kao nastavak SZ-noga naroda Božjeg. Oni su bili novi Izrael (usp. Rim 2:28-29; Gal 3:29; 6:16; 1. Pt 2:5.9; Otk 1:6), ispunjenje Božje misije diljem svijeta (usp. Post 3:15; 12:3; Izl 19:5-6; Mt 28:18-20; Lk 24:47; Djela 1:8; [vidjeti Posebnu temu dolje: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#)).

Ovaj je pojam korišten u nekoliko značenja u Evanđeljima i Djelima apostolskim:

1. svjetovno gradsko okupljanje, Djela apostolska 19:32.39.41
2. sveopći narod Božji u Kristu, Evanđelje po Mateju 16:18 i Poslanica Efežanima
3. mjesna kongregacija vjernika u Kristu, Evanđelje po Mateju 18:17; Djela apostolska 5:11 (u ovim stihovima, crkva u Jeruzalemu); Djela apostolska 13:1; Poslanica Rimljanima 16:5; 1. Korinćanima 16:19; Kološanima 4:15; Filemonu stih 2
4. narod Izraela skupno, Djela apostolska 7:38, u Stjepanovu govoru
5. narod Božji u regiji, Djela apostolska 8:3; Poslanica Galaćanima 1:2 (Judeja ili Palestina).

Crkva su okupljeni ljudi, ne zgrada. Nisu postojale crkvene zgrade stotinama godina. U Jakovljevoj poslanici (jedna od najranijih kršćanskih Knjiga) na Crkvu se upućuje pojmom *synagōgē* (skupština /zajednica). Taj se pojam za Crkvu pojavljuje samo u Jakovljevoj poslanici (usp. Jak 2:2; 5:14).

POSEBNA TEMA: YHWH-in VJEČNI ISKUPITELJSKI NAUM

Moram priznati tebi čitatelju da sam pristran u ovome trenutku. Moja sustavna teologija nije kalvinizam ili dispencionalizam, nego je to Veliko poslanje evangelizacije (usp. Mt 28:18-20; Lk 24:46-47; Djela 1:8). Vjerujem da Bog ima vječni naum za iskupljenje čitavoga čovječanstva (npr. Post 3:15; 12:3; Izl 19:5-6; Jer 31:31-34; Ez 18; 36:22-39; Djela 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Rim 3:9-18.19-20.21-31), svih onih stvorenih u Njegovoj slici i sličnost (usp. Post 1:26-27). Savezi su ujedinjeni u Kristu (usp. Gal 3:28-29; Kol 3:11). Isus je Božja tajna, skrivena ali sad otkrivena (usp. Ef 2:11 - 3:13)! Evanđelje NZ-a, ne Izrael, ključ je Pisma.

Ovo pred-razumijevanje daje boju svima mojim tumačenjima Pisma. Ja čitam sve tekstove skroz! To je zasigurno pristranost (svi ih tumači imaju!), ali to je Pisamsko-obavještajna pretpostavka.

Žarište Knjige Postanka 1 - 2 je YHWH-ino stvaranje mjesta gdje On i Njegovo najviše stvorenje, čovječanstvo, mogu imati zajedništvo (usp. Post 1:26.27; 3:8). Fizičko Stvorenje je pozornica za ovaj međuljudski Božanski raspored.

1. Sv. Augustin obilježio je to kao Božanski-oblikovanu cjelinu u svakoj osobi koja može biti ispunjena jedino od Sâmog Boga.
2. C. S. Lewis nazvao je ovu planetu "dodirnutu planeta" (tj. pripremljena od Boga za ljude).

SZ ima mnoge nagovještaje ovoga Božanskog rasporeda.

1. Knjiga Postanka 3:15 prvo je obećanje da YHWH neće ostaviti čovječanstvo u strahovitome neredu grijeha i pobune. To ne upućuje na Izrael zato jer ni Izraela, niti zavjetnoga naroda nema, sve do poziva upućenog Abrahamu u Postanku 12.
2. Knjiga Postanka 12:1-3 je YHWH-in prvotni poziv i otkrivenje Abrahamu koji će postati zavjetni narod, Izrael. Ali čak i u tome prvotnom pozivu, Bog je imao oči na čitavome svijetu. Zabilježite stih 3!
3. U Knjizi Izlaska 20 (Pnz 5) YHWH daje Svoj Zakon Mojsiju za vođenje Svoga posebnog naroda. Zabilježite da u Izlasku 19:5-6 YHWH otkriva Mojsiju jedinstveni odnos što će Izrael imati. Ali isto tako zabilježite da su oni bili odabrani, kao Abraham, da blagoslove svijet (usp. Izl 19:5, "jer sva je zemlja Moja"). Izrael je morao biti mehanizam za narode da spoznaju YHWH-u i budu privučeni k Njemu. Tragično je to što su oni zakazali (usp. Ez 36:27-38).
4. U 1. Knjizi o Kraljevima 8 Salamon posvećuje Hram - dakle svi mogu doći YHWH-i (usp. 1. Kr 8:43.60).
5. U Psalmima: 22:27-28; 66:4; 86:9 (Otk 15:4).
6. Kroz proroke YHWH je nastavljao otkrivati Svoje sveopće iskupiteljske naume:
 - a. Izaiju - 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6.10-12; 45:22; 49:5-6; 51:4-5; 56:6-8; 60:1-3; 66:18.23
 - b. Jeremiju - 3:27; 4:2; 12:15-16; 16:19
 - c. Miheja - 4:1-3

d. d.Malahiju 1:11.

Ovaj je sveopći naglasak omogućen nužnošću “Novoga saveza” (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38) što se usredotočuje na YHWH-ino milosrđe, ne na izvedbu palih ljudi. Postoji “novo srce”, “novi um”, i “novi duh”. Poslušnost je ključna ali ona je nutarnji, a ne jedino vječni kôd (usp. Rim 3:21-31).

NZ jasno na nekoliko načina pojačava sveopći iskupiteljski naum:

1. Veliko poslanje - Evanđelje po Mateju 28:18-20; Luka 24:46-47; Djela apostolska 1:8
2. Božji vječni naum (tj. predodređeni) – Evanđelje po Luki 22:22; Djela apostolska 2:23; 3:18; 4:28; 13:29
3. Bog želi da svi ljudi budu spašeni - Evanđelje po Ivanu 3:16; 4:42; Djela apostolska 10:34-35; 1. Timoteju poslanica 2:4-6; Titu 2:11; 2. Petrova 3:9; 1. Ivanova 2:2; 4:14
4. Krist ujedinjuje SZ i NZ - Poslanica Galaćanima 3:28-29; Efežanima 2:11 - 3:13; Kološanima 3:11. Sve ljudske prepreke i razlike uklonjene su u Kristu. Isus je “Tajna Božja”, skrivena ali sad otkrivena (Ef 2:11 - 3:13).

NZ usredotočuje se na Krista, ne na Izraela. Evanđelje, a ne nacionalna ili zemljopisna regija, jeste središte. Izrael je bio prvo otkrivenje ali Isus je konačno otkrivenje (usp. Mt 5:17-48).

Nadam se da ćete uzeti vremena za pročitati [Posebnu temu dolje: Starozavjetna proroštva o budućnosti nasuprot novozavjetnim proroštvima \(“Ključan uvod” u Otkrivenje\).](#)

POSEBNA TEMA: STAROZAVJETNA PROROŠTVA O BUDUĆNOSTI NASUPROT NOVOZAVJETNIM PROROŠTVIMA (“KLJUČAN UVOD” u OTKRIVENJE)

Kroz godine moga proučavanja eshatologije naučio sam da većina kršćana nema ili ne želi razvijenu, sustavnu, kronologiju kraja vremena. Postoje neki kršćani koji se usredotočuju ili većinom na ovo područje kršćanstva iz teoloških, psiholoških, ili denominacijskih razloga. Takvi kršćani izgleda postaju opsjednuti time kako će se sve završiti, i nekako promašuju nužnost Evanđelja! Vjernici ne mogu utjecati na Božji eshatološki (kraj vremena) raspored, ali mogu sudjelovati u opunomoćenju Evanđelja (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8). Većina vjernika potvrđuje Drugi Kristov dolazak i dovršetak Božjih obećanja na kraju vremena. Poteškoće tumačenja izniču iz toga kako razumijeti ovaj vremenski dovršetak što proizlazi iz nekoliko biblijskih paradoksa ([vidjeti Posebnu temu dolje: Istočnjačka književnost \[biblijski paradoksi\]](#)):

1. napetost između proročkih uzoraka Saveza SZ-a i apostolskih uzoraka Saveza NZ-a
2. napetost između biblijskoga monoteizma (jedan Bog za sve) i izbor Izraela (poseban narod)
3. napetost između uvjetovanoga vida biblijskih Saveza i obećanja (“ako ... onda”) te neuvjetovane Božje vjernosti za iskupljenje paloga čovječanstva
4. napetost između književnih vrsta Bliskoga Istoka i suvremenih zapadnjačkih književnih obrazaca
5. napetost između Kraljevstva Božjega kao sadašnjost, a ipak budućnost
6. napetost između vjerovanja u skorašnji Kristov povratak i vjerovanja da se prvo moraju dogoditi neki događaji.

Raspravimo ove napetosti jednu po jednu.

PRVA NAPETOST (SZ-ne rasne, nacionalne, i zemljopisne grupacije nasuprot svim vjericima svijeta)

SZ-ni proroci predskazuju obnovu židovskoga kraljevstva u Palestini sa središtem u Jeruzalemu gdje se skupljaju svi narodi Zemlje kako bi slavili i služili Davidovskoga vladara, ali niti Isus ni NZ-ni apostoli nisu se nikad usredotočili na taj raspored. Nije li SZ nadahnut (usp. Mt 5:17-19)? Kako NZ-ni autori izostavljaju ključne događaje na kraju vremena? Postoji nekoliko izvora obavijesti o kraju svijeta:

1. SZ-ni proroci (Izaija, Mihej, Malahija)
2. SZ-ni apokaliptički pisci (usp. Ez 37 - 39; Dn 7 - 12; Zah)

3. međuzavjetni, nekanonski židovski apokaliptički pisci (kao 1. Henokova, na koju se poziva u Judinoj poslanici)
4. Sâm Isus (usp. Mt 24; Mk 13; Lk 21)
5. Pavlova pisanja (usp. 1. Kor 15; 2. Kor 5; 1. Sol 4 - 5; 2. Sol 2)
6. Ivanova pisanja (1. Ivanova poslanica i Otkrivenje).

Uče li svi ovi jasno o rasporedu kraja vremena (događaji, kronologija, osobe)? Ako ne, zašto? Nisu li svi nadahnuti (osim židovskih međuzavjetnih spisa)?

Duh otkriva istine SZ-nim piscima u pojmovima i grupacijama što oni mogu razumjeti. Međutim, kroz napredujuće otkrivenje Duh je proširio ove SZ-ne eshatološke zamisli na sveopći opseg ("tajna Krista", usp. Ef 2:11 - 3:13). Evo nekih mjerodavnih primjera:

1. grad Jeruzalem u SZ-u bio je korišten kao metafora naroda Božjega (Sion), ali prenesen je u NZ kao pojam izražavanja Božje prihvaćenosti svih pokajnika, vjerujućih ljudi (novi Jeruzalem u Knjizi Otkrivenja 21 – 22). Teološko proširenje doslovnoga, fizičkog grada u novi Božji narod (vjerujući Židovi i pogani) bilo je pretkazano u Božjem obećanju o iskupljenju paloga čovječanstva u Knjizi Postanka 3:15, prije nego su čak postojali ikoji Židovi ili židovski glavni grad. Čak je poziv Abrahamu (usp. Post 12:1-3) uključivao pogane (usp. Post 12:3; Izl 19:5), [vidjeti Posebnu temu gore: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#)
2. u SZ-u neprijatelji Božjega naroda su okolni narodi Drevnoga Bliskog Istoka, ali u NZ-u oni su bili prošireni na sve nevjerujuće, protu-Božje, sotonističke ljude. Bitka se pomakla od zemljopisnoga, područnoga sukoba na sukob širom svijeta, kozmički sukob (usp. Kol)
3. obećanje zemlje koja je tako cjelovita u SZ-u (patrijarhalna obećanja Postanka, usp. Post 12:7; 13:15; 15:7.15; 17:8) postalo je sada čitava Zemlja. Novi Jeruzalem silazi kako bi ponovno oblikovao Zemlju, ne samo ili isključivo Bliski Istok (usp. Otk 21 - 22)
4. neki ostali primjeri SZ-nih proročkih zamisli što su bila proširena jesu:
 - a. Abrahamovo potomstvo sad je duhovno obrezano (usp. Rim 2:28-29)
 - b. narod po Savezu sad uključuje pogane (usp. Hoš 1:10; 2:23, navedeno u Rim 9:24-26; također Lev 26:12; Izl 29:45, navedeno u 2. Kor 6:16-18 i Izl 19:5; Pnz 14:2, navedeno u Tit 2:14)
 - c. Hram je sad Isus (usp. Mt 26:61; 27:40; Iv 2:19-21) i kroz Njega mjesna crkva (usp. 1. Kor 3:16) ili pojedinačni vjernik (usp. 1. Kor 6:19)
 - d. čak Izrael i njegovi posebni opisni SZ-ni izričaji sad upućuju na čitav Božji narod (tj. "Izrael", usp. Rim 9:6; Gal 6:16, tj. "kraljevstvo svećeništva", usp. 1. Pt 2:5.9-10; Otk 1:6).

Proročki uzorak bio je ispunjen, proširen, i sad je više uključujući. Isus i pisci apostoli ne predstavljaju kraj vremena na isti način kao SZ-ni proroci (usp. Martin Wyngaarden, *The Future of The Kingdom in Prophecy and Fulfillment*). Suvremeni tumači koji pokušavaju SZ-ni obrazac učiniti doslovnim ili mjerodavnim uvijaju Otkrivenje u čistu židovsku knjigu te sile značenje u atomizirane, višeznačne Isusove i Pavlove izričaje! NZ-ni pisci ne niječu SZ-ne proroke, nego pokazuju njihov konačan sveopći suzvuk. Nema uređenoga, logičkog sustava za Isusovu ili Pavlovu eshatologiju. Njihova svrha prvenstveno je iskupiteljska ili pastoralna.

Međutim, čak unutar NZ-a postoji napetost. Ne postoji jasna sustavnost eshatoloških događaja. Na mnogo načina Otkrivenje začuđujuće koristi SZ-na smjeranja u opisivanju kraja umjesto Isusovih učenja (usp. Mt 24; Mk 13)! Ono slijedi književnu vrstu započetu Ezekielom, Danielom, i Zaharijom, ali razvijenu tijekom međuzavjetnoga razdoblja (židovska apokaliptička književnost). Ovo je mogao biti Ivanov način povezivanja Staroga i Novoga saveza. To pokazuje stari uzorak ljudske pobune i Božje predanosti iskupljenju! Ali mora biti rečeno da iako Otkrivenje koristi SZ-ni jezik, osobe, i događaje, ono ih ponovno objašnjava u svjetlu prvoga stoljeća Rima (usp. Otk 17).

DRUGA NAPETOST (monoteizam nasuprot izabranome narodu)

Biblijski naglasak je na jednome osobnom, duhovnom, stvoritelju-iskupitelju, Bogu (usp. Izl 8:10; Iz 44:24; 45:5-7.14.18.21-22; 46:9; Jer 10:6-7). SZ-na jedinstvenost njegovih vlastitih dana bila je monoteizam ([vidjeti Posebnu temu dolje: Monoteizam](#)). Svi okolni narodi bili su politeisti. Božje jedinstvo je srce SZ-nog otkrivenja (usp. Pnz 6:4). Stvorenje je pozornica sa svrhom zajedništva između Boga i čovječanstva, stvorenog u Njegovoj slici i sličnosti (usp. Post 1:26-27). Međutim, čovječanstvo se pobunilo, griješi protiv Božje ljubavi, vodstva, i svrhe (usp. Post 3). Božja ljubav i svrha bili su tako snažni i sigurni da je On obećao iskupiti palo čovječanstvo (usp. Post 3:15)!

Napetost izrasta kad Bog odabire uporabiti jednoga čovjeka, jednu obitelj, jedan narod kako bi dosegno ostatak čovječanstva. Božji izbor Abrahama i Židova kao kraljevstvo svećeništva (usp. Izl 19:4-6) prouzročilo je ponos umjesto služenja, isključivost umjesto uključivosti. Božji poziv Abrahamu uključio je namjeravan blagoslov čitavoga

čovječanstva (usp. Post 12:3). Mora biti zapamćeno i naglašeno da je SZ-ni izbor bio za služenje, ne za spasenje. Čitav Izrael nikad nije bio u ispravnome odnosu s Bogom, nikad vječno spašen temeljeno isključivo na njegovu pravu prvorodstva (usp. Iv 8:31-59; Mt 3:9), nego osobnom vjerom i poslušnosti (usp. Post 15:6, navedeno u Rim 4). Izrael je izgubio svoje poslanje (sad je Crkva kraljevstvo svećenstva, usp. 1:6; 2. Pt 2:5.9), preokrenuta naredba u povlasticu, služenje u poseban stav! Bog odabire jednog kako bi odabrao sve!

TREĆA NAPETOST (uvjetovani Savezi nasuprot neuvjetovanih Saveza)

Postoji teološka napetost ili paradoks između uvjetovanih i neuvjetovanih Saveza. Zasižno je istinito da je Božja iskupljujuća svrha /naum neuvjetovana (usp. Post 15:12-21). Međutim, naredeni ljudski odaziv uvijek je uvjetovan!

Ovaj “ako ... onda” uzorak pojavljuje se i u SZ-u i NZ-u. Bog je vjeran; čovječanstvo je nevjerno. Ova je napetost prouzročila mnogo zbrke. Tumači su stremili usredotočiti se na samo jedan “rog dvojbe”, Božju potpunu vjernost ili ljudski napor, Božju suverenost ili slobodnu volju čovječanstva. Oboje je biblijski i neophodno. [Vidjeti Posebnu temu dolje: Izbor/predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom.](#)

Ovo se odnosi na eshatologiju, na Božja SZ-na obećanja Izraelu. Ako to Bog obeća, to i odredi! Bog je vezan Svojim obećanjima; uključen je Njegov ugled (usp. Ez 36:22-38). Neuvjetovani i uvjetovani Savezi susreću se u Kristu (usp. Iz 53), ne u Izraelu! Božje konačno ispunjenje vjernosti leži u iskupljenju svih koji će se pokajati i uzvjerovati, ne u tome tko je bio njihov otac /majka! Krist, ne Izrael, jeste ključ za sve Božje Saveze i obećanja. Postoji li teološka parenteza u Bibliji, to nije Crkva, nego Izrael (usp. Djela 7 i Gal 3).

Poslanje navješćivanja Evanđelja svijetu prešlo je na Crkvu (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8). To je ipak uvjetovani Savez! Ovo ne podrazumijeva da je Bog potpuno odbacio Židove (usp. Rim 9 – 11). Moraju postojati mjesta i svrhe za kraj vremena, za vjerujući Izrael (usp. Zah 12:10).

ČETVRTA NAPETOST (književni obrasci Bliskoga Istoka nasuprot zapadnjačkim obrascima)

Žanr je kritički dio u ispravnome tumačenju Biblije. Crkva se razvijala u zapadnjačkoj (Grčka) kulturološkoj okolnosti. Istočnjačka književnost više je slikovita, metaforička, i simbolička negoli suvremeni, zapadnjački kulturološki književni obrasci ([vidjeti Posebnu temu gore: Istočnjačka književnost \[biblijski paradoksi\]](#)). Usredotočuje se na ljude, sukobe, te događaje više nego na sažete izrečene istine. Kršćani snose krivnju za uporabu svojih povijesnih i književnih obrazaca u tumačenju biblijskoga proročanstva (i SZ-noga i NZ-noga). Svaki naraštaj i zemljopisna zasebna jedinica koristila je svoju kulturu, povijest, i književnost za tumačenje Otkrivenja. Svaki od njih bio je u krivu! Osiono je misliti da je suvremena zapadnjačka kultura žarište biblijskoga proročanstva!

Žanr u kojem je izvorni, nadahnuti autor odabrao pisati jeste književni ugovor s čitateljem. Knjiga Otkrivenja nije povijesna pripovijetka. Ona je složenica pisma (poglavlja 1 – 3), proročanstva, i uglavnom apokaliptičke književnosti. Pogrešno je činiti tako da Biblija kaže više negoli je bila nakana izvornoga autora kao i to da kaže manje negoli je on namjeravao! Drskost i dogmatizam tumača čak su još više neprimjereni u knjizi kao što je Otkrivenje.

Crkva se nije nikad složila o primjerenome tumačenju Otkrivenja. Moja briga je slušati i baviti se čitavom Biblijom, ne samo izdvojenim dijelom (dijelovima). Biblijski istočnjački način razmišljanja predstavlja istinu u parovima punima napetosti. Naše zapadnjačko stremljenje prema izrečenoj istini nije neispravno, nego neuravnoteženo! Mislim da je moguće pomaknuti barem neku mrtvu točku u tumačenju Otkrivenja ne mijenjajući ništa u nakani za naredne naraštaje vjernika. Većini je tumača očito da Otkrivenje mora biti tumačeno u svjetlu njegovih vlastitih dana i njegova žanra. Povijesni pristup Otkrivenju mora se baviti onime što su prvi čitatelji mogli, ili morali, razumjeti. Na mnogo su načina suvremeni tumači izgubili značenje mnogih simbola Knjige. Početni glavni potisak Otkrivenja bio je ohrabrivanje progovljenih vjernika. Ono je pokazalo Božji nadzor povijesti (kao što su učinili SZ-ni proroci); ono potvrđuje da se povijest kreće prema imenovanoj krajnjoj točki, osudi ili blagoslovu (kao što su činili SZ-ni proroci). Ono je potvrdilo u prvome stoljeću židovske apokaliptičke pojmove Božje ljubavi, prisutnosti, snage, i suverenosti!

Ono djeluje na ovaj isti teološki način za svaki naraštaj vjernika. Opisuje kozmičku borbu dobra i zla. Pojednosti prvoga stoljeća mogu biti izgubljene za nas, ali ne snažne, ohrabrujuće istine. Kad suvremeni, zapadnjački tumači pokušavaju siliti pojednosti Otkrivenja u njihovu suvremenu povijest, nastavlja se uzorak krivih tumačenja!

Vrlo je moguće da pojednosti Knjige mogu postati doslovno neobične ponovno (kao što je bio SZ u vezi s Kristovim rođenjem, životom, i smrću) za posljednji naraštaj vjernika kad se suoče s napadom protu-Božjega vođe (usp. 2. Sol 2) i kulturom. Nitko ne može znati ovo doslovno ispunjenje Otkrivenja sve dok Kristove riječi (usp. Mt 24; Mk13; i Lk 21) i Pavlove (usp. 1. Kor 15; 1. Sol 4 - 5; i 2. Sol 2) također ne postanu povijesni dokaz. Pretpostavljanje, nagađanje, i dogmatizam svi su neprikladni. Apokaliptička književnost dozvoljava ovu fleksibilnost. Hvala Bogu za slike i simbole što nadmašuju povijesnu pripovijest! Bog je u nadzoru; On kraljuje; On dolazi!

Većina suvremenih komentatora promašuje svrhu žanra! Suvremeni zapadnjački tumači često traže jasan, logički teološki sustav radije negoli bivanjem otvorenima s višeznačnim, simboličkim, dramatskim žanrom židovske apokaliptičke književnosti. Ova je istina dobro izražena od Alpha P. Martina u njegovu članku, “Approaches to New

Testament Exegesis” [“Pristupi egzezezi Novoga zavjeta” – slobodan prijevod - op.prev.], u knjizi *New Testament Interpretation*, izdanoj od Howarda Marshalla:

“Ukoliko ne prepoznamo dramatsku kakvoću ovog pisanja te opozovemo način na koji je korišten jezik kao pomoćno sredstvo za izražavanje religijske istine, strašno ćemo pogriješiti u našem razumijevanju Apokalipse, te pogriješno pokušavati tumačiti njena viđenja kao da je to bila knjiga književne proze i pobrinula se opisati događaje što je iskusi te odredila vrijeme povijesti. Poduzeti drugi pravac znači uletjeti u sve vrste poteškoća tumačenja. Mnogo ozbilnije to vodi iskrivljavanju srznoga značenja apokaliptičkoga i tako promašuje ogromnu vrijednost ovoga dijela Novoga zavjeta kao dramatsku tvrdnju u mitsko-poetskome jeziku Božje suverenosti u Kristu i paradoks njegova pravila koji skladno uklapa moć i ljubav (usp. 5:5.6; Lav je Janje)” (str. 235).

W. Randolph Tate u svojoj je knjizi *Biblical Interpretations* rekao:

“Ni jedan drugi žanr Biblije nije bio čitan tako vatreno s toliko ishoda potištenosti kao apokalipsa, posebice knjige Daniela i Otkrivenje. Ovaj je žanr pretrpio od pogubne povijesti pogriješnoga tumačenja zbog temeljnoga nerazumijevanja njegovih književnih oblika, građe, i svrhe. Zbog njegova jasnoga traženja da otkrije što se uskoro mora dogoditi, apokalipsa je bila viđena kao karta ceste u i nacrt budućnosti. Tragična mana u ovome pogledu jeste pretpostavka da je okvir uputa knjige čitateljevo današnje doba radije negoli autorovo. Ovaj pristup apokalipsi što je posljedica pogriješnoga upućivanja (naročito Otkrivenju) razmatra djelo kao da je bilo kriptogram [šifrom pisani tekst – op.prev.] kojim današnji događaji mogu biti korišteni za tumačenje simbola teksta ... Prvo, tumač mora prepoznati da apokaliptik navješćuje svoje poruke putem simbolizma. Tumačiti simbol doslovno kad je on metaforički jednostavno je pogriješno tumačenje. Pitanje nije jesu li događaji u apokalipsi povijesni. Događaji mogu biti povijesni; oni su se uistinu dogodili, ili mogli dogoditi, ali autor predstavlja događaje i navješćuje značenje putem slika i prototipova” (str. 137).

Iz *Dictionary of Biblical Imagery*, izdano od Rykena, Wilhosta i Longmana III:

“Današnji čitatelji često su smeteni i zbunjeni ovim žanrom. Neočekivani slikoviti prikaz i iskustva van-ovoga-svijeta izgledaju čudno i van sklada s većinom Pisma. Shvaćanje ove književnosti doslovno ostavlja mnoge čitatelje u koprcanju određivanja ‘što će se dogoditi kad’, čime promašuju nakanu apokaliptičke poruke” (str. 35).

PETA NAPETOST (Kraljevstvo Božje kao sadašnjost a ipak budućnost)

Kraljevstvo Božje je sadašnjost, a ipak budućnost. Ovaj teološki paradoks postaje usmjeren na glavnu točku eshatologije. Očekuje li netko doslovno ispunjenje svih SZ-nih proročanstava za Izraela onda Kraljevstvo postaje uglavnom obnova Izraela na zemljopisno određite i teološka nadmoćnost! To bi moglo iziskivati da Crkva bude potajice uznesena u poglavlju 5 i da se preostala poglavlja odnose na Izraela (ali promotrite Otk 22:16).

Međutim, ako je žarište na bivanju Kraljevstva ustoličenim od strane obećanoga SZ-nog Mesije, onda je ono sadašnjost s Kristovim prvim dolaskom, i tada žarište postaje Kristovo utjelovljenje, život, učenja, smrt i uskrsnuće. Teološki naglasak je na trenutačnome spasenju. Kraljevstvo je došlo, SZ se ispunio u Kristovoj ponudi spasenja za sve, ne u Njegovome Tisućgodišnjem kraljevstvu za neke!

Zasigurno je istina da Biblija govori o oba Kristova dolaska, ali gdje mora biti stavljen naglasak? Meni izgleda da se većina SZ-nih proročanstava usredotočuje na Prvi dolazak, ustanovljenje Mesijanskoga kraljevstva (usp. Dn 2). Ovo je na mnogo načina slično Božjoj vječnoj vladavini (usp. Dn 7). U SZ-u žarište je na Božjoj vječnoj vladavini, ali mehanizam za to očitovanje vladavine je služba Mesije (usp. 1. Kor 15:26-27). Nije pitanje što je istinito; oboje je istinito, ali gdje je naglasak? Mora biti rečeno da su neki tumači postali toliko usredotočeni na Tisućgodišnje kraljevstvo Mesije (usp. Otk 20) da su promašili biblijsko žarište na Očevoj vječnoj vladavini. Kristova vladavina je uvodni događaj. Kao što Kristova dva Dolaska nisu bila očita u SZ-u, tako nije niti privremena vladavina Mesije!

Ključ Kristova propovijedanja i učenja jeste Božje kraljevstvo. Oboje je sadašnjost (u spasenju i služenju), i budućnost (u ispunjenju i snazi). Otkrivenje, ako se usredotočuje na tisućljetnu vladavinu Mesije (usp. Otk 20), ona je privremena, ne konačna (usp. Otk 21 – 22). Iz SZ-a nije očito da je privremena vladavina neophodnost; ustvari, Mesijanska vladavina iz Knjige Daniela 7 je vječna, ne tisućgodišnja.

ŠESTA NAPETOST (predstojeći Kristov povratak nasuprot odgođenoj Parusiji)

Većina vjernika bila je učena da je Isusov dolazak skori, iznenadan, i neočekivan (usp. Mt 10:23; 24:27.34.44; Mk 9:1; 13:30; Otk 1:1.3; 2:16; 3:11; 22:7.10.12.20; [vidjeti Posebnu temu dolje: Skori povratak](#)). Ali svaki očekujući naraštaj vjernika toliko je bio u krivu! Skorost (neposrednost) Isusova povratka snažno je obećana nada svakoga naraštaja, ali stvarnost za samo jedan (i taj jedan je onaj progonjen). Vjernici moraju živjeti kao da će Njegov dolazak biti sutra, ali predviđati i vršiti Veliko poslanje (usp. Mt 28:19-20) ako On odugovlači.

Neki odlomci u Evanđeljima (usp. Mk 13:10; Lk 17:2; 18:8) te 1. i 2. Poslanica Solunjanima temeljeni su na odgođenome Drugome dolasku (*Parusiji*). Postoje neki povijesni događaji što se moraju dogoditi prvo:

1. evangelizacija širom svijeta (usp. Mt 24:14; Mk 13:10)
2. otkrivenje “Čovjeka grijeha” (usp. Mt 24:15; 2. Sol 2; Otk 13)
3. veliki progon (usp. Mt 24:21.24; Otk 13).

Postoji namjeravana višeznačnost (usp. Mt 24:42-51; Mk 13:32-36)! Živjeti svaki dan kao da vam je zadnji ali predviđati i obučavati se za buduću službu!

DOSLJEDNOST I RAVNOTEŽA

Mora biti rečeno kako različite škole suvremenoga eshatološkog tumačenja sve sadržavaju pola istina. One objašnjavaju i tumače dobro neke tekstove. Poteškoća leži u dosljednosti i ravnoteži. Često postoji skup pretpostavki što koriste biblijski tekst kako bi ispunile pred-skup teološkoga kostura. Biblija ne otkriva logičnu, kronološku, sustavnu eshatologiju. Ona je kao obiteljski album. Slike su istinite, ali ne uvijek po redu, u okviru, u logičnome redosljedju. Neke su slike ispale iz albuma i kasniji naraštaji članova obitelji ne znaju kako ih staviti natrag. Ključ primjerenoga tumačenja Otkrivenja jeste nakana izvornoga autora kao što je otkrivena u njegovu odabiru književnoga žanra. Većina tumača pokušava prenijeti svoje egzegetske alatke i procedure iz drugih žanrova NZ-a u svoja tumačenja Otkrivenja. Oni se usredotočuju na SZ umjesto da dopuste neka naučavanja Isusa i Pavla postave teološku građu i da Otkrivenje djeluje kao objašnjenje.

Moram priznati kako ovome osvrtu o Knjizi Otkrivenja pristupam s nekim strahom i drhtavicom, ne zbog prokletstva Otkrivenja 22:18-19, nego zbog stupnja spornoga tumačenja ove Knjige što je bio prouzročen i nastavlja biti uzrokom među Božjim narodom. Ja volim Božje otkrivenje. Istina je da su svi ljudi lašci (usp. Rim 3:4)! Molim vas koristite ovaj komentar kao nakanu da bude izazov za promišljanje a ne konačan, kao znak na putokazu a ne mapa za cestu, kao “što ako”, ne “tako kaže Gospodin”. Suočio sam se sa svojom vlastitim nedoraslostima, predrasudama, i teološkim rasporedom. Vidio sam komentare i drugih tumača. Gotovo se čini da ljudi pronalaze u Otkrivenju ono što očekuju da će naći. Žanr je sam po sebi pogodan za zlorabu! Međutim, u Bibliji je sa svrhom. Postavljanje Otkrivenja kao zaključne “riječi” nije slučajno. Ono ima poruku od Boga Njegovoj djeci od svakoga i za svaki naraštaj. Bog želi da razumijemo! Pružimo si ruke, nemojmo stvarati tabore; hajdemo potvrditi ono što je jasno i središnje, a ne sve što bi bilo, moglo biti, trebalo biti istinito. Bog nam pomogao svima!!

POSEBNA TEMA: ISTOČNJAČKA KNJIŽEVNOST (biblijski paradoksi)

1. Ovaj uvid (tj. da je Biblija istočnjačka Knjiga, a ne zapadnjačka) bio mi je osobno od velike pomoći kao nekome koji ljubi i vjeruje Bibliji kao Riječi Božjoj. U pokušaju uzimanja Biblije ozbiljno postaje očitim kako različiti tekstovi otkrivaju istinu na odabrane, a ne sustavne načine. Jedan nadahnuti tekst ne može poništiti ili podcijeniti drugi nadahnuti tekst! Istina dolazi u poznavanju čitavoga Pisma (čitavo je Pismo, ne samo neko, nadahnuto, usp. 2. Tim 3:16-17), a ne navođenju pojedinačnog odlomka (*proof-texting*: [vidjeti Dodatak: Rječnik](#))!
2. Većina biblijskih istina (istočnjačka književnost) predstavljena je u dijalektalnim ili paradoksalnim parovima (zapamtite da su autori NZ-a, osim Luke, hebrejski mislitelji, pisali na uobičajenome grčkom). Mudrosna književnost i poetska književnost predstavljaju istinu u usporednim redcima. Oprečan paralelizam djeluje kao paradoks. (Ovaj sintetički paralelizam djeluje kao usporedni odlomci.) Nekako su oboje istiniti! Ti su paradoksi teški /bolni za naše njegovane, pojednostavljene predaje!:
 - a. predestinacija nasuprot ljudskoj slobodnoj volji
 - b. sigurnost vjernika nasuprot potrebi za ustrajnošću ([vidjeti Posebnu temu dolje: Ustrajnost](#))
 - c. izvorni grijeh nasuprot voljnome grijehu
 - d. Isus kao Bog nasuprot Isusu kao čovjeku
 - e. Isus kao jednak Ocu nasuprot Isusu kao podložnome Ocu
 - f. Biblija kao Riječ Božja nasuprot ljudskome autorstvu
 - g. bezgriješnost (perfekcionizam, usp. Rim 6) nasuprot grijehenju manje

- h. početno trenutačno opravdanje i posvećenje nasuprot napredujućem posvećenju ([vidjeti Posebnu temu dolje: NZ-na svetost /posvećenje](#))
- i. opravdanje vjerom (Rim 4) nasuprot opravdanju potvrđenome djelima (usp. Jak 2:14-26)
- j. kršćaninova sloboda (usp. Rim 14:1-23; 1. Kor 8:1-13; 10:23-33) nasuprot kršćaninove odgovornosti (usp. Gal 5:16-21; Ef 4:1)
- k. Božja transcendentnost nasuprot Njegovoj imanentnosti
- l. Bog kao konačno nespoznatljiv nasuprot spoznatljivosti u Pismu i Kristu
- m. Pavlove brojne metafore za spasenje:
 - (1) posinjenje
 - (2) posvećenje
 - (3) opravdanje
 - (4) iskupljenje
 - (5) proslavljenje
 - (6) predestinacija
 - (7) izmirenje
- n. Božje kraljevstvo kao sadašnjost nasuprot budućem dovršenju
- o. pokajanje kao dar Božji (usp. Djela 11:18; Rim 2:4; 2. Tim 2:25) nasuprot pokajanju kao naredbenome odazivu za spasenje (usp. Mk 1:15; Djela 20:21)
- p. SZ je trajan nasuprot SZ-u koji je prošao te je ništavan (usp. Mt 3:17-19 nasuprot Mt 5:21-48; Rim 7 nasuprot Gal 3)
- q. vjernici su sluge /robovi ili djeca /nasljednici.

POSEBNA TEMA: MONOTEIZAM

Čovječanstvo je uvijek osjećalo kako postoji više u stvarnosti nego samo fizičko (tj. pogođeni stvarima van njihova nadzora, kao što su oluje, pomračenja, komet, vrijeme, događaji, smrt, itd.). Antropolozi nam govore kako su u grobovima našli stvari primitivnih humanoida što su očevidno bili namijenjeni za naredni život, što su oni vidjeli kao produžetak ovoga života.

Prva pisana kultura bila je Sumer (južni Tigris, Eufrat), koja je započela oko 10000 – 8000. g.pr.Kr. Oni su pisali epove kako bi izrazili svoje gledište o bogovima i njihovu međusobnome djelovanju. Uz to, više su bili slični ljudima sa svima njihovim slabostima. Njihove su predaje postojale u usmenome obliku daleko prije no što su bile zapisane.

Postojao je teološki razvitak od:

1. animizma do
2. politeizma do
3. visokoga /glavnog boga (ili dualizma).

Zamisao “monoteizma” (jedan i samo jedan osoban, etički Bog bez ženskoga društva), ne samo “visoki /glavni bog” politeizma ili dobar bog iranskoga dualizma (zoroastrijanizam), jedinstven je Izraelu (Abraham i Job, 2000. g.pr.Kr.). Samo je jedna rijetka iznimka nakratko u Egiptu (Amenofis IV., također poznat kao Ehnaton, 1367.-1350. ili 1386.-1361. g.pr.Kr., koji je štovao *Atona* ili *Atena*, boga Sunca, kao jedinoga boga). Vidjeti J. Assmann, *The Mind of Egypt*, str. 216-217.

Ova je zamisao izražena u SZ-u u nekoliko izričaja:

1. “nitko kao YHWH naš *Elohim*”, Knjiga Izlaska 8:10; 9:14; Ponovljeni zakon 33:26; 1. Knjiga o Kraljevima 8:23
2. “nitko drugi osim Njega”, Ponovljeni zakon 4:35.39; 32:39; 1. Knjiga o Samuelu 2:2; 2. Samuelova 22:32; Knjiga proroka Izaije 45:21; 44:6.8; 45:6.21

3. "YHWH je jedan", Ponovljeni zakon 6:4; Poslanica Rimljanima 3:30; 1. Korinćanima 8:4.6; 1. Timoteju 2:5; Jakovljeva 2:19
4. "nitko sličan Tebi", 2. Knjiga o Samuelu 7:22; Knjiga proroka Jeremije 10:6
5. "Ti si jedini Bog", Psalam 86:10; Knjiga proroka Izaije 37:16
6. "Prije Mene nijedan Bog nije bio uobličan, i neće biti nijedan poslije Mene", Knjiga proroka Izaije 43:10
7. "nema drugoga; osim Mene... nema drugoga", Knjiga proroka Izaije 45:5.6.22
8. "On je izvor svega", Knjiga proroka Izaije 45:7 (usp. Am 3:6)
9. "nema drugoga, nema drugoga Boga", Knjiga proroka Izaije 45:14.18
10. "nema drugoga osim Mene", Knjiga proroka Izaije 45:21
11. "nema drugoga; ...nitko nije kao Ja", Knjiga proroka Izaije 46:9.

Mora biti priznato da se ova ključna doktrina otkrivala na napredujuće načine. Rane izjave mogu biti shvaćene kao "henoteizam /jedan bog" ili praktičan monoteizam (postoje drugi bogovi, tj. Jš 24:15; 1. Kr 18:21), ali samo je jedan Bog za nas (usp. Izl 15:11; 20:2-5; Pnz 5:7; 6:4.14; 10:17; 32:12; 1. Kr 8:23; Ps 83:18; 86:8; 136:1-2).

Prvi tekstovi što su počeli označavati jedinstvenost (filozofijski monoteizam) su rani (usp. Izl 8:10; 9:14; 20:2-3; Pnz 4:35.39; 33:26). Pune i potpune potvrde nađene su u Knjizi proroka Izaije 43 – 46 (usp. 43:10-11; 44:6.8; 45:7.14.18.22; 46:5.9).

SZ omalovažava bogove naroda kao:

1. ljudske tvorevine – Ponovljeni zakon 4:28; 2. Knjiga o Kraljevima 19:18; Psalam 115:4-8; 135:15-18; Knjiga proroka Izaije 2:8; 17:8; 37:19; 40:19; 41:7.24.29; 44:10.12; 46:6-7; Jeremija 10:3-5; Otkrivenje 9:10
2. demone – Ponovljeni zakon 32:17; Psalam 106:37; Knjiga proroka Izaije 8:19; 19:3c; 1. Poslanica Korinćanima 10:20; Otkrivenje 9:20
3. ništavnost, ispraznost – Ponovljeni zakon 32:21; 2. Knjiga o Kraljevima 17:15; Psalam 31:6; Knjiga proroka Izaije 2:18; 41:29; Jeremija 2:5; 8:19; 10:8; 14:22;
4. nema bogova – Ponovljeni zakon 32:21; 2. Knjiga Ljetopisa 13:9; Knjiga proroka Izaije 37:19; Jeremija 2:11; 5:7; 1. Poslanica Korinćanima 8:4-5; 10:20; Otkrivenje 9:20.

NZ smjera na Ponovljeni zakon 6:4 u Poslanici Rimljanima 3:30; 1. Korinćanima 8:4.6; Efežanima 4:6; 1. Timoteju 2:5; i Jakovljevoj 2:19. Isus ga navodi kao prvu zapovijed u Evanđelju po Mateju 22:36-37; Marku 12:29-30; Luki 10:27. SZ, kao i NZ, potvrđuju stvarnost drugih duhovnih bića (demoni, anđela), ali samo jednog Stvoritelja /Iskupitelja Boga (YHWH, Post 1:1).

Biblijski monoteizam obilježen je:

1. Bog je jedan i jedinstven (ontologija je pretpostavljena, ne određena)
2. Bog je osoban (usp. Post 1:26-27; 3:8)
3. Bog je etičan (usp. Izl 34:6; Neh 9:17; Ps 103:8-10)
4. Bog je stvorio ljude u Svojoj slici (Post 1:26-27) za zajedništvo (tj. #2). On je ljubomoran Bog (usp. Izl 20:5-6).

Iz Novoga zavjeta:

1. Bog ima tri vječna, osobna očitovanja ([vidjeti Posebnu temu dolje: Trojstvo](#))
2. Bog je savršeno i potpuno otkriven u Isusu (usp. Iv 1:1-14; Kol 1:15-19; Heb 1:2-3)
3. Božji vječni naum za iskupljenje paloga čovječanstva jeste žrtvena ponuda Njegova jedinog Sina (Iz 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21; Fil 2:6-11; Heb).

POSEBNA TEMA: IZBOR /PREDESTINACIJA I POTREBA ZA TEOLOŠKOM RAVNOTEŽOM

Izbor je predivna doktrina, međutim to nije poziv na favoritizam, nego poziv na bivanje kanalom, oruđem ili sredstvom iskupljenja drugih! U Starome zavjetu pojam je prvenstveno korišten za služenje; u Novome zavjetu prvenstveno je korišten za spasenje što proizlazi u služenju. Biblija nikad ne usklađuje prividno oprečje između Božje suverenosti i slobodne volje čovječanstva, nego potvrđuje oboje! Dobar primjer biblijske napetosti o Božjemu suverenom izboru mogao bi biti Poslanica Rimljanima 9 te o potrebi neophodnoga odgovora čovječanstva Rimljanima 10 (usp. Rim 10:11.13).

Ključ ove teološke napetosti može biti nađen u Efežanima 1:4. Isus je Božji izbor čovjeka i svi su moguće izabrani u Njemu (Karl Barth). Isus je Božji “da” potrebi palog čovječanstva (Karl Barth). Efežanima 1:4 također pomaže razjasniti taj problem tvrdnjom kako cilj predestinacije nije Nebo, nego svetost (Kristo-sličnost). Mi smo često privučeni koristima Evanđelja a zanemarujemo odgovornosti! Božji poziv (izbor) jeste za sada kao i za vječnost!

Doktrine dolaze u vezu s drugim istinama, a ne kao pojedinačne, nepovezane istine. Dobra analogija mogla bi biti zvijezde nasuprot pojedinačnoj zvijezdi. Bog predstavlja istinu u istočnjačkoj, a ne u zapadnjačkoj, književnoj vrsti. Ne moramo pomaknuti napetost uzrokovanu dijalektalnim (paradoksalnim) parovima doktrinarnih istina:

1. predestinacija nasuprot ljudskoj slobodnoj volji
2. sigurnost vjernika nasuprot potrebi za ustrajnošću
3. izvorni grijeh nasuprot voljnome grijehu
4. bezgriješnost (perfekcionizam) nasuprot griješenju manje
5. početno trenutačno opravdanje i posvećenje nasuprot napredujućem posvećenju
6. kršćanska sloboda nasuprot kršćanskoj odgovornosti
7. Božja transcendentnost nasuprot Božjoj imanentnosti
8. Bog kao konačno nespoznatljiv nasuprot Bogu kao spoznatljivome u Pismu
9. Kraljevstvo Božje kao prisutnost nasuprot budućem dovršetku
10. pokajanje kao dar od Boga nasuprot pokajanju kao neophodnost ljudskoga zavjetnog odaziva
11. Isus kao Božanski nasuprot Isusu kao čovjeku
12. Isus jednakovrijedan s Ocem nasuprot Isusu kao podređenom Ocu.

Teološki okvir “Saveza” ujedinjuje Božju suverenost (koji uvijek poduzima prvi korak i postavlja raspored) s naredbenim početnim i neprekinutim pokajanjem, odazivom vjere od čovječanstva (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21). Budite pozorni u dokazivanju teksta [*proof-texting* – [vidjeti Dodatak: Rječnik](#)] jedne strane paradoksa a zapostavljanju druge strane! Budite pozorni u dokazivanju samo vaše najvažnije doktrine ili sustavne teologije!

POSEBNA TEMA: SKORI POVRATAK

Za zamisao “uskoro će se dogoditi” usporediti Otkrivenje 1:3; 2:16; 3:11; 22:7.10.12.20. To može biti SZ-no smjerenje na Knjigu proroka Daniela 2:28.29, i 45. U Knjizi Otkrivenja, Ivan nikad nije naveo SZ nego je smjerao na njega. Od 404 stiha, moguće njih 275 ima SZ-nu pozadinu. Prevoditelji su bili podijeljeni u tumačenju ovoga izričaja zbog svojih teoloških predrasuda o svrsi Knjige Otkrivenja:

1. iznenada
2. jednom kad je započelo dogodit će se brzo
3. ubrzo će početi
4. jamačno će se dogoditi
5. neminovno.

Uporaba ovoga pojma u Otkrivenju 22:7.12.20 pokazuje da je Ivan očekivao da će se ovi događaji zbiti brzo tijekom njegova života (vidjeti punu bilješku u Otk 10:6; 22:3). Budući postoji 2000 godina razmaka između pisanja te Knjige i našega vremena, mnogi kažu kako je Ivan bio u krivu. Međutim, uporaba skorašnjega vremenskog okvira čini se kako je tipična za proročku književnost iz Staroga zavjeta koji je koristio slike tekućih događaja za naviještanje događaja na kraju vremena:

1. Ivan je koristio prvo stoljeće Rima kako bi naznačio buduće događaje (zadnja vremena)
2. Izaija i Ezekiel koristili su obnovljenu (nakon izgnanstva) Judu
3. Daniel je koristio Antioha IV. Epifana.

Dolazak Novoga doba pravednosti nada je i ohrabrenje za svaki naraštaj vjernika, ali iskustvo za samo jedan, onaj zadnji.

Nitko ne može objasniti zašto Isusov povratak traje toliko dugo kad je bio očekivan vrlo skoro (Mt 10:23; 16:28; 23:36; 24:34). Postoji napetost u NZ-u između Isusova povratka svakoga trenutka i zakašnjele *parusije* ([vidjeti Posebnu temu dolje: Zakašnjeli Drugi dolazak \[skorašnji Kristov povratak nasuprot zakašnjeloj parusiji\]](#)). Također vidjeti od D. Brenta Sandya, Plowshares and Pruning Hooks, str. 101-102, za pojam kao proročki simbol točnosti i neočekivanosti, str. 173-175.

POSEBNA TEMA: USTRAJNOST

Teško je objasniti odnos biblijske doktrine prema životu kršćanina zato jer su iznesene u tipičnim istočnjačkim dijalektalnim parovima ([vidjeti Posebnu temu gore: Istočnjačka književnost \[biblijski paradoksi\]](#)). Ovi parovi izgledaju oprečni, iako su oba pola biblijska. Zapadnjački kršćani imaju stremljenje odabiru jedne istine i zanemarivanju ili podcjenjivanju oprečne istine. Neki primjeri:

1. Je li spasenje početna odluka o pouzdanju u Isusa ili doživotna obaveza za učenje?
2. Je li spasenje izbor pomoću milosti suverenoga Boga ili vjerujućeg čovječanstva i opetovani odgovor na Božansku ponudu?
3. Je li spasenje, jednom primljeno, nemoguće izgubiti, ili postoji potreba za neprekidnom pozornošću?

Pitanje o ustrajnosti bilo je prijeporno kroz crkvenu povijest. Poteškoća započinje s prividno sukobljavajućim odlomcima u NZ-u.

1. tekstovi o jamstvu:
 - a. Isusove izjave u Evanđelju po Ivanu (Iv 6:37; 10:28-29)
 - b. Pavlove izjave (Rim 8:35-39; Ef 1:13; 2:5.8-9; Fil 1:6; 2:13; 2. Sol 3:3; 2. Tim 1:12; 4:18)
 - c. Petrove izjave (1. Pt 1:4-5)
2. tekstovi o potrebi ustrajnosti:
 - a. Isusove izjave u sinoptičkim Evanđeljima (Mt 10:22; 13:1-9.24-30; 24:13; Mk 13:13)
 - b. Isusove izjave u Evanđelju po Ivanu (Iv 8:31; 15:4-10)
 - c. Pavlove izjave (Rim 11:22; 1. Kor 15:2; 2. Kor 13:5; Gal 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Fil 2:12; 3:18-20; Kol 1:23; 2. Tim 3:2)
 - d. izjave autora Poslanice Hebrejima (2:1; 3:6.14; 4:14; 6:11)
 - e. Ivanove izjave (1. Iv 2:6; 2. Iv 9; Otk 2:7.17.20; 3:5.12.21; 21:7).

Biblijsko spasenje proizlazi iz ljubavi, milosrđa, i milosti suverenoga Trojedinog Boga. Nijedan čovjek ne može biti spašen bez početnoga podstreka Duha (usp. Iv 6:44.65). Božanstvo dolazi prvo i postavlja raspored, ali zahtijeva ljudski odaziv u vjeri i pokajanju, oboje i početno i neprekidno. Bog radi s čovječanstvom u zavjetnom odnosu. Postoje povlastice i odgovornosti!

Spasenje je ponuđeno svim ljudima. Isusova smrt bavi se s poteškoćom grijeha paloga Stvorenja! Bog je osigurao način i želi sve ovo učiniti prema Svojoj slici kako bi se odgovorilo na Njegovu ljubav i opskrbu u Isusu.

Želite li više čitati o tome predmetu vidjeti:

1. Dale Moody, *The Word of Truth*, Eerdmans, 1981. (str. 348-365)
2. Howard Marshall, *Kept by the Power of God*, Bethany Fellowship, 1969.
3. Robert Shank, *Life in the Son*, Westcott, 1961.

U ovome području Biblija naslovljava dvije različite poteškoće: (1) uzimanje jamstva kao dozvolu da se živi besplodan, sebičan život i (2) ohrabivanje onih koji se bore sa službom i osobnim grijehom. Poteškoća je ta što krive skupine uzimaju krivu poruku i grade teološke sustave na ograničenim biblijskim odlomcima. Neki kršćani očajnički trebaju poruku o jamstvu, dok drugi trebaju stroga upozorenja o ustrajnosti! U kojoj ste vi skupini?

Postoji povijesna teološka borba mišljenja što uključuje Augustina nasuprot Pelagija te Calvina nasuprot Arminija (semi-pelagijanizam). Predmet uključuje pitanje spasenja: ako je netko uistinu spašen, mora li on ustrajati u vjeri i plodnosti?

Kalvinisti se postavljaju iza onih biblijskih tekstova koji potvrđuju Božju suverenost i držanje-moći (Iv 10:27-30; Rim 8:31-39; 1. Iv 5:13.18; 1. Pt 1:3-5) i GLAGOLSKIH VREMENA poput PERFEKTA PASIVNIH PARTICIPA Poslanice Efežanima 2:5.8.

Arminijanisti se postavljaju iza biblijskih tekstova koji upozoravaju vjernike na “izdržati”, “odoljeti”, ili “nastaviti” (Mt 10:22; 24:9-13; Mk 13:13; Iv 15:4-6; 1. Kor 15:2; Gal 6:9; Otk 2:7.11.17.26; 3:5.12.21; 21:7). Ja osobno ne vjerujem kako je Poslanica Hebrejima 6 i 10 primjenjiva, ali mnogi je arminijanisti koriste kao upozorenje protiv otpada [apostazija – op.prev.]. Parabola o sijaču u Evanđelju po Mateju 13 i Marku 4 naslovljava pitanje prividnoga uvjerenja, kao što čini Evanđelje po Ivanu 8:31-59. Kao što kalvinisti navode GLAGOLE u PERFEKT GLAGOLSKOME VREMENU koristeći ih za opis spasenja, arminijanisti navode odlomke u PREZENT GLAGOLSKOME VREMENU kao 1. Poslanica Korinćanima 1:18; 15:2; 2. Korinćanima 2:15.

Ovo je savršen primjer kako teološki sustavi zlorabe proof-texting metodu tumačenja. Uobičajeno je vodeće načelo ili glavni tekst korišten za gradnju teološke mreže kroz koju su viđeni svi ostali tekstovi. Budite pozorni od mreža iz ikogjeg izvora. One dolaze iz zapadnjačke logike, ne otkrivenja. Biblija je istočnjačka Knjiga. Ona predstavlja istinu u napetošću-ispunjenim, naizgled paradoksalnim parovima. Kršćanima je namijenjeno potvrđivanje obojeg i življenje unutar napetosti. NZ predstavlja oboje i sigurnost vjernika i zahtjev za nastavljanjem vjerom i pobožnošću. Kršćanstvo je početni odaziv pokajanja i vjere slijeden neprekidnim odazivom u pokajanju i vjeri. Spasenje nije proizvod (ulaznica za Nebo ili polica osiguranja protiv požara), nego odnos. Ono je odluka i učenje. U NZ-u to je opisano u svim GLAGOLSKIM VREMENIMA:

AORISTU (dovršeno djelovanje), Djela apostolska 15:11; Poslanica Rimljanima 8:24; 2. Timoteju 1:9; Titu 3:5
PERFEKTU (dovršeno djelovanje s nastavljanjem ishoda), Poslanica Efežanima 2:5.8
PREZENTU (neprekinuto djelovanje), 1. Poslanica Korinćanima 1:18; 15:2; 2. Korinćanima 2:15
FUTURU (budući događaji ili izvjesni događaji), Poslanica Rimljanima 5:8.10; 10:9; 1. Poslanica Korinćanima 3:15; Poslanica Filipljanima 1:28; 1. Solunjanima 5:8-9; Hebrejima 1:14; 9:28.

POSEBNA TEMA: NZ-na SVETOST /POSVEĆENJE

NZ tvrdi da kad se grješnici okrenu k Isusu u pokajanju i vjeri (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21), oni su trenutačno opravdani i posvećeni. To je njihov novi položaj u Kristu. Bila im je pripisana Njegova pravednost (usp. Post 15:6; Rim 4). Oni su proglašeni pravednima i svetima (Božje forenzičko djelo).

Ali NZ bodri /poziva vjernike na svetost ili posvećenje. Oboje je teološki položaj u dovršenome djelu Isusa Krista te poziv bivanjem Kristo-sličnim u stavu i djelovanjima u svakodnevnome životu. Kao što je spasenje besplatni dar a košta svega u načinu života, tako je također, posvećenje.

početni odaziv

Djela apostolska 26:18
Rimljanima 15:16
1. Korinćanima 1:2-3; 6:11
2. Solunjanima 2:13
Hebrejima 2:11; 10:10,14; 13:12
2. Petrova 1:2

napredujuća Kristo-sličnost

Rimljanima 6:19
2. Korinćanima 7:1
Efežanima 1:4; 2 2:10
1. Solunjanima 3:13; 4:3-4.7; 5:2
1. Timoteju 2:15
2. Timoteju 2:21
1. Petrova 1:15-16
Hebrejima 12:14

POSEBNA TEMA: TROJSTVO

Zabilježite djelatnost sve tri Osobe Trojstva u ujedinenim okvirima. Pojam "trojstvo", prvo skovana od Tertulijana, nije biblijska riječ, nego opće prihvaćena zamisao.

- A. Evanđelja:
 - 1. Evanđelje po Mateju 3:16-17; 28:19 (i usporednice)
 - 2. Evanđelje po Ivanu 14:26.
- B. Djela apostolska – Djela 2:32-33.38-39.
- C. Pavao:
 - 1. Poslanica Rimljanima 1:4-5; 5:1.5; 8:1-4.8-10
 - 2. 1. Poslanica Korinćanima 2:8-10; 12:4-6
 - 3. 2. Poslanica Korinćanima 1:21-22; 13:14
 - 4. Poslanica Galaćanima 4:4-6
 - 5. Poslanica Efežanima 1:3-14.17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
 - 6. 1. Poslanica Solunjanima 1:2-5
 - 7. 2. Poslanica Solunjanima 2:13
 - 8. Poslanica Titu 3:4-6.
- D. Petar – 1. Petrova poslanica 1:2.
- E. Juda – stihovi 20-21.

Množina u Bogu naviještena je u SZ-u.

- A. Uporaba MNOŽINA za Boga:
 - 1. Ime Elohim je MNOŽINA (vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo), ali kad je korištena za Boga uvijek ima JEDNINSKI GLAGOL
 - 2. "Nas" u Knjizi Postanka 1:26-27; 3:22; 11:7.
- B. "Anđeo Gospodnji" (vidjeti Posebnu temu dolje: Anđeo Gospodnji [BDB 521 GRAĐA BDB 217]) bio je vidljiv predstavnik Božanstva:
 - 1. Knjiga Postanka 16:7-13; 22:11-15; 31:11.13; 48:15-16
 - 2. Knjiga Izlaska 3:2.4; 13:21; 14:19
 - 3. Knjiga o Sucima 2:1; 6:22-23; 13:3-22
 - 4. Knjiga proroka Zaharije 3:1-2.
- C. Bog i Njegov Duh su odvojeni, Knjiga Postanka 1:1-2; Psalam 104:30; Knjiga proroka Izaije 63:9-11; Ezekiel 37:13-14.
- D. Bog (YHWH) i Mesija (Adon) su odvojeni, Psalam 45:6-7; 110:1; Knjiga proroka Zaharije 2:8-11; 10:9-12.
- E. Mesija i Duh su odvojeni, Knjiga proroka Zaharije 12:10.
- F. Svi Troje spomenuti su u Knjizi proroka Izaije 48:16; 61:1.

Isusovo Božanstvo i osobnost Duha prouzročili su poteškoće za stroge, monoteističke ([vidjeti Posebnu temu gore: Monoteizam](#)), rane vjernike:

- 1. Tertulijanu – podređenost Sina Ocu
- 2. Origenu – podređenost Božanske biti Sina i Duha
- 3. Ariju – poricao je Božanstvo Sinu i Duhu
- 4. monarhijanizmu – vjerovalo se u postupno očitovanje jednoga Boga kao Oca, Sina, onda Duha.

Trojstvo je povijesno razvijeno sustavno izlaganje uzeto iz biblijske građe:

- 1. Isusovo puno Božanstvo, jednakovrijedno Ocu, a bilo je potvrđeno godine 325. na Saboru u Niceji (usp. Iv 1:1; Fil 2:6; Tit 2:13)
- 2. puna Osobnost i Božanstvo Duha jednakovrijedno Ocu i Sinu bilo je potvrđeno na Saboru u Konstantinopolu godine 381.
- 3. doktrina o Trojstvu potpuno je iznesena u Augustinovome djelu *De Trinitate*.

Ovdje uistinu postoji tajnovitost. Ali izgleda da NZ potvrđuje jednu Božansku bit /esenciju (monoteizam) s tri vječna očitovanja kao Osobe (Otac, Sin, i Duh).

POSEBNA TEMA: ZAKAŠNJELI DRUGI DOLAZAK [skorašnji kristov povratak nasuprot zakašnjeljoj *parusiji*]

Mnogi su vjernici mislili da Isus dolazi skoro, iznenada, i neočekivano (usp. Mt 10:23; 24:34; Mk 9:1; 13:30; Otk 1:1.3; 2:16; 3:11; 22:7.10.12.20; [vidjeti Posebnu temu gore: Skori povratak](#)). Ali svaki naraštaj vjernika dosad koji je tako očekivao bio je u krivu! Skorost (neposrednost) Isusova povratka snažna je obećana nada svakoga naraštaja, ali stvarnost za samo jedan (i taj jedan jeste onaj koji će biti progonjen).

Vjernici moraju živjeti kao da će On doći sutra, ali planirati i ostvariti Veliko poslanje (usp. Mt 28:19-20) ako On kasni.

Neki odlomci u Evanđeljima (usp. Mt 24:45-51; 25:5.19; Mk 13:10; Lk 17:2; 18:8; 19:11-27) te 1. i 2. Poslanica Solunjanima temeljeni su na zakašnjelome Drugom dolasku (*parusija*). Postoje neki povijesni događaji što se moraju prvo dogoditi:

1. evangelizacija širom svijeta (usp. Mt 24:14; Mk 13:10)
2. veliki otpad (usp. 2. Sol 2:3)
3. otkrivenje “čovjeka grijeha” (usp. Mt 24:15; 2. Sol 2:3.8-12; Otk 13)
4. veliko progonoštvo (usp. Mt 24:21.24; Otk 13).

Postoji nakanjena višeznačnost (usp. Mt 24:42-51; Mk 13:32-36)! Živjeti svaki dan kao da vam je zadnji ali planirati i obučavati se za buduću službu!

POSEBNA TEMA: ANĐEO GOSPODNJI (BDB 521 GRAĐA BDB 217)

Očito da Božanstvo u SZ-u objavljuje Sâmo Sebe fizički u ljudskome obliku. Pitanje do kojeg trinitarijanci dolaze jeste koja Osoba Trojstva ispunjava ovu ulogu. Budući da su Bog Otac (YHWH) i Njegov Duh dosljedno netjelesni, čini se mogućim pretpostaviti kako su ova ljudska očitovanja pred-utjelovljeni Mesija.

Kako bi prikazali poteškoće na koje pojedinac nailazi u pokušaju poistovjećivanja teofanije s anđelima sastavljena je sljedeća lista objašnjenja:

1. Anđeo Gospodnji kao anđeo (često “Njegov Anđeo”, “neki Anđeo”, “taj Anđeo”, “Anđeo Božji”, čak “stup”):
 - a. Knjiga Postanka 24:7.40
 - b. Knjiga Izlaska 23:20-23; 32:34
 - c. Knjiga Brojeva 22:22
 - d. Knjiga o Sucima 5:23
 - e. 2. Knjiga o Samuelu 24:16
 - f. 1. Knjiga Ljetopisa 21:15-30
 - g. Knjiga proroka Zaharije 1:12-13.
2. Anđeo Gospodnji kao teofanija:
 - a. Knjiga Postanka 16:7-13; 18:1 - 19:1; 22:11-15; 31:11.13; 48:15-16
 - b. Knjiga Izlaska 3:2.4; 14:19 (13:21)
 - c. Knjiga o Sucima 2:15; 6:22-24; 13:3-23
 - d. Knjiga proroka Hošee 12:3-4
 - e. Knjiga proroka Zaharije 3:1-5
 - f. Djela apostolska 7:30.35.38.

Samo okvir može razlikovati između dvije osobe!

▣ **“Božjoj što je u Korintu”** Ovaj izričaj izražava dva različita smisla o “crkvi”:

1. to je mjesno tijelo ponovno rođenih, krštenih vjernika. Većina mjesta u NZ-u što koriste riječ *ekklēsia* odražavaju ovaj mjesni smisao
2. to je i sveopći izričaj o Tijelu Kristovu. Ovo je vidljivo u Evanđelju po Mateju 16:18 (tj. prva od tri rijetke Isusove uporabe ovoga pojma, usp. Mt 18:17 [dvaput]); Djela 9:31 koristi jedninu “crkva” za sve mjesne kongregacije u

Judeji, Galileji, i Samariji; i konačna uporaba pojma u Poslanici Efežanima, što je okružno pismo crkvama Male Azije (usp. 2. Kor 1:22; 3:10,21; 5:23-32).

Postoji jedno veliko Tijelo Kristovo sastavljeno od svih vjernika (neki su sad mrtvi, neki živi) i postoje mjesni izričaji toga sveopćega Tijela.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Grad Korint.](#)

POSEBNA TEMA: GRAD KORINT

- A. Zimski brodski putovi oko najjužnije točke Grčke (tj. Cape Malea) bili su vrlo opasni. Stoga, kopnena ruta najkraće moguće dužine bila je ključna. Zemljopisni položaj Korinta na četiri milje tjesnaca između Korintskoga zaljeva (tj. Jadransko more) i Saronškoga zaljeva (tj. Egejsko more) činio je grad glavnim trgovačkim (tj. brodsko i trgovačko središte specijalizirano za vrste keramike i posebnu vrstu mjedi) i vojnim središtem. U Pavlovo vrijeme to je doslovno bilo mjesto gdje su se susretale kulture Istoka i Zapada.
- B. Korint je bio i glavno kulturno središte grčko-rimskoga svijeta jer je bio domaćin dvogodišnjih Istamskih ili Istmijskih igara što su započele 581. g.pr.Kr. (u hramu Posejdona). Samo su im Olimpijske igre u Ateni, održavane svake četiri godine, mogle biti suparnici po veličini i važnosti (Tukidid, *Hist.* 1.13.5).
- C. Godine 146. pr.Kr. Korint je bio uključen u sukob (tj. Ahejska liga) protiv Rima i bio je uništen od rimskoga vojskovođe Lucija Mummiusa a stanovništvo je bilo rastjerano /raspršeno. Zbog njegove ekonomske i vojne važnosti ponovno ga je ili 46. ili 48. g.pr.Kr. izgradio Julije Cezar. Postao je rimska kolonija gdje su rimski vojnici bili umirovljeni. To je bilo oponašanje Rima u arhitekturi i kulturi i upravno središte rimske (tj. senatorske) provincije Ahaje godine 27. pr.Kr. Postao je Carska provincija 15. godine.
- D. Akropola Staroga Korinta, podignuta više od 1.800 stopa iznad ravnice, bila je mjesto hrama posvećenog Afroditi. U tome hramu služilo je 1.000 prostitutki (Strabon, *Geography*, 8.6.20-22). Biti nazvan "Korinćaninom" (tj. *Korinthiazesthai*, skovao Aristofan [450.-385. g.pr.Kr.]) bila je istoznačnica za raskalašen, buntovan život. Ovaj hram, kao i većina grada, bio je uništen u zemljotresu oko 150 godina prije negoli je došao Pavao, i ponovno 77. godine. Neizvjesno je ako se kult plodnosti nastavljao u Pavlovo vrijeme. Budući su Rimljani, 146. g.pr.Kr., uništili grad i pobili ili zarobili sve njegove stanovnike, grčki okus grada bio je zamijenjen svojim rimskim kolonijalnim (*Pausanias*, II.3.7).

▣ **"sa svima svetima koji su diljem Ahaje"** Ovaj pozdrav pokazuje kako je pismo bilo za šire slušateljstvo negoli za jednu crkvu (kao i sva druga Pavlova pisma). Ono je moglo djelovati kao okružno pismo cijeloj regiji kao što su djelovale Poslanice Galaćanima i Efežanima. Međutim, ono se jedinstveno usredotočuje na probleme u Korintu.

▣ **"svetima"** Ovo znači da su bili obznanjeni svetima djelom Isusa kroz posrednika Duha (usp. 2. Kor 6:11). GLAGOL (*hagiazō*) odnosi se na riječ "svet" (*hagios*) i "sveti" (tj. "sveti" *hagioi*). Govori o našem odvajanju za Božju službu. Ovdje upućuje na naš položaj u Njemu kao u 2. Poslanici Korinćanima 1:3, ali na drugim mjestima u NZ-u vjernici moraju težiti prema "svetosti". To je položaj što se mora posjedovati. Pavao ohrabruje ovu frakcijsku, ponosnu crkvu nazivajući ih "svetima", usprkos njihovim pogriješcima i grijesima!

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Sveti \(*hagios*\).](#)

POSEBNA TEMA: SVETI (*hagios*)

Ovo je grčki ekvivalent hebrejskoga *kadosh* (IMENICA, BDB 871; GLAGOL, BDB 872, KB 1066-1067; [vidjeti Posebnu temu dolje: Svet](#)), što ima temeljno značenje smjestiti nekoga, neku stvar, ili neko mjesto odvojeno za YHWH-inu ekskluzivnu uporabu. On označava englesku zamisao "sveto". Izrael je bio YHWH-in "sveti narod" (usp. 1. Pt 2:9, što je navod iz Izl 19:6). YHWH je odvojen od ljudstva Svojom naravi (vječna, ne-stvorena Svetost) i Svojom prirodom (moralno savršenstvo). On je mjerilo po kojem je sve ostalo mjereno i suđeno. On je transcendentan, Sveti Bog, Sveti Drukčiji.

Bog je stvorio ljude za zajedništvo, ali Pad je (Post 3) prouzročio odnosnu i moralnu granicu između Svetoga Boga i grješnoga ljudstva. Bog je odabrao obnoviti Svoje svjesno Stvorenje; prema tome, On poziva Svoj narod da bude

“svet” (usp. Lev 11:44; 19:2; 20:7.26; 21:8). Odnosom vjere s YHWH-om Njegov narod postaje svet svojim zavjetnim položajem u Njemu, ali narod Božji isto je tako pozvan živjeti svete živote ([vidjeti Posebnu temu gore: NZ-na svetost /posvećenje](#), usp. Mt 5:48; Ef 4:1.17; 5:2-3.15; 1. Pt 1:15).

Ovo sveto življenje moguće je jer su vjernici potpuno prihvaćeni i oprosteno im je kroz: (1) Isusov život i (2) djelo i prisutnost Svetoga Duha u njihovim umovima i srcima. To učvršćuje paradoksalno stanje vjernika:

1. bivanje svetim zbog Kristove pripisane pravednosti (tj. Rim 4)
2. pozvani živjeti sveto zbog prisutnosti Duha ([vidjeti Posebnu temu gore: NZ-na svetost /Posvećenje](#)).

Vjernici su “sveci /sveti” (*hagioi*) zbog:

1. volje Svetoga Boga (Oca, usp. Iv 6:29.40; 1. Pt 1:15-16)
2. djela Svetoga Sina (Isusa, usp. 2. Kor 5:21; 1. Pt 1:18-21)
3. prebivajuće prisutnosti Svetoga Duha (usp. Rim 8:9-11.27).

NZ uvijek upućuje na svete kao MNOŽINU (osim jednom u Fil 4:21, ali čak onda okvir to čini MNOŽINOM). Biti spašen znači biti dijelom obitelji, tijela, građevine! Biblijska vjera započinje s osobnim primanjem, ali ishodi u skupnome zajedništvu. Mi smo svi obdareni (usp. 1. Kor 12:11) za zdravlje, rast, i dobrobit u Tijelu Kristovu - Crkvi (usp. 1. Kor 12:7). Mi smo spašeni kako bismo služili! Svetost je obiteljska osobina!

To je postalo naslovom za vjernike (usp. Djela 9:13.32.41; 26:10; Rim 1:7; 1. Kor 1:2; 2. Kor 1:1; Ef 1:1; Fil 1:1; Kol 1:2) i način označavanja služnja drugima (usp. Rim 12:13; 16:2; Ef 1:15; Kol 1:4; 1. Tim 5:10; Heb 6:10). Pavao je uzeo jednokratni prinos od ne-židovskih crkava za siromašne u majci Crkvi u Jeruzalemu (usp. Rim 15:25-26; 1. Kor 16:1; 2. Kor 8:4; 9:1).

POSEBNA TEMA: SVET

I. UPORABA U STAROME ZAVJETU (opisano većinom iz Knjige proroka Izaije)

- A. Etimologija pojma *kadosh* (BDB 872, KB 1072) je neizvjesna, moguće kanaanska (tj. ugaritska). Moguće da dio korijena (tj. *kd*) znači “podijeliti”. Ovo je izvor popularne odredbe “odvojen (iz kanaanske kulture, usp. Pnz 7:6; 14:2.21; 26:19) za Božju uporabu”.
 - B. Odnosi se na kultne stvari, mjesta, vremena, i osobe. Uobičajen u Knjizi Izlaska, Levitskome zakoniku, i Brojevima.
 - C. U proročkoj književnosti (posebice Izaija i Hošea) osobni dio prethodno prisutan, ali nenaglašen, dolazi naprijed ([videti Posebnu temu dolje: Svetac](#)). To postaje načinom označavanja Božje biti (usp. Iz 6:3). Bog je svet. Njegovo Ime koje predstavlja Njegovu narav je Svet. Njegov narod koji je otkrio Njegovu narav jadnome svijetu je svet (ako su poslušni Savezu u vjeri).
1. PRIDJEV, BDB 872 שָׁדֵךְ, “svet”, “dragocjen /svet” korišten o:
 - a. Bogu, Knjiga proroka Izaije 5:16; 6:3 (tri puta); [vidjeti Posebnu temu dolje: Svetac](#)
 - b. Njegovo Ime, Knjiga proroka Izaije 40:25; 49:7; 57:15
 - c. Njegovo prebivalište, Knjiga proroka Izaije 57:15
 - d. Njegov Sabat /subota, Knjiga proroka Izaije 58:13.
 2. GLAGOL, BDB 872 שָׁדֵךְ, “biti odvojen”, “posvećen”:
 - a. Božja narav, Knjiga proroka Izaije 5:16; 29:23
 - b. Bog, Knjiga proroka Izaije 8:13; 65:5
 - c. Božji anđeli, Knjiga proroka Izaije 13:3
 - d. Božje Ime, Knjiga proroka Izaije 29:23
 - e. blagdan, Knjiga proroka Izaije 30:29
 - f. posvećeni ljudi, Knjiga proroka Izaije 66:17.
 3. IMENICA, BDB 871 שָׁדֵךְ, “odvojenost”, “svetost”:
 - a. sveto sjeme, Knjiga proroka Izaije 6:13
 - b. sveta planina, Knjiga proroka Izaije 11:9; 27:13; 56:7; 57:13; 65:11.25; 66:20
 - c. rastaviti, Knjiga proroka Izaije 23:18
 - d. sveti put, Knjiga proroka Izaije 35:8
 - e. svetište, Knjiga proroka Izaije 43:28; 62:9; 64:11
 - f. sveti grad, Knjiga proroka Izaije 48:2; 52:1

- g. Svetac, Knjiga proroka Izaije 49:7 ([vidjeti Posebnu temu dolje: Svetac](#))
- h. sveta ruka /mišica, Knjiga proroka Izaije 52:10
- i. Sveti dan, Knjiga proroka Izaije 58:13
- j. svet narod, Knjiga proroka Izaije 62:12
- k. Sveti Duh, Knjiga proroka Izaije 63:10.11
- l. Božje prijestolje, Knjiga proroka Izaije 63:15
- m. sveto mjesto, Knjiga proroka Izaije 63:18
- n. sveti gradovi, Knjiga proroka Izaije 64:10.

D. Božje milosrđe i ljubav neodvojivi su od teoloških zamisli zavjetne, pravedne, i sržne naravi. U tome je napetost u Bogu prema nesvetome, palome, pobunjenom čovječanstvu. U *Synonyms of the Old Testament*, str. 112-113 od Roberta B. Girdlestonea, postoji zanimljiv članak o odnosu između Boga kao “milosrdnoga” i Boga kao “svetoga”.

II. NOVI ZAVJET

- A. Pisci NZ-a (osim Luke) su hebrejski mislitelji, ali bili su pod utjecajem *koine* grčkog (tj. Septuaginte). NZ-na Crkva koristila je grčki prijevod SZ-a, Septuagintu. Grčki prijevod SZ-a, a ne klasična grčka književnost, umovanje, ili religija jeste onaj što je nadzirao njihov rječnik.
- B. Isus je svet zato jer On od Boga i On je kao Bog (usp. Lk 1:35; 4:34; Djela 3:14; 4:27.30; Otk 3:7). On je Svetac i Pravednik (usp. Djela 3:14; 22:14). Isus je svet jer je On bezgrješan (usp. Iv 8:46; 2. Kor 5:21; Heb 4:15; 7:26; 1. Pt 1:19; 2:22; 1. Iv 3:5).
- C. Zato jer je Bog svet (usp. Iv 17:11; 1. Pt 1:156-16; Otk 4:8; 6:10), Njegova djeca moraju biti sveti (usp. Lev 11:44-45; 19:2; 20:7.26; Mt 5:48; 1. Pt 1:16). Zato jer je Isus svet, Njegovi sljedbenici moraju biti sveti (usp. Rim 8:28-29; 2 Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1. Sol 3:13; 4:3; 1. Pt 1:15). Kršćani su spašeni kako bi služili u Kristo-sličnosti (svetost).

POSEBNA TEMA: SVETAC

- I. “Svetac Izraelov” omiljeni je naslov za Božanstvo u Knjizi proroka Izaije (usp. Iz 1:4; 5:19; 10:17.20; 12:6; 17:7; 29:19.23; 30:11.12.15; 31:1; 37:23; 40:25; 41:14.16.20; 43:3.14.15; 45:11; 47:4; 48:17; 49:7; 54:5; 55:5; 60:9.14). Zato jer je On “svet”, Njegov narod mora biti svet (usp. Lev 19:2; Mt 5:48; 1. Pt 1:16).

Ovaj naslov, u stanovitome smislu, izražava nemoguću napetost da grješni, pali ljudi budu u skladu s mjerilom svetosti. Mojsijevski Savez nije bilo moguće održati (usp. Jš 24:19; Djela 15; Gal 3; Heb). Stari zavjet bio je način pokazivanja nemogućnosti ljudi da se prilagode Božjem mjerilu (Gal 3), ipak On je bio s njima, za njih, pripremajući ih za Svoj odgovor njihovu palome stanju (tj. “Novi savez u Isusu”). On ne spušta Svoje mjerilo, nego ga osigurava kroz Svoga Mesiju. Novi savez (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38) jeste Savez vjere i pokajanja, a ne ljudskog vršenja, što ishodi u Kristo-sličnosti (usp. Jak 2:14-26). Bog želi ljude koji odražavaju Njegovu narav narodima (usp. Mt 5:48).

- II. “Svetac” može upućivati na:

- 1. Boga Oca (usp. brojne SZ-ne odlomke o “Svecu Izraelovu”)
- 2. Boga Sina (usp. Mk 1:24; Lk 4:34; Iv 6:69; Djela 3:14; 1. Iv 2:20)
- 3. Boga Duha (Njegov naslov, “Sveti Duh”, usp. Iv 1:33; 14:26; 20:22).

Djela apostolska 10:38 ona su gdje su sve tri Osobe Boga uključene u pomazanje. Isus je bio pomazan (usp. Lk 4:18; Djela 4:27; 10:38). Zamisao je proširena na uključivanje svih vjernika (usp. 1. Iv 2:27). Pomazanik je postao pomazani! Ovo može biti usporedno s Antikristom ili antikristima (usp. 1. Iv 2:18). SZ-ni simbolički čin fizičkoga pomazanja s uljem (usp. Izl 29:7; 30:25; 37:29) odnosi se na one koji su bili pozvani i opremljeni od Boga za poseban zadatak (tj. proroci, svećenici, i kraljevi). Riječ “Krist” jeste prijevod hebrejskoga pojma “pomazanik” ili Mesija.

1:2 “Milost vam i mir od Boga” Tradicionalno otvaranje helenističkih pisama bilo je “pozdravi” (usp. Djela 23:26; Jak 1:1), a ne “milost”. Pavao je napravio igru riječi od *chairein* na *charis*, što ju čini jedinstveno kršćanskom (usp. 1. Sol 1:1; Gal 1:3). Neki tvrde da “mir” odražava hebrejski pojam *shalom*. Moguće je Pavao poznao ovu složenicu pojmova iz Aronova blagoslova zapisanog u Knjizi Brojeva 6:24-26. Većina helenističkih pisama i NZ-nih Poslanica započinje s molitvom zahvalnosti, ali zbog problema između Pavla i ove zajednice, uvodna molitva zahvaljivanja usmjerena je prema Bogu (usp. 2. Kor 1:3-7).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: “Milost, milosrđe, i mir” kod Pavla \(iz 1. Timoteju poslanice 1\).](#)

POSEBNA TEMA: “MILOST, MILOSRĐE, I MIR” kod Pavla (iz 1. Timoteju poslanice 1)

Zabilježite istovjetnost i različitosti kod Pavlovih uvodnih pozdrava:

1. “Milost vam i mir od Boga našega Oca i Gospodina Isusa Krista” (usp. Rim 1:7; 1. Kor 1:3; 2. Kor 1:2; Gal 1:3; Ef 1:2; Fil 1:2; 1. Sol 1:2; Flm 1:3)
2. “Milost vam i mir od Boga našega Oca” (usp. Kol 1:2)
3. “Milost vam i mir” (usp. 1. Sol 1:1)
4. “Milost, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa našega Gospodina” (usp. 1. Tim 1:2; 2. Tim 1:2)
5. “Milost i mir od Boga Oca i Krista Isusa našega Spasitelja” (usp. Tit 1:4).

Zabilježite kako postoje različnosti, ali neki elementi su standardni:

1. “Milost” započinje sve pozdrave. To je kršćanski oblik pozdrava što se usredotočuje na Božju narav
2. “Mir” je ishod pouzdanja ljudi u vjerodostojnost Boga
3. “Milosrđe” je još jedan način opisivanja Božje naravi i jedinstveno je u Pavlovim pisanjima, upotrijebljeno samo u 1. i 2. Timoteju poslanici. Ovaj pojam bio je korišten u Septuaginti za prijevod hebrejskoga pojma *hesed* (tj. zavjetna odanost; [vidjeti Posebnu temu dolje: Ljubaznost /blagost /dobrota u\[hesed\]](#)). Bog je milostiv i vjerodostojan
4. Otac i Sin su spomenuti u svakome pozdravu (u 1. Sol spomenuti su u prijašnjem izričaju). Oni su uvijek gramatički povezani. Ovo je bio jedan način NZ-nih pisaca potvrđivanja punoga Božanstva Isusa iz Nazareta. To je također tako i za uporabu SZ-nih naslova za YHWH-u što su se primjenjivala na Isusa (tj. Gospodin i Spasitelj).

POSEBNA TEMA: LJUBAZNOST /BLAGOST /DOBROTA (*hesed*)

Ovaj pojam (BDB 338 I, KB 336 II) ima široko semantičko polje.

A. Korišten u vezi s ljudskim bićima:

1. dobrota prema prijateljima (npr. 1. Sam 20:14; 2. Sam 16:17; 2. Ljet 24:22; Job 6:14; Ps 141:5; Izr 19:22; 20:6)
2. dobrota prema siromašnima i potrebitima (npr. Mih 6:8)
3. naklonost Izraela prema YHWH-i (usp. Jer 2:2; Hoš 6:4)
4. privremena ljepota divljega cvijeta (usp. Iz 40:6).

B. Korišten u vezi s Bogom:

1. zavjetna odanost i ljubav:
 - a) “u iskupljenju od neprijatelja i nevolja” (npr. Post 19:19; 39:21; Izl 15:13; Ps 31:16; 32:10; 33:18.22; 36:7.10; 42:8; 44:26; 66:20; 85:7; 90:14; 94:18; 107:8.15.21.31; 109:21-22; 143:8.12; Jer 31:3; Ezr 7:28; 9:9)
 - b) “u čuvanju života od smrti” (npr. Job 10:12; Ps 6:4-5; 86:13)
 - c) “u oživljavanju duhovnoga života” (npr. Ps 119:41.76.88.124.149.159)
 - d) “u iskupljenju od grijeha” (usp. Ps 25:7; 51:1)
 - e) “u održavanju Saveza [množina – op.prev.]” (npr. Pnz 7:9.12; 2. Ljet 6:14; Neh 1:5; 9:32; Dn 9:4; Mih 7:20)
2. opisuje Božansku odliku (npr. Izl 34:6; Ps 86:15; 103:8; Neh 9:17; Joel 2:13; Jona 4:2; Mih 7:20)

3. Božja dobrota:
 - a) “obilna” (npr. Br 14:18; Neh 9:17; Ps 86:5; 103:8; 145:8; Joel 2:13; Jer. 4:2)
 - b) “u velikoj mjeri” (npr. Izl 20:6; Pnz 5:10; 7:9)
 - c) “vječita” (npr. 1. Ljet 16:34.41; 2. Ljet 5:13; 7:3.6; 20:21; Ezr 3:11; Ps 100:5; 106:1; 107:1; 118:1.2.3.4.29; 136:1-26; 138:8; Jer 33:11)
 - d) kao utvrda (npr. Ps 59:17)
 - e) odnosi se na Božju silu /snagu (npr. Ps 62:11c-12a)
4. djela ljubavi /dobrote (npr. 2. Ljet 6:42; Ps 89:2; Iz 55:3; 63:7; Tuž 3:22).

Ova je riječ prevedena na mnogo načina u engleskim prijevodima. Ja mislim kako bi najbolja sažeta odredba bila: “Božja nesputana /nevezana ičim zavjetna odanost”. Riječ je usporedna s NZ-nim pojmom “ljubav” (*agapaō*). Bog je vjieran i ljubeći zbog toga tko On jeste!

▣ (1:2) “od Boga našega Oca” Ovo stavlja naglasak na prisan obiteljski među-osobni odnos (usp. Mt 6:9). U SZ-u Bog je otac Izraela (usp. Iz 64:8; Hoš 1-3;11). Zato jer je Bog osoba, najbolje metafore za opis Njegova odnosa s drugima članovima Trojstva i Njegova naroda su židovski obiteljski pojmovi. Kao što se Otac odnosi prema Isusu na analogan način, tako se On odnosi prema vjernicima.

I “milost” i “mir” dolaze od Oca i Sina. Otac i Isus su povezani gramatički kao jedna jedinica (tj. jedan PRIJEDLOG, ali dva OBJEKTA). Ovo je uobičajen način NZ-nih autora za potvrđivanje Isusova Božanstva (usp. 1. Sol 1:1; 3:11; 2. Sol 1:2.12; 2:16).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Očinstvo Boga.](#)

POSEBNA TEMA: OČINSTVO BOGA

I. STARI ZAVJET

A. Postoji smisao da Bog jeste otac putem stvaranja:

1. Knjiga Postanka 1:26-27
2. Knjiga proroka Malahije 2:10
3. Djela apostolska 17:28.

B. Otac je analogija korištena u nekoliko smislova:

1. otac Izraela (pomoću izbora):
 - a. “Sin” – Knjiga Izlaska 4:22; Ponovljeni zakon 14:1; Knjiga proroka Izaije 1:2; 63:16; 64:8; Jeremija 3:19; 31:9.20; Hošea 1:10; 11:1; Malahija 1:6
 - b. “prvorodenac” – Knjiga proroka Jeremije 31:9
2. otac kralja Izraela (Mesijanski):
 - a. 2. Knjiga o Samuelu 7:11-16
 - b. Psalam 2:7; Djela apostolska 13:33; Poslanica Hebrejima 1:5; 5:5
 - c. Knjiga proroka Hošee 11:1; Evanđelje po Mateju 2:15
3. analogija o ljubećem roditelju:
 - a. otac (metafora):
 - (1) zbrinjava svoga sina – Ponovljeni zakon 1:31
 - (2) disciplinira – Ponovljeni zakon 8:5; Izreke 3:12
 - (3) osigurava (tj. Izlazak) – Ponovljeni zakon 32:6.10
 - (4) nikad neće napustiti – Psalam 27:10
 - (5) ljubi – Psalam 103:13
 - (6) prijatelj /vodič – Knjiga proroka Jeremije 3:4
 - (7) ozdravitelj /onaj koji oprašta – Knjiga proroka Jeremije 3:22
 - (8) davatelj milosrđa – Knjiga proroka Jeremije 31:20
 - (9) onaj koji obučava – Knjiga proroka Hošee 11:1-4
 - (10) poseban sin – Knjiga proroka Malahije 3:17
 - b. majka (metafora):
 - (1) nikad neće napustiti – Psalam 27:10

- (2) ljubav njegujuće majke – Knjiga proroka Izaije 49:15; 66:9-13 i Hošee 11:4 (s predloženim tekstualnim popravkom “jaram” u “djetešce”).

II. NOVI ZAVJET

A. Trojstvo (tekstovi gdje su sva Trojica spomenuta):

1. Evanđelja:
 - a. Matej 3:16-17; 28:19
 - b. Ivan 14:26
2. Pavao:
 - a. Poslanica Rimljanima 1:4-5; 5:1.5; 8:1-4.8-10
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 2:8-10; 12:4-6
 - c. 2. Poslanica Korinćanima 1:21-22; 13:14
 - d. Poslanica Galaćanima 4:4-6
 - e. Poslanica Efežanima 1:3-14.17; 2:18; 3:14-17; 4:4
 - f. 1. Poslanica Solunjanima 1:2-5
 - g. 2. Poslanica Solunjanima 2:13
 - h. Titu poslanica 3:4-6
3. Petar – 1. Petrova poslanica 1:2
4. Juda – stihovi 20-21.

B. Isus:

1. Isus kao “jedinorođeni” – Evanđelje po Ivanu 1:18; 3:16,18; 1. Ivanova poslanica 4:9
2. Isus kao “Sin Božji” – Evanđelje po Mateju 4:3; 14:33; 16:16; Luka 1:32.35; Ivanu 1:34.49; 6:69; 11:27
3. Isus kao Ljubljeni Sin – Evanđelje po Mateju 3:17; 17:5
4. Isusova uporaba *abba* za Boga – Evanđelje po Marku 14:36
5. Isusova uporaba ZAMJENICA kako bi pokazale i Njegov i naš odnos s Bogom:
 - a. “Moj Otac”, npr. Evanđelje po Ivanu 5:18; 10:30.33; 19:7; 20:17
 - b. “vaš Otac”, npr. Evanđelje po Mateju 5:16.45.48; 6:1.4.6.8.14.15.18.26.32; 7:11; 10:20.29; 18:14
 - c. “naš Otac”, npr. Evanđelje po Mateju 6:9.14.26.

C. Jedna od mnogih metafora za opis prisnoga odnosa između Boga i ljudstva:

1. Bog kao Otac
2. vjernici kao:
 - a. sinovi Božji
 - b. djeca
 - c. rođeni od Boga
 - d. ponovno rođeni
 - e. posvojeni
 - f. rođeni
 - g. obitelj Božja.

▣ (1:2) “i Gospodina Isusa Krista” Ovi pojmovi su dio punijega naslova “Gospodin Isus Krist” (usp. 2. Kor 1:2.3.7.8.9.10). Ova sva tri (usp. 2. Kor 1:2.3.7.8.9.10) naslova imaju pojedinačnu važnost:

1. “Krist” je grčki prijevod hebrejskoga pojam *Mesija* (tj. Pomazanik). To potvrđuje Isusov SZ-ni naslov kao YHWH-inoga Obećanoga poslanoga da uspostavi Novo doba pravednost
2. “Isus” je ime što je anđeo dao bebi u Betlehemu (usp. Mt 1:21). Sastavljeno je od dvije hebrejske IMENICE: “YHWH”, zavjetno Ime za Božanstvo, i “spasenje” (tj. *hosea*). To je isto hebrejsko ime kao Jošua. Kad je bilo korišteno samo za sebe često je pistoivjećivalo čovjeka, Isusa iz Nazareta, sina Marije (posebice Mt 1:16.25; 2:1; 3:13.15.16)
3. “Gospodin” (upotrijebljeno u 2. Kor 1:1 u KJV) prijevod je hebrejskoga pojma *adon*, što znači “vlasnik, suprug, gospodar, ili gospodin”. Židovi su se bojali izgovaranja svetoga imena YHWH kako ga ne bi uzimali uzalud kršeći jednu od Deset zapovijedi. Kadgod su čitali Pisma, oni su zamijenili *Adon* umjesto YHWH. To je razlog zašto naš

engleski prijevod koristi sva velika slova GOSPODIN za YHWH-u u SZ-u. Prenošenjem ovoga naslova (*kurios* u grčkome) na Isusa, NZ-ni autori potvrđuju Njegovo Božanstvo i jednakost s Ocem.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:3-7

³Blagoslovljen *neka je Bog i Otac našega Gospodina Isusa Krista, Otac milosrda i Bog svake utjehe*, ⁴koji nas tješi u svima našim nevoljama tako da možemo biti sposobni tješiti one koji su u bilo kojoj nevolji s utjehom kojom smo i mi sami utješeni od Boga. ⁵Jer baš kao što su patnje Kristove naše u obilju, tako je isto obilna naša utjeha kroz Krista. ⁶Ali ako smo pogođeni nevoljom, to je za vašu utjehu i spasenje; ili ako smo mi utješeni, to je za vašu utjehu, koja je učinkovita u strpljivom podnošenju istih patnji koje i mi trpimo; ⁷a naša nada za vas je čvrsto utemeljena, znajući da kao što ste vi dionici naših patnji, tako ste isto *dionici* naše utjehe.

1:3 “Blagoslovljen” Od ove grčke riječi dobivamo englesku riječ “hvalospjev”. Ovaj pojam je (slijedeći Septuagintu) uvijek korišten od ljudi koji blagoslivljaju Boga (usp. Lk 1:68). U Evanđelju po Marku 14:61 je perifraza za Božje Ime (tj. *Blagoslovljeni*). Pavao koristi ovaj pojam za Oca u Poslanici Rimljanima 1:25; 9:5; 2. Korinćanima 1:3; 11:31; i Efežanima 1:3.

▣ **“Bog”** Ova molitva zahvaljivanja, 2. Poslanica Korinćanima 1:3-11, opisuje Boga na tri načina:

1. On je Otac Isusa
2. On je Otac svega milosrda
3. On je Bog svake utjehe.

Uobičajen oblik grčkoga pisma bila je molitva zahvaljivanja za primatelje pisma, ali u ovome pismu molitva zahvaljivanja usmjerena je Bogu.

YHWH kao Otac *Ješue* (tj. hebrejski za Isusa), spoznat je samo otkrivenjem. Nijedan dokaz iz filozofijske nužnosti ili osmišljenosti nikad čak ni ne može dati ovu relacijsku teologiju. Budite pozorni od “dokaza” za Boga koji su temeljeni na logici umjesto na Pismu, jer pomažu mnogim ljudima odbiti prihvaćanje Pisma kao istine. Vidjeti Elton Trueblood, *The Logic of Belief*.

▣ **“Otac milosrda”** Postoje tri grčka pojma što se odnose na “milosrde” ili “suosjećanje”:

1. *eleos*, obično upućuje na osjećaje milosrda ili pobožnosti /poštovanja (usp. 2. Kor 4:1; Rim 9:15, što je navod iz Izl 33:19)
2. *splanchna*, što upućuje na pretpostavljeno fizičko mjesto ili suosjećaj ili milosrde u nižim mjestima (usp. Fil 2:1; Kol 3:12)
3. *oiktirmos*, osjećati ili izraziti osjećaj milosrda ili suosjećanja prema stanju drugoga (usp. 2. Kor 1:3.4-6; Rim 12:1).

Ovaj pojam karakterizira Božja djelovanja i osjećaje prema palome ljudstvu. To je naša velika nada – nepromjenjivo Božje milosrde i milost.

NZ često koristi “Otac” plus GENITIV za opis Božanstva:

1. Otac milosrda (usp. 2. Kor 1:3)
2. Otac slave (usp. Djela 7:2; 1. Kor 2:8; Ef 1:17)
3. Otac svega (usp. Ef 4:6)
4. Otac duhova (usp. Heb 12:9; Otk 22:6)
5. Otac svjetla (usp. Jak 1:17)
6. ponovno i ponovno u Pavlovima pisanjima, “Otac našega Gospodina Isusa Krista”.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Osobine Boga Izraelova \(NZ\) – iz 1. Timoteju poslanice 1:17.](#)

POSEBNA TEMA: OSOBINE BOGA IZRAELOVA (NZ) - iz 1. Timoteju poslanice 1:17

- A. “Kralj” – ova doksologija slična je 1. Timoteju poslanici 6:15-16, što može odražavati Ponovljeni zakon 10:17. Ona odražava jezik kasnije sinagoge (“Kralj svemira”, usp. Otk 15:3) i Židova u dijaspori. Vrlo je moguće da Pavao navodi kredo ili himnu Rane crkve kao što čini u 1. Timoteju poslanici 3:16; 6:15-16 i 2. Timoteju 2:11-13.
- B. “Vječni” – ovo je prvi od četiri snažna PRIDJEVA, što je isti kao onaj uporabljen u izričaju “vječni život” u 1. Timoteju poslanici 1:16 ali ovdje je to za opis Boga. To je doslovno “doba” (*aiōnion*), što može biti metafora vječnosti ili referenca na židovsku zamisao o dva Doba:
1. sadašnje Doba zla okarakterizirano neovisnošću i pobunom (anđela i ljudi)
 2. dolazeće obećano Doba pravednosti uvedeno Duhom i provedeno Mesijom ([vidjeti Posebnu temu dolja: Ovo doba i dolazeće doba](#)).
- C. “besmrtn” – ovo je doslovno “neuništiv”. To upućuje metaforički na uvijek živućega, jedino živućega Boga (YHWH iz hebrejskoga GLAGOLA “biti”, usp. Izl 3:14, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo](#)). Jedino Bog ima život u Sebi Sâmome (usp. Rim 1:23; 1. Tim 1:17; 6:16). Sav ostali život izveden je i dan na upravljanje. On dolazi jedino kroz milost Oca, djelo Krista (usp. 2. Tim 1:10), i službu Duha.
- D. “nevidljiv” – ovo je upotrijebljeno u smislu duhovne kraljevine (usp. Kol 1:15) ili moguće YHWH kao nevidljivoga Boga (tj. nema lika, usp. Izl 33:20; Pnz 4:15; 1. Tim 6:16). Bog je taj vječni Duh prisutan u svemu Stvorenju!
- E. “jedini Bog” – ovo upućuje na židovski monoteizam ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)). Taj okvir odražava Izraelovo jedinstveno stajalište. Biblija predstavlja čovječanstvo sa stajališta vjere van pet osjetila:
1. postoji jedan i samo jedan Bog (usp. Post 1:1; Izl 8:10; 9:14; Pnz 4:35-39; 1. Sam 2:2; 2. Sam 7:22; 22:32; 1. Kr 8:23; Ps 86:8.10; Iz 43:11; 44:6.8; 45:6-7.14.18.21-22; 46:5.9; Jer. 2:11; 5:7; 10:6; 16:20)
 2. On je osoban (osoba), Stvoritelj, Iskupitelj Bog (usp. Post 1 - 2; 3:15; Ps 103 - 104)
 3. On daje obećanja nade i obnove putem Mesije (usp. Iz 53)
 4. vjera u Mesiju popravljala lom prouzročen pobunom (Evandjelje)
 5. tko god vjeruje u Mesiju može imati vječni život (Evandjelje).
- Textus Receptus*, slijedeći grčke uncijalne rukopise α^c , D^c , K, L, i P, dodaje “mudar” (NKJV, “Bogu koji je jedini mudar”). Ovaj dodatak nedostaje u grčkim rukopisima α^* , A, D^* , F, G, i H^* . To može biti pisarski dodatak iz Poslanice Rimljanima 16:27. UBS⁴ daje kraćem tekstu ocjenu “A” (izvjesno).
- F. “pripada čast i slava” – ovo je u osnovi značenje SZ-noga pojma *kabod* (usp. 1. Tim 1:11). Upotrijebljen je nekoliko puta u Knjizi Otkrivenja zajedno s drugima hvalama (usp. Otk 4:9.11; 5:12.13; 7:12).

U SZ-u najčešća hebrejska riječ za “slavu” (*kabod*, [vidjeti Posebnu temu dolje: Slava \[kabod\] \(SZ\)](#)) bila je prvotno trgovački pojam što je upućivao na par mjera što znači “biti težak”. To što je bilo teško bilo je vrijedno ili je imalo pravu vrijednost. Često je zamisao sjajnosti bila dodana riječi kako bi izrazila Božje veličanstvo (usp. Izl 15:16; 24:17; Iz 60:1-2). On je jedini dostojan i častan. On je presjajan da bi Ga palo čovječanstvo moglo vidjeti (usp. Izl 33:17-23; Iz 6:5). Bog može biti jedino istinski spoznat kroz Krista (usp. Jer 1:14; Mt 17:2; Heb 1:3; Jak 2:1).

Pojam “slava” je nekako višeznačan:

1. može biti uspoređan s “pravednost Božja”
 2. može odražavati “svetost” ili “savršenost” Božju
 3. može upućivati na Božju sliku na koju je stvoreno čovječanstvo (usp. Post 1:26-27; 5:1; 9:6), ali koja je kasnije bila pokvarena kroz pobunu (usp. Post 3:1-22; Rim 3:9-18).
- Prvi je puta upotrijebljena o YHWH-inoj prisutnosti s Njegovim narodom (usp. Izl 16:7.10; Lev 9:23; Br 14:10).

- G. “zauvijek i uvijek” – ovo je doslovno “vijeke vjekova”, idiom za vječnost (usp. Gal 1:5; Fil 4:20; 2. Tim 4:18). Taj isti pojam upotrijebljen je u 1. Timoteju poslanici 4:16 za “vječni život” i u 2. Timoteju poslanici 4:18 za “vječnoga Kralja”. [Vidjeti Posebnu temu dolje: Zauvijek \(olam\)](#) (grčki idiom).

POSEBNA TEMA: OVO I DOLAZEĆE DOBA

SZ-ni proroci vidjeli su budućnost kao proširenje sadašnjosti. Za njih će budućnost biti obnova zemljopisnog Izraela. Međutim, čak su i oni to vidjeli kao Novi dan (usp. Iz 65:17; 66:22). Neprestanim voljnim odbijanjem YHWH od Abrahamovih potomaka (čak nakon progonstva) u židovskoj se međuzavjetnoj apokaliptičkoj književnosti razvio nov obrazac (tj. 1. Henokova, 4. Ezrina, 2. Baruhova). Ova su pisanja počela činiti razliku između dva Doba: sadašnje Zlo doba pod vlašću Sotone te dolazeće Doba pravednosti pod vlašću Duha i ustoličeno od strane Mesije (često energičan ratnik).

U ovome području teologije (eshatologija) postoji očit razvoj. Teolozi to nazivaju “napredujuće otkrivenje”. NZ potvrđuje ovu novu kozmičku stvarnost dva Doba (tj. vremenski dualizam).

<u>Isus</u>	<u>Pavao</u>	<u>Hebrejima</u>
Matej 12:32	Rimljanima 12:2	1:2
Matej 13:22 i 29	1. Korinćanima 1:20; 2:6.8; 3:18	6:5
Marko 10:30	2. Korinćanima 4:4	11:3
Luka 16:8	Galaćanima 1:4	
Luka 18:30	Efežanima 1:21; 2:1.7; 6:12	
Luka 20:34-35	1. Timoteju 6:17	
	2. Timoteju 4:10	
	Titu 2:12	

U NZ-noj teologiji ova su se dva židovska doba preklapala zbog neočekivanoga i previđenog pretkazanja dva Dolaska Mesije. Isusovo utjelovljenje ispunilo je SZ-na proročanstva o ustoličenju Novoga doba (Dn 2:44-45). Doduše, SZ također je vidio Njegov Dolazak kao Suca i Osvajača [Pobjednika], ipak On je prvo došao kao Pateći Sluga (usp. Iz 53; Zah 12:10), ponizan i krotak (usp. Zah 9:9). On će se vratiti u sili kao što je SZ pretkazao (usp. Otk 19). Ovo dvo-stupanjsko ispunjenje uzrokovalo je da Kraljevstvo bude sadašnje (ustoličeno), ali buduće (ne dovršeno u potpunosti). To je NZ-na napetost gotovo, ali ne još!

POSEBNA TEMA: SLAVA (*kabod*) (SZ)

I. NJENO TEMELJNO ZNAČENJE

Postoji više od dvadeset hebrejskih riječi prevedenih kao “slava” (doxa) od LXX-e, ali najznakovitija je hebrejska riječ kabod (BDB 458-459, KB, 455-458). Njeno temeljno značenje je ono što je teško. To je trgovački pojam korišten u obavljanju kupovina (tj. vaganja). Ona je postala pojam što ima široko semantičko polje gdje se zamisao teškoga razvila u vrijednost, štovanje osoba, mjesta, i stvari.

II. KORIŠTENA O YHWH-i

- A. Postalo je načinom opisivanja YHWH-ine osobne prisutnosti. Povezuje Njegovu snagu, veličanstvo (tj. transcendentnost) s Njegovom osobnošću i prisutnošću u fizičkoj stvarnosti (imantentnost).
- B. Obilježava YHWH-u u stvaranju, usp. Psalam 19:1; 29:3.9; 104:31.
- C. Bila je korištena o Njegovim teofanijama povezanim s ustrojem Njegova zavjetnog naroda. On je “slava Izraela”, usp. 1. Knjiga o Samuelu 15:29:
 1. izlazak iz Egipta, usp. Knjiga Brojeva 14:22 (naviješteno u Post 15:12-21)
 2. u posebnome Oblaku Slave koji je vodio i pratio narod, usp. Knjiga Izlaska 16:7.10
 3. davanje Njegova Zakona na gori Sinaj, usp. Knjiga Izlaska 24:16.17
 4. Njegova djela opskrbe i osude tijekom razdoblja lutanja pustinjom:
 - a. početna pobuna povezana s izvješćem dvanaest uhoda, usp. Knjiga Brojeva 14:9-10
 - b. Mojsijevo posredovanje u njihovu korist, usp. Knjiga Brojeva 14:20-21
 - c. Korahova pobuna, usp. Knjiga Brojeva 16:19
 - d. krize kad nije bilo vode, usp. Knjiga Brojeva 26:6.

- D. Mojsijev zahtjev da vidi YHWH-u, usp. Knjiga Izlaska 33:18-23.
- E. Bila je korištena o Sâmom YHWH-i (tj. Njegovoj bîti):
 - 1. 1. Knjiga Ljetopisa 29:11
 - 2. Psalam 106:20; Knjiga proroka Jeremije 2:11; Hošea 4:7; Poslanica Rimljanima 1:23
 - 3. Knjiga proroka Izaije 42:8; 45:7; 48:11; 58:8; 60:1-2.19 (Otk 21:23; 22:5)
 - 4. Knjiga proroka Zaharije 2:5.10.
- F. Bila je korištena u vezi s YHWH-inom prisutnošću kod /u:
 - 1. Šatoru sastanka, usp. Knjiga Izlaska 16:7.10; 29:43; 40:34-35; Levitski zakonik 9:6.23
 - 2. Hramu, usp. 1. Knjiga o Kraljevima 81:1; 2. Ljetopisa 5:14; 7:1-3; Knjiga proroka Izaije 6:3; Hagaj 2:3.9
 - 3. Kovčegu saveza, usp. 1. Knjiga o Samuelu 4:22; Psalam 63:2; 78:61.
- G. Bila je korištena o YHWH-inu kraljevskome dostojanstvu, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 29:12-13; Psalam 24:7-10; 45:3.
- H. Bila je korištena o YHWH-inoj etičkoj naravi (tj. pravednost), usp. Psalam 29:3; 97:6; Knjiga proroka Izaije 42:8; 48:11; 58:8; Habakuk 2:14.

III. KORIŠTENJA O LJUDIMA I NARODIMA

- A. Ljudi:
 - 1. usporedno s “duša” (tj. *nefeš*), usp. Knjiga Postanka 49:6; Psalam 16:9; 108:1
 - 2. bogatstvo, usp. Knjiga Postanka 31:1; Psalam 49:16.17; Knjiga proroka Izaije 10:3; 61:6; 66:11-12
 - 3. čast, usp. Knjiga Postanka 45:13; Psalam 8:6; Knjiga proroka Hagaja 2:7
 - 4. ugled, usp. Knjiga o Jobu 19:9; 29:20; Psalam 4:2; 49:17
 - 5. sjaj, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 29:12.28; 2. Ljetopisa 17:5; 18:13; 32:27.
- B. Narodi:
 - 1. Egipat
 - 2. Efrajim, usp. Knjiga proroka Hošee 9:11
 - 3. Samarija, usp. Knjiga proroka Hošee 10:5.
- C. Kraljevi:
 - 1. Ahasver, usp. Knjiga o Esteri 1:4
 - 2. Izrael, usp. Psalam 21:6
 - 3. Antioh IV. [Epifan – op.prev.], usp. Knjiga proroka Daniela 11:39.
- D. Narodne vojske:
 - 1. Asirija, usp. Knjiga proroka Izaije 8:7
 - 2. Izrael, usp. Knjiga proroka Izaije 17:4
 - 3. Kedar, usp. Knjiga proroka Izaije 21:16.

IV. BILA JE KORIŠTENJA O OPISU ZADNJIH DANA (eshatologija)

- A. YHWH će se vratiti u Svoj Novi hram, usp. Knjiga proroka Ezekiela 43:2.4.5; 44:4.
- B. YHWH će dovesti svijet k Sebi, usp. Knjiga proroka Izaije 40:5; 59:19; 60:1-3; 66:18-19.
- C. YHWH će dovesti “Novi” Jeruzalem”, usp. Knjiga proroka Izaije 66:10; Zaharija 12:7.

V. SVRHA STVORENJA JE SLAVLJENJE YHWH

- A. Stvoreno za Njegovu slavu, usp. Knjiga proroka Izaije 43:7.
- B. Slava je dužna Njemu, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:29.
- C. Pjevati /hvaliti Njegovu slavu, usp. Psalam 66:2; 96:8; 115:1.

- D. Sve što činimo mi činimo za Njega, za Njegovu slavu, usp. 1. Poslanica Korinćanima 10:31; 2. Korinćanima 4:15; Efežanima 5:22; 6:5; 1. Petrova 2:12.
- E. Prva izjava u Westminsterškome kraćemu katekizmu.

POSEBNA TEMA: ZAUVIJEK ('*olam*)

Etimologija hebrejskoga pojma '*olam*, עולם (BDB 761, KB 798) je neizvjesna (NIDOTTE, tom 3, str. 345). Korišten je u nekoliko značenja (uobičajeno određenih okvirom). Sljedeće su samo izdvojeni primjeri:

1. dravno:
 - a. ljudi, Knjiga Postanka 6:4; 1. Samuelova 27:8; Knjiga proroka Jeremije 5:15; 28:8
 - b. mjesta, Knjiga proroka Izaije 58:12; 61:4
 - c. Bog, Psalam 93:2; Izreke 8:23; Knjiga proroka Izaije 63:16
 - d. stvari, Knjiga Postanka 49:26; Job 22:15; Psalam 24:7.9; Knjiga proroka Izaije 46:9
 - e. vrijeme, Ponovljeni zakon 32:7; Knjiga proroka Izaije 51:9; 63:9.11
2. buduće vrijeme:
 - a. nečiji život, Knjiga Izlaska 21:6; Ponovljeni zakon 15:17; 1. Samuelova 1:22; 27:12
 - b. hiperbola za kralja, 1. Knjiga o Kraljevima 1:31; Psalam 61:7; Knjiga Nehemije 2:3
 - c. neprekidno postojanje:
 - (1) Zemlja, Psalam 78:69; 104:5; Propovjednik 1:4
 - (2) nebesa, Psalam 148:5
 - d. postojanje Boga:
 - (1) Knjiga Postanka 21:33
 - (2) Knjiga Izlaska 15:18
 - (3) Ponovljeni zakon 32:40
 - (4) Psalam 93:2
 - (5) Knjiga proroka Izaije 40:28
 - (6) Knjiga proroka Jeremije 10:10
 - (7) Knjiga proroka Daniela 12:7
 - e. Savez:
 - (1) Knjiga Postanka 9:12.16; 17:7.13.19
 - (2) Knjiga Izlaska 31:16
 - (3) Levitski zakonik 24:8
 - (4) Knjiga Brojeva 18:19
 - (5) 2. Knjiga o Samuelu 23:5
 - (6) Psalam 105:10
 - (7) Knjiga proroka Izaije 24:5; 55:3; 61:8
 - (8) Knjiga proroka Jeremije 32:40; 50:5
 - f. poseban Savez s Davidom:
 - (1) 2. Knjiga o Samuelu 7:13.16.25.29; 22:51; 23:5
 - (2) 1. Knjiga o Kraljevima 2:33.45; 9:5
 - (3) 2. Knjiga Ljetopisa 13:5
 - (4) Psalam 18:50; 89:4.28.36.37
 - (5) Knjiga proroka Izaije 9:7; 16:5; 37:35; 55:3
 - g. Božji Mesija:
 - (1) Psalam 45:2; 72:17; 89:35-36; 110:4
 - (2) Knjiga proroka Izaije 9:6
 - h. Božji zakoni:
 - (1) Knjiga Izlaska 29:28; 30:21
 - (2) Levitski zakonik 6:18.22; 7:34; 10:15; 24:9
 - (3) Knjiga Brojeva 18:8.11.19
 - (4) Psalam 119:89.160
 - i. Božja obećanja:
 - (1) 2. Knjiga o Samuelu 7:13.16.25; 22:51

- (2) 1. Knjiga o Kraljevima 9:5
 - (3) Psalam 18:50
 - (4) Knjiga proroka Izaije 40:8
 - j. Abrahamovo potomstvo i Obećana zemlja:
 - (1) Knjiga Postanka 13:15; 17:19; 48:4
 - (2) Knjiga Izlaska 32:13
 - (3) 1. Knjiga Ljetopisa 16:17
 - k. Blagdani prema Savezu:
 - (1) Knjiga Izlaska 12:14; 17:24
 - (2) Levitski zakonik 23:14; 21:41
 - (3) Knjiga Brojeva 10:8
 - l. vječna vječnost:
 - (1) 1. Knjiga o Kraljevima 8:13
 - (2) Psalam 61:7-8; 77:8; 90:2; 103:17; 145:13
 - (3) Knjiga proroka Izaije 26:4; 45:17
 - (4) Knjiga proroka Daniela 9:24
 - m. ono što Psalmi kažu vjernici će činiti zauvijek:
 - (1) zahvaljivanje, Psalam 30:12; 79:13
 - (2) prebivanje u Njegovoj prisutnosti, Psalam 41:12; 61:4.7
 - (3) pouzdanje u Njegovo milosrđe, Psalam 52:8
 - (4) slavljenje GOSPODINA, Psalam 52:9
 - (5) pjevanje hvala, Psalam 61:8; 89:1
 - (6) izricanje Njegove pravde, Psalam 75:9
 - (7) slavljenje Njegovog Imena, Psalam 86:12; 145:2
 - (8) blagoslivljanje Njegovog Imena, Psalam 145:1
 - n. korištena u Knjizi proroka Izaije za opis Novoga doba:
 - (a) vječni Savez, Knjiga proroka Izaije 24:5; 55:3; 61:8
 - (b) YHWH vječna Stijena, Knjiga proroka Izaije 26:4
 - (c) vječna radost, Knjiga proroka Izaije 35:10; 51:11; 61:7
 - (d) Vječan Bog, Knjiga proroka Izaije 40:28
 - (e) vječno spasenje, Knjiga proroka Izaije 45:17
 - (f) vječna blagost /ljubaznost (*hesed*), Knjiga proroka Izaije 54:8
 - (g) vječan znak, Knjiga proroka Izaije 55:13
 - (h) vječno Ime, Knjiga proroka Izaije 56:5; 63:12.16
 - (i) vječno svjetlo, Knjiga proroka Izaije 60:19.20

Negativno usmjerena uporaba što se odnosi na vječnu kaznu grješnih nađena je u Knjizi proroka Izaije 33:14, “vječna vatra /gorenje”. Izaija često koristi “vatra” za opis Božjega gnjeva (usp. Iz 9:18.19; 10:16; 47:14), ali jedino u Izaiji 33:14 opisana je kao “vječna”.
3. unatrag i unaprijed u vremenu (“od vječnosti do vječnosti”):
- a. Psalam 41:13 (slavljenje Boga)
 - b. Psalam 90:2 (Sâm Bog)
 - c. Psalam 103:17 (dobrota GOSPODINOVA).

Upamtite, okvir određuje širinu značenja pojma. Vječni Savezi i obećanja su uvjetovani (tj. Jer 7, [vidjeti Posebnu temu dolje: Savez](#)). Budite pozorni kod čitanja vaših suvremenih gledišta o vremenu ili vašoj NZ-noj sustavnoj teologiji u svakoj SZ-noj uporabi ove vrlo tečne riječi. Upamtite, također, NZ poopćuje SZ-na obećanja ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Starozavjetna proroštva o budućnosti nasuprot novozavjetnim proroštvima](#) [“Ključan uvod” u Otkrivenje]).

POSEBNA TEMA: SAVEZ

SZ-ni pojam *berith* (BDB 136, KB 157), savez, nije lako odrediti. Ne postoji odgovarajući GLAGOL u hebrejskome. Svi pokušaji izvođenja etimološke odredbe dokazali su se neuvjerljivima. Međutim, očito središte zamisli prisiljavalo je znanstvenike na preispitivanje uporabe riječi kako bi se pokušalo odrediti njezino djelatno značenje.

Savez je sredstvo kojim se jedan pravi Bog ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)) bavi Svojim ljudskim Stvorenjem. Zamisao Saveza, dogovorno, ili sporazuma ključna je za razumijevanje biblijskoga otkrivenja. Napetost između Božje suverenosti te ljudske slobodne volje jasno je vidljiva u zamisli Saveza. Neki su Savezi temeljeni isključivo na Božjoj naravi i djelovanjima:

1. sâmo stvaranje (usp. Post 1 - 2)
2. zaštita i obećanje Noi (usp. Post 6 – 9)
3. poziv Abrahama (usp. Post 12)
4. Savez s Abrahamom (usp. Post 15)

Međutim, posebna narav Saveza zahtijeva odaziv:

1. vjerom Adam mora poslušati Boga i ne jesti sa stabla usred Edena
2. vjerom Abraham mora ostaviti svoju obitelj, slijediti Boga, i vjerovati u buduće potomstvo
3. vjerom Noa mora izgraditi veliku lađu daleko od vode i skupiti životinje
4. vjerom Mojsije mora izvesti Izraelce iz Egipta na goru Sinaj te primiti posebne smjernice za religijski i društveni život s obećanjima blagoslova i prokletstava (usp. Pnz 27 - 28).

Ova ista napetost što uključuje Božji odnos prema ljudstvu naslovljena je u “Novome savezu” (usp. Jer 31:31-34; Heb 7:22; 8:6.8.13; 9:15; 12:24). Napetost može biti jasno vidljiva u usporedbi Knjige Ezekielia 18 s Ezekielom 36:27-37 (djelovanje JHWH). Je li Savez temeljen na Božjim milosrdnim djelima ili naredenome ljudskom odazivu? Ovo je goruće pitanje Staroga saveza i Novoga. Ciljevi oba su isti:

1. obnova zajedništva izgubljenog u Postanku 3
2. ustroj pravednog naroda koji odražava Božju narav.

Novi savez u Jeremiji 31:31-34 rješava napetost uklanjanjem ljudskoga vršenja kao sredstva dobivanja prihvaćanja. Božji Zakon postaje unutarnja žudnja umjesto vanjskoga zakonskoga kôda. Cilj pobožnoga, pravednog naroda ostaje isti, ali mijenja se način. Palo čovječanstvo dokazalo je sebe neprikladnim biti Božjom odražavajućom slikom. Poteškoća nije bila Božji Savez, nego ljudska grješnost i slabost (usp. Post 3; Rim 7; Gal 3).

Ista napetost između SZ-nih neuvjetovanih i uvjetovanih Saveza ostaje u NZ-u. Spasenje je potpuno besplatno u dovršenome djelu Isusa Krista, ali ono zahtijeva pokajanje i vjeru (oboje i početno i neprekidno, [vidjeti Posebnu temu dolje: Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje](#) (*pistis* [imenica], *pisteuō*, [glagol], *pistos* [pridjev] u NZ-u)). Isus naziva Svoj novi odnos s vjernicima “Novi savez” (usp. Mt 26:28; Mk 14:24; Lk 22:20; 1. Kor 11:25). To je zakonsko proglašenje (sudsko) i poziv na Kristo-sličnost (usp. Mt 5:48; Rim 8:29-30; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3.7; 5:23; 1. Pt 1:15), izrična izjava o prihvaćenosti (Rim 4), te imperativni poziv na svetost (Mt 5:48)! Vjernici nisu spašeni zbog svoga vršenja, nego zbog poslušnosti (usp. Ef 2:8-10; 2. Kor 3:5-6). Pobožno življenje postaje dokaz spasenja, ne sredstvo spasenja (tj. Jak i 1. Iv). Međutim, vječni život ima vidljive osobine! Ova je napetost jasno vidljiva u upozorenjima u NZ-u ([vidjeti Posebnu temu dolje: Apostazija /otpadništvo](#) [*aphistēmi*]).

POSEBNA TEMA: VJERA, POVJERENJE, ILI POUZDANJE (*Pistis* [IMENICA], *Pisteuō*, [GLAGOL], *Pistos* [PRIDJEV] U NZ-u

- A. To je veoma važan pojam u Bibliji (usp. Heb 11:1.6). Bio je subjekt Isusova ranoga propovijedanja (usp. Mk 1:15). Postoje najmanje dva zahtjeva Novoga saveza: pokajanje i vjera (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21).
- B. Njegova etimologija
 1. Pojam “vjera” u SZ-u znači odanost, vjernost, ili pouzdanost i bio je opis Božje naravi, ne naše.
 2. Dolazi iz hebrejskoga pojma (*emun*, *emunah*, BDB 53, tj. Hab 2:4), što znači “biti siguran ili trajan”. Spasavajuća vjera je:
 - a. osoba kojoj se daje dobrodošlica (tj. osobno pouzdanje, vjera, usp. E.1., dolje)
 - b. istine koje se vjeruju o toj osobi (tj. Pismo, usp. E.5., dolje)
 - c. življenje života kao ta osoba (tj. Kristo-sličnost).

C. Njegova SZ-na uporaba

Mora biti naglašeno da Abrahamova vjera nije bila u budućega Mesiju, nego u Božje obećanje da će imati dijete i potomstvo (usp. Post 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14; Rim 4:1-5). Abraham se odazvao tome obećanju pouzdavajući se u Boga ([vidjeti Posebnu temu dolje: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#)) i u Njegovu riječ. On je ipak imao sumnje i poteškoće s ovim obećanjem, koje je uzelo trinaest godina da bude ispunjeno. Njegova je nesavršena vjera, međutim, bila prihvaćena od Boga.

Bog je voljan raditi s neispravnima ljudskim bićima koji se odazivlju Njemu i Njegovim obećanjima u vjeri, čak iako je ta vjera veličine gorušičinog sjemena (usp. Mt 17:20) ili mješovita vjera (usp. Mk 9:22-24).

D. Njegova NZ-na uporaba

Pojam “povjerala” iz grčkoga je pojma (*pisteuō*) koji također može biti preveden “povjerenje”, “vjera”, ili “pouzdanje”. Primjerice, IMENICA se ne pojavljuje u Evanđelju po Ivanu, ali GLAGOL je korišten često. U Evanđelju po Ivanu 2:23-25 postoji neizvjesnost o iskrenosti predanosti mnoštva Isusu iz Nazareta kao Mesiji. Ostali primjeri ove površne uporabe pojma “povjerenje” su u Ivanu 8:31-59 te Djelima apostolskim 8:13.18-24. Istinska biblijska vjera više je od početnoga odaziva. Ona mora biti slijeđena tijekom učenja (usp. Mt 13:20-22.31-32; 28:19-20).

E. Njegova uporaba s PRIJEDLOGOM

1. *eis* znači “u”. Ova jedinstvena građa naglašava da vjernici stavljaju svoje pouzdanje /vjeru u Isusa:
 - a. u Njegovo Ime (Iv 1:12; 2:23; 3:18; 1. Iv 5:13)
 - b. u Njega (Iv 2:11; 3:15.18; 4:39; 6:40; 7:5.31.39.48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45.48; 17:37.42; Mt 18:6; Djela 10:43; Fil 1:29; 1. Pt 1:8)
 - c. u Mene (Iv 6:35; 7:38; 11:25.26; 12:44.46; 14:1.12; 16:9; 17:20)
 - d. u Sina (Iv 3:36; 9:35; 1. Iv 5:10)
 - e. u Isusa (Iv 12:11; Djela 19:4; Gal 2:16)
 - f. u Svjetlo (Iv 12:36)
 - g. u Boga (Iv 14:1)
2. *en* znači “u” kao u Ivanu 3:15; Marku 1:15; Djelima apostolskim 5:14
3. *epi* znači “u” ili na, kao u Mateju 27:42; Djelima apostolskim 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Poslanici Rimljanima 4:5.24; 9:33; 10:11; 1. Timoteju poslanici 1:16; 1. Petrovoj 2:6
4. PADEŽ DATIV bez PRIJEDLOGA kao u Poslanici Galaćanima 3:6; Djelima apostolskim 18:8; 27:25; 1. Ivanovoj poslanici 3:23; 5:10
5. *hoti*, što znači “povjеровати da”, daje sadržaj u što povjеровати:
 - a. Isus je Svetac Božji (Iv 6:69)
 - b. Isus je Ja Jesam (Iv 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u Njemu (Iv 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Iv 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Božji Sin (Iv 11:27; 20:31)
 - f. Isus je bio poslan od Oca (Iv 11:42; 17:8.21)
 - g. Isus je jedno s Ocem (Iv 14:10-11)
 - h. Isus je došao od Oca (Iv 16:27.30)
 - i. Isus je Sebe poistovjetio u Očevu zavjetnome Imenu, “Ja Jesam” (Iv 8:24; 13:19)
 - j. mi ćemo živjeti s Njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i ponovo bio uzdignut (1. Sol 4:14).

POSEBNA TEMA: APOSTAZIJA [OTPADNIŠTVO] (*aphistēmi*)

Ovaj grčki pojam *aphistēmi* ima široko semantičko polje. Međutim, engleski pojam *apostasy* izveden je od ovoga pojma i svojom uporabom stvara pretpostavke suvremenim čitateljima. Okvir je, kao i uvijek, ključ, a ne sadašnja odredba.

Ovaj pojam je složenica od PRIJEDLOGA *apo*, što znači “iz [od]” ili “daleko od” i *histēmi*, “sjediti”, “stajati”, ili “učvrstiti”. Zabilježite sljedeće (neteološke) uporabe:

1. fizički ukloniti:
 - a. iz Hrama, Evanđelje po Luki 2:37
 - b. iz kuće, Evanđelje po Marku 13:34

- c. od osobe, Evanđelje po Marku 12:12; 14:50; Djela apostolska 5:38
- d. od svega, Evanđelje po Mateju 19:27.29
- 2. politički ukloniti, Djela apostolska 5:37
- 3. srodnički ukloniti, Djela apostolska 5:38; 15:38; 19:9; 22:29
- 4. zakonski ukloniti (rastava), Ponovljeni zakon 24:1.3 (LXX) i u NZ-u: Evanđelje po Mateju 5:31; 19:7; Marku 10:4; 1. Poslanica Korinćanima 7:11
- 5. ukloniti dugovanje, Evanđelje po Mateju 18:24
- 6. pokazati nebrigu napuštanjem, Evanđelje po Mateju 4:20; 22:27; Ivanu 4:28; 16:32
- 7. pokazati brigu ne-napuštanjem, Evanđelje po Ivanu 8:29; 14:18
- 8. dopustiti ili dozvoliti, Evanđelje po Mateju 13:30; 19:14; Marku 14:6; Luki 13:8.

U teološkome smislu GLAGOL također ima široku uporabu:

- 1. opozvati, oprostiti, ukinuti krivnju grijeha, Knjiga Izlaska 32:32 (LXX); Brojevi 14:19; Job 42:10 i u NZ-u: Evanđelje po Mateju 6:12.14-15; Marku 11:25-26
- 2. uzdržavati se od grijeha, 2. Timoteju poslanica 2:19
- 3. zanemarivati okretanjem od:
 - a. Zakona, Evanđelje po Mateju 23:23; Djela apostolska 21:21
 - b. vjere, Knjiga proroka Ezekielu 20:8 (LXX); Evanđelje po Luki 8:13; 2. Poslanica Solunjanima 2:3; 1. Timoteju poslanica 4:1; Poslanica Hebrejima 3:12.

Suvremeni vjernici postavljaju mnoga teološka pitanja o kojima NZ-ni pisci nisu nikad morali razmišljati. Jedno od tih odnosilo bi se na suvremeno stremljenje odvajanja vjere (opravdanje) od vjernosti (posvećenje).

U Bibliji postoje osobe uključene u narod Božji i nešto se dogodilo što je uzrokovalo da odu.

I. STARI ZAVJET

- A. Oni koji su čuli izvješće dvanaest (deset) uhoda, Knjiga Brojeva 14 (usp. Heb 3:16-19).
- B. Korah, Knjiga Brojeva 16.
- C. Elijevi sinovi, 1. Knjiga o Samuelu 2; 4.
- D. Šaul, 1. Knjiga o Samuelu 11 – 31.
- E. Lažni proroci (primjeri):
 - 1. Ponovljeni zakon 13:1-5; 18:19-22 (način prepoznavanja lažnog proroka)
 - 2. Knjiga proroka Jeremije 28
 - 3. Knjiga proroka Ezekielu 13:1-7.
- F. Lažna proročanstva:
 - 1. Knjiga proroka Ezekielu 13:17
 - 2. Knjiga Nehemije 6:14.
- G. Zli vođe Izraela (primjeri):
 - 1. Knjiga proroka Jeremije 5:30-31; 8:1-2; 23:1-4
 - 2. Knjiga proroka Ezekielu 22:23-31
 - 3. Knjiga proroka Miheja 3:5-12.

II. NOVI ZAVJET

- A. Ovaj grčki pojam je doslovno *apostasize*. I Stari i Novi zavjet potvrđuju povećanje zla i krivih učitelja prije Drugoga dolaska (usp. Mt 24:24; Mk 13:22; Djela 20:29.30; 2. Sol 2:9-12; 2. Tim 4:4). Taj grčki pojam može odražavati Isusove riječi u parabolama o tlima nađenoj u Evanđelju po Mateju 13; Marku 4; i Luki 8. Ovi krivi učitelji očito nisu kršćani, ali došli su od iznutra (usp. Djela 20:29-30; 1. Iv 2:19); međutim, sposobni su zavesti i osvojiti nezrele vjernike (usp. Heb 3:12).

Teološko pitanje je jesu li lažni učitelji uopće bili vjernici? Ovo je teško odgovoriti zato jer je bilo krivih učitelja u mjesnim crkvama (usp. 1. Iv 2:18-19). Često na ta pitanja odgovaraju naše teološke ili denominacijske predaje bez pozivanja na posebne biblijske tekstove (osim *proof-text* metode navođenja stiha van okvira kako bi se dokazala nečija navodna predrasuda).

- B. Prividna vjera
 - 1. Juda, Evanđelje po Ivanu 17:12
 - 2. Šimun Mag, Djela apostolska 8
 - 3. navedeni u Evanđelju po Mateju 7:13-23

4. oni što govore o tome u Evanđelje po Mateju 13; Marku 4; Luki 8
 5. Židovi u Evanđelje po Ivanu 8:31-59
 6. Aleksandar i Himenej, 1. Timoteju poslanici 1:19-20
 7. oni iz 1. Timoteju poslanice 6:21
 8. Himenej i Filet, 2. Timoteju poslanici 2:16-18
 9. Dema, 2. Timoteju poslanici 4:10
 10. krivi učitelji, 2. Petrova poslanica 2:19-22; Judina poslanica, stihovi 12-19
 11. antikristi, 1. Ivanova poslanica 2:18-19.
- C. Neplodna vjera
1. 1. Poslanica Korinćanima 3:10-15
 2. 2. Petrova poslanica 1:8-11.

Mi rijetko razmišljamo o ovim tekstovima jer naše sustavne teologije (kalvinizam, arminijanizam, itd.) diktiraju naredeni odaziv. Molim vas nemojte me unaprijed osuditi jer iznosim ovu temu. Moja briga je primjereni hermeneutički postupak. Mi moramo pustiti Bibliji neka nam govori i ne pokušati ukalupiti je u sadašnju teologiju. Ovo je često bolno i potresno jer je mnogo od naše teologije denominacijsko, kulturološko, ili srodničko (roditelj, prijatelj, pastor), a ne biblijsko ([vidjeti Posebnu temu dolje: Što znači "Primiti", "Vjerovati", "Ispovjediti se /Priznati", i "Pozvati se"?](#)). Neki koji su u Narodu Božjem isključeni su da ne budu u Narodu Božjem (npr. Rim 9:6).

POSEBNA TEMA: POVJERENJE, POUZDANJE, VJERA, I VJERNOST U STAROME ZAVJETU

I. UVODNE IZJAVE

Treba biti izjavljeno da uporaba ove teološke zamisli, tako ključne za NZ, nije jasno određena u SZ-u. Ona je zasigurno tamo, ali prikazana u ključu izabranih odlomaka i osoba.

SZ spaja:

- A. pojedinca i zajednicu
- B. osobni susret i poslušnost Savezu.

Vjera je oboje i osobni susret i svakodnevni način života! Lakše ju je opisati u osobi nego u leksičkom obliku (tj. proučavanje riječi). Ovaj osobni vid najbolje je slikovito opisan u:

- A. Abrahamu i njegovu potomstvu
- B. Davidu i Izraelu.

Ovi ljudi susreli su Boga i njihovi životi bili su trajno promijenjeni (ne savršeni životi, već neprekidna vjera). Kušnja je otkrila slabost i snagu njihove vjere u susretu s Bogom, ali prislan, odnos pouzdanja nastavio se kroz vrijeme! Bila je iskušana i pročišćena, ali je nastavljena kao svjedočenje njihove pobožnosti i načina života.

II. UPORABA GLAVNOG KORIJENA

A. 𐤒𐤁𐤁 (BDB 52)

1. GLAGOL

- a. *Qal* osnova – poduprijeti, ojačati (tj. 2. Kr 10:1.5; Est 2:7, ne teološka uporaba)
- b. *Niphal* osnova – učiniti sigurnim ili čvrstim, ustanoviti, potvrditi, biti vjeran ili pouzdan:
 - (1) o čovjeku, Knjiga proroka Izaije 8:2; 53:1; Jeremija 40:14
 - (2) o stvari, Knjiga proroka Izaije 22:23
 - (3) o Bogu, Ponovljeni zakon 7:9; Knjiga proroka Izaije 49:7; Jeremija 42:5
- c. *Hiphil* osnova – stajati čvrsto, vjerovati, pouzdati se:
 - (1) vjerova Abraham Bogu, Knjiga Postanka 15:6
 - (2) Izraelci u Egiptu su vjerovali, Knjiga Izlaska 4:31; 14:31 (nijekano u Pnz 1:32)
 - (3) Izraelci su vjerovali YHWH-i koji je govorio kroz Mojsija, Knjiga Izlaska 19:9; Psalam 106:12.24
 - (4) Ahaz nije vjerovao u Boga, Knjiga proroka Izaije 7:9
 - (5) tkogod vjeruje u to /njega, Knjiga proroka Izaije 28:16

- (6) vjerovati istine o Bogu, Knjiga proroka Izaije 43:10-12.
2. IMENICA (MUŠKI ROD) – vjernost (tj. Pnz 32:20; Iz 25:1; 26:2).
 3. PRILOG – zaista, uistinu, slažem se, moglo bi biti tako (usp. Pnz 27:15-26; 1. Kr 1:36; 1. Ljet 16:36; Iz 65:16; Jer 11:5; 28:6). Ovo je obredno korištenje “amen” u SZ-u i NZ-u.
- B. אמת (BDB 54) IMENICA ŽENSKOG RODA, nepokolebljivost, odanost, istina:
1. o čovjeku, Knjiga proroka Izaije 10:20; 42:3; 48:1
 2. o Bogu, Knjiga Izlaska 34:6; Psalam 117:2; Knjiga proroka Izaije 38:18.19; 61:8
 3. o istini, Ponovljeni zakon 32:4; 1. Knjiga o Kraljevima 22:16; Psalam 33:4; 98:3; 100:5; 119:30; Knjiga proroka Jeremije 9:5; Zaharija 8:16.
- C. אמונה (BDB 53), nepokolebljivost, postojanost, čestitost:
1. o rukama, Knjiga Izlaska 17:12
 2. o vremenima, Knjiga proroka Izaije 33:6
 3. o ljudima, Knjiga proroka Jeremije 5:3; 7:28; 9:2
 4. o Bogu, Psalam 40:11; 88:12; 89:1.2.5.8; 119:138.

III. PAVLOVA UPORABA OVE SZ-ne ZAMISLI

- A. Pavao temelji svoje novo razumijevanje YHWH i SZ-a na svome osobnom susretu s Isusom na putu za Damask (usp. Djela 9; 22; 26).
- B. Pronašao je SZ-nu potporu za svoje novo razumijevanje u dva ključna SZ-na odlomka što koriste korijen (קמח):
1. Knjiga Postanka 15:6 –Abramov osobni susret potaknut od Boga (Post 12) ishodio je u poslušnome životu vjere (Post 12 - 22). Pavao na ovo cilja u Poslanici Rimljanima 4 i Galaćanima 3.
 2. Knjiga proroka Izaije 28:16 – onima koji vjeruju u to (tj. Božji prokušani i čvrsto postavljeni ugaoni kamen) nikad neće biti:
 - a. Poslanica Rimljanima 9:33, “posramljeni” ili “razočarani”
 - b. Poslanica Rimljanima 10:11, isto kao gore.
 3. Knjiga proroka Habakuka 2:4 – oni koji poznaju vjernog Boga trebali bi živjeti vjerne živote (usp. Jer 7:28). Pavao je koristio ovaj tekst u Poslanici Rimljanima 1:17 i Galaćanima 3:11 (također zabilježite Heb 10:38).

IV. PETROVA UPORABA SZ-ne ZAMISLI

- A. Petar usklađuje:
1. Knjiga proroka Izaije 8:14 – 1. Petrova poslanica 2:8 (kamen spoticanja)
 2. Knjiga proroka Izaije 28:16 – 1. Petrova poslanica 2:6 (ugaoni kamen)
 3. Psalam 118:22 – 1. Petrova poslanica 2:7 (odbačeni kamen).
- B. On okreće jedinstven jezik što opisuje Izraela, “izabrani rod, kraljevstvo svećeništva, sveti narod, narod za Božju vlastitu svojinu” iz:
1. Ponovljenog zakona 10:15; Knjige proroka Izaije 43:21
 2. Knjige proroka Izaije 61:6; 66:21
 3. Knjige Izlaska 19:6; Ponovljenog zakona 7:6
- i sada to upotrebljava za vjeru Crkve u Krista.

V. Ivanova uporaba zamisli

- A. Njena NZ-na uporaba
- Pojam “povjerova” dolazi od grčkog pojma (*pisteuō*) koji se može prevesti i “povjerovati”, “vjera”, ili “pouzdanje”. Na primjer, IMENICA se ne pojavljuje u Evanđelju po Ivanu, ali je česta uporaba GLAGOLA. U Ivanu 2:23-25 postoji neizvjesnost o iskrenoj predanosti mnoštva Isusu iz Nazareta kao Mesiji. Ostali primjeri površne uporabe ovog pojma “povjerovati” nalaze se u Ivanu 8:31-59 i Djelima apostolskim 8:13.18-24. Prava biblijska vjera više je od početnoga odaziva. Ona mora biti slijeđena postupkom učenja (usp. Mt 13:20-22.31-32).
- B. Njena uporaba s PRIJEDLOZIMA
1. *eis* znači “u”. Ova jedinstvena građa naglašava vjernikovo stavljanje njihova pouzdanja /vjere u Isusa:
 - a. u Njegovo Ime (Iv 1:12; 2:23; 3:18; 1. Iv 5:13)
 - b. u Njega (Iv 2:11; 3:15.18; 4:39; 6:40; 7:5.31.39.48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45.48;12:37.42; Mt 18:6; Djela 10:43; Fil 1:29; 1. Pt 1:8)

- c. u Mene (Iv 6:35; 7:38; 11:25.26; 12:44.46; 14:1.12; 16:9; 17:20)
- d. u Sina (Iv 3:36; 9:35; 1. Iv 5:10)
- e. u Isusa (Iv 12:11; Djela 19:4; Gal 2:16)
- f. u Svjetlo (Iv 12:36)
- g. u Boga (Iv 14:1)
- 2. *ev* znači “u” kao u Evandjelju po Ivanu 3:15; Marku 1:15; Djelima apostolskim 5:14
- 3. *epi* znači “u” ili “iznad /nad”, kao u Evandjelju po Mateju 27:42; Djelima apostolskim 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Poslanici Rimljanima 4:5.24; 9:33; 10:11; 1. Timoteju poslanici 1:16; 1. Petrovoj poslanici 2:6
- 4. DATIV bez PRIJEDLOGA kao u Poslanici Galaćanima 3:6; Djelima apostolskim 18:8; 27:25; 1. Ivanovoj poslanici 3:23; 5:10
- 5. *hoti*, što znači “vjerovati da”, daje sadržaj kako što vjerovati:
 - a. Isus je Svetac Božji (Iv 6:69)
 - b. Isus je Ja Jesam (Iv 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u Njemu (Iv 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Iv 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Sin Božji (Iv 11:27; 20:31)
 - f. Isus je bio poslan od Oca (Iv 11:42; 17:8.21)
 - g. Isus je jedno s Ocem (Iv 14:10-11)
 - h. Isus dolazi od Oca (Iv 16:27.30)
 - i. Isus poistovjećuje Sebe u zavjetnom imenu Oca, “Ja Jesam” (Iv 8:24; 13:19)
 - j. mi ćemo živjeti s Njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i ponovo ustao (1. Sol 4:14).

VI. ZAKLJUČAK

- A. Biblijska vjera je čovjekov odaziv na Božansku riječ /obećanje. Bog uvijek započinje (tj. Iv 6:44.65), ali dio ovoga Božanskog naviještanja je potreba čovjekova odaziva (tj. [vidjeti Posebnu temu gore: Savez](#)):
1. pokajanje ([vidjeti Posebne teme dolje: Pokajanje u Starome zavjetu](#); i: [Pokajanje u Novome zavjetu](#))
 2. vjera /pouzdanje ([vidjeti Posebnu temu dolje: Vjera, povjerenje, ili pouzdanje](#))
 3. poslušnost
 4. ustrajnost ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Ustrajnost](#))

B. Biblijska vjera je:

1. osobni odnos (početna vjera)
2. potvrda biblijske istine (vjera u Božje otkrivenje)
3. prikladan odgovor u poslušnosti (svakodnevna vjera).

Biblijska vjera nije karta za Nebo ili polica osiguranja. To je osobni odnos. To je svrha stvaranja i ljudi stvorenih na sliku i sličnost Boga (usp. Post 1:26-27). Ishod je “prisnost”. Bog zahtijeva zajedništvo, a ne određeno teološko stajalište! Ali zajedništvo sa svetim Bogom zahtijeva da djeca pokazuju “obiteljske” osobine (tj. svetost, usp. Lev 19:2; Mt 5:48; 1. Pt 1:15-16). Pad (usp. Post 3) povrijedio je našu sposobnost ispravnoga odaziva. Stoga, Bog je djelovao za naše dobro (usp. Ez 36:27-38), dajući nam “novo srce” i “novog duha”, koji nam kroz vjeru i pokajanje omogućava zajedništvo s Njim i poslušnost Njemu!

Sve troje je ključno. Svo troje mora se držati. Cilj je upoznati Boga (hebrejski i grčki smisao) i odražavati Njegovu narav u svojim životima. Cilj vjere nije Nebo jednoga dana, nego Kristo-sličnost svakoga dana!

- C. Čovjekova vjernost je ishod (NZ), ne temelj (SZ) odnosa s Bogom: čovjekova vjera u Njegovu vjernost; čovjekovo pouzdanje u Njegovu pouzdanost. Srce NZ-nog gledišta na spasenje jeste da se ljudi moraju početno i neprekidno odazivati na početnu Božju milost i milosrđe pokazanu u Kristu. On je ljubio, On je poslao, On je providio; mi moramo odgovoriti u vjeri i vjernosti (usp. Ef 2:8-9 i 10)!

Vjeran Bog želi vjerne ljude kako bi otkrio Sâm Sebe nevjernome svijetu i dovede ga u osobnu vjeru u Njega.

POSEBNA TEMA: ŠTO ZNAČI “PRIMITI”, “VJEROVATI”, “ISPOVJEDITI SE /PRIZNATI”, I “POZVATI SE”?

Kao evanđeoski Veliki nalog uskrsloga Gospodina, Evanđelje po Mateju 28:18-20 ima za mene prvenstvenu važnost. Moje protestantstvo zahtijeva osobni susret s Bogom kroz Krista. Uvijek sam razmišljao što “učiniti učenicima” znači. Obično one kršćanske skupine koje naglašavaju model početnoga osobnog susreta govore o:

1. “primanju” – Evanđelje po Ivanu 1:12
2. “vjerovanju” – Evanđelje po Marku 1:15; Ivanu 3:16.18.36; 6:40; 11:25-26; Djela apostolska 10:43
3. “ispovjediti se” /“priznati” – Evanđelje po Mateju 10:32; Luki 12:8; Ivanu 9:22; 12:42; 1. Timoteju poslanica 6:12; 1. Ivanova 2:23; 4:15
4. “pozvati se” – Poslanica Rimljanima 10:9-13
ali Veliki nalog koristi “učiniti učenicima” i “učiti ih vršiti sve što sam Ja učio vas”. Isusova raspra o vratima (početni osobni susret) i uskome putu (dnevno pobožno življenje) u Evanđelju po Mateju 7:13-14; Luki 13:24 dala mi je ključnu teološku zamisao – spasenje je proces ([vidjeti Posebnu temu dolje: Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja](#)). Ono započinje s mehanizmom “susreta” ali nije točno jasno kako je to učinjeno! Zasigurno to je početno vabljenje Duha (Iv 6:44.65) i osjećaj osobnoga grijeha i duhovne potrebe, sastavljeno od voljnosti za pokajanjem i vjerovanjem (usp. Mk 1:15; Djela 2:38; 3:16.19; 20:21; 26:20). Ovaj početni susret (aha trenutak) mora potom ishoditi u Kristo-sličnome životu (usp. Rim 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Tit 2:14; 1. Pt 1:15). Opravdanje i posvećenje ne mogu, ne smiju, biti odvojeni! Došao sam do uvjerenja da zrelo spasenje mora uključivati:
 1. pokajanje, početno i stalno ([vidjeti Posebne teme gore: Pokajanje u Starome zavjetu](#); i: [Pokajanje u Novome zavjetu](#))
 2. vjeru /pouzdanje /uvjerenje, početno i stalno ([vidjeti Posebnu temu gore: Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje \[pistis \[imenica\], pisteuō, \[glagol\], pistos \[pridjev\] u NZ-u\]](#))
 3. ustrajnost kroz život ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Ustrajnost](#)).

Kao što to ja vidim, postoje dvije opasnosti:

1. pre naglašeno početno spasenje što vidi spasenje kao kartu za Nebo na kraju života ili policu osiguranja nepovezanu s odabirima dnevnoga načina života
2. pre naglašeni put kao proces gdje pitanje postaje “hoće li moja dobra djela prevagnuti moja loša djela?” (oblik djela pravednosti).

Spasenje je:

1. osoba kojoj se daje dobrodošlica (Isus)
2. istine o toj osobi kojima se mora vjerovati (Biblija)
3. život kao što živi ta osoba (Kristo-sličnost).

Spasenje je besplatni dar (Rim 3:24; 6:23) Božjega milostivoga, Kristom dovršenoga djela, i vodstvo Duha. Kršćanski život također je dar milosti koji mora biti priman dnevno. Ovdje je teološko pitanje: “Kako netko prima /vjeruje /poziva se /ispovijeda se ili priznaje?”. Molim vas pogledajte sljedeće bilješke i Posebne teme:

1. primiti – [vidjeti bilješku u Evanđelju po Ivanu 1:12](#)
2. vjerovati – [vidjeti Posebnu temu gore: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#)
3. ispovijed /priznanje – [vidjeti Posebnu temu dolje: Ispovijed /Priznanje](#)
4. pozvati se – [vidjeti bilješke u Poslanici Rimljanima 10:9-13](#).

Spasenje su “vrata” (početni osobni susret) i put (dnevno pobožno življenje). Ovo ne može biti odvojeno ili okrenuto u vremenu! Uobičajen ishod spasenja je:

1. Kristo-sličnost (usp. Rim 7:1; 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:15; 1. Pt 1:15)
2. služenje (usp. Mt 25:31-46).

“Samo vjeruj, samo vjeruj” ili “čini bolje” su neprimjerene izjave.

Pretpostavljam kako je razlog za ovu Posebnu temu moj sukob u evangeliziranju među pravoslavnom ili katoličkom populacijom. Susreo sam toliko mnogo ljudi koji očito poznaju i ljube Isusa ali ne odgovaraju na “moja pitanja” na način za koji osjećam da je zadovoljavajući. Ali mislim kako je poteškoća s mojim predajama. Tvrditi kako netko mora moliti “molitvu grješnika”, kad to nije naglasak u NZ-u, pokazuje teološku predrasudu. Ja [vjerujem](#) u

neophodnost mehanizma susreta, ali moram proširiti svoje vlastito razumijevanje što to uključuje. Izjava osobe o vjeri i plodu načina života uzima prednost nad izvjesnom metodologijom ili teološkom građom.

Samo teološka strana o “plodu”. Moje razumijevanje toga dolazi od Isusova dva odlomka:

1. Propovijedi na gori – Evanđelje po Mateju 7:13-23
2. usporedbi o tlima – Evanđelje po Mateju 13:1-24; Marku 4:1-20; Luki 8:4-15.

“Plod” nije način da se bude spašen nego dokaz istinskoga preobraćenja (usp. Jak 2:14-26). Nema ploda, nema korijena! Vječni život ima vidljive osobine!

Još jedna teološka strana nekih od neprimjerenih *proof-text* [[vidjeti Dodatak: Rječnik – op.prev.](#)] metoda korištenih od evangelizatora:

1. korištenje Knjige Otkrivenja 3:20 kao poziva na početno spasenje kad je to dio pisama sedmerim crkvama (Otk 2 - 3)
2. korištenje “rimske ceste” kao “toga” puta da se bude spašen. Prva tri stiha:
 - a. Poslanica Rimljanima 3:23
 - b. Poslanica Rimljanima 6:23
 - c. Poslanica Rimljanima 5:8sažimaju poruku Evanđelja, ali ne postoji stih o “susretu” u književnoj jedinici Poslanice Rimljanima, poglavljima 1 – 8, tako da skačemo na sljedeću književnu jedinicu o “zašto Izrael nije povjerovao Evanđelju?” (Rim 9 - 11) i navodima u Rimljanima 10:9-13 kao zaključnome činu u “tome” naumu spasenja.

Neki čak tvrde da zbog Rimljanima 10:9-13, to mora biti izgovorena molitva (tj. Rim 10:9).
3. ili kao što sam spomenuo u ovoj Posebnoj temi, mi činimo “molitvu grješnika” (što vjerojatno dolazi iz usporedbe o farizeju i grješniku, usp. Lk 18:9-14) “tim” modelom za spasenje svih.

Ponovno, ja želim potvrditi neophodnost mehanizma “susreta” ali mislim da postoje mnogi načini:

1. poseban trenutak otkrivenja (tj. navođenje vjerovanja)
2. poseban trenutak štovanja (tj. slušanje svjedočanstva ili pjevanje himne)
3. životne krize
4. susret u snu
5. jamačno je molitva pravovaljani način
6. i mnogu drugi načini.

Bog gleda na najmanji odaziv kako bi nas preplavio Svojom milošću i spasenjem!

Spasenje je volja Božja za sve ljude (usp. Iv 1:12; 3:16; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14) stvorene u Njegovoj slici za zajedništvo ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#)). Isusov život, učenja, i smrt platili su kaznu za ljudski grijeh i pobunu (usp. Rim 1 - 3). Sad “čija god želja, “itko tko”, “svi”, “koliko god” postaje otvoreni poziv! Vabljenje Duha dozvoljava palim ljudima shvatiti njihovu potrebu, shvatiti Božju opskrbu u Isusu, a to isto tako zahtijeva: (1) osobnu, konačnu odluku (tj. dragovoljni odabir) i (2) promjenu načina života.

Evanđelje nije teško, zamršeno, ili zbunjujuće nego dostupno, razumljivo, i otvoreno za sve! Učenici su oni koji:

1. slušaju
2. razumiju
3. odazivaju se
4. poslušaju
5. nastavljaju ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Ustrajnost](#)).

Neka bi Bog oprostio denominacijskoj oholosti i ograničenjima što su stvorili ljudi, ali isto tako neka bude “ekskluzivistički skandal” Evanđelja po Ivanu 10:1-8; 14:6; Djela apostolskih 4:12; 1. Timoteju poslanice 2:5 naviješten svima! Svi mogu doći i oni mogu doći na različite načine, ali oni svi moraju doći kroz Isusa i živjeti za Njega (tj. biti promijenjeni, usp. Mt 28:20)! Postoje samo jedna vrata ali ona su širom otvorena (usp. Djela 14:27; Kol 4:3; Otk 3:7-8) – “koliko god”, “čija god želja”, “svi koji” žele ući!

POSEBNA TEMA: POKAJANJE U STAROME ZAVJETU

Ova je zamisao ključna ali teška za odredbu. Većina od nas ima odredbu što proizlazi iz naše denominacijske pripadnosti. Međutim, uobičajeno je “postavljena” teološka odredba nametnuta od nekoliko hebrejskih (i grčkih) riječi koje ne podrazumijevaju posebno ovu “postavku” odredbe. Mora biti zapamćeno da su NZ-ni autori (osim Luke) bili hebrejski mislioci koji su koristili pojmove *koine* grčkog, tako da su mjesto za početak hebrejski pojmovi sami za sebe, od kojih prvenstveno postoje dva:

1. *nhm* (נחם, BDB 636, KB 688)
2. *swb* (שוב, BDB 996, KB 1427).

Prvi, *nhm*, koji je izgleda izvorno morao značiti duboko udahnuti, bio je korišten u nekoliko značenja:

- a. “odmor” ili “udobnost” (npr. Post 5:29; 24:67; 27:42; 37:35; 38:12; 50:12; često korišteno u imenima, usp. 2. Kr 15:14; 1. Ljet 4:19; Neh 1:1; 7:7; Nah 1:1)
- b. “žaliti” (npr. Post 6:6.7)
- c. “promijenjeno mišljenje” (npr. Izl 13:17; 32:12.14; Br 23:19)
- d. “sućut” (npr. Pnz 32:36).

Zabilježite da sve od ovoga uključuje dubok osjećaj! Ovo je ključ: duboki osjećaji što vode djelovanju. Ova promjena djelovanja često je usmjerena na druge osobe, ali i prema Bogu. To je ona promjena stava i djelovanja prema Bogu što natapa ovaj pojam s toliko teološke znakovitosti. Ali ovdje se mora biti pozoran. Bog je rekao da se treba “pokajati” (usp. Post 6:6.7; Izl 32:14; Suci 2:18; 1. Sam 15:11.35; Ps 106:45), ali to ne ishodi iz žalosti nad grijehom ili zabludom, nego je to doslovan način pokazivanja Božje sućuti i brige (usp. Br 23:19; 1. Sam 15:29; Ps 110:4; Jer 4:27-28; Ez 24:14). Dug kazne za grijeh i pobunu je oprosteno ako se grješnik istinski okrene od njegova /njena /njihovih grijeha i okrene se k Bogu.

Ovaj pojam ima široko semantičko polje. Okvir je ključan u određivanju njegova namjeravanog značenja.

Drugi pojam, *swb*, znači “okrenuti se” (okrenuti se od, okrenuti se natrag, okrenuti se prema /k). Ako je istinito da su dva zahtjeva Saveza “pokajanje” i “vjera” (npr. Mt 3:2; 4:17; Mk 1:4.15; 2:17; Lk 3:3.8; 5:32; 13:3.5; 15:7; 17:3), onda *nhm* upućuje na jake osjećaje prepoznavanja nečijeg grijeha i okretanje od grijeha, dok bi *swb* mogao upućivati na okretanje od grijeha do okretanja k Bogu (jedan primjer ova dva duhovna djelovanja je Knjiga proroka Amosa 4:6-11: “niste se okrenuli Meni” [pet puta] te Amos 5:4.6.14: “tražite Me ... tražite Gospodina ... tražite dobro a ne zlo”).

Prvi veliki primjer snage pokajanja je Davidov grijeh s Bat-Šebom (usp. 2. Sam 12; Ps 32; 51). Bilo je neprekidnih posljedica za Davida, njegovu obitelj, i Izraela, ali David je bio obnovljen za zajedništvo s Bogom! Čak se je grješan Manaše mogao pokajati i bilo mu je oprosteno (usp. 2. Ljet 33:12-13).

Oba od ovih pojmova korištena su usporedno u Psalmu 90:13. Mora biti prepoznavanje grijeha i namjeravano, osobno okretanje od njega, kao i čežnja za traženjem Boga i Njegove pravednosti (usp. Iz 1:16-20). Pokajanje ima spoznajni vid, osobni vid, i moralni vid. Sva su tri zahtijevana, i započeti novi odnos s Bogom i nastaviti novi odnos. Dubok osjećaj žaljenja okreće se u trajnu privrženost Bogu i za Boga!

POSEBNA TEMA: POKAJANJE U NOVOME ZAVJETU

Pokajanje (zajedno s vjerom) zavjetni je zahtjev oba i Staroga zavjeta (*Nacham*, BDB 636, KB 688, npr. Izl 13:17; 32:12.14; *Shuv*, BDB 996, KB 1427, npr. 1. Kr 8:47; Ez 14:6; 18:30; [vidjeti Posebnu temu gore: Pokajanje u Starome zavjetu](#)) i Novoga zavjeta:

1. Ivan Krstitelj (Mt 3:2; Mk 1:4; Lk 3:3.8)
2. Isus (Mt 4:17; Mk 1:15; Lk 5:32; 13:3.5; 15:7; 17:3)
3. Petar (Djela 2:38; 3:19; 8:22; 11:18; 2. Pt 3:9)
4. Pavao (Djela 13:24; 17:30; 20:21; 26:20; Rim 2:4; 2. Kor 2:9-10).

Ali što je pokajanje? Je li to duhovna tuga? Je li to prestanak griješenja? Najbolje mjesto u NZ-u za razumijevanje različitih suzvučja ove zamisli jeste 2. Poslanica Korinćanima 7:8-11, gdje su upotrijebljena tri povezana, ali različita, grčka pojma:

1. “tuga” (*lupeō*, usp. stihove 8 [dva puta].9 [tri puta].10 [dva puta].11). To znači žalovanje ili jad i ima teološki neutralni suzvučje

2. “pokajanje” (*metanoēō*, usp. stihove 9.10). To je složenica od “nakon /poslije” i “um”, što podrazumijeva novi um, novi način razmišljanja, novi stav prema životu i Bogu. To je istinsko pokajanje
3. “žaljenje” (*metamelomai*, usp. stihove 8 [dva puta].10). To je složenica od “nakon /poslije” i “briga /skrb”. Upotrijebljena je za Judu u Evanđelju po Mateju 27:3 i Ezava u Poslanici Hebrejima 12:16-17. Podrazumijeva žaljenje nad posljedicama, ne nad djelima.

Pokajanje i vjera zahtijevana su zavjetna djelovanja (usp. Mk 1:15; Djela 2:38.41; 3:16.19; 20:21). Postoje neki tekstovi što podrazumijevaju kako Bog daje pokajanje (usp. Djela 5:31; 11:18; 2. Tim 2:25). Ali većina tekstova vidi ovo kao neophodnost ljudskoga zavjetnoga odaziva Božjoj ponudi besplatnoga spasenja.

Odredbe i hebrejskoga i grčkoga pojma zahtijevaju shvaćanje punoga značenja pokajanja. Hebrejski pojam zahtijeva “promjenu djelovanja”, dok grčki pojam zahtijeva “promjenu uma”. Spašena osoba prima novi um i srce (usp. Ez 36:26-27). Ona misli drukčije i živi drukčije. Umjesto: “Što je u tome za mene?” pitanje je sad: “Što je Božja volja?” Pokajanje nije emocija što se gubi ili potpuna bezgrješnost, nego novi odnos sa Svetim Bogom što mijenja vjernika napredujuće u svetoga. Ne radi se toliko o tome što netko prestaje raditi ili odustaje, nego novo žarište ili smjer u životu. Pad uzrokuje svima nama da se suočimo sa sobom ali Evanđelje nam dopušta suočiti se s Bogom. Pokajanje nije okretanje od i vjera je okretanje k!

POSEBNA TEMA: VJERA, POVJERENJE, ILI POUZDANJE

- A. Ovo je vrlo važan pojam u Bibliji (usp. Heb 11:1.6). To je tema Isusova ranoga propovijedanja (usp. Mk 1:15). Postoje najmanje dva zavjetna zahtjeva: pokajanje i vjera (Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21).
- B. ETIMOLOGIJA POJMA
 1. Pojam “vjera” u SZ-u znači odanost, vjernost, ili vjerodostojnost i bio je opis Božje naravi, ne naše.
 2. Došao je od hebrejskoga pojma (*emun*, *emunah*, BDB 53, tj. Hab 2:4), što je izvorno značilo “biti siguran ili stabilan”. Spasavajuća vjera je:
 - a. osoba za dobrodošlicu (tj. osobno pouzdanje, vjera, usp. E. 1. dolje)
 - b. vjerujuće istine o toj osobi (tj. Pismo, usp. E. 5. dolje)
 - c. življenje života kao ta osoba (tj. Kristo-sličnost).
- C. SZ-na UPORABA POJMA

Mora se naglasiti da Abrahamova vjera nije bila u budućega Mesiju, nego u Božje obećanje da će imati dijete i potomke (usp. Post 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14; Rim 4:1-5). Abraham se odazvao na to obećanje pouzdajući se u Boga ([vidjeti Posebnu temu gore: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#)) i Njegovu riječ. On je ipak imao sumnje i brige glede ovoga obećanja, koje je trebalo trinaest godina da bude ispunjeno. Njegova nesavršena vjera, međutim, bila je prihvaćena od Boga. Bog je voljan raditi s manjkavim ljudskim bićima koji se odazivaju Njemu i Njegovim obećanjima u vjeri, čak ako je ona veličine gorušičina sjemena (usp. Mt 17:20) ili miješana vjera (usp. Mk 9:22-24).
- D. NZ-na UPORABA POJMA

Pojam “vjerovati” je od grčkoga GLAGOLA *pisteuō* ili IMENICA *pistis*, što je u engleski prevedeno kao “vjerovati”, “vjera”, ili “pouzdanje”. Na primjer, IMENICA se ne pojavljuje u Evanđelju po Ivanu, ali GLAGOL je korišten često. U Ivanu 2:23-25 postoji neizvjesnost o iskrenosti predanosti Isusu iz Nazareta kao Mesiji. Drugi primjeri ove površne uporabe pojma “vjerovati” su u Ivanu 8:31-59 i Djelima apostolskim 8:13.18-24. Istinska biblijska vjera više je od početnoga odaziva. To mora biti slijeđeno procesom učenja (usp. Mt 13:20-23.31-32; 28:19-20).
- E. UPORABA POJMA S PRIJEDLOZIMA
 1. *eis* znači “u /unutar /za”. Ova jedinstvena građa naglašava vjernikovo stavljanje pouzdanja /vjere u Isusu:
 - a. u Njegovo Ime (Iv 1:12; 2:23; 3:18; 1. Iv 5:13)
 - b. u Njega (Iv 2:11; 3:15.18; 4:39; 6:40; 7:5.31.39.48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45.48; 12:37.42; Mt 18:6; Djela 10:43; Fil 1:29; 1. Pt 1:8)
 - c. u Mene (Iv 6:35; 7:38; 11:25.26; 12:44.46; 14:1.12; 16:9; 17:20)
 - d. u Sina (Iv 3:36; 9:35; 1. Iv 5:10)
 - e. u Isusa (Iv 12:11; Djela 19:4; Gal 2:16)

- f. u Svjetlo (Iv 12:36)
- g. u Boga (Iv 14:1)
- 2. *ev* znači “u” kao u Evanđelju po Ivanu 3:15; Marku 1:15; Djelima apostolskim 5:14
- 3. *epi* znači “u” ili “na”, kao u Evanđelju po Mateju 27:42; Djelima apostolskim 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Poslanici Rimljanima 4:5.24; 9:33; 10:11; 1. Timoteju poslanici 1:16; 1. Petrovoj poslanici 2:6
- 4. **DATIV SLUČAJ bez PRIJEDLOGA** kao u Evanđelju po Ivanu 4:50; Poslanici Galaćanima 3:6; Djelima apostolskim 18:8; 27:25; 1. Ivanovoj poslanici 3:23; 5:10
- 5. *hoti*, što znači “vjerovati da”, daje sadržaj što vjerovati:
 - a. Isus je Svetac Božji (Iv 6:69)
 - b. Isus je Ja Jesam (Iv 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u Njemu (Iv 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Iv 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Sin Božji (Iv 11:27; 20:31)
 - f. Isus je bio poslan od Oca (Iv 11:42; 17:8.21)
 - g. Isus je jedno s Ocem (Iv 14:10-11)
 - h. Isus dolazi od Oca (Iv 16:27,30)
 - i. Isus je Sebe poistovjetio u zavjetnome Imenu Oca, “Ja Jesam” (Iv 8:24; 13:19)
 - j. mi ćemo živjeti s Njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i ponovno ustao (1. Sol 4:14).

POSEBNA TEMA: GRČKA GLAGOLSKA VREMENA UPOTRIJEBLJENA ZA OPIS SPASENJA

Spasenje nije proizvod, već međusobni odnos. Nije završeno kad netko povjeruje Kristu; ono je tek počelo! To nije policaj za osiguranje protiv požara, niti karta za Nebo, već život rastuće Kristo-sličnosti.

SPASENJE JE DOVRŠENO DJELOVANJE (AORIST)

- Djela apostolska 15:11
- Poslanica Rimljanima 8:24
- 2. Timoteju poslanica 1:9
- Titu poslanica 3:5
- Poslanica Rimljanima 13:11 (spaja AORIST s FUTUROM /BUDUĆIM USMJERENJEM)

SPASENJE KAO STANJE POSTOJANJA (PERFEKT)

- Poslanica Efežanima 2:5.8

SPASENJE KAO STALNI TIJEK (PREZENT)

- 1. Poslanica Korinćanima 1:18; 15:2
- 2. Poslanica Korinćanima 2:15

SPASENJE KAO BUDUĆE DOKONČANJE (FUTUR u GLAGOLSKOME VREMENU ILI OKVIRU)

- Poslanica Rimljanima 5:9.10; 10:9.13 (podrazumijevano u Mt 10:22; 24:13; Mk 13:13)
- 1. Poslanica Korinćanima 3:15; 5:5
- Poslanica Filipljanima 1:28
- 1. Poslanica Solunjanima 5:8-9
- Poslanica Hebrejima 1:14; 9:28
- 1. Petrova poslanica 1:5.9

Prema tome, spasenje započinje s početnom odlukom vjere (usp. Iv 1:12; 3:16; Rim 10:9-13), ali ono mora proizlaziti u tijeku načina života vjere (usp. Rim 8:29; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10), koje će jednog dana biti vidljivo dovršeno (usp. I. Iv 3:2). Ovo konačno stanje nazvano je proslavljenje. Može ga se prikazati kao:

1. početno spasenje - opravdanje (spašeni od kazne grijeha)
2. napredujuće spasenje - posvećenje (spašeni od sile grijeha)
3. konačno spasenje - proslavljenje (spašeni od prisutnosti grijeha).

POSEBNA TEMA: ISPOVIJED /PRIZNANJE

- A. Postoje dva oblika istoga grčkog korijena upotrijebljenog za ispovijed ili priznanje, *homolegeō* i *exomologō*. Složeni pojam što koristi Jakov je iz *homo*, isto; *legō*, govoriti; i *ex*, iz. Temeljno značenje je reći isto, složiti se s(a). *Ex* je dodan zamisli javnog očitovanja.
- B. Engleski prijevodi ove skupine riječi su:
1. veličati
 2. slagati se
 3. proglasiti (usp. Mt 7:23)
 4. priznati
 5. ispovjediti (usp. Heb 4:14; 10:23).
- C. Ova skupina riječi imala je naizgled dvije oprečne uporabe:
1. veličati (Boga)
 2. priznati grijeh.
Možda se ovo razvilo od osjećaja čovječanstva o Božjoj svetosti i vlastite grješnosti čovječanstva.
Spoznati jednu istinu jeste spoznati obje.
- D. NZ-ne uporabe skupine riječi su:
1. obećati (usp. Mt 14:7; Djela 7:17)
 2. složiti se ili pristati na nešto (usp. Iv 1:20; Lk 22:6; Djela 24:14; Heb 11:13)
 3. veličati (usp. Mt 11:25; Lk 10:21; Rim 14:11; 15:9)
 4. prihvatiti:
 - a. osobu (usp. Mt 10:32; Lk 12:8; Iv 9:22; 12:42; Rim 10:9; Fil 2:11; 1. Iv 2:23; Otk 3:5)
 - b. istinu (usp. Djela 23:8; 2. Kor 11:13; 1. Iv 4:2)
 5. javno očitovati (legalan osjećaj razvijen u religijsku potvrdu, usp. Djela 24:14; 1. Tim 6:13):
 - a. bez priznanja krivnje (usp. 1. Tim 6:12; Heb 10:23)
 - b. s priznanjem krivnje (usp. Mt 3:6; Djela 19:18; Heb 4:14; Jak 5:16; 1. Iv 1:9).

1:4-11 “utjeha” Ovaj pojam, *paraklēsis*, u svojim različitim oblicima, upotrijebljen je deset puta u 2. Poslanici Korinćanima 1:3-11. To je ključni pojam kroz čitav odlomak i isto tako u poglavljima 1 - 9, gdje je upotrijebljen dvadeset i pet puta. Riječ znači “pozvati uz /pored”. Često je bio korišten u sudskome smislu o odvjetniku koji pružao pravnu pomoć, utjehu, i smjernicu.

U ovome okviru upotrijebljen je u smislu ohrabrenja i utjehe. Povezani pojam, *paraklētos*, korišten je u Svetome Duhu u Evanđelju po Ivanu 14:16.26; 15:26; 16:7; i o Isusu u 1. Ivanovoj poslanici 2:1. U ovome okviru upotrijebljen je o Ocu.

Oblik GLAGOLA *parakaleō* korišten je u nekoliko smislova:

1. Septuaginta:
 - a. opominjanje, Ponovljeni zakon 3:28
 - b. utjeha, Knjiga Postanka 24:67; 37:35; Psalam 119:50 (u Mesijanskome smislu; Iz 40:1; 49:13; 51:3; 61:2)
 - c. imati suosjećaj, Ponovljeni zakon 32:36; Knjiga o Sucima 2:18; Psalam 135:14
 - d. hrabriti, Knjiga proroka Izaije 35:4
 - e. poziv, Knjiga Izlaska 15:13
2. Pavlova pisanja u Korint:
 - a. opominjanje, 1. Poslanica Korinćanima 1:10; 4:16; 14:30-31; 16:15-16; 2. Korinćanima 2:8; 5:20; 6:1; 8:4.6; 10:1
 - b. utjeha, razvedriti, 2. Poslanica Korinćanima 1:4.6; 2:7; 7:6.7.13; 13:11
 - c. imati suosjećaj, hrabriti, 1. Poslanica Korinćanima 4:13
 - d. moliti, zaklinjati, zahtijevati, 1. Poslanica Korinćanima 16:12; 2. Korinćanima 9:5; 12:18.

1:4 “tako da možemo biti sposobni tješiti one koji su u bilo kojoj nevolji” U ovome okviru postoje dva razloga zašto kršćani pate:

1. tako da mogu tješiti druge, 2. Poslanica Korinćanima 1:4
2. da nas očuva od ovisnosti o sebi samima, 2. Poslanica Korinćanima 1:9.

Vjernici žive u palome svijetu. Događaju se loše stvari; neke su sarkastične, neke statističke, neke su osobno zlo, ali sve može biti upotrijebljeno (ne poslano, nego dopušteno) od Boga za našu zrelost i službu (usp. Rim 8:28-29). Vidjeti John W. Wenham, *The Goodness of God*.

Pojam, nevolja /nesreća, (tj. *thlipsis*), etimološki znači “stisnuti” ili “zgnječiti” (tj. kao gnječenje grožđa ili mljevenje pšenice kako bi se napravilo brašno), ali došao je do slikovite uporabe za fizičku (usp. 2. Kor 1:6) ili emocionalnu (usp. 2. Kor 2:4; 11:28) traumu (usp. 2. Kor 4:8; 7:5).

Samo kratak osobni osvrt. U ovoj je Knjizi vrlo teško znati na koga Pavao upućuje množinskim zamjenicama, “mi”, “naš”, i “našim”. To može upućivati na:

1. njega samog
2. njega i njegov misijski tim
3. njega i druge apostole
4. sve vjernike.

Jedino okvir može odrediti i ponekad je to višeznačno.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Nevolja \(*thlipsis*\).](#)

POSEBNA TEMA: NEVOLJA (*thlipsis*)

Mora postojati teološka razlika između Pavlove uporabe ovoga pojam (*thlipsis*) Ivanove.

A. Pavlova uporaba (što odražava Isusovu uporabu):

1. poteškoće, patnje, zlo uključeno u pali svijet:
 - a. Evanđelje po Mateju 13:21
 - b. Poslanica Rimljanima 5:3
 - c. 1. Poslanica Korinćanima 7:28
 - d. 2. Poslanica Korinćanima 7:4
 - e. Poslanica Efežanima 3:13
2. poteškoće, patnje, zlo prouzročeno od nevjernika:
 - a. Poslanica Rimljanima 5:3; 8:35; 12:12
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 1:4.8; 6:4; 7:4; 8:2.13
 - c. Poslanica Efežanima 3:13
 - d. Poslanica Filipljanima 4:14
 - e. 1. Poslanica Solunjanima 1:6
 - f. 2. Poslanica Solunjanima 1:4
3. poteškoće, patnje, zlo na kraju vremena:
 - a. Evanđelje po Mateju 24:21.29
 - b. Evanđelje po Marku 13:19.24
 - c. 2. Poslanica Solunjanima 1:6-9.

B. Ivanova uporaba

1. Ivan čini posebnu razliku između *thlipsis* i *orgē* ili *thumos* (gnjev) u Knjizi Otkrivenja. *Thlipsis* je ono što nevjernici čine vjernicima a *orgē* i *thumos* je ono što Bog čini nevjernicima:
 - a. *thlipsis* - Otkrivenje 1:9; 2:9-10.22; 7:14
 - b. *orgē* - Otkrivenje 6:16-17; 11:18; 16:19; 19:15
 - c. *thumos* - Otkrivenje 12:12; 14:8.10.19; 15:1.7; 16:1; 18:3
2. Ivan u svome Evanđelju također koristi taj pojam kako bi izrazio poteškoće s kojima se vjernici suočavaju u svakome dobu - Evanđelje po Ivanu 16:33.

1:5 “su patnje Kristove naše u obilju” Grčki pojam *pathēma* upotrijebljen je ovdje o Kristovim patnjama (usp. Lk 22:15) te u 2. Poslanici Korinćanima 1:6 i 7 o patnji vjernika. Pavao koristi različitu riječ za patnje /nevolje misijskoga tima (*thlipsis*) u 2. Korinćanima 1:4.

Pavao spominje nekoliko puta vjernike kao su-patnike s Kristom (usp. 2. Kor 4:10-11; Rim 8:17; Fil 3:10; Kol 1:24). Kao što mi dijelimo Njegovu smrt i uskrnuće, tako isto, dijelimo Njegovu patnju i progonstvo. O zamisli patećega kršćanina često se govorilo (usp. Djela 14:22; Rim 5:3-4; 8:17; Gal 6:17; Fil 1:29; 3:10; Kol 1:24; 1. Sol 3:3-4; 2. Tim 3:12; Heb 13:13; Jak 1:1-4; 1. Pt 2:19-23; 3:14; 4:12-19). Ovo je mjerilo za sve kršćane. Ta tema čini se da je jedinstvena tema 2. Poslanice

Korinćanima. Kristova dostatnost je također obilna i prevladavajuća! Da, vjernici će trpjeti u palome svijetu zbog bivanja kršćaninom, ali naš će nas Bog opskrbiti svakom potrebom, fizičkom, emocionalnom, i duhovnom kroz Krista. Kristova smrt i uskrsnuće nisu samo za Nebo, nego za sada također!

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Pateći Mesija.](#)

POSEBNA TEMA: PATEĆI MESIJA

Trpljenje je bio vid službe Mesije što su Židovi promašili (usp. Post 3:15; Ps 22; Iz 52:13 - 53:12; Zah 9 - 14). U židovskoj je misli Mesija ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1: Mesija](#)) bio viđen kao potomak Davida, vojnoga prvaka Izraela. Ali On bi također bio svećenik, kao u Psalmu 110 i Knjizi proroka Zaharije 3 - 4 (također zabilježite hebrejsko žarište na Isusovo nadmoćno svećeništvo). Ova dvojna narav odražena je u zajednici iz Svitaka s Mrtvoga mora u njihovu očekivanju dvojice Mesija, jednoga kraljevskoga (iz Jude) a jednoga svećeničkoga (od Levija). Ovo očekivanje dinamičke uloge vodstva izgledalo je potpuno odvojeno od patećega, umirućeg Mesije.

Isus je nekoliko puta pokušavao izvijestiti učenike o Svojoj prorokovanoj patnji (usp. Mt 8:31; 9:12.30-31; 10:33-34), ali oni nisu mogli razumjeti (usp. Mt 8:32-33; 9:32-34; 10:35-37). [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.](#)

▣ (1:5) “obilna” Pavlov književni stil u 2. Poslanici Korinćanima može biti slikovito prikazan njegovo uporabom riječi “obilno /obilje”:

1. *perissos*, preko i iznad (usp. 2. Kor 2:7; 9:1)
2. *perissoterōs*, obilnije (usp. 2. Kor 2:4; 7:13)
3. *perisseuō*, preko i iznad (usp. 2. Kor 1:5; 3:9; 4:15; 8:2; 9:8)
4. *perisseuma*, više nego dovoljno (usp. 2. Kor 8:13.14)
5. *perisseia*, superizobilje (usp. 2. Kor 8:2; 10:15).

Kad dođe do toga što je Bog u Kristu učinio za vjernike, to je uvijek “superobilno”, “rasipno”, “iznad i izvan”! Vidjeti puniju bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 2:7.

1:6 “ako ... ako” Ovo su dva PRVA RAZREDA KONDICIONALNIH REČENICA. U ovome palome svijetu kršćanski vođe bit će povrijeđeni, ali to osigurava bogatu pomoć i spasenje onima koji čuju. Patnja je Božanska svrha (usp. 2. Kor 1:7).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Zašto kršćane trpe?.](#)

POSEBNA TEMA: ZAŠTO KRŠĆANI TRPE?

1. Zbog osobnoga grijeha (privremena osuda). Ovo ne podrazumijeva kako su sve poteškoće i negativne okolnosti ishod grijeha (usp. Job; Ps 73; Lk 14:1-5; Neh 9; Iv 9; Djela 5:1-11; 1. Kor 11:29-30; Gal 6:7).
2. Kako bi razvili Kristo-sličnost (Heb 5:8). Čak je i Isus, po ljudski govoreći, morao postajati zrelijim, i isto tako, Njegovi sljedbenici (usp. Rim 5:3-4; 8:28-29; 2. Kor 12:7-10; Fil 3:10; Heb 12:5-12; Jak 1:2-4; 1. Pt 1:7).
3. Kako bi se razvilo snažno, učinkovito svjedočanstvo (usp. Mt 5:10-12; Iv 15:18-22; 1. Pt 2:18-21; 3:13-17).
4. Kao znak porođajnih bolova Novoga doba (usp. Mt 24:6; Mk 13:8).

Dvije knjige što su mi pomogle baviti se s nepoštenjem i zlom ovoga palog svijeta su od Hannah Whithall Smith, *The Christian's Secret of a Happy Life* i Johna W. Wenhama, *The Goodness of God*.

Vjernici moraju zapamtiti kako poteškoće i patnja nisu neophodno znak Božje ljutnje ili odbacivanja. Loše stvari događaju se vjernim sljedbenicima u palome svijetu (usp. 1. Pt 4:12-19). Božja obećanja i Kristova samo-dajuća smrt znakovi su Božje ljubavi (usp. Rim 5:8). Pismo mora imati prednost nad ovozemaljskim okolnostima!

▣ **(1:6) “to je za vašu utjehu i spasenje”** Zato jer je utjeha povezana sa spasenjem, izgleda kako ovo slijedi SZ-ni smisao pojma, *sosō*, što znači fizičko oslobođenje (usp. Mt 9:22; Mk 6:56; Jak 5:20).

Postoji nekoliko varijanti grčkih rukopisa povezanih s 2. Poslanicom Korinćanima 2. Kor 1:6-7. Najočitiiji razlog jeste taj što je riječ “utjeha” (*paraklēseōs*) i 2. Korinćanima 1:6a pobrkana s vrlo sličnim oblikom u 1: 6b, što je intervencijski tekst izostavio. S izostavljanjem, druge su riječi dodali pisari kako bi tekst učinili razumljivim.

▣ **“strpljivom podnošenju”** U Septuaginti ovaj je pojam bio korišten o nadi ili očekivanju (usp. Jer 14:8; 17:13; 50:7). U Pavlovim pisanjima to podrazumijeva “djelatno, nepokolebljivo, dragovoljno podnošenje”, što je proizvedeno jedino s patnjama prouzročenima Evanđeljem: bivajući vjerujućim, bivajući živim, i bivajući naviještenim. Postoji veza u Pavlovim pisanjima između “nade” (usp. 2. Kor 1:7) i “strpljivom podnošenju” (usp. Rim 5:3-5; 8:25; 15:4-5; i 1. Sol 1:3; 1. Tim 6:11).

1:7 Pavlova nada za njih bila je: dok vjernici sudjeluju u progonoštvima kao što je sudjelovao Isus, oni isto tako dijele Božju utjehu kao što ju je dijelio Isus.

▣	
NASB, REB	“čvrsto utemeljena”
NKJV, Pešita	“postojana”
NRSV	“nepokolebljiva”
TEV	“nikad polebljiva”
NJB	“sigurna”

Ovaj je isti pojam (*bebaios*) upotrijebljen u 1. Poslanici Korinćanima 1:8 i 2. Korinćanima 1:21.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Jamstvo.](#)

POSEBNA TEMA: JAMSTVO

Ovo je grčki pojam *bebaios*, što ima tri konotacije:

1. ono što je sigurno, ili ono na što se može osloniti (usp. Rim 4:16; 2. Kor 1:7; Heb 2:20; 3:6.14; 6:19; 2. Pt 1:10.19)
2. postupak kojim je nešto pokazano vjerodostojnim ili utvrđenim (usp. Rim 15:8; Heb 2:2, usp. Louw i Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, tom 1, str. 340.377.670)
3. u papirusu postao je tehnički pojam za zakonsko jamstvo (usp. Moulton i Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, str. 107-108).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:8-11

⁸Jer mi ne želimo da vi budete neobaviješteni, braćo, o našoj nevolji što je došla *na nas* u Aziji, kako bijasmo opterećeni preko svake mjere, izvan naše snage, tako da očajavasmo čak od života; ⁹uistinu, imali smo smrtnu presudu unutar nas samih da nismo vjerovali u sebe, nego u Boga koji podiže mrtve; ¹⁰koji nas je oslobodio od tako velike opasnosti od smrti, i oslobodit će *nas*, On u kojeg smo postavili našu nadu. I On će nas još osloboditi, ¹¹tako da se i vi radujete u pomaganju nama kroz svoje molitve, tako da zahvale mogu biti date od mnogih osoba u našu korist za naklonost upućene nama kroz *molitve* mnogih.

1:8 “mi ne želimo da vi budete neobaviješteni, braćo” Pavao koristi isti izričaj često kako bi uveo ili novu oba vijest ili zaključak (usp. Rim 1:13; 11:25; 1. Kor 10:1; 12:1; 2. Kor 1:8; 1. Sol 4:13).

▣ **“našoj nevolji što je došla *na nas* u Aziji, kako bijasmo opterećeni preko svake mjere”** Nije posve sigurno na što Pavao upućuje ovim jakim izričajem:

1. buka što je prouzročio Demetrije u Djelima apostolskim 19:23-41
2. “borio s divljim zvijerima u Efezu” iz 1. Poslanice Korinćanima 15:32
3. utamničenje, moguće sa smrtnom presudom (usp. 2. Kor 1:9-10)
4. neka vrsta fizičke bolesti.

Što god bilo, bilo je to život-ili-smrt iskustvo za Pavla (usp. 2. Kor 1:8-10) i očito je crkva u Korintu čula o tome jer Pavao ne osjeća potrebu razjasniti to.

Za “preko svake mjere” (*hyperbolē*) [vidjeti Posebnu temu dolje: Pavlova uporaba *hyper* složenica.](#)

POSEBNA TEMA: PAVLOVA UPORABA *HUPER* SLOŽENICA

Pavao je imao posebnu sklonost za stvaranje novih riječi koristeći grčki PRIJEDLOG *huper*, što u osnovi znači “nad” ili “gornji”. Kad se koristi s GENITIVOM (ABLATIV) on znači “u ime”. Može također značiti “oko” ili “glede /u vezi s”, kao *peri* (usp. 2. Kor 8:23; 2. Sol 2:18). Kad se koristi s AKUZATIVOM on znači “gore”, “nad”, ili “iza” (usp. A. T. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*, str. 625-633). Kad je Pavao želio naglasiti neku zamisao on je koristio ovaj PRIJEDLOG u složenici. Slijedi popis Pavlove posebne uporabe ovoga PRIJEDLOGA u složenicama:

- A. Hapax legomenon (upotrijebljeno samo jednom u NZ-u):
1. *Huperakmos*, jedna prošlost mladosti života, 1. Poslanica Korinćanima 7:36
 2. *Huperauxanō*, neizmerno povećati, 2. Poslanica Solunjanima 1:3
 3. *Huperbainō*, prekoračiti ili prestupiti, 1. Poslanica Solunjanima 4:6
 4. *Huperkeina*, iza, 2. Poslanica Korinćanima 10:16
 5. *Huperekteina*, pretjerati, 2. Poslanica Korinćanima 10:14
 6. *Huperentugchanō*, posredovati, Poslanica Rimljanima 8:26
 7. *Hupernikaō*, biti bogato pobjedonosan, Poslanica Rimljanima 8:37
 8. *Huperpleonazō*, biti u prekomjernome izobilju, 1. Timoteju poslanica 1:14
 9. *Huperupsoō*, uzvisiti do krajnjih granica, Poslanica Filipljanima 2:9
 10. *Huperphroneō*, imati uzvišene misli, Poslanica Rimljanima 12:3.
- B. Riječi korištene samo u Pavlovim pisanjima:
1. *Huperaïromai*, uzvisiti se, 2. Poslanica Korinćanima 12:7; 2. Solunjanima 2:4
 2. *Huperballontōs*, iznad mjere, neizmerno, 2. Poslanica Korinćanima 11:23; (PRILOG samo ovdje, ali GLAGOL u 2. Kor 3:10; 9:14; Ef 1:19; 2:7; 3:19)
 3. *Huperbolē*, prekoračenje, izvanredan oklop, Poslanica Rimljanima 7:13; 1. Korinćanima 12:31; 2. Korinćanima 1:8; 4:7.17; 12:7; Galaćanima 1:13
 4. *Huperkeperissou*, izvan svih mjera, Poslanica Efežanima 3:20; 1. Solunjanima 3:10; 5:13
 5. *Huperlian*, u najvišem stupnju ili nadmoćno, 2. Poslanica Korinćanima 11:5; 12:11
 6. *Huperochē*, važnost, izvrsnost, 1. Poslanica Korinćanima 2:1; 1. Timoteju poslanica 2:2
 7. *Huperperisseuō*, obilato obilovati, Poslanica Rimljanima 5:20 (SREDNJE STANJE, biti obilno ispunjeno, prepuno, 2. Kor 7:4).
- C. Riječi korištene od Pavla i rijetko kod drugih NZ-nih pisaca:
1. *Huperanō*, daleko iznad, Poslanica Efežanima 1:21; 4:10; i Hebrejima 9:5
 2. *Huperchō*, izvrsnost, nadmoćnost, Poslanica Rimljanima 13:1; Filipljanima 2:3; 3:8; 4:7; 1. Petrova poslanica 2:13
 3. *Huperēphanos*, nabusiti ili bahati, Poslanica Rimljanima 1:30; 2. Timoteju poslanica 3:2 i Evanđelje po Luki 1:51; Jakovljeva poslanica 4:6; 1. Petrova poslanica 5:5.

Pavao je bio čovjek velike strasti; kad su stvari ili ljudi bili dobri, oni su bili jako dobri a kad su bili loši, bili su jako loši. Ovaj PRIJEDLOG dopušta mu izraziti njegove superlativne osjećaje o grijehu, sebičnosti, te Kristu i Evanđelju.

1:9 “imali smo smrtnu presudu unutar nas samih” Ovo je neobična izjava. Prvo, riječ “presudu” upotrijebljena je jedino ovdje u svima drevnim grčkim pisanjima, tek poslije ona znači “smrtna presuda” (usp. Josip Flavije, *Antiquities* 14:10:6). Pavao izgleda ne upućuje na sudsku odredbu, nego na osoban osjećaj svoje predstojeće smrti. Ovo je njega i njegove pratitelje prisililo da se u potpunosti oslone na Božju pomoć, milosrđe, i silu.

GLAGOL je PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA. Neki su ovo vidjeli kao način upućivanja na bolest s kojom su se susreli Pavao i njegov pratitelj, koja je imala trajne ishode. Međutim, to može biti tumačeno kao AORIST, isti oblik kao u 2. Poslanici Korinćanima 2:13.

Sve od ovoga čini taj izričaj vrlo višeznačnim s mnogima različitim tumačenjima. Iako su točne fizičke okolnosti neizvjesne, Pavlovo duhovno značenje je jasno – trpljenje pomaže vjernicima da se sve više i potpuno pouzdaju u Boga, u Krista!

▣ **“nismo vjerovali u sebe”** Kao što 2. Poslanica Korinćanima 1:4 izražava prvu svrhu kršćanskoga trpljenja, ovaj stih izražava drugu svrhu. Ova se istina može vidjeti u Pavlovu “trnu u mesu /tijelu” (usp. 2. Kor 12:7-9). U duhovnoj kraljevini ljudska slabost popraćena s vjerom oslobađa Božju silu.

▣ **“(u) Boga koji podiže mrtve”** Misli li Pavao o:

1. SZ-nim primjerima ljudi koje je Bog vratio natrag u fizički život (usp. 1. Kr 17:17-22; 2. Kr 4:32-37)
2. SZ-ne teološke izjave (usp. Pnz 32:39; 1. Sam 2:6; 2. Kr 5:7)
3. svojoj raspi o uskrsnuću u 1. Poslanici Korinćanima 15.

1:10 “On u kojem smo postavili našu nadu” ZAMJENICA upućuje na Boga Oca (usp. 2. Kor 1:9; 1. Tim 4:10). Kakav predivan opisni naslov za Boga. Pavao često kuje snažne, čudesne, opisne naslove na Boga (vidjeti potpun popis u 2. Kor 1:3), kao što su:

1. “Otac milosrđa” (usp. 2. Kor 1:3)
2. “Bog svake utjehe” (usp. 2. Kor 1:3)
3. “Onome koji je kadar” (usp. Rim 16:25; Ef 3:20).

GLAGOL je PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA, što podrazumijeva dovršeno djelo u prošlosti s trajnim ishodom (usp. 1. Kor 15:19; 1. Tim 5:5; 6:17).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Nada \(elpis, kod Pavla\).](#)

POSEBNA TEMA: NADA (*elpis*, kod Pavla)

Pavao je koristio ovaj pojam često u nekoliko različitih ali povezanih značenja. Često je bio povezan s dovršenjem vjernikove vjere (npr. 1. Tim 1:1). Može biti izražen kao slava, vječni život, konačno spasenje, Drugi dolazak, itd. Dovođenje je izvjesno, ali vremenski element je budućnost i nepoznat je. Nada je često bila povezana s pojmovima “vjera” i “ljubav” (usp. 1. Kor 13:13; 1. Sol 1:3; 2. Sol 2:16). Djelomičan popis Pavlovih uporaba:

1. Drugi dolazak, Poslanica Galaćanima 5:5; Efežanima 1:18; 4:4; Titu poslanica 2:13
2. Isus je naša nada, 1. Timoteju poslanica 1:1 (Bog je naša nada, 1. Tim 5:5; 1. Pt 3:5)
3. vjernik biva predstavljen Bogu, Poslanica Kološanima 1:22-23; 1. Solunjanima 2:19
4. nada je položena u Nebu, Poslanica Kološanima 1:5
5. pouzdanje u Evanđelje, Poslanica Kološanima 1:23; 1. Solunjanima 2:19
6. konačno spasenje, Poslanica Kološanima 1:5; 1. Solunjanima 4:13; 5:8
7. slava Božja, Poslanica Rimljanima 5:2, 2. Korinćanima 3:12; Kološanima 1:27
8. spasenje pogana po Kristu, Poslanica Kološanima 1:27
9. sigurnost spasenja, 1. Poslanica Solunjanima 5:8
10. vječni život, Titu poslanica 1:2; 3:7
11. ishodi kršćanske zrelosti, Poslanica Rimljanima 5:2-5
12. iskupljenje čitavoga Stvorenja, Poslanica Rimljanima 8:20-22
13. dovršenje posinjenja, Poslanica Rimljanima 8:23-25
14. naslov za Boga, Poslanica Rimljanima 15:13
15. Pavlova žudnja za vjernike, 2. Poslanica Korinćanima 1:7
16. SZ kao vodič NZ-nim vjericima, Poslanica Rimljanima 15:4.

▣ **(1:10) “osloboditi”** Ovaj pojam upotrijebljen je tri puta u 2. Poslanici Korinćanima 1:10. On slijedi SZ-ni smisao o fizičkome, društvenome, emocionalnome, duhovnome oslobodjenju. Pavao je ovaj pojam upotrijebio nekoliko puta (usp. Rim 7:24; 11:26; 15:31; 2. Kor 1:10; Kol 1:13; 1. Sol 1:10; 2. Sol 3:2; 2. Tim 3:11; 4:17-18). On je stvarno mislio da će umrijeti u Efezu (usp. 2. Kor 1:8-10).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Spasenje \(SZ-ni pojam\).](#)

POSEBNA TEMA: SPASENJE (SZ-ni pojam)

Ovaj pojam (BDB 447, KB 446, oba IMENICA MUŠKOGA i ŽENSKOGA RODA), što u osnovi znači “biti širok i prostran” ili “biti slobodan”, ima nekoliko suzvuka:

1. sigurnost, 2. Knjiga o Samuelu 22:3; Job 5:11; Psalam 12:5
2. blagostanje, napredak, Knjiga o Jobu 30:15
3. Božansko spasenje koje obuhvaća oba vida i fizički i duhovni:
 - a. Knjiga Postanka 49:18
 - b. Ponovljeni zakon 32:15
 - c. 2. Knjiga o Samuelu 23:5
 - d. Psalam 3:2.8; 22:1; 35:3; 62:2; 69:29; 70:5; 78:22; 80:3; 89:26; 91:16; 106:4; 140:7
 - e. Knjiga proroka Izaije 12:2; 33:2; 51:6.8; 52:7.10; 56:1; 59:11; 60:18; 62:1.11
4. zamisao fizičkoga i duhovnoga oslobođenja jasno je predstavljena u Knjizi o Joni 2:9-10
5. pobjeda, Knjiga Izlaska 14:30; 15:2; 1. Samuelova 14:45; Psalam 20:6; 21:5; 44:4-5; 68:19-20; 118:14.15.21; Knjiga proroka Izaije 12:2; Habakuk 3:8
6. često je “radost” povezana s YHWH-inim spasenjem, 1. Knjiga o Samuelu 2:1; Knjiga proroka Izaije 25:9; 26:1; Psalam 9:14; 13:5; 35:9; 118:15.21.

Spasenje uključuje provedbu YHWH-ina izvorno nakanjenoga zajedništva i društva s Njegovim ljudskim stvorenjima. Ono uključuje pojedinačnu i društvenu cjelovitost!

▣ (1:10)

NASB	“od tako velike <i>opasnosti od smrti</i> ”
NKJV	“od tako velike smrti”
NRSV	“od tako smrtonosne opasnosti”
TEV	“od toliko strašnih smrtnih opasnosti”
NJB	“od takve smrti”
Pešita	“od stravičnih smrti”

Postoji varijanta grčkoga rukopisa između JEDNINE “tako velike smrti” (tj. MSS α , A, B, C, D, F, G) i MNOŽINE (tj. MS P⁴⁶ i Sirijski prijevod, kao i grčki tekst što je koristio Origen, Basil, Ivan Zlatousti, Teodor, Jeronim, i Augustin). MNOŽINA (usp. TEV) je najuobičajenija i najdrevnija. Ova MNOŽINA može se vidjeti u Pavlovu popisu problema s kojima se suočavao iznutra i izvana u 2. Poslanici Korinćanima 4:8-12; 6:3-10; 11:23-29. UBS⁴ daje MNOŽINI ocjenu “B” (gotovo izvjesno).

1:11

NASB	“radujete u pomaganju nama kroz svoje molitve”
NKJV	“pomažući zajedno u molitvi za nas”
NRSV	“pridružiti se u pomaganju nama svojim molitvama”
TEV	“pomoći nam putem vaših molitava za nas”
NJB	“vaše molitve za nas doprinjet će ovome”

Nekoliko znanstvenika vjeruje kako je ova gramatička građa (Murry J. Harris u *The Expositor's Bible Commentary*, tom 10, str. 322) upotrijebljena u uvjetnome smislu (*The Anchor Bible*, tom 32A, str. 115). Ako vjernici ne mole, nekako je suvereni Bog odlučio ne djelovati (usp. Jak 4:2). Ovo pokazuje dobrobiti posredničke molitve (usp. Ef 6:18-20). Pavao je osjećao kako su ga molitve kršćana povezane s Božjom milošću spasile od smrti i nastavljaju ga štiti i oslobađati ga. Pavlovo oslobođenje od Boga bit će priznato i hvaljeno od mnogih koji će biti blagoslovljeni Pavlovom neprekidnom službom.

▣ “osoba” Ovo je doslovno “lice” (tj. *prosōpon*). Pavao često koristi ovaj pojam u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 2:10; 3:7 [dva puta].13.18; 4:6; 5:12; 8:24; 10:1.7; 11:20). To može biti smjerenje na standardni fizički položaj židovskoga molitelja s podignutom glavom, što točno odgovara ovome okviru.

Pavao koristi ovaj pojam u nekoliko smislova u 2. Korinćanima:

1. za osobe, 2. Poslanica Korinćanima 1:11; 2:10; 4:6
2. za lice osobe, 2. Poslanica Korinćanima 3:7 (dva puta).13.18; 10:1.7; 11:20
3. metafora za prije u smislu “ispred” (tj. položaj, ne vrijeme), 2. Poslanica Korinćanima 8:24
4. metafora za vanjski izgled (usp. NRSV), 2. Poslanica Korinćanima 5:12.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:12-14

¹²Jer naše ponosno uvjerenje je ovo: svjedočanstvo naše savjesti, da smo se u svetosti i pobožnoj iskrenosti, ne u tjelesnoj mudrosti nego u milosti Božjoj, vladali u svijetu, a posebice prema vama. ¹³Jer mi vam ne pišemo ništa drugo osim onoga što čitate i razumijete, i ja se nadam da ćete razumjeti do kraja; ¹⁴upravo kao što ste i vi djelomično razumjeli nas, da smo mi vaš razlog za bivanje ponosnima kao što ste i vi naš, u dan našega Gospodina Isusa.

1:12 “naše ponosno uvjerenje” Ove grčke pojmove *kauchaomai*, *kauchēma*, i *kauchēsis* Pavao je upotrijebio oko trideset-pet puta i samo su dva puta upotrijebljeni u ostatku NZ-u (i to u Jak). Njegova prevladavajuća uporaba je u 1. i 2. Poslanici Korinćanima.

Postoje dvije glavne istine povezane s hvastanjem:

1. nijedno se meso /tijelo neće slaviti/hvaliti pred Bogom (usp. 1. Kor 1:29; Ef 2:9)
2. vjernici se trebaju slaviti u Gospodinu (usp. 1. Kor 1:31; 2. Kor 10:17, što je smjeranje na Jer 9:23-24).

Prema tome, postoji primjereno i neprimjereno hvastanje /slavljenje (tj. ponos):

1. primjereno:
 - a. u nadi slave (usp. Rim 4:2)
 - b. u Bogu kroz Gospodina Isusa (usp. Rim 5:11)
 - c. u križu Gospodina Isusa Krista (tj. Pavlova glavna tema, usp. 1. Kor 1:17-18; Gal 6:14)
 - d. Pavao se hvali u:
 - (1) svojoj službi bez naknade (usp. 1. Kor 9:15.16; 2. Kor 10:12)
 - (2) svome autoritetu od Krista (usp. 2. Kor 10:8.12)
 - (3) ne hvali se radom drugih ljudi (kao što su se neki u Korintu, usp. 2. Kor 10:15)
 - (4) svojim rasnim nasljeđem (kao što su drugi činili u Korintu, usp. 2. Kor 11:17; 12:1.5.6)
 - (5) svojim crkvama:
 - (a) Korint (usp. 2. Kor 7:4.14; 8:24; 9:2; 11:10)
 - (b) Solun (usp. 2. Sol 1:4)
 - e. njegovo uvjerenje u Božju utjehu i oslobođenje (usp. 2. Kor 1:12)
2. neprimjereno:
 - a. u odnosu na židovsko nasljeđe (usp. Rim 2:17.23; 3:27; Gal 6:13)
 - b. neki u korintskoj crkvi hvalili su se:
 - (1) u ljudima (usp. 1. Kor 3:21)
 - (2) u mudrosti (usp. 1. Kor 4:7)
 - (3) u slobodu (usp. 1. Kor 5:6)
3. krivi učitelji pokušavali su se hvaliti u crkvi u Korintu (usp. 2. Kor 11:12).

▣ **“svjedočanstvo naše savjesti”** Pavao koristi pojam “savjest” često u korintskim pismima (usp. 1. Kor 4:4; 8:7.10.12; 10:25.27.28.29; 2. Kor 1:12; 4:2; 5:11). Ona upućuje na moralan nutarnji osjećaj o tome što je primjereno ili neprimjereno (usp. Djela 23:1; Rim 2:15). Savjest može biti pod utjecajem naših života u prošlosti, naših jasnih odabira, ili pod utjecajem Duha Božjega. Ona nije besprijekoran vodič (usp. 1. Kor 4:4; 8:7; 1. Tim 4:2), ali ona određuje granice pojedinačne vjere (usp. 1. Tim 1:5.19). Stoga, kršenje naše savjesti, čak i ako je pogriješila ili je slaba, glavni je problem vjere.

Savjest vjernika mora biti sve više i više oblikovana Riječju Božjom i Duhom Božjim (usp. 1. Tim 3:9). Bog će suditi vjernike sukladno svjetlu kojeg imaju, ali svi vjernici moraju biti sve više otvoreni za Bibliju i Duha za više svjetla i zato kako bi nastavili rasti u spoznaji Gospodina Isusa Krista. U ovome okviru, vidi se presuda na-kraju-vremena (usp. 2. Kor 1:13-14). Bog će suditi ljude u svjetlu njihova razumijevanja, njihove savjesti (usp. Rim 2:15-16; 9:1; 13:5).

Pavlovi porivi i djelovanja bili su oštro kritizirani od manjine krivih učitelja u Korintu (usp. poglavlja 10 - 13). Izgleda kako su postojale dvije skupine: (1) mjesna skupina oponenata i (2) putujuća palestinska židovska skupina krivih učitelja.

▣ **“svetosti”** Neki grčki manuskripti imaju “svetosti” (tj. P⁴⁶, κ*, A, B, C, K, P, i Koptski NASB, NIV, i NJB prijevodi). Drugi imaju “jednostavnosti” (tj. κ², D, F, G, i Vulgata, Pešita, NKJV, NRSV, i TEV prijevodi). Bruce Metzger u *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, komentira da odbor za prijevode za UBS³ daje prednost “jednostavnosti” (*haplotēti*), ali daje ocjenu “D”, što znači vrlo visok stupanj dvojbe (str. 575). Međutim, UBS⁴ naklada daje ocjenu “B”, u značenju gotovo izvjesno (str. 612). Ova povećana izvjesnost dolazi od činjenice da Pavao koristi pojam “jednostavnost” u 2. Poslanici Korinćanima 11:3 (i isti pojam preveden je “plemenitost” u 2. Kor 8:2; 9:11.13), ali nikad ni u ikojemu svojem pisanju ne koristi *hagiotēti*.

▣ **“iskrenosti”** Ovaj pojam ima dvije konotacije, “velikodušno” ili “iskreno”. To je bila metafora što se odnosi na viđenje. U SZ-u oko je bilo korišteno kao metafora za pobudu na dva načina:

1. zlo oko (cicija, BDB 949, usp. Pnz 15:9-10)
2. dobro oko (velikodušno /darežljivo, BDB 373 III, usp. Izr 22:9).

Isus je slijedio ovu uporabu (usp. Mt 6:22-23; 20:15). Pavao je koristio ovaj pojam u dva smisla:

1. “jednostavno, iskreno, čisto” (tj. bez skrivenih planova rada ili lažnih izgovora, usp. 2. Kor 1:12; 11:3; Ef 6:5; Kol 3:22)
2. “plemenitost” (usp. Rim 12:8; 2. Kor 8:2; 9:11.13).

▣ **“ne u tjelesnoj mudrosti”** Pavao raspravlja o svjetovnoj mudrosti obimnije u 1. Poslanici Korinćanima (usp. 1. Kor 1:18-31; 2:1-16; i 3:18-23 te sarkastički u 2. Kor 4:10; 6:5 i moguće 10:15). Pavao koristi slične izričaje upućujući na ljudsku mudrost u 1. Korinćanima 1:17; 2:4.13-14. U ovome odlomku on radi igru o svjetovnoj mudrosti nasuprot živućoj milosti u svijetu. Pavlov dokaz njegova vodstva nije samo u logici ili retorici, nego u običnim, očevitim, istočnjačkim pojmovima što su mogli razumjeti. Ako su tako mudri, oni su morali brzo i lako /bez napora shvatiti njegove riječi, porive, i implikacije načina života, ali oni to nisu.

Pavao koristi ovaj pojam “meso /tijelo” na nekoliko načina.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Meso \(*sarx*\).](#)

POSEBNA TEMA: MESO (*sarx*)

Ovaj je pojam vrlo često korišten od Pavla u Poslanici Galaćanima a njegov teološki razvoj je u Poslanici Rimljanima. Znanstvenici se ne slažu u tome kako okarakterizirati različita suzvučja pojma. Zsigurno postoji neko preklapanje u značenjima. Slijedi tek jednostavno nastojanje bilježenja širine semantičkoga polja toga pojma:

- A. ljudsko tijelo, Evanđelje po Ivanu 1:14; Poslanica Rimljanima 2:28; 1. Korinćanima 5:5; 7:28; 2. Korinćanima 4:11; 7:5; 12:7; Galaćanima 1:16; 2:16.20; 4:13; Filipljanima 1:22; Kološanima 1:22.24; 2:5; 1. Timoteju 3:16
- B. ljudsko potomstvo, Evanđelje po Ivanu 3:6; Poslanica Rimljanima 1:3; 4:1; 9:3.5.8; 11:14; 1. Korinćanima 10:18; Galaćanima 4:23.29
- C. ljudska osoba, Poslanica Rimljanima 3:20; 7:5; 8:7-8; 1. Korinćanima 1:29; 2. Korinćanima 10:3; Galaćanima 2:16; 5:24
- D. ljudsko govorenje, Evanđelje po Ivanu 8:15; 1. Poslanica Korinćanima 1:26; 2. Korinćanima 1:12; 5:16; 10:2; Galaćanima 6:12
- E. ljudska slabost, Poslanica Rimljanima 6:19; 7:18; 8:5-6.9; 2. Korinćanima 10:4; Galaćanima 3:3; 5:13.16.19-21; Kološanima 2:18
- F. neprijateljstvo ljudi prema Bogu, povezano s posljedicama Pada, Poslanica Rimljanima 7:14; 13:14; 1. Korinćanima 3:1.3; Efežanima 2:3; Kološanima 2:18; 1. Petrova 2:11; 1. Ivanova 2:16.

Mora biti naglašeno da “meso” nije viđeno kao zlo u NZ-u, kao što je to u grčkoj misli. Za grčke filozofe, “meso” je bilo izvor ljudskih poteškoća; smrt je oslobodila osobu od njegova utjecaja. Ali u NZ-u, “meso” je bojno tlo duhovnoga sukoba (usp. Ef 6:10-18), ipak ono je neutralno. Netko može koristiti fizičko tijelo za dobro ili za zlo.

1:13-14 Ovi stihovi usporedne su građe i čini se kako upućuju na Pavlova prethodna pisma Korintu (neizvjesno je koje). On je pisao tako da se razumije. Međutim, njihovi stavovi i načini života pokazuju da su razumjeli samo djelomično.

Znači li pojam *telous* u ovome okviru “potpuno” (TEV, NJB, NIV) ili “kraj /dovršetak” (NASB, NKJV, NRSV)? Oboje ima smisla. Ako je “potpuno” (tj. potpuno nasuprot djelomično) to bi se povezalo s prvim dijelom 2. Poslanice Korinćanima 1:14. Ako je “kraj /dovršetak” to bi bio usporedno s “dan našega Gospodina Isusa” na kraju 2. Korinćanima 1:14.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Dovršetak i potpunost \(*telos*\) u Poslanici Hebrejima.](#)

POSEBNA TEMA: DOVRŠETAK I POTPUNOST (*telos*) U POSLANICI HEBREJIMA

Ova kulminacija duhovnih stvari opetovana je tema u Poslanici Hebrejima:

1. *telos* dovršetak /kraj, ispunjenje (Heb. 3:6.14; 6:8.11)
2. *teleiōo*, “učiniti savršenim”:
 - a. (Isus) učini savršenim začetnika njihova spasenja kroz patnju (usp. Heb 2:10)
 - b. (Isus) bivajući učinjen savršenim kroz patnju (usp. Heb 5:8-9)
 - c. Zakon ne čini išta savršenim (usp. Heb 7:19)
 - d. Sin, savršen zauvijek (usp. Heb 7:28)
 - e. čini štovatelje savršenima (usp. Heb 9:9)
 - f. čini savršene one koji pristupaju (usp. Heb10:1)
 - g. On je učinio savršenima za sva vremena one koji su posvećeni [one koje On posvećuje] (usp. Heb 10:14)
 - h. osim nas neće biti učinjeni savršenima [bez nas ne postignu savršenstvo] (usp. Heb 11:40)
 - i. duh pravednosti ljude čini savršenima (usp. Heb 12:23)
3. *teleios*, narav /priroda (usp. Heb 5:14)
4. *teleios*, savršenije Svetište (usp. Heb 9:11)
5. *teleiotēs*, vršiti pritisak na zrelost (usp. Heb 6:1)
6. *teleiōsis*, ako je savršenstvo bilo kroz levitsko svećenstvo (usp. Heb 7:11)
7. *teleiōtēs*, začetnik i usavršitelj vjere (usp. Heb 12:2).

Isus donosi zrelost i potpunost što Mojsijevski Savez nikad nije mogao učiniti!

▣ (1:14) “**smo mi vaš razlog za bivanje ponosnima kao što ste i vi naš**” Crkva u Korintu je potvrda Pavlove apostolske učinkovitosti. Pavao žarko želi da njihove riječi, porivi, i djelovanja budu izvor ponosa i primjerenoga hvaljenja kad se Gospodin vrati kako bi sudio (tj. “dan našega Gospodina Isusa”, usp. 1. Kor 1:8; 5:5; Fil 1:6.10; 2:16; 1. Sol 5:2; 2. Sol 2:2).

1:14 “u dan našega Gospodina Isusa” Izričaj “u dan” je SZ-ni idiom. Vidjeti bilješku u mojim komentarima Knjige proroka Amosa 2:16.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Dan Gospodinov.](#)

POSEBNA TEMA: DAN GOSPODINOV

Ovo se odnosi na SZ-ni izričaj što upućuje na Boga ili Njegovog Mesiju koji prodire u povijest kako bi uspostavio Novo doba pravednosti (usp. Iz 2:12; Joel 1:15; 2:11.31; Am 5:18; Zah 14). U SZ-u Božji je dolazak bio za blagoslov ili za osudu. Za vjernike to će biti vrhunac spasenja (tj. uskrsnuće) ali za nevjernike dokončanje osude.

Eshatološki naglasak o posebnome Danu dolaska kad će svi ljudi sresti Isusa (kao Spasitelja ili Suca) teče kroz nekoliko oznaka u Pavlovim pisanjima:

1. “dan našega Gospodina Isusa Krista” (usp. 1. Kor 1:8)
2. “dan Gospodina” (usp. 1. Kor 5:5; 1. Sol 5:2; 2. Sol 2:2)
3. “dan Gospodina Isusa” (usp. 2. Kor 1:14)
4. “dan Isusa Krista” (usp. Fil 1:6)
5. “dan Krista” (usp. Fil 1:10; 2:16)
6. “Njegov dan (Sina Čovječjega)” (usp. Lk 17:24)
7. “dan kad će Sin Čovječji biti otkriven” (usp. Lk 17:30)
8. “otkrivenje našega Gospodina Isusa Krista” (usp. 1. Kor 1:7)
9. “kad će Gospodin Isus biti otkriven s neba” (usp. 2. Sol 1:7)
10. “u prisutnosti Gospodina Isusa kod Njegova dolaska” (usp. 1. Sol 2:19).

U SZ-u pisci su vidjeli dva Doba, Doba zla i dolazeće Doba pravednosti, Doba Duha ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Ovo i dolazeće Doba](#)). Bog će se uplesti u povijest kroz Svoga Mesiju ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Mesija](#)) kako bi uspostavio ovo Novo doba. Taj je događaj bio poznat kao “Dan Gospodina”. Zabilježite da NZ-ni pisci to pripisuju Kristu. Njegov prvi dolazak, Utjelovljenje, bilo je naviješteno u mnogim SZ-nim tekstovima. Židovi

nisu očekivali Božansku Osobu, nego samo Božansko posredovanje. Dva dolaska Mesije, jedan kao Patećeg Sluge, jedan kao Suca i Gospodina, nisu bila očita SZ-nome narodu.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:15-22

¹⁵U ovome uvjerenju ja namjeravah prvo doći k vama, tako da možete dva puta primiti blagoslov; ¹⁶to jest, proći preko vašega puta u Makedoniju, i ponovno iz Makedonije doći k vama, i da mi pomognete na mome putovanju u Judeju. ¹⁷Stoga, ja nisam bio kolebljiv kad namjeravah napraviti to, bijah li? Ili što namjeravam, namjeravam li obzirom na tijelo, tako da sa mnom bude da, da i ne, ne *istovremeno*? ¹⁸Ali kao što je Bog vjeran, naša riječ vama nije da i ne. ¹⁹Jer Sin Božji, Krist Isus, koji je bio propovijedan među vama od nas – mene i Silvana i Timoteja – nije bio da i ne, nego je da u Njemu. ²⁰Jer onoliko koliko je mnogo obećanja Božjih, u Njemu su ona da; stoga je isto tako po Njemu naš Amen na slavu Boga po nama. ²¹Sad On koji nas je postavio s vama u Kristu i pomazao nas jeste Bog, ²²koji nas je i zapečatio i dao *nam* Duha u naša srca kao zalog.

1:15 “U ovome uvjerenju” Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:4.

▣ “ja namjeravah prvo doći k vama” Ovaj “ja namjeravah” je IMPERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME što označava ponovljeno djelovanje, ovdje misli, u prošlo vrijeme. U 1. Poslanici Korinćanima 16:2-8 Pavao im je rekao o svojim pretpostavljenim planovima za putovanja. Zbog njihovih djelovanja, on je poslije promijenio svoje razmišljanje jer nije želio doći u osudi, nego radosti! Glasna manjina optužila ga je za kolebljivost, ne samo što se tiče planova za putovanje, nego i u njegovu Evanđelju (usp. 2. Kor 1:18-20).

▣

NASB	“tako da možete dva puta primiti blagoslov”
NKJV	“tako da možete imati drugu dobrobit”
NRSV	“tako da možete imati dvostruko pogodovanje”
TEV	“zato da budete blagoslovljeni dva puta”
NJB	“tako da budete imali korist dvostruko”

Ovdje postoji varijanta grčkoga rukopisa. Neki manuskripti imaju *charin*, što dolazi od *charis*, i znači korist ili pogodovanje (tj. κ^* , A, C, D, F, G, te Sirijski i Armenijski prijevodi).

Drugi manuskripti imaju *charan*, što dolazi od *chara*, i znači radost, zadovoljstvo, ili veselje /radovanje (tj. κ^2 , B, L, P). UBS⁴ daje grčkome tekstu *charin* ocjenu “B” (gotovo izvjesno). U okviru (tj. 2. Kor 1:16) to upućuje na Pavlov dolazak dva puta u Korint kako bi imao mogućnost opskrbiti se kod njih s potrebama za svoja putovanja (usp. Gordon D. Fee, *To What End Exegesis?*, str. 99-104).

1:16 “i da mi pomognete na mome putovanju u Judeju” Pavao nije uzeo nikakav novac od korintske crkve dok im je služio. Bojao se da će biti napadnut zbog ovoga pitanja. Kako se ispostavilo on je bio napadan jer nije uzeo novac od njih.

Ovaj izričaj podrazumijeva kako je on dopustio ovoj crkvi da mu osigura njegove potrebe za misijska putovanja (usp. 1. Kor 16:6; Rim 15:24). To je mogao biti način testiranja njihove odanosti njemu i Evanđelju i stišavanje njegovih kritičara.

1:17 “namjeravam li obzirom na tijelo” Ovaj izričaj može odraziti Pavlove kritike (usp. 2. Kor 10:2-3; 11:18) ili Pavlovo traženje Božje volje u svemu što čini, uključujući i putovanje (usp. 1. Kor 4:19; 16:7; Djela 18:21; Rim 1:10; 15:32).

Ova druga mogućnost odgovara ovome okviru najbolje što se može vidjeti iz 2. Poslanice Korinćanima 1:18a. Božja vjernost ponavljana je tema u Pavlovim pisanjima (usp. 1. Kor 1:9; 10:13; 1. Sol 5:24; 2. Sol 3:3).

[Za “tijelo /meso” vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:12: Meso \(*sarx*\).](#)

1:18 “Bog (je) vjeran” Vjernost je stavljena na prvo mjesto zbog naglaska. U Pavlovim pisanjima ovo postaje opisni naslov za Boga (usp. 1. Kor 1:9; 10:13; 1. Sol 5:24; 2. Sol 3:3). U SZ-u vjera je obično shvaćena kao vjernost. Ovo je ključna osobina Boga (usp. Pnz 7:9; Iz 49:7). Njegova milostiva, vjerna narav je nepromjenjiva (usp. Mal 3:6). Nada čovječanstva nije u ljudskome vršenju ili pobožnosti, nego u Božjoj naravi i obećanjima (usp. 2. Kor 1:12.15.20)!

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Osobine Boga Izraelova \(NZ\) - iz 1. Timoteju poslanice 1:17; i: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu.](#)

1:19 “Sin Božji, Krist Isus” Pavao ne koristi izričaj “Sin Božji” često (usp. Rim 1:4; ovdje, i u Gal 2:20). Međutim, zamisao i srodni izričaji vrlo su uobičajeni.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Sin Božji.](#)

POSEBNA TEMA: SIN BOŽJI

Ovo je jedan od glavnih NZ-nih naslova za Isusa. Zasigurno ima Božanska suzvučja. Uključuje Isusa kao “Sin” ili “Moj Sin”, također oslovljava Boga kao “Oca” ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:2: Očinstvo Boga](#)). Pojavljuje se u NZ-u više od 124 puta. Čak Isusova samo-oznaka kao “Sin Čovječji” ima Božanski suzvučje iz Knjige proroka Daniela 7:13-14.

U SZ-u oznaka “sin” može upućivati na četiri posebne skupine ([vidjeti Posebnu temu dolje: “Sinovi od ...”](#) [[SZI](#)]):

- A. anđele (uobičajeno u MNOŽINI, usp. Post 6:2; Job 1:6; 2:1)
- B. kralj Izraela (usp. 2. Sam 7:14; Ps 2:7; 89:26-27)
- C. narod Izraela kao cjelina (usp. Izl 4:22-23; Pnz 14:1; Hoš 11:1; Mal 2:10)
- D. izraelske suce (usp. Ps 82:6).

To je druga uporaba što je vezana na Isusa. Na ovaj način i “sin Davidov” i “sin Božji” odnose se na 2. Knjigu o Samuelu 7; Psalam 2 i 89. U SZ-u “sin Božji” nikad nije posebice upotrijebljen o Mesiji, osim kao eshatološki Kralj kao jedan od “pomazanih službujućih” Izraela. Međutim, u Svicima s Mrtvoga mora naslov s Mesijanskim suzvučjima je uobičajen (vidjeti posebne reference u *Dictionary of Jesus and the Gospels*, str. 770). Također “Sin Božji” je Mesijanski naslov u dva među-biblijska židovska apokaliptička djela (usp. 2. Ezdre 7:28; 13:32.37.52; 14:9 i 1. Hen 105:2).

Njegova NZ-na pozadina dok upućuje na Isusa najbolje je sažeta u nekoliko skupina:

1. Njegovo pred-postojanje (usp. Iv 1:15-30; 8:56-59; 16:28; 17:5; 2. Kor 8:9; Fil 2:6-7; Kol 1:17; Heb 1:3; 10:5-8)
2. Njegovo jedinstveno (djevičansko) rođenje (usp. Iz 7:14; Mt 1:23; Lk 1:31-35)
3. Njegovo krštenje (usp. Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22. Božji glas s Neba ujedinjuje kraljevskoga kralja iz Ps 2 s Patećim slugom iz Iz 53)
4. Njegova sotonska kušnja (usp. Mt 4:1-11; Mk 1:12.13; Lk 4:1-13). On je kušan neka posumnja u Svoje sinovstvo ili u najmanju ruku izvrši svrhe različitim sredstvima od križa)
5. Njegova potvrda od nepoželjnih ispovjednika:
 - a. demona (usp. Mk 1:23-25; Lk 4:31-37.41; Mk 3:11-12; 5:7; [vidjeti Posebnu temu dolje: Anđeli i demoni \[nečisti duhovi\] u NZ-u](#))
 - b. nevjernika (usp. Mt 27:43; Mk 14:61; Iv 19:7)
6. Njegova potvrda od Njegovih učenika:
 - a. Evanđelje po Mateju 14:33; 16:16
 - b. Evanđelje po Ivanu 1:34.49; 6:69; 11:27
7. Njegova samo-potvrda:
 - a. Evanđelje po Mateju 11:25-27
 - b. Evanđelje po Ivanu 10:36
8. Njegova uporaba obiteljske metafore o Bogu kao Ocu:
 - a. Njegova uporaba *abba* za Boga:
 - (1) Evanđelje po Marku 14:36
 - (2) Poslanica Rimljanima 8:15
 - (3) Poslanica Galaćanima 4:6
 - b. Njegova ponavljajuća uporaba Otac (*patēr*) za opis Njegova odnosa s Božanstvom.

U sažetku, naslov “Sin Božji” ima veliko teološko značenje za one koji su poznavali SZ i njegova obećanja i skupine, ali NZ-ni pisci bili su uznemireni o njegovoj uporabi s poganima zbog njihove poganske pozadine o “bogovima” koji uzimaju žene s ishodištem potomaka koji bivaju “titani” ili “giganti”.

POSEBNA TEMA: “SINOVI OD ...” (BDB 119, KB 137)

Pojam “sin” (ili “djeca od ...”) često je korišten kako bi okarakterizirao skupinu (ili pojedinca) ili pokazao nečije uključivanje u skupinu.

A. STARI ZAVJET

Hebrejska riječ za “sin” (BDB 119, KB 137) je tečna. Hebrejski *ben* (BDB 119-122) može značiti:

1. sin rođen od oca
2. djeca (čak bratići, npr. Br 36:11)
3. unuk (npr. Post 31:28.55)
4. član profesionalnoga ceha
5. predak /potomak (rodoslovlja)
6. član plemena /naroda (npr. “sinovi Izraela”)
7. obični ljudi (sinovi zemlje)
8. član religije (sin od [ime boga]). Hebrejski kralj, Psalam 2; 2. Knjiga o Samuelu 7:14
9. anđeli (usp. Post 6:2.4; Job 1:6; 2:1)
10. idiom karakterizacije (npr. “sinovi Beliala”, “sinovi mudrosti”, “sinovi junaka”).

U Knjizi o Jošui 21 pojam je upotrijebljen nekoliko puta:

1. o pojedincu – sin Nuna, Jošua 21:1
2. o plemenu /narodnoj skupini – sinovi Izraela, Jošua 21:1.3.8.31
3. o profesionalnome cehu (tj. svećenici /leviti):
 - a. sinovi Arona, Jošua 21:4.10.13.19
 - b. sinovi Levija, Jošua 21:10 (usp. stih 27)
4. o članovima pojedinačnih plemena:
 - a. sinovi Jude, Jošua 21:9
 - b. sinovi Šimuna, Jošua 21:9
5. o članovima obiteljskih skupina:
 - a. sinovi Kehata, Jošua 21:5.20.26
 - b. sinovi Geršona, Jošua 21:6,27
 - c. sinovi Merarija, Jošua 21:34.

Ova vrsta tečnosti čini nemogućim dodati pretke i nači rješenje na nadnevak stvaranja (tj. Ušurovi 4004. g.pr.Kr.). Često, samo su značajni nadnevcu (ili zla ili dobrog ili nečije zapamćeno djelovanje) popisani. Nekoliko naraštaja često je izostavljeno (npr. rodoslovlja Isusa).

B. NOVI ZAVJET

Pojam “sin” (ili “djeca od ...”) često je korišten za karakterizaciju skupine (ili pojedinca) ili pokazuje nečije uključivanje u skupinu.

1. Karakterizacija skupine:
 - a. pozitivno:
 - (1) sinovi Kraljevstva, Evanđelje po Mateju 8:12; 13:38
 - (2) sinovi ljudski, Evanđelje po Marku 3:28; Poslanica Efežanima 3:5
 - (3) sinovi svjetla, Evanđelje po Luki 16:8; Ivan 12:36; Poslanica Efežanima 5:8; 1. Solunjanima 5:5
 - (4) sinovi uskrsnuća, Evanđelje po Luki 20:36
 - (5) sinovi proroka, Djela apostolska 3:25
 - (6) sinovi Saveza, Djela apostolska 3:25
 - (7) djeca Božja, 1. Ivanova poslanica 3:10
 - b. negativno:
 - (1) sinovi Zloga, Evanđelje po Mateju 13:38; Ivan 8:44; 1. Ivanova poslanica 3:10
 - (2) sin Pakla, Evanđelje po Mateju 23:15
 - (3) sinovi ovoga Doba, Evanđelje po Luki 16:8; 20:34
 - (4) sinovi đavla, Djela apostolska 13:10; 23:6
 - (5) sinovi neposlušnosti, Poslanica Efežanima 2:2; 5:6.
2. Karakterizacija pojedinca:
 - a. pozitivno:
 - (1) sin ohrabrenja (tj. Barnaba), Djela apostolska 4:36

- (2) sin farizeja (tj. Pavao), Djela apostolska 23:6
- b. negativno:
 - (1) sinovi groma (tj. Jakov i Ivan), Evanđelje po Marku 3:17
 - (2) sin propasti (tj. Juda Iskariotski), Evanđelje po Ivanu 17:12
 - (3) sin uništenja /propasti (Antikrist), 2. Poslanica Solunjanima 2:3.

POSEBNA TEMA: ANĐELI I DEMONI

- A. Drevni narodi bili su animalisti. Oni su dodavali crte ljudske osobnosti silama prirode, životinja, i prirodnih pojava. Život je bio objašnjen kroz uzajamno djelovanje ovih duhovnih entiteta s čovječanstvom.
- B. Vremenom je ova personifikacija postala politeizam (mnogo bogova – mnogoboštvo). Uobičajeno su demoni (*geniji*) bili niži bogovi ili polubogovi (dobro ili zlo) koji su utjecali na pojedinačne ljudske živote:
1. Mezopotamija, kaos i sukob
 2. Egipat, red i djelovanje
 3. Kanaan, vidjeti od W. F. Albrighta *Archaeology and the Religion of Israel*, peto izdanje, str. 67-92.
- C. SZ ne počiva na niti razvija predmet nižih bogova, anđela, ili demona, vjerojatno zbog svoga strogoga monoteizma ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#), usp. Izl 8:10; 9:14; 15:11; Pnz 4:35.39; 6:4; 33:26; Ps 35:10; 71:19; 86:8; Iz 46:9; Jer 10:6-7; Mih 7:18). On spominje lažne bogove poganskih naroda (*Shedim*, BDB 993, usp. Pnz 32:17; Ps 106:37) i imenuje ih ili personificira neke od njih:
1. *Se'im* (satiri ili dlakavi demoni, BDB 972 III, KB 1341 III, usp. Lev 17:7; 2. Ljet 11:15; Iz 13:21; 34:14)
 2. *Lilit* (ženski rod, zavodnički noćni demon, BDB 539, KB 528, usp. Iz 34:14)
 3. *Mavet* (hebrejski pojam za smrt upotrijebljen za kanaanskoga boga Podzemlja, *Mota*, BDB 560, KB560, usp. Iz 28:15.18; Jer 9:21; i moguće Pnz 28:22)
 4. *Resheph* (pomor, vatra, ili tuča, BDB 958, KB 958, usp. Pnz 32:24; Ps 78:48; Hab 3:5)
 5. *Dever* (kuga, BDB 184, usp. Ps 91:5-6; Hab 3:5)
 6. *Azazel ili Hazazel* (ime neizvjesno, ali moguće pustinski demon ili ime mjesta, BDB 736, KB 736, usp. Lev 16:8.10.26).
- (Ovi su primjeri uzeti iz *Encyclopaedia Judaica*, tom 5, str. 1523.)

Međutim, ne postoji dualizam ili anđeoska neovisnost od YHWH u SZ-u. Sotona je YHWH-in sluga (usp. Job 1 - 2; Zah 3), ne neovisan, samo-upravljan neprijatelj (usp. A. B. Davidson, *A Theology of the Old Testament*, str. 300-306).

- D. Judaizam se razvio tijekom babilonskoga izgnanstva (586.-538. g.pr.Kr.). Bio je teološki pod utjecajem perzijskoga personificiranoga dualizma zoroastrijanizma, dobar visoki bog nazvan *Mazda* ili *Ormuzd* i zla imenovanog *Ahriman*. Ovo je omogućilo unutar judaizma nakon izgnanstva personificirani dualizam između YHWH i Njegovih anđela te Sotone i njegovih anđela ili demona.

Judaistička teologija o personificiranome zlu objašnjena je i dobro potkrijepljena spisima u *The Life and Times of Jesus the Messiah*, tom 2, Dodatak XIII (str. 749-863) i XVI (str. 770-776) od Alfreda Edersheima. Judaizam je personificirao zlo na tri načina:

1. Satan (Sotona) ili *Samael*
2. dobra namjera (*yetzer hara*) unutar čovječanstva
3. Anđeo smrti.

Edersheim ovo karakterizira kao:

4. Optužitelj
5. Zavodnik /Napasnik
6. Kažnjavatelj (tom 2, str. 756).

Postoji primjetna teološka razlika između judaizma nakon izgnanstva te NZ-ne predstavke i objašnjenja zla.

E. NZ, posebice Evanđelja, potvrđuju postojanje i protivljenje zlim duhovnim bićima prema ljudstvu i prema YHWH-i (u judaizmu, Sotona je bio neprijatelj čovječanstva, a ne Boga). Oni se protive Božjoj volji, vladavini, i Kraljevstvu.

Isus se suprotstavljao i istjerivao ova demonska bića, nazvana i: (1) nečisti duhovi (usp. Lk 4:36; 6:18) ili (2) zli duhovi (usp. Lk 7:21; 8:2), iz ljudskih bića. Isus je jasno činio razliku između bolesti (fizičke i mentalne) i demonškoga. On je očitovao Svoju snagu i duhovni uvid prepoznavanjem i egzorcizmom tih zlih duhova. Oni su često prepoznali Njega i pokušali Ga nasloviti, ali Isus je odbacio njihovo svjedočenje, zapovijedajući da utihnu, i istjerao ih. Egzorcizam je znak poraza Sotonova kraljevstva.

Postoji iznenađujući manjak obavijesti u NZ-nim apostolskim pismima o tome predmetu. Egzorcizam nikad nije naveden kao duhovni dar, niti je metodologija ili postupak za to dato za buduće naraštaje službujućih ili vjernika.

F. Zlo je stvarno; zlo je osobno; zlo je prisutno. Niti je otkriveno njegovo podrijetlo ni svrha. Biblija potvrđuje njegovu stvarnost i silovito se suprotstavlja njegovu utjecaju. U stvarnosti ne postoji konačan dualizam. Bog je u potpunome nadzoru; zlo je poraženo i osuđeno i bit će uklonjeno iz Stvorenja.

G. Božji ljudi moraju se oduprijeti zlu (usp. Jak 4:7). Oni ne mogu biti nadzirani od njega (usp. 1. Iv 5:18), ali oni mogu biti kušani i njihovo svjedočenje i utjecaj oštećeno (usp. Ef 6:10-18). Zlo je otkriveni dio kršćanskoga svjetonazora. Suvremeni kršćani nemaju pravo ponovno određivati zlo (demitologiziranje od Rudolfa Baltmanna); depersonalizirati zlo (društvene strukture od Paula Tillicha), niti ga nastojati objasniti u potpunosti u psihološkim pojmovima (Sigmund Freud). Njegov utjecaj je prožimajući, ali poražen. Vjernici moraju hodati u Kristovoj pobjedi!

▣ (1:19) “**Silvana**” [Silvan] Sila, ili Silvan, bio je čovjek kojeg je Pavao odabrao da ide s njim na drugo misijsko putovanje nakon što su se Barnaba i Ivan Marko vratili na Cipar.

1. On je prvo spomenut u Bibliji u Djelima apostolskim 15:22 gdje je nazvan glavnim čovjekom među braćom jeruzalemske Crkve.
2. On je bio i prorok (usp. Djela 15:32).
3. On je bio rimski građanin kao i Pavao (usp. Djela 16:37).
4. On i Juda Barsaba bili su od jeruzalemske Crkve poslani u Antiohiju kako bi ispitali stanje (usp. Djela 15:22.30-35).
5. Pavao ga spominje u 2. Poslanici Korinćanima 1:19 kao su-propovjednika Evanđelja.
6. Kasnije ga indentificira Petar u pisanju 1. Petrove poslanice (usp. 1. Pt 5:12).
7. I Pavao i Petar nazivaju ga Silvan dok ga Luka naziva Sila (aramejski oblik od Šaul). Moguće je Sila bilo njegovo židovsko ime a Silvan njegovo latinsko ime (usp. F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, str. 213).

1:19-20 “nego je da u Njemu” Stihovi 19 i 20 teološki su upakirani! Pavao tvrdi da je misijski tim (on, Silvan, i Timotej) propovijedao Isusa kao Božje ispunjeno obećanje kao Božjega Sina i kao jedinu nadu čovječanstva za njih kao najvišu točku SZ-noga otkrivenja! Njihovo propovijedanje nije bilo vodnjikavo /neodlučno, nego nedvosmisleno (usp. 2. Kor 1:18). Isus je Očevo “da” za svako obećanje, svaku potrebu, svaku nadu (tj. PERFECT AKTIVNOGA INDIKATIVA od *ginomai*). Potvrđujući Isusa, oni daju slavu Očevoj odredbi.

Sve od znanja korinthske crkve:

1. od Bogu
2. o Njegovu Sinu
3. o Njegovim obećanjima (usp. Rim 9:4)
4. o Njegovim milostivim odredbama

dolaze putem Pavlova misijskoga tima. Ako započnu dvojiti o Pavlovim pobudama i poruci, oni gube pouzdanje u Evanđelje!

1:20 “Amen” Vidjeti puniju bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 14:16c.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Amen.](#)

POSEBNA TEMA: AMEN

I. STARI ZAVJET

A. Pojam "Amen" je od hebrejske riječi za:

1. "istina" (*emeth*, BDB 49)
2. "istinitost /istinoljubivost" (*emun, emunah*, BDB 53)
3. "vjera" ili "vjernost"
4. "pouzdanje" (*dmm*, BDB 52).

B. Njegova etimologija označava stabilan fizički stav osobe. Oprečno bi bilo on tko je nestabilan, klizav (usp. Ps 35:6; 40:2; 73:18; Jer 23:12) ili teturajući (usp. Ps 73:2). Od ove doslovne uporabe razvilo se metaforičko proširenje o vjernosti, vjerodostojnosti, odanosti, i pouzdanosti (usp. Hab 2:4).

C. Posebne uporabe ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#)):

1. stup /uzdanica, 2. Knjiga o Kraljevima 18:16 (1. Tim 3:15)
2. sigurnost, Knjiga Izlaska 17:12
3. nepokolebljivost, Knjiga Izlaska 17:12
4. stabilnost /postojanost, Knjiga proroka Izaije 33:6
5. istinito, 1. Knjiga o Kraljevima 10:6; 17:24; 22:16; Izreke 12:22
6. čvrsto, 2. Knjiga LJetopisa 20:20; Knjiga proroka Izaije 7:9
7. pouzdano /čvrsto (Tora), Psalam 119:43.142.151.160.

D. U SZ-u dva su druga hebrejska pojma korištena za djelatnu vjeru:

1. *bathach* (BDB 105), pouzdanje
2. *yra* (BDB 431), strah, poštovanje, štovanje (usp. Post 22:12).

E. Od smisla pouzdanosti ili vjerodostojnosti razvila se liturgijska uporaba za potvrdu istine ili vjerodostojne izjave drugoga (usp. Br 5:22; Pnz 27:15-26; 1. Kr 1:36; 1. Ljet 16:36; Neh 5:13; 8:6; Ps 41:13; 72:19; 89:52; 106:48; Jer 11:5; 28:6).

F. Teološki ključ ovome pojmu nije vjernost čovječanstva, nego YHWH-ina (usp. Izl 34:6; Pnz 32:4; Ps 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). Jedina nada paloga čovječanstva je milostiva, vjerna, zavjetna odanost YHWH i Njegovih obećanja. Oni koji poznaju YHWH-u moraju biti slični Njemu (usp. Hab 2:4). Biblija je povijest i zapis Božje obnove Njegove slike (usp. Post 1:26-27) u čovječanstvu. Spasenje obnavlja sposobnost čovječanstva da ima prisno zajedništvo s Bogom. To je razlog zašto smo stvoreni.

II. NOVI ZAVJET

A. Uporaba riječi "amen" kao zaključna liturgijska potvrda izjave istinitosti uobičajena je u NZ-u (usp. 1. Kor 14:16; Otk 1:7; 5:14; 7:12).

B. Uporaba pojma kao završetak molitve uobičajena je u NZ-u (usp. Rim 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Gal 1:5; 6:18; Ef 3:21; Fil 4:20; 2. Sol 3:18; 1. Tim 1:17; 6:16; 2. Tim 4:18).

C. Isus je jedini koji je koristio pojam (dvostruko u Evandelju po Ivanu - 25 puta, tj. Iv 1:51; 3:3.5.11; itd.) za uvođenje važnih izjava (usp. Lk 4:24; 12:37; 18:17.29; 21:32; 23:43).

D. Pojam je korišten kao naslov za Isusa u Otkrivenju 3:14 (također zabilježite 2. Kor 1:20, moguće naslov za YHWH-u iz Iz 65:16).

E. Zamisao vjernosti ili vjere, istinitosti, ili pouzdanja izražena je u grčkome pojmu *pistos* ili *pistis*, što je u engleskome prevedeno kao "pouzdanje", "vjera", "vjerovati" ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje \(*pistis* \[imenica\], *pisteuō*, \[glagol\], *pistos* \[pridjev\] u NZ-u\)](#)).

▣ (1:20) "slavu" [Vidjeti Posebnu temu dolje: Slava \[*doxa*\] \(NZ\)](#).

POSEBNA TEMA: SLAVA [*doxa*] (NZ)

Biblijsku zamisao o pojmu “slava” teško je odrediti. LXX je koristila *doxa* za prijevod više od dvadeset hebrejskih riječi. Pojam je vrlo često korišten kroz NZ na različite načine. Primijenjen je na Boga, Isusa, ljude, i na Mesijansko kraljevstvo.

U SZ-u najuobičajenija hebrejska riječ za “slava” (*kabod*, BDB 458, KB 455-458) bila je izvorno trgovački pojam što se odnosio na par vaga (“biti težak”, KB 455). Ono što je bilo teško bilo je vrijedno ili je imalo nutarnju vrijednost. Često je zamisao o sjajnosti /briljantnosti bila dodana toj riječi za izražavanje Božjega veličanstva (usp. Izl 19:16-18; 24:17; 33:18; Iz 60:1-2). Samo On je dostojan i vrijedan časti (usp. Ps 24:7-10; 66:2; 79:9). On je previše briljantan za palo čovječanstvo da bi Ga vidjelo, tako On Sebe oblači u oblak, ruku, ili dim (usp. Izl 16:7.10; 33:17-23; Iz 6:5). YHWH može istinski biti spoznat samo kroz Krista (usp. Iv 1:18; 6:46; 12:45; 14:8-11; Kol 1:15; 1. Tim 6:16; Heb 1:3; 1. Iv 4:12).

Za punu raspru o *kabod*, [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[*kabod*\] \(SZ\)](#). Slava vjernika jeste to što razumiju Evanđelje i slavu u Bogu, a ne u samima sebi (usp. 1. Kor 1:29-31; Jer 9:23-24). Za detaljnu raspru, vidjeti NIDOTTE, tom 2, str. 577-587.

1:21-22 Postoji određena građa za ova dva stiha što opisuju što je Bog (tj. “Bog koji”) učinio kako bi opremio i potvrdio misijski tim:

1. Bog nas postavlja, 2. Poslanica Korinćanima 1:21 (usp. 1. Kor 1:8). Ovo je PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA što upućuje prema nastavljanju djelovanja. To znači potvrditi, učvrstiti, učiniti stalnim, nepokolebljivim (usp. 2. Kor 1:7; Rim 4:16). Taj pojam upotrijebljen je na papirusu kako bi označio zakonsko jamstvo (usp. Moulton i Milligan, str. 107)
2. Bog nas je pomazao, 2. Poslanica Korinćanima 1:21 (usp. 1. Iv 2:20.27). Ovo je AORIST AKTIVNOGA PARTICIPA. GLAGOLSKO VRIJEME upućuje na potpuni, jednokratni čin. Sam pojam odražava SZ-nu zamisao o Božjem odabiranju i opremanju za službu određenih vođa Izraela:
 - a. proroka, usp. 1. Knjiga o Kraljevima 19:16 i moguće paralelizam 1. Ljetopisa 16:22; Psalam 105:15
 - b. svećenika, usp. Knjiga Izlaska 40:15; Levitski zakonik 4:3; Psalam 105:15
 - c. kraljeva, usp. 1. Knjiga o Samuelu 9:16; Psalam 2:2; 18:50; 20:6; Knjiga proroka Habakuka 3:13. To je pojam što je u grčkome preveden “Krist” kad upućuje na Mesiju (tj. Pomazanik). Vjernici su isto tako odabrani i opremljeni od Boga za služenje svrhama Njegova kraljevstva
3. Bog nas je zapečatio, 2. Poslanica Korinćanima 1:22 (usp. Iv 3:33; 6:27; Rim 4:11; 15:28; 1. Kor 9:2; Ef 1:13; 4:30; 2. Tim 2:19; Otk 7:3-8). Ovo je AORIST SREDNJEGA PARTICIPA što znači označiti nešto ili nekoga kao nečije vlašništvo, ili pravo, ili sigurno isporučeno. Vjernici pripadaju Bogu
4. Bog nam je dao Duha u naša srca kao zalog, 2. Poslanica Korinćanima 1:22 (usp. 2. Kor 5:5; Rim 8:9-16.23.26-27; Ef 1:13-14).

Pojam “dao” je još jedan AORIST AKTIVNOGA PARTICIPA, što podrazumijeva dovršeno djelovanje. Bog je u potpunosti osigurao Svoju djecu:

1. postavi (PREZENT GLAGOLSKO VRIJEME)
2. pomazao (AORIST GLAGOLSKO VRIJEME)
3. zapečatio (AORIST GLAGOLSKO VRIJEME)
4. dao je Duha (AORIST GLAGOLSKO VRIJEME).

Sve od ovih opskrba odnose se na Pavlovo pouzdanje u 2. Korinćanima 1:15.19-20. Pavlovo pouzdanje bilo je u djelima i odredbama.

▣ “Kristu ... Bog ... Duha” Zabilježite da je Trojstvo djelatno u našoj sigurnosti. Iako se pojam “Trojstvo” ne pojavljuje u Bibliji, zamisao je ponavljana (usp. 1. Kor 12:4-6; 2. Kor 13:14). Kršćanstvo je monoteistička vjera (usp. Pnz 6:4). Međutim, ako je Isus Božanski a Sveti Duh je Osoba imamo tri Osobe jednoga Božanskoga bitka. Trojedino Jedinstvo!

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Sigurnost](#); i: [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Trojstvo](#).

POSEBNA TEMA: SIGURNOST

- A. Mogu li kršćani znati da su spašeni (usp. 1. Iv 5:13)? Prva Ivanova poslanica ima tri testa ili dokaza:
1. doktrinarni (vjerovanje, 1. Iv 1:1.5.10; 2:18-25; 4:1-6.14-16; 5:11-12)
 2. način života (poslušnost, 1. Iv 2:2-3; 2:3-6; 3:1-10; 5:18)
 3. društveni (ljubav, 1. Iv 1:2-3; 2:7-11; 3:11-18; 4:7-12.16-21).
- B. Sigurnost je postala denominacijsko pitanje:
1. John Calvin temeljio je sigurnost na Božjem izboru. Rekao je da mi ne možemo nikad biti sigurni u ovome životu
 2. John Wesley temeljio je sigurnost na religijskome iskustvu /doživljaju. Vjerovao je da imamo sposobnost živjeti iznad poznatoga grijeha
 3. Rimokatolička i Kristova crkva temelje sigurnost na autoritetu crkve. Skupina kojoj netko pripada jeste ključ sigurnosti
 4. većina protestanata temelje sigurnost na obećanjima Biblije, povezanim na plod Duha (usp. Gal 5:22-23) u životu vjernika (tj. dnevna Kristo-sličnost).
- C. Prvenstvena sigurnost vjernika povezana je na naravi Trojedinoga Boga:
1. ljubav Boga Oca:
 - a. Evanđelje po Ivanu 3:16; 10:28-29
 - b. Poslanica Rimljanima 8:31-39
 - c. Poslanica Efežanima 2:5.8-9
 - d. Poslanica Filipljanima 1:6
 - e. 1. Petrova poslanica 1:3-5
 - f. 1. Ivanova poslanica 4:7-21
 2. djelovanje Boga Sina:
 - a. smrt u našu korist:
 - 1) Djela apostolska 2:23
 - 2) Poslanica Rimljanima 5:6-11
 - 3) 2. Poslanica Korinćanima 5:21
 - 4) 1. Ivanova poslanica 2:2; 4:9-10
 - b. veliko-svećenička molitva (Iv 17:12)
 - c. neprekidno zastupanje:
 - 1) Poslanica Rimljanima 8:34
 - 2) Poslanica Hebrejima 7:25
 - 3) 1. Ivanova poslanica 2:1
 3. služba Boga Duha:
 - b. pozivanje (Iv 6:44.65)
 - c. pečaćenje:
 - 1) 2. Poslanica Korinćanima 1:22; 5:5
 - 2) Poslanica Efežanima 1:13-14; 4:3
 - d. jamstvo /zalog:
 - 1) Poslanica Rimljanima 8:16-17
 - 2) 1. Ivanova poslanica 5:7-13.
- D. Ali ljudi se moraju odazvati na Božju ponudu Saveza (i početno i stalno):
1. vjernici se moraju okrenuti od grijeha (pokajanje) i okrenuti se Bogu kroz Isusa (vjera):
 - a. Evanđelje po Marku 1:15
 - b. Djela apostolska 3:16.19; 20:21
 2. vjernici moraju primiti Božju ponudu u Kristu ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1.3: Što znači "Primiti", "Vjerovati", "Ispovjediti se /Priznati", i "Pozvati se"](#)):
 - a. Evanđelje po Ivanu 1:12; 3:16
 - b. Poslanica Rimljanima 5:1 (i analogijom 10:9-13)
 - c. Poslanica Efežanima 2:5.8-9
 3. vjernici moraju nastaviti u vjeri ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Ustrajnost](#)):
 - a. Evanđelje po Marku 13:13
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 15:2

- c. Poslanica Galaćanima 6:9
- d. Poslanica Hebrejima 3:14
- e. 2. Petrova poslanica 1:10
- f. Judina poslanica 20-21
- g. Otkrivenje 2:2-3.7.10.17.19.25-26; 3:5.10.11.21.

E. Sigurnost je teška jer:

- 1. često vjernici traže određene doživljaje /iskustva što nisu obećana u Bibliji
- 2. često vjernici ne razumiju u potpunosti Evanđelje
- 3. često vjernici nastavljaju namjerno grijешiti (usp. 1. Kor 3:10-15; 9:27; 1. Tim 1:19-20; 2. Tim 4:10; 2. Pt 1:8-11)
- 4. izvjesna vrsta osobnosti (tj. perfekcionista) nikad ne mogu prihvatiti Božje bezuvjetno prihvaćanje i ljubav
- 5. u Bibliji postoje primjeri lažnih priznanja (usp. Mt 13:3-23; 7:21-23; Mk 4:14-20; 2. Pt 2:19-20; 1. Iv 2:18-19, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Apostazija /otpadništvo \[aphistēmi\]](#))

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Kršćaninova sigurnost.](#)

POSEBNA TEMA: KRŠĆANINOVA SIGURNOST

Sigurnost je: (1) biblijska istina, (2) iskustvo vjernikove vjere, i (3) način života.

A. Biblijski temelj za sigurnost je:

- 1. narav Boga Oca i svrha:
 - a. Knjiga Izlaska 34:6-7 ([vidjeti Posebnu temu dolje: Osobine Boga Izraelova \[SZ\], i: Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Osobine Boga Izraelova \[NZ\] - iz 1. Timoteju poslanice](#))
 - b. Knjiga Nehemije 9:17
 - c. Evanđelje po Ivanu 3:16; 10:28-29 ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#))
 - d. Poslanica Rimljanima 8:38-39
 - e. Poslanica Efežanima 1:3-14; 2:5.8-9
 - f. Poslanica Filipljanima 1:6
 - g. 2. Timoteju poslanica 1:12
 - h. 1. Petrova poslanica 1:3-5
- 2. djelo Boga Sina:
 - a. Njegova svećenička molitva, Evanđelje po Ivanu 17:9-24, posebno stih 12; Poslanica Hebrejima 7 - 9
 - b. Njegova nadomjesna žrtva (usp. Iz 52:13 - 53:12)
 - 1) Evanđelje po Marku 10:45
 - 2) 2. Poslanica Korinćanima 5:21
 - 3) 1. Ivanova poslanica 2:2; 4:9-10
 - c. Njegovo neprekidno posredovanje:
 - 1) Poslanica Rimljanima 8:34
 - 2) Poslanica Hebrejima 7:25
 - 3) 1. Ivanova poslanica 2:1
- 3. osposobljavanje Boga Duha:
 - a. Njegov poziv, Evanđelje po 6:44.65
 - b. Njegovo pečaćenje:
 - 1) 2. Poslanica Korinćanima 1:22; 5:5
 - 2) Poslanica Efežanima 1:13-14; 4:30
 - c. Njegovo osobno jamstvo:
 - 1) Poslanica Rimljanima 8:16-17
 - 2) 1. Ivanova poslanica 5:7-13.

B. Neophodnost vjernikova zavjetnog odaziva ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Savez](#)):

- 1. početno i stalno pokajanje i vjera ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Što znači "Primiti", "Vjerovati", "Ispovjediti se /Priznati", i "Pozvati se"?](#))

- a. Evanđelje po Marku 1:15
- b. Evanđelje po Ivanu 1:12
- c. Djela apostolska 3:16; 20:21
- d. Poslanica Rimljanima 10:9-13
2. zapamtiti da je cilj spasenja Kristo-sličnost:
 - a. Poslanica Rimljanima 8:28-29
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 3:18
 - c. Poslanica Galaćanima 4:19
 - d. Poslanica Efežanima 1:4; 2:10; 4:13
 - e. 1. Poslanica Solunjanima
 - f. 2. Poslanica Solunjanima 3:13; 4:3; 5:23
 - g. Poslanica Titu 2:14
 - h. 1. Petrova poslanica 1:15
3. zapamtiti da je sigurnost potvrđena načinom života:
 - a. Jakov
 - b. 1. Ivanova poslanica
4. zapamtiti da je sigurnost potvrđena djelatnom vjerom i ustrajnošću ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Ustrajnost](#)):
 - a. Evanđelje po Marku 13:13
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 15:2
 - c. Poslanica Hebrejima 3:14; 4:14
 - d. 2. Petrova poslanica 1:10
 - e. Juda 20-21.

POSEBNA TEMA: OSOBINE IZRAELOVA BOGA (SZ)

1. Milosrdan (BDB 933, KB 1216)
 - Knjiga Izlaska 34:6; Ponovljeni zakon 4:31; 2. Ljetopisa 30:9; Psalam 86:15; 103:8; 111:4; Nehemija 9:17.31; Knjiga proroka Joela 2:13; Jona 4:2
2. Veličanstven (BDB 337, KB 333)
 - Knjiga Izlaska 34:6; 2. Ljetopisa 30:9; Psalam 86:15; 103:8; 111:4; Nehemija 9:17.31; Knjiga proroka Joel 2:13; Jona 4:2
3. Spor na gnjev (BDB 74 GRAĐA BDB 60):
 - Knjiga Izlaska 34:6; Psalam 86:15; 103:8; Nehemija 9:17; Knjiga proroka Joela 2:13; Jona 4:2
4. Obilan u postojanoj ljubavi (BDB 912 I. GRAĐA BDB 338):
 - Knjiga Izlaska 34:6-7; Psalam 86:15; 103:8; Nehemija 9:17; Knjiga proroka Joela 2:13; Jona 4:2
5. Vjeran (ili "istina") (BDB 54, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#))
 - Knjiga Izlaska 34:6; Ponovljeni zakon 7:9; Psalam 86:15; Knjiga proroka Izaije 49:7; Jeremija 42:5
6. Bogat opraštanjem (BDB 699, KB 757):
 - Knjiga Nehemije 9:17
7. Nije ih napustio (BDB 736 I, KB 806):
 - Knjiga Nehemije 9:17.31
8. Tuguje zbog zla (BDB 636, KB 688, *Niphal* PARTICIP + BDB 948):
 - Knjiga proroka Joela 2:13; Jona 4:2
9. Veliki Bog (BDB 42, 152): Knjiga Nehemije 1:5; 9:32
10. Velik i strašan (BDB 152, 431):
 - Knjiga Nehemije 1:5; 4:14; 9:32
11. Drži Savez (BDB 1036, 136):
 - Knjiga Nehemije 1:5; 9:32
12. Postojana ljubav (BDB 338):
 - Knjiga Nehemije 1:5; 9:32 ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:2: Ljubaznost /blagost /dobrota \[hesed\]](#)).

Ovo sve opisuje Božje osjećaje prema Njegovu narodu, Izraelu. Njegova narav se ne mijenja (usp. Mal 3:6), stoga, ovo se primjenjuje na sve vjerne sljedbenike (tj. 2. Kor 1:3).

1:22 “nas je ... zapečatio” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Pečat.](#)

POSEBNA TEMA: PEČAT

Pečat je možda bio drevni način pokazivanja:

1. istine (usp. Iv 3:33)
2. vlasništva (usp. Iv 6:27; 2. Tim 2:19; Otk 7:2-3; 9:4)
3. sigurnosti ili zaštite (usp. Post 4:15; Mt 27:66; Rim 4:11; 15:28; 2. Kor 1:22; Ef 1:13; 4:30; Otk 20:3)
4. također može biti znak stvarnosti Božjega obećanja dara (usp. Rim 4:11 i 1. Kor 9:2).

Svrha toga pečata u Knjizi Otkrivenja 7:2-4; 9:4 jeste identificirati Božji narod tako da ih ne pogodi Božji gnjev. Sotonov pečat identificira njegov narod, koji su predmet Božjega gnjeva. U Otkrivenju “nevolja” (tj. *thlipsis*) uvijek upućuje na proganjanje vjernika od strane nevjernika, dok je gnjev /bijes (tj. *orgē* ili *thumos*) uvijek Božja osuda nevjernika kako bi se mogli pokajati i okrenuti se vjeri u Krista. Ova pozitivna svrha osude može se vidjeti u zavjetnim prokletstvima /blagoslovima u Levitskome zakoniku 26; Ponovljenome zakonu 27 - 28;30; Psalmu 1.

▣ (1:22) “srca” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Srce \(NZ\).](#)

POSEBNA TEMA: SRCE (NZ)

Grčki pojam *kardia* korišten je u Septuaginti i NZ-u kako bi odrazio hebrejski pojam *lēb* (BDB 523, KB 513). Korišten je na nekoliko načina (usp. Bauer, Arndt, Gingrich i Danker, *A Greek-English Lexicon*, str. 403-404):

1. središte fizičkoga života, metafora za osobu (usp. Djela 14:17; 2. Kor 3:2-3; Jak 5:5)
2. središte duhovnog života (tj. moral):
 - a. Bog poznaje srce (usp. Lk 16:15; Rim 8:27; 1. Kor 14:25; 1. Sol 2:4; Otk 2:23)
 - b. korišteno za duhovni život čovječanstva (usp. Mt 15:18-19; 18:35; Rim 6:17; 1. Tim 1:5; 2. Tim 2:22; 1. Pt 1:22)
3. središte misaonog života (tj. um, usp. Mt 13:15; 24:48; Djela 7:23; 16:14; 28:27; Rim 1:21; 10:6; 16:18; 2. Kor 4:6; Ef 1:18; 4:18; Jak 1:26; 2. Pt 1:19; Otk 18:7; srce je istoznačnica razuma u 2. Kor 3:14-15 i Fil 4:7)
4. središte htijenja (tj. volja, usp. Djela 5:4; 11:23; 1. Kor 4:5; 7:37; 2. Kor 9:7)
5. središte osjećaja (usp. Mt 5:28; Djela 2:26,37; 7:54; 21:13; Rim 1:24; 2. Kor 2:4; 7:3; Ef 6:22; Fil 1:7)
6. jedinstveno mjesto djelatnosti Duha (usp. Rim 5:5; 2. Kor 1:22; Gal 4:6 [tj. Krist u našim srcima, Ef 3:17])
7. srce je metaforički način upućivanja na čitavu osobu (usp. Mt 22:37, navod Pnz 6:5).

Misli, pobude, i djelovanja pripisane su srcu koje potpuno otkriva vrstu pojedinca. SZ ima neke upadljive uporabe pojma:

- a. Knjiga Postanka 6:6; 8:21: “Bog je bio ožalošćen u Svome srcu”, također zabilježite Knjigu proroka Hošee 11:8-9
- b. Ponovljeni zakon 4:29; 6:5; 10:12: “sa svim svojim srcem i svom svojom dušom”
- c. Ponovljeni zakon 10:16: Knjiga proroka Jeremije 9:26: “neobrezano srce” i Poslanica Rimljanima 2:29
- d. Knjiga proroka Ezekiel 18:31-32: “novo srce”
- e. Knjiga proroka Ezekiel 36:26: “novo srce” nasuprot “kamenom srcu” (usp. Ez 11:19; Zah 7:12).

▣ (1:22) “kao zalog” To govori i o obećanju punoga plaćanja u budućnosti i djelomičnoga plaćanja sad. Božji predujam bio je život Njegova Sina i puna prisutnost Njegova Duha (usp. Ef 1:3-14). Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 5:5.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 1:23-24

²³Ali ja zovem Boga kao svjedoka mojoj duši, da vas poštediti ja nisam ponovno došao u Korint. ²⁴Niti da mi ne gospodarimo nad vašom vjerom, nego smo radnici s vama za vašu radost; jer u vašoj vjeri vi stojite čvrsto.

1:23

NASB

“Ali ja zovem Boga kao svjedoka mojoj duši”

NKJV

“Štoviše ja zovem Boga kao Svjedoka protiv svoje duše”

NRSV

“Ali ja se pozivam na Boga kao svjedoka protiv mene”

TEV

“Ja zovem Boga kao svoga svjedoka – on pozna moje srce”

NJB

“Svojim životom ja se pozivam na Boga da bude moj svjedok”

Ovo je prisega vjerodostojnosti. Pavao često koristi prisegu za potvrdu svojih riječi (usp. 2. Kor 11:11.31; Rim 1:9; Gal 1:20; Fil 1:8; 1. Sol 2:5).

▣ “**da vas poštedim**” Pavlova promjena planova putovanja nije primjer njegove promjenjivosti, nego njegove ljubavi. On je odabrao ne vratiti se u ozračje gdje je njegova jedina mogućnost bila osuda i svađa. Krivi učitelji pobijali su njegove pobude i djelovanja. Pavao ispravlja svoj zapis!

▣ “**ja nisam ponovno došao u Korint**” Postoji mnogo raspre o broju posjeta što je Pavao napravio iz Efeza u Korint i broju pisama koje je napisao crkvi u Korintu. Za više obavijesti vidjeti Uvod u 2. Poslanicu Korinćanima, D.

1:24 “Niti da mi ne gospodarimo nad vašom vjerom” Ovdje vidimo ravnotežu između Pavla kao autoritativnoga apostola, 2. Poslanica Korinćanima 1:1, i slobode ove mjesne zajednice. Biblijska vjera, zavjetna vjera, započinje i razvija se kroz voljne odabire koji moraju proizvesti radost, stabilnost, i zrelost.

▣ “**jer u vašoj vjeri vi stojite čvrsto**” Pavao spominje ovu zamisao u 1. Poslanici Korinćanima 15:1 (usp. Rim 5:2; 11:20). Ovo može imati SZ-nu pozadinu (usp. Ps 76:7; 130:3; Nah 1:6; Mal 3:2). To govori o pouzdanoj vjeri u Božju prisutnost. U svjetlu problema u Korintu ovo je šokantna izjava. Korintska crkva barem nije bila toliko pogođena dolaskom krivih učitelja kao što su to bile crkve u Galaciji. Neke od kućnih crkava bile su jake i čiste (tj. PERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME, “vi ste stajali i nastavite stajati čvrsto”).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Stav \(*histēmi*\).](#)

POSEBNA TEMA: STAV (*histēmi*)

Ovaj uobičajen pojam korišten je u nekoliko teoloških smislova u Novome zavjetu:

1. uspostaviti:
 - a. SZ-ni Zakon, Poslanica Rimljanima 3:31
 - b. vlastitu pravednost, Poslanica Rimljanima 10:3
 - c. Novi savez, Poslanica Hebrejima 10:9
 - d. optužbu, 2. Poslanica Korinćanima 13:1
 - e. Božju istinu, 2. Timoteju poslanica 2:19
2. odoljeti duhovno:
 - a. đavlu, Poslanica Efežanima 6:11
 - b. u danu osude, Otkrivenje 6:17
3. odoljeti stojeći na zemlji:
 - a. vojna metafora, Poslanica Efežanima 6:14
 - b. građanska metafora, Poslanica Rimljanima 14:4
4. stajanje u istini, Evandjelje po Ivanu 8:44
5. stajanje u milosti:
 - a. Poslanica Rimljanima 5:2
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 15:1
 - c. 1. Petrova poslanica 5:12
6. stajanje u vjeri:
 - a. Poslanica Rimljanima 11:20
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 7:37
 - c. 1. Poslanica Korinćanima 15:1
 - d. 2. Poslanica Korinćanima 1:24
7. stav oholosti, 1. Poslanica Korinćanima 10:12.

Ovaj pojam izražava i zavjetnu milost i milosrđe suverenoga Boga te činjenicu da se vjernici trebaju odazvati na to i prionuti uz to vjerom! Oboje su biblijske istine. One se moraju držati zajedno! [Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Savez](#); i u: [1:1b: Istočnjačka književnost \(biblijski paradoksi\)](#).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Ako je Pavlovo pisanje o mjesnome problemu u Korintu, zašto je pismo moralo biti čitano diljem Ahaje? (2. Kor 1:1)
2. Koje su dvije prednosti /koristi od trpljenja spomenutih u 2. Poslanici Korinćanima 1:4 i 9?
3. Što je Pavao pretrpio u Aziji da ga je gotovo ubilo? (stihovi 8-10)
4. Zašto je Pavao bio napadan zbog promjene svojih planova putovanja? (1. Kor 16:1-8 nasuprot 2. Kor 1:12-20)
5. Zašto vjerujemo u Trojstvo?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 2

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
odgoda Pavlove posjete (1:12 - 2:4)	pošteta crkve 1:15-2:2	nedavni odnosi s crkvom (1:12 - 2:13)	promjena u Pavlovim naumima (1:12 - 2:4)	zašto je Pavao promijenio svoje naume (1:12 - 2:11)
1:23-2:4 oprost za prekršitelja	opraštanje prekršitelju 2:3-11	1:23 - 2:4 2:5-11	1:23 - 2:4 oprost za prekršitelja 2:5-11	2:5-11
Pavlova tjeskoba i olakšanje 2:12-13	pobjedonosno slavlje u Kristu 2:12-13	2:12-13 naša služba (2:14 - 3:6)	Pavlova tjeskoba u Troadi 2:12-13 pobjeda po Kristu	iz Troade u Makedoniju - apostolat: njegova važnost (2:12 - 4:6) 2:12 - 3:3
2:14-17	2:14-17	2:14-17	2:14-17	

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate preputiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Postoji velika raspra među komentatorima o tome koliko je posjeta imao i koliko je pisama Pavao napisao ovoj crkvi. Ovo poglavlje je neodoumica toj raspri jer izgleda da upućuje na prethodno pismo i bolnu posjetu. Postoji velika višeznačnost i u tekstu i u našem razumijevanju Pavlova života. Dogmatizam nije primjeren.
- B. Drugo područje rasprave što uključuje ovo poglavlje jeste je li prekršitelj spomenut u 2. Poslanici Korinćanima 2:5 i 6:
 1. istoznačnica s čovjekom koji je bio u incestu iz 1. Korinćanima 5
 2. vođa jedne od frakcija ili kućnih crkava o kojima se govorilo u 1. Korinćanima 1 - 4

3. kolovođa krivih učitelja iz Jeruzalema koji su se suprostavljali Pavlu osobno kad je bio u toj bolnoj posjeti, 2. Korinćanima 10 – 13.
- C. Podjela poglavlja je očito neprikladna. Poglavlje 2 je u potpunosti povezano s rasprom o Pavlovim planovima putovanja spomenutima u 2. Poslanici Korinćanima 1:15 i dalje.
- D. Postoji glavna digresija ili parenteza što započinje u 2. Poslanici Korinćanima 2:14. Pavao se ne vraća na svoje rasprave glede susreta s Titom u Makedoniji sve do 2. Poslanice Korinćanima 7:5. Zahvalan sam Bogu za ovu digresiju jer ona nam pokazuje Pavlovo srce i njegovu snažnu ljubav za Isusa Krista!

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 2:1-4

¹Ali ovo sam odredio radi sebe, da neću doći k vama u žalosti ponovno. ²Jer ako sam ja uzrok vaše žalosti, tko će me onda razveseliti nego onaj koga sam ja ožalostio? ³Ovo je ista stvar o kojoj vam pisah, tako da kad dodem, ja neću imati žalosti od onih koji bi me trebali učiniti radosnim; imajući povjerenja u vas da će sva moja radost biti *radost* od svih vas. ⁴Jer iz velike tuge i boli srca ja vam pisah s mnogo suza; ne zato da vi budete ožalošćeni, nego kako biste mogli upoznati ljubav koju imam posebno za vas.

2:1

NASB, NKJV, Pešita	“Ali”
NRSV, TEV, NIV, REB	“Tako”
NJB	“onda”
RSV	“Jer”

Postoji varijanta grčkoga manuskripta između “jer” (tj. *gar*, usp. P⁴⁶ i B) i “ali” (tj. *de*, usp. 8, A, C, D, F, G). UBS⁴ daje “jer” ocjenu “C”, što znači da ne mogu odlučiti. Često su VEZNICI ključni u tumačenju, ali u ovome slučaju smisao rečenice određuje pitanje.

▣

NASB	“ovo sam odredio radi sebe”
NKJV	“Odredih ovo u sebi”
NRSV, TEV, NJB	“Odlučio sam”

Ovo izgleda podrazumijeva kako Pavao nije imao poseban uvid od Duha o tome pitanju. On nekoliko puta spominje kako je Duh vodio njegove planove putovanja (usp. Djela 16:9-10; 18:21; Rim 1:10; 15:32; 1. Kor 4:19), ali ovaj puta on nije imao posebnoga vodiča i odlučuje ne doći.

▣ “da neću doći k vama u žalosti ponovno” Pavao spominje treću posjetu u 2. Poslanici Korinćanima 12:14; 13:1. Knjiga Djela apostolskih ne zapisuje ovu drugu bolnu posjetu. Njegovo prvotno ostajanje u Korintu zabilježeno je u Djelima apostolskim 18:1-11. Vidjeti kartu u Uvodu, Nadnevak, E., “posjeta” C. Ona se vjerojatno dogodila između pisanja 1. i 2. Korinćanima.

2:2 “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegove književne svrhe. Pavlova druga posjeta učinila je crkvu tužnom. Dopada mi se NJB prijevod ovoga stiha: “jer ako sam ja prouzročio vašu nevolju uzrokuje me mome jedinome mogućem izvoru radosti”. Pavao nije uživao u tome vidu sukoba zbog svoje apostolske odgovornosti.

2:3 “Ovo je ista stvar o kojoj vam pisah” Postoji nekoliko teorija što pokušavaju objasniti ove stihove:

1. neki nazivaju to EPISTOLARNIM AORISTOM što znači da bi upućivalo na 2. Poslanicu Korinćanima (usp. NJB)
2. neki vjeruju kako ovo upućuje na 1. Poslanicu Korinćanima
3. drugi vjeruju da ovo upućuje na prijašnje izgubljeno pismo spomenuto u 1. Poslanici Korinćanima 5:9
4. drugi pak misle da ovo upućuje na oštro izgubljeno pismo, moguće djelomično očuvano u 2. Poslanici Korinćanima 10 – 13.

2:4 Ovaj stih jasno otkriva Pavlovo srce i emocionalnu bol koju je osjećao zbog onoga što se dogodilo tijekom njegove bolne posjete. Da, on je govorio istinu, bolnu kakva ona jeste. Kao i dobar liječnik, Pavao je znao kako je ponekad bol potrebna za dugotrajno liječenje.

Pavao koristi dva KONJUNKTIVNA GLAGOLA u ovoj rečenici jer se ponekad ljudi ne odazivaju dobro na ispravak. Bog je stvorio sve ljude sa slobodnom voljom, što je i dragocjeno i opasno. Ona ima mogućnost za radost i obnovu ili ogorčenost i nastavljanje pobune.

NASB	“posebno”
NKJV, NRSV	“obilno”
NJB	“koliko mnogo”

Ovaj stih također uključuje jednoga od Pavlovih karakterističnih pojmova što koristi često u svojim korinjskim pismima (tj. *perissotērōs*). Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:5.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 2:5-11

⁵Ali ako je itko prouzročio žalost, on nije prouzročio žalost meni, nego na nekome stupnju – zato da ne kažem previše – svima vama. ⁶Dovoljno za takvoga je ova kazna što je bila nametnuta od većine, ⁷tako da upravo suprotno vi biste trebali radije oprostiti i utješiti ga, inače bi takav mogao biti ovladan prekomjernom tugom. ⁸Zato vas molim da ponovno potvrdite svoju ljubav za njega. ⁹Zbog toga sam i pisao, tako da vas mogu staviti na ispit, jeste li poslušni u svima stvarima. ¹⁰Ali onaj kome oprostite bilo što, ja *oprastam* također; jer uistinu ono što sam oprostio, ako sam oprostio išta, ja samo to učinio radi vas u prisutnosti Krista, ¹¹tako da nas ne bi iskoristio Sotona, jer ne smijemo zanemariti njegova spletkarenja.

2:5 Ovaj stih vrlo je teško tumačiti! Ja vjerujem da je smisao RSV i Phillips prijevoda vjerojatno najbolji: “ali ako je itko prouzročio bol, on ju nije prouzročio meni, nego u nekoj mjeri (da se ne postavi prestrogo) svima vama”. Ne postoji spomenut OBJEKT u ovoj rečenici, prema tome, neki to povezuju s:

1. cijelom crkvom (usp. NKJV, NJB, RSV, Phillips, NIV, NEB)
2. prijestupnikom (usp. KNOX prijevod).

Tko je ovaj “on” koji je uzrokovao nevolju? Postoji nekoliko prijedloga:

1. to upućuje na 1. Poslanicu Korinćanima 5:9 i čovjeka koji je oženio ženu svoga oca
2. to upućuje na kolovođu jedne od frakcija ili kućnih crkava
3. to upućuje na glasnogovornika za skupinu tobožnjih “vođa” iz Palestine koji su se suprotstavljali Pavlu na njegovu povratku u Korint i očito crkva nije branila Pavla kao što je morala.

▣ “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Netko je prouzročio žalost, i Pavlu i cijeloj crkvi (PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA) i posljedice su ostale.

2:6 “ova kazna što je bila nametnuta od većine” Odluka nije bila jednodušna. Pavao je, čak i kad je bio napadan, brinuo za napadača (usp. 2. Kor 2:7) i duhovne posljedice koje može izazvati prepirka i sukob (usp. 2. Kor 2:11).

Značenje “većine” pokazuje kako je Pavao vidio crkveni poredak. On je osjećao za sebe da je pozvan biti apostolom pogana, ali to nije uklonilo kongregacijski vid odgovornosti vođenja. Pavao je imao veliku ravnotežu u svojim pismima između autoritativnih zapovijedi (tj. Gal i 1. Kor 5), te potrebe za mjesnim vodstvom. NZ ima tri oblika poretka: apostolski (tj. episkopalni); mjesne vođe (tj. prezbitarijanski); i kongregacijski (tj. svaki vjernik). Djela apostolska 15 imaju sva tri stupnja uključena u crkvene procese. Nije pitanje koji je biblijski; svi oni jesu. Pitanje je pobožnoga vjerničkog vodstva unutar biblijskih smjernica, a ne osobnih rasporeda!

2:7 “radije oprostiti i utješiti ga” Ovi su oba AORISTI INFINITIVA. Crkvena stega nikad nije osetoljubiva, nego je uvijek iskupiteljska (usp. Gal 6:1). Grijeh mora biti otkriven, ali i biti pokriven (tj. oprostjen od Boga, oprostjen od crkve) nakon što je izložen.

Za “utješiti” vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-11.

NASB	“mogao biti ovladan prekomjernom tugom”
NKJV	“progutan s previše tuge”

NRSV
TEV
NJB

“možda neće biti preplavljen pretjeranom tugom”
“od postajanja toliko tužnim da u potpunosti odustane”
“može biti preplavljen mjerom njegove nevolje”

Ovaj prvi izričaj je doslovno “kako ne bi bilo obilnoga žalovanja ono mora biti progutano”.

Drugi pojam, *katapinō*, također je jaka metafora. To je doslovno “guliti doje”. Upotrijebljen je u pozitivnome smislu u 2. Poslanici Korinćanima 5:4 (tj. progutani život). Negativno može značiti uništiti (usp. 1. Kor 15:54; 2. Kor 2:7; Heb 11:29; 1. Pt 5:8).

Pavlovo osobno iskustvo i teološka obuka učinili su ga izrazito pozornim od dubina grijeha te visina Božje milosti i milosrđa. Njegov odabir riječi otkriva dubinu njegovih osjećaja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Obilovati \(*periseuō*\).](#)

POSEBNA TEMA: OBILOVATI (*periseuō*)

Ovaj pojam uglavnom koristi Pavao. On označava ono što se prelijeva do viška (tj. pozitivan smisao).

1. Istina Božja obiluje Njegovom slavom, Poslanica Rimljanima 3:7.
2. Besplatan dar u milosti od toga jednoga čovjeka, Isusa Krista, obilovao je, Poslanica Rimljanima 5:15.
3. Vjernici obiluju u nadi, Poslanica Rimljanima 15:13.
4. Vjernici nisu predani Bogu jedenjem ili ne jedenjem određenih hrana, 1. Poslanica Korinćanima 8:8 (usp. Mk 7:15.17-23).
5. Vjernici obiluju u izgradnji Crkve, 1. Poslanica Korinćanima 14:12.
6. Vjernici obiluju u djelu Gospodinovu, 1. Poslanica Korinćanima 15:58.
7. Vjernici sudjeluju obilno u Kristovoj patnji i obilju Kristove utjehe, 2. Poslanica Korinćanima 1:5.
8. Služba pravednosti obiluje u slavi, 2. Poslanica Korinćanima 3:9.
9. Zahvaljivanja vjernika obiluju slavom Božjom, 2. Poslanica Korinćanima 4:15.
10. Izobilje radosti vjernika, 2. Poslanica Korinćanima 8:2.
11. Vjernici obiluju u svemu (vjeri, izražavanju, znanju, ozbiljnosti, i ljubavi), i u daru za jeruzalemsku Crkvu, 2. Poslanica Korinćanima 8:7.
12. Sva milost obiluje vjernicima, 2. Poslanica Korinćanima 9:8.
13. Vjernici obilno zahvaljuju Bogu, 2. Poslanica Korinćanima 9:12.
14. Bogatstva Božje milosti izdašna su na vjernicima, Poslanica Efežanima 1:8.
15. Ljubav vjernika može obilovati sve više i više, Poslanica Filipljanima 1:9.
16. Povjerenje vjernika da Pavao obiluje u Kristu, Poslanica Filipljanima 1:26.
17. Imajući obilje, Poslanica Filipljanima 4:12.18.
18. Vjernici su preplavljeni zahvalnošću, Poslanica Kološanima 2:7.
19. Vjernici se obogaćuju i obiluju u ljubavi jedan za drugoga, 1. Poslanica Solunjanima 3:12.
20. Obilje u pobožnome načinu života, 1. Poslanica Solunjanima 4:1.
21. Obilje u ljubavi za drugove vjernike, 1. Poslanica Solunjanima 4:10.

Pavlovo razumijevanje milosti Božje u Kristu bilo je “povrh svega”, tako je također, potreba vjernika da hodaju u ovoj “povrh svega” milosti i ljubavi u svojim dnevnom životima!

2:8 “vas molim da ponovno potvrdite svoju ljubav za njega” Ovo upućuje na vraćanje u rad ili zakonski akt prema službenome glasovanju (usp. uporaba pojma u Gal 3:15) crkve kroz pobudu ljubavi. Moguće je to metaforička stvarnost nečega (usp. Louw i Nida, str. 668).

2:9 “sam ... pisao” Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 2:3.

▣ **“ispit”** Ovo upućuje na ispitivanje kovanica kako bi se bilo sigurnim o njihovoj pravovaljanosti. Izgleda kako ima suzvuk u NZ-u o “ispitivati s pogledom prema odobrenju”.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

POSEBNA TEMA: GRČKI POJMOVI ZA PREISPITIVANJE I NJIHOVA SUZVUČJA

Postoje dva grčka pojma što imaju zamisao suzvuka ispitivanja nekoga zbog neke svrhe:

1. *Dokimazō, Dokimion, Dokimasia*

Ovaj je pojam metalurški pojam za preispitivanje čistoće nečega (tj. metaforički nekoga) vatrom ([vidjeti Posebnu temu dolje: Vatra \[BDB 77, KB 92\]](#)). Vatra otkriva čistu kovinu i spaljuje (tj. očisti) šljaku /nečistoću. Taj fizikalni postupak postao je snažan idiom za Božje i/ili Sotonino i/ili ljudsko preispitivanje drugih. Ovaj je pojam korišten samo u pozitivnome smislu preispitivanja s pogledom prema odobrenju ([vidjeti Posebnu temu dolje: Bog preispituje Svoj narod \[SZ\]](#)).

U NZ-u korišten je za preispitivanje:

- a. volova – Evanđelje po Luki 14:19
- b. nas samih – 1. Poslanica Korinćanima 11:28
- c. naše vjere – Jakovljeva poslanica 1:3
- d. čak Boga – Poslanica Hebrejima 3:9.

Ishodi tih preispitivanja bili su pretpostavljeno pozitivni (usp. Rim 1:28; 14:22; 16:10; 2. Kor 10:18; 13:3.7; Fil 2:27; 1. Pt 1:7), stoga, pojam prenosi zamisao ispitivanja nekoga i dokazivanja da je:

- a. vrijedan truda
- b. dobar
- c. iskren
- d. dragocjen
- e. poštovan.

2. *Peirazō, Peirasmus*

Ovaj pojam često ima prizvuk ispitivanja sa svrhom nalaženja grješke ili odbacivanja. Često je bio korišten u vezi s Isusovom kušnjom u pustinji:

- a. provodi napad kako bi Isusa uhvatio u zamku (usp. Mt 4:1; 16:1; 19:3; 22:18.35; Mk 1:13; Lk 4:2; Heb 2:18)
- b. ovaj pojam (*peirazōn*) korišten je kao naziv za Sotonu u Evanđelju po Mateju 4:3; 1. Poslanici Solunjanima 3:5 (t. “kušač”)
- c. uporaba:
 - (1) bio je korišten od Isusa upozorenja ljudima da ne preispituju /kušaju Boga (usp. Mt 14:7; Lk 4:12 [ili Krista, usp. 1. Kor 10:9])
 - (2) također označava pokušaj učiniti nešto što nije uspelo (usp. Heb 11:29)
 - (3) bio je korišten je u vezi s kušnjom i iskušenjima vjernika (usp. 1. Kor 7:5; 10:9.13; Gal 6:1; 1. Sol 3:5; Heb 2:18; Jak 1:2.13.14; 1. Pt 4:12; 2. Pt 2:9).

POSEBNA TEMA: VATRA (BDB 77, KB 92)

Vatra ima i pozitivna i negativna suzvučja u Pismu.

A. Pozitivno:

1. grije (usp. Iz 44:15; Iv 18:18)
2. svijetli (usp. Iz 50:11; Mt 25:1-13)
3. kuha (usp. Izl 12:8; Iz 44:15-16; Iv 21:9)
4. pročišćava (usp. Br 31:22-23; Izr 17:3; Iz 1:25; 6:6-8; Jer 6:29; Mal 3:2-3)
5. Božja svetost (usp. Post 15:17; Izl 3:2; 19:18; Ez 1:27; Heb 12:29)
6. Božje vodstvo (usp. Izl 13:21; Br 14:14; 1. Kr 18:24)
7. Božje opunomoćenje (usp. Djela 2:3)
8. Božja zaštita (usp. Zah 2:5).

B. Negativno:

1. spaljuje (usp. Još 6:24; 8:8; 11:11; Mt 22:7)
2. uništava (usp. Post 19:24; Lev 10:1-2)
3. bijes /ljutnja (usp. Br 21:28; Iz 10:16; Zah 12:6)
4. kazna (usp. Post 38:24; Lev 20:14; 21:9; Još 7:15)
5. lažni /krivi eshatološki znak (usp. Otk 13:13).

- C. Božji bijes protiv grijeha često je izražen u slici vatre:
1. Njegov bijes spaljuje (usp. Hoš 8:5; Sef 3:8)
 2. On izlijeva vatru (usp. Nah 1:6)
 3. vječna vatra (usp. Jer 15:14; 17:4; Mt 25:41; Juda 7)
 4. eshatološka osuda (usp. Mt 3:10; 5:22; 13:40; Iv 15:6; 2. Sol 1:7; 2. Pt 3:7-10; Otk 8:7; 16:8; 20:14-15).
- D. Vatra se često pojavljuje u teofanijama:
1. Knjiga Postanka 15:17
 2. Knjiga Izlaska 3:2
 3. Knjiga Izlaska 19:18
 4. Psalam 18:7-15; 29:7
 5. Knjiga proroka Ezekielia 1:4.27; 10:2
 6. Poslanica Hebrejima 1:7; 12:29.
- E. Kao toliko mnogo metafora u Bibliji (tj. kvasac, lav) vatra može biti blagoslov ili prokletstvo ovisno o okviru.

POSEBNA TEMA: BOG PREISPITUJE SVOJ NAROD (SZ)

Pojam “ispitivanje /preispitivanje” (BDB 650, KB 702, *Piel* PERFEKT, Post 22:1) koristi se u smislu “pokušati”. Korišten je u smislu dovođenja nekih do mjesta gdje prepoznaju i djeluju prema svojim vlastitim utvrđenim prvenstvima. Očito je od Knjige Postanka 12 do 22 da Bog predstavlja Abrahama s nizom situacija (rabini kažu deset) kako bi usredotočio njegovu ljubav i pouzdanje u Boga i samo na Boga (moguće tako predstavlja i Joba). Ova preispitivanja nisu bila toliko u korist Boga, nego za Abrahamovo dobro i njegovo razumijevanje Boga koji ga je pozvao neka izađe iz Ura Kaldejskoga. Od Abrahama se tražilo da se odrekne obitelji, doma, prijatelja, baštine, tradicije čak i budućnosti (njegov obećani sin u Post 22) kako bi slijedio Boga vjerom. Bog preispituje svu Svoju djecu u području njihovih prvenstava (usp. Mt 4:1 i dalje; Heb 5:8; 12:5-13).

Bog preispituje (BDB 650) kako bi znao (BDB 393; [vidjeti Posebnu temu dolje: Znati \[slikovito pokazano iz Ponovljenoga zakona\]](#)). Izrael je često preispitivao /iskušavao Boga svojom neposlušnošću i Bog je dokazao da je Njegova riječ istinita. Sad Bog će dati Izraelu i njegovu narodu priliku da pokažu svoju izrečenu odanost i vjeru:

1. Bog je preispitivao Svoj narod skupno:
 - a. Knjiga Izlaska 15:25; 16:4; 20:20
 - b. Ponovljeni zakon 8:2.16; 13:3
 - c. Knjiga o Sucima 2:22; 3:1.4
2. Bog je preispitivao pojedinačne Izraelce:
 - a. Abrahama, Knjiga Postanka 22:1-12
 - b. Ezekiju, 2. Knjiga Ljetopisa 32:31
3. pisci Psalama vape za Bogom neka ih iskuša kako bi uklonio bilo koje skrivene mane (usp. Ps 26:2; 139:23)
4. NZ-ni ljudi Božji također su preispitivani, kao što je bio i Isus (Mt 4; Lk 4; Heb 5:8). [Vidjeti Posebnu temu gore: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

POSEBNA TEMA: ZNATI (slikovito pokazano iz Ponovljenoga zakona)

Hebrejska riječ “znati” (*yada*, BDB 393, KB 390) ima nekoliko značenja u *Qal* osnovi:

1. shvaćati dobro i zlo – Knjiga Postanka 3:22; Ponovljeni zakon 1:39; Knjiga proroka Izaije 7:14-15; Jona 4:11
2. znati razumijevanjem – Ponovljeni zakon 9:2.3.6; 18:21
3. znati po iskustvu – Ponovljeni zakon 3:19; 4:35; 8:2.3.5; 11:2; 20:20; 31:13; Knjiga o Jošui 23:14
4. razmotriti – Ponovljeni zakon 4:39; 11:2; 29:16
5. znati osobno:

- a. osobu – Knjiga Postanka 29:5; Izlazak 1:8; Ponovljeni zakon 22:2; 33:9; Knjiga proroka Jeremije 1:5
- b. boga – Ponovljeni zakon 11:28; 13:2.6.13; 28:64; 29:26; 32:17
- c. YHWH-u – Ponovljeni zakon 4:35.39; 7:9; 29:6; Knjiga proroka Izaije 1:3; 56:10-11
- d. seksualno – Knjiga Postanka 4:1.17.25; 24:16; 38:26
- 6. naučena vještina ili znanje – Knjiga proroka Izaije 29:11,12; Amos 5:16
- 7. biti mudar – Ponovljeni zakon 29:4; Izreke 1:2; 4:1; Knjiga proroka Izaije 29:24
- 8. Božje znanje o:
 - a. Mojsiju – Ponovljeni zakon 34:10
 - b. Izraelu – Ponovljeni zakon 31:21.

Teološki #5 je vrlo važna. Biblijska vjera je dnevno, rastuće, prisno zajedništvo s Bogom ([vidjeti Posebnu temu dolje: KOINŌNIA \[zajedništvo\]](#)). Ona nije samo kredo ili samo moralan život. To je osobni odnos vjere. To je razlog zašto je Pavao koristio kršćanski dom u Poslanici Efežanima 5:22-6:9 za slikoviti prikaz Kristove ljubavi za Crkvu.

POSEBNA TEMA: KOINŌNIA (zajedništvo)

Pojam “zajedništvo” (*koinōnia*) znači:

1. usko povezano s osobom:
 - a. sa Sinom (usp. 1. Kor 1:9; 1. Iv 1:6)
 - b. s Duhom (usp. 2. Kor 13:14; Fil 2:1)
 - c. s Ocem i Sinom (usp. 1. Iv 1:3)
 - d. s drugom zavjetnom braćom /sestrama (usp. Djela 2:42; 2. Kor 8:23; Gal 2:9; Fil stih 17; 1. Iv 1:3.7)
 - e. ne sa zlom (usp. 2. Kor 6:14)
2. usko povezano sa stvarima ili skupinama:
 - a. s Evanđeljem (usp. Fil 1:5; Flm stih 6)
 - b. s krvlju Krista (usp. 1. Kor 10:16)
 - c. ne s tamom (usp. 2. Kor 6:14)
 - d. s patnjom (usp. 2. Kor 1:7; Fil 3:10; 4:14; 1. Pt 4:13)
3. dar ili doprinos učinjen na velikodušan način (usp. Rim 12:13; 15:26; 2. Kor 8:4; 9:13; Fil 4:15; Heb 13:16)
4. Božji dar milosti kroz Krista, što obnavlja zajedništvo čovječanstva s Njim te s braćom i sestrama.

Ovo potvrđuje vodoravni odnos (čovjek prema čovjeku) što je ostvaren okomitim odnosom (čovjek prema Stvoritelju). To također naglašava potrebu za kršćanskom zajednicom i radost kršćanske zajednice (tj. Heb 10:25).

▣ (2:9) “**jeste li poslušni u svima stvarima**” Ovo je bio test njihove odanosti Pavlovu autoritetu. Ovo je bio TAJ problem (usp. 2. Kor 7:15; 10:6).

Postoji varijanta grčkoga rukopisa povezana s “jeste li (ako ste)”. Neki MSS imaju:

1. *ei* – κ , C, D, F, G
2. *η* – A, B
3. izostavljeno – P⁴⁶.

Izgleda da je P⁴⁶, iako vrlo star, napravljen u žurbi i često izostavlja riječi ili izričaje. Što se tiče ostalih mogućnosti, naglašene su na isti način. Mnogi od ranih grčkih rukopisa bili su prepisivani tako da je jedna osoba čitala tekst a nekolicina drugih je zapisivalo. Tako su, varijante kao ova povezane sa zvukom, uobičajene. UBS⁴ daje opciji #1 ocjenu “A” (izvjesno).

2:10 “oprostite” Ovaj je pojam, *charizomai* (usp. 2. Kor 2:7.10; 12:13) iz korijena *chairō*, što znači radovati se, biti veseo. U ovome okviru to znači milostivo oprostiti ili popustiti (usp. 2. Kor 2:7.10 [tri puta]).

Pavao govori većini neka oprost u 2. Poslanici Korinćanima 2:7 (AORIST SREDNJEGA INFINITIVA); u 2. Korinćanima 2:10 on ponavlja neprekidan zahtjev (PREZENT SREDNJEGA INDIKATIVA); u 2. Korinćanima 2:10 on ih uvjerava (tj. osobna ZAMJENICA, *egō*) o milostivome i neprekidnome oprost u prekršitelju (dva PERFEKTA SREDNJEGA INDIKATIVA).

▣ “**ako**” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Pavao neprestano ponavlja svoj osobni oprost prekršitelju.

▣ **“radi vas u prisutnosti Krista”** Ovo je Pavlov način potvrđivanja da će obnova prekršitelja ojačati crkvu. On sâm kadar je učiniti to zbog svoje ljubavi za Krista.

2:11

NASB

“tako da nas ne bi iskoristio Sotona”

NKJV

“kako nas Sotona ne bi iskoristio”

NRSV

“tako da nas Sotona ne može nadmudriti”

TEV

“zato da spriječimo Sotonu da dobije prednost”

NJB

“da izbjegnemo bivanje nadmudrenima od Sotone”

Ovaj stih potvrđuje osobnu silu zla u našem svijetu kako bi se spriječio Božji naum. Pavao ga naziva s nekoliko naslova u 2. Poslanici Korinćanima:

1. “Sotona” u 2. Korinćanima 2:11; 11:14; 12:7; [vidjeti Posebnu temu dolje: Sotona \(iz Poslanice Galaćanima 1:13\)](#)
2. “bog ovoga doba svijeta” u 2. Korinćanima 4:4
3. “Belijar” u 2. Korinćanima 6:15
4. “zmija” u 2. Korinćanima 11:3; [vidjeti Posebnu temu: Zmija \(iz Knjige Postanka 3\)](#).

POSEBNA TEMA: SOTONA – Poslanice Galaćanima 1:13

Ovo je vrlo težak predmet iz nekoliko razloga:

1. SZ ne otkriva zakletoga neprijatelja dobru, nego YHWH-inog slugu (vidjeti A. B. Davidson, *OT Theology*, str. 300-306), koji nudi čovječanstvu alternativu i isto tako optužuje čovječanstvo za nepravednost. U SZ-u postoji samo jedan Bog ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)), jedna sila, jedan uzrok – YHWH (usp. Iz 45:7; Am 3:6).
2. zamisao osobnoga zakletoga neprijatelja Boga razvijala se u međubiblijskoj (ne-kanonskoj) književnosti pod utjecajem perzijskih dualističkih religija (*zoroastrijanizam*). Ovo je, zauzvrat, uvelike utjecalo na rabinski judaizam i esensku zajednicu (tj. Svici s Mrtvoga mora)
3. NZ razvija SZ-ne teme u iznenađujuće krutim, ali odabranim, skupinama.

Ako netko pristupa proučavanju zla s gledišta biblijske teologije (svake Knjige ili autora ili žanra proučavanog i s napravljenim kratkim pregledom odvojeno), onda se otkrivaju vrlo različiti pogledi na zlo.

Ako, međutim, netko pristupa proučavanju zla s ne-biblijskoga ili van-biblijskoga pristupa svjetskim religijama ili istočnjačkim religijama, onda je većina NZ-noga razvitka naviještena u perzijskome dualizmu i grčko-rimskome spiritizmu.

Ako je netko pretpostavljeno predan Božanskome autoritetu Pisma (kao što sam ja!), onda NZ-ni razvitak mora biti viđen kao napredujuće otkrivenje. Kršćani se moraju čuvati od omogućavanja židovskome folkloru ili zapadnjačkoj književnosti (Dante, Milton) daljnji utjecaj zamisli. Zasigurno postoji misterija i višeznačnost u ovome području otkrivenja. Bog je odabrao ne otkriti sve vidove zla, njegovo podrijetlo ([vidjeti Posebnu temu dolje: Lucifer](#)), njegov razvoj, njegovu svrhu, ali On je otkrio njegov poraz!

U SZ-nome pojmu “Sotona” ili “tužitelj” (BDB 966, KB 1317) može se odnositi na tri različite odvojene skupine:

1. ljudski tužitelji (usp. 1. Sam 29:4; 2. Sam 19:22; 1. Kr 11:14.23.25; Ps 109:6)
2. anđeoski tužitelji (usp. Br 22:22-23; Job 1 - 2; Zah 3:1)
3. demonski tužitelji (usp. 1. Ljet 21:1; 1. Kr 22:21; Zah 13:2).

Jedino poslije u međuzavjetnome razdoblju zmija iz Knjige Postanka 3 poistovječena je sa Sotonom (usp. Knjiga Mudrosti 2:23-24; 2. Henokova 31:3), i čak poslije ona je postala rabinska mogućnost (usp. *Sot* 9b i *Sanh.* 29a). “Sinovi Božji” iz Postanka 6 postaju anđeli u 1. Henokovoj knjizi 54:6. Spominjem ovo, ne kako bih obranio teološku ispravnost, nego pokazao razvitak. U NZ-u ove SZ-ne djelatnosti pripisane su anđeoskome, personificiranome zlu (usp. 2. Kor 11:3; Otk 12:9).

Podrijetlo personificiranoga zla teško je ili nemoguće (ovisno o vašoj točki gledišta) odrediti iz SZ-a. Jedan razlog za ovo jeste Izraelov jaki monoteizam ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#) također zabilježite 1. Kr 22:20-22; Prop 7:14; Iz 45:7; Am 3:6). Sva uzročnost (usp. Iz 45:7; Am 3:6) bila je pripisana YHWH-i kako bi se pokazala Njegova jedinstvenost i prvenstvo (usp. Iz 43:11; 44:6.8.24; 45:5-6.14.18.21.22).

Izvori moguće obavijesti su: (1) Knjiga o Jobu 1 - 2, gdje je Satan jedan od “sinova Božjih” (tj. anđela) ili (2) Knjiga proroka Izaije 14 i Ezekiel 28, gdje su moguće korišteni ponositi blisko-istočni kraljevi (Babilona i Tira) za slikovit prikaz ponosa Sotone (usp. 1. Tim 3:6). Ja imam pomiješane osjećaje o ovome pristupu. Ezekiel koristi metafore Edenskoga vrta, ne samo za kralja Tira kao Sotone (usp. Ez 28:12-16), nego i za kralja Egipta kao Stabla spoznaje Dobra i Zla (Ez 31). Međutim, Izaija 14, posebice stihovi 12-14, izgleda opisuju anđeoski otpor kroz ponos.

Ako nam je Bog želio otkriti posebnu narav i podrijetlo Sotone, ovo je vrlo neizravan način i mjesto za učiniti to. Mi se moramo paziti stremljenja sustavne teologije od uzimanja malih, višeznačnih dijelova različitih zavjeta, autora, knjiga, i žanrova i slaganja istih kao dijelove jedne Božanske slagalice.

Slažem se s Alfredom Edersheimpom (*The Life and Times of Jesus the Messiah*, tom 2, dodaci XIII. [str. 748-763] i XVI. [str.770-776]) da je rabinski judaizam bio pretjerano pod utjecajem perzijskoga dualizma i nagađanja o demonima. Rabini nisu dobar izvor za istinu u tome području. Isus se temeljito razilazi od učenja sinagoge u tome području. Ja mislim da se zamisao o arkanđeoskome YHWH-inome neprijatelju razvijala od dva glavna boga iranskoga dualizma, *Ahrimana* i *Ormuzda* [ili Ahura-Mazde – op.prev.], i potom se razvijala od rabina u biblijski dualizam YHWH i Sotone.

Postoji jamačno napredujuće otkrivenje u NZ-u kao ono prema personifikaciji zla, ali ne tako razrađivano kao kod rabina. Dobar primjer ove razlike je “rat u Nebu”. Pad Sotone je logična potrebitost, ali osobitosti nisu dane ([vidjeti Posebnu temu dolje: Pad Sotone i njegovih anđela](#)). Čak ono što je dato prikriveno je u apokaliptičkome žanru (usp. Otk 12:4.7.12-13). Iako je Sotona poražen u Isusu i izgnan na Zemlju, on ipak djeluje kao YHWH-in sluga (usp. Mt 4:1; Lk 22:31-32; 1. Kor 5:5; 1. Tim 1:20).

Moramo zauzdati našu znatiželju u ovome području. Postoji osobna sila kušnje i zla, ali postoji ipak samo jedan Bog i mi smo ipak odgovorni za naše odabire. Postoji duhovna bitka, i prije i nakon spasenja. Pobjeda može jedino doći i ostati u i kroz Trojedinoga Boga. Zlo je bilo pobijeđeno i bit će uklonjeno (usp. Otk 20:10)!

POSEBNA TEMA: LUCIFER (iz Knjige proroka Izaije 14:12)

Pojam hebrejskoga NOMINATIVA MUŠKOGA RODA je הִלֵּל (BDB 237, KB 245). Ovaj je oblik nađen jedino ovdje u SZ-u. Korijen GLAGOLA, לָלַל može značiti:

1. “sjati”, moguće upućivanje na Mlađaka ili Danicu, jutarnju zvijezdu
2. “biti hvastav”, ili “hvaliti”, od čega smo dobili Aleluja psalme (tj. psalme hvaljenja).

KB spominje nekoliko mogućnosti kao podrijetlo ovoga korijena:

1. iz ugaritskoga korijena, *hll*
2. iz arapskoga korijena, polumjesec Mlađaka
3. iz hebrejskoga korijena, neizvjesno, ali vjerojatno upućuje na jutarnju zvijezdu Danicu (“sin osvita”)
4. iz latinskoga, “Lucifer” upućuje na Danicu (tj. doslovno “svjetlonoša”).

Sav naglasak naslova jeste taj da je ovo nebesko svjetlo brzo potisnuto od jutarnjega svjetla. Njegov sjaj je kratkotrajan! Postoji novi, sjajniji, i bolji dolazak svjetla!

Izaija 14:12: “ti” Naredna dva retka stiha Izaije 14:12 očito upućuju na zemaljskoga kralja Asirije ili Babilona (usp. Iz 14:16-17). Slika spjeva (Iz 14:4-21) uzeta je iz kanaanske mitologije (posebice stihovi 13-14), što je poznato iz pločica iz Raš Šamre nadnevka iz petnaestoga stoljeća prije Krista nađenih kod grada Ugarita.

Pojmovi “zvijezdo jutra” (*Helal*) i “osvita” (*Šabar*) oba su imena božanstava u kanaanskoj mitologiji, kao što je planina bogova na sjeveru (planina Safon, usp. Ps 48:2; Iz 14:13). Isto je tako naslov za božanstvo, “Previšnji”, uobičajen u ugaritskim spjevovima i upućuje na *Baal Šamima* (“Gospodar neba”). U kanaanskoj mitološkoj poeziji *Helal*, niži bog, pokušava prigrabiti silu, ali je poražen. Ovo stoji iza Izajijine slike oholosti istočnjačkoga vlastodršca.

Ovaj je opis ponosa, oholosti kralja Bliskoga Istoka proširen iz Knjige proroka Izaije 14:8-11. Jedino stih 12, uzet doslovno slijedeći Vulgatu, i manjak znanja o ugaritskoj književnosti može koristiti ovaj okvir kao upućivanje na pobunjenoga anđeoskog vođu. Vidjeti Knjigu proroka Izaije 14, Okvirni uvidi, B.

Izaija 14:13-14 Ova dva stiha pokazuju bahatost i ponos kraljeva Drevnoga Bliskog Istoka:

1. “Ja ću se popeti na...”, BDB 748, KB 828, *Qal* IMPERFEKT
2. “Ja ću podići svoje prijestolje...”, BDB 926, KB 1202, *Hiphil* IMPERFEKT
3. “ja ću sjesti na...”, BDB 442, KB 444, *Qal* IMPERFEKT
4. “Ja ću se popeti iznad...”, isti GLAGOL kao #1
5. “Ja ću učiniti sebe poput...”, BDB 197, KB 225, *Hiphil* IMPERFEKT.

Bahatost i ponos srž su paloga ljudskog duha. YHWH jedinstveno osuđuje ovo ljudsko samoproglašenje božanstvom!

Postojalo je vrijeme kad sam mislio da su Knjige proroka Izaije 14 i Ezekiel 28 prikrivene reference na pad Sotone. Međutim, Biblija naslovljava oba od ovih poglavlja ljudskim kraljevima Drevnoga Bliskog Istoka (tj. Tir, Babilon).

Smjeranja i slika uzeti su i iz Knjige Postanka 1 – 3 i iz ugaritske mitologije. To sam vidio jasno kad sam zabilježio kako Ezekiel 31 koristi sliku Postanka za opis faraona kao “stabla spoznaje dobra i zla”.

Mi želimo znati podrijetlo Sotone. Knjiga proroka Izaije 14 nam izgleda govori o njemu ali zabilježite Izaiju 14:9-12.15-20! Svrha i podrijetlo osobnoga zla mora ostati misterija!

POSEBNA TEMA: PAD SOTONE I NJEGOVIH ANĐELA (iz Knjige Otkrivenja 12:4)

Otkrivenje 12:4 “njegov rep pomete trećinu nebeskih zvijezda i baci ih na zemlju” Zato jer je pojam “nebeskih zvijezda” korišten vrlo često u SZ-u kako bi uputio na Božje svete (usp. Post 15:5; Jer 33:22; Dn 12:3), neki su pretpostavili da to upućuje na svete, ali okvir vjerojatno upućuje na anđele (usp. Dn 8:10; 2. Pt 2:4; Juda, stih 6). Padajući anđeli (tj. slika padajućih zvijezda) uobičajeni su motiv u židovskoj međuzavjetnoj apokaliptičkoj književnosti (tj. 1. Henokova).

Sotona ([vidjeti Posebnu temu gore: Sotona](#)) ocrtan je s anđelima u Nebu pred Bogom u Knjizi o Jobu 1 - 2 i Knjizi proroka Zaharije 3. On je moguće bio “pokrivajući kerubin” (usp. Ez 28:12-18). Ovaj opis, koristeći metafore iz Vrta Eden, ne odgovara kralju Tira, nego kraljevu ponosu i oholosti oponašanoga Sotone (ja postajem više i više uznemiren s ovim pristupom jer je u Knjizi proroka Ezekiel 31, kralj Egipta opisan kao stablo spoznaje dobra i zla. Ezekiel redovito koristi pojmove Edena za opis kraljeva). U SZ-u Sotona nije neprijatelj Boga, nego čovječanstva (usp. Otk 12:10). Sotona nije bio stvoren zao nego se razvio u glavnog neprijatelja svega dobrog i svetog (usp. A. B. Davidsonovu *An Old Testament Theology*, str. 300-306). Nekoliko je puta bilo rečeno kako je on zbačen s Neba (usp. Iz 14:12; Ez 28:16; Lk 10:18; Iv 12:31; 2. Pt 2:4; i Otk 12:7-12). Poteškoća je kada. Je li:

1. tijekom SZ-noga razdoblja:
 - a. prije stvaranja čovjeka, (tj. između Post 1:1 i 1:2, nazvanog “teorija jaza”; [vidjeti Posebnu temu dolje: Dan \[yom\]](#))
 - b. neko vrijeme nakon Joba ali prije Knjige proroka Ezekiel 28:16
 - c. tijekom razdoblja nakon izgnanstva, ali nakon Knjige proroka Zaharije 3:1
2. tijekom NZ-noga razdoblja:
 - a. nakon kušnje Isusa (usp. Mt 4:10)
 - b. tijekom misijskoga puta sedamdesetorice (usp. Lk 10:18)
 - c. u času kraja vremena pobune (usp. Otk 12:9).

Pitanje je upućuje li “trećina zvijezda” na anđele koji su se pobunili protiv Boga i odabrali slijediti Sotonu. Ako je tako, ovo može biti jedini temelj Pisma za demonsko NZ-a povezano s palim anđelima (usp. Otk 12:9.12). Broj, “jedna trećina”, može se odnositi na:

1. ograničenje uništenja tijekom osuda truba (usp. Otk 8:7-12; 9:15.18) a ne poseban broj
2. može predstavljati Sotonovo zavođenje dijela anđela
3. može biti mitološko smjeranje na Babilonsko izvješće o stvaranju.

Na ovoj točki od koristi može biti zapamtiti da iako je ovaj predmet zanimljiv, on vjerojatno nije bio autorova nakana u tome okviru za raspravu o:

1. podrijetlu demonskoga
2. padu Sotone
3. anđeoskoj pobuni u Nebu.

U apokaliptičkoj književnosti središnja tema viđenja jeste ključna, ali doslovnost predstavljanja, pojedinosti i slike su dramske, simboličke, zamišljene ([vidjeti Posebnu temu dolje: Apokaliptička književnost](#)). Naša je radoznalost i zapadnjačko razmišljanje ono koje motivira naša iscrpna, logička, doktrinarna utvrđivanja ovih simboličkih tekstova. Budite pozorni od guranja pojedinosti; apokaliptička književnost često je istinski teološki predstavljena u maštovitoj okosnici. Ona je istinita, ali simbolički predstavljena!

POSEBNA TEMA: DAN (YOM, BDB 398, KB 399)

Teorije o značenju *yom* (dan) uzete i usvojene od dr. Johna Harrisa (dekan Škole kršćanskih proučavanja i profesor SZ-a u Baptističkome sveučilištu istočnoga Teksasa) iz Istraživanja SZ-a udžbenik I.:

1. Teorija doslovno o dvadeset-četverosatnome razdoblju
Ovo je otvoren pristup (usp. Izl 20:9-11). Pitanja što izniču iz ovoga pristupa:

- a. kako je postojalo svjetlo prvoga dana kad Sunce nije bilo stvoreno sve do četvrtoga dana?
 - b. kako su bile sve životinje (posebice one autohtone drugim dijelovima svijeta) imenovane u manje od jednoga dana (usp. Post 2:19-20)?
2. Teorija dan - doba
- Ova teorija nastoji uskladiti znanost (posebice geologiju) s Pismom. Ta teorija kaže da su “dani” bili “geološka doba” u trajanju. Njihovo je trajanje nejednako, i oni se približavaju različitim slojevima opisanima u uniformitarističkoj geologiji. Znanstvenici se nastoje usuglasiti s općim razvojem Knjige Postanka 1: para i vodena masa prethodila je odvajanju kopna i mora prije pojavka života. Biljni život došao je prije životinjskoga života, a čovječanstvo je predstavljalo zadnji i najsloženiji oblik života. Iz ovoga pristupa izniču pitanja:
- a. kako su biljke preživjele “doba” bez Sunca?
 - b. kako se odvijalo oprašivanje u biljkama ako još kukci i ptice nisu bile stvorene do “doba” kasnije?
3. Teorija o zamjeni doba – dan
- Dani su ustvari dvadeset-četverosatna razdoblja, ali svaki je dan odvojen dobima u kojima je nešto stvoreno bilo razvijeno. Pitanja što izniču iz ovoga pristupa:
- a. iste poteškoće kao u teoriji dan - doba
 - b. označavali li tekst “dan” kao onaj upotrijebljen za oboje i za dvadeset-četiri sata i za neku eru?
4. Napredujuća teorija Stvaranje - Katastrofa
- Ova teorija ide kako slijedi: između Postanka 1:1 i 1:2, postojalo je neodređeno vremensko razdoblje u kojem se pojavljuju geološka doba; tijekom toga razdoblja, prapovijesna su stvorenja navedena po redu predloženih okamina koje su se stvorile; prije oko 200.000 godina, pojavila se nadnaravna nepogoda i uništila većinu života na ovoj planeti i prouzročila izumiranje mnogih životinja; onda su se pojavili dani iz Postanka 1. Ovi dani upućuju na ponovno Stvaranje, prije negoli na prvotno Stvaranje.
5. Jedino - Eden teorija
- Izvješće o stvaranju upućuje jedino na Stvaranje i fizičke vidove Vrta Eden.
6. Teorija jaza
- Temeljeno na Postanku 1:1, Bog je stvorio savršeni svijet. Temeljeno na Postanku 1:2, Lucifer (Sotona) je bio postavljen da nadzire svijet i pobunio se. Bog je potom osudio Lucifera i svijet potpunim uništenjem. Milijune godina, svijet je bio ostavljen samim i prošla su geološka doba. Temeljeno na Postanku 1:3 - 2:3, u 4004. godini prije Krista, pojavilo se šest doslovnih dvadeset-četverosatnih dana ponovnoga stvaranja. Biskup Ussher (1654. g.) upotrijebio je genealogije Postanka 5 i 11 kako bi izračunao i datirao stvaranje čovječanstva u otprilike 4004.-oj godini prije Krista. Međutim, genealogije ne predstavljaju potpune kronološke sheme.
7. Teorija Svete sedmice
- Pisac Knjige Postanka koristio je zamisao dana i tjedna kao književni način kako bi izložio Božansku poruku Božje djelatnosti u Stvaranju. Takva građa slikovito prikazuje ljepotu i sklad Božjega stvaralačkog djela.
8. Svečano ustoličenje Kozmičkoga hrama
- Ovo je noviji pogled Johna H. Waltona, u *The Lost World of Genesis One*, IVP. 2009., koji vidi šest dana kao “djelatnu ontologiju, ne materijalnu ontologiju”. One opisuju Božje uređenje ili postavljanje djelatnoga svemira za dobro čovječanstva. To potkrepljuje druge drevne kozmologije. Na primjer, prva tri dana predstavljala bi Božje davanje “sezona (tj. vremena)”, “vremena (tj. za usjeve)” i hranu. Ponavljan izričaj “to je dobro” može obilježiti djelotvornost.
- Sedmi dan može opisivati Božje uvođenje Njegova potpuna djelatnoga i nastanjenog “Kozmičkoga hrama” kao zakonskoga vlasnika, nadzornika i upravitelja. Knjiga Postanka 1 nema ništa s materijalnim stvaranjem stvari nego s uređivanjem te stvari za djelatno mjesto za Boga i ljude kako bi imali zajedništvo.
- “Dani” postaju književni način za navješćivanje drevne bliskoistočne opće suglasnosti kako:
- a. nema razlike između “prirodnoga” i “natprirodnoga”
 - b. božanstvo je uključeno u svaki vid života. Izraelova jedinstvenost nije bila njegov opći pogled na svijet nego sljedeće:
 - (1) njegov monoteizam
 - (2) Stvorenje je bilo za čovječanstvo, a ne za bogove
 - (3) nema sukoba između bogova ili bogova i ljudstva u Izraelovu izvješću.

On [Izrael – op. prev.] nije posudio svoje izvješće o stvaranju od drugih nego podijelio njihov opći pogled na svijet. Pojam “dan” obično upućuje na 24-satni ciklus rotacije Zemlje (tj. Izl 20:9-10), ali može upućivati na razdoblje neodređenoga vremena (usp. Post 2:4; 5:2; Ruta 1:1; Ps 50:15; 90:4; Prop 7:14; Iz 4:2; 11:2; Zah 4:10).

POSEBNA TEMA: APOKALIPTIČKA KNJIŽEVNOST (iz Uvoda u Knjigu Otkrivenja)

Otkrivenje je jedinstveni židovski književni žanr, apokaliptički. Često je korišten u vremenima punima-napetosti kako bi izrazio uvjerenje da je Bog bio u nadzoru povijesti i da će donijeti oslobođenje Svome narodu. Ova vrsta književnosti obilježena je:

1. jakim osjećajem sveopće Božje suverenosti (monoteizam i determinizam)
2. borbom između dobra i zla, ovoga Doba i Doba koje mora doći (dualizam)
3. uporabom tajnih kodiranih riječi (uobičajeno iz SZ-a ili među-zavjetne židovske apokaliptičke književnosti)
4. uporabom boja, brojeva, životinja, ponekad životinja / ljudi
5. uporabom anđeoskoga posredovanja putem viđenja i snova, ali uobičajeno kroz anđeosko posredovanje
6. prvenstvenim žarištima na kraj-vremena (Novo doba)
7. uporabom određenog skupa simbola, ne stvarnosti, za naviještanje poruke o kraju-vremena
8. neki primjeri ove vrste žanra su:
 - a. Stari zavjet:
 - (1) Knjiga proroka Izaije 24 – 27; 56 - 66
 - (2) Knjiga proroka Ezekielja 37 - 48
 - (3) Knjiga proroka Daniela 7 - 12
 - (4) Knjiga proroka Joela 2:28 - 3:21
 - (5) Knjiga proroka Zaharije 1 – 6; 12 - 14
 - b. Novi zavjet
 - (1) Evanđelje po Mateju 24; Marku 13; Luki 21; i 1. Poslanica Korinćanima 15 (na neke načine)
 - (2) 2. Poslanica Solunjanima 2 (uglavnom)
 - (3) Knjiga Otkrivenja (poglavlja 4 - 22)
 - c. ne-kanonska (uzeto iz D. S. Russell, *The Method and Message of Jewish Apocalyptic*, str. 37-38):
 - (1) 1. Henokova knjiga, 2. Henokova (Henokove tajne)
 - (2) Knjiga svečanosti
 - (3) Sibilina proroštva III., IV., V.
 - (4) Zavjet dvanaest patrijarha
 - (5) Salomonovi psalmi
 - (6) Mojsijeva pretpostavka
 - (7) Izajino mučeništvo
 - (8) Mojsijeva apokalipsa (Život Adama i Eve)
 - (9) Abrahamova apokalipsa
 - (10) Abrahamov zavjet
 - (11) 2. Ezdrina knjiga (4. Ezdrina)
 - (12) Baruh 2., 3.
9. postoji osjećaj dvojnosti u ovome žanru. On vidi stvarnost kao nizove dualizama, suprotivosti, ili napetosti (tako uobičajene u Ivanovim pisanjima) između:
 - a. Neba - Zemlje
 - b. Doba zla (zao čovjek i zli anđeli) – Novo doba pravедnosti (pobožan čovjek i pobožni anđeli)
 - c. sadašnje postojanje – buduće postojanje.

Sve od ovoga kreće se prema dovršenju prouzročenome Bogom. Ovo nije svijet kakvim je Bog namjeravao da bude, ali On nastavlja igrati, raditi, i prenositi Svoju volju za obnovom prisnoga zajedništva započetog u Vrtnu Eden. Kristov događaj je razvođe Božjega nauma, ali dva Dolaska prouzročili su sadašnji dualizam.

POSEBNA TEMA: ZMIJA (iz Knjige Postanka 3)

- A. Pojam “zmija” je *Nachash* (BDB 638, KB 690 I). Ima nekoliko mogućih etimologija:
1. *Kal* osnova – “psikati” (usp. Jer 46:22)
 2. *Piel* osnova - “šaptati” kao u vraćanju ili proricanju (usp. Lev 19:26; Pnz 18:10; 2. Kr 21:6)
 3. iz 4:22 – “blistati” moguće povezano s pojmom “bronca” (BDB 638, KB 690 II)
 4. iz arapskoga korijena – “gmizati” (BDB 267, KB 267 I, usp. Pnz 32:24).
- B. ODREĐENI ČLAN je prezent u Knjizi Postanka 3:1, što pokazuje jednu određenu zmiju ili personificirani entitet.

- C. Doslovnost zmije poduprta je sljedećim:
1. popisom nje kao još jedne od poljskih zvijeri koje je Bog stvorio, Knjiga Postanka 3:1
 2. njena kazna je doslovno kao kazna za životinju
 3. smjeranjem posebice na nju u NZ-u, 2. Poslanica Korinćanima 11:3 i 1. Timoteju poslanica 2:13- 14.
- D. Zmija je posebice poistovjećena sa Sotonom ([vidjeti Posebnu temu gore: Sotona \[iz Poslanice Galaćanima 1:13\]](#)) u:
1. međuzavjetnoj knjizi “Mudrost”, 2:23-24. “Jer Bog stvori čovjeka da bude besmrtni; ... unatoč tome, kroz zavist Đavla dođe smrt u svijet.”
 2. Ireneju (oko 130 - 202. g.)
 3. Otkrivenju 12:9; 20:2
 4. sama ova poistovjećenost izostaje iz SZ-a jer se o njoj ne raspravlja u Postanku 3 kao što raspravlja Pavao. Čak nije ni spomenuta ili protumačena u ikojoj drugoj SZ-ov Knjizi.
- E. Zašto Sotona nije posebice imenovan? Naglasak Knjige Postanka 3 je na odgovornosti čovječanstva, ne na nadnaravnoj kušnji. U Poslanici Rimljanima 1 – 3 gdje je predstavljena grješnost čovječanstva, i u poglavljima 4 – 8, gdje su zabilježeni učinci, Sotona nije također nikad spomenut.
- F. Postoji stvarna mogućnost da zmija iz Knjige Postanka 3 predstavlja čudovište kaosa Sumerana, iz Babilonskoga mita ([vidjeti Posebnu temu dolje: Levijatan](#)). Ova slika korištena je u Bibliji (usp. Job 26:13; 41:1-34; Ps 74:14; Iz 27:1; Am 9:3), ali bez stvarnosti njene poganske mitologije (vidjeti G. B.Caird, *The Language and Imagery of the Bible*, poglavlje 13, “The Language of Myth” [Jezik mita], str. 219-242).

POSEBNA TEMA: LEVIJATAN

“Levijatan” (BDB 531, KB 524, doslovno “namotan /smotan” ili “onaj koji se uvija”) izgleda da je sedmo-glavo ugaritsko mitološko morsko čudovište, Lotan (tj. Job 3:8; 41:19-21; Ps 104:26). U ugaritskome spjevu, korijen “*tmn*” (Tannin, BDB 1072) uspoređan je s “*ltn*”, (Lotan); oba imena za čudovišta vodenoga kaosa. Međutim, ponekad je korišten kao simbol za zao narod (usp. Ps 74:12-17, moguće Egipat, usp. Ez 29:3; 32:2). To slično riječi što vijuga kroz njihovu zemlju. Ponekad je ovaj pojam povezan posebice s “Rahabom”, koja je način upućivanja na Egipat (usp. Ps 87:4; 89:9-10; Iz 30:7). Meni izgleda kako u Knjizi proroka Izaije govorimo o riječi što simbolizira narodnoga neprijatelja, ili Egipat ili Asiriju (usp. Iz 27:1.12). Dva velika riječna sustava Drevnoga Bliskog Istoka bila su kolijevka civilizacije (tj. Nil, te Tigris i Eufrat). Tannin (BDB 1072) je uspoređan s (NIDOTTE, tom 3, str. 87):

1. Levijatanom, Knjiga o Jobu 7:12; Psalam 74:13-14; Knjiga proroka Izaije 27:1
2. Rahabom, Knjiga proroka Izaije 51:9
3. Bašanom, Psalam 68:22; Knjiga proroka Amosa 9:3.

Razlog zbog kojeg ovaj pojam može biti korišten simboličko tako lako je taj što je ranije bio korišten u kanaanskoj mitološkoj književnosti o plodnosti (usp. Job 3:8; 42:1-34; Ps 74:12-17; 104:26; vidjeti G. Archer, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, str. 239-240).

Postoji književni paralelizam između:

1. zmije koja bježi (BDB 638 I, usp. Iz 27:1; Am 9:3)
2. morskoga čudovišta koje se uvija /iskrivljeno čudovište (Iz 17:1 ima popisana možda dva čudovišta, usp. Post 1:21)
3. zmaja koji živi u moru (BDB 1072, Iz 27:1)
4. Rahabe (BDB 923, usp. Job 9:13; 26:12-13).

Ovo isto smjeranje nađeno je u: (1) ugaritskim spjevovima i (2) Knjizi proroka Izaije 51:9, gdje se upotrebljava ime “Rahaba”, što je poistovjećeno i s pojmom “zmaj” (BDB 1072, usp. Job 7:12; Iz 27:1; 51:9).

Nakon mnogo razmišljanja, došao sam do prosudbe kako “zmija” (BDB 638) iz Knjige Postanka 3, isto tako mora biti poistovjećena sa slikom drevnoga čudovišta kaosa. Uvijek me je mučila zmija koja govori. U svjetlu “Levijatana” (tj. posebice Ps 74:12-17), ova slika iz Postanka ima više drevno-blisko-istočnoga smisla. Zmija iz Postanka 3 nije

poistovječena s “Tužiteljem” sve do kasnoga među-biblijskoga razdoblja (tj. 2. Ezdra. 6:52; 2. Baruhova 29:3-8). Prvi čitatelji znali su za ovu kanaansku sliku ali nisu uzimali mitologiju kao stvarnost (samo sukob, otpor-prema-slici Boga).

Ovaj “nas” može upućivati na Pavla osobno, ili na Pavla i korintsku crkvu. Zanimljivo je znati da Sotona iskušava i sklonošću prema zlu i izopačenošću dobra. Neprimjeren, neoprašajući, bijesan, ili ponosan stav u crkvi može otvoriti vrata za Sotonu da razbije zajedništvo.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Osobno zlo.](#)

POSEBNA TEMA: OSOBNO ZLO

I. SOTONA JE VRLO TEŠKA TEMA

- A. SZ ne otkriva izvornog neprijatelja dobru, nego Slugu YHWH koji nudi čovječanstvu drugu mogućnost i optužuje čovječanstvo za nepravедnost (A. B. Davidson, *Old Testament Theology*, str. 300-306).
- B. Zamisao osobnoga izvornog neprijatelja Boga razvijala se unutar-biblijske (ne-kanonske) književnosti pod utjecajem perzijske religije (*zoroastrijanizam*). Ova je, zauzvrat, imala veliki utjecaj na rabinski judaizam (tj. izgnanstvo Izraela u Babilon, Perziju).
- C. NZ razvija SZ-ne teme u iznenađujuće krutim, ali odabranim, skupinama.
Ako netko pristupi proučavanju zla s gledišta biblijske teologije (proučavanje svake Knjige ili pisca ili književne vrste i zasebno opisano) onda su otkrivena vrlo različita gledišta zla.

Ako, međutim, netko pristupi proučavanju zla s ne-biblijskoga ili posebno-biblijskoga pristupa svjetskim religijama ili istočnjačkim religijama tada je većina NZ-noga razvitka pretkazana u perzijskom dualizmu i grčko-rimskome spiritizmu.

Pod pretpostavkom da je netko odan Božanskome autoritetu Pisma (kao što sam ja!), onda NZ-ni razvitak mora biti viđen kao napredujuće otkrivenje. Kršćani se moraju čuvati od dopuštajućega židovskog folkloru ili engleske književnosti (tj. Dantea, Milтона) kako bi unaprijedili razjašnjenje zamisli. U ovome području otkrivenja postoje dakako tajnovitosti i dvosmislenosti. Bog je odabrao ne otkriti sve vidove zla, njegovo podrijetlo ([vidjeti Posebnu temu gore: Lucifer](#)), njegovu svrhu, ali On je otkrio njegov poraz!

II. SOTONA U STAROME ZAVJETU

Izgleda da se u SZ-u pojam Satan [Sotona] (BDB 966, KB 1317) ili “optužitelj” odnosi na tri izdvojene skupine:

- A. ljudski optužitelji (1. Sam 29:4; 2. Sam 19:22; 1. Kr 11:14.23.25; Ps 109:6.20.29)
- B. anđeoski optužitelji (Br 22:22-23; Zah 3:1):
 - 1. Anđeo Gospodinov – Knjiga Brojeva 22:22-23
 - 2. Sotona – 1. Knjiga Ljetopisa 21:1; Job 1 - 2; Knjiga proroka Zaharije 3:1
- C. demonski (moguće Sotona) optužitelji (1. Kr 22:21; Zah 13:2).

Samo je kasnije u među-zavjetnome razdoblju zmija iz Knjige Postanka 3 poistovječena sa Sotonom (usp. Knjiga mudrosti 2:23-24; 2. Hen 31:3), i čak je kasnije to postala rabinska mogućnost (usp. *Sot* 9b i *Sanh*. 29a). “Sinovi Božji” iz Knjige Postanka 6 postaju anđeli u 1. Henokovoj 54:6. Oni postaju podrijetlo zla u rabinskoj teologiji. Spominjem ovo, ne da bih branio ovu teološku ispravnost, nego kako bih pokazao njen razvitak. U NZ-u ove SZ-ne djelatnosti bile su dodane anđeoskome, utjelovljenom zlu (tj. Sotoni) u 2. Poslanici Korinćanima 11:3; Knjizi Otkrivenja 12:9.

Podrijetlo poosobljenoga zla teško je ili nemoguće (ovisno o vašoj točki gledišta) odrediti iz SZ-a. Jedan razlog za to je Izraelov jak monoteizam (usp. 1. Kr 22:20-22; Prop 7:14; Iz 45:7; Am 3:6). Sva uzročnost bila

je pripisana YHWH-i kako bi se pokazala Njegova jedinstvenost i prvenstvo (usp. Iz 43:11; 44:6.8.24; 45:5-6.14.18.21.22).

Izvori mogućih obavijesti su: (1) Knjiga o Jobu 1 - 2, gdje je Satan jedan od "sinova Božjih" (tj. anđela) ili (2) Knjiga proroka Izaije 14; Ezekiel 28, gdje su častohlepni bliskoistočni kraljevi (Babilona i Tira) korišteni za slikovit prikaz ponosa Sotone (usp. 1. Tim 3:6). Ja imam pomiješane osjećaje glede toga pristupa. Ezekiel koristi metafore Edenskoga vrta ne samo za kralja Tira kao Sotone (usp. Ez 28:12-16), nego i za kralja Egipta kao Stabla spoznaje dobra i zla (Ez 31). Međutim, Knjiga proroka Izaije 14, posebice stihovi 12-14, izgleda opisuju anđeosku pobunu kroz ponos. Ako nam je Bog želio otkriti posebnu narav i podrijetlo Sotone ovo je vrlo neizravan način i mjesto za napraviti to ([vidjeti Posebnu temu gore: Lucifer](#)). Moramo se čuvati od stremljenja sustavne teologije da uzme male, višeznačne dijelove različitih svjedočanstava, autora, knjiga, i književnih vrsta te ih spaja kao dio jedne Božanske slagalice.

III. SOTONA U NOVOME ZAVJETU

Alfred Edersheim (*The Life and Times of Jesus the Messiah*, tom 2, dodaci XIII [str. 748-763] i XVI [str. 770-776]) kaže da je rabinski judaizam bio pretjerano pod utjecajem perzijskoga dualizma i demonskoga nagađanja. U ovome području rabini nisu dobar izvor za istinu. Isus se korjenito razišao od učenja Sinagoge. Ja mislim da je rabinska zamisao anđeoskog posredovanja (usp. Djela 7:53) i protivljenja davanja Zakona Mojsiju na brdu Sinaj otvorila vrata zamisli o arkanđeoskome neprijatelju YHWH-i kao i čovječanstvu. Postoje dva velika boga iranskoga dualizma (Zoroaster):

1. *Ahura Mazda*, kasnije nazvan *Ormuzd*, koji je bio big stvoritelj, dobar bog
2. *Angra Mainyu*, kasnije nazvan *Ahriman*, uništavajući duh, zao bog.

Oni su se borili za vrhovnu vlast sa Zemljom kao bojnim poprištem. Ovaj se dualizam razvio u judaistički ograničeni dualizam YHWH i Sotone.

Sigurno postoji napredujuće otkrivenje u NZ-u kao što je razvitak zla, ali ne kao razrada rabinske tvrdnje. Dobar primjer ove razlike je "rat u Nebu". Pad Sotone (đavla) je logička neizbježnost, ali osobitosti nisu date (vidjeti Posebnu temu gore: Pad Sotone i njegovih anđela). Čak i ono što je dato prekriveno je apokaliptičkim žanrom (usp. Otk 12:4.7.12-13). Iako je Sotona (đavao) pobijeden i prognan na Zemlju, on još uvijek djeluje kao sluga YHWH-in (usp. Mt 4:1; Lk 22:31-32; 1. Kor 5:5; 1. Tim 1:20).

U ovome području moramo zauzdati našu radoznalost. Postoje osobne sile kušnje i zla, ali postoji ipak samo jedan Bog i čovječanstvo je još uvijek odgovorno za njegove /njene odabire. Postoji duhovna borba, i prije i poslije spasenja. Pobjeda može jedino doći i ostati u i kroz Trojedinoga Boga. Zlo je bilo pobijedeno i ono će biti uklonjeno (usp. Otk 20:10)!

▣ (2:11) "jer ne smijemo zanemariti njegova spletkarenja" Zli pokušava utjecati na naše živote (usp. Ef 4:14; 6:10-18). Vjernici često zanemaruju (tj. *agnoeō*) njegova spletkarenja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Spletkarenja.](#)

POSEBNA TEMA: SPLETKARENJA (kod Pavla)

Ovo je grčka riječ *noēma*. Pavao ju koristi pet puta u 2. Poslanici Korinćanima i samo jednom u Filipljanima 4:7. Ona je iz korijena *nous*, što znači "um" ili "misli". Pavao razvija to na dva načina:

- A. zlo ili uništavajuće razmišljanje:
 1. spletkarenja Sotone, 2. Poslanica Korinćanima 2:11
 2. umovi otvrdnuti i prekriveni u nevjeri, 2. Poslanica Korinćanima 3:14
 3. umovi zalijepljeni od Sotone (bogom ovoga svijeta), 2. Poslanica Korinćanima 4:4
 4. umovi prevareni od Sotone (kao Eva) i zavedeni, 2. Poslanica Korinćanima 11:3
- B. pobožno razmišljanje:
 1. zarobljavanje svake misli u poslušnost Kristu, 2. Poslanica Korinćanima 10:5

2. Božji mir koji nadilazi svaki razum (tj. *nous*) čuvat će vaša srca i vaše misli (tj. *noemata*).

Vještine ljudskoga razmišljanja i jezika dio su slike Boga ([vidjeti Posebnu temu dolje: Ljudski govor](#)). Ovi predivni darovi mogu se koristiti za dobro ili zlo. Vjernici moraju čuvati svoje misli i riječi. Naš um može biti prevaren, zasljepljen, i manipuliran od Sotone ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 2:11: Sotona \[iz Poslanice Galaćanima 1:13\]](#); i [Posebnu temu dolje: Duhovno ratovanje \[iz Poslanice Efežanima 6:10-24\]](#)). Oni također mogu biti predivno osnaženi od Boga za Njegovu slavu i za Njegovo kraljevstvo. Mi smo upravitelji naših misli, nauma, i poriva!

POSEBNA TEMA: LJUDSKI GOVOR

I. UVODNE MISLI IZ KNJIGE IZREKA

- A. Jezik je dio slike Božje u čovječanstvu (tj. Stvorenje je dovedeno u postojanje izgovorenim riječju i Bog govori Svome ljudskome Stvorenju). To je životni dio naše osobnosti.
- B. Ljudski govor osposobljava nas komunicirati drugima što osjećamo o životu. Prema tome, on otkriva tko mi uistinu jesmo (Izr 18:2; 4:23 [20-27]). Govor je pokazatelj osobe (Izr 23:7).
- C. Mi smo društvena stvorenja. Bavimo s prihvaćanjem i potvrđivanjem. Mi to trebamo od Boga i od naših ljudskih drugova. Riječi imaju snagu skupljati ove potrebe i na pozitivan (Izr 17:10) i na negativan (Izr 12:18) način.
- D. Postoji strahovita snaga u ljudskome govoru (Izr 18:20-21) – snaga da blagoslovi i ozdravi (Izr 10:11.21) i snaga da prokune i uništi (Izr 11:9).
- E. Mi žanjemo što smo sijali (Izr 12:14).

II. NAČELA IZ KNJIGE IZREKA

- A. Negativan i uništavajući potencijal ljudskoga govora:
1. riječi zloga čovjeka (Izr 1:11-19; 10:6; 11:9.11; 12:2-6)
 2. riječi preljubnice (5:2-5; 6:24-35; 7:5 i dalje; 9:13-18; 22:14)
 3. riječi lažljivca (6:12-15.19; 10:18; 12:17-19.22; 14:5.25; 17:4; 19:5.9.28; 21:28; 24:28; 25:18; 26:23-28)
 4. riječi budale (10:10.14; 14:3; 15:14; 18:6-8)
 5. riječi lažnih svjedoka (6:19; 12:17; 19:5.9.28; 21:28; 24:28; 25:18)
 6. riječi ogovarača (6:14.19; 11:13; 16:27-28; 20:19; 25:23; 26:20)
 7. riječi prebrzo izrečene (6:1-5; 12:18; 20:25; 29:20)
 8. riječi laskanja (29:5)
 9. previše riječi (10:14.19.23; 11:13; 13:3.16; 14:23; 15:2; 17:27-28; 18:2; 21:23; 29:20)
 10. razvratne riječi (17:20; 19:1).
- B. Pozitivan, ozdravljajući i izgrađujući potencijal ljudskoga govora:
1. riječi pravednika (Izr 10:11.20-21.31-32; 12:14; 13:2; 15:23; 16:13; 18:20)
 2. riječi pronicljivoga (10:13; 11:12)
 3. riječi spoznaje (15:1.4.7.8; 20:15)
 4. riječi ozdravljenja (15:4)
 5. riječi blagoga odgovora (15:1.4.18.23; 16:1; 25:15)
 6. riječi ugodnoga odgovora (12:25; 15:26.30; 16:24)
 7. riječi zakona (22:17-21).

III. SZ-ni UZORAK NASTAVLJA SE U NZ-u

- A. Ljudski govor osposobljava nas komunicirati drugima što osjećamo o životu. Prema tome, on otkriva tko mi uistinu jesmo (Mt 12:33-37; 15:1-20; Mk 7:2-23).

- B. Mi smo društvena stvorenja. Mi se bavimo s prihvaćanjem i potvrđivanjem. Mi to trebamo od Boga i od naših ljudskih drugova. Riječi imaju snagu susresti ove potrebe i na pozitivan (2. Tim 3:15-17) i na negativan (Jak 3:2-12) način.
- C. Postoji strahovita snaga u ljudskome govoru; snaga da blagoslovi (Ef 4:29) i snaga da prokune (Jak 3:9). Mi smo odgovorni za ono što kažemo (Mt 12:36-37; Jak 3:2-12).
- D. Mi ćemo biti suđeni po našim riječima (Mt 12:33-37; Lk 6:39-45) kao i po našim djelima (Mt 25:31-46). Mi žanjemo što smo sijali (Gal 6:7).

POSEBNA TEMA: DUHOVNO RATOVANJE (iz Poslanice Efežanima 6:10-24)
(Molim vidjeti *online* komentare za egzegezu)

- A. Kršćanski život je duhovna borba (usp. Rim 7). Problemi, patnja, i progonstvo nisu nenormalni, nego normalni, za kršćane u palome svijetu (usp. Mt 5:10; Djela 14:22; Rim 5:3-4; 8:17-18; Fil 1:29; 1. Sol 3:3; 2. Tim 3:12; Jak 1:2; 1. Pt 1:6-9; 2:11; 3:14; 4:12-17; 5:10; Otk 11:7; 13:7).
- B. Duhovna bitka može okvirno biti povezana s PREZENTOM PASIVNOGA IMPERATIVA, “biti ispunjen Duhom”, iz Poslanice Efežanima 5:18 i s PREZENTOM PASIVNOGA (ili SREDNJEGA, vidjeti bilješku u Ef 5:22) IMPERATIVA, “budite jaki u Gospodinu”, Efežanima 6:10. Kao što je ispunjenje povezano s dnevnom Kristosličnošću (Kol 3:16) tako je isto, duhovna bitka. Ljudi su prvenstvo Bogu. Bojište su međusobni odnosi na dnevnoj osnovi. Samo su ljudi vječni. Iako ovi PASIVI govore o Božjoj sili /snazi, kršćani moraju dopustiti Duhu raditi u njihovim životima. Savez uključuje dvije stranke, dva odabira.
- C. Moramo biti pozorni glede dvije krajnosti: (1) Sotona uzrokuje sve i (2) ne postoji osobno zlo. Ja pretpostavljam, zbog SZ-noga monoteizma, da je Sotona stvoreno biće i nadzirano biće (usp. 1. Kr 22:19-23; Job 1 - 2; Zah 3:1-5). On nije niti sveprisutan, ni svezajući. Sotona je bio spomenut ranije u pismu u Poslanici Efežanima 2:2 i 4:14.27! On je samo jedan od tri neprijatelja s kojima se kršćani suočavaju dnevno – svijet, Sotona (i njegovi), i tijelo (usp. Ef 2:2-3; Jak 4).
- D. Bog osigurava naš štiti i oružje, ali vjernici moraju:
 1. prepoznati dnevnu duhovnu bitku
 2. koristiti se, vjerom, Božjim sredstvima
 3. stajati /imati stav (usp. Ef 6:11.13.14); duhovna zrelost nije automatska, niti je temeljena na dugome životu, IQ (tj. kvocijentu inteligencije), ni na darovitosti /nadarenosti.
- E. Meni je uvijek bilo govoreno kako postoji jedno obrambeno oružje za vjernika, ali ja mislim da postoje dva:
 1. poznavanje Riječi Božje, Poslanica Efežanima 6:17
 2. molitva, Poslanica Efežanima 6:18-19.
- F. Poslanica Efežanima 6:21-22 gotovo je istovjetna s Kološanima 4:7-8. To je dodatni dokaz bliskoga odnosa između ove dvije Poslanice. Međutim, zanimljivo je kako je čitava raspra o duhovnome ratovanju izostavljena u Kološanima. Svaka Poslanica ima svoju vlastitu jedinstvenost.
- G. Vidjeti sljedeće Posebne teme:
 1. [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Sotona \(iz Poslanice Galaćanima 1:13\)](#)
 2. [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Osobno zlo](#)
 3. [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Monoteizam](#)
 4. [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:6: Zašto kršćane trpe?](#)
- H. Posebna tema gdje sam popisao knjige što su mi najviše pomogle u ovome području duhovnoga ratovanja su u [Posebnoj temi: Egzorcizam](#) (vidjeti dolje). Postoji tako velika pomutnja i ljudska mišljenja u tome području. Mi bismo svi željeli imati više biblijskoga dokaza o toj temi!

POSEBNA TEMA: EGZORCIZAM

Egzorcizam je bio uobičajen u Isusovo vrijeme, ali Isusove metode bile su temeljito drukčije (usp. Mt 8:16; Mk 1:27). Njegovi egzorcizmi bili su znak Novoga doba (usp. Lk 9:1). Rabini su (usp. Mt 12:27; Djela 19:13) koristili magične formule (vidjeti Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus, The Messiah*, tom 2, Dodatak XIII., str. 748-763; XVI., str. 770-776), ali Isus je koristio Svoj vlastiti autoritet. Postoji toliko mnogo pomutnje i loše obavijesti što kruže danas o egzorcizmu i demonskome. Dio toga problema jeste taj da NZ ne raspravlja o tome pitanju. Kao pastor želio bih imati više obavijesti o tome predmetu. Ovdje su neke knjige kojima vjerujem:

1. *Christian Counseling and the Occult*, Kurt E. Koch
2. *Demons in the World Today*, Merrill F. Unger
3. *Biblical Demonology*, Merrill F. Unger
4. *Principalities and Powers*, John Warwick Montgomery
5. *Christ and the Powers*, Hendrik Berkhof
6. *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare*, Clinton Anton.

Iznenaduje me da egzorcizam nije popisan kao jedan od duhovnih darova i da taj predmet nije naslovljen u apostolskim pismima. Ja vjerujem u biblijski svjetonazor što uključuje duhovnu kraljevinu (tj. dobro i zlo), prisutnu i djelatnu u fizičkoj kraljevini (tj. Job 1 - 2; Dn 10; Ef 6:10-18). Međutim, Bog je odabrao ne otkriti te osobitosti. Kao vjernici mi imamo svu obavijest što trebamo za živjeti pobožne, plodne živote za Njega! Ali neke teme nisu u potpunosti otkrivene niti razvijene. Vjernici trebaju zapamtiti da je egzorcizam vidljiv dokaz Isusove pobjede nad zlom (usp. Lk 10:17-20). NZ čini jasnu razliku između egzorcizma i iscjeljenja (usp. Mt 8:16; Mk 1:32; Lk 4:40-41).

Vidjeti sljedeće Posebne teme:

1. u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: [Sotona \(iz Poslanice Galaćanima 1:13\)](#)
2. u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: [Osobno zlo](#)
3. u 2. Poslanici Korinćanima 1.19: [Anđeli i demoni \[demonsko - nečisti duhovi\] u NZ-u](#)
4. dolje: [Demonsko u Starome zavjetu.](#)

POSEBNA TEMA: DEMONSKO U STAROME ZAVJETU

- A. Točan odnos između palih anđela i demonskoga neizvjestan je. Prva knjiga Henokova tvrdi da su *Nefili* iz Knjige Postanka 6:1-8 izvor zla (većina rabina također se usredotočuje na Post 6 a ne na Post 3). Prva Henokova kaže da su ta polu-anđeoska /polu-ljudska bića bila ubijena Potopom (čak tvrdi da su njihove smrti bile svrha Potopa), i sad njihovi bestjelesni duhovi traže tjelesnoga domaćina. Ovo je zanimljivo, ali nije objelodanjeno (tj. nadahnuto).
- B. Postoji nekoliko neprijateljskih duhova ili demona imenovanih u SZ-u:
1. *satiri* ili “dlakavi”, moguće kozji demoni (BDB 972 III, KB 1341 III) – Levitski zakonik 17:7; 2. Knjiga Ljetopisa 11:15; Knjiga proroka Izaije 13:21; 34:14
 2. *šedimi* (BDB 993, KB 1417) – Ponovljeni zakon 32:17; Psalam 106:37, kojima su bile prinošene žrtve (slično Moleku)
 3. *Lilit*, ženski noćni demon (BDB 539, KB 528) – Knjiga proroka Izaije 34:14 (dio mita Babilona i Ugarita)
 4. *Azazel*, demon pustinje (ime glavnoga demona u 1. Hen, usp. 8:1; 9:6; 10:4-8; 13:1-2; 54:5; 55:4; 69:2) Levitski zakonik 16:8.10.26 (BDB 736, KB 806)
 5. Psalam 91:5-6 je personifikacija kuge (usp. Ps 91:10), ne duhovnih bića (usp. Pjesma 3:8)
 6. Knjiga proroka Izaije 13:21 i 34:14 opisuje nekoliko pustinjskih demona kao način pokazivanja opustošenosti uništenih mjesta. Neki pretpostavljaju da popis uključuje demonsko kako bi se slikovito prikazalo da su ta uništena mjesta i ukleta (usp. Mt 12:43; Lk 11:24; Otk 18:2).
- C. SZ-ni monoteizam ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)) štiti i mijenja legende o poganskim narodima, ali ponekad upućuje na njihova imena i naslove njihovih praznovjerja (posebno lirske tekstovi). Stvarnost zlih duhova dio je napredujućega otkrivenja i razvijena je u NZ-u kao osoba /anđeo Sotone ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 2:11: Sotona \[iz Poslanice Galaćanima 1:13\]](#)) i duh njegovih sljedbenika (tj. demoni).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 2:12-13

¹²Sad kad dođoh u Troadu zbog evanđelja Kristova i kad su vrata bila otvorena za mene u Gospodinu, ¹³ja nisam imao počinka za svoj duh, ne pronasavši Tita moga brata; nego rastavši se od njih, odoh u Makedoniju.

2:12 “kad dođoh u Troadu” Ovo slijedi raspored putovanja iz 1. Poslanice Korinćanima 16:5 (usp. Djela 16:8-11). Pavao je očito bio napadan od nekih u Korintu jer nije ostvario svoje planove putovanja. Pavao pokušava objasniti zašto.

▣ **“i kad su vrata bila otvorena za mene u Gospodinu”** Ovo je PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA što podrazumijeva da je Bog otvorio ovu mogućnost za Evanđelje i ona ostaje otvorenom! “Otvoriti vrata” vrlo je popularna Pavlova metafora (usp. 1. Kor 16:9; Kol 4:3; i također Djela 14:27 te Otk 3:8). Ovaj izričaj naglašava Božju učinkovitu snagu kroz iskupiteljsku izvršenu službu Mesije i vabljenje Njegova Duha za evangelizaciju i kršćansko učenje (usp. Mt 28:19-20 i Djela 15:3-4.12; 21:19).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: “Vrata” u NZ-u.](#)

POSEBNA TEMA: “VRATA” U NZ-U

NZ koristi “vrata” u nekoliko smislova:

1. doslovno:
 - a. domova, Evanđelje po Mateju 6:6; Marku 1:33; 2:2; 11:7, Gornja soba, Evanđelje po Ivanu 20:19.26
 - b. Hrama, Djela apostolska 3:2; 21:30
 - c. tamnice, Djela apostolska 5:19.23; 12:6; 16:26-27
 - d. grobnice, Evanđelje po Mateju 27:60; 28:2; Marku 15:46; 16:3
 - e. obora za ovce, Evanđelje po Ivanu 10:1.2
 - f. dvorišta, Evanđelje po Ivanu 18:16; Djela apostolska 12:13
2. metaforički:
 - a. blizina vremena, Evanđelje po Mateju 24:33; Marku 13:29; Djela apostolska 5:9; Jakovljeva poslanica 5:9
 - b. ograničenje ulaska istinskoj vjeri, Evanđelje po Mateju 7:13-14; Luki 13:24; Otkrivenje 3:20
 - c. mogućnost spašavanja izgubljene vjere, Evanđelje po Mateju 25:10; Luki 13:25; Otkrivenje 3:7
 - d. mogućnost spasavajuće vjere, Djela apostolska 14:27; Otkrivenje 3:7
 - e. mogućnost za službu, 1. Poslanica Korinćanima 16:9; 2. Korinćanima 2:12; Kološanima 4:3; Otkrivenje 3:8
 - f. otkrivenje, Otkrivenje 4:1; 19:11
3. naslov za Isusa, Evanđelje po Ivanu 10:7.9.

2:13 “ja nisam imao počinka za svoj duh” Ovo je uporaba “duh” kao istoznačnica za osobu ili ljudsko ja (usp. 2. Kor 7:13; 1. Kor 16:18). Pavao je bio neprekidno zabrinut (PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA) zbog Korinta (usp. 2. Kor 7:5). Pavlova imaginacija je divljala; pazite na svoju. On je ostavio otvorena vrata u Troadi zbog svoje brige i straha za crkvu u Korintu. Pavao je ljubio ovu frakcijsku, ponositu crkvu!

▣ **“ne pronasavši Tita”** Pavao je prije poslao Timoteja u Korint, ali on očito nije bio dobro primljen od crkve tako da je Pavao poslao Tita s oštrim pismom (usp. 2. Kor 2:3-4). Pavao nije čuo od njega u očekivano vrijeme i postao je vrlo zabrinut.

Tit je spomenut nekoliko puta u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 2:13; 7:6.13.14; 8:6.16.23; 12:18).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Tit.](#)

POSEBNA TEMA: TIT

- A. Tit je bio jedan od Pavlovih su-radnika u koje je imao najviše povjerenja. To je dokumentirano činjenicom da ga je Pavao poslao na problematična mjesta u Korint i Kretu.
- B. On je bio potpuni poganin (Timotej je bio samo polu-Grk), obraćen Pavlovim propovijedanjem. Pavao je odbio obrezati ga (usp. Gal 2).
- C. Pavao ga često spominje u svojim pismima (usp. 2. Kor 2:13; 7:6-15; 8:6-24; 12:18; Gal 2:1-3; 2. Tim 4:10) i vrlo je iznenađujuće da ga Luka ne spominje u Djelima apostolskim. Neki komentatori teoretiziraju kako je:
 - 1. on moguće bio Lukin rođak (možda brat) te bi uključivanje njegova imena bilo viđeno kao čin kulturološke neprimjerenosti od strane Luke, ili
 - 2. Tit Lukin glavni izvor obavijesti o Pavlovu životu i službi, te, stoga, ne bi trebao biti spomenut.
- D. On je pratio Pavla i Barnabu na opće-važnome Jeruzalemskome saboru, zapisanome u Djelima apostolskim 15.
- E. Titu poslanica usredotočuje se na savjet što Pavao daje Titu o njegovu radu na Kretu. Tit je djelovao kao Pavlov službeni zamjenik.
- F. Posljednja obavijest u NZ-u o Titu jeste ta da je bio poslan raditi u Dalmaciju (usp. 2. Tim 4:10).

▣ (2:13) “**odoh u Makedoniju**” Postoji parenteza u Pavlovoj misli sve do 2. Poslanice Korinćanima 7:5. To je digresija hvale Bogu za Krista! Digresija je toliko predivna i tako korisna da mi zahvaljujemo Bogu za nju. Mnogi od Pavlovih nezaboravnih navoda dolaze iz ove digresije.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 2:14-17

¹⁴Ali hvala neka bude Bogu, koji nas uvijek vodi u pobjedonosnome slavlju u Kristu, i očituje kroz nas sladak miris poznavanja Njega na svakome mjestu. ¹⁵Jer mi smo Kristov miomiris Bogu među onima koji se spasavaju i među onima koji propadaju; ¹⁶za jednoga miris od smrti u smrt, za drugoga miris od života u život. A tko je prikladan za sve ove stvari? ¹⁷Jer mi nismo kao mnogi, protiveći se riječi Božjoj, nego kao od iskrenosti, nego kao od Boga, mi govorimo u Kristu pred Božjim očima.

2:14 “hvala neka bude Bogu” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Pavlova molitva, veličanje, i zahvaljivanje Bogu.](#)

POSEBNA TEMA: PAVLOVA MOLITVA, VELIČANJE, I ZAHVALJIVANJE BOGU

Pavao je bio čovjek veličanja. On je poznavao Stari zavjet. Svaka od prve četiri podjele (tj. Knjige) Psaltira završava s doksologijom (usp. Ps 41:13; 72:19; 89:52; 106:48). Ljudi koji su poznavali Boga veličali su Ga i uzvisivali često:

- 1. uvodni odlomci u njegovim pismima:
 - a. uvodni blagoslovi ili pozdravi (usp. Rim 1:7; 1. Kor 1:3; 2. Kor 1:2)
 - b. uvodni blagoslovi (*eulogētos*, usp. 2. Kor 1:3-4; Ef 1:3-14)
- 2. kratki nastupi /provale veličanja:
 - a. Poslanica Rimljanima 1:25; 9:5
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 11:31
- 3. doksologije (karakterizirane uporabom: [1] *doxa* {tj. slava} i [2] “za uvijek i uvijek”):
 - a. Poslanica Rimljanima 11:36; 16:25-27
 - b. Poslanica Efežanima 3:20-21
 - c. Poslanica Filipljanima 4:20
 - d. 1. Timoteju poslanica 1:17
 - e. 2. Timoteju poslanica 4:18

4. zahvaljivanja (tj. *eucharisteō*):
 - a. uvodi u pismima (usp. Rim 1:8; 1. Kor 1:4; 2. Kor 1:11; Ef 1:16; Fil 1:3; Kol 1:3.12; 1. Sol 1:2; 2. Sol 1:3; Flm 1:4; 1. Tim 1:12; 2. Tim 1:3)
 - b. poziva na davanje hvala (usp. Ef 5:4.20; Fil 4:6; Kol 3:15.17; 4:2; 1. Sol 5:18)
5. kratki nastupi /provale zahvaljivanja:
 - a. Poslanica Rimljanima 6:17; 7:25
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 15:57
 - c. 2. Poslanica Korinćanima 2:14; 8:16; 9:15
 - d. 1. Poslanica Solunjanima 2:13
 - e. 2. Poslanica Solunjanima 2:13
6. završni blagoslovi:
 - a. Poslanica Rimljanima 16:20.24
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 16:23-24
 - c. 2. Poslanica Korinćanima 13:14
 - d. Poslanica Galaćanima 6:18
 - e. Poslanica Efežanima 6:24.

Pavao je poznao Trojedinoga Boga teološki i iskustveno. U svojim pisanjima on započinje s molitvom i veličanjem. U sredini njegovih predstavljanja on buktu u veličanju i zahvaljivanju. Na završetku svojih pisama, on uvijek spominje da se mora moliti, veličati, i dati hvalu Bogu. Pavlova pisanja odišu molitvom, veličanjem, i zahvaljivanjem. On je poznao Boga, on je poznao sebe, i on je poznao Evanđelje.

▣ (2:14) “**uvijek**” Bog nas uvijek vodi:

1. kroz Krista
2. u Kristovu pobjedu
3. u svrhu svjedočenja (tj. “očituje kroz nas”, PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA, usp. 2. Kor 2:15-16).

NASB, NKJV

“**koji nas uvijek vodi u pobjedonosnome slavlju u Kristu**”

NRSV

“**koji nas u Kristu uvijek vodi u pobjedonosnoj povorci**”

TEV

“**vođeni Bogom kao zatvorenici u Kristovoj pobjedničkoj povorci**”

NJB

“**koji nam uvijek daje u Kristu dio njegove pobjedonosne povorke**”

Ovaj izričaj upućuje na rimske vojne prakse svečanoga marša kroz ulice Rima za zapovjednike pobjedničkih legija, što naglašava Krista kao pobjednika (ovaj PARTICIP je JEDNINA), On je uništio sve neprijateljske sile (usp. Kol 2:15, GLAGOL se pojavljuje jedino u ova dva stiha u NZ-u). Vjernici slijede Njega, ne kao zatvorenici (TEV, NEB, a REB prevodi ovo isključivo kao “zatvorenici”, ali ovo ide protiv očite pobjede vidljive u okviru, osim ako Pavao upućuje na svoje patnje i poniženja kao evangelist uspoređeno sa zatvorenicama u rimskoj povorci), nego kao drugovi vojnici! Mi smo svladani zbog i kroz Njega! Naša pobjeda je osvojena, ali mi moramo odabrati držati je i hodati u njoj dnevno.

▣ “**nas**” Ove MNOŽINSKE ZAMJENICE u 2. Poslanici Kor 2:14-17 upućuju na: (1) apostole; (2) Pavla i njegov misijski tim; ili (3) sve vjernike koji šire Evanđelje. Za mene je mogućnost #2 žarište, ali mogućnost #3 je suzruk.

Evangelisti su oni koji pobjeđuju, ali postoji cijena koju treba platiti (usp. 2. Kor 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30).

▣ “**očituje**” Pavao koristi ovu riječ vrlo često u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 2:14; 3:3; 4:10.11; 5:10.11[dva puta]; 7:12; 11:6). Pojam znači jasno pokazati ili učiniti poznatim. Pavlova velika želja bila je potpuno, javno, i jasno otkriti Boga otkrivanjem Kristove Osobe i djela (tj. Evanđelja).

▣ “**poznavanja Njega na svakome mjestu**” Korinška crkva bila je ponosita zbog njihova intelektualnoga nasljeđa. Pavao je bio ponosan zbog svoga poznavanja Boga kroz Krista. Znanje nije za osobnu slavu, nego za evangelizaciju. Kao što smo mi “uvijek” (tj. *pantote*) vođeni u pobjedonosnome slavlju kroz Krista, od nas se isto tako očekuje da jasno otkrivamo (tj. očitujemo) poruku o Kristu “na svakome mjestu” (tj. *panti*). Sveopće Evanđelje Kristovo mora biti dijeljeno Njegovim pobjedonosnim sljedbenicima na svakome mjestu (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8).

Pavao koristi ovaj izrični naslov “na svakome mjestu” često (usp. 1. Kor 1:2; 1. Sol 1:8; 1. Tim 2:8). Pitam se je li smjeranje na Knjigu proroka Malahije 1:11, koja proriče štovanje Božjega Mesije diljem svijeta?

2:15 “Jer mi smo Kristov miomiris Bogu” Ovaj izričaj ima dvije moguće pozadine:

1. u SZ-u dim od žrtve i tamnjana dizali su se Bogu i bio je prihvaćen kao miomiris (usp. Post 8:21; Izl 29:18.25; u LXX-i u Lev 1:9.13.17; 2:2; Pavao također to koristi u Fil 4:18); [vidjeti Posebnu temu dolje: Miomiris \(BDB 926 i 629\)](#)
2. u prvome stoljeću tamnjan je bio spaljivan na putu rimske vojne povorke koja je išla u Rim.

Širenje Evandjelja je YHWH-ina očekivana žrtva hvale. Vjernici su prihvaćeni u Kristu u svrhu postajanja sličnima Kristu i dijeljenja Njegova Evandjelja.

POSEBNA TEMA: MIOMIRIS (BDB 926 i 629)

Ovo je žrtvena slika za prihvaćenu žrtvu (usp. Post 8:21; Izl 29:18.25.41; Lev 1:9.13.17). Ta slika ne znači komunicirati kako je žrtva bila viđena kao “hranjenje” YHWH. To je bilo opće viđenje žrtve u Drevnome Bliskom Istoku:

1. Ep o Gilgamešu - 11:159-161
2. [vidjeti Posebnu temu dolje: Žrtveni sustavi Drevnoga Bliskog Istoka](#)
3. u Knjizi proroka Ezekielia terminologija je korištena o poganskim žrtvama (usp. Ez 6:13; 16:19; 20:28), ali u Ezekielu 20:41 to postaje budući idiom o YHWH-inu djelu kroz Mesijanski hram.

Dok su se žrtve spaljivale one su bile spaljene u dim i dim se dizao. On je ostavljao fizičku kraljevinu i ulazio u duhovnu kraljevinu. YHWH je bio zadovoljan s primjerenom žrtvom (tj. Post 4:4-5), što je označavalo:

1. stav vjernosti
2. primjeren dar
3. potvrđene /priznate obrede.

POSEBNA TEMA: ŽRTVE U MEZOPOTAMIJI I IZRAELU I NJIHOVO ZNAČENJE

(Ove bilješke su dio mojih *online* bilježaka *OT Survey notes*. Također vidjeti pregled u NIDOTTE, tom 4, str. 1020-1021.)

I. OBREDNI ZAKONI U MEZOPOTAMIJI

- A. Žrtva je bila prvenstveno hrana ponuđena bogu. Oltar je bio stol od boga gdje je bila stavljena hrana. Pokraj oltara bila je posuda s tamjanom koji je morao privući pozornost boga. Nije postojala obredna implikacija u krvi. Nositelj mača prezeo je grkljan životinje. Hrana je bila podijeljena među bogovima, svećeniku-kralju, i nazočnima. Ponuditelj nije dobio ništa.
- B. Nije postojala žrtva za okajavanje.
- C. Oboljenje ili bol bili su kazna od bogova. Životinja je bila dovedena i uništena; to je djelovalo kao nadomjestak za ponuditelja.
- D. Izraelov obred bio je drukčiji i različit. Izgleda da je nastao u osobi koja je vraćala Bogu dio rezultata svoga rada za neophodnu hranu (usp. Post 4:1-4; 8:20-22).

II. OBREDNI ZAKONI U KANAANU (vrlo slični Izraelovima)

- A. Izvori:
 1. biblijska izvješća
 2. fenicijska literatura
 3. Ras Shamra pločice iz Ugarita što se odnose na kanaanska božanstva i mitologiju od oko 1400. g.pr.Kr.
- B. Izraelova i kanaanska žrtvovanja vrlo su slična. Međutim, u kanaanskome žrtvovanju ne postoji naglasak stavljen na krv žrtve.

III. OBREDNI ZAKONI U EGIPTU

- A. Žrtve su bile ponuđene ali nisu bile istaknute.
- B. Žrtva nije važna nego je bio važan stav onoga koji žrtvuje.
- C. Žrtve su bile napravljene kako bi se zaustavio gnjev bogova.
- D. Ponuditelj se nadao oslobođenju ili oprostjenju.

IV. IZRAELOV ŽRTVENI SUSTAV – Izraelove žrtve bile su bliže kanaanskima iako nisu neophodno uopće bile povezane s njima.

A. Opisni izričaji:

- 1. žrtva je bila spontano izražavanje potrebe čovječanstva za Bogom
- 2. za SZ-ne zakone koji propisuju žrtve ne može se reći da započinju žrtvovanje (usp. Post 8:20)
- 3. žrtva je bio prinos /ponuda (životinja ili bilja)
- 4. žrtva je morala biti posve ili djelomično uništena na žrtveniku u čast Bogu
- 5. žrtvenik je bilo mjesto žrtvovanja i simbolizirao je Božansku prisutnost
- 6. žrtvovanje je bio čin vanjskoga štovanja (molitva što je djelovala prema van)
- 7. odredba žrtvovanja je “izvedene molitve” ili “obredne /ritualizirane molitve”. Važnost obreda i naše kulturološke predrasude protiv toga otkrio je Gordon J. Wenham (Tyndale, *Numbers*, str. 25-39). I Levitski zakonik i Knjiga Brojeva sadrže mnogobrojne upute o vrsti materijala, što pokazuje važnost za Mojsija i Izraela.

B. Žrtva je uključivala:

- 1. darove Bogu:
 - a. uključuje spoznaju da sve što je na Zemlji pripada Gospodinu
 - b. sve što neka osoba ima, ona duguje Bogu
 - c. stoga, u redu je da ljudi donose danak Bogu
 - d. to je bila posebna vrsta danka ili dara. To je bilo nešto što je čovjek trebao kako bi održao svoju vlastitu egzistenciju. Bilo je to više negoli samo davanje nečega, to je bilo nešto što je on trebao. To je bilo davanje dijela sebe Bogu
 - e. uništavanjem dara on ne može biti popravljen
 - f. spaljeni prinos postaje nevidljiv i diže se u Božju kraljevinu
 - g. raniji žrtvenici bili su podizani na mjestima gdje se ukazao Bog. Žrtvenik je postao sveto mjesto, prema tome, prinos je bio donošen tamo
- 2. izražavanje posvećivanja nečijega čitavog života Bogu:
 - a. žrtva paljenica bila je jedna od tri dragovoljne žrtve
 - b. cijela životinja bila je spaljena kako bi se Bogu iskazala duboka čast
 - c. ovo je bio vrlo izražajan dar Bogu
- 3. zajedništvo s Bogom:
 - a. zajednički vid žrtve
 - b. primjer bi bio pomirbeni prinos (prinos za mir) što simbolizira Boga i čovjeka u zajedništvu
 - c. žrtva je bila prinesena kako bi se održalo ili ponovno zadobilo ovo zajedništvo
- 4. okajavanje grijeha:
 - a. kad je čovjek zgriješio on je morao moliti Boga neka obnovi zajedništvo (Savez) koje je čovjek prekinuo
 - b. nije postojalo zajedničko jelo s prinosom za grijeh zbog raskinutoga odnosa
 - c. važnost krvi:
 - (1) bila je stavljena na žrtvenik za čovjeka
 - (2) bila je stavljena na pokrivalo za svećenika
 - (3) bila je stavljena na sjedalo milosrđa za velikoga svećenika i narod (Lev 16)
 - d. postojale su dvije vrste prinosa za grijeh. Drugi je nazvan prinos za krivnju ili prinos zbog prijestupa. Po njemu je prijestupnik morao vratiti svome sunarodnjaku Izraelcu ono što je bilo uzeto ili oštećeno zajedno sa životinjskom žrtvom

- e. nije postojala žrtva za grijeh učinjen s predumišljajem ili namjerom, Levitski zakonik 4:2.22.27; 5:15-18; 22:14.

V. POSTUPCI IZ LEVITSKOGA ZAKONIKA ZA RAZLIČITE VRSTE

A. Levitski zakonik 1, žrtva paljenica:

1. uvodna formula: “Gospodin reče Mojsiju”, Levitski zakonik 1:1-2; 4:1; 5:14; 6:1.19; 7:22.28:
 - a. iz stada ili krda
 - b. “kada”, Levitski zakonik 1:2, pokazuje da ovo nije bilo naređeno nego dragovoljno
2. žrtva paljenica, Levitski zakonik 1:3-17 (6:8-13)
 - a. žrtvenik:
 - (1) žrtvenik od mesinga, također nazvan žrtvenik za žrtvu paljenicu, žrtvenik kod vrata Šatora sastanka, ili žrtvenik od bagremova drva, prekriven s broncom (usp. Izl 27)
 - (2) ovo ga je razlikovalo od kadionoga žrtvenika s tamjanom (zlatni žrtvenik) u Svetištu (usp. Izl 30)
 - (3) ugljen iz brončanoga žrtvenika bio je stavljen na kadioni žrtvenik s tamjanom
 - (4) brončani žrtvenik bio je točno u sredini ulaza u Šator sastanka
 - (5) žrtvenik je imao rogove koji su bili njegovi najsvetiji dio. Krv je bila stavljena na rogove (usp. Izl 30:10)
 - (6) rogovi su moguće bili:
 - (a) simbol ruku za držanje prinosa
 - (b) simbol snage ili prevladavajuće sile /moći (Pnz 33:17; 2. Sam 22:3)
 - (c) kasnije, bilo tko koji se zgrabio za rogove žrtvenika bio je siguran sve dok se njegov slučaj nije riješio na sudu (1. Kr 1:50-51; 2:28)
 - b. žrtva /prinos:
 - (1) vol bez mane koji je bio spomenut prvo zbog njegove važnosti i cijene koštanja, Levitski zakonik 1:3
 - (2) koza ili ovca, Levitski zakonik 1:10
 - (3) grlica ili mladi golub, Levitski zakonik 1:14 (propis za siromašne)
 - c. mjesto za žrtvu paljenicu bila su vrata Šatora sastanka
 - d. polaganje ruku – ovo je bilo samo za volove, ne za koze, ovce ili ptice, Levitski zakonik 1:4:
 - (1) ponuditelj je to učinio sam (a ne svećenik)
 - (2) mnogi misle kako je to bio simboličan čin prenošenja krivice
 - (3) neki vjeruju kako to znači da:
 - (a) ova životinja dolazi od ovoga određenog pojedinca
 - (b) žrtva je morala biti predstavljena u ime ponuditelja
 - (c) plod ove žrtve pripada onome koji je stavio svoje ruke na životinju
 - e. klanje:
 - (1) vol – “pred Gospodinom” od čovjeka koji je donio žrtvu. Ponuditelj ju je morao ubiti, oderati kožu, i rasjeci životinju. Uloga svećenika (osim u slučaju javnih žrtvovanja) započela je kad je čovjek donio životinju na žrtvenik
 - (2) ovca ili koza, Levitski zakonik 1:11 – “na sjevernoj strani žrtvenika pred Gospodom”. Ovo je označavalo posebno mjesto za ove manje životinje
 - (3) ptica – svećenik je ubio i prinio ovu žrtvu. Ponuditelj je morao ukloniti gušu ptice
 - f. rukovanje s krvlju:
 - (1) životinja:
 - (a) svećenik je bacio krv na žrtvenik, i poškropio je okolo žrtvenika
 - (b) život životinje bio je u krvi (usp. Post 9:4; Lev 17:11).
Život je već pripadao Bogu, prema tome, krv nije predstavljala dio dara toga čovjeka
 - (c) krv ptice bila je prolivena sa strane žrtvenika i nije bila uništena u vatri
 - g. rukovanje s mesom:
 - (1) vol, Levitski zakonik 1:6:
 - (a) ponuditelj je oderao kožu žrtvi; svećenik je mogao zadržati kožu (usp. 7:8)
 - (b) ponuditelj ju je rasjekao na komade
 - (c) svećenik je žrtvu stavio na žrtvenik složenu kao da je bila živa
 - (d) noge i iznutrice bile su oprane vodom iz umivaonika
 - (e) svećenik je spalio cijelu životinju na žrtveniku

3. prigoda za žrtve paljenice:
 - a. Blagdan sjenica, daščara
 - b. Dan pomirenja
 - c. Blagdan sedmica, Prvih plodova, ili Pedesetnica
 - d. Blagdan truba
 - e. Val snopa (Lev 23)
 - f. Blagdan beskvasnoga kruha, Pasha
 - g. Početak mjeseci, Mladi Mjesec
 - h. Sabat /Subota
 4. značenje žrtve paljenice:
 - a. dar Bogu
 - b. gledano kao najvrednija vrsta žrtve
 - c. izgleda kako se bavi sa zamisli o grijehu općenito ili zahvaljivanjem
 - d. najsavršeniji prikaz zamisli žrtvovanja
 - e. simbolički prinos nečijega života
 - f. predstavlja potpuno posvećenje života nekoga pojedinca za Božju službu
 - g. ocijenjena vrijednost prinosa:
 - (1) vol
 - (2) ovca – koza
 - (3) ptice
 - h. ovo pokazuje da svatko tko je svjestan o duhovnoj potrebi može pristupiti Bogu. Bog je osigurao opskrbu za sve ljude
 5. posebne upute za svećenika, Levitski zakonik 6:8-12:
 - a. žrtva paljenica ostala je čitavu noć na ognjištu žrtvenika
 - b. vatra se morala održavati da gori neprekidno pod žrtvom paljenicom
 - c. upute uključuju odjeću svećenika
 - d. upute uključuju uklanjanje pepela.
- B. Levitski zakonik 2:1-16 (6:14-23), prinos žita:
1. uvod:
 - a. ovo poglavlje bavi se s prinosom žita
 - b. prinos žita bio je od korijena u značenju “dar”. Postao je tehnički pojam za ne-životinjske, ili biljne darove
 - c. nakon Izlaska prinos žita pojavljuje se kao nadomjestak za žrtvu paljenicu i žrtvu pomirnicu i rabini kažu kako je ona mogla biti prinesena samo od siromašnih
 - d. Savez soli bio je spomenut i u Knjizi Brojeva 18:19 i 2. Ljetopisa 13:5. Sol je bila oprečna kvascu. Koristila se kao simbol Saveza Božjega jer je bila nepokvarljiva i dugotrajna
 2. prinos žita uključuje nečiji težak rad koji se dao Bogu:
 - a. to je bio dar Bogu od dnevne hrane ljudi
 - b. općenito je bio nadomjestak (posebice u vremenima nakon izgnanstva) za žrtvu paljenicu ili pomirbenu žrtvu
 - c. žrtva je bila Božja opskrba za svećenika. Samo mali dio bio je spaljen kao spomen na cijeli prinos
 - d. riječ “spomen” opisuje prineseni dio, ili onaj dio koji donosi cjelinu pred Gospoda
 - e. zamisao Novoga zavjeta o Gospodnjoj večeri kao “spomenu” izražava ovu staro-zavjetnu zamisao
 - f. razlika između pojmova “svet” i “najsvetiji” je:
 - (1) “svet” – svećenik i obitelj mogla je to jesti na svakome čistom mjestu
 - (2) “najsvetiji” – mogu jesti samo svećenici i u dvorištu Šatora sastanka
 3. vrste:
 - a. nepečeno brašno (za bogate), Levitski zakonik 2:1-3
 - b. pečeni hljebovi ili kolač, Levitski zakonik 2:4-11
 - c. zelene vlati kukuruza ili pšenice (za siromašne), Levitski zakonik 2:12-16:
 - (1) nepečeno brašno bio je najveći prinos. Bio je najbolji od pšeničnoga brašna
 - (2) pečeni kolači:
 - (a) ulje je bio sastavni dio

- (b) pripremljeni u peći, Levitski zakonik 2:4
 - (c) na željeznoj tavi za pečenje, Levitski zakonik 2:5
 - (d) u zemljanoj tavi, Levitski zakonik 2:7
 - (3) zelene vlati kukuruza ili pšenice:
 - (a) morale su biti osušene
 - (b) strgane na velike komade
 - (c) poslagane kao jelo postavljeno pred goste
 - 4. sastojci:
 - a. fino brašno predstavljalo je životinju bez mane
 - b. ulje je bilo simbol napretka i, time, simbol Božje prisutnosti:
 - (1) korišteno za hranu, žrtvovanje, medicinu, i pomazanje
 - (2) moguće je uporaba ulja bila zamjena za prinos ulja
 - c. tamjan je bio iz Indije ili Arabije:
 - (1) viđen kao vrlo čist s predivnim mirisom
 - (2) simbolizirao je molitvu i veličanje
 - d. sol:
 - (1) životna kao i s osobinama za čuvanje kakvoća
 - (2) moguće više za stol zajedništva nego za očuvanje
 - e. isključeni elementi:
 - (1) kvasac isključen, Levitski zakonik 2:11:
 - (a) moguće zbog fermentacije
 - (b) kvasac je povezan s kvarenjem
 - (c) mogao je biti prinesen s prvim plodovima i svećeniku
 - (2) med isključen:
 - (a) sirup je bio od voća a ne pčela
 - (b) moguće zbog njegove uporabe u kanaanskom obredu
 - 5. obred prinošenja:
 - a. bio je donesen svećeniku. On je obavio čitav obred (Lev 2:2.9.16).
 - b. dio prinosa morao je svećenik pojesti u Svetišću. To je bilo najsvetije
 - 6. važnost:
 - a. predstavljen od slabijih do nadmoćnih
 - b. paljenje njegova dijela predstavljalo je posvećeni dio nečijega truda Bogu
 - c. vidljivo značenje:
 - (1) žrtva paljenica – posvećenje nečijega života
 - (2) prinos jela – posveta nečijega dnevnoga teškog rada
 - 7. posebne upute za prinos žita, Levitski zakonik 6:14-23:
 - a. prinos ispred žrtvenika
 - b. radnik je prinio dar Bogu, ali u stvarnosti to je podržavalo svećenstvo.
- C. Levitski zakonik 3:1-17 (7:13-34), Pomirbeni prinos:
1. uvod:
 - a. zašto:
 - (1) prinos zajednice
 - (2) zavjetna žrtva
 - (3) skupni prinos
 - (4) završna žrtva
 - b. izražava zahvalnost Bogu zbog zajedništva s Bogom, obitelji, i prijateljima
 - c. uobičajeno je bio završni čin u nizovima žrtvovanja u kojima je bilo uspostavljeno pomirenje
 - d. žrtva paljenica izražavala je skupoću poslušnosti, dok je pomirbeni prinos izražavao radost i veselje zajedništva s Bogom
 - e. muško ili žensko ali bez mane
 - f. vrste prinosa:
 - (1) od krda; muško ili žensko
 - (2) razlika što je bila napravljena između ovce i koze bila je zbog masnoće repa ovce:
 - (a) janje od stada – muško ili žensko
 - (b) koza iz stada – muško ili žensko

2. obred:
 - a. prikaz prinosa:
 - (1) polaganje ruku na prinos
 - (2) ubiti ga na vratima Šatora sastanka
 - (3) identifikacija žrtve bila je ista kao paljeni prinos
 - (4) škropljenje krvi oko žrtvenika
 - (5) spaljivanje odabranih dijelova Bogu na žrtveniku:
 - (a) mast /salo (ovca – masni rep) simbolizirala je napredak
 - (b) bubrezi, režanj jetra simbolizirao su sjedište volje i emocija
 - (c) masni dijelovi bili su stavljeni na žrtvu paljenicu ponuditelja ili na jutarnji prinos janjeta
 - b. uključeni prinos zahvaljivanja (Lev 7:11-14):
 - (1) beskvasni kolač zamiješan s uljem
 - (2) beskvasne pogače premazane s uljem
 - (3) fino brašno pomiješano s uljem
3. dio za svećenika 7:28-34:
 - a. prsa su pripadala svećeniku kao i valoviti prinos
 - b. mahanje uključuje stavljanje prinosa pod ruke ponuditelja i ruke svećenika.
To je pokazalo da je prineseni prinos od ponuditelja prinesen Bogu, i onda natrag prihvaćanje od svećenika
 - c. desno bedro pripadalo je službujućem svećeniku
 - d. podignuti prinos bio je podignut Bogu i natrag primljen od svećenika
4. dio od ponuditelja, Levitski zakonik 7:15-18:
 - a. prinos zahvale mora se pojesti na dan prinosa, Levitski zakonik 7:15
 - b. zavjetni (zavjetovati se) prinos ili dragovoljni prinos morao se pojesti na dan prinošenja ili sljedećega dana, Levitski zakonik 7:16
 - c. ovaj dio bio je cijeli što se nije dao Bogu i od Boga svećeniku
 - d. Bog simbolički jede s prinositeljem i njegovom obitelji i prijateljima u ovome prinošenju
 - e. ovaj prinos naglašava da su odnosi zajedništva bili obnovljeni.

D. Levitski zakonik 4:1 - 5:13 (6:24-30), prinos za grijeh:

1. uvod:
 - a. ovo je prvi prinos u kojem je pomazanje bilo prevladavajući element
 - b. ova žrtva ponovno je uspostavila Savez između čovjeka i Boga. Ona obnavlja zajedništvo
 - c. ovaj prinos uključuje:
 - (1) grijeh zanemarivanja
 - (2) grijeh nesmotrenosti /nepažnje
 - (3) grijeh strasti
 - (4) grijeh propusta
 - (5) to nije okajalo grijeh počinjene namjerno u bahatoj pobuni protiv Boga. Nije postojala žrtva za nakanjen, oholi, grijeh s predumišljajem (usp. Br 15:27-31)
2. značenje:
 - a. ovaj prinos okajao je krivnju i kaznu za grijeh
 - b. ovo je uključivalo milost Božju i čovjekovu vjeru
 - c. niti jedna žrtva ne postiže ništa pukim obrednim prinošenjem. Iza toga čina stajala je vjera ponuditelja
 - d. ipak, žrtva je bila više nego puko izražavanje ponuditelja. Ona je učinila nešto za njega.
Ona je ponovno uspostavila odnos s Bogom
 - e. obred je bio Bogom-dano sredstvo obnavljanja, a ne nadomjestak za osobnu vjeru
 - f. Bog mrzi svaki religiozni čin bez popratne vjere, Knjiga proroka Izaije 1:10-20; Amos 5:21-24; Mihej 6:6-8
3. obred:
 - a. za velikoga svećenika, Levitski zakonik 4:3-12:
 - (1) veliki svećenik – pomazani svećenik:
 - (a) grijeh, za krivo vođenje naroda
 - (b) grijeh, osobne naravi

- (c) veliki svećenik, bio je duhovni predstavnik zajednice; ako on griješi, svi griješe u njemu. Ovo je bilo židovsko razumijevanje skupnosti (usp. Jš 7; Rim 5:12 i dalje)
- (2) postupci:
- veliki svećenik doveo je mladoga vola bez mane k žrtveniku
 - položio je ruke na njegovu glavu
 - veliki svećenik zaklao je životinju
 - veliki svećenik poškropio je krv pred pokrivalom /zavjesom sedam puta:
 - ovo je očistilo Svetište
 - simbolički je otvorilo put k Bogu
 - krv je bila stavljena na rogove tamjanskoga žrtvenika
 - preostala krv prolila se po temelju žrtvenika za paljeni prinos
 - on je stavio sve salo na žrtvenik da bude spaljeno
 - sav ostatak životinje izveden je iz tabora na čisto mjesto, stih 12, gdje je bio istresen pepeo od žrtvenika; tamo je spaljen ostatak životinje
- b. za narod, Levitski zakonik 4:13-21:
- (1) oni su zgriješili kad nisu bile ispunjene zapovijedi Zakona, Levitski zakonik 4:13-21
- (2) postupci:
- starješine su dovele mladoga vola bez mane k žrtveniku
 - starješine su položile ruke na glavu
 - starješine su zaklale životinju
 - veliki svećenik poškropio je krv pred pokrivalom /zavjesom sedam puta:
 - ovo je očistilo Svetište
 - simbolički je otvorilo put k Bogu
 - krv je bila stavljena na rogove tamjanskoga žrtvenika
 - preostala krv prolila se po temelju žrtvenika
 - sve od njega prinijelo se na žrtvenik
 - sav ostatak životinje bio je iznesen izvan tabora na čisto mjesto, stih 12, gdje je bio istresen pepeo od žrtvenika; tamo je spaljen ostatak životinje
- c. za vođu, Levitski zakonik 4:22-26:
- (1) vođa (vladar), Levitski zakonik 4:22-26:
- vođa plemena
 - odgovorna osoba u zajednici
 - starješina
- (2) postupci:
- vođa je doveo mužjaka koze (stara, čupava koza) k žrtveniku
 - vođa je položio ruke na njegovu glavu
 - vođa je zaklao životinju
 - veliki svećenik stavio je krv na rogove žrtvenika paljenoga prinosa – ostatak krvi prolio se po temelju žrtvenika
 - sve salo spaljeno je na žrtveniku
 - svećenik je pojeo ostatak mesa
- d. za pojedinca, Levitski zakonik 4:27-35:
- (1) za pojedinca – kad je doznao da je zgriješio on je morao ponuditi ovaj prinos
- (2) postupci:
- pojedinaac je doveo ženku kozu ili žensko janje
 - pojedinaac je položio ruke na njenu glavu
 - pojedinaac je zaklao životinju
 - svećenik je stavio krv na rogove žrtvenika – ostatak je izlio na temelj žrtvenika
 - sve salo stavio je na žrtvenik i spalio
 - svećenik je pojeo ostatak mesa
- e. posebni slučajevi uključivali su prinos za grijeh, Levitski zakonik 5:1-13 (ovi su izgleda uključivali hotimičan grijeh protiv zavjetnoga partnera):
- ako svjedok ne dođe naprijed i ne svjedoči (propust davanja obavijesti), Levitski zakonik 5:1
 - diranje nečiste životinje, Levitski zakonik 5:2
 - diranje nečistoga čovjeka, Levitski zakonik 5:3

- (4) govorenje nepromišljeno sa zakletvom, Levitski zakonik 5:4
 - (5) prinos za gornje grijeh:
 - (a) koza ili ovca
 - (b) dvije grlice ili dva golubića
 - (c) 1/10 efe finoga brašna
 - f. obred prinosa za grijeh, Levitski zakonik 6:24-30:
 - (1) svećenik je morao pojesti što je ostalo
 - (2) ako je krv kapnula na odjeću, odjeća se morala oprati
 - (3) ako je krv pala na zemljanu posudu, posuda se morala razbiti
 - (4) ako je krv pala na brončanu posudu, posuda se morala oprati
 - (5) ako je krv žrtve paljenice bila donesena u Svetište, onda je meso moralo biti spaljeno i svećenik ga nije smio jesti
 - g. značenje prinosa za grijeh:
 - (1) ne postoji žrtva za grijeh s predumišljajem – samo za nehotimičan grijeh ili grijeh zanamarivanja, Levitski zakonik 5:15.18
 - (2) što uključuje oprost:
 - (a) čovjekov dio je vjera
 - (b) Božji dio je milosrđe.
- E. Levitski zakonik 5:14-19, prinos za krivnju ili prijestup:
1. uvod:
 - a. dok se prinos za grijeh bavio s počinjenim grijehom, prinos za krivnju bavio se sa štetom što je bila počinjena zavjetnome partneru i čija je naknada bila moguća
 - b. prinosi za grijeh i prijestup bili su vrlo slični
 - c. prava pojedinca bila su izrečena u Deset zapovijedi (Izl 20; Pnz 5):
 - (1) dom
 - (2) nagomilavanje dobra
 - (3) život
 - d. ovaj prinos naglašava štetu učinjenu bratu u griješenu, i naknadu troška za ono što je bilo oštećeno plus 1/5 vrijednosti
 2. grijesi za koje je nužan prinos:
 - a. protiv Boga ili onoga što pripada Njemu:
 - (1) prvi plodovi
 - (2) prvorođenac, Levitski zakonik 5:14-16
 - (3) desetina
 - (4) prinos dat neispravno
 - (5) darovi male vrijednosti
 - b. “Ako osoba zgriješi i ne učini išta od onoga što je Gospodin zapovjedio da se mora učiniti, iako je on bio nesvjestan, ipak je kriv, i mora snositi svoju kaznu”.
- F. Drevne žrtve bile su prinesene:
1. da se umiri ljutito božanstvo
 2. da se nahrani božanstvo
 3. da se komunicira s božanstvom
 4. za veličanje božanstva
 5. za poticanje osjećaja oprosta ili pomirenja.

▣ (2:15) “koji se spasavaju i među onima koji propadaju” Razlika izgleda kako je ta da oni koji propadaju propadaju neprekidnim činom svoje vlastite volje (PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA), a oni koji su spašeni bivaju spašeni voljom Božjom

kroz Krista (PREZENT PASIVNOGA PARTICIPA). Za teološku važnost “koji bivaju spašeni”, i za zamisao “propadaju” vidjeti punu teološku raspru u 1. Poslanici Korinćanima 1:18, što je usporedan ovome tekstu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja.](#)

2:16 “A tko je prikladan za sve ove stvari” Propovijedanje Evanđelja dijeli ljudstvo za vječnost. Iz 2. Poslanice Korinćanima 3:5-6 razumijemo da Bog oprema Svoju djecu za ovu strašnu odgovornost svjedočenja. Život svakoga vjernika je miomiris Bogu na kojeg drugi reaguju, ili pouzdanjem prema Kristu ili odbacivanjem Krista. Važno je kako živimo; drugi promatraju (usp. 2. Kor 2:16; 3:2.3).

Dok čitam ovaj stih razmišljam o tome koliko sam puta i na koliko mjesta imao povlasticu dijeliti Evanđelje. Nitko nikad ne zna tko je prisutan ili kroz što oni prolaze! Neke od mojih propovijedi napravljene su dobro a neke su stvarno neuspjesi! Kako navjestitelj može podnijeti pritisak da neki slušatelji mogu napraviti vječni odabir temeljen na onome što su čuli od ljudskoga govornika? Ne mogu! To je zadatak Duha, a ne navjestitelja! Mi moramo biti vjerni govoriti Evanđelje ali naša duhovna odgovornost ima granica! To je Božje Evanđelje! To je Njegov svijet! Nitko ne može biti spašen bez dodira Duha (usp. Iv 6:44.65). Ljudska logika ili rječitost nije ključan čimbenik!

2:17 “mi nismo kao mnogi” Pavao upućuje na:

1. putujuće učitelje u grčko-rimskome svijetu koji su putovali od mjesta do mjesta kako bi propovijedali
2. filozofe uspoređene s krivim učiteljima koji su došli iz Palestine (kao oni u Gal 1:6-9) i nadapali Pavla, njegovo Evanđelje, i njegovo apostolstvo (usp. 2. Kor 4:2).

Postoji varijanta povezana s “mnogi” (MSS α , A, B, C, K, P). Drugi rani MSS (P⁴⁶, D, F, G, L) imaju “ostatak” (NKJV, NRSV fusnota). Bruce Metzger, *A Textual Commentary of the Greek New Testament*, str. 577, kaže da je druga mogućnost pojam “uvredljivi” što Pavao ne bi upotrijebio u ovome okviru. UBS⁴ daje mogućnosti jedan ocjenu “B” (gotovo izvjesno).

▣ **“protiveći se riječi Božjoj”** Ovo je pojam od industrije vina. Koristio se na dva načina:

1. razvodniti vino kako bi se dobilo više novaca (tj. krivotvorina)
2. ugrabiti nečiji proizvod zbog dobitka (tj. sitničar /preprodavač).

Pavao nije promijenio svoju poruku (Evanđelje) za različite slušatelje (tj. Grke, Židove), ali je prilagodio svoj pristup (vidjeti Pavlove propovijedi u Djelima i njegovu izjavu u 1. Kor 9:19-23).

▣ **“nego kao od iskrenosti”** Ovaj pojam je iz korijena “biti nemiješan” (usp. 2. Kor 1:12). To je oprečno riječi “beznačajan”. Ova rijetka riječ za iskrenost je moguće složeni pojam od “sunčev sjaj” i “suditi”. Prenosi zamisao neskrivenih, čistih pobuda (usp. 1. Kor 5:8; 2. Kor 1:12; 2:17; Fil 1:10; 2. Pt 3:1). Zabilježite usporednicu između “nego kao od iskrenosti” i “nego kao od Boga”.

▣ **“riječi Božjoj ... od Boga ... pred Božjim očima”** Pavao tvrdi kako je njegovo Evanđelje Božja poruka a ta poruka je Krist! Pavao zahvaljuje Bogu (usp. 2. Kor 2:14) za:

1. našu pobjedu u Kristu (usp. 2. Kor 2:14)
2. naše očitovanje spoznaje Njega na svakome mjestu (usp. 2. Kor 2:14)
3. našu poruku o Njemu koja proizvodi život ili smrt (usp. 2. Kor 2:15-16)
4. našu nemiješanu poruku što je od Boga, pred Bogom, o Kristu, i u Kristu (usp. 2. Kor 2:17).

▣ **“mi govorimo u Kristu pred Božjim očima”** Ovaj isti izričaj ponovljen je u 2. Poslanici Korinćanima 12:19. Izgleda da je to idiomski način potvrđivanja vjerodostojnosti i istinitosti Evanđelja.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto Pavao raspravlja o svojim planovima putovanja toliko opsežno?
2. Koliko je pisama Pavao napisao korintskoj crkvi?
3. Objasnite pozadinu pobjede u 2. Poslanici Korinćanima 2:14.
4. Kako netko može podnijeti duhovni pritisak uključen u 2. Poslanicu Korinćanima 2:15-16 kad znamo da naviještanje Evanđelja može značiti razliku između Neba i Pakla?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 3

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
službenici Novoga saveza	Kristova poslanica	naša služba	sluge Novoga saveza	iz Troade u Makedoniju - apostolat: njegova važnost
3:1-3	3:1-3	(2:14 - 3:6) 3:1-3	3:1-3	(2:12 - 4:6) 3:1-3
3:4-6	Duh, ne slovo 3:4-6	3:4-6	3:4-6	3:4-11
3:7-11	slava Novoga saveza 3:7-18	služba Novoga saveza 3:7-11	3:7-11	
3:12-18		3:12-18	3:12-18	3:12-18

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Naglasak ovoga poglavlja vrlo je sličan naglasku Poslanice Hebrejima. To je usporedba između Staroga i Novoga Saveza. Kako su grješni ljudi učinjeni ispravnima pred Bogom?:
 1. vršenjem Mojsijevskoga Zakona
 2. vjerom u pomirbeno Božje djelo u Kristu?

Ovu usporedbu koristi Pavao kako bi obranio svoje Evanđelje i sebe od židovsko–usmjerenih krivih učitelja koji su doputovali u Korint.
- B. Uporaba u ovome poglavlju pojma “duh” visoko je višeznačna. Postojala je velika raspra o 2. Poslanici Korinćanima 3:6.8.17. i 18. Odnosi li se to na “Svetoga Duha” ili na zamisao o “duhovnome”? Čini se kako postoji namjeravana tečnost između ovoga dvojeg. Novo doba je Doba Duha (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38), što ustoličuje duhovan odnos s Bogom nasuprot legalističkome, na vršenju temeljenome odnosu.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Duh \(pneuma\) u Novome zavjetu.](#)

POSEBNA TEMA: DUH (*pneuma*) U NOVOME ZAVJETU

Grčki pojam za “duh” korišten je na nekoliko načina u NZ-u. Ovdje je nekoliko značajnih skupina i primjera:

- A. o Trojedinome Bogu ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Trojstvo](#))
 - 1. o Ocu (usp. Iv 4:24)
 - 2. o Sinu (usp. Rim 8:9-10; 2. Kor 3:17; Gal 4:6; 1. Pt 1:11)
 - 3. o Svetome Duhu (usp. Mk 1:11; Mt 3:16; 10:20; Iv 3:5.6.8; 7:39; 14:17; Djela 2:4; 5:9; 8:29.35; Rim 1:4; 8:11.16; 1. Kor 2:4.10.11.13.14; 12:7)
- B. o sili ljudskoga života:
 - 1. o Isusu (usp. Mk 8:12; Iv 11:33.38; 13:21)
 - 2. o čovječanstvu (usp. Mt 22:43; Djela 7:59; 17:16; 20:22; Rim 1:9; 8:16; 1. Kor 2:11; 5:3-5; 7:34; 15:45; 16:18; 2. Kor 2:13; 7:13; Fil 4:23; Kol 2:5)
 - 3. ono što stvara Duh u i kroz ljudske duhove:
 - a. ne duh ropstva nasuprot duha posinjenja – Poslanica Rimljanima 8:15
 - b. duh ljubaznosti /nježnosti – 1. Poslanica Korinćanima 4:21
 - c. duh vjere – 2. Poslanica Korinćanima 4:13
 - d. duh mudrosti i otkrivenja u spoznaji Njega – Poslanica Efežanima 1:17
 - e. ne duh plahosti nasuprot sile, ljubavi, i stege – 2. Timoteju poslanica 1:7
 - f. duh zablude nasuprot duha istine – 1. Ivanova poslanica 4:6
- C. o duhovnoj kraljevini:
 - 1. duhovna bića:
 - a. dobra (tj. anđeli, usp. Djela 23:8-9; Heb 1:14)
 - b. zla (tj. demonsko, usp. Mt 8:16; 10:1; 12:43.45; Djela 5:16; 8:7; 16:16; 19:12-21; Ef 6:12)
 - c. duhovi (usp. Lk 24:37)
 - 2. duhovna moć rasuđivanja (usp. Mt 5:3; 26:41; Iv 3:6; 4:23; Djela 18:25; 19:21; Rim 2:29; 7:6; 8:4.10; 12:11; 1. Kor 14:37)
 - 3. duhovne stvari (usp. Iv 6:63; Rim 2:29; 8:2.5.9.15; 15:27; 1. Kor 9:11; 14:12)
 - 4. duhovni darovi (usp. 1. Kor 12:1; 14:1)
 - 5. nadahnuće Duha (usp. Mt 22:43; Lk 2:27; Ef 1:17)
 - 6. duhovno tijelo (usp. 1. Kor 15:44-45)
- D. daje osobinu:
 - 1. stavu svijeta (usp. Rim 8:15; 11:8; 1. Kor 2:12)
 - 2. misaonim procesima ljudi (usp. Djela 6:10; Rim 8:6; 1. Kor 4:2)
- E. o fizičkoj kraljevini:
 - 1. vjetar (usp. Mt 7:25.27; Iv 3:8; Djela 2:2)
 - 2. dah (usp. Djela 17:25; 2. Sol 2:8).

Očito je kako ovaj pojam mora biti tumačen u svjetlu trenutačnoga okvira. Postoje razne nijanse značenja na koje može upućivati: (1) fizički svijet; (2) nevidljiv svijet; (3) kao i na osobu fizičkoga svijeta ili duhovne kraljevine.

Sveti Duh je dio Trojedinoga Boga koji je u potpunosti djelatan na ovome stupnju povijesti. Novo doba Duha je došlo. Sve ono što je dobro, sveto, ispravno, i istinito odnosi se na Njega. Njegova prisutnost, darovi, i služba ključni su u promicanju Evanđelja i uspjehu Kraljevstva Božjeg (usp. Iv 14 i 16). On ne privlači pozornost na Sebe, nego na Krista (usp. Iv 16:13-14). On osuđuje, uvjerava, vabi, krsti, i razvija u zrelost sve vjernike (usp. Iv 16:8-11).

- C. Pavlova uporaba pojma “Zakon” ([vidjeti Posebnu temu dolje: Tehnike rabinske hermeneutike](#)):
 - 1. Zakon = gnjev; Poslanica Rimljanima 3:20; 4:15; Galaćanima 3:10-13; Kološanima 2:14
 - 2. Zakon = duhovno dobar; Poslanica Rimljanima 7:14
 - 3. oprečje između Poslanice Rimljanima 1:5; 2:13; Galaćanima 3:12; i Rimljanima 3:2 ili 8:7; 2. Korinćanima 3:6; Galaćanima 3:21

4. Pavao koristi Abrahama i Mojsija kao dva tipološka simbola odnosa između “vjere” i “Zakona”. Zakon je dobar. On je od Boga. On služi, i nastavlja služiti, Božanskoj svrsi (usp. Rim 7:7.12.14.22.25). On ne može donijeti mir ili spasenje. James Stewart u svojoj knjizi *A Man in Christ*, pokazuje Pavlovo paradoksalno razmišljanje i pisanje:
- “Naravno da biste očekivali od čovjeka koji se postavlja da izgradi sustav razmišljanja i doktrine kako bi što je moguće strože popravio značenja pojmova što je koristio. Prihvatili biste ga da nišanite na točnost u frazeologiji njegovih vodećih zamisli. Zahtijevali biste da riječ, jednom upotrijebljena od vašega pisca u određenome smislu nosi taj smisao skroz. Ali ovo tražiti od Pavla znači biti razočaran. Većina njegove frazeologije je tečna, ne kruta ... ‘Zakon je svet’, on piše, ‘ja uživam u Božjem zakonu nakon unutarnjega čovjeka’ (usp. Rim 7:12-13) ali jasan je drugi vid *nomosa* što čini da na drugome mjestu kaže: ‘Krist nas je iskupio od prokletstva zakona’ (usp. Gal 3:13)” (str. 26).

POSEBNA TEMA: TEHNIKE RABINSKE HERMENEUTIKE

- I. Pismo se mora razumjeti u svome vlastitom povijesnom i književnom okviru i onda biti primijenjeno na svaku novu situaciju.
- A. Jedan primjer potrebe za tumačenjem odlomka poruke Pisma na novu situaciju nalazi se u laganoj promjeni Deset zapovijedi:
1. Knjigu Izlaska 20 pisao je Mojsije za nomadsku zajednicu
 2. Ponovljeni zakon 5 jeste Mojsijeva prilagodba istih otkrivajućih istina, ali na zajednicu koja se naselila.
- B. U 2. Knjizi o Kraljevima 22 zapisano je izvješće o prepravljaju i popravku Hrama pod vodstvom Jošije. Hilkiya je našao prijepis Zakona i Šafan je to pročitao kralju Jošiji. Očito za Jošijino razumijevanje nije bilo potrebno ikakvo tumačenje.
- C. Još jedan primjer nakane povezivanja ranijeg otkrivenja na novo vrijeme i situaciju nađen je u Knjizi proroka Jeremije. Lažni proroci njegova vremena bili su dokazni tekstovi za Božja obećanja Izaiji (Iz 36) i njihovu doslovnu primjenu na njihovo vrijeme bez ičega drukčijeg obzirom na njihove različite okolnosti, usp. Knjiga proroka Jeremije 23 – 28.
- D. Najpoznatiji biblijski primjer potrebe za hermeneutikom vidljiv je u Ezrinu prevođenju Pisma s hebrejskoga na aramejski i tumačenje njihova značenja kako je on osjetio potrebu, usp. Knjiga Nehemije 8:8.
- E. Iz ovoga istog razdoblja nakon izgnanstva dolazi razvitak službe pisara, što je izgleda zamijenilo središnje mjesto svećenika u židovskome društvu. Učenje sinagoge, ne kultova, postalo je središtem židovskoga života. Pisar je bio neophodan za tumačenje drevnih zakona u novoj perzijskoj situaciji. Predaja tvrdi kako je Ezra započeo službenu skupinu pisara, poznatu kao Velika sinagoga, za ovu svrhu (Osbornove neobjavljene bilješke, str. 4).
- II. TEMELJNA POTREBA ZA NAČELIMA TUMAČENJA
- A. Pisan ljudski jezik, u najboljem je slučaju, višeznačan. Ljudska komunikacija, čak i ako se čuje zvuk, često je teško razumljiva. Dajući novu povijesnu okolnost, zadatak tumačenje Pisma novome vremenu postaje ključan.
- B. Hermeneutika je nakana primjene ljudske logike i gramatičkih pravila na pisani tekst, zato da se razumije nakana izvornoga autora i njegova postupna primjena.
- C. Unutar judaizma razvilo se nekoliko različitih metodologija što su utjecale na apostolsko razdoblje:
1. *Pešat* – obično, očito značenje riječi teksta
 2. *Remez* – alegoričan smisao temeljen na nekom vidu teksta (nagovještaj)
 3. *Deraš* – metaforički smisao što koristi usporedbe ili slikovite prikaze (propovijedano)
 4. *Sod* – skrivena značenja temeljena na tajnome znanju (Kabala).
- III. RAZVITAK RABINSKE HERMENEUTIKE
- A. Babilonski i palestinski Židovi borili su se s povezanim sustavom smjernica za tumačenje drevnih Pisama, posebice Tore, za njihovo vrijeme. Ovo je bilo učinjeno na dva načina:
1. Tora je bila tumačena na dva načina:
 - a. doslovna metoda nazvana *pešat*
 - b. nakana proširenja primjene drevnih tekstova različitim metodama tumačenja nazvanih *midraš*
 2. oko Tore razvila se zamisao o “zaštiti /ivici” poznatoj kao Usmena predaja. Vjerovalo se kako je ona bila dana Mojsiju usmeno na planini Sinaj (Mishua Abot 1.1). Kasnije je bila šifrirana u babilonski

i palestinski (nikad dovršen) Talmud. Ova je literatura imala nakanu primjene Tore na dnevni život. To je često bilo činjeno žalbom na vlast, navođenjem autoritativnih rabina za različita pitanja tumačenja i primjene.

B. Parovi:

1. razvio se niz učitelja koji su uzimali različite mogućnosti u tumačenju (tj. Shammai, konzervativna, i Hillel, liberalna škola). Ovi parovi slijedili su metodu dijaloga u raspi kao sredstvo dolaženja na značenje Tore (Gilbert, str. 7). Ti su parovi pristupali tekstu sa suprotstavljenih strana. Uobičajeno je jedan vidio smisao zaštite a drugi moguće propovjedničke implikacije (usporedbe i slikoviti prikazi)
2. ovi parovi razvili su načela tumačenja *midraškoga* pristupa Tori (halakički tekstovi [Halakhijevi tekstovi]). Ovi su se ljudi nastojali baviti sa samim Pismom, ali obično bježeći u nalaženje skrivenih značenja u svakome tekstu (*Sod*). To im je omogućavalo primijeniti drevne tekstove na njihovo vrijeme i odgovoriti na pitanja s kojima se sama Biblija nikad ne bavi
3. postoje tri temeljna vodeća razloga za rabinsku hermeneutiku:
 - a. smjernice za primjenu Tore na svakodnevni život
 - b. smjernice za zaštitu nekog od gnjeva Božjeg (Pnz 27 - 28)
 - c. smjernice za uvođenje u Novo doba.

C. Neke rane metodologije:

1. aramejski prijevodi s hebrejskoga, što su bili nazvani Targumi (Gilbert, str. 16-17; Osborne, str. 5; Patte, str. 55-58):
 - a. razvidne smjernice za prijevode bile su:
 - (1) razjasniti nejasnoće
 - (2) uskladiti proturječnosti
 - (3) identificirati predviđanja
 - (4) ukloniti antropomorfizam
 - b. razvidna načela za prijevode (Patte, str. 65-81) bila su:
 - (1) sve u tekstu ima važnost za tumačenje (numerologija, razna sricanja, itd.)
 - (2) jedno nepovezano Pismo korišteno je za objašnjenje drugog Pisma
 - (3) s poviješću se ne postupa u kronološkome smislu, nego se ona skraćuje u izvjesne glavne događaje (poziv Abrahamu, Izlazak, Šator /Hram, Izgnanstva, Novo doba); ovo je uklonilo povijesni element od teksta što se morao tumačiti
 - (4) naglasak nije bio na teološkoj istini, nego na praktičnoj, egzistencijalnoj primjeni svake stavke teksta
2. saduceji koji su osnovali bogatu, svećeničku klasu u Isusovo vrijeme odbacili su Usmenu predaju koja je toliko mnogo značila farizejima. Oni su odbacili i duhovnu kraljevinu i gledišta što se tiče života nakon smrti. Ova skupina bila je uništena u židovskoj pobuni što je vrhunac dosegla u padu Jeruzalema godine 70. Njihova temeljna načela bila su (Patte, str. 125-128):
 - a. Pismo se moralo razumijevati u svjetlu zavjetnih obećanja i prokletstava (Pnz 27 - 28)
 - b. nadahnuto Pismo bilo je završeno s Torom (Post - Pnz)
 - c. tumačenje Pisma za njih je bilo vrlo pragmatično. Oni su željeli znati kako biti blagoslovljen od Boga i kako izbjeći svaku Božansku sankciju
 - d. oni su izgleda podijelili svoje živote na svjetovno i sveto. Njihova hermeneutika utjecala je jedino na njihove religijske živote
 - e. zanimljivo je da je ovaj naglasak na Savezu bio razvijen odvojeno u religijski separatistički pokret esena od njihova "Učitelja Pravednosti"
3. esenska ili kumranska metoda hermeneutike:
 - a. uključuje suvremenost svega proročanstva u njihovu egzistencijalnu okolnost (*pešer*). Oni su reagirali na normativne židovske institucije njihova vremena. Sebe su vidjeli kao izabranu zajednicu kraja vremena koja se pripremala za Novo doba
 - b. njihova hermeneutička načela bila su (Brownlee, str. 60-62):
 - (1) svi drevni proroci koji su pisali imali su eshatološku referencu na njihovu zajednicu
 - (2) budući su drevni proroci pisali tajnovito, njihova su značenja morala biti utvrđena od posebnoga dolazećeg učitelja
 - (3) značenje drevnog proroka može se naći u različitim prijepisima njegovih tekstova (tekstualne ili pravopisne nepravilnosti)
 - (4) tekstualne varijante također su bile trag za tumačenje

- (5) primjena se može napraviti na temelju sličnih okolnosti u drugome stihu
 - (6) primjena se može napraviti na temelju alegorije
 - (7) značenje drevnoga proroka može se utvrditi s više od jedne odredbe ili etimologije pojmova
 - (8) ponekad je pravo značenje toliko skriveno da se koristi jedino značenje izvedeno iz sinonima
 - (9) ponekad se pravo značenje nalazi u preuređenju suglasnika hebrejske riječi
 - (10) ponekad se pravo značenje nalazi zamjenjivanjem sličnih slova u hebrejsku riječ
 - (11) ponekad se pravo značenje nalazi dijeljenjem riječi u dijelove i tumačenjem tih dijelova
 - (12) ponekad je pravo značenje skriveno uporabama skraćenica od strane proroka i samo druge skraćene mogu otkriti značenje
 - (13) često su bili korišteni drugi odlomci Pisma kako bi se rasvijetlio upitni odlomak
4. prvi skupljač posebnih hermeneutičkih smjernica bio je Hillel, babilonski starješina (30. g.pr.Kr. 9.). Hillel je bio liberalniji tumač svoga rabinskog para. Shammai je bio drugi, konzervativniji, tumač (Longenecker, str. 6). Hillelovo čuveno načelo bilo je (Strack, str. 94) u osnovi uporaba Pisma kako bi se tumačilo Pismo:
 - a. nađeni su u Abothu, de Rab. Nathan XXXVII i Tosefta Sanhedrin c 7 (Talmud):
 - (1) “Lako i teško” – ovo je bila temeljna uporaba niže istine kako bi se dalo opće načelo
 - (2) utjecaj analogije – ovo je bila žalba na slično sricanje ili rječnik kako se povezalo tumačenje dva odlomka zajedno
 - (3) građenje tumačenja mnogih tekstova na jedan ključni tekst
 - (4) građenje tumačenja mnogih tekstova na dva ključna teksta
 - (5) kretanje od općeg načela na poseban primjer ili obratno
 - (6) korištenje trećeg odlomka kako bi se vodilo do tumačenja dva naizgled suprotna ili višeznačna teksta
 - (7) korištenje općeg okvira kako bi se tumačio jedan stih
 - b. ovaj automatski tekstualni pristup proširili su Jišmael i Rashi (Farrar, str. 67).
 5. Filon glavni židovski alegorist (tj. neo-platonist, 20. g.pr.Kr. – 54.?):
 - a. Filon je bio židovski filozof iz Aleksandrije, Egipat. Bio je pod velikim utjecajem ranijeg alegoriste imenom Aristobul. On je nastojao stvoriti Mojsijevo Pismo sukladno svojoj filozofijskoj postavci uporabom alegoričnog, ne-povijesnog tumačenja temeljenog na neo-platonizmu i stoicizmu (Grant, str. 52; Farrar, str. 22)
 - b. Filon je imao hermeneutički precesan unutar judaizma u tehnici nazvanoj *sod* ili tajno značenje teksta što se može vidjeti i u esenskoj zajednici. To je uključivalo:
 - (1) igre riječi
 - (2) gematrija (numerologija)
 - (3) analogija
 - c. njegova načela bila se izvedena iz njegovih “*Quod Deus Immutabilis*, II.” i “*De Somniis*, 1:40” (Farrar, str. 22-23, 149-151; Mickelsen, str. 29):
 - (1) alegorizirati kad je izjava nedostojna Boga
 - (2) alegorizirati kad postoji mogućnost proturječja
 - (3) alegorizirati kad je alegorija očevidna
 - (4) alegorizirati kad je izričaj ili riječ udvostručena
 - (5) alegorizirati kad postoji izlišan pojam u rečenici
 - (6) alegorizirati kad postoji ponavljanje poznatih činjenica
 - (7) alegorizirati kad je izričaj promijenjen
 - (8) alegorizirati kad se koristi sinonim
 - (9) alegorizirati kad postoji moguća igra riječi
 - (10) alegorizirati kad se sricanje riječi lagano promijeni
 - (11) alegorizirati kad ne postoji ništa nepravilno u gramatičkome rodu, broju, ili glagolskome vremenu gramatičkih osobina
 6. od rabina Jišmaela (60. – 121.) trinaest čuvenih načela uzeto iz *Sifra*, Uvod:
 - a. ona su proširenje Hillelovih sedam načela Jišmael je zapisao za svoju izjavu: “Pismo koristi običan ljudski jezik”, Berakat, 31b
 - b. njegova načela bila su:
 - (1) zaključak se može povući iz manje pretpostavke do glavne pretpostavke i obrnuto

- (2) zaključak se može povući iz sličnosti riječi ili izričaja nađenih u odvojenim odlomcima
- (3) opća istina u jednome tekstu odnosi se na sve srodne tekstove
- (4) kad je generalizacija slijeđena specifikacijom, primjenjuje se samo ono što je specifično
- (5) kad je specifikacija slijeđena generalizacijom, primjenjuje se sve što se podrazumijeva u generalizaciji
- (6) ako je prvo generalizacija, onda specifikacija slijeđena drugom generalizacijom, jedna mora biti vođena onim što ta specifikacija podrazumijeva
- (7) kad zbog jasnoće, generalizacija zahtijeva specifikaciju ili obrnuto, onda se ne primjenjuju pravila 4 i 5
- (8) što god se prvo podrazumijeva u generalizaciji i kasnije je specificirano kako bi nas naučilo nešto novo, izričito je navedeno ne samo sebe radi, nego kako bi učilo nešto dodatno glede svih slučajeva podrazumijevanih u generalizaciji
- (9) ono što je prvo podrazumijevano u općem zakonu i kasnije specificirano kako bi se dodala još jedna odredba slična općem zakonu, specificirano je zato da ublaži, a ne poveća, jačinu te odredbe
- (10) što god se prvo podrazumijeva u općem zakonu i poslije specificira kako bi se dodala još jedna odredba što nije slična općem zakonu, specificirana je zato da ublaži u nekim vidovima, a u drugima da uveća jačinu te određene odredbe
- (11) što god se prvo podrazumijeva u općem zakonu i poslije specificira kako bi se odredila nova tema, pojmovi općeg zakona ne mogu se više primijeniti na to, osim ako Pismo izričito navodi da se oni primjenjuju
- (12) dvojbena riječ ili odlomak objašnjen je iz svoga okvira ili iz kasnijega izričaja
- (13) ako dva biblijska odlomka proturječe jedan drugom, oni mogu biti usklađeni jedno trećim odlomkom (Jacobs, str. 367-369)

7. rabin Eliezer ben Yose Ha-gelili (130. – 160.):

- a. kao što su načela rabina Jišmaela bila korištena za Toru, načela od rabina Eliezera primjenjuju se na druge dijelove Staroga zavjeta (hagadni tekstovi)
- b. ova su načela više sukladna s homilijama /propovijedima, pripovijetkama, i folklorom. Prvi ih je navodio Abulwalid ibn Gorrah. Kasnije ih je Samson iz Chinona uključio u *Sepher Kerithuth* [potvrda o razvodu – op.prev.]
- c. trideset i dva načela su (Starck, str. 96-98):
 - (1) čestice *'af, gam, eth* označavaju uključivanje
 - (2) čestice *'ak, rak, min* ukazuju na ograničenje, isključivanje, ili smanjenje
 - (3) kad su dvije od gore imenovanih ČESTICA pridružene, postoji dodatak
 - (4) kad su ograničavajuće ili isključujuće ČESTICE pridružene postoji pojačanje
 - (5) izričit zaključak od manjeg prema većem i obrnuto (Hillelova #11)
 - (6) kad se takav zaključak naprosto predložen
 - (7) isto kao Hillelova #2
 - (8) isto kao Hillelova #3
 - (9) skraćena ili eliptična frazeologija zahtijeva dodavanje izostavljenih pojmova
 - (10) ponavljanje se koristi za izvođenje naglaska
 - (11) okvir što je poremećen, to jest od Soph pasuk ili ikojim disjunktivnim naglaskom može biti pridružen drugom odlomku
 - (12) nešto je navedeno za usporedbu, ali u ovome procesu osvježeno je to samo (isto kao Hillelova #7)
 - (13) kad je Opća izjava slijeđena djelovanjem, onda je to određeno od prethodne (isto kao Hillelova #5)
 - (14) nešto važno uspoređeno je s nečim nevažnim što može olakšati jasnije razumijevanje (nije primjenjivo na Halakhu)
 - (15) isto kao Jišmaelova #13
 - (16) važna uporaba izričaja
 - (17) okolnost što nije jasno izrečena u načelnome odlomku upućuje na drugi odlomak, posebice s pogledom prema razumijevanju odlomak Tore iz odlomaka što nisu iz Tore (usp. Post 2:8 dopunjeno s Ez 28:13)
 - (18) spomenut je poseban slučaj neke vrste pojavaka, iako je značajna čitava vrsta
 - (19) izjava je dana s referencom na jedan subjekt, ali to je istinito i za drugi

- (20) izjava se ne slaže dobro s odlomkom u kojem se pojavljuje, ali je u skladu s drugim odlomkom i može se primijeniti na taj odlomak
- (21) nešto je uspoređeno s dvije stvari i tako su samo dobra svojstva od obje stvari pripisane tome
- (22) prijedlog što zahtijeva biti dopunjen iz usporednoga prijedloga
- (23) prijedlog služi za dopunu usporednoga prijedloga
- (24) ova raspra o prijedlozima primjenjuje se jedino na hadadičko tumačenje
- (25) izmijenjeno iz Jišamelove #8
- (26) uporaba parabole
- (27) odgovarajući važan broj
- (28) paronomazija, što je igra na riječi u kojima je upotrijebljen ista riječ u različitim značenjima ili su riječi slične u zvuku postavljene suprotno kako bi dale antitetičku snagu
- (29) gematrija:
 - (a) izračun numeričke vrijednosti slova
 - (b) tajni alfabet ili zamjena slova za druga slova
- (30) notarikon, što je kidanje riječi u dvije ili više manjih riječi, obrazloženje pojedinačnih slova kako bi što je više moguće riječi započelo s njima – slično akrostihu
- (31) nešto što prethodi smješteno je na drugo mjesto
- (32) mnogi biblijski odjeljci upućuju na kasnije razdoblje negoli onaj što prethodi i obrnuto.

IV. PROCJENA RABINSKIH METODOLOGIJA

A. Prednosti:

1. one pokazuju nakanu za standardiziranjem tumačenja
2. one nastoje biti tekstualno usredotočene
3. one nastoje dopustiti Pismu tumačiti Pismo
4. one pokazuju ograničenu uporabu okvira kao alatke u tumačenju.

B. Slabosti:

1. one imaju neka logička i zvučna načela, ali streme uzeti ih do krajnosti
2. one su tekstualno usredotočene, ali ne u običnome značenju izvornoga autora
3. one posve osporavaju povijesnu okolnost odlomka (Gilbert, str. 14)
4. one često propuštaju glavnu istinu odlomka a maksimaliziraju najmanje točke
5. one veličaju pisanje Mojsija, ali podcjenjuju preostala Pisma na drugo mjesto i isto ih tako tumače na mnogo lakši način (Gilbert, str. 20)
6. one stavljaju Usmenu predaju u par s Pismom
7. one koriste alegorične i mistične pristupe (tj. *Kabbalah*) na tekstu:
 - a. notarikon (razvijanje akronima ili inicijala na zadnje slovo hebrejske riječi)
 - b. gematrija (svako hebrejsko slovo daje numeričku vrijednost i slova što su dodana istome broju mogu biti uključena u tekstovima)
 - c. paronomazija (korištenje zvučnih igra kako bi se zamijenile različite riječi u tekstu)
 - d. temurah (preinačivanje riječi u tekstu kako bi se razvilo novo značenje).

V. NJIHOV UTJECAJ NA HERMENEUTIKU RANE CRKVE

A. Aleksandrija, Egipat (Farrar, str. 11,12):

1. alegorijski kršćanski pristup Klementa i Origena bio je očito pod utjecajem Filona i ozračjem aleksandrijskoga intelektualizma
2. ovo traženje skrivenoga značenja Pisma ishodilo je u četverostrukoj metodi hermeneutike, što je utjecala na Crkvu kroz Srednji vijek do Reformacije

B. u reakciji na alegorizaciju Aleksandrije, pristup što je više usmjeren na tekst razvio se u trećem stoljeću u Antiohiji, Sirija. Teško je odrediti je li tekstualni pristup bio pod utjecajem načela rabinskoga judaizma ili jednostavno reakcija na Aleksandriju. Oni nikad nisu u potpunosti koristili načela Hillela, ali izvjesni vidovi njegovih kodificiranih načela logički su odbitci o shvaćanju drevnog teksta. Neki bi primjeri bili:

1. okvir vodi značenje
2. Pismo tumači Pismo
3. uporaba usporednih odlomaka
4. nakana da se nađu odlomci što jasno određuju pojmove.

- C. To je van dosega ovoga proučavanja, ali mora se kratko izreći kako su židovske egzegeze Europe u Srednjem vijeku, takve kao što su Kimchi i Rashi, imale pozitivan utjecaj na hermeneutiku reformatora, kao što je Nikola Lyra.

VI. BIBLIOGRAFIJA

- Brownlee, W. H. "Biblical Interpretation Among the Sectararies of the Dead Sea Scrolls"; *Biblical Archaeology* 14 (1951): 60-62.
- Farrar, Frederic W., *History of Interpretation*. Macmillan, 1886.
- Gilbert, George Holley, *Interpretation of the Bible—A Short History*. Macmillan, 1908.
- Longenecker, Richard N. "Can We Reproduce the Exegesis of the New Testament?" *Tyndale Bulletin* 28 (1969.).
- Longenecker, Richard N., *Biblical Exegesis in the Apostolic Period* (II. izd.; Grand Rapids, MI; Vancouver: W.B. Eerdmans; Regent College Pub., 1999.), 2.
- Mickelsen, A. Berkeley, *Interpreting the Bible*; Grand Rapids, Eerdmans, 1963.
- Osborne, Grant, "Hermeneutics"; Deerfield, Illinois: Trinity Evangelical Divinity School. Fotokopirano.
- Patte, Daniel, *Early Jewish Hermeneutics in Palestine*; Society of Biblical Literature and Scholars Press, 1975.
- Ramm, Bernard, *Protestant Biblical Interpretation*; Grand Rapids: Baker, 1970.
- Roth, Cecil, izd. *Encyclopaedia Judaica*. Jerusalem: Keter. S. V. "Hermeneutics" od Louisa Jacobsa.
- Strack, Hermann L., *Introduction to the Talmud and Midrash*; Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1931.

D. Pavao koristi tri glavne metafore u ovome poglavlju:

1. pisma, 2. Poslanica Korinćanima 3:1-3:
 - a. pisma preporuke, 2. Poslanica Korinćanima 3:1
 - b. oni su pisma, 2. Poslanica Korinćanima 3:2
 - c. SZ-ne ploče, 2. Poslanica Korinćanima 3:3
2. stari i novi Savez, 2. Poslanica Korinćanima 3:6-11:
 - a. pisano nasuprot duhovnome, 2. Poslanica Korinćanima 3:3,6
 - b. ubiti nasuprot dati život, 2. Poslanica Korinćanima 3:6
3. prekivalo, 2. Poslanica Korinćanima 3:7.12-16:
 - a. Mojsije, 2. Poslanica Korinćanima 3:12
 - b. Židovi Pavlova vremena, 2. Poslanica Korinćanima 3:14
 - c. vjernici, 2. Poslanica Korinćanima 3:14-16.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 3:1-3

¹Počinjemo li preporučivati sami sebe ponovno? Ili trebamo li, kao neki, pisma preporuke za vas ili od vas? ²Vi ste naše pismo, pisano u našim srcima, znano i čitano od svih ljudi; ³bivajući očitovanima da ste vi pismo od Krista, o kojem se mi brinemo, pisano ne s tintom nego s Duhom živoga Boga, ne na pločama od kamena nego na pločama ljudskih srca.

3:1 Gramatički oblik oba pitanja u 2. Poslanici Korinćanima 3:1 očekuje "ne" odgovor. Teško je znati je li Pavao bio sarkastičan ili slomljena srca.

▣ **"preporučivati"** Ova riječ je složenica od "smjestiti" i "zajedno", što se koristi metaforički za pokazivati, uokviriti zajedno, ili preporučiti:

1. pokazivati (usp. Rim 3:5; 5:8; 2. Kor 7:11; Gal 2:18)
2. izdržati (usp. Kol 1:17)
3. preporučiti (usp. Rim 16:1; 2. Kor 3:1; 4:2; 5:12; 6:4; 10:12.18; 12:11).

▣ **“kao neki”** Pavao koristi ovaj pojam često u 2. Poslanici Korinćanima zbog sukoba s agresivnim krivim učiteljima iz Palestine koji su pokušavali uzdizati sami sebe suprotstavljajući se Pavlu i njegovoj pozadini i njegovu Evanđelju (usp. 2. Kor 3:2; 2:17; 10:2). On isto tako koristi taj izričaj u negativnome smislu u 1. Korinćanima za povezivanje djelovanja i uvjerenja nekih članova crkve (usp. 2. Kor 4:18; 15:12).

▣ **“pisma preporuke”** Rana crkva usvojila je proceduru pisama preporuke za osiguranje pravovjernosti i vjerodostojnosti putujućih službenika (usp. Djela 18:27; Rim 16:1; 1. Kor 16:3.15-18; Fil 2:29-30; 3. Iv stih12).

3:2 “Vi ste naše pismo, pisano u našim srcima” Pavao tvrdi kako on ne treba pismo da preporuči sebe ovoj crkvi (ili od ove crkve), jer je on njen duhovni utemeljitelj kao što je Krist njen Spasitelj i Gospodin. Oni su bili pismo njegova tijela-i-krvi (usp. 2. Kor 3:3).

Izričaj “pisano u našim srcima” je PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA. Pavao je ljubio ovu crkvu. Oni su stalno bili u njegovu srcu i umu. PASIVNO STANJE podrazumijeva da je Bog /Krist /Duh posrednik (usp. 2. Kor 3:3), koji proizvodu Pavlovu ljubav.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:22: Srce.](#)

▣ **“znano i čitano”** Postoji igra zvuka između ove dvije grčke riječi (tj. *ginōskomenē* i *anaginōskomenē*, usp. 2. Kor 1:13). Obje su PREZENTI PASIVNIH PARTICIPA.

▣ **“od svih ljudi”** Ovo je uporaba pojma “svih” tamo gdje on nije uključiv (usp. Rim 11:26). To je očito hiperbola, toliko uobičajena u židovskoj književnosti (usp. Mt 5:29-30.38-42; 6:24; 7:3-5; 23:23-24).

3:3 “bivajući očitovanima” Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 2:14.

▣ **“ste vi pismo od Krista”** Vjernici moraju jasno otkriti Krista svojim porivima, riječima, i djelovanjima. Kako mi živimo odražava se na Njegov ugled!

▣ **“o kojem se mi brinemo”** [Vidjeti Posebnu temu dolje: Služeće vodstvo.](#)

POSEBNA TEMA: SLUŽEĆE VODSTVO

I. U SZ-u (“Moj Sluga”)

Ovo je bio naslov poštovanja i poziva (BDB 713, KB 774).

A. Koristio se u skupnome smislu:

1. patrijarsi kao skupina – Ponovljeni zakon 9:27
2. proroci – 2. Knjiga o Kraljevima 9:7; 17:13; Ezra 9:11; Knjiga proroka Jeremije 7:25; 26:5; 29:19; 35:15; 44:4
3. Izrael – Psalam 105:6; 136:22; Knjiga proroka Izaije 41:8-9; 42:18-19; 44:1.2.21; 45:4; 48:20; 49:3; Jeremija 30:10; 46:27.28
4. Septuaginta dodaje izričaj Knjizi proroka Izaije 42:1, što čini da upućuje na nacionalni Izrael (“Jakob je moj sluga, Ja ću mu pomoći; Izrael je moj odabrani”).

B. Koristio se u pojedinačnome smislu:

1. Abraham – Knjiga Postanka 26:24; Psalam 105:6
2. Job – Knjiga o Jobu 1:8; 2:3; 42:7.8
3. Izak – Knjiga Postanka 24:14
4. Jakov – 1. Knjiga Ljetopisa 16:13; Psalam 105:6; Knjiga proroka Ezekiel 28:25
5. Mojsije – Knjiga Izlaska 14:31; Brojevi 12:7-8; Ponovljeni zakon 34:5; Knjiga o Jošui 1:1-2.7.13.15
6. Jošua – Knjiga o Jošui 24:29; Suci 2:8
7. Kaleb – Knjiga Brojeva 14:24
8. David – Knjiga proroka Ezekiel 37:25
9. Zerubabel – Knjiga proroka Hagaja 2:23
10. Salamon – 1. Knjiga o Kraljevima 3:8
11. Izaija – Knjiga proroka Izaije 20:3; 44:26
12. Isus – Evanđelje po Mateju 12:15-21 navodi Knjigu proroka Izaije 42:1-4.

II. U NZ-u (posebice Poslanica Korinćanima)

Božji vođe su darovi crkvi (Ef 4:11), ali oni su ipak sluge, ne šefovi! Pavao koristi nekoliko pojmova za naslovljavanje zamisli o sluzi /službujućem u korintskim pismima:

A. kućna pomoć (izvorno “podići prašinu”):

1. *diakonos*, 1. Poslanica Korinćanima 3:5; 2. Korinćanima 3:6; 6:4; 11:15 (dva puta).23
2. *diakonia*, 1. Poslanica Korinćanima 16:15; 2. Korinćanima 3:7.8.9 (dva puta); 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1.13; 11:8
3. *dialoneō*, 2. Poslanica Korinćanima 3:3

B. sluga ili asistent, *hupēretēs* (u NZ-u korišteno o mnogima različitim vrstama poslužitelja), 1. Poslanica Korinćanima 4:1

C. rob (onaj koji je vlasništvo i usmjeravan od drugoga):

1. *doulos*, 1. Poslanica Korinćanima 7:21.22 (dva puta).23; 2. Korinćanima 4:5
2. *douloō*, 1. Poslanica Korinćanima 9:19

D. suradnik, su-pomagač (složenica *sun* + radnik), *sunergos*, 2. Poslanica Korinćanima 1:24

E. opskrbljivač (izvorno onaj koji financira zbor):

1. *chorēgeō*, 1. Poslanica Korinćanima 9:10
2. *epichorēgeō*, 2. Poslanica Korinćanima 9:10

F. službujući (korišteno u Septuaginti za Josipa Potifaru, Jošui Mojsiju, Samuela Eliju, Abišaja Davidu i levitima Izraelu [*leitourgia*, tj. opći pojam za službu u Septuaginti, 2. Kor 9:12]).

Svi od ovih pojmova pokazuju Pavlovo razumijevanje službe. Vjernici pripadaju Kristu. Kao što je Krist služio druge (usp. Mk 10:45), vjernici služe druge (usp. 1. Iv 3:16). Crkveno vodstvo je službujuće vodstvo (usp. Mt 20:20-28; Mk 10:32-45; Lk 22:24-27). Ovi bahati, ponosni frakcionaši u Korintu potpuno su krivo shvatili Evanđelje i promašili razumjeti Isusovo srce i službu!

Vjernici su dio obitelji. Cilj nije usmjeren prema pojedinačnome vjerniku nego prema zdravlju i rastu Tijela, obitelji, njive, hramske građevine (sve NZ-ne skupne metafore). Svaki je vjernik nadaren (usp. 1. Kor 12:11) za zajedničko dobro (usp. 1. Kor 12:7). Mi smo spašeni kako bismo služili!

▣ (3:3) “**Duhom živoga Boga**” Terminologija što upućuje na Trojedinoga Boga vrlo je tečna. Na Duh se često upućuje kao na Duh Isusov (usp. Rim 8:9; 2. Kor 3:17; Gal 4:6; 1. Pt 1:11; [vidjeti Posebnu temu dolje: Isus i Duh](#)). Ovdje je ista vrsta tečnosti usmjerena prema Ocu. Naslov “živoga Boga” je igra na YHWH, što je oblik hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14; [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo, D.](#)). Opisni naslov je uobičajen za Oca u NZ-u (usp. Mt 16:16; 26:63; Djela 14:15; Rim 9:26; 2. Kor 6:16; 1. Sol 1:9; 1. Tim 3:15; 4:10; Heb 3:12; 9:14; 10:31; 12:22; Otk 7:2). U SZ-u poganski idoli bili su beživotni. Oni nisu mogli odgovoriti ili su bili mrtav dio godine (tj. zime) slijedeći prirodne cikluse plodnosti. YHWH je jedini istinski živi, uvijek-živi Bog!

POSEBNA TEMA: ISUS I DUH

Postoji tečnost između djela Duha i Sina. G. Campbell Morgan rekao je kako je najbolje ime za Duha “drugi Isus” (međutim, oni su različite, vječne Osobe). Slijedi kratak pregled usporedbe djela i naslova Sina i Duha:

1. Duh je nazvan “Duh Isusa” ili sličnim izričajima (usp. Rim 8:9; 2. Kor 3:17; Gal 4:6; 1. Pt 1:11)
2. obojica su nazvani istim pojmovima:
 - a. “istina”:
 - 1) Isus (Iv 14:6)
 - 2) Duh (Iv 14:17; 16:13)
 - b. “zagovornik”:
 - 1) Isus (1. Iv 2:1)
 - 2) Duh (Iv 14:16.26; 15:26; 16:7)

- c. "Svet":
 - 1) Isus (Mk 1:24; Lk 1:35; Djela 3:14; 4:27.30)
 - 2) Duh (Lk 1:35)
- 3. obojica su uvijek prisutni u vjericima:
 - a. Isus (Mt 28:20; Iv 14:20.23; 15:4-5; Rim 8:10; 2. Kor 13:5; Gal 2:20; Ef 3:17; Kol 1:27)
 - b. Duh (Iv 14:16-17; Rim 8:9.11; 1. Kor 3:16; 6:19; 2. Tim 1:14)
 - c. Otac (Iv 14:23; 2. Kor 6:16)
- 4. zadatak Duha je dovesti svjedoke Isusu (usp. Iv 15:29; 16:13-15).

▣ (3:3) "ne na pločama od kamena nego na pločama ljudskih srca" Ovo se izgleda odnosi na davanje Zakona u Knjizi Izlaska 31:18 i na obećanje Novoga saveza (usp. Jer 31:31-34 i Ez 36:22-38). To je očito oprečje između Staroga saveza kao vječnoga Zakona nasuprot Novome savezu kao nutarnjemu (tj. novo srce, novi um, i novi duh, usp. Ez 11:19; 36:26).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 3:4-6

⁴Takvo pouzdanje mi imamo kroz Krista prema Bogu. ⁵Ne da smo mi sposobni sami po sebi smatrati išta kao da dolazi od nas samih, nego je naša sposobnost od Boga, ⁶koji nas je i osposobio kao sluge novoga saveza, ne slova nego Duha; jer slovo ubija, a Duh daje život.

3:4 "pouzdanje" Ovo je još jedan Pavlovski pojam korišten uglavnom u 2. Poslanici Korinćanima. Dolazi od istoga grčkog korijena kao vjera, pouzdanje, povjerenje (tj. *peithō* i *pistis*, *pisteuō*). U osnovi znači pouzdanje, povjerenje, ili uvjerenost:

1. pozitivan okvir:
 - a. Pavlovi naumi putovanja, 2. Poslanica Korinćanima 1:15
 - b. Pavlovo pouzdanje u Boga kroz Krista, 2. Poslanica Korinćanima 3:4
 - c. Pavlovo povjerenje u Tita, 2. Poslanica Korinćanima 8:22
 - d. Pavlovo pouzdanje u Krista, Poslanica Efežanima 3:12
2. negativan okvir:
 - a. Pavao želi biti dobroćudan s njima, 2. Poslanica Korinćanima 10:2
 - b. Pavlova nevoljka usporedba njegovih uvjerenja s krivim učiteljima, Poslanica Filipljanima 3:4.

3:5 "Ne da smo mi sposobni sami po sebi" Grčki pojam *hikanos* uobičajen je u NZ-u i korišten u dva smisla:

1. brojnost nečega (usp. 2. Kor 11:30), čak i vremena
2. odgovarajuće, primjereno (usp. 2. Kor 2:6), mjerodavno, osposobljeno, sposobno, ili adekvatno.

Ovaj drugi smisao upotrijebljen je ovdje. Pavao izražava svoj osjećaj nedostojnosti koristeći ovaj pojam u 1. Poslanici Korinćanima 15:9. On također tvrdi da službenici Evandjelja nisu dostojni sami po sebi u 2. Korinćanima 2:16 i 3:5.

Ipak, čak kao što smo i mi nedovoljni sami sebi, Bog nas je pozvao i osnažio nas kao Svoje predstavnike (usp. 2. Kor 3:6; 2. Tim 2:2). Mi smo dorasli u Njemu (usp. Kol 1:12).

▣ "smatrati" Ovo je pojam *logizomai*, kojeg je Pavao upotrijebio trideset i četiri puta, ali sedam puta manje od ostatka u NZ-u (usp. 2. Kor 3:5; 5:19; 10:2.7; 11:5; 12:6). Upućuje na Pavlov logički prikaz istina i onda kao ohrabrenje za jasnije razmišljanje o ovome problemu.

Ovaj pojam je glavna teološka riječ zbog:

1. njene uporabe u Septuaginti za personaliziranu istinu (usp. the *New International Dictionary of NT Theology*, tom 3, str. 823)
2. njegove uporabe u Knjizi Postanka 15:6, što Pavao koristi kako bi opravdao SZ-nu pravednost temeljenu na besplatnome Božjem daru kroz vjeru (usp. Rim 4:3)
3. to može biti tehnički pojam što su koristili sofisti u svojim retoričkim prikazima (vidjeti Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*).

Suvremeni vjernici trebali bi također pažljivo razmotriti u što vjeruju o vjeri i zašto. Naše mentalne i verbalne sposobnosti dio su slike Božje u čovječanstvu. Mi moramo štovati Boga sa svima našim mislima (usp. LXX Pnz 6:5; Mt 22:37). Trebamo biti kadri dati iskaz o nadi što je u nama (usp. 1. Pt 3:15). Moramo misliti kroz naša uvjerenja o vjeri za našu vlastitu postojanost i evangelizaciju.

3:6 “sluge novoga saveza” Vau, vau! Iznenadujuće za židovski narod, “Novi” Savez (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-36). Isus je koristio ovu terminologiju na Posljednjoj večeri (tj. Mt 26:28; Mk 14:24; Lk 22:20).

▣ **“ne slova nego Duha”** Postoje nizovi usporedba:

1. pisano nasuprot duhovnome, 2. Poslanica Korinćanima 3:3 i 6
2. slovo nasuprot Duha, 2. Poslanica Korinćanima 3:6
3. stara služba nasuprot duhovnoj službi, 2. Poslanica Korinćanima 3:7
4. služba povezana s osudom nasuprot službe povezane s ispravnim stavom, 2. Poslanica Korinćanima 3:9
5. ono što je prošlo nasuprot onome što je trajno, 2. Poslanica Korinćanima 3:11
6. prekrivalo ostaje nepodignuto nasuprot pokrivalo je uklonjeno, 2. Poslanica Korinćanima 3:14.

Pavao suprotstavlja stari i novi Savez, ali zapravo suprotstavlja srce vjere (usp. Rim 2:29; 7:6) nasuprot glavi vjere (tj. legalizam, ljudsko vršenje, samo-pravednost).

▣ **“slovo ubija”** Ovo se izgleda odnosi na prvenstvenu svrhu Mojsijevskoga Zakona. Bio je dat ne da bi dao život, nego kako bi naglasio i otkrio našu grješnost (usp. Rim 7:9-11; Gal 3:10). Zakon donosi osudu (usp. Rim 5:13), gnjev (usp. Rim 4:15), i smrt (usp. Rim 7:19; 2. Kor 3:6). Vidjeti George E. Ladd's *A Theology of the New Testament*, str. 495-510. Mjesto Zakona također se jasno vidi u Poslanici Rimljanima 3:20; 5:20; 10:4; Galaćanima 3:24-25. Odnos između NZ-noga vjernika i SZ-noga Zakona bilo je uvelike zbujujući problem. Meni izgleda da, temeljeno na svim odlomcima NZ-a, kršćanin nije pod SZ-nim Zakonom (usp. Rim 6:14; Gal 5:18). To nije zato jer je SZ-ni Zakon prošao, nego zato jer NZ-ni kršćanin ispunjava SZ-ni Zakon u odnosima Božje ljubavi s nama što se vidi u vjernikovoju ljubavi za druge (usp. Rim 13:8-10; Gal 5:14). Svrha Zakona je dovesti Krista palome čovječanstvu, kako bi ih iskupio. Međutim, samo zato jer SZ-ni Zakon nije sredstvo spasenja ne znači da on nije Božja volja za ljudstvo u društvu (usp. Mt 5:17; Rim 8:4).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Pavlovo gledište o Mojsijevskome Zakonu.](#)

POSEBNA TEMA: PAVLOVO GLEDIŠTE O MOJSIJEVSKOME ZAKONU

Dobar je i od Boga je (usp. Rim 7:12.16):

- A. to nije put pravednosti i prihvaćanja od strane Boga (čak može biti i prokletstvo, usp. Gal 3). [Vidjeti Posebnu temu dolje: Mojsijevski Zakon i kršćanin.](#)
- B. još uvijek je on Božja volja za vjernike zato što je to Božja samo-objava (Pavao često navodi SZ kako bi presvjedočio i/ili ohrabrio vjernike)
- C. vjernici su upoznati kroz SZ (usp. Rim 4:23-24; 15:4; 1. Kor 10:6.11), ali nisu spašeni kroz SZ (usp. Djela 15; Rim 4; Gal 3; Heb). On djeluje u posvećenju ali ne u opravdanju
- D. on djeluje u Novome savezu kako bi:
 1. pokazao grješnost (usp. Gal 3:15-29)
 2. vodio iskupljeno čovječanstvo u društvu
 3. obavijestio kršćane o etičkim odlukama.

On je taj teološki spektar vezan na Zakon, od prokletstva (usp. Gal 3:10-13) i smrti do blagoslova i trajnosti što uzrokuje poteškoću u pokušavanju razumijevanja Pavlova gledišta o Mojsijevskome Zakonu. U *A Man in Christ*, James Stewart pokazuje Pavlovo paradoksalno razmišljanje i pisanje:

“Očekivali biste čovjeka koji se postavlja kao onaj koji gradi sustav razmišljanja i doktrine kako bi što je moguće točnije odredio značenje pojmova što je upotrijebio. Očekivali biste da on smjera na točnost u frazeologiji svojih vodećih zamisli. Mogli biste zahtijevati da bi riječ, što je pisac jednom upotrijebio na određen način, trebala nositi taj smisao diljem čitavog teksta. Ali očekivati to od Pavla znači biti razočaran. Većina frazeologije je tečna, ne stroga... ‘Zakon je svet’ on piše: ‘Uživam u Božjem zakonu u unutarnjem čovjeku’ (usp. Rim 7:12.22) ali jasan je i drugi pogled na *nomos* zbog čega na drugom mjestu kaže: ‘Krist nas je otkupio od prokletstva zakona’ (usp. Gal 3:13)” (str. 26).

POSEBNA TEMA: MOJSIJEVSKI ZAKON I KRŠĆANIN

- A. Zakon je nadahnuto Pismo i vječan je (usp. Mt 5:17-19).
- B. Zakon kao način spasenja je ništavan i uvijek je bio, ali čovječanstvo je moralo vidjeti da su njegovi /njeni naponi uzaludni (usp. Mt 5:20.48; Rim 7:7-12; Gal 3:1 i dalje; Jak 2:10).
- C. Evanđelje Kristovo jedini je put do Boga (usp. Iv 14:6; Rim 3:21; Gal 2:15-21; Heb 8:12).
- D. Stari zavjet još je uvijek koristan vjernicima kao Božja volja za ljude u društvu (posebice “Deset riječi” [Deset zapovijedi]), ali ne kao put /način spasenja (tj. djeluje u posvećenju ali ne u opravdanju). Vjerski obredi Izraela (žrtveni sustav, sveti dani, građanski i religijski zakoni) prošli su ali Bog još uvijek govori kroz SZ. Odredbe spomenute u Djelima apostolskim 15:20 upućuju samo na pitanje zajedništva, ne spasenja.
- E. Ključni tekstovi o SZ-u i njegovu odnosu prema NZ-nim vjernicima su:
 1. Sabor u Jeruzalemu iz Djela apostolskih 15
 2. teološki sažetak poruke Evanđelja u Poslanici Galaćanima 3
 3. usporedba Mojsijevskoga Saveza (SZ) s Isusovim Novim Savezom (NZ) u Poslanici Hebrejima. Ona koristi nekoliko skupina za slikoviti prikaz nadmoćnosti NZ-a
 4. [vidjeti Posebnu temu gore: Pavlovo gledište o Mojsijevskome Zakonu.](#)

▣ (3:6) “Duh daje život” Ovaj okvir ne osigurava hermeneutičku metodu! Ovaj se odlomak ne odnosi na povijesno-gramatičku metodu biblijske hermeneutike nasuprot alegorijskoj metodi. Prvenstveno se odnosi na razliku između svrhe SZ-a i svrhe NZ-a.

Još više o tome pitanju, uloga srca – vjere u Božje izvore (usp. Iv 6:63) nasuprot pouzdanja u ljudske izvore (tj. znanje, djela, rasni stav). Ključ je Božja ljubav, Kristovo djelo, i osposobljavanje Duha. Zabilježite da su i ubijanje slova i životodajni Duh PREZENTI AKTIVNIH INDIKATIVA.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Osobnost Duha.](#)

POSEBNA TEMA: OSOBNOST DUHA

U SZ-u “Duh Božji” (tj. *ruach*) bio je sila koja je izvršavala YHWH-in cilj, ali postoji mali nagovještaj da je ona bila osobna (tj. SZ-ni monoteizam, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)). Međutim, u NZ-u otkrivena je puna osobenost i osobnost Duha:

1. On može biti huljen (usp. Mt 12:31; Mk 3:29)
2. On uči (usp. Lk 12:12; Iv 14:26)
3. On svjedoči (usp. Iv 15:26)
4. On dokazuje krivnju, upućuje (usp. Iv 16:7-15)
5. On je nazvan “tko” (tj. *hos*, usp. Ef 1:14)
6. On može biti ožalošćen (usp. Ef 4:30)
7. On može biti gašen (usp. 1. Sol 5:19)
8. On se može oduprijeti (usp. Djela 7:51)
9. On se zalaže za vjernike (usp. Iv 14:26; 15:26; 16:7)
10. On slavi Sina (usp. Iv 16:14).

Trojstveni tekstovi (ovdje su tri od mnogih, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Trojstvo](#)) također govore o tri Osobe:

1. Evanđelje po Mateju 28:19
2. 2. Poslanica Korinćanima 13:14
3. 1. Petrova poslanica 1:2.

Iako je grčka riječ “duh” (*pneuma*) NEUTRALNOGA RODA, kad upućuje na Duha, NZ često koristi MUŠKI ROD POKAZNOGA PRIDJEVA (usp. Iv 16:8.13-14).

Duh je povezan s ljudskom djelatnošću:

1. Djela apostolska 15:28
2. Poslanica Rimljanima 8:26
3. 1. Poslanica Korinćanima 12:11

4. Poslanica Efežanima 4:30.

Na samome početku Djela apostolskih, naglašena je uloga Duha (kao u Iv). Pedesetnica nije bila početak djelovanja Duha, nego novo poglavlje. Isus je uvijek imao Duha. Njegovo krštenje nije bilo početak djelovanja Duha, nego novo poglavlje. Duh je učinkovito sredstvo Očevog cilja što je obnova svih ljudi stvorenih u Njegovoj slici ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum!](#))!

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 3:7-11

⁷Ali ako je služba smrti, slovima upisana na kamenju, došla sa slavom, tako da sinovi Izraela nisu mogli gledati pozorno u lice Mojsija zbog slave njegova lica, sjaja *kao* što je bio, ⁸kako će služba Duha izostati da ne bude čak s većim sjajem? ⁹Jer ako služba osude ima slavu, mnogo više služba pravednosti obiluje u slavi. ¹⁰Jer uistinu ono što je imalo sjaj, u ovome slučaju nema sjaj zbog sjaja koji nadmašuje *to*. ¹¹Jer ako je ono što iščezava *bilo* sa sjajem, mnogo više ono što ostaje *jeste* u sjaju.

3:7 “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegove književne svrhe.

▣ **“služba smrti, slovima upisana na kamenju”** Svrha Zakona bila je pokazati grješnost (usp. Gal 3:24). Ovaj odjeljak, 2. Poslanica Korinćanima 3:7-18, rabinski je *Midraš* Knjige Izlaska 34:23-35. Postoji trostruka uporaba metafore o “pokrivalu”:

1. Mojsije
2. sadašnji Židovi
3. vjernici.

Stari Savez napisan je prstom Božjim na pločama od kamena na brdu Sinaj (usp. Izl 19-20). Novi Savez, također napisan od Boga, na srcima je vjernih sljedbenika (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38). Prvi je okarakteriziran poslušnošću vječnome kôdu, ali drugi, poslušnošću unutarnjem odnosu.

▣ **“došla sa slavom”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[kabar\] \(SZ\).](#)

▣ **“nisu mogli gledati pozorno u lice Mojsija zbog slave njegova lica, sjaja *kao* što je bio”** Ovo se odnosi na Knjigu Izlaska 34:30-35. Postojala je velika raspra o ovome odlomku. Neki misle da je Mojsije prekrivio svoje lice kako bi Izraelite očuvao od gledanja sjaja slave (usp. 2. Kor 3:7.13). Drugi, međutim, misle da je Mojsije prekrivio svoje lice kako Izraeliti ne bi mogli stajati u Božjoj slavi zbog svojih grijeha.

3:8 Ovaj stih je oprečje Mojsijevoj službi, koja je odražavala Božju slavu sa službom Duha koji dijeli Očevu slavu.

3:9 “ako” Ovo je još jedan PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegove književne svrhe.

▣ **“služba osude”** Kakvo opisivanja staroga Saveza.

▣ **“služba pravednosti”** SZ proizveo je osudu za većinu Abrahamove djece. NZ proizvodi pravednost za svu Adamovu djecu samo ako će vjerovati u Božje dovršeno djelo u Kristu i vabljenje Duha.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Pravednost.](#)

POSEBNA TEMA: PRAVEDNOST

“Pravednost” je toliko ključna tema da učenik Biblije mora osobno proširiti proučavanje te zamisli.

U SZ-u Božja je osobina opisana kao “pravičan” ili “pravedan” (GLAGOL, BDB 842, KB 1003; IMENICA MUŠKOGA RODA, BDB 841, KB 1004; IMENICA ŽENSKOGA RODA, BDB 842, KB 1006). Sâm mezopotamijski pojam dolazi od “riječne trstike” što je bila upotrebljavana kao gradbeno oruđe za procjenu vodoravno točnih zidova i bedema. Bog odabire pojam da bude korišten metaforički za Njegovu osobnu narav. On je ravna oštrica (ravvalo) kojom je sve procijenjeno. Ova zamisao potvrđuje Božju pravednost kao i Njegovo pravo da sudi.

Čovjek je bio stvoren u slici Božjoj (usp. Post 1:26-27; 5:1.3; 9:6). Čovječanstvo je bilo stvoreno za zajedništvo s Bogom (tj. Post 3:8). Čitavo je Stvorenje pozornica ili pozadina za uzajamno djelovanje Boga i čovječanstva. Bog je želio da Ga Njegovo vrhunsko Stvorenje, čovječanstvo, poznaje, ljubi Ga, služi Mu, i bude kao On! Odanost čovječanstva bila je ispitana (usp. Post 3) i prvotni par pao je na ispitu. To je ishodilo raskolom međusobnoga odnosa Boga i ljudstva (usp. Rim 5:12-21).

Bog je obećao da će popraviti i obnoviti zajedništvo (usp. Post 3:15; [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#)). On to čini kroz Svoju vlastitu volju i Svoga vlastitog Sina. Ljudi su bili nesposobni obnoviti taj prijekid (usp. Rim 1:18 - 3:20; Otk 5).

Nakon Pada, Božji prvi korak prema obnovi bila je zamisao o Savezu temeljena na Njegovu pozivu te pokajanju, vjernosti, poslušnome odazivu čovječanstva (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38). Zbog Pada, ljudi su bili nesposobni primjereno djelovati (usp. Rim 3:21-31; Gal 3). Osobno je Bog morao poduzeti početni korak kako bi obnovio ljude koji su prekršili Savez. On je to učinio:

1. proglašavanjem čovječanstva pravednim kroz Kristovo djelo (tj. sudska pravednost)
2. besplatnim davanjem pravednosti čovječanstvu kroz Kristovo djelo (tj. pripisana pravednost)
3. osiguravanjem obitavajućeg Duha koji proizvodi pravednost (tj. Kristo-sličnost, obnova Božje slike) u čovječanstvu.
4. obnavljanjem zajedništva Vrta Eden (usporediti Post 1 – 2 s Otk 21 – 22).

Međutim, Bog zahtijeva zavjetni odaziv. Bog određuje (tj. besplatno daje, tj. Rim 5:8; 6:23) i osigurava, ali ljudi se moraju odazvati i nastavljati se odazivati u:

1. pokajanju
2. vjeri
3. načinom života poslušnosti
4. ustrajnosti.

Pravednost je, stoga, zavjetno, uzajamno djelovanje između Boga i Njegova vrhunskog Stvorenja, temeljena na Božjoj naravi, Kristovom djelu, i omogućavanju Duha, kome se svaki pojedinac mora osobno i neprestano primjereno odazivati. Zamisao je nazvana “opravdanje milošću po vjeri” (tj. Ef 2:8-9). Zamisao je otkrivena u Evanđeljima, ali ne u ovim pojmovima. Prvenstveno ju je odredio Pavao, koji koristi grčki pojam “pravednost” u njegovim raznovrsnim oblicima više od 100 puta.

Pavao, koji je bio školovan rabin, koristi pojam *dikaio sunē* u njegovu hebrejskome smislu pojma *tsaddiq* korištenog u Septuaginti, a ne uzima ga iz grčke književnosti. U grčkim pisanjima pojam je povezan s nekim tko se prilagodio očekivanjima božanstva i društva (tj. Noa, Job). U hebrejskome smislu uvijek je građen u pojmovima Saveza ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Savez](#)). YHWH je pravičan, etički, moralan Bog. On želi da Njegovi ljudi odražavaju Njegovu narav. Iskupljeno čovječanstvo postaje novo stvorenje (usp. 2. Kor 5:17; Gal 6:15). Ova novina ishodi novim načinom života pobožnosti (usp. Mt 5 - 7; Gal 5:22-24; Jak; 1. Iv). Budući je Izrael bio teokracija nije bilo jasnog obrisa između svjetovnog (društvena mjerila) i svetog (Božja volja). Ova razlika izražena u hebrejskim i grčkim pojmovima prevodila se u engleskome kao “pravda” (u odnosu na društvo) i “pravednost” (u odnosu na religiju).

Isusovo Evanđelje (dobre vijesti) jeste to da je palo čovječanstvo obnovljeno za zajedništvo s Bogom. To je bilo potpuno dovršeno kroz Očevu ljubav, milosrđe, i milost; Sinov život, smrt, i uskrsnuće; snubljenje te privlačenje Duha Evanđelju. Opravdanje je besplatno Božje djelo, ali ono mora biti posljedica pobožnosti (Augustinov stav, što odražava oboje i naglasak Reformacije na slobodi Evanđelja te rimokatolički naglasak na promijenjenom životu ljubavi i vjernosti). Za reformatore je pojam “Božja pravednost” OBJEKTNI GENITIV (tj. djelo grješnoga čovječanstva prihvatljivo Bogu [položajno posvećenje], dok je za katolike to SUBJEKTNI GENITIV, što je tijekom postajanja sve sličniji Bogu [iskustveno napredujuće posvećenje]. U stvarnosti je to zasigurno oboje!!).

Po mome mišljenju sve u Bibliji od Knjige Postanka 4 – Otkrivenja 20 jest zapis Božjeg obnavljanja zajedništva Edena. Biblija započinje s Bogom i čovječanstvom u zajedništvu u zemaljskoj okolnosti (usp. Post 1 – 2) i Biblija završava s istom okolnošću (usp. Otk 21 – 22). Božja slika i svrha bit će obnovljeni!

Za potkrepu gornjih rasprava zabilježite sljedeće odvojene NZ-ne odlomke što slikovito prikazuju grčku skupinu riječi:

1. Bog je pravedan (često povezano s Bogom kao Suceom):
 - a. Poslanica Rimljanima 3:26
 - b. 2. Poslanica Solunjanima 1:5-6
 - c. 2. Timoteju poslanica 4:8
 - d. Otkrivenje 16:5
2. Isus je pravedan:
 - a. Djela apostolska 3:14; 7:52; 22:14 (naslov Mesije)
 - b. Evanđelje po Mateju 27:19
 - c. 1. Ivanova poslanica 2:1.29; 3:7
3. Božja volja za Njegovo Stvorenje je pravednost:
 - a. Levitski zakonik 19:2
 - b. Evanđelje po Mateju 5:48 (usp. Mt 5:17-20)
4. Božja sredstva osiguravanja i stvaranja pravednosti:
 - a. Poslanica Rimljanima 3:21-31
 - b. Poslanica Rimljanima 4
 - c. Poslanica Rimljanima 5:6-11
 - d. Poslanica Galaćanima 3:6-14
5. dano od Boga:
 - a. Poslanica Rimljanima 3:24; 6:23
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 1:30
 - c. Poslanica Efežanima 2:8-9
6. primljeno vjerom:
 - a. Poslanica Rimljanima 1:17; 3:22.26; 4:3.5.13; 9:30; 10:4.6.10
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 5:7.21
7. kroz djela Sina:
 - a. Poslanica Rimljanima 5:21
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 5:21
 - c. Poslanica Filipljanima 2:6-11
8. Božja volja je da Njegovi sljedbenici budu pravedni:
 - a. Evanđelje po Mateju 5:3-48; 7:24-27
 - b. Poslanica Rimljanima 2:13; 5:1-5; 6:1-23
 - c. Poslanica Efežanima 1:4; 2:10
 - d. 1. Timoteju poslanica 6:11
 - e. 2. Timoteju poslanica 2:22; 3:16
 - f. 1. Ivanova poslanica 3:7
 - g. 1. Petrova poslanica 2:24
9. Bog će suditi svijetu pravednošću:
 - a. Djela apostolska 17:31
 - b. 2. Timoteju poslanica 4:8.

Pravednost je osobina Boga, besplatno dana grješnom čovječanstvu kroz Krista. To je:

1. Božja odluka
2. Božji dar
3. Kristovo djelo
4. život koji se mora živjeti.

Ali to je isto tako postupak postajanja pravednim što se mora odlučno i postojano njegovati, i koji će jednog dana biti dovršen pri Drugome dolasku. Zajedništvo s Bogom je obnovljeno spasenjem ali napreduje kroz čitavi kako bi postao licem-u-lice susret s Njim (usp. 1. Iv 3:2) kod smrti ili *parusije*!

Ovdje je dobar navod za zaključak ove rasprave. Uzet je iz *Dictionary of Paul and His Letters* od IVP:

“Calvin, toliko više negoli Luther, naglašava odnosni vid Božje pravednosti. Lutherovo stajalište o Božjoj pravednosti izgleda sadrži vid odtješenja [oslobađanja od osude – op.prev]. Calvin naglašava čudesnu narav navješćivanja ili otkrivanja Božje pravednosti nama” (str. 834).

Za mene vjernikov odnos s Bogom ima tri vida:

1. Evanđelje je Osoba (naglasak Istočne crkve i Calvina)

2. Evanđelje je istina (naglasak Augustina i Luthera)
3. Evanđelje je promijenjen život (katolički naglasak).

Svi su oni istiniti i moraju se držati zajedno za zdravo, ispravno, biblijsko kršćanstvo. Ako je bilo koji od njih prenaplašen ili podcijenjen, nastaju poteškoće.

Moramo dati dobrodošlicu Isusu!
 Moramo vjerovati Evanđelju!
 Moramo težiti Kristo-sličnosti!

▣ **(3:9) “obiluje”** Ovo je PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA od *perisseuō*, što naglašava njegovu neprekidnu narav. Vidjeti puniju bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:5.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:7: Obilovati \(*periseuō*\).](#)

3:10

NASB

“Jer uistinu ono što je imalo sjaj, u ovome slučaju nema sjaj zbog sjaja koji nadmašuje to”

NKJV

“Jer ono što je bilo učinjeno sjajnim nije imalo sjaj u ovome pogledu zbog slave koja to nadmašuje”

NRSV

“Uistinu, ono što je jednom imalo sjaj izgubilo je svoj sjaj zbog većega sjaja”

TEV

“Možemo reći da je zbog sjajnijega sjaja sad sjaj što je bio toliko sjajan u prošlosti nestao”

NJB

“Uistinu, ono što se jednom smatralo sjajnim izgubilo je sav traženi sjaj, suprotstavljanjem slave koja ga nadmašuje”

SZ karakteriziran je kao “imao je slavu” (PERFEKT PASIVNOGA INDIKATIVA). To je jamačno bilo od Boga i odražavalo je Boga. Međutim, punije otkrivenje je u Kristu, slavi NZ-a (PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA). Ova usporedba YHWH-inih Saveza također je razvijena u Poslanici Hebrejima.

ODREĐENI ČLAN “do /na” (NOMINATIV, NEUTRALAN, JEDNINA) upotrijebljen je kao gramatički nositelj mjesta za “stari Savez” (većina engleskih prijevoda ima “što /koji”). U ovome je okviru okarakteriziran kao:

1. “napisano na kamenim pločama”, 2. Poslanica Korinćanima 3:3.7
2. “slovo”, 2. Poslanica Korinćanima 3:6
3. “služba smrti”, 2. Poslanica Korinćanima 3:7
4. “služba osude”, 2. Poslanica Korinćanima 3:9.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[*kabod*\] \(SZ\).](#)

▣ **“nadmašuje”** Ovo je pojačani pojam od “nad” ili “izvan /iza” i “baciti”. Pavao ga koristi ovdje i u 2. Poslanici Korinćanima 9:14 (tj. “Nadmašiva Božja milost”). On isto tako koristi i *perisseuō* i *hyperballō* u 2. Korinćanima 11:23, gdje uspoređuje svoju pozadinu i službu s uvjerenjima krivih učitelja. Pavao govori s jakim osjećajima i hiperboličkim rječnikom!

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba *hyper* složenica.](#)

3:11 “ako” Ovo je još jedan PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE.

▣ **“ono što iščezava”** Ovo je pojam *katargeō*, što Pavao koristi vrlo često u svojim korinćanskim pismima (usp. 1. Kor 1:28; 2:6; 6:13; 13:8.10.11; 15:24.26; 2. Kor 3:7.11.13.14).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Ništavno i nevažće – bezvrijedno \(*katargeō*\).](#)

POSEBNA TEMA: NIŠTAVNO I NEVAŽEĆE - BEZVRIJEDNO (*katargeō*)

Ovo je (*katargeō*) bila jedna od Pavlovihih omiljenih riječi. On ju je upotrijebio najmanje dvadeset i pet puta ali ona ima vrlo širok semantički doseg.

A. Njen temeljni etimološki korijen je iz *argos* što znači:

1. nedjelatan
 - a. besposlen
 - b. neupotrebljiv
 - c. beskoristan

d. neučinkovit.

B. Složenica s *kata* bila je korištena za izražavanje:

1. nedjelatnosti
 - a. bezvrijednosti /nekorisnosti
 - b. ono što je bilo poništeno
 - c. ono što je učinjeno bezvrijednim s
 - d. ono što je bilo posve neučinkovito.

C. Jednom je upotrijebljena u Evanđelju po Luki za opis neplodnoga, time beskorisnoga, stabla (usp. Lk 13:7).

D. Pavao je koristi u slikovitome smislu prvenstveno na dva načina:

1. Bog čini neučinkovitim stvari koje su neprijateljske čovječanstvu:
 - a. narav grijeha čovječanstva – Poslanica Rimljanima 6:6
 - b. Mojsijevski Zakon u vezi s Božjim obećanjem o “sjemenu /potomku” – Poslanica Rimljanima 4:14; Galaćanima 3:17; 5:4.11; Efežanima 2:15
 - c. duhovne sile – 1. Poslanica Korinćanima 15:24
 - d. “Čovjek grijeha” – 2. Poslanica Solunjanima 2:8
 - e. fizička smrt – 1. Poslanica Korinćanima 15:26; 2. Timoteju 1:10 (Heb 2:14)
2. Božje nadomještanje starog (Savez, Doba) za novo:
 - a. stvari povezane s Mojsijevskim Zakonom – Poslanica Rimljanima 3:3.31; 4:14; 2. Korinćanima 3:7.11.13.14
 - b. analogija braka korištena o Zakonu – Poslanica Rimljanima 7:2.6
 - c. stvari ovoga Doba – 1. Poslanica Korinćanima 13:8.10.11
 - d. ovo tijelo – 1. Poslanica Korinćanima 6:13
 - e. vođe ovoga Doba – 1. Poslanica Korinćanima 1:28; 2:6.

Ova riječ prevedena je na mnogo različitih načina, ali njeno glavno značenje je nešto nekorisno, ništavno i ništeto, bez učinka, bez snage, ali ne neophodno nepostojeće, uništeno ili anihilirano.

▣ (3:11) “ono što ostaje *jeste* u sjaju” Oprečje nije između onoga što je od Boga ili ima Božju slavu /sjaj, nego što je veći sjaj i trajan sjaj. Odgovor je Novi savez u Kristu, Novo doba Duha, i sad potpun predodređen vječni naum iskupljenja (usp. Djela 2:22-24; 3:18-21; 4:28; 13:29-41).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 3:12-18

¹²Prema tome imajući takvu nadu, mi koristimo veću smjelost u našem govoru, ¹³i *nismo* kao Mojsije, koji je koristio stavljajući pokrivalo na svoje lice tako da sinovi Izraela ne bi pozorno gledali na kraj onoga što iščezava. ¹⁴Ali njihovi umovi bili su otvrdnuti; jer sve do ovoga dana kod čitanja staroga saveza isto pokrivalo ostaje nepodignuto, jer je ono uklonjeno u Kristu. ¹⁵Ali do ovoga dana kad god je Mojsije čitan, pokrivalo leži na njihovu srcu; ¹⁶ali kad god se osoba okrene Gospodinu, pokrivalo se uklanja. ¹⁷Sad Gospodin je Duh, i tamo gdje je Duh Gospodinov, *tamo* je sloboda. ¹⁸Ali mi svi, s nepokrivenim licem, promatrajući kao u ogledalu slavu Gospodinovu, bivamo promijenjeni u tu istu sliku od slave u slavu, baš kao od Gospodina, Duha.

3:12 “Prema tome imajući takvu nadu” Ovo se izgleda odnosi na eshatološku slavu (usp. 2. Kor 3:11).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:10: Nada \(*elpis*, kod Pavla\).](#)

▣ “mi koristimo veću smjelost u našem govoru” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Smjelost \(*parrhēsia*\); i Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Ljudski govor.](#)

POSEBNA TEMA: SMJELOST (*parrhēsia*)

Ovaj grčki pojam složenica je od “svi” (*pan*) i “govor” (*rhēsis*). Ta sloboda ili smjelost u govoru često je imala suzvuk smjelosti usred suprotstavljanja ili odbacivanja (usp. Iv 7:13; 1. Sol 2:2).

U Ivanovim pisanjima (upotrijebljen 13 puta) često označava javno objavljivanje (usp. Iv 18:20, također u Pavlovim pisanjima, Kol 2:15). Međutim, ponekad to naprosto znači “jasno /otvoreno” (usp. Iv 10:24; 11:14; 16:25.29).

U Djelima apostolskim apostoli govore poruku o Isusu na isti način (sa smjelošću) kao što je Isus govorio o Ocu te Njegovim naumima i obećanjima (usp. Djela 2:29; 4:13.29.31; 9:27-28; 13:46; 14:3; 18:26; 19:8; 26:26; 28:31). Pavao je i molio za molitvu kako bi mogao smjelo propovijedati Evandelje (usp. Ef 6:19; 1. Sol 2:2) i živjeti Evandelje (usp. Fil 1:20). Pavlova eshatološka nada u Kristu dala mu je smjelost i pouzdanje da propovijeda Evandelje u ovome sadašnjem Dobu zla (usp. 2. Kor 3:11-12). On je također imao pouzdanje da će Isusovi sljedbenici djelovati primjereno (usp. 2. Kor 7:4).

Postoji još jedan vid za ovaj pojam. Poslanica Hebrejima koristi ga na jedinstven način o vjernikovoju smjelosti, u Kristu, da pristupi Bogu i govori Mu (usp. Heb 3:6; 4:16; 10:19.35). Vjernici su u potpunosti prihvaćeni i dobrodošli u prisnost s Ocem kroz Sina (usp. 2. Kor 5:21)!

Korišten je na nekoliko načina u NZ-u:

1. pouzdanje, smjelost, ili sigurnost vezana na:
 - a. ljude (usp. Djela 2:29; 4:13.31; 2. Kor 3:12; Ef 6:19)
 - b. Boga (usp. 1. Iv 2:28; 3:21; 4:12; 5:14; Heb 3:6; 4:16; 10:19)
2. govoriti otvoreno, jasno, ili nedvojbeno (usp. Mk 8:32; Iv 7:4.13; 10:24; 11:14; 16:25; Djela 28:31)
3. govoriti javno (usp. Iv 7:26; 11:54; 18:20)
4. povezan oblik (*parrhēsiazomai*) korišten je za smjelo propovijedanje usred teških okolnosti (usp. Djela 18:26; 19:8; Ef 6:20; 1. Sol 2:2).

3:13 Ovaj stih upućuje na stih 7, što je smjeranje na Knjigu Izlaska 34:29-35. U SZ-u razlog za Mojsijevo nošenje pokrivala je strah od onoga što njegovo užareno /usijano lice može prouzročiti Izraelitima (usp. Izl 34:30). Pavao tumači razlog tako kao da naglašava svoje podcjenjivanje staroga Saveza. Kao što Mojsijevo lice sjaji, tako također, i Mojsijev Savez!

Pavao čini nekoliko usporedbi između Mojsijeva Saveza i Isusova Saveza:

1. Gospodin Izlaska = Duh Isusa
2. jedino Mojsije može pristupiti Bogu prisno nasuprot svim vjernicima u Kristu koji mogu pristupiti Bogu
3. Mojsijeva slava je iščeznula nasuprot Isusovoj slavi koja nikad ne iščezava
4. Mojsijevi sljedbenici ne mogu vidjeti Krista u SZ-u nasuprot Isusovih sljedbenika koji pomoću Duha mogu ispravno tumačiti SZ u svjetlu Krista
5. Mojsije je donio ropstvo vršenja nasuprot Kristu koji donosi slobodu milosti
6. slovo Mojsijeva Zakona donosi smrt nasuprot Duhu novoga Saveza koji donosi život, vječni život, obilan život
7. Mojsijev Savez nije bio kadar proizvesti pravednike nasuprot Isusovu Savezu koji proizvodi pravednike (i objektivno u opravdanju i subjektivno u posvećenju).

3:14 “Ali njihovi umovi bili su otvrdnuti” Ovo je AORIST PASIVNOGA INDIKATIVA. Ovaj grčki pojam dolazi od zamisli o “debeloj /tvrdj koži” ili “žuljevito” (usp. Mk 6:52; 8:17; Rim 11:7.25). Duhovna sljepoća ima oboje:

1. duhovno podrijetlo:
 - a. Bog uporabom PASIVNOGA STANJA, usp. Knjiga proroka Izaije 6:9-10; 29:10; Evandelje po Ivanu 12:40; Poslanica Rimljanima 9:18
 - b. Sotona, usp. 2. Poslanica Korinćanima 4:4
2. ljudsko podrijetlo (usp. Iv 3:19-20).

Za dobru raspru o teološkoj misteriji Izraelova otvrdnuća pročitati Poslanicu Rimljanima 9 - 11 i *Hard Sayings of the Bible* od Inter Varsity Press, str. 619-621.

GLAGOL “leži” u 2. Korinćanima 3:15 može biti ili PREZENT PASIV (tj. #1) ili PREZENT SREDNJI (tj. #2).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Bog je otvrdnuo \(Evangelje po Ivanu 12:40; Poslanica Rimljanima 9:18; 11:7.25\); i Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Spletkarenja.](#)

POSEBNA TEMA: BOG JE OTVRDNUO (Evangelje po Ivanu 12:40; Poslanica Rimljanima 9:18; 11:7.25)

Ova šokantna izjava postala je teološkim sukobom između konkurentskih teoloških sustava:

1. Božja suverenost nasuprot ljudske slobodne volje
2. Augustin nasuprot Pelagija
3. Calvin nasuprot Arminija.

Za mene oboje su biblijske istine. Obje istine moraju se držati u teološkoj napetosti ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom](#)). Zamisao o “Savezu” drži ih zajedno ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Savez](#)). Bog uvijek dolazi prvi, postavlja raspored, i poziva palo čovječanstvo (npr. Iv 6:44.65), ali mi smo odgovorni za svoje odabire (npr. Iv 1:12; 3:16). Ljudska odgovornost i njene posljedice nalažu ljudsku slobodu (tj. sposobnost duše)! Moralna djelovanja temeljena su na stvarnim odabirima. Odabiri imaju posljedice u vremenu i vječnosti! Pisma potvrđuju obje istine (tj. teološki polovi; [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Istočnjačka književnost \[biblijski paradoksi\]](#)!).

Jamačno je moguće da je ova teološka poteškoća za nas predodređena na našem krivome razumijevanju drevnih hebrejskih teoloških idioma. Izraelov jedinstveni monoteizam zahtijevao je da ga se brani u svim trenucima. YHWH je uzrok svega bio je hebrejski način potvrđivanja monoteizma ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Monoteizam](#)). Ništa se naprosto nije dogodilo. Postojao je jedan i samo jedan uzrok - YHWH. Tekstovi što ovo potvrđuju (usp. Prop 7:14; Iz 45:7; Am 6:3) prouzročili su suvremenima da:

1. pripišu zlo Bogu
2. tvrde radikalni oblik suverenosti Bogu.

▣ **(3:14) “isto pokrivalo ostaje nepodignuto”** Mojsije je koristio doslovno pokrivalo; ovaj je pojam sad upotrijebljen za opis unutarnje sljepoće suvremenoga judaizma. Židovi su hodali /hodaju u osudi Knjige proroka Izaije 6:9-10 i 29:10. Ovo se također odnosi na Židove našega vremena koji odbacuju prihvatiti Isusa kao Mesiju (usp. 2. Kor 3:15).

▣ **“jer je ono uklonjeno u Kristu”** Samo milost Božja može ukloniti sljepoću tradicije, samo-pravednosti, i grijeha. Religijski ljudi su skloni duhovnoj sljepoći kao i ne-religijski ljudi. Jedina nada paloga čovječanstva je:

1. nepromjenjivo milosrđe Oca
2. potpuno i dovršeno pomazanje Sina
3. sveopće snubljenje /rad Duha.

Spasenje nije duhovan dar i nije stvar obitelji, ili tradicije, intelekta, vršenja, ili prednosti!

Ono što je Pavao moguće tvrdio u ovome okviru je vjernikova sposobnost kroz Duha da vidi život, učenja, i djelo Isusa u SZ-u. Sâm Isus otvorio je umove dvojici na putu za Emaus (usp. Lk 24:13-35, posebno 2. Kor 3:25-27).

▣

NASB, TEV, Pešita

“uklonjeno”

NKJV, REB

“otklonjeno”

NRSV

“stavljeno po strani”

NJB

“učinjeno dalekim”

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:22: Srce.](#)

3:16 “ali kad god se osoba okrene Gospodinu, pokrivalo se uklanja” Ovo može upućivati na navod iz Knjige Izlaska 34:34. Ako je tako onda se to odnosi na Mojsijeva djelovanja kad je pristupao Bogu. Također izgleda kako je to opći proglas i poziv za bilo koga i svakoga da se okrene Gospodinu. Pojam “okrene” u hebrejskome (*shub*) upućuje na pokajanje. Pojam “Gospodinu”, ovdje može okvirno upućivati ili na YHWH-u ili na Isusa. Višeznačnost je vjerojatno namjeravana. Zabilježite složeni naglasak na ljudskome dragovoljnom odabiru i Božanskome djelovanju (tj. Savez).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Predestinacija \(kalvinizam\) nasuprot ljudske slobodne volje \(arminijanizam\).](#)

POSEBNA TEMA: PREDESTINACIJA (kalvinizam) NASUPROT LJUDSKE SLOBODNE VOLJE (arminijanizam)

Titu poslanica 2:11 je ravnoteža drugim NZ-nim odlomcima o izboru. Ja mislim kako može biti teološki od pomoći vidjeti moje bilješke komentara Poslanice Rimljanima 8:29 i poglavlja 9, kao i Efežanima 1.

- I. **Poslanica Rimljanima 8:29** – Pavao koristi “predvidi” (*proginōskō*, “znati prije”) dva puta, ovdje i u 11:2. U 11:2 to upućuje na Božju zavjetnu ljubav za Izraela prije početka vremena. Zapamtite da se pojam “(spo)znati” u Poslanici Hebrejima odnosi na prisni, osobni odnos, ne na činjenice o nekome (usp. Post 4:1; Jer 1:5). Ovdje je uključen u lanac vječnih događaja (usp. Rim 8:29-30). Ovaj pojam povezan je s predestinacijom. Međutim, mora biti napomenuto da Božje predznanje nije temelj izbora jer kad bi to bilo tako, onda bi izbor bio temeljen na budućem odazivu paloga čovječanstva, što bi bio ljudska izvedba. Ovaj pojam nađen je također u Djelima apostolskim 26:5; 1. Petrovoj poslanici 1:2.20 i 2. Petrovoj 3:17.

A. **“predvidi”** (*proginōskō*, “znati prije”)

Oba pojma i “predznanje” i “predestinacija” složenice su s PRIJEDLOGOM “prije” i, stoga, moraju biti prevedena “znati prije”, “postaviti granice prije”, ili “označiti prije”. Presudni odlomci o predestinaciji u NZ-u su Poslanica Rimljanima 8:28-30; Efežanima 1:3-14 i Rimljanima 9. Ovi tekstovi očito naglašavaju da je Bog suveren. On je u potpunome nadzoru svega. Postoji unaprijed postavljen Božanski naum koji je djelovao izvan vremena. Međutim, ovaj naum nije proizvoljan ili odabirući. Temeljen je, ne samo na Božjoj suverenosti i predznanju, nego na Njegovoj nepromjenjivoj naravi ljubavi, milosrđa i nezasluženoj milosti. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.](#)

Moramo biti pozorni da zbog našega zapadnjačkog (američkog) individualizma ili naše protestantske revnosti ne obojimo ovu čudesnu istinu. Moramo također stražariti protiv toga da idemo smjerom povijesnih, teoloških sukoba između Augustina nasuprot Pelegija ili kalvinizma nasuprot arminijanizma.

B. **“predodređeni”** (*proorizō*, “postaviti granice prije”)

Predestinacija nije doktrina s namjerom ograničavanja Božje ljubavi, milosti, i milosrđa niti isključivanja nekih od njih iz Evanđelja. Ona ima namjeru jačanja vjernika oblikovanjem njihova pogleda na svijet. Bog je za čitavo čovječanstvo (usp. Iv 3:16; 1. Tim 2:4; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14). Bog je u nadzoru svega. Tko ili što nas može odvojiti od Njega (usp. Rim 8:31-39)? Bog vidi čitavu povijest kao sadašnjost; ljudi su vremenski ograničeni. Naša točka gledišta i umne sposobnosti su ograničene. Ne postoji suprotnost između Božje suverenosti i slobodne volje čovječanstva. To je ustroj Saveza. To je još jedan primjer biblijske istine date u dijalektalnoj napetosti. Biblijske su doktrine predstavljene iz različitih točki gledišta. Često se pojavljuju paradoksalno. Istina je ravnoteža između prividno oprečnih parova. Ne smijemo pomaknuti napetost izabiranjem jedne od istina. Ne smijemo odvojiti ikoju biblijsku istinu u zaseban odjeljak.

Također je važno dodati da cilj izbora nije samo Nebo kad umremo, nego Kristo-sličnost sada (usp. Rim 8:29-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Tit 2:14; 1. Pt 1:15). Odabrali smo biti “sveti i nedužni”. Bog je odabrao promijeniti nas tako da drugi mogu vidjeti promjenu i odazvati se vjerom Bogu u Kristu. Predestinacija nije osobna povlastica nego zavjetna odgovornost. To je glavna istina odlomka. To je cilj kršćanstva. Svetost je Božja volja za svakoga vjernika. Božji izbor je biti Kristo-sličan (usp. Ef 1:4), ne biti posebnoga stava. Božja slika, što je bila data čovjeku u stvaranju (usp. Post 1:26; 5:1.3; 9:6) mora biti obnovljena.

- C. **“prema slici Svoga Sina”** – Božji konačan cilj jeste obnova slike izgubljene u Padu. Vjernici su unaprijed određeni na Kristo-sličnost (usp. Ef 1:4).

II. **Poslanica Rimljanima 9**

- A. Poslanica Rimljanima 9 jedan je od najjačih NZ-nih odlomaka o Božjoj suverenosti (drugi je Ef 1:3-14), dok poglavlje 10 navodi kako će ljudska slobodna volja biti jasna i ponovljena (usp. “svatko”, Rim 9:4; “bilo tko”, 9:11.13; “svi”, 9:12 [dva puta]). Pavao nikad ne pokušava pomiriti ovu teološku napetost. Oboje su istina! Većina biblijskih doktrina predstavljena je u paradoksalnim ili dijalektalnim parovima. Većina teoloških sustava je logička polu-istina. Augustinijanizam i kalvinizam nasuprot semi-

pelagijanizmu i arminijanizmu imaju elemente istine i pogriješke. Biblijska napetost između doktrina daje prednost *proof-textingu*, dogmatskome, razumskom, teološkom sustavu što sili Bibliju u unaprijed zamišljenu rešetku tumačenja.

- B. Ova ista istina (nađena u Rim 9:23) navedena je u Poslanici Rimljanima 8:29-30 i Efežanima 1:4.11. To poglavlje najjači je izražaj Božje suverenosti u NZ-u. Ne može postojati raspra da Bog u potpunosti upravlja Stvorenjem i iskupljenjem. Ova velika istina ne smije nikad biti smekšana ili smanjena. Međutim, mora biti ravnoteže s Božjim zavjetnim odabirom kao sredstvom odnosa s ljudskim Stvorenjem, stvorenim na Njegovu sliku. Zasigurno je istina kako su neki SZ-ni Savezi, kao Knjiga Postanka 15, bezuvjetni i uopće se ne odnose na ljudski odaziv, ali drugi Savezi su uvjetovani ljudskim odazivom (npr. Eden, Noa, Mojsije, David). Bog ima naum iskupljenja za Svoje Stvorenje; niti jedan čovjek ne može utjecati na taj naum. Bog je odabrao dopustiti pojedincima sudjelovati u Njegovim naumima. Ova prilika za sudjelovanjem jeste teološka napetost između suverenosti (Rim 9) i ljudske slobodne volje (Rim 10).

Nije primjereno izdvojiti jedan biblijski naglasak a zanemariti drugi. Postoji napetost između doktrina zbog toga jer istočnjački ljudi predstavljaju istinu u dijalektalnim ili napetošću ispunjenim parovima. Doktrine ne smiju odstupati u odnosu prema drugim doktrinama. Istina je mozaik istina.

III. Poslanica Efežanima 1

- A. Izbor je predivna doktrina. Međutim, to nije poziv na pristranost, nego poziv da se bude kanal, oruđe, ili sredstvo iskupljenja drugih! U SZ-u pojam je bio korišten prvenstveno za služenje; u NZ-u korišten je prvenstveno za spasenje što ishodi u služenju. Biblija nikad ne pomiruje prividnu suprotivost između Božje suverenosti i slobodne volje čovječanstva, nego potvrđuje oboje! Dobar primjer biblijske napetosti bio bi Poslanica Rimljanima 9 o Božjemu suverenome odabiru i Rimljanima 10 o neophodnome odazivu čovječanstva (usp. 10:11.13).

Ključ za ovu teološku napetost može biti nađen u 1:4. Isus je Božji izabrani Čovjek i svi su moguće izabrani u Njemu (Karl Barth). Isus je Božje “da” potrebi paloga čovječanstva (Karl Barth). Poslanica Efežanima 1:4 također pomaže razjasniti pitanje tvrdnjom da cilj predestinacije nije samo Nebo, nego svetost (Kristo-sličnost). Mi smo često privučeni dobrobitima Evandjelja i zanemarujemo odgovornosti! Božji poziv (izbor) je za ovo vrijeme kao i za vječnost!

Doktrine dolaze u vezu s ostalim istinama, ne kao pojedinačne, nepovezane istine. Dobra analogija bila bi konstelacija nasuprot jednoj zvijezdi. Bog predstavlja istinu u istočnjačkim, ne zapadnjačkim, književnim vrstama. Mi ne smijemo pomaknuti napetost prouzročenu dijalektalnim (paradoksalnim) parovima doktrinarnih istina (Bog kao transcendentan nasuprot Bogu kao imanentnome; sigurnost nasuprot ustrajnosti; Isus je jednak s Ocem nasuprot Isus je podložan Ocu; kršćaninova sloboda nasuprot kršćaninove odgovornosti prema zavjetnome drugu, itd.).

Teološka zamisao “Saveza” ujedinjuje suverenost Boga (koji uvijek poduzima prvi korak i postavlja raspored) s naredbenim čovjekovim početnim i nastavljaćim odazivom pokajničke vjere. Budite pozorni kod *proof-textinga* [vidjeti Dodatak: Rječnik] jedne strane paradoksa i podcjenjivanja drugog! Budite pozorni glede potvrđivanja samo jedne omiljene doktrine ili sustava teologije.

- B. “On nas odabra” u Poslanici Efežanima 1:4 je AORIST SREDNJEGA INDIKATIVA što naglašava subjekt. Ovo se usredotočuje na Očev odabir prije vremena. Božji odabir ne smije biti razumjet u islamskome smislu determinizma, niti u ultra-kalvinističkome smisli kao neki nasuprot drugih, nego u smislu Saveza. Bog je obećao iskupiti palo čovječanstvo (usp. Post 3:15). Bog je pozvao i odabrao Abrahama kako bi odabrao sve ljude (usp. Post 12:3; Izl 19:5-6). Osobno je Bog izabrao sve osobe koje će primijeniti vjeru u Krista. Bog uvijek poduzima prvi korak u spasenju (usp. Iv 6:44.65). Ovaj tekst i Poslanica Rimljanima 9 biblijski su temelji za doktrinu o predestinaciji naglašenu od Augustina i Kalvina.

Bog je odabrao vjernike ne samo za spasenje (opravdanje), nego i za posvećenje (usp. Kol 1:10-12). Ovo se odnosi na: (1) naš položaj u Kristu (usp. 2. Kor 5:21) ili (2) Božju žudnju za ponovno proizvede Svoju narav u Svojoj djeci (usp. Ef 2:10; Rim 8:28-29; Gal 4:19). Božja volja za Njegovu djecu je i Nebo jednoga dana i Kristo-sličnost sada!

“U Njemu” je ključ zamisli Poslanice Efežanima 1:4. Očevi blagoslovi, milost, i spasenje teku kroz Krista (usp. Iv 14:6). Zabilježite ponavljanje ovoga gramatičkog oblika (LOKATIV SFERE) u Efežanima 1:3, “u Kristu”; 1:4, “u Njemu”; 1:7, “u Njemu”; 1:9, “u Njemu”; 1:10, “u Kristu”, “u Njemu”; 1:12, “u Kristu”

i 1:13, “u Njemu” (dva puta). Isus je Božje “da” palome čovječanstvu (Karl Barth). Isus je izabrani Čovjek i svi su moguće izabrani u Njemu. Svi blagoslovi Boga Oca teku kroz Krista.

Izričaj “**prije utemeljenja svijeta**” također je upotrijebljeno u Evanđelju po Mateju 25:34; Ivanu 17:24; 1. Petrovoj poslanici 1:19-20 i Otkrivenju 13:8. To pokazuje iskupiteljsku djelatnost Trojedinoga Boga čak prije Knjige Postanka 1:1. Ljudi su ograničeni svojim osjećajem vremena; sve je za nas prošlost, sadašnjost, i budućnost, ali nije za Boga.

Cilj predestinacije je svetost, ne povlastica. Božji poziv nije za nekolicinu izabrane Abrahamove djece, nego za sve! To je poziv da se bude onakvim kakvim je Bog odredio da čovječanstvo bude, kao On Sâm (usp. 1. Sol 5:23; 2. Sol 2:13); na Njegovu sliku (usp. Post 1:26-27). Okrenuti predestinaciju u teološko pravilo umjesto u sveti život jeste tragedija. Često naše teologije govore glasnije od biblijskoga teksta.

Pojam “nedužnost /besprijekornost” (*amōmos*) ili “bez mane” upotrijebljena je o:

1. Isusu (usp. Heb 9:14; 1. Pt 1:19)
2. Zahariji i Elizabeti (usp. Lk 1:6)
3. Pavlu (usp. Fil 3:6)
4. svima istinskim kršćanima (usp. Fil 2:15; 1. Sol 3:13; 5:23).

Božja neopoziva volja za svakoga kršćanina nije samo Nebo poslije, nego Kristo-sličnost sada (usp. Rim 8:29-30; Gal 4:19; 1. Pt 1:2). Vjernici moraju odražavati Božje osobine izgubljenome svijetu za svrhu evangelizacije.

Gramatički izričaj “**u ljubavi**” u Poslanici Titu 2:2 može ići ili s Titom 2:4 ili 5. Međutim, kad je taj izričaj upotrijebljen na drugim mjestima u Poslanici Efežanima on uvijek upućuje na ljudsku ljubav za Boga (usp. Ef 3:17; 4:2.15.16).

C. U Poslanici **Efežanima 1:5** izričaj “**On nas predodredi**” je AORIST AKTIVNOGA PARTICIPA.

Taj grčki pojam složen je od “prije” i “označen”. To upućuje na Božji predodređeni iskupiteljski naum (usp. Lk 22:22; Djela 2:23; 4:28; 17:31; Rim 8:29-30). Predestinacija je jedna od nekoliko istina povezanih sa spasenjem čovječanstva. Ona je dio teološkoga uzorka ili nizova povezanih istina. To nikad nije značilo naglašavanje da se bude u odvojenosti! Biblijska je istina dana u nizovima napetošću ispunjenih, paradoksalnih parova. Denominacionalizam je težio pomaknuti biblijsku napetost naglašavanjem jedne od dijalektalnih istina (predestinacija nasuprot ljudske slobodne volje; sigurnost vjernika nasuprot ustrajnosti svetih; izvorni grijeh nasuprot voljnome grijehu; bezgrješnost nasuprot grijehenju manje; trenutačno objavljeno posvećenje nasuprot napredujućemu posvećenju; vjera nasuprot djelima; kršćaninova sloboda nasuprot kršćaninove odgovornosti; transcendentnost nasuprot immanentnosti).

Božji odabir nije temeljen na predznanju ljudske izvedbe, nego na Njegovoj milosrdnoj naravi (usp. Ef 1:7.9.11). On želi da svi (ne samo neki posebni kao gnostici ili suvremeni ultra-kalvinisti) budu spašeni (usp. Ez 18:21-23.32; Iv 3:16-17; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14). Božja milost (Božja narav) teološki je ključ za ovaj odlomak (usp. Ef 1:6a.7c.9b), kao što je Božje milosrđe ključ za druge odlomke o predestinaciji, Poslanica Rimljanima 9 - 11.

Jedina nada paloga čovječanstva jeste Božja milost i milosrđe (usp. Iz 53:6 i nekoliko drugih SZ-nih tekstova navedenih u Rim 3:9-18). To je ključno u tumačenju ovih prvih teoloških poglavlja kako bi se shvatilo da Pavao naglašava one stvari koje su posve nepovezane s ljudskom izvedbom: predestinacija (Ef 1), milost (Ef 2), i Božji vječni iskupiteljski naum (tajnovitost, Ef 2:11 - 3:13). To je bila protuteža naglasku lažnih učitelja na ljudskoj zasluži i ponosu.

3:17 “Sad Gospodin je Duh” Služba Isusa i Duha nerazdvojivo su povezane (usp. 2. Kor 3:17-18). Služba Duha je veličanje Isusa (usp. Iv 16:8-14).

U ovome okviru moguće je da Pavao ne komentira vezu između Isusa i Duha, nego određuje riječ “Gospodin” (*kurios*) u 2. Poslanici Korinćanima 3:16, što u okviru Knjige Izlaska 34:34, upućuje na YHWH-u ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo, D.](#)), ali Pavao je koristi u smislu REB prijevoda: “Sad Gospodin o kome ovaj odlomak govori je Duh”. Ako je to ispravno onda cijeli odjeljak ne upućuje na Isusa pojmom “Gospodin”, nego na Duha (usp. Post 1:2, također zabilježite Gordon D. Fee, *To What End Exegesis*, str. 218-239). Onda bi ovo bilo jedino mjesto gdje Pavao koristi *Kurios* za Duha. To je oprečje između SZ-noga zakonskoga kôda i onda nepisanoga Evanđelja (tj. pisano nasuprot življenju).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Isus i Duh.](#)

▣ **“tamo je sloboda”** Ovo upućuje na slobodu od duhovne sljepoće, samo-pravednosti, i legalizma prouzročene osobnom vjerom odnosa s Isusom Kristom (usp. Iv 8:32.36; Rim 14: 1. Kor 8; 10:23 i dalje; Gal 5:1.13).

Jedan od mojih omiljenih komentatora, F. F. Bruce, u svojoj knjizi, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, kaže:

“Pavao je jamačno poznao da je ljubav Kristova sveobuhvatna sila u životu. Tamo gdje je ljubav uvjerljiva snaga, ne postoji osjećaj napora ili sukoba ili granice u činidbi onoga što je dobro: čovjek ili žena koji su primorani Isusovom ljubavlju i osnaženi njegovim Duhom čini volju Božju od srca. Jer (kao što Pavao može reći iz iskustva) ‘tamo gdje je Duh Gospodinov, tamo je srce slobodno’” (str. 21).

3:18 “s nepokrivenim licem” Ovo je PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA što podrazumijeva trajnu nepokrivenost. Također zabilježite da uključujući “mi svi” upućuje na vjernike u zbunjenoj i frakcijskoj korintskoj crkvi.

▣ **“promatrajući kao u ogledalu slavu Gospodinovu”** Evanđelje je u potpunosti otkrilo i YHWH-u i Isusa iz Nazareta (usp. 2. Kor 4:6). Dok se mi odazivamo u pokajanju i vjeri otkrivenje nas mijenja u Njegovu sliku. Ova ista metafora nađena je u 2. Poslanici Korinćanima 4:4. Ovi korintski kršćani jasno su vidjeli Boga u Kristu kroz Evanđelje.

Pojam “promatrajući” rijedak je pojam. *The Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* od Bauera, Arndta, Gingricha i Dankera popisuje moguće uporabe temeljene na glagolskome stanju (str. 424):

1. AKTIVNO, proizvodi odraz
2. PASIVNO, ono što se vidi u ogledalu
3. SREDNJE, pogledati se u ogledalu.

▣ **“bivamo promijenjeni”** Ovo je PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA. Svi GLAGOLI u ovome okviru su PASIVNO STANJE, što podrazumijeva Božje djelovanje u našu korist, mijenjanje vjernika u Kristo-sličnost (usp. Rim 12:2). Ovaj isti GLAGOL upotrijebljen je o Preobraženju (usp. Mt 17:2; Mk 9:2). Od ovoga grčkog pojma dobivamo englesku riječ metamorfoza.

▣ **“u tu istu sliku”** Isus je slika Božja (usp. 2. Kor 4:4; Iv 1:14-18; 14:9; Kol 1:15; Heb 1:3). Ljudi su bili stvoreni u slici Božjoj (usp. Post 1:26-27). Vjernici su u slici Kristovoj (usp. Rim 8:29-30). Kristo-sličnost prvenstveni je Božji cilj za sve vjernike (usp. Gal 4:19; Ef 1:4).

▣ **“od slave u slavu”** Ovo su stupnjevi u Božjemu naumu vraćanja na početno stanje i obnove. Vjernici su u procesu što vodi Kristo-sličnosti (usp. 1. Iv 3:2).

▣ **“Gospodina, Duha”** Neki mogući prijevodi:

1. *King James* verzija: “čak kao po Duhu Gospodnovu”
2. Vulgata: “čak kao od Gospodina (koji je) Duha”
3. Westcott i Hort: “čak kao od suverenoga Duha”
4. iz okvira 2. Poslanice Korinćanima 3:16-17: “čak kao od Gospodina koji je Duh” (usp. TEV, NJB, i NIV).

U nekim je okvirima teško znati ako *pneuma* (tj. duh) treba biti:

1. malo slovo “d”, što upućuje na ljudski duh (usp. KJV za 2. Kor 3:6.8; Rim 7:6; 1. Kor 15:45)
2. veliko slovo “D”, što upućuje na Svetoga Duha, treću Osobu vječnoga Trojstva (usp. 2. Kor 3:3; Rim 8:9; Gal 4:6; 1. Pt 1:11).

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima: Okvirni uvidi, B. poglavlje 3: Duh \(*pneuma*\) u Novome zavjetu; i u 2. Korinćanima 3:3: Isus i Duh.](#)

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Opišite razliku između Staroga i Novoga zavjeta.
2. Zašto je rečeno da je SZ smrt? Znači li to da je SZ zlo?
3. Kakav je odnos između SZ i NZ?
4. Govori li ovaj odlomak o Svetome Duhu ili o duhovnoj kraljevini?
5. Što je metafora o “prekrivalu” što se pokušava komunicirati kršćanima suvremenoga vremena?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 4

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
blago u zemljanim posudama	svjetlo Kristova Evanđelja	istinsko blago, smrtni službenici	duhovno blago u glinenim posudama	iz Troade u Makedoniju - apostolat: njegova važnost
4:1-6	4:1-6 bačeno u očaj ali neosvojeno	4:1-6	4:1-6	(2:12 - 4:6) 4:1-6 tegobe i nade apostolata
4:7-15	4:7-15	4:7-12	4:7-12	(4:7 - 5:10) 4:7-12
življenje po vjeri	viđenje nevidljivoga	4:13-15	4:13-15 življenje po vjeri	4:13-15
(4:16 - 5:5)			(4:16 - 5:5)	
4:16-18	4:16-18	4:16-18	4:16-18	4:16-18

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#))

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnut, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

KRATAK OKVIRNI PREGLED

- A. Predstavljanje poruke, 2. Poslanica Korinćanima 4:2
- B. Suprotnost poruci, 2. Poslanica Korinćanima 4:3-4a
- C. Poruka prekrivena, 2. Poslanica Korinćanima 4:4b-6
- D. Paradoks poruke, 2. Poslanica Korinćanima 4:7-13
- E. Ishodi poruke, 2. Poslanica Korinćanima 4:14-18

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 4:1-6

¹Zato, budući mi imamo ovu službu, jer smo primili milosrđe, mi ne gubimo srce, ²nego smo se odrekli stvari skrivenih zbog sramote, ne hodajući u lukavstvu ili iskrivljavanju riječi Božje, nego očitovanjem istine preporučujući sebe savjesti svakoga čovjeka u pogledu Božjem. ³I čak ako je naše evanđelje prekriveno, prekriveno je onima koji propadaju, ⁴u čijem je slučaju bog ovoga svijeta zaslijepio umove nevjerničke tako da ne mogu vidjeti svjetlo evanđelja slave Kristove, koji je slika Božja. ⁵Jer mi ne propovijedamo sebe nego Krista Isusa kao Gospodina, i sebe kao vaše robove-sluge radi Isusa. ⁶Jer Bog, koji reče: “Svjetlo će zasjati iz tame”, jeste Onaj koji je zasjao u našim srcima kako bi dao Svjetlo spoznaje slave Božje na licu Kristovu.

4:1 “mi” Očito je da Pavao koristi MNOŽINSKU ZAMJENICU kako bi uputio na sebe, kao što to čini kroz ovo poglavlje.

▣ **“mi imamo ovu službu”** Pavao upućuje na “službu Duha” (usp. 2. Kor 3:8), također nazvanu “služba pravednosti” (usp. 2. Kor 3:9). Pavao koristi ovu riječ za službu, *diakonia*, vrlo često u 2. Poslanici Korinćanima:

1. *diakonēo*, 2. Poslanica Korinćanima 3:3; 8:19.20
2. *diakonia*, 2. Poslanica Korinćanima 3:7.8.9; 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1.12.13; 11:8
3. *diakonos*, 2. Poslanica Korinćanima 3:6; 6:4; 11:15.23.

Kršćani su spašeni kako bi služili (usp. Ef 2:10). Žarište kršćanstva nije “što je u njemu za mene” koliko je žarište “što ja mogu učiniti za druge zbog onoga što je Krist učinio za mene”. Pavao je služio i pozivao na služenje (usp. Gal 2:20).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

▣ **“jer smo primili milosrđe”** Božje milosrđe za Savla, koji je bio toliko čvrst, borben, protu-kršćanin (usp. 1. Tim 1:13.16), na cesti za Damask (AORIST PASIVNOGA INDIKATIVA) ohrabrilu ga je da nastavi propovijedati Dobre vijesti u lice nevolji.

Pavao je pisao na grčkome, ali mislio je na hebrejskome. Grčki pojam *eleeō* (tj. milosrđe, sućut, suosjećaj) korišten je u Septuaginti za prijevod hebrejskoga pojma *hesed* ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:2: Ljubaznost /blagost /dobrota \[hesed\]](#)), što se odnosi na odanost Savezu. YHWH je vjeran Svojima zavjetnim obećanjima, čak i kad ljudi nisu! Pavlovo dramatično obraćenje otkriva Božji suosjećaj. On djeluje milosrdno prema Židovima (usp. Rim 9:15.16.18.23-24; 11:30) i poganima (usp. Rim 11:32) za Svoju vlastitu zavjetnu svrhu, što je obnova Njegove slike u čovječanstvu kroz Kristovo djelo i službu Duha. Božja odanost Njegovu Savezu i Njegova nepromjenjiva milosrdna narav jedina je nada čovječanstva.

▣ **“mi ne gubimo srce”** Ovo je PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA. To mora biti shvaćeno u svjetlu Pavlove cjelokupne službe i ovoga određenog okvira (usp. 2. Kor 4:16). Pavao je osjećao kao da je klonuo nekoliko puta. Isus mu se ukazao u viđenjima nekoliko puta kako bi ga ohrabrio (usp. Djela 18:9-10; 23:11; 27:24; 2. Tim 4:17). U ovome određenom okviru, u lice fizičkim kušnjama i poteškoćama s crkvom u Korintu, Pavao je imao uvjerenje da je milosrdan, Bog Saveza bio tamo i da je u nadzoru (usp. 2. Kor 3:12). Zadatak je bio previše važan da bi se izgubilo srce (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8).

4:2 “(mi) smo se odrekli” Ovo je AORIST SREDNJEGA INDIKATIVA. Postoje nizovi stvari koje je Pavao osobno odbio koristiti u svojoj vlastitoj službi:

1. nema potajnih sredstava
2. nema sramotnih metoda
3. nema lukavosti
4. nema kvarenja ili razvodnjavanja Božje poruke.

Svaka od ovih metoda odražava optužbe krivih učitelja ili njihova djelovanja.

▣

NASB	“stvari skrivenih zbog sramote”
NKJV, Pešita	“skriveno stvari od srama”
NRSV	“sramotne stvari što netko skriva”
TEV	“tajna i sramotna djela”
NJB	“sramotne tajnosti”

Pavao koristi slične izričaje za opis ropstva grijehu u Poslanici Rimljanima 6:21 i grijeha ljudstva koji će biti otkriveni u 1. Korinćanima 4:5 (također vidjeti 1. Kor 14:25). U ovome okviru izričaj izgleda opisuje metodologiju putujućih krivih učitelja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Sramota \(nekoliko hebrejskih i grčkih riječi\) u teološkome smislu.](#)

POSEBNA TEMA: SRAMOTA (nekoliko hebrejskih i grčkih riječi) U TEOLOŠKOME SMISLU

“Sramota” označava Božju osudu grijeha (tj. Post 2:25, nema krivnje, uspoređeno s Post 3:10, strah, krivnja, i osjećaj ne-zajedništva). Zabilježite antitetički paralelizam Psalma 31:17a uspoređen s 31:17b. Sramota je povezana s osudom u 2. Knjizi Ljetopisa 32:21; Psalmu 53:5; 119:1-8.80; Knjizi proroka Daniela 12:2.

Sramota nije samo povreda nečijega ugleda ili ponosa, nego ozbiljan prekršaj zahtjeva Saveza i gubitak zajedništva s Bogom. Često je korištena o idolopoklonicima (usp. Izl 32:25; Ps 97:7; Iz 42:17; 44:9.11; 45:16; Jer 50:2; 51:17). Za ljude drevnoga Bliskog Istoka, “sramota” je bila strašno stanje. Utjecala je na samu sržnost nečijega bića (usp. Ps 69:20).

Veliko obećanje o ne sramoti za one koji stavljaju svoje pouzdanje u YHWH-u (usp. Ps 25:2-3.20; 31:1.17; 119:6.31.41; Iz 49:23; Jer 17:18; Joel 2:27) ponovljeno je u NZ-u u Poslanici Rimljanima 9:33; 1. Petrovoj 2:6; 1. Ivanovoj 2:28.

“Križ Kristov” nazvan je “sramotom” (usp. Heb 6:6; 12:2). Oni koji se protive Evandelju imat će svoju “slavu” okrenutu u sramotu!

▣ (4:2)

NASB, NKJV	“ne hodajući u lukavstvu”
NRSV, Pešita	“mi odbacujemo provoditi lukavstvo”
TEV	“mi ne djelujemo s prijevarom”
NJB	“naš način nije biti neiskrenima”

Ovo je PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA. Pavao koristi pojam “umješšan /vješt” (tj. “svi” plus “djelo”) nekoliko puta u svojim pismima Korintu (usp. 1. Kor 3:19; 2. Kor 4:2; 11:3; 12:16). Mi moramo biti vrlo pozorni o našim metodama kao i o našim ciljevima. Jer u kršćanstvu sredstva određuju kraj. Pavao ovu istu riječ koristi:

1. u navodu iz Knjige o Jobu 5:13 upućujući na ljudsku mudrost (usp. 1. Kor 3:19)
2. o Sotonovu iskušavanju Eve (usp. 2. Kor 11:3)
3. o Sotonovu varanju i krivim učiteljima (usp. Ef 4:14)
4. ovdje, o metodama krivih učitelja.

▣

NASB	“ili iskrivljavanju riječi Božje”
NKJV, Pešita	“niti rukujući riječju Božjom varljivo”
NRSV	“krivotvoriti Božju riječ”
TEV	“niti smo krivotvorili riječ Božju”
NJB	“ili krivotvoriti riječ Božju”

Ovaj pojam i njegovi srodni oblici znače:

1. razvodniti (usp. 2. Kor 2:17)
2. uhvatiti u klopku s mamcem (usp. Mt 26:4; Mk 14:1)
3. iznuđen ili prevaren (usp. 2. Kor 11:13; Rim 3:13).

To upućuje na mijenjanje poruke temeljeno na osjetljivostima slušatelja ili pokušavanje varanja slušatelja (usp. 1. Kor 1:23).

▣

NASB, NKJV, Pešita	“očitovanjem istine”
NRSV	“otvorenim izricanjem istine”
TEV	“u punome svjetlu istine”
NJB	“pokazujući istinu otvoreno”

Za “očitovanjem” vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 2:14. Pojam “istina” ima ČLAN i upućuje na Evandlje Kristovo, Novi savez. Krivi učitelji djelovali su na sramotne načine, tajne načine, a Pavao je propovijedao punu istinu javno.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: “Istina” u Pavlovim pisanjima.](#)

POSEBNA TEMA: “ISTINA“ U PAVLOVIM PISANJIMA

Pavlova uporaba ovoga pojma i njegovih srodnih oblika dolazi od njegova SZ-noga ekvivalenta, emet, što znači vjerodostojno ili vjerno (BDB 53; [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu](#)). U međubiblijskim židovskim pisanjima bio je korišten o istini u opreču s obmanom. Možda bi najbliža usporednica bila “Oda zahvalnosti” u Svicima s Mrtvoga mora, gdje je pojam korišten o otkrivenim doktrinama. Članovi zajednice esena postali su “svjedoci istine”.

Pavao koristi pojam kao način upućivanja na Evanđelje Isusa Krista:

1. Poslanica Rimljanima 1:18.25; 2:8.20; 3:7; 15:8
2. 1. Poslanica Korinćanima 13:6
3. 2. Poslanica Korinćanima 4:2; 6:7; 11:10; 13:8
4. Poslanica Galaćanima 2:5.14; 5:7
5. Poslanica Efežanima 1:13; 6:14
6. Poslanica Kološanima 1:5.6
7. 2. Poslanica Solunjanima 2:10.12.13
8. 1. Timoteju poslanica 2:4; 3:15; 4:3; 6:5
9. 2. Timoteju poslanica 2:15.18.25; 3:7.8; 4:4
10. Titu poslanica 1:1.14

Pavao također koristi ovaj pojam kao način izražavanja da je njegovo govorenje ispravno /posve istinito:

1. Djela apostolska 26:25
2. Poslanica Rimljanima 9:1
3. 2. Poslanica Korinćanima 7:14; 12:6
4. Poslanica Efežanima 4:25
5. Poslanica Filipljanima 1:18
6. 1. Timoteju poslanica 2:7.

On ga također koristi kako bi opisao svoje pobude u 1. Poslanici Korinćanima 5:8 i način života (i za sve kršćane) u Poslanici Efežanima 4:24; 5:9; Filipljanima 4:8. Ponekad ga koristi za ljude:

1. Bog, Poslanica Rimljanima 3:4 (usp. Iv 3:33; 17:17)
2. Isus, Poslanica Efežanima 4:21 (slično Iv 14:6)
3. apostolski svjedoci, Titu poslanica 1:13
4. Pavao, 2. Poslanica Korinćanima 6:8.

Pavao koristi oblik GLAGOLA (tj. *alētheuō*) samo u Poslanici Galaćanima 4:16 i Efežanima 4:15, gdje to upućuje na Evanđelje. Za daljnje proučavanje vidjeti od Colina Browna (izd.), *The New International Dictionary of New Testament Theology*, tom 3, str. 784-902.

▣ (4:2) “preporučujući sebe savjesti svakoga čovjeka u pogledu Božjem” Pavao upućuje na svoju samo-ograničavajuću ljubav za druge (usp. 1. Kor 9:19-23). Ovo ne govori o nagodbi /kompromisu, nego o dragovoljnome samo-ograničavanju slobode zbog kulturoloških prekida ili osobnih sklonosti drugih. Njegova nakana bila je evangelizacija, a ne osobna sloboda (usp. Rim 14:1-15:13; 1. Kor 8; 10:23 i dalje).

Pavao koristi ove iste pojmove u 2. Poslanici Korinćanima 5:11-21, koji također naglašavaju Evanđelje i naš dio u njegovu naviještanju. Vidjeti puniju bilješku o “preporuci” u 2. Poslanici Korinćanima 3:1 Vidjeti puniju bilješku o “savjesti” u 1. Korinćanima 8:7 i 10:25.

▣ “u pogledu Božjem” Ovo je izgleda idiomski izričaj usporedan s “Bog je moj svjedok”. Drugi Pavlovske tekstovi također koriste ovaj izričaj na sličan način (usp. Gal 1:20; 1. Tim 5:21; 6:13; 2. Tim 2:14; 4:1), isto tako zabilježite Pavlovu formulu prisege u 2. Korinćanima 1:23; 11:31; i 1. Solunjanima 2:5.10.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Antropomorfički jezik za opis Božanstva.](#)

POSEBNA TEMA: ANTROPOMORFISTIČKI JEZIK ZA OPIS BOŽANSTVA

I. OVA VRSTA JEZIKA (tj. Božanstvo opisano u ljudskim pojmovima) VRLO JE UOBIČAJENA U SZ-u (neki primjeri)

A. Dijelovi fizičkoga tijela:

1. oči – Knjiga Postanka 1:4.31; 6:8; Izlazak 33:17; Brojevi 14:14; Ponovljeni zakon 11:12; Knjiga proroka Zaharije 4:10
2. ruke – Knjiga Izlaska 15:17; Brojevi 11:23; Ponovljeni zakon 2:15
3. ruka – Knjiga Izlaska 6:6; 15:16; Ponovljeni zakon 4:34; 5:15
4. uši – Knjiga Brojeva 11:18; 1. Samuelova 8:21; 2. Kraljevima 19:16; Psalam 5:1; 10:17; 18:6
5. lice – Knjiga Izlaska 33:11; Levitski zakonik 20:3.5.6; Brojevi 6:25; 12:8; Ponovljeni zakon 31:17;32:20; 34:10
6. prst – Knjiga Izlaska 8:19; 31:18; Ponovljeni zakon 9:10; Psalam 8:3
7. glas – Knjiga Postanka 3:9.11.13; Izlazak 15:26; 19:19; Ponovljeni zakon 26:17; 27:10
8. noge – Knjiga Izlaska 24:10; Knjiga proroka Ezekiel 43:7
9. ljudsko obličje – Knjiga Izlaska 24:9-11; Psalam 47; Knjiga proroka Izaije 6:1; Ezekiel 1:26
10. anđeo Gospodnji – Knjiga Postanka 16:7-13; 22:11-15; 31:11.13; 48:15-16; Izlazak 3:4.13-21; 14:19; Suci 2:1; 6:22-23; 13:3-22.

B. Fizičko djelovanje (neki primjeri):

1. govorenje kao mehanizam stvaranja – Knjiga Postanka 1:3.6.9.11.14.20.24.26
2. hodanje (tj. zvuk od) – Knjiga Postanka 3:8; Levitski zakonik 26:12; Ponovljeni zakon 23:14; Knjiga proroka Habakuka 23:14
3. zatvaranje vrata Noine arke – Knjiga Postanka 7:16
4. mirisanje žrtava – Knjiga Postanka 8:21; Levitski zakonik 26:31; Knjiga proroka Amosa 5:21
5. silaženje – Knjiga Postanka 11:5; 18:21; Izlazak 3:8; 19:11.18.20
6. ukapanje Mojsija – Ponovljeni zakon 34:6.

C. Ljudski osjećaji (neki primjeri):

1. kajanje /žaljenje – Knjiga Postanka 6:6.7; Izlazak 32:14; Knjiga o Sucima 2:18; 1. Samuelova 15:29.35; Knjiga proroka Amosa 7:3.6
2. gnjev – Knjiga Izlaska 4:14; 15:7; Brojevi 11:10; 12:9; 22:22; 25:3.4; 32:10.13.14; Ponovljeni zakon 6:15; 7:4; 29:20
3. ljubomora – Knjiga Izlaska 20:5; 34:14; Ponovljeni zakon 4:24; 5:9; 6:15; 32:16.21; Knjiga o Jošui 24:19
4. gađenje /zgražanje – Levitski zakonik 20:23; 26:30; Ponovljeni zakon 32:19.

D. Obiteljski pojmovi (neki primjeri):

1. Otac:
 - a. Izraela – Knjiga Izlaska 4:22; Ponovljeni zakon 14:1; Knjiga proroka Izaije 1:2; 63:16; 64:8; Jeremija 31:9; Hošea 11:1
 - b. kralja – 2. Knjiga o Samuelu 7:11-16; Psalam 2:7
 - c. metafore očinskog djelovanja – Ponovljeni zakon 1:31; 8:5; 32:6-14; Psalam 27:10; Izreke 3:12; Knjiga proroka Jeremije 3:4.22; 31:20; Hošea 11:1-4; Malahija 3:17
2. Roditelj – Knjiga proroka Hošea 11:1-4
3. Majka – Knjiga proroka Izaije 49:15; 66:9-13 (analogija majke koja doji)
4. Mladi odan ljubavnik – Knjiga proroka Hošee 1 - 3.

II. RAZLOZI UPORABE OVE VRSTE JEZIKA

- A. Za Boga je bilo nužno otkriti Sâmoga Sebe ljudskim bićima. Ne postoji drugi rječnik nego pale, svjetovne riječi. Vrlo prošireni okvir Boga kao muške osobe jedan je primjer antropomorfizam jer je Bog duh!
- B. Bog uzima najznačajnije vidove ljudskoga života i koristi ih kako bi otkrio Sâm Sebe palome ljudstvu (otac, majka, roditelj, ljubavnik)
- C. Iako neophodno tada (tj. Post 3:8), Bog ne želi biti ograničen ikakvim fizičkim obličjem (usp. Izl 20; Pnz 5).

D. Konačan antropomorfizam je utjelovljenje Isusa! Bog je postao fizički, opipljiv (usp. 1. Iv 1:1-3). Božja poruka postala je Riječ Božja (usp. Iv 1:1-18).

III. Za dobru kratku raspru, vidjeti G. B. Caird, *The Language and Imagery of the Bible*, poglavlje 10, "Antropomorfizam", u *The International Standard Bible Encyclopaedia*, str. 152-154.

4:3 "ako" Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, što pretpostavlja da je istinito. Neki ljudi to jednostavno ne shvaćaju (usp. Mt 13).

▣ **"je naše evanđelje prekriveno"** Ovo je PERIFRASTIČKI PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA "prekriveno" (usp. 2. Kor 3:14.16). Očito je da se neki ljudi apsolutno nisu mogli odazvati na Pavlovo propovijedanje Evanđelja. Kao što su Židovi "otvrđnuti" (usp. 2. Kor 3:14; i Iz 6:9-10), slušatelji su isto tako u svakome Dobu "slijepi" (usp. 2. Kor 4:4). Ovo je misterija predestinacije nasuprot slobodne volje, paradoks Evanđelja (usp. Iv 1:12; 3:16 nasuprot 6:44.65).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Evanđelje.](#)

POSEBNA TEMA: EVANĐELJE

Evanđelje po Marku vjerojatno je prvo pisano Evanđelje; ako je tako, to je prva uporaba pojma *euangelion* (usp. Mk 1:14.15; 8:35; 10:29; 13:10; 14:9) od pisca Evanđelja (Pavlova uporaba u Gal 2:2 i 1. Sol 2:9 bila bi kronološki ranija). Zanimljivo je zabilježiti kako Ivan nikad ne koristi IMENICU, niti to čine Poslanica Hebrejima i Jakovljeva poslanica. To je doslovno "dobre vijesti" ili "dobra poruka". Ovo očito odražava Knjigu proroka Izaije 61:1 i moguće 40:9 i 52:7 (vidjeti LXX-u). Gramatički oblik Evanđelja može biti razumjet kao:

1. poruka dana od Isusa
2. poruka o Isusu.

Dictionary of Jesus and the Gospels, izdao IVP, kaže: "Genitiv ('od') vjerojatno je i subjektivan i objektivan: Isus navješćuje Evanđelje i ono navješćuje Njegovu priču" (str. 285).

Jerome Biblical Commentary kaže: "Markova uporaba riječi 'Evanđelje' srodna je onoj kod Pavla, gdje može značiti ili čin navješćivanja ili sadržaj o tome što se naviješta."

Pojam "Evanđelje" uključuje nekoliko vidova:

1. početne loše vijesti o grijehu i pobuni čovječanstva
2. Božje milosrdne odredbe da se bavi ljudskim grijehom (tj. smrt Krista)
3. otvoren poziv za bilo koga ili svima neka prihvate Božju odredbu pokajanjem i vjerom.

Za dobar popis teoloških predmeta o kojima su propovijedali rani apostoli, [vidjeti Posebnu temu dolje: Kerygma.](#)

Ove dobre vijesti o Isusu uključuju tri vida:

1. osobu kojoj treba dati dobrodošlicu (tj. Isus)
2. istine o toj osobi kojima se mora vjerovati (tj. NZ)
3. život koji oponaša tu osobu (tj. Kristo-sličan život).

Ako je ikoji od ova tri vida podcijenjen onda je Evanđelje oštećeno!

POSEBNA TEMA: KERYGMA

Postoji mnogo opcija o kršćanstvu. Naše vrijeme je vrijeme religijskoga pluralizma, baš kao i u prvome stoljeću. Osobno, ja u potpunosti uključujem i prihvaćam sve skupine koje tvrde da poznaju i pouzdaju se u Isusa Krista. Svi se ne slažemo oko ovoga ili onoga ali u osnovi kršćanstvo je čitavo o Kristu. Međutim, postoje skupine koje tvrde da su kršćanske što izgledaju "slično kao" ili "dolazak-kicoša-u-posljednja vremena". Kako neka izrečem razliku?

Dakle, postoje dva načina:

- A. korisna knjiga što govori o tome što suvremene skupine sekta vjeruju (iz njihovih vlastitih tekstova) je *The Kingdom of the Cults* od Waltera Martina

- B. propovijedi Rane crkve, posebice one od apostola Petra i Pavla u Djelima apostolskim, daju nam temeljni pregled o tome kako su nadahnuti autori prvoga stoljeća predstavljali kršćanstvo različitim skupinama. Ova rana “navješćivanja” ili “propovijedi” (od kojih su Djela apostolska sažetak) dolaze od grčke riječi *kerygma*.

Slijede temeljne istine Evandjelja o Isusu u Djelima apostolskim:

1. ispunjava mnoga SZ-na proročanstva – Djela apostolska 2:17-21.30-31.34; 3:18-19.24; 10:43; 13:17-23.27; 33:33-37.40-41; 26: 6-7.22-23
2. poslan od YHWH kao što je obećano – Djela apostolska 2:23; 3:26
3. izvodio je čudesa kako bi potvrdio Svoju poruku i otkrio Božji suosjećaj – Djela apostolska 2:22; 3:16; 10:38
4. predan, nepriznat – Djela apostolska 3:13-14; 4:11
5. razapet – Djela apostolska 2:23; 3:14-15; 4:10; 10:39; 13:28; 26:23
6. uskrsnuo u život – Djela apostolska 2:24.31-32; 3:15.26; 4:10; 10:40; 13:30; 17:31; 26:23
7. uzvišen do Božje desne ruke – Djela apostolska 2:33-36; 3:13.21
8. doći će ponovno – Djela apostolska 3:20-21
9. imenovani Sudac – Djela apostolska 10:42; 17:31
10. poslao je Duha Svetog – Djela apostolska 2:17-18.33.38-39; 10:44-47
11. Spasitelj za sve koji vjeruju – Djela apostolska 13:38-39
12. nitko drugi nije Spasitelj – Djela apostolska 4:12; 10:34-36.

Ovdje su neki načini odaziva na ove stupove apostolske istine:

1. pokajanje – Djela apostolska 2:38; 3:19; 17:30; 26:20
2. vjerovanje – Djela apostolska 2:21; 10:43; 13:38-39
3. biti kršten – Djela apostolska 2:38; 10:47-48
4. primiti Duha – Djela apostolska 2:38; 10:47
5. svi mogu doći – Djela apostolska 2:39; 3:25; 26:23.

Ova shema služila je kao sržno propovijedanje Rane crkve, iako različiti autori Novoga zavjeta mogu ispustiti neki dio ili naglasiti druge pojedinosti u svojim pisanjima. Čitavo Evandjelje po Marku pažljivo slijedi Patrov vid *kerygme*. Marko je tradicionalno viđen kao onaj koji gradi Petrove propovijedi, propovijedane u Rimu, u pisano Evandjelje. I Matej i Luka slijede Markovu osnovnu građu.

▣ (4:3) “**onima koji propadaju**” Pavao nastavlja svoju analogiju Evandjelja kao miris života i smrti (usp. 2. Kor 2:15; 1. Kor 1:18-19; 8:11; 10:9-10; 15:18). Naviještanje Evandjelja je ozbiljan posao, nekome za život, ali nekome za smrt.

Za zamisao o “propadaju” vidjeti raspru u 1. Poslanici Korinćanima 1:18.

4:4 “**bog ovoga svijeta**” Pavao ovu zlu osobnost naziva različitim imenima:

1. Sotona (usp. Rim 16:20; 1. Kor 5:5; 7:5; 2. Kor 2:11; 11:14; 12:7; 1. Sol 2:18; 2. Sol 2:9; 1. Tim 1:20; 5:15)
2. đavao (usp. Ef 4:27; 6:11-12; 1. Tim 3:6.7; 2. Tim 2:26; MNOŽINA upotrijebljena za demonsko, 1. Kor 10:20-21; 1. Tim 4:1)
3. “gospodar zračnoga kraljevstva” (usp. Ef 2:2)
4. “bog ovoga Doba /svijeta” (Ivan ga naziva “vladarom ovoga Doba /svijeta”, Iv 12:31; 14:30; 16:11)
5. “napasnik /iskušavač” (usp. 1. Sol 3:5)
6. “Zli” (usp. 2. Sol 3:3, ovaj naslov uobičajen je u Matejevim i Ivanovim pisanjima)
7. “anđeo svjetla” (usp. 2. Kor 11:14).

Ovaj stih izazvao je veliku brigu ocima Rane crkve jer se činilo da nalijeva ulje na vatru gnostičkim i arijskim krivim učiteljima. Zato su, nažalost, oni (Irenej, Tertulijan, Origen, Ivan Zlatousti, Ambrozije, Teodoret, i Augustin) promijenili grčki ovoga teksta u: “u kome je Bog zaslijepio um nevjernika ovoga svijeta”. Sad na Sotonu se očito upućuje kao na kneza i silu ovoga svijeta (usp. Iv 12:31; 14:30; Ef 2:2). Ovi oci Rane crkve nisu ponovno reagirali na zamisli o sili osobnoga zla, nego na teološku zamisao gnostičkoga Demijurga i stajalištu Arijana o Kristu kao manje-nego-Božanskome.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Osobno zlo.](#)

▣ **“ovoga svijeta”** Ovo je i grčki pojam za “doba” (tj. *aiōnos*). Čini se kako ovo upućuje na židovsko viđenje dva Doba: sadašnje Doba zla kojim prevladava grijeh i Doba koje mora doći, koje je uspostavio i kojim gospodari Mesija (usp. Mt 28:20; Ef 2:2).

Pojmovi “ovoga svijeta” (*kosmos houtos*) i “ovo doba” (*aiōn houtos*) korišteni su naizmjenično (usp. George E. Ladd *A Theology of the New Testament*, str. 223).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Ovo doba i dolazeće doba.](#)

▣ **“zaslijepio umove nevjerničke”** Ovi je AORIST AKTIVNOGA INDIKATIVA. Pojam je korišten o duhovnoj sljepoći u Evanđelju po Mateju 15:14; 23:16; 1. Ivanovoj poslanici 2:11 i zamisao se nalazi u Evanđelju po Ivanu 9. Taj isti pojam upotrijebljen je u navodu iz Septuaginte Knjige proroka Izaije 6:10 u Evanđelju po Ivanu 12:40. To je donekle rijedak pojam u Pavlovim pisanjima (usp. Rim 2:19 i ovdje), ali uobičajen u Evanđeljima.

U Izaijinom odlomku (tj. 6:9-10) Božji sud jeste taj koji zaslijepljuje duhovne oči Izraela zbog njihove neprekidne nevjere. Ova ista istina izrečena je u Poslanici Rimljanima 1:21, gdje PASIVNO STANJE podrazumijeva Boga (usp. Rim 11:8-10, navođenje Iz 29:10 i Ps 69:22-23). Teško je uravnotežiti:

1. ljudsku nejeru
2. Božansko otvrdnuće
3. sotonsko zaslijepljenje.

Vjerovanje je dar i neophodan odaziv! Zavjetni paradoks je misterija predestinacije i slobodne volje. Moramo dopustiti da Bog bude Bog i zahtijevati ljudsku odgovornost.

Možete li zamisliti tu silu /snagu koju mora imati Zli da je kadar zaslijepiti ljudske oči za uvjerljivu ljepotu Evanđelja (usp. Mt 13:19) i vabljenje Svetoga Duha da se odazovu na to (usp. Iv 6:44.65)? Pavao koristi nekoliko metafora za opis nevjere:

1. otvrdnuta srca
2. zaslijepljeni umovi
3. otupjela savjest
4. slijepe oči.

Postoji neprekidan duhovni sukob (usp. Ef 2:2; 4:14; 6:10-19).

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom; i u 2:11: Duhovno ratovanje \(iz Poslanice Efežanima 6:10-24\).](#)

▣

NASB

“tako da ne mogu vidjeti svjetlo evanđelja slave Kristove”

NKJV

“kako ne bi svjetlo Evanđelja slave Kristove ... moglo sjati na njima”

NRSV

“zadržava ih od viđenja svjetla Evanđelja slave Kristove”

TEV

“On ih zadržava od viđenja svjetla što sjaji na njima, svjetla koje dolazi od Dobrih vijesti o slavi Kristovoj”

NJB

“tako da ne mogu vidjeti sijanje svjetla evanđelja slave Kristove”

Ako budete razmatrali, u ovome okviru postoji nekoliko riječi što se odnose na svjetlo. To upućuje na:

1. Isusa, često nazvanog “Svjetlo” (usp. Iv 1:4.9; 3:19; 8:12)
2. moguće na Pavlovo iskustvo na cesti za Damask (usp. Djela 9)
3. moguće smjerenje na Šekina slavu iz Knjige Izlaska spomenjuto u 2. Poslanici Korinćanima 4:6; 3:7.

Ne vidjeti Krista u Pismima znači promašiti spasenje. NZ navješćuje slavu Kristovu, Evanđelje. SZ je ispunjen i dovršen u Njemu. On je neophodan temelj, ugaoni kamen, završni kamen, kamen na vrhu. Promašiti Njega jeste brodolom nečije vjere.

▣ **“koji je slika Božja”** Vidjeti Isusa jeste vidjeti Oca (usp. Iv 1:18; 14:8.9; Kol 1:15; Heb 1:3). NZ tvrdi da je Isus bio utjelovljen kako bi služio u tri svrhe:

1. potpunome otkrivenju Oca
2. izmirenje za grijeh
3. davanje vjernicima primjer kojeg moraju slijediti.

4:5 “mi ne propovijedamo sebe” Pokušavanje tumačenja Pavlova pisma je kao slušanje samo polovice telefonskoga razgovora. Iz Pavlovih izjava mi pretpostavljamo stvari koje su ih možda prouzročile. Iz 3:1, ovdje, i poglavlja 10 - 13, očividno je da je Pavao imao one u Korintu koji su napadali osobno njega i njegovo Evanđelje. Pavao silno tvrdi Isusovo Gospodstvo i svoje služenje (usp. 1. Kor 3:5-9). On se jedino brani (tj. “sebe” je naglašeno) ili veliča svoja uvjerenja (usp. poglavlje 12) zato da zaštiti vjerodostojnost svoga Evanđelja. Za zanimljivu raspru o ograničenjima apostolskoga autoriteta vidjeti od George Ladda *A Theology of the New Testament*, str. 382.

▣ **“Krista Isusa kao Gospodina”** Ovaj je izričaj bio ispovijed vjere Rane crkve kod krštenja (usp. Rim 10:9-13; 1. Kor 12:3; Fil 2:9-11). Sva tri glavna pojma korištena u NZ-u za označavanje Obećanoga, Patećega Slugu, upotrijebljena su u ovome izričaju:

1. Krist – ovo je grčki ekvivalent hebrejskoga pojam *messiah*, što znači “pomazanik”. To podrazumijeva “nekoga pozvanog i opremljenog od Boga za poseban zadatak”. U SZ-u su tri skupine vođa: svećenici, kraljevi, i proroci bili pomazani. Isus ispunjava sve tri od ovih pomazanih službi (usp. Heb 1:2-3)
2. Isus – ovo hebrejsko ime znači “YHWH spasava” ili “YHWH donosi spasenje”. To je anđeo otkrio Njegovim roditeljima (usp. Mt 1:21). “Isus” je povučeno od hebrejske riječi za spasenje, *hosea*, sufiks zavjetnome Imenu za Boga, “YHWH”. Ono je isto kao hebrejsko ime za Jošuu
3. Gospodin – pojam “gospodin” (*kurios*) može biti korišten u općemu smislu ili u posebnome teološkom smislu. Može značiti “gospodin”, “*sir*”, “gospodar”, “vlasnik”, “suprug”, ili “potpuni Bogo-čovjek”. SZ-na uporaba ovoga pojma (*adon*) došla je od židovskoga ustezanja izgovaranja Imena za Boga, YHWH, što je od hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14). Oni su se bojali prekršiti zapovijed što kaže: “Ne uzimaj uzalud imena Gospodina svoga Boga uzalud” (usp. Izl 20:7; Pnz 5:11). Oni su mislili da ako ga ne izgovore, ne mogu ga uzimati uzalud. Tako, nadomjestili su hebrejsku riječ, *Adonai*, što ima slično značenje kao grčka riječ, *Kurios* (Gospodin). NZ-ni autori koristili su ovaj pojam za opis Kristova punog Božanstva.

Postoji nekoliko ispovjednih izričaja što se odnose na Isusa:

1. Isus je Mesija /Krist – Djela 5:42; 9:22; 17:3; 18:5.28; 1. Poslanica Korinćanima 1:23
2. Isus je Sin Božji – Djela 9:20; Poslanica Rimljanima 1:3-4; Hebrejima 4:14
3. Isus je Gospodin – Djela 2:36; 10:36; 11:20; Poslanica Rimljanima 10:9; 2. Korinćanima 4:5; Filipljanima 2:11; Kološanima 2:6.

U određenome smislu ovi izričaji sažimaju razumijevanje Rane Crkve o Isusu iz Nazareta.

4:6 “Jer Bog, koji reče: ‘Svjetlo će zasjati iz tame’” Ovo je smjerenje na Knjigu Postanka 1:3 i osobno smjerenje na Pavlovo iskustvo na cesti za Damask (usp. Djela 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18). Za Petra se ista vrsta iskustva otkrivenja što je uključivalo Isusa i svjetlo (tj. slavu) dogodilo na Gori Preobraženja (usp. 2. Pt 1:19).

▣ **“srcima”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:22: Srce.](#)

▣ **“slave Božje”** Ovo se izgleda odnosi na *Šekina* oblak slave koji je simbolizirao prisutnost YHWH u Knjizi Izlaska (usp. 2. Kor 3:17). Taj simbol Božje prisutnosti bio je prenesen na Kovčeg Saveza nakon prelaska rijeke Jordan u Obećanu zemlju. YHWH je potpuno spoznat, ne kao vidljiv, fizički objekt, nego u Isusu, utjelovljenome Božanstvu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[kabod\] \(SZ\).](#)

▣ **“na licu Kristovu”** Ovo je nastavljaјуća usporedba između Mojsijeva pokrivala (usp. 2. Kor 3:13) i savršenoga odraza Isusa Krista (usp. Heb 1:3). Vjernici su vidjeti slavu Kristovu u Evanđelju (usp. 2. Kor 3:18).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 4:7-12

⁷Ali mi imamo to blago u zemljanim posudama, tako da izvanredna veličina sile bude od Boga a ne od nas samih; ⁸mi trpimo na svaki način, ali nismo skršeni; zbunjeni, ali ne očajni; ⁹progonjeni, ali ne napušteni; oboreni, ali ne uništeni; ¹⁰uvijek nosimo u tijelu umirućeg Isusa, tako da Isusov život također može biti očitovan u našem tijelu. ¹¹Jer mi koji živimo stalno bivamo predavani smrti zbog Isusa, tako da se život Isusa također može očitovati u našem smrtnome mesu. ¹²Tako smrt djeluje u nama, ali život u vama.

4:7 “Ali mi imamo to blago” Ovo upućuje na obitavajućega Duha koji veliča, otkriva, i oblikuje Osobu Krista u našim životima (usp. Iv 16:8-14; Rim 8:9; Kol 1:27; 2. Pt 1:3-4).

▣ **“u zemljanim posudama”** Ovo je naglasak na ljudskome tijelu (usp. 2. Kor 4:10.16; 5:1 i dalje; Post 2:7; 3:19; 18:27). Ovaj cijeli okvir je dijalektički između Pavlova fizičkoga zemaljskoga stanja te ogromne duhovne sile Evanđelja i obitavajućega Svetoga Duha u njegovu životu.

▣ **“izvanredna veličina”** *Huperbolē*, [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba huper složenica.](#)

4:8-11 “mi trpimo na svaki način, ali nismo skršeni” Stihovi 8-10 sadrže nizove PREZENTA (uglavnom PASIVNIH PARTICIPA)

što je igra riječi *koine* grčkih riječi što opisuju Pavlovu tešku službu. Prvih osam PARTICIPA su oprečni parovi. Prvi opisuje iskustvo Pavlove službe a drugi granice posljedica. Primjeri ove igre riječi su:

1. “na gubitku ali ne potpun gubitak”
2. “srušen ali ne nokautiran”.

Ovaj odjeljak može biti uspoređen s 2. Poslanicom Korinćanima 1:6; 6:4-10; 11:23-28.

4:9 “uništeni” Za zamisao o “uništeni” vidjeti raspru u 1. Poslanici Korinćanima 1:18.

4:10 “uvijek nosimo u tijelu umirućeg Isusa” Ovo upućuje na paradoks našega bivanja u ispravnome odnosu s Bogom, ali izloženima fizičkim problemima zbog paloga svijeta. Mi imamo vječni život, ali fizički umiremo (usp. 2. Kor 1:8). Kao što je Isus bio odbačen i progonjen (usp. Iv15:20), tako su također, vjernici (usp. 1. Kor 15:31; Gal 2:20; Fil 3:10; Kol 1:24; 1. Pt 4:12-19).

▣ **“tako da Isusov život”** Ovo upućuje na:

1. uskrsloga Krista, što je bila Pavlova nada
2. Isusovu vjernost pod progonstvom.

Pavao je želio izložiti Isusovu vjernost (usp. 2. Kor 4:11) i sudjelovati u uskrsnuću Njegovih sljedbenika (usp. 2. Kor 4:14; 1. Kor 15).

▣ **“može biti očitovan u našem tijelu”** Ovo je AORIST PASIVNOGA KONJUNKTIVA. Pročitajte Poslanicu Galaćanima 6:17, koja očitito upućuje na Pavlove fizičke ožiljke u Isusovoj službi. Dok je naša zemljana posuda slomljena, blago u njoj je vidljivije (usp. 2. Kor 12:9-10).

Pavao koristi grčki pojam *sarx* (tj. meso) u nekoliko smislova:

1. ljudsko tijelo (“tijelo” u 2. Kor 4:10 usporedno s “meso” u 2. Kor 4:11; također 2. Kor 7:5; 10:3; 12:7)
2. ljudska osoba (usp. 2. Kor 5:16; 11:18)
3. ljudsko podrijetlo (tj. otac - sin, usp. Rim 1:3; 4:1)
4. ljudstvo kao cjelina (usp. 1. Kor 1:26.29)
5. ljudska grješnost (usp. Rim 7:5.18; 8:3.4.5.8.9.12.13; 2. Kor 7:1; 10:2).

4:11 “mi koji živimo stalno bivamo predavani smrti zbog Isusa” Teološki uvid u ovaj stih može se vidjeti u 1. Poslanici Korinćanima 4:9, gdje su apostoli izloženi i anđelima i ljudima. Vjernici su također izloženi izgubljenome svijetu i anđeoskome svijetu (usp. Ef 2:7; 3:10).

Pojam “stalno” (usp. 2. Kor 6:10) uspoređan je s “uvijek” iz 2. Korinćanima 4:10. Poziv na službu jeste poziv na hotimičnu dnevnu smrt sebi (usp. 2. Kor 5:14-15; Rim 6:7; 1. Kor 15:31; Gal 2:20; Fil 3:8.10; 1 Iv 3:16). Ovaj stav je obrat od pada čovječanstva u Knjizi Postanka 3. To je dokaz Kristo-sličnosti, što je obnova slike Božje u ljudstvu.

Pojam “predavani” (*paranididōmi*) bio je korišten o Judi koji je predao Isusa vlastima (usp. Mt 20:18-19; Mk 10:33). Isus ga je koristio u proročkome smislu opisujući Svoje sljedbenike u Evanđelju po Mateju 10:17; 24:9; Marku 13:11-12.

Izričaj “zbog Isusa” mora se razumjeti kao uzročnost. Tereti naše službe nisu dobit za Krista, nego naš zato jer Ga slijedimo. Kao što su progonili Njega, progonit će nas. Međutim, također je istina da ono što trpimo kao Kristovi sljedbenici iste su stvari što nam mogu pomoći da više i više sličimo Njemu.

Pavlovo poistovjećivanje s Isusovom smrti djeluje teološki na nekoliko stupnjeva:

1. sakramentalna teologija (usp. Rim 6:3-5; Kol 2:12; 3:1.3-5)
2. crkvena doktrina (usp. 1. Sol 4:14-15)
3. osobno iskustvo (usp. 2. Kor 4:10-11; Gal 2:20; Fil 3:10).

▣ **“smrtnome mesu”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:12: Meso \(*sarx*\).](#)

4:12 “Tako smrt djeluje u nama, ali život u vama” Ovo je PREZENT SREDNJEGA (deponent) INDIKATIVA što personificira smrt. To upućuje na fizičko progonstvo Pavla i njegovoga misijskog tima (usp. 2. Kor 4:16) i duhovni život u onima kojima je propovijedao Evanđelje.

U *The Anchor Bible* serije o 2. Poslanici Korinćanima Victor Furnish vjeruje da je to PASIVNO STANJE (str. 257) jer to STANJE prevladava u 2. Korinćanima 4:10-11, gdje je shvaćeni subjekt Božja sila /snaga (usp. 2. Kor 4:7). Ovo bi podrazumijevalo da Bog koristi kušnje i progonstva kao sredstva proizvođenja Kristo-sličnosti u Njegovim sljedbenicima. Životi vođa daju snagu njihovim porukama (usp. 2. Kor 1:3-11; 2. Tim 2:9-10).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 4:13-15

¹³Ali imajući isti duh vjere, prema onome što je pisano: “JA VJEROVAH, STOGA GOVORIH”, mi također vjerujemo, zato mi i govorimo, ¹⁴znajući da će On koji je uskrisio Gospodina Isusa uskrisiti i nas s Isusom i izvesti nas s vama. ¹⁵Jer sve stvari su zbog vas, tako da milost koja se širi na više i više ljudi može izazvati davanje hvala za obilnu slavu Božju.

4:13 “imajući isti duh vjere” Važna stvar ovdje jeste ta da ista vjera što je osobu učinila ispravnom pred Bogom u SZ-u (tj. pisac Ps 116) je vjera koja čini osobu ispravnom pred Bogom u NZ-u (tj. Abraham u Post 15:6, Pavao naveo u Rim 4:3.9.22).

Pavao koristi pojam “duh” u smislu čovjekovoga ja /javstva. On često upotrebljava “duh” kao način upućivanja na nutarnje kvalitete ljudske osobe (vidjeti bilješku u 2. Kor 4:21). Ovo **nije** povezano na sličan izričaj nađen u 1. Poslanici Korinćanima 12:9, što upućuje na Duha koji daruje vjernike s vjerom. Ovo upućuje na spasavajuću vjeru kao što je Abrahamova (usp. Post 15:6). Zanimljivo, u *Word Studies in the New Testament*, tom 2, M. R. Vincent kaže: “ne izrazito Sveti Duh, niti, u drugu ruku, ljudska sposobnost ili određenje, nego miješanje obojega; vjera kao dar Božjega Duha” (str. 82).

U *Synonyms of the Old Testament*, Robert Girdlestone ima zanimljivu raspru o uporabama pojma “duh” u NZ-u (str. 61-63):

1. zli duhovi
2. ljudski duh
3. Sveti Duh
4. stvari koje prouzvodi Duh u i kroz ljudske duhove:
 - a. “ne duh ropstva nasuprot duhu posinjenja” – Poslanica Rimljanima 8:15
 - b. “duh blagosti” – 1. Poslanica Korinćanima 4:21
 - c. “duh vjere” – 2. Poslanica Korinćanima 4:13
 - d. “duh mudrosti i otkrivenja u spoznaji Njega” – Poslanica Efežanima 1:17
 - e. “ne duh plahosti nasuprot snazi, ljubavi, i stezi” – 2. Timoteju poslanica 1:7
 - f. “duh pogreške” nasuprot “duhu istine” – 1. Ivanova poslanica 4:6.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima: Okvirni uvidi, B. poglavlje 3: Duh \(pneuma\) u Novome zavjetu.](#)

▣ **“prema onome što je pisano”** Ovo je PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA, što su koristili SZ-ni autori kako bi uputili na danost i važnost Pisma (usp. Mt 5:17-19).

▣ **“JA VJEROVAH, STOGA GOVORIH”** Ovo je navod iz Septuaginte Psalma 116:10, što govori o Božjemu spasavanju svetih.

4:14 “da ... On koji je uskrisio Gospodina Isusa” Ovaj izričaj odlična je mogućnost pokazivanja da NZ često pripisuje djela iskupljenja svim trim Osobama Božanstva:

1. Bog Otac uskrisio je Isusa (usp. Djela 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30.33.34.37; 17:31; Rim 6:4.9; 10:9; 1. Kor 6:14; 2. Kor 4:14; Gal 1:1; Ef 1:20; Kol 2:12; 1. Sol 1:10)
2. Bog Sin uskrisio je Sebe (usp. Iv 2:19-22; 10:17-18)
3. Bog Duh uskrisio je Isusa (usp. Rim 8:11).

Postoji nekoliko varijanti što se odnose na izričaj: “Gospodina Isusa”:

1. “Gospodina Isusa” – MSS κ , C, D, F, G
2. “Gospodina Isusa Krista” – MS 436
3. “Gospodina Isusa od smrti” – MSS 104, 459
4. “Isusa” – MSS P⁴⁶, B.

UBS⁴ daje mogućnosti #1 ocjenu “B” (gotovo izvjesno), ali Bruce Metzger daje prednost mogućnosti #4 (kao što daje i NET Biblija). Kao i s toliko mnogo varijanti, koja je bila izvorna ne utječe na opći potisak odlomka.

▣ **“će ... uskrisiti ... nas ... (će) izvesti nas”** Ovi su oba FUTURI AKTIVNIH INDIKATIVA. Vjernici će biti podignuti iz smrti (*sun* s Isusom) i izvedeni pred Oca (*sun* sa svim vjernicima).

Pavlovo razumijevanje vremena Drugoga dolaska je višeznačno. U nekim se tekstovima čini kako on očekuje da će biti živ kod *parusije* (usp. 1. Sol 4:15.17; 1. Kor 15:51-52; i Fil 3:20; 4:5), ali u drugim tekstovima on izgleda poistovjećuje sebe s onim vjernicima koji su umrli (usp. 1. Kor 6:14; 2. Kor 4:14; 5:1-10). Jedino Otac zna vrijeme Drugoga dolaska (usp. Mt 24:36; Mk 13:32; Djela 1:7). Drugi dolazak je nada svakoga naraštaja vjernika, ali stvarnost samo jednoga naraštaja. Vjernici moraju živjeti spremni, spremni bivajući djelatnima u Kristovoj službi.

4:15 Pavlovo srce željelo je pomoći grješnim judima da dođu Kristu i nađu istinski mir i radost i daju Bogu slavu (usp. 2. Kor 1:11 i NASB, NRSV, TEV, NJB). NKJV je malo doslovnija “većini”. Ovo može upućivati na one u korinškoj crkvi koji su podupirali Pavla. To bi bilo oprečno “neki” (usp. 2. Kor 3:1; 10:12; 1. Kor 4:18; 6:11; 8:7; 10:7.8.9.10; 15:6.12.34.35). Stih 15 je očito doksolski sažetak.

▣ “slavu Božju” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[kabod\] \(SZ\).](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 4:16-18

16Zato mi ne gubimo srce, nego iako naš vanjski čovjek propada, ipak naš unutarnji čovjek biva obnovljen iz dana u dan. **17**Na trenutak, svjetlo nevolje proizvodi za nas vječnu vrijednost slave daleko izvan svake usporedbe, **18**jer ne gledamo na stvari što su vidljive, nego na stvari što nisu vidljive; jer stvari što su vidljive su privremene, ali stvari što nisu vidljive su vječne.

4:16 “Zato mi ne gubimo srce” Ovo je ponavljana tema u Pavlovim pisanjima (usp. 2. Kor 4:1; Gal 6:9; Ef 3:13; 2. Sol 3:13). Okolnosti su, u stvarnosti, za jačanje naše duhovne izdržljivosti i vjernosti.

▣ “nego iako naš vanjski čovjek propada, ipak naš unutarnji čovjek biva obnovljen iz dana u dan” Ovo su oba PREZENTI PASIVNIH INDIKATIVA, što označavaju neprekidno djelovanje. PASIVNO STANJE je teško prevesti i razumjeti ga u ovome okviru. Većina engleskih prijevoda prevodi ih kao AKTIVNO STANJE, ali oni također mogu označiti Božansko djelovanje u korištenju fizičkih problema i progonstava kao sredstvo jačanja i zrelosti Isusovih sljedbenika (usp. Mt 5:10-12; Iv 15:18-21; 16:1-2; 17:14; Djela 14:22; Rim 5:3-4; 8:17; 2. Kor 4:16-18; Fil 1:29; 3:11; 1. Sol 3:3; 2. Tim 3:12; Heb 5:8; Jak 1:2-4; 1. Pt 4:12-19). U Poslanici Efežanima 3:16 i 4:24 postoji usporedba staroga čovjeka i novoga čovjeka, ali oprečje ovdje je naše vanjsko fizičko tijelo i naša unutarnja duhovna narav.

▣ “biva obnovljen” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Obnova \(anakainōsis\).](#)

POSEBNA TEMA: OBNOVA (*anakainōsis*)

Ovaj grčki pojam u svojim različitim oblicima (*anakainōō*, *anakainizō*) ima temeljno značenje:

1. “izazvati nečemu da postane nov i drukčiji” (tj. bolji) – Poslanica Rimljanima 12:2; Kološanima 3:10
 2. “izazvati promjenu k prijašnjemu boljem stanju” – 2. Poslanica Korinćanima 4:16; Hebrejima 6:4-6.
- (uzeto iz *Greek-English Lexicon* od Louwa i Nidae, tom 1, str. 157,594).

Moulton i Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, kažu kako ovaj pojam (tj. *anakainōsis*) ne može biti nađen u grčkoj književnosti ranijoj od Pavla. Pavao je možda sam skovao ovaj pojam (str. 34).

Frank Stagg, *New Testament Theology*, ima zanimljiv osvrt:

“Regeneracija i obnova pripadaju jedino Bogu. *Anakainōsis*, riječ za ‘obnova’, radna je IMENICA, i korištena je u Novome zavjetu, zajedno s glagolskim oblicima, za opis neprekidne obnove, kao u Poslanici Rimljanima 12:2: ‘Preobličavajte se obnovom uma’ i 2. Korinćanima 4:16: ‘Naš unutarnji čovjek biva obnovljen dan za danom’. Poslanica Kološanima 3:10 opisuje ‘novoga čovjeka’ kao bivanje obnovljenim kroz pravu spoznaju prema slici Boga koji ga je stvorio’. Dakle ‘novi čovjek’, ‘novina života’, ‘obnavljanje’ ili ‘obnova’, kako god bila određena, mora pratiti početni čin i neprekidni čin Boga kao davatelja i održavatelja vječnoga života” (str. 118).

▣ **(4:16)** “iz dana u dan” Pavao koristi hebrejsko idiomsko (usp. Post 39:10; Ester 3:4; Ps 68:19) ponavljanje u 2. Poslanici Korinćanima 4:16, “iz dana u dan”, i slično hebrejsko ponavljanje u 2. Korinćanima 4:17, “pretjerano do viška” (tj. *hyperbolēn eis hyperbolēn*). Zapamtite, NZ-ni autori (osim Luke) su hebrejski /aramejski mislitelji koji pišu na *koine* grčkom. U NZ-u postoji mnogo hebrejskih idioma i gramatičkih građa, kao i brojnih SZ-nih smjeranja i navoda.

4:17-18 Stih 17 vrlo je sličan Poslanici Rimljanima 8:18, dok je 2. Korinćanima 4:18 slično Rimljanima 8:24. Pavao je pisao Poslanicu Rimljanima iz Korinta! On je razmišljao o svome pozivu i problemima vezanima na to. Ne postoji, zapravo, usporedba između trenutačnoga svjetla nevolje i vječne slave! Ovo je biblijski svjetonazor što održava Božji narod u ovome palom svijetu. On je s nama, za nas, i dovest će nas u Svoju osobnu prisutnost da ostanemo zauvijek!

4:17 “proizvodi” Ovaj isti GLAGOL upotrijebljen je u Poslanici Rimljanima 5:3-4 i Jakovljevoj poslanici 1:2-4, što također govori o dobrobitima patnje i progonstva.

▣ “vječnu vrijednost slave” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Slava \[kabod\] \(SZ\)](#).

▣ “daleko izvan svake usporedbe” *Huperbolē*. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba *huper složenica*](#).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako 2. Poslanica Korinćanima 4:1 govori o metodama krivih učitelja?
2. Jesu li oci Rane crkve opravdano mijenjali grčki tekst 2. Poslanice Korinćanima 4:4 kako bi se upoznao problem njihova vremena?
3. Što znači da je Sotona “bog” ovoga svijeta?
4. Zašto Pavao privlači takvu pozornost na svoje fizičke poteškoće nasuprot svojim duhovnim snagama?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 5

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
živjeti po vjeri (4:16 - 5:10) 4:16 - 5:5	jamstvo uskrsnuća 5:1-8	pouzdanje u suočavanje sa smrću 5:1-5	živjeti po vjeri (4:16 - 5:10)	nevolje i nade apostola (4:7 - 5:10)
5:6-10	Kristovo sudačko sjedalo	5:6-10	5:6-10	5:6-10
služba pomirenja 5:11-15	5:9-11 pomirite se s Bogom	daljnja obrana njegove službe pomirenja 5:11-15 (5:11 - 6:13)	prijateljstvo s Bogom kroz Krista 5:11-15 (5:11 - 6:13)	apostol u akciji 5:11-15
5:16 - 6:10	5:12-21	5:16 - 6:10	5:16-19 5:20 - 6:3	5:16-19 5:20 - 6:10

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#))

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Pavao raspravlja o svojoj smrti u 2. Poslanici Korinćanima 5:1-10:
 1. on koristi dvije metafore:
 - a. zemaljski šator nasuprot trajnome, Bogom-izgrađenoj građevini
 - b. odjeveno nasuprot neodjevenome (tj. gol /nag)
 2. vrlo je teško slijediti Pavlove prethodne misli. Govori li on o:
 - a. našem bivanju odjevenima /obučenima u Krista kod krštenja (usp. 2. Kor 5:2-4)
 - b. obitavanju Duha kod spasenja (usp. 2. Kor 5:5)
 - c. našem primanju novoga duhovnog tijela kod Kristova povratka (usp. stihovi 3 i 10)

3. najbolje Pavlovske usporednice za tumačenje ovoga teksta nalaze se u Poslanici Rimljanima 8:18-25.26-30 (tj. uzdisanje) i 1. Korinćanima 15:53-54 (tj. “proguta”)
 4. nekako ovaj tekst mora biti povezan s Pavlovom rasprom o trpljenju u poglavljima 4 i 6. Vjerno, pobožno življenje usred teških okolnosti ponavljana je tema.
- B. Pavao čini glavnu teološku potvrdu u 2. Poslanici Korinćanima 5:6 i 8. Prijašnji vjernici i ne-vjernici mislili su da idu u *Had* kad umru čekati Sud. Rabinski judaizam čak je tvrdio da postoji podjela u tome mjestu držanja umrlih (tj. SZ ni *Šeol*) između pravednika i grješnika. Pavao tvrdi da je kod Isusova uskrsnuća On uzeo pravednike Sobom na Nebo. Sad vjernici ne idu u *Had*, nego su s Gospodinom. Neizvjesno je podrazumijeva li to puno zajedništvo ili ograničeno zajedništvo. Biblija ne otkriva detaljnju obavijest o životu nakon smrti.
- [Vidjeti Posebnu temu dolje: Gdje su mrtvi? \(Šeol /Hades, Gehena, Tartarus\)?](#).

POSEBNA TEMA: GDJE SU MRTVI? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*)

I. STARI ZAVJET

- A. Svi ljudi idu u *Šeol* (ne postoje obiteljski korijeni i etimologija je neizvjesna, BDB 982, KB 1368), što je način upućivanja na mjesto gdje umrli žive ili na grob, uglavnom u Mudrosnoj književnosti i Knjizi proroka Izaije. U SZ-u to je bilo sjenovito, svjesno, ali postojanje bez radosti (usp. Job 10:21-22; 38:17).
- B. *Šeol* obilježava:
 1. povezanost s Božjim Sudom (vatra), Ponovljeni zakon 32:22
 2. zatvor s vratima, Knjiga o Jobu 38:17; Psalam 9:13; 107:18
 3. zemlja bez povratka, Knjiga o Jobu 7:9 (akadijski naziv za smrt)
 4. zemlja /kraljevina tame, Knjiga o Jobu 10:21-22; 17:13; 18:18
 5. mjesto tišine, Psalam 28:1; 31:17; 94:17; 115:17; Knjiga proroka Izaije 47:5
 6. povezanost s kaznom čak prije Sudnjega dana, Psalam 18:4-5
 7. povezanost s *abadonom* (uništenje; [vidjeti Posebnu temu dolje: Abadon ... Apollyon](#)), u kojem je Bog također prisutan, Knjiga o Jobu 26:6; Psalam 139:8; Knjiga proroka Amosa 9:2
 8. povezanost s “Jamom” (grobom), Psalam 16:10; 88:3-4; Knjiga proroka Izaije 14:15; Ezekiel 31:15-17
 9. grješni silaze živi u *Šeol*, Knjiga Brojeva 16:30.33; Knjiga o Jobu Job 7:9; Psalam 55:15
 10. često poosobljen sa životinjom velikih ustiju, Knjiga Brojeva 16:30; Izreke 1:12; Knjiga proroka Izaije 5:14; Habakuk 2:5
 11. ljudi su tamo zvani *Repha'im* (tj. “duhovi umrlih”), Knjiga proroka Izaije 14:9-11; Knjiga o Jobu 26:5; Izreke 2:18; 21:16; 26:14
 12. ali, YHWH je prisutan čak i ovdje, Knjiga o Jobu 26:6; Psalam 139:8; Izreke 15:11.

II. NOVI ZAVJET

- A. Hebrejski *Šeol* preveden je grčkim Hades (nevidljivi svijet).
- B. *Had* ima osobine (slično kao *Šeol*):
 1. upućuje na smrt, Evanđelje po Mateju 16:18
 2. povezan je sa smrću, Otkrivenje 1:18; 6:8; 20:13-14
 3. često sličan mjestu stalne kazne (Gehena), Evanđelje po Mateju 11:23 (SZ-ni navod); Luka 10:15; 16:23-24
 4. često sličan grobu, Evanđelje po Luki 16:23.
- C. Moguće podijeljen (rabini):
 1. dio za pravednike nazvan Raj (pravo drugo ime za Nebo, usp. 2. Kor 12:4; Otk 2:7), Evanđelje po Luki 23:43
 2. dio za grješne nazvan Tartarus, mjesto zadržavanja daleko ispod Hada, 2. Petrova poslanica 2:4, gdje je mjesto zadržavanja za zle anđele (usp. Post 6; 1. Hen). Povezano je s Abisom, Evanđelje po Luki 8:31; Poslanica Rimljanima 10:7; Otkrivenje 9:1-2.11; 11:7; 17:18; 20:1.3.
- D. *Gehena*:
 1. odražava SZ-ni izričaj, “dolina sinova Hinnoma”, (južno od Jeruzalema). To je bilo mjesto gdje je fenički bog vatre, *Molek* (BDB 574, KB 591), bio štovan žrtvovanjem djece (usp. 2. Kr 16:3; 21:6; 2. Ljet 28:3; 33:6), što je bilo zabranjeno Levitskim zakonikom 18:21; 20:2-5

2. Jeremija ga mijenja iz mjesta poganskoga štovanja u mjesto YHWH-ina Suda (usp. Jer 7:32; 19:6-7). To postaje mjesto vatre, vječnoga suda u 1. Henokovoj 90:26-27 i Sib. 1:103
3. Židovi Isusova vremena bili su toliko užasnuti sudjelovanjem svojih predaka u poganskome štovanju žrtvovanja djece, da su ovo područje pretvorili u smetlište za Jeruzalem. Mnoge od Isusovih metafora za Vječni sud proizašle su iz ovoga odlagališta (vatra, dim, crvi, smrad, usp. Mk 9:44.46). Pojam *Gehena* koristio je samo Isus (osim u Jak 3:6)
4. Isusova uporaba riječi *Gehena*:
 - a. vatra, Evanđelje po Mateju 5:22; 18:9; Marko 9:43
 - b. bez kraja [neprekidno], Evanđelje po Marku 9:48 (Mt 25:46)
 - c. mjesto uništenja (oboje i duše i tijela), Evanđelje po Mateju 10:28
 - d. usporedivo sa *Šeolom*, Evanđelje po Mateju 5:29-30; 18:9
 - e. označava grješnog kao "sin pakla", Evanđelje po Mateju 23:15
 - f. ishod sudske presude, Evanđelje po Mateju 23:33; Luka 12:5
 - g. zamisao *Gehene* usporediva je s drugom smrću (usp. Otk 2:11; 20:6.14) ili ognjenim jezerom (usp. Mt 13:42.50; Otk 19:20; 20:10.14-15; 21:8). Moguće da ognjeno jezero postaje trajno stanište ljudi (iz *Šeola*) i zlih anđela (iz *Tartarusa*, 2. Pt 2:4; Juda stih 6 ili *Abis*, usp. Lk 8:31; Otk 9:1-11; 20:1.3)
 - h. nije bila određena za ljude, nego za Sotonu i njegove anđele, Evanđelje po Mateju 25:41.
- E. Moguće je, zbog preklapanja *Šeola*, *Hada*, i *Gehene* da:
 1. prvotno su svi ljudi išli u *Šeol* /*Had*
 2. njihovo tamošnje iskustvo (dobro /zlo) pogoršano je nakon Sudnjeg dana, ali mjesto za grješke ostaje isto (to je zašto je KJV hades [grob] preveo kao *gehena* [pakao])
 3. jedini NZ-ni tekst što spominje muku prije Suda jeste parabola u Evanđelju po Luki 16:19-31 (Lazar i bogataš). *Šeol* je također opisan kao mjesto kazne sada (usp. Pnz 32:22; Ps 18:1-5). Međutim, doktrina se ne može postaviti na paraboli.

III. MEĐUSTANJE IZMEĐU SMRTI I USKRSNUĆA

- A. NZ ne uči o "besmrtnosti duše", što je jedan od nekoliko drevnih pogleda na život poslije smrti:
 1. ljudske duše postojale su prije njihova fizičkog života
 2. ljudske duše su vječne prije i poslije fizičke smrti
 3. često je ljudsko tijelo viđeno kao zatvor a smrt kao oslobođenje za povratak u pred-postojeće stanje.
- B. NZ nagovještuje bestjelesno stanje između smrti i uskrsnuća:
 1. Isus govori o diobi između tijela i duše, Evanđelje po Mateju 10:28
 2. Abraham može imati tijelo sada, Evanđelje po Marku 12:26-27; Luka 16:23
 3. Mojsije i Ilija imaju fizičko tijelo kod preobraženja, Evanđelje po Mateju 17
 4. Pavao tvrdi da će kod Drugoga dolaska prvo duše s Kristom dobiti svoja nova tijela, 1. Poslanica Solunjanima 4:13-18
 5. Pavao tvrdi da će vjernici svoja nova duhovna tijela dobiti na Dan uskrsnuća, 1. Poslanica Korinćanima 15:23.52
 6. Pavao tvrdi da vjernici ne idu u *Had*, nego su kad umru s Isusom, 2. Poslanica Korinćanima 5:6.8; Filipljanima 1:23. Isus je pobijedio smrt i uzeo je pravednike Sobom na *Nebo*, 1. Petrova poslanica 3:18-22.

IV. NEBO

- A. U Bibliji je ovaj pojam korišten u tri značenja:
 1. atmosfera iznad Zemlje, Knjiga Postanka 1:1.8; Knjiga proroka Izaije 42:5; 45:18
 2. zvjezdana nebesa, Knjiga Postanka 1:14; Ponovljeni zakon 10:14; Psalam 148:4; Poslanica Hebrejima 4:14; 7:26
 3. mjesto Božjega prijestolja, Ponovljeni zakon 10:14; 1. Knjiga o Kraljevima 8:27; Psalam 148:4; Poslanica Efežanima 4:10; Hebrejima 9:24 (Treće nebo, 2. Kor 12:2).
- B. Biblija ne otkriva mnogo o životu poslije smrti, vjerojatno zato što palo čovječanstvo nema načina ili sposobnost to razumjeti (usp. 1. Kor 2:9).
- C. *Nebo* je oboje i mjesto (usp. Iv 14:2-3) i Osoba (usp. 2. Kor 5:6.8). *Nebo* može biti obnovljeni Edenski vrt (Post 1 - 2; Otk 21 - 22). Zemlja će biti očišćena i obnovljena (usp. Djela 3:21; Rim 8:21; 2. Pt 3:10). Slika Boga (Post 1:26-27) obnovljena je u Kristu. Sad je ponovno moguće prisno zajedništvo Edenskoga vrta.

Međutim, ovo može biti metaforički (Nebo kao ogromni, kockasti grad iz Otk 21:9-27) a ne doslovno. Prva Korinćanima 15 opisuje razliku između fizičkoga tijela i duhovnoga tijela kao sjeme pa do zrele biljke. Ponovo, 1. Poslanica Korinćanima 2:9 (navod iz Iz 64:4 i 65:17) jeste veliko obećanje i nada! Ja znam da kad ćemo Ga vidjeti mi ćemo biti kao On (usp. 1. Iv 3:2).

V. KORISNI IZVORI

- A. William Hendriksen, The Bible On the Life Hereafter
- B. Maurice Rawlings, Beyond Death's Door.

POSEBNA TEMA: Abaddon ... Apollyon

Hebrejski (aramejski) pojam *Abaddon* (BDB 1, KB 2; NIDOTTE, tom 1., str. 224) znači "uništenje" a grčki pojam *Apollyon* znači "razarač". Hebrejski pojam bio je poistovjećen sa *Šeolom*, kraljevinom mrtvih (usp. Job 26:6; 29:22; 31:12; Ps 88:11; Izr 15:11; 27:20).

Robert B. Girdlestone ima zanimljiv osvrt o ovome pojmu u svojoj knjizi Synonyms of the Old Testament: "Ova riječ je prevedena 'propasti' u oko stotinu odlomaka. Kad je upotrijebljena o osobi općenito označava smrt, a kad je korištena o zemlji podrazumijeva razaranje" (str. 273).

U Knjizi o Jobu 28:22 poosobljena je zajedno sa Smrcu. Ova je personifikacija također karakteristična u Svicima s Mrtvoga mora i među-zavjetnoj židovskoj apokaliptičnoj literaturi. Ovo je nekako neuobičajeno jer je Anđeo smrti u SZ-u YHWH-in sluga (usp. Izl 12:23; Job 15:21) ili čak personifikacija YHWH (usp. Izl 12:13.29). Ali u Knjizi Otkrivenja 9:1.11 Anđeo je izgleda vladar zarobljene, demonske horde. To može biti još jedan način pokazivanja Božjega nadzora nad svim.

U Otkrivenju 9:11 oni mogu upućivati na careve Nerona i Domicijana, koji su tvrdili da su utjelovljeni Apolon. Ovo grčko ime, *Apollyon*, iskrivljen je oblik i smjeranje na Apolona. Postoje dva dijela dokaza za podupiranje veze s Apolonom:

1. skakavci su bili simbol Apolona
2. pojam Apolon i Apolion dolaze iz istoga grčkog korijena.

C. Pavao daje još jednu iznenađujuću izjavu u 2. Poslanici Korinćanima 5:10. Očito će svi vjernici i nevjernici stati pred Krista kao Suca. Je li to usporednica sa sudom ovaca i jaraca u Evanđelju po Mateju 25 ili Velikim bijelim sudačkim prijestoljem iz Knjige Otkrivenja 20? Ako su vjernicima oprosteni svi grijesi po Kristu, za što će oni biti suđeni? Ponovno ova posebna pitanja ne mogu se odgovoriti biblijski. Logička pretpostavka je da su oni odgovorni za:

1. poruku Evanđelja
2. svoju duhovnu darovitost
3. svoju uporabu fizičkih izvora
4. svoju dostupnost za služenje.

Ali, ovo je samo pretpostavka temeljena na sadržaju 2. Poslanice Korinćanima 5:11-21.

D. Pavlova raspra o duhovnoj odgovornosti u 2. Poslanici Korinćanima 5:11-21 očito odražava sebičnost krivih učitelja, moguće nemoralna djelovanja /učenja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Kristovo sudačko sjedalo \(iz 2. Poslanice Korinćanima 5:10\).](#)

POSEBNA TEMA: KRISTOVO SUDAČKO SJEDALO (iz 2. Poslanice Korinćanima 5:10)

Trenutačni okvir pisan je vjernicima; čak će i vjernici stati pred Boga (usp. Rim 14:10; 1. Kor 3:10-17). Očito, mi ćemo biti suđeni /nagrađeni za naše porive, korisnost, i uporabu duhovnih darova. Grijeih i grijesi u potpunosti su riješeni u Kristovoj nadomjesnoj smrti (tj. 2. Kor 5:21; 1. Iv 1:7; 2:1-2), ali učenje je problem!

O zamisli o Isusu kao Sucu, ovdje je kratka bilješka iz mojih komentara **Evanđelja po Ivanu 3:17** (vidjeti [online](http://www.freebiblecommentary.org) na www.freebiblecommentary.org).

"U Ivanu postoji nekoliko odlomaka koji tvrde da je Isus došao kao Spasitelj, ne kao Sudac (usp. 3:17-21; 8:15; 12:47). Međutim, u Ivanu ima i drugih odlomaka što tvrde da je Isus došao suditi, i suditi će (usp. Iv 5:22-23.27; 9:39; kao i drugi dijelovi NZ-a: Djela 10:42; 17:31; 2. Tim 4:1; 1. Pt 4:5).

Nekoliko teoloških osvrta idu po redosljedu:

1. Bog je predao djelo Suda Isusu, dok je radio djelo stvaranja i iskupljenja, kao znak časti (usp. Iv 5:23)
2. Isus nije prvotno došao suditi, nego spasiti (usp. Iv 3:17), ali činjenicom da Ga ljudi odbacuju, oni sude sami sebe
3. Isus će se vratiti kao Kralj Kraljeva i Sudac (usp. Iv 9:39).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 5:1-5

¹Jer mi znamo da ako se zemaljski šator što je naša kuća sruši, mi imamo građevinu od Boga, kuću ne napravljenu s rukama, vječnu u nebesima. ²Jer uistinu u ovoj kući stenjemo, žudeći da budemo odjeveni s našim stanom od neba, ³utoliko više da mi, obukavši ga, ne bismo bili nađeni golima. ⁴Jer uistinu dok smo mi u ovome šatoru, mi stenjemo, bivajući opterećeni, jer ne želimo biti neodjeveni nego biti odjeveni, tako da će ono što je smrtno biti progutano od života. ⁵Sad On koji nas pripravi upravo za ovu svrhu jeste Bog, koji nam daje Duha kao zalag.

5:1 “mi znamo” U ovoj je Poslanici teško znati prethodni član Pavlovih MNOŽINSKIH ZAMJENICA. Ponekad on upućuje na:

1. sebe
2. svoj misijski tim
3. sve vjernike.

Sâm okvir mora odrediti što je podrazumijevano. Ovdje pretpostavljam da je to #3.

▣ **“ako”** Ovo je TREĆI RAZRED KONDICIONALA što znači moguće djelovanje. Pavlova smrt bila je izvjesna osim ako se prvo ne dogodi Drugi dolazak. On je mislio da će umrijeti u Aziji (usp. 2. Kor 1:8-10). Njegov život kao apostola nije bio lak niti bezbolan (usp. 2. Kor 4:7-12; 6:3-10; 11:24-28). Pavao jednostavno nije znao vrijeme ili okolnosti svoje smrti. On je mogao misliti ili nadati se da će biti živ kad se Krist vrati (usp. 1. Kor 15:51-52; Fil 3:20; 1. Sol 4:15.17). Međutim, u drugim odlomcima on očekuje da će biti uskrsnut od mrtvih (usp. 1. Kor 6:14; 2. Kor 4:14. Za dobru raspru vidjeti od F. F. Brucea *Answers to Questions*, str. 200-201). Nada bivanja živim kod Kristova povratka nada je svakoga naraštaja vjernika ali stvarnost za samo jedan progonjeni naraštaj.

▣ **“šator”** Ovo je jedna od nekoliko biblijskih metafora za krhkost ljudskoga tijela (tj. trava, glinena posuda). Pavao je znao da je njegovo tijelo bilo istrošeno. Pokušavao je popraviti mnoge stare šatore!

▣

NASB, TEV

“sruši”

NKJV, NRSV, Pešita

“uništi”

NJB

“složi”

REB

“razorena”

Ovo je AORIST PASIVNOGA KONJUNKTIVA. Pavao je znao da su život i smrt u Božjoj ruci (tj. PASIVNO STANJE). On je znao da će umrijeti, ali nije znao kada ili kako (tj. KONJUNKTIVAN NAČIN).

Ovaj pojam ima široko semantičko polje. U SZ-u i NZ-u *kataluma* je bilo korišteno za konačište a *kataluō* za mjesto življenja ili naseljavanja ili odmora. Međutim, korišten je i za uništenje ili ukinuće nečega (što je metaforičko proširenje od *luō*, tj. izgubiti, usp. Mt 24:2). U Knjizi proroka Izaije 38:12 upotrijebljen je o rasklapanju šatora. Ovo izgleda da je najbolja usporednica s Pavlovom uporabom ovdje.

▣ **“mi imamo građevinu od Boga”** Ovo je trajna građevina (usp. Iv 14:2-3; Heb 11:10) uspoređena s pokretnim, prolaznim šatorom (usp. Heb 11:9). To je PREZENT GLAGOLSKO VRIJEME. Pavao izjavljuje proročku istinu kao da je to trenutačna stvarnost.

▣ **“kuću ne napravljenu s rukama”** Naša nova tijela bit će duhovna (usp. 1. Kor 15:35-49), kao Isusovo (usp. Mk 14:58; 1. Iv 3:2).

▣ **“vječnu u nebesima”** Ovo upućuje na obitavajuće mjesto Boga. Pojam “nebo” je MNOŽINA zbog rabinske raspore o tome koliko “nebesa” postoji. U Knjizi Postanka 1 pojam nebo upućuje na atmosferu iznad Zemlje. Tako rabini su koristili svoje znanje o biblijskoj numerologiji za potvrdu o trećem Nebu ili o sedmome Nebu kao mjestu gdje prebiva Bog.

[Vidjeti Posebne teme dolje: Nebo \(SZ\); i Nebesa i Treće nebo.](#)

Nebo nije gore i izvan. To je vjerojatno druga dimenzija bez vremena i prostora. Isus je nakon uskrsnuća bio sposoban ukazati se i nestati, kao i kretati se od mjesta do mjesta. Jednom kad se shvati veličina fizičkoga svemira fantastični sadržaj /nevjerojatnost duhovne kraljevine je zapanjujuće.

POSEBNA TEMA: NEBO (SZ)

Hebrejski pojam (BDB 1029, KB 1559, preveden kao “nebo”, “podneblje”, “nebeski svod”, “zrak”), može uputiti na nekoliko stvari (tj. nizove svodova ili sfera prvotnoga Stvorenja):

1. u Knjizi Postanka 1:8-20 upućuje na atmosferu iznad Zemlje gdje su se kretali oblaci i letjele ptice
2. ovaj svod (usp. Post 1:6.20; Iz 40:22; 42:5) iznad Zemlje jeste onaj iz kojega Bog šalje kišu (tj. “prozori neba”, usp. Ps 78:23-29; Mal 3:10 ili “nebeski vodeni mjevovi /posude”, usp. Job 38:37)
3. ovaj svod je onaj gdje obitavaju zvijezde i kreću se planete (dvodimenzionalan). To može upućivati na čitav stvoreni svemir (milijarde i milijarde galaksija)
4. iznad toga svoda prebivalište je Božje (tj. treće ili sedmo Nebo; [vidjeti Posebnu temu dolje: Nebesa i Treće nebo](#)). To je najviše Nebo (npr. Pnz 10:14; 1. Kr 8:27.30.32; Ps 2:4; 148:4; Iz 66:1)
5. teološki naglasci:
 - a. Bog je Stvoritelj svega
 - b. On nadzire Stvorenje (tj. svjetlo i tamu, kišu i sušu)
 - c. On stvara i smješta nebeska svjetlila (Sunce, Mjesec, zvijezde, planete, komete)
 - d. postoje sfere ili kraljevine stvarnosti:
 - 1) Zemlja
 - 2) iznad Zemlje
 - 3) nevidljive /anđeoske (usp. Kol 1:16)
 - 4) Božja prisutnost i prebivalište
 - e. oni su svi povezani i nadzirani Njegovom voljom.

POSEBNA TEMA: NEBESA I TREĆE NEBO

U SZ-u pojam “nebo” uobičajeno je MNOŽINA (tj. *shamayim*, BDB 1029, KB 1559). Hebrejski pojam znači “visina”. Bog prebiva u visini. Ovo shvaćanje odražava svetost i transcendentnost Božju.

U Knjizi Postanka 1:1, na MNOŽINU “nebesa i zemlja”, gledalo se kao na Božje stvaranje: (1) atmosfere iznad ove planete ili (2) način upućivanja na svu stvarnost (tj. duhovnu i fizičku). Iz toga temeljnog razumijevanja navođeni su drugi tekstovi kao upućivanje na stupnjeve Neba: “nebesa nad nebesima” (usp. Ps 68:33) ili “nebo i nebesa nad nebesima” (usp. Pnz 10:14; 1. Kr 8:27; Neh 9:6; Ps 148:4). Rabini su nagađali da bi to moglo biti:

1. dva neba (tj. R. Judah, Hagigah 12b)
2. tri neba (svjedočanstva u Lev 2 - 3; uzdizanje u Iz 6 - 7; *Midrash Tehillim* u Ps 114:1)
3. pet neba (3. Baruh)
4. sedam neba (R. Simonb. *Lakish*; 2. Hen 8; uzdizanje iz Iz 9:7)
5. deset neba (2. Hen 20:3b; 22:1).

Sve ovo zanimalo je pokazati Božje odvojenje od fizičkog Stvorenja i/ili Njegovu transcendentnost. Najčešći broj nebesa u rabinskom judaizmu bio je sedam. A. Cohen, u *Everyman's Talmud* (str. 30), kaže da je ovo bilo povezano s astronomskim sferama, ali ja mislim da to upućuje na sedam kao broj savršenstva (tj. dani stvaranja sa sedmim što predstavlja dan odmora u Post 2:2).

Pavao, u 2. Poslanici Korinćanima 12:2, spominje “treće” nebo (grčki *ouranos*) kao način poistovjećivanja Božje osobne, veličanstvene prisutnosti. Pavao je doživio poseban susret s Bogom!

5:2 “u ovoj” Ovo je NEUTRALNO u rodu, što upućuje na “kuća” u 2. Poslanici Korinćanima 5:1.

▣ **“stenjemo”** Ova je riječ PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA, vjernici nastavljaju stenjati ili uzdisati dublje za Božjim novim poretkom i svojima novim duhovnim tijelima (usp. Rim 8:18-27; Stvorenje stenje /uzdiše, Rim 8:22; vjernici stenju /uzdišu, Rim 8:23; i Duh stenje /uzdiše, Rim 8:26).

▣ **“žudeći”** Ovo je jak pojam za duboku žudnju (usp. 2. Kor 9:14). Oblik IMENICE je u 2. Poslanici Korinćanima 7:7 i 11. Pavao je bio čovjek jakih osjećaja.

5:3-4 “odjeveni” Pavao često koristi odijevanje kao metaforu za duhovan život. Odjeća na koju se upućuje ovdje bila je vanjska ili gornja tunika (*ependutēs*, usp. Iv 21:7). On je koristio odjeću kao metaforu za odabire načina života. Vjernici su ohrabreni neka skinu stari život i odlože ga kao odjeću (usp. 2. Kor 3:8.9; Ef 4:22.25.31; Jak 1:21; 1. Pt 2:1). Oni se moraju odjenuti u Krista (usp. 2. Kor 3:10.12.14; Ef 4:24; Rim 13:14; Gal 3:27). Ovi su vjernici prije bili nadzirani i njima su vladale zle žudnje, ali sad, kroz Krista, oni se mogu okrenuti od njih (usp. Rim 5 - 6). Ova metaforu o odijevanju Krista može biti povezana s propisom o krštenju u Ranoj crkvi, kad su novi obraćenici stavljali na sebe čistu, bijelu odjeću nakon krštenja. Pavao nije želio iskusiti bestjelesno stanje između smrti i uskrsnuća, nego je želio sudjelovati u događajima što se odnose na Drugi dolazak (usp. 1. Sol 4:15-17), od kojih je jedan novo duhovno tijelo.

Teološka zamisao o bestjelesnome stanju nije posebno navedena u Pismu, nego je to jedini nevoljki suzruk jer su zamisao u grčkoj filozofiji koristili kao trajno stanje zamišljeno kao nadmoćno fizičkome utjelovljenju /oličenju. U *Word Pictures in the New Testament* A. T. Robertson kaže: “Pavao nije želio biti puki bestjelesni duh sa svojom duhovnom odjećom” (tom 4, str. 228). Slijedi kratka bilješka iz mojih komentara, tom 7, **1. Poslanica Solunjanima 4:16** (vidjeti www.freebiblecommentary.org):

“**i umrli u Kristu ustat će prvi**” Ovaj izričaj uzrokuje pomutnju o tome gdje idu umrli između njihove smrti i dana uskrsnuća. Ovaj stih podrazumijeva da će oni ostati u grobu (usp. Mt 27:52-53).

Međutim, 2. Poslanica Korinćanima 5:6.8 podrazumijeva da su oni s Gospodinom. Rješenje može biti u pretpostavljanju bestjelesnoga stanja. Fizičko tijelo ostaje u grobu, životna snaga odlazi kako bi bila s Gospodinom. Postoje mnoga neodgovorena pitanja ovdje. Biblija ne osigurava jasni odlomak što uči o ovome predmetu.

Većina prijevoda to prevodi da ako su sveti s Bogom /Isusom onda će i povratak biti s Njim (usp. NASB). Drugo stajalište nađeno je u TEV: “Oni koji su umrli vjerujući u Krista bit će uskrsnuti u život prvi”.

5:3 Ovaj stih je moguće parenteza. Teško je točno znati na što Pavao upućuje zbog:

1. teksta što miješa metafore
2. neizvjesnosti kako se “nagi /goli” odnosi na “odjenuti se”
3. okvirnoga odnosa prema patnji apostola (smrt) ili oporbi (kriva učenja)
4. postoji i dodatni problem tekstualne varijante. Najbolji tekstualni dokaz je iza *eudusamenoī* (“odložiti”, tj. MSS P⁴⁶, s, B, C, D²), ali vrlo sličan pojam *ekdusamenoī* (“staviti na /odjenuti”, tj. MS D^{*}) daje više smisla u okviru. Ako se odluči po mjerilu tekstualnoga kriticizma:
 - a. stariji grčki manuskripti su bolji
 - b. najneobičajeniji tekst je vjerojatno izvorni.Onda je Pavao pisao tautologiju (tj. “odložiti . . . neodjeveni /goli”). UBS⁴ nije kadar odlučiti (ocjena “C”), nego staviti “odjenuti” u tekst. NET Biblija također daje prednost mogućnosti #2, “odjenuti”.

▣ **“golima”** Ova riječ često se koristi u grčkoj literaturi za davanje prednosti bestjelesnome stanju kod smrti (usp. Vincent, *Word Studies*, tom 2, str. 822; Frank Stagg, *New Testament Theology*, str.322-324; George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, str. 552-554). Grci su žudjeli za ovim početnim oslobođenjem od fizičkoga tijela, međutim, kršćanstvo, kao i judaizam, tvrdi kako ćemo uvijek imati tjelesan izraz (i vjernici i nevjernici, usp. Dn 12:1-2; Mt 25:46; Iv 5:28-29). Moguće Pavao ponovno pobija krivo učenje (tj. početni gnosticizam).

5:4 Ovaj kratak i nejasan stih mora biti tumačen u svjetlu Poslanice Rimljanima 8:18-25.26-30 (tj. “stenjemo”) i 1. Korinćanima 15:53-54 (tj. “smrtno”, “progutano”). Izgleda da je to ponovna obrada izjave iz stiha 2.

5:5 “pripravi” Pavao koristi ovu riječ često u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 4:17; 5:5; 7:10.11; 9:11; 12:12). Naši životi nisu nadzirani srećom, prilikom, sudbinom, nego Bogom. Čak i naše kušnje mogu biti sredstvo za zrelost i veću vjeru (usp. Rim 8:28-30; Heb 5:8).

Davanje Duha je:

1. znak osvanuća Novoga doba
2. dokaz osobnoga spasenja
3. sredstvo za službu
4. sredstvo za zrelost
5. jamstvo za Nebo.

NASB, NJB, Pešita, REB “zalog”
NKJV, NRSV, TEV “jamstvo”

Ova zamisao o zalogu ima prethodnicu u SZ-u (zapamtite, pisci NZ-a su hebrejski mislitelji koji su pisali u *koine* grčkom):

1. obećanje plaćanja duga (usp. Post 38:17.18.20; Pnz 24:10-13)
2. obećanje o osiguravanju sredstva za život (usp. 1. Sam 17:18)
3. osobno obećanje (usp. 2. Kr 18:23; Iz 36:8).

Ovaj grčki pojam upućuje na “predujam” ili zaraditi novac (usp. 2. Kor 1:22; 5:5). U suvremenome grčkom to se koristi za zaručnički prsten, što je obećanje o predstojećem braku. Duh je ispunjeno obećanje Novoga doba pravednosti. To je dio “već” ali “ne još” napetosti NZ-a, što je preklapanje dva židovska Doba zbog dva Kristova dolaska (vidjeti izvrsnu raspru u *How to Read the Bible for All Its Worth* od Feeja i Stuarta, str. 129-134). Duh je zalog koji je dat sad za buduće dovršenje.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 5:6-10

“Stoga, bivajući uvijek dobre smjelosti, i znajući da dok smo doma u tijelu mi smo odsutni od Gospodina – ⁷jer hodamo po vjeri, ne po viđenju – ⁸mi smo dobre smjelosti, kažem, i dajem prednost radije biti odsutnim iz tijela i biti doma s Gospodinom. ⁹Zato mi i imamo svoj cilj, bilo doma bilo odsutni, da Mu se svidimo. ¹⁰Jer mi svi moramo se pojaviti pred Kristovim sudačkim sjedalom, tako da svako bude nagrađen za svoja djela u tijelu, prema onome što je činio, bilo dobro bilo zlo.

5:6

NASB “dobre smjelosti”
NKJV, NRSV “pouzdanja”
TEV “puni smjelosti”
NJB “puni pouzdanja”

Ovaj pojam upotrijebljen je u 2. Poslanici Korinćanima u dva smisla:

1. pouzdanje, dobro bodrenje (usp. 2. Kor 5:6.8; 7:16)
2. smjelost (usp. 2. Kor 10:1.2).

Naše neprekidno pouzdanje (tj. PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA) u Krista daje nam smjelost u molitvi i službi.

▣ “doma ... odsutni” Postoji igra riječi između ova dva povezana pojma (također u 2. Kor 5:8.9):

1. *endēmouentes*, biti doma (PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA)
2. *ekdēmoumen*, mi smo daleko od doma (PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA).

Kad znate tko vi jeste u Njemu, uvijek ste doma s Njim, premda, dok smo na Zemlji, živimo po vjeri (usp. stih7).

5:7 “jer hodamo po vjeri, ne po viđenju” Ovo je ponavljana tema NZ-a (usp. 2. Kor 4:18; Heb 11:1.10.27; 1. Pt 1:8). “Hodati” je biblijska metafora za način života. Vjernici žive u fizičkoj kraljevini, ali po vjeri spoznaju i vjeruju u nevidljivu kraljevinu.

5:8 Ovo je tako predivan stih za kršćanina. Tvrdi da ćemo biti s Gospodinom u nekom smislu kod smrti. To pobija zamisao o spavanju duše. Iako je naše zajedništvo s drugim vjernicima neizvjesnost na ovome stupnju i naše zajedništvo s Gospodinom nije sve što će biti nakon što primimo naša nova tijela na Dan uskrsnuća, veliko pouzdanje jeste to da ćemo biti s Njim! Ova istina nije jasno naučavana nigdje drugdje u Bibliji osim moguće u Poslanici Filipljanima 1:21-23, što ovaj stih čini veoma važnim! U svjetlu ove istine Pavao i svi vjernici mogu se suočiti s bilo kojom i svakom okolnošću u životu.

5:9 “mi i imamo svoj cilj ... da Mu se svidimo” Ovo je cilj i pobuda za vjernike (usp. Ef 5:8-10; Kol 1:10).

Pojam “vrlo se svidjeti” nađen je na nekoliko natpisa, čak prije Pavlova vremena. To je bio slogan odanosti i vjernosti u kulturološkoj sredini helenističkoga prvog stoljeća (usp. Moulton i Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, str. 259). Pavao je bio dobro načitan učenjak i grčke i hebrejske misli.

5:10 “svi moramo se pojaviti pred Kristovim sudačkim sjedalom” Trenutačan okvir pisan je vjericima; čak će i vjernici stati pred Boga (usp. Rim 14:10; 1. Kor 3:10-17). Očito, bit ćemo suđeni /nagrađeni za naše porive, dostupnost, i uporabu duhovnih darova. S grijehom i grijesima u potpunosti se bavio Krist u nadomjesnoj smrti, ali učenje je problem!

O zamisli Isusa kao Suca, ovdje je kratka bilješka iz mojih komentara **Evangelja po Ivanu 3:17** (vidjeti to *online* na www.freebiblecommentary.org):

“U Ivanu postoji nekoliko odlomaka što tvrde da je Isus došao kao Spasitelj, ne kao Sudac (usp. 3:17-21; 8:15; 12:47). Međutim, u Ivanu ima i drugih odlomaka što tvrde da je Isus došao suditi, i suditi će (usp. Iv 5:22- 23.27; 9:39; kao i drugi dijelovi NZ-a: Djela 10:42; 17:31; 2. Tim 4:1; 1. Pt 4:5).

Nekoliko teoloških osvrtâ poredani su po redosljedu: (1) Bog je predao djelo Suda Isusu, dok je radio djelo stvaranja i iskupljenja, kao znak časti (usp. Iv 5:23); (2) Isus nije prvotno došao suditi, nego spasiti (usp. Iv 3:17), ali činjenicom da Ga ljudi odbacuju, oni sude sami sebe; (3) Isus će se vratiti kao Kralj Kraljeva i Sudac (usp. Iv 9:39).

Ove naizgled oprečne izjave slične su izjavama o Ivanu Krstitelju da on jeste ili nije bio Ilija.”

▣ **“prema onome što je činio, bilo dobro bilo zlo”** Sveopće je načelo da su ljudi odgovorni za svoja djelovanja te da će dati račun Bogu (usp. Job 34:11.25; Ps 28:4; 62:12; Izr 12:14; 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Ez 33:20; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; Gal 6:7-10; 2. Tim 4:14; 1. Pt 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12). Čak će i vjernici dati račun o svojim životima i službi Kristu (tj. “knjiga sjećanja”). Vjernici nisu spašeni **po** djelima nego su spašeni **za** djela (usp. Ef 2:8-10; Jak i 1. Iv).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 5:11-15

¹¹Prema tome, poznajući strah Gospodnji, mi uvjeravamo ljude, ali mi se očitujemo Bogu; i ja se nadam da se očitujemo i u vašim savjestima. ¹²Mi ne preporučujemo ponovno sami sebe vama ali *dajemo* prigodu da budete ponosni zbog nas, tako da ćete imati *odgovor* za one koji se ponose u vanjštini a ne u srcu. ¹³Jer ako smo van sebe, to je za Boga; ako smo zdravog uma, to je za vas. ¹⁴Jer ljubav Kristova nadzire nas, zaključivši ovo, da je jedan umro za sve, stoga svi su umrli; ¹⁵a On je umro za sve, tako da oni koji žive neće više živjeti za sebe same, nego za Njega koji je umro i uskrsnuo ponovno za njih.

5:11 “strah Gospodnji” Ovaj izričaj odnosi se na Kristovo sudačko sjedalo spomenuto u 2. Poslanici Korinćanima 5:10. Postoji poštovanje i strahopoštovanje (usp. Djela 5:11; 9:31; [vidjeti Posebnu temu dolje: Strah \[SZ\]](#)) dužno Suci Svemira (usp. Heb 10:31; 12:29; Juda stihovi 22-23)! Vjernici su motivirano živjeti pobožne živote i dijeliti Evanđelje spoznajom da će svatko dati račun Bogu.

Naslov “Gospodin” može upućivati na YHWH-u ili Isusa. Izričaj “strah Gospodnji” uobičajen je u Septuaginti, što upućuje na YHWH-u. Međutim, isto je tako uobičajen naslov u NZ-u za Isusa. Sud pripada YHWH-i, ali On ga je dodijelio Svome utjelovljenome Sinu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1a: Imena za Božanstvo, D.](#)

POSEBNA TEMA: STRAH (SZ)

I. Bilješke iz Knjige Postanka 22:12

Ovaj pojam (BDB 431, KB 432) pojavljuje se često u SZ-u u dva smisla. Može značiti “strah” (usp. Post 3:10; 18:15; 20:8; 28:17; 32:7; 42:35; 43:18), ali u određenim okvirima njegovi prijevodi su “strahopoštovanje”, “poštovanje”, ili “čast” kad se opisuje ljudski stav prema Božanstvu. Razmotrite sljedeće tekstove: Knjiga Postanka 42:18; Izlazak 1:17; 9:30; 18:21; Levitski zakonik 19:14.32; 25:17.36.43; Ponovljeni zakon 6:2.24; 10:12.20; 14:23; 17:19; 25:18; 28:58; 31:12-13; Psalam 33:8. Ovaj “strah” trebao bi izaći u štovanje i poslušnost (usp. Izl 20:20; Pnz 6:13.24; vidjeti Posebnu temu dolje: Čuvati /držati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]). To je odnos u načinu života, a ne skup izdvojenih događaja, mjesta, kreda, ili pravila. Poslušnost teče iz poštovanja i ljubavi, a ne iz straha od osvete. Neposlušnost je prvenstveno protiv ljubavi, kao i protiv Zakona! Odnos s Bogom postaje prvenstvo života! To što “Abraham povjerova Bogu” (Post 15:6) bilo je prikazano u njegovu životu njegovim postupcima u Knjizi Postanka 22!

II. Bilješke iz Knjige proroka Izaije 41:10

Ovo je vrlo uobičajena riječ od YHWH prema Njegovu narodu (usp. Iz 41:13.14; 43:1.5; 44:2.8; 51:7.12; 54:4.14). Razmotrite zašto se oni ne bi trebali bojati:

1. YHWH je osobno s njima (tj. Ps 23:4)

2. YHWH je njihov Bog Saveza (tj. Post 15:1; Izl 14:13; Suci 6:23; Iz 41:10)
3. On će ih ojačati
4. On će im pomoći (Iz 41:10.14)
5. On će ih podupirati (Iz 41:10.13)
6. svaki tko im se suprotstavi bit će:
 - a. posramljen
 - b. obeščašćen
 - c. uništeni (Iz 41:11-12)
 - d. propasti.

POSEBNA TEMA: ČUVATI /DRŽATI (iz Ponovljenoga zakona 5:10)

Osobina Ponovljenoga zakona je povezivanje poslušnosti prema YHWH-inu Savezu do ljubavi za YHWH-u (usp. 6:5; 7:9; 10:12; 11:1.13.22; 13:3; 19:9; 30:6.16.20).

YHWH-ina ljubav nije hirovita, nego jasno određena. On ne pokazuje pristranost. Njegova pokrenuta zavjetna ljubav zadržava se poslušnošću Savezu.

“Čuvati /držati” (BDB 1036, KB 1581) ključna je zamisao u ovome poglavlju (usp. Pnz 5:1.10.12.29.32 i mnogo češće u Pnz). SZ bio je temeljen na YHWH-inoj milosti i ljudskoj poslušnosti /vršenju. YHWH je želio pokazati ljudsku nesposobnost za primjeren odaziv (usp. Gal 3). NZ (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38) temeljen je na Božjemu milostivom iniciranju i iskupljenju u Kristu. Vjernicima je ipak određeno biti pravednima (usp. Ef 1:14; 2:10), ali oni su prihvaćeni i oprosteno im je milošću kroz vjeru /po vjeri (usp. Ef 2:8-9). Sad oni slušaju /vrše iz osjećaja zahvalnosti i obiteljske ljubavi (tj. “oni koji Me ljube”). Cilj je isti, pravedan (Kristo-sličan) narod, ali mehanizam se promijenio od ljudskoga vršenja do Kristova vršenja (usp. Mk 10:45; 2. Kor 5:21).

Drugi hebrejski korijen upotrijebljen je u Ponovljenome zakonu 6:4, “slušati” (BDB 1033, KB 1581), što također znači “slušati kao i činiti /poslušati”. Poslušnost je dokaz da vjerni sljedbenici jesu vjerni sljedbenici. Zabilježite Isusove riječi u Evanđelju po Luki 6:46! Jedan od najtužnijih odlomaka u Knjizi proroka Izaije opisuje Izraelovu nesposobnost za bivanje poslušnim (usp. Iz 6:9-13)! Također zabilježite Isusove riječi u Evanđelju po Mateju 7:21-23.24-27.

▣ **(5:11) “mi uvjeravamo ljude”** U okviru ovo bi upućivalo na nekoliko posebnih skupina ljudi:

1. nevjernike (usp. 2. Kor 5:10)
2. krive učitelje (usp. 2. Kor 5:12)
3. slabe vjernike (usp. 2. Kor 5:11-12).

Pavlova služba ispunila je Veliko poslanje i u evangelizaciji (usp. Mt 28:19) i u učenstvu (usp. Mt 28:20). Ne smijemo odvajati opravdanje od posvećenja!

▣ **“mi se očitujemo Bogu”** Ovo je PERFEKT PASIVNOGA INDIKATIVA. Pavao smjelo tvrdi kako Bog posve i u potpunosti poznaje njegove porive i nakane (usp. 2. Kor 4:2). Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 2:14.

▣ **“(mi) se očitujemo i u vašim savjestima”** Ovo je PERFEKT PASIVNOGA INFINITIVA. Pavao se vraća na prethodnu misao izrečenu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2. Njegova služba s njima bila je u potpunosti otvorena i časna. Pavao je želio da ova crkva razumije porive njegove službe i djelovanja jasno kao što i Bog poznaje njihove.

▣ **“savjestima”** Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

5:12 “preporučujemo ... sami sebe” Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:1.

▣ **“tako da ćete imati odgovor za one koji se ponose u vanjštini a ne u srcu”** Porivi službe i metoda su ključni! Očito Pavao uspoređuje svoje s drugim vođama u korinškoj crkvi (usp. 2. Kor 4:2, također zabilježite 1. Kor 3:10-15). Neki su vođe pokazali sve ali nisu suštinu.

▣ “ponosni ... ponose” Ovo su oba oblika pojma *kauchēma*. Postoji primjereno hvastanje (tj. crkva je Pavlov ponos) i neprimjereno (tj. hvastanje krivih učitelja).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Hvastanje.](#)

POSEBNA TEMA: HVAŠTANJE

Ovi grčki pojmovi, *kauchaomai*, *kauchēma*, i *kauchēsis*, upotrijebljeni su od Pavla trideset i pet puta i samo dva puta u ostatku NZ-a (oba u Jakovljevoj poslanici). Njegova prevladavajuća uporaba je u 1. i 2. Poslanici Korinćanima.

Postoje dvije glavne istine povezane s hvalisanjem:

- A. nijedno meso /tijelo neće se slaviti /hvastati pred Bogom (usp. 1. Kor 1:29; Ef 2:9)
- B. vjernici bi se trebali dičiti u Gospodinu (usp. 1. Kor 1:31; 2. Kor 10:17, što je smjeranje na Jer 9:23-24).

Prema tome, postoji primjereno i neprimjereno hvastanje /dičenje (tj. ponos).

A. Primjereno:

- 1. u nadi slave (usp. Rim 4:2)
- 2. u Bogu kroz Gospodina Isusa (usp. Rim 5:11)
- 3. u križu Gospodina Isusa Krista (tj. Pavlova glavna tema, usp. 1. Kor 1:17-18; Gal 6:14)
- 4. Pavao se hvali:
 - a. svojom službom bez plaće (usp. 1. Kor 9:15.16)
 - b. svojim autoritetom od Krista (usp. 2. Kor 10:8.12)
 - c. svojim ne-hvastanjem u radu drugih ljudi (kao što su se neki u Korintu, usp. 2. Kor 10:15)
 - d. svojim rasnim nasljeđem (kao što su drugi činili u Korintu, usp. 2. Kor 11:17; 12:1.5.6)
 - e. svojim crkvama:
 - (1) Korint (2. Kor 7:4.14; 8:24; 9:2; 11:10)
 - (2) Solun (usp. 2. Sol 1:4)
 - (3) svojim uvjerenjem u Božju utjehu i oslobođenje (usp. 2. Kor 1:12).

B. Neprimjereno:

- 1. u odnosu na židovsko nasljeđe (usp. Rim 2:17-23; 3:27; Gal 6:13)
- 2. neki u korintskoj crkvi hvalili su se:
 - a. u ljudima (usp. 1. Kor 3:21)
 - b. u mudrosti (usp. 1. Kor 4:7)
 - c. u slobodi (usp. 1. Kor 5:6)
- 3. lažni učitelji pokušavali su se hvaliti u crkvi u Korintu (usp. 2. Kor 11:12).

▣ (5:12 “u vanjštini” Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:11.

5:13 “ako ... ako” Ovi su oba PRVI RAZREDI KONDICIONALNIH REČENICA što pretpostavljaju da su istiniti s autorove točke gledišta ili za njegove književne svrhe.

▣

NASB, NKJV, NRSV

“van sebe”

TEV

“stvarno bezumni”

NJB

“nerazumni”

Ovo je grčki pojam “stav” (*histēmi*, [vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:14: Stav \[histēmi\]](#)) s PRIJEDLOGOM “izvan” (*ek*). Može se koristiti o:

- 1. zapanjenosti /čuđenju (usp. Mt 12:23; Mk 5:42)
- 2. strahu (usp. Mk 16:8; Lk 5:26)
- 3. zanosu (usp. Djela 10:10; 11:5; 22:17)
- 4. gubitku osjećaja ili ludosti (usp. Mk 3:21; 2. Kor 5:13).

Teško je točno znati na što Pavao upućuje. Mnogi komentatori to povezuju s 11:1.16; 12:11. Međutim, upotrijebljena je druga riječ: “budalast”. U ovim poglavljima Pavao uspoređuje svoje duhovno iskustvo i osposobljenosti s karizmatiskima krivim učiteljima. Moguće je ovo osvrst kako su ovi lažni učitelji upućivali na njega.

▣ **“smo (mi) zdravog uma, to je za vas”** Pavao je zasigurno imao svoje trenutke duhovne ekstaze /ushićenosti (usp. Djela 9; 1. Kor 14:5.18; 2. Kor 12), ali živio je za službu i predstavljao Evanđelje s jasnoćom i ozbiljnošću, u skladu s kulturološkim očekivanjima skupine kojoj je služio (usp. 1. Kor 9:19-23).

5:14 “Jer ljubav Kristova” Gramatički ovo je ili: “Kristova ljubav za nas” (tj. KONJUNKTIVNI GENITIV) ili “naša ljubav za Krista” (tj. OBJEKTIVNI GENITIV). U ovome okviru mogućnost #1 je najbolja.

▣	
NASB	“nadzire”
NKJV	“ograničava”
NRSV	“bodri”
TEV	“vlada”
NJB	“preplavljuje”
Pešita	“prisiljava”

Ovaj pojam znači “čvrsto držati zajedno”. Ljubav ograničava naše mogućnosti i djelovanja. Narav Evanđelja nalaže primjereno djelovanje; u ovome slučaju smrt sebičnim ambicijama i načinu života.

▣ **“jedan (je) umro za sve”** Opća Božja ljubav vidljiva je u Kristu dok je On umro za Židove i pogane (usp. Ef 2:11-3:13; također Iz 53). Svi ljudi su potencijalno spašeni u Kristu (usp. 2. Kor 5:19; Iv 3:16-18; 4:42; Rim 5:18; 1. Tim 2:4; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14). Stihovi 14-15 su u usporednome odnosu. Kristovo posredničko izmirenje (usp. Iz 53) naglašeno je tri puta. Ova ista istina izražena je u Poslanici Rimljanima 5:12-21. Često je nazvana Adam /Krist tipologija (vidjeti bilješke u 1. Kor 15).

▣ **“stoga svi su umrli”** Teološki vjernici su se pridružili Kristovoj smrti kod svoga krštenja ([vidjeti Posebnu temu dolje: Krštenje](#)). Njegova smrt daje nam oprost i vječni život (usp. Rim 6).

Kao što smo poistovjeđeni u Njegovoj smrti tako također moramo biti poistovjeđeni u Njegovu žrtvenome životu za druge (usp. 1. Iv 3:16). Sebičnost, življenje usmjereno na sebe neprimjereno je za vjernike kupljene krvlju (usp. 2. Kor 5:15).

U *Synonyms of the Old Testament*, Robert B. Girdlestone ima dobru raspru o ovome novom suzvuku “smrti” za vjernike:

“Naš Gospodin rekao je Svojim učenicima (Mt 16:28): ‘Postoje neki što stoje ovdje koji neće iskusiti smrt sve dok ne vide Sina Čovjekova kako dolazi u svome kraljevstvu’. Ove riječi sv. Marko dao je u drukčijem obliku (9:1): ‘Postoje neki koji neće iskusiti smrt sve dok ne vide Božje kraljevstvo kako dolazi sa silom’. Vidjeti također Evanđelje po Luki 9:27.

Predmet ovoga odlomka bio je pripremiti umove učenika za veličanstvenu istinu da je smrt, koja je dosad bila teror svijeta, bila gubitak svoga *okusa* ili *smrada* u slučaju onih koji su se sjedinili s Gospodinom po vjeri. Osobno Krist morao je umrijeti, On je morao trpjeti smrtno bolove, Njegova je duša morala prevladati tugu čak u smrti, i osloboditi one koji su kroz strah od smrti bili čitav svoj život podređeni ropstvu. On je tako uveo novo viđenje života i smrti, rekavši Svojim učenicima da će onaj tko spasi svoj život nijekanjem Gospodina, taj će ga izgubiti, dok onaj tko želi izgubiti svoj život zbog Gospodina, taj će biti spašen. Gospodin bi se sramio jednoga na Veliki dan, ali priznao bi drugog.

Ulazak u novi život što se događa kroz vjeru u Krista uključuje smrt u drugome smislu. To je presijecanje ljudske naravi od njezinih starih načina i načela postojanja – drugim riječima, to je smrt grijehu. Baš kao u fizičkome raspadanju tijelo prestaje osjećati, srce kucati, ruke raditi, noge hodati, tako u ovoj mističnoj smrti tijelo i svi njegovi udovi ne moraju više biti sluge grijehu; isti prijelom ili krivnja mora biti učinjena između kršćanina i grijeha kao što je između mrtvog čovjeka i vanjskoga svijeta u kojem ih je on koristio kako bi živio i kretao se i imao svoje postojanje. Ova je smrt povezana s raspećem Krista, koji ‘je umro grijehu’. Vjernik je kršten u Kristovu smrt, on umire s Kristom, učinjen je sukladan s Njegovom smrću, razapet je s Kristom (Rim 6:5; 2. Kor 5:14; Gal 2:19.20; Kol 2:20; 3:3)” (str.285, 286).

POSEBNA TEMA: KRŠTENJE

I. KRŠTENJE U ŽIDOVSKOME ŽIVOTU

A. Baptizam je bio zajednički obred među Židovima prvoga i drugog stoljeća:

1. priprema za štovanje u Hramu (tj. obred očišćenja)
2. krštenje prozelita

Ako je netko iz poganske pozadine želio postati punopravno dijete Izraela, morao je izvršiti tri zadatka:

- a. obrezanje, ako je bio muško

- b. krštenje uranjanjem, u prisutnosti tri svjedoka
 - c. prinošenje žrtve u Hramu
3. čin pročišćenja (usp. Lev 15).

U sektaškim skupinama Palestine prvoga stoljeća, takvim kao što su eseni, krštenje je očito bilo zajedničko, ponovljeno iskustvo. Međutim, za glavnu liniju judaizma, Ivanovo krštenje pokajanja za prirodnu djecu Abrahama bilo je ponižavajuće prolaženje kroz poganski obred prihvaćanja.

B. Neki SZ-ni presedani mogu se navesti iz obrednoga pranja:

- 1. kao simbol duhovnoga očišćenja (usp. Iz 1:16)
- 2. kao redovit obred izveden od svećenika (usp. Izl 19:10; Lev 16).

Trebalo bi zabilježiti da su sva druga krštenja u prvome stoljeću židovske kulture bila samokovodena. Jedino je poziv Ivana Krstitelja za krštenjem uključivao njega kao procjenitelja (usp. Mt 3:7-12) i upravitelja ovoga čina pokajanja (usp. Mt 3:6).

II. KRŠTENJE U CRKVI

A. Teološke svrhe:

- 1. oprostjenje grijeha – Djela apostolska 2:38; 22:16
- 2. primanje Svetoga Duha – Djela apostolska 2:38 (Djela 10:44-48)
- 3. sjedinjenje s Kristom – Poslanica Galaćanima 3:26-27
- 4. članstvo u crkvi – 1. Poslanica Korinćanima 12:13
- 5. simbol duhovnoga okretanja – 1. Petrova poslanica 3:20-21
- 6. simbol duhovne smrti i uskrsnuća – Poslanica Rimljanima 6:1-5.

B. Krštenje je bilo rano-crkvena mogućnost za javnu vjeroispovijed neke osobe (ili ispovijed). Ono nije bilo /nije mehanizam za spasenje, nego prigoda potvrde vjere riječima (tj. vjerojatno, "Isus je Gospodin"). Zapamtite, Rana crkva nije imala zgrade i sastajala se u kućama ili često na tajnim mjestima zbog progonstva.

C. Mnogi komentatori tvrdili su da je 1. Petrova poslanica propovijed na krštenju. Iako je to moguće, nije jedina mogućnost. Istina je da Petar često koristi krštenje kao ključni čin vjere (usp. Djela 2:38.41;10:47). Međutim, ono nije bilo /nije sakramentalni /svetootajstveni događaj, nego događaj vjere, što simbolizira smrt, ukop, i uskrsnuće dok se vjernik poistovjećuje s Kristovim vlastitim iskustvom (usp. Rim 6:7-9; Kol 2:12). Čin je simboličan, ne sakramentalan; taj je čin prigoda za vjeroispovijed, ne mehanizam spasenja.

III. KRŠTENJE I POKAJANJE U DJELIMA APOSTOLSKIM 2:38

Curtis Vaughan, u Djelima apostolskim u fusnoti na str. 28 ima zanimljiv osvrt što se odnosi na Djela 2:38:

"Grčka riječ za 'kršten' je treća osoba imperativa; riječ za 'pokajanje', druga je osoba imperativa. Ova promjena zapovijedi od izravnije druge osobe na manje izravnu treću osobu 'kršten' podrazumijeva da je Petrov temeljni prvenstveni zahtjev pokajanje."

Ovo slijedi naglasak u propovijedi Ivana Krstitelja (usp. Mt 3:2) i Isusa (usp. Mt 4:17). Pokajanje je izgleda moralo biti duhovni ključ a krštenje vanjski izražaj ove duhovne promjene. Novi zavjet nije znao ništa o nekrštenim vjernicima! Za Ranu crkvu krštenje je bilo javno ispovijedanje vjere. To je prigoda za javno ispovijedanje vjere u Krista, a ne mehanizam za spasenje! Treba biti zapamćeno da krštenje nije spomenuto u Petrovoj drugoj propovijedi, iako pokajanje jeste (usp. Djela 3:19; Lk 24:17). Krštenje je bio primjer postavljen od Isusa (usp. Mt 3:13-18). Krštenje je bilo zapovjedbano od Isusa (usp. Mt 28:19). Suvremeno pitanje o neophodnosti krštenja za spasenje nije naslovljeno u Novome zavjetu; od svih se vjernika očekuje da budu kršteni. Međutim, mora se zaštititi od sakramentalnoga /svetootajstvenoga mehanizma! Spasenje je pitanje vjere, a ne pitanje čina na pravome mjestu, s pravim riječima, s pravim obredom!

5:15 Stih 15 uspoređuje i određuje 2. Poslanicu Korinćanima 5:14. To je tako važna istina. Spasenje je besplatno, ali Kristo-sličnost košta sve što mi jesmo i što imamo (usp. Gal 2:20)!

NASB, NKJV “uskrsnuo ponovno”
NRSV, TEV, NJB “bijaše uskrsnut”
Pešita “uskrsnuo za njih”
REB “usrsnuo u život”

Ovo je AORIST PASIVNOGA PARTICIPA s neizrečenim posrednikom. NZ često pripisuje djela iskupljenja svim trima Osobama Božanstva:

1. Bog Otac uskrisio je Isusa (usp. Djela 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30.33.34.37; 17:31; Rim 6:4.9; 8:11; 10:9; 1. Kor 6:14; 2. Kor 4:14; Gal 1:1; Ef 1:20; Kol 2:12; 1. Sol 1:10)
2. Bog Sin je uskrisio Sebe (usp. Iv 2:19-22; 10:17-18)
3. Bog Duh uskrisio je Isusa (usp. Rim 8:11).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 5:16-19

¹⁶Zato od sad nadalje mi ne prepoznajemo nikoga prema mesu; čak iako smo znali Krista po mesu, ipak sad ne poznamo više *Njega na ovaj način*. ¹⁷Stoga ako je netko u Kristu, *on* je novi stvor; stare stvari su prošle; gle, nove stvari su došle. ¹⁸Sad sve *ove* stvari su od Boga, koji nas je pomirio sa Sobom kroz Krista i dao nam službu pomirenja, ¹⁹to jest, da je Bog u Kristu pomirio svijet sa Sobom, ne uračunavši njihove prijestupe protiv njih, i On je predao nama riječ pomirenja.

5:16 “Zato od sad nadalje” Kristov život i smrt ustoličili su Novo doba. Sve je drukčije u svjetlu Njega (usp. Gal 3:28; Kol 3:11).

NASB “mi ne prepoznajemo nikoga prema mesu”
NKJV “mi ne promatramo nikoga prema mesu”
NRSV “mi ne promatramo nikoga s ljudske točke gledišta”
TEV “više ne, sudimo li”
NJB “mi nećemo razmatrati nikoga po ljudskim mjerilima”

Ovo može odražavati 1. Knjigu o Samuelu 16:7; Knjigu proroka Izaije 11:3; Evanđelje po Ivanu 7:24; 8:15. Isus je promijenio svako područje procjene. Ljudska mjerila sad su neadekvatna sredstva osude (usp. Rim 3:22; 1. Kor 12:13; Gal 3:28; Kol 3:11). Poznavanje Krista mijenja nas (usp. 2. Kor 5:17).

Ovo može odražavati kako su neki unutar korinške crkve nastojali procijeniti Pavla, njegovo Evanđelje, i njegovu službu (usp. poglavlja 4, 11, i 12).

To ne znači da je Pavao smatrao povijesnoga Isusa nevažnim ili čak oprečnim s proslavljenim Kristom. Pavao spominje Isusov zemaljski život, učenje, i djela iskupljenja (tj. križ, uskrsnuće) često. Pavao upućuje na ljudsku procjenu (tj. znajući po mesu /tijelu). Iskupljene dopušta vjernicima promatrati sav život i povijest i novome svjetlu usmjerenome na Krista. Ljudska povijest okrenula se u povijest spasenja. Čovjek Isus postaje Mesija, Obećani. Njegov život i učenja postaju nadahnuto Pismo. Povijest Izraela mora se tumačiti u svjetlu Njega!

[Za “meso” vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:12: Meso \(*sarx*\).](#)

5:17 “ako” Ovo je još jedan PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE kao oni u 2. Poslanici Korinćanima 5:13 i 16.

“u Kristu” Ovo je jedna od Pavlovih omiljenih metafora za opis kršćanina. To govori o našem položaju u Kristu.

NASB “novi stvor”
NKJV, NRSV, NJB, NIV, Pešita, REB “novo stvorenje”
TEV “novo biće”

Pavao također personificira Stvorenje u Poslanici Rimljanima 8:18-25. On daje osobine Božjemu novome Stvorenju, Novome dobu, Dobu Duha u 2. Korinćanima 5:17 i Galaćanima 6:15. Vjernici bi trebali živjeti kao građani ovoga Novoga doba (usp. Rim 6:4).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: *Ktisis*.](#)

POSEBNA TEMA: *KTISIS*

Ovaj pojam, *ktisis*, korišten je u NZ-u u različitim smislovima. Leksikon od Louw i Nida popisuje sljedeće mogućnosti:

1. stvaranje (činjenica stvaranja, usp. Mk 13:19; Rim 1:20-22; Ef 3:9)
2. stvorenje (ono što je stvoreno živo, usp. Mk 10:6; Rim 1:25; 8:39; Kol 1:15.23)
3. svemir (sve što je bilo stvoreno, usp. Mk 13:19; Rim 8:20; Heb 9:11)
4. institucija /ustroj (usp. 1. Pt 2:13.[#42.39])
5. vlast /autoritet (usp. 1. Pt 2:13.[#37.47]).

Pavao također personificira Stvorenje u Poslanici Rimljanima 8:18-25. On daje osobine Božjemu novome Stvorenju, Novome dobu, Dobu Duha u 2. Poslanici Korinćanima 5:17 i Galaćanima 6:15. Vjernici bi trebali živjeti kao građani ovoga Novog doba (usp. Rim 6:4).

▣ (5:17) “stare stvari su prošle; gle, nove stvari su došle” Zabilježite svrhovitu među-promjenu GLAGOLSKIH VREMENA:

1. “stare stvari su prošle” Ovo je AORIST GLAGOLSKO VRIJEME u INDIKATIVNOME NAČINU što često upućuje na potpuni čin u prošlom vremenu. To upućuje na obraćenje
2. “nove stvari su došle” Ovo je PERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME što upućuje na prošli dovršeni čin s trajnim ishodima. To upućuje na učenje.

Postoji varijanta grčkoga rukopisa što odražava “sve stvari” u završnoj rečenici (tj. MS D²). Ova vrsta objašnjavajućega dodatka uobičajena je za kasnije pisare. Najstariji grčki manuskripti (tj. MSS P⁴⁶, κ , B, C, D*, F, G) završavaju s *kaina*. UBS⁴ daje ovome čitanju ocjenu “A” (izvjesno).

Ova zamisao o “novom” dio je SZ-ne terminologije za *eschaton*. SZ-ni proroci govorili su o ovome Novome dobu:

1. “nove stvari” (usp. Iz 42:9; Jer 31:22)
2. “Novi savez” (usp. Jer 31:31-34)
3. “novo srce, novi duh” (Ez 11:19; 18:31; 36:26)
4. “novo ime” (usp. Iz 62:2; 56:5; 65:15)
5. “nova pjesma” (usp. Ps 96:1; Iz 42:10)
6. “nova Nebesa i nova Zemlja” (usp. Iz 65:17; 66:22).

Ova eshatološka novina došla je u Isusu, ali stara je još uvijek prisutna. Novo nije u potpunosti dovršeno. Preklapanje židovska “dva doba” s Isusova dva dolaska SZ-ni proroci nisu predvidjeli iako su opisivali Mesiju u skromnim pojmovima sluge kao i u pobjedonosnim kraljevskim pojmovima.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Ovo doba i dolazeće doba.](#)

5:18 “Sad sve ove stvari su od Boga” Božja ljubav jeste ta koja je poslala Sina u svijet (usp. Iv 3:16). Spasenje je u potpunosti od Boga ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1b: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom](#), usp. Iv 6:44.65; Ef 1:4; 2:8-9), ali vjernici se moraju odazvati i nastaviti se odazivati Novome savezu u pokajanju, vjeri, poslušnosti, i ustrajnosti.

▣ **“pomirio”** Ovo je glavna teološka istina. Svijet u osnovi znači razmjenu ili promjenu i time dovođenje zajedno to što je bilo otuđeno. Pobunjenički ljudi bili su dovedeni natrag u zajedništvo s Bogom kroz Krista. Bog je razmijenio Kristovu pravednost (usp. 2. Kor 5:21) za njihov grijeh. Krist je umro na našem mjestu (usp. 2. Kor 5:14.21).

Ovaj okvir (tj. 2. Kor 5:16-21) i Poslanica Rimljanima 5:10-11 odlučujući su odlomci o ovome teološkome pojmu. Grješnici su sad prijatelji, čak obitelji, sa Svetim Bogom. Obnova zajedništva oštećenoga u Padu (usp. Post 3) učinjena je potpunom u Kristu.

Raspra o “pomirenju” kao teološkoj zamisli je u Frank Staggovu *New Testament Theology*, str. 102-104.142.

[Vidjeti Posebnu temu dalje: Pad \(Knjiga Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke online u komentarima Postanka\) u NZ-u.](#)

POSEBNA TEMA: PAD (Knjiga Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke online u komentarima Postanka) U NZ-u

Da je Pad utjecao na čitavo čovječanstvo jasno je izrekao Pavao u Poslanici Rimljanima 5:12-21. On razvija svoju teologiju grješnosti svih ljudi u Poslanici Rimljanima. Prvi naglasak “dobrih vijesti” Evanđelja su loše vijesti o ljudskoj potrebi! Pavao razvija to od Poslanice Rimljanima 1:18-3:18 (sažeti zaključak je Rim 3:19-31). Poslanica Rimljanima opisuje izgubljenost, grješnost, i potrebu svakoga ljudskog bića:

1. nemoralnih pogana
2. moralnih pogana
3. Židova.

Svatko je odgovoran Bogu zbog:

1. prirodnoga otkrivenja /prirodne objave, Poslanica Rimljanima 1:18-23
2. nutarnjega moralnoga svjedoka, Poslanica Rimljanima 2:14-16.

Jedna od najstrašnijih ponavljajućih izričaja u Rimljanima 1 - 3 : “Bog ih je izručio preko...” (usp. Rim 1:24.26.28; Ef 4:17-19). Šokantna litanija SZ-nih tekstova navedena je u Rimljanima 3:9-18! Ljudi su u dubokoj nevolji, potrebi, i pobuni! Nitko ne treba “Spasitelja” sve dok on /ona ne shvati svoju potrebu!

Poslanica Rimljanima 5:12-21 rasprava je o Isusu kao o drugome Adamu (usp. 1. Kor 15:21-22.45-49; Fil 2:6-8). Ona daje naglasak na teološku zamisao i o grijehu pojedinca i skupnoj krivnji. Pavlov razvitak Pada čovječanstva (i Stvorenja, usp. Rim 8:18-23) u Adamu bio je jedinstven i drukčiji od rabinskoga, dok je njegovo gledište o skupnosti bilo vrlo slično rabinskome učenju. To pokazuje Pavlovu sposobnost pod nadahnućem da koristi, ili dopuni, istine što je naučio tijekom svoje obuke u Jeruzalemom kod Gamaliela (usp. Djela 22:3).

Doktrinu o podrijetlu grijeha iz Knjige Postanka 3, i kod Pavla, razvili su Augustin i Calvin. Ona tvrdi da su ljudi rođeni grješni. Često su Psalmi 51:5; 58:3 i Knjiga o Jobu 15:14; 25:4 korišteni kao SZ-ni dokazni tekstovi. Alternativni teološki položaj da su ljudi moralni i duhovno odgovorni za svoje vlastite odabire i sudbinu prvo su razvili rabini te onda u crkvi Pelagije i Arminije. Postoji neki dokaz za njihovo stajalište u Ponovljenome zakonu 1:39; Knjizi proroka Izaije 7:15 i Jone 4:11; Evanđelju po Ivanu 9:41; 15:22.24; Djelima apostolskim 17:30; Poslanici Rimljanima 4:15. Potisak ovoga teološkoga položaja bio bi da su djeca nekužna sve do doba moralne odgovornosti (za rabine to je bilo 13 godina starosti za dječake i 12 godine za djevojčice).

Postoji posrednički položaj u kojem je i urođena zla sklonost i doba moralne odgovornosti istinito! Zlo nije samo skupno, nego i razvijajuće zlo sebičnosti i grijeha (život odvojen od Boga). Grješnost ljudstva nije pitanje (usp. Post 6:5.11-12.13; Rim 3:9-18.23), nego je pitanje kada, kod rođenja ili kasnije u životu?

▣ **(5:18) “i dao nam službu pomirenja”** Teološki ovo je usporedno s 2. Poslanicom Korinćanima 5:14-15. Isus je postao vjernicima pomirenje, sad oni moraju postati sredstvo dijeljenja Evanđelja pomirenja s drugima. Vjernici sudjeluju u Isusovom smrti i mi sudjelujemo u Njegovoj službi (usp. 2. Kor 5:19). Kristo-slična služba je cilj (usp. 1. Iv. 3:16).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

5:19 “Bog (je) u Kristu” Ovo je glavni problem kršćanstva. Je li Bog (tj. Bog, SZ-ni YHWH), u Isusu iz Nazareta, pomirio svijet sa Sobom (usp. Gal 1:3-4)? Ako je tako, kršćanstvo je istinito; ako ne, ono je krivo. Je li Isus uistinu punina Boga (usp. Iv 1:1-14; Kol 1:15-16; Fil 2:6-11; Heb 1:2-3)? Je li On uistinu jedini put pomirenja i oprosta (usp. Iv 14:6)? Ako je tako, onda je Evanđelje najvažnija obavijest što će ljudi ikad čuti! Mi moramo reći istinu; mi moramo propovijedati Evanđelje; mi moramo uzdizati Krista; mi moramo ponuditi besplatno spasenje izgubljenome svijetu.

▣ **“svijet”** Bog ljubi svijet (usp. Iv 3:16). Svijet može biti spašen (usp. 1. Tim 2:4; 2. Pt 3:9).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Pavlova uporaba pojma kosmos \(svijet\).](#)

POSEBNA TEMA: PAVLOVA UPORABA POJMA *KOSMOS* (SVIJET)

Pavao koristi pojam *kosmos* na nekoliko načina:

1. čitav stvoreni red (usp. Rim 1:20; Ef 1:4; 1. Kor 3:22; 8:4.5)
2. ovaj planet (usp. 2. Kor 1:12; Ef 1:10; Kol 1:20; 1. Tim 1:15; 3:16; 6:7)
3. ljudi (usp. Rim 3:6.19; 11:15; 1. Kor 1:27-28; 4:9.13; 2. Kor 5:19; Kol 1:6)
4. ljudi uređeni i djelatni odvojeno od Boga (usp. 1. Kor 1:20-21; 2:12; 3:19; 11:32; Gal 4:3; Ef 2:2.12; Fil 2:15; Kol 2:8.20-23). To je vrlo slično Ivanovoj uporabi (tj. 1. Iv 2:15-17)
5. sadašnji svjetski ustroji (usp. 1. Kor 7:29-31; Gal 6:14; slično Fil 3:4-9, gdje Pavao opisuje židovske ustroje).

Na neke načine ove se preklapaju i teško je kategorizirati svaku uporabu. Ovaj pojam, kao i toliko mnogo njih u Pavlovoj misli, mora biti određen trenutačnim okvirom a ne unaprijed stvorenom odredbom. Pavlova je terminologija bila tečna (usp. James Stewartov, *A Man in Christ*). On nije namjeravao postaviti teološki leksikon, nego objaviti Krista.

▣ **(5:19) “ne uračunavši njihove grijehove protiv njih”** Ovo može odražavati Psalam 32:2, što je naveden u Poslanici Rimljanima 4:6-8. Prije Zakona, grijeh nije pripisan pojedincima (usp. Rim 4:15; 5:13-14; Djela 17:30). Ali ovaj tekst je čak veća istina. Pred poznatom ljudskom pobunom postoji oprost u Kristu. Isusova krv čisti od svakoga grijeha! Grijeh nije više prepreka između Boga i čovječanstva, nego je sad to:

1. nevjera
2. odbacivanje vjere u Krista
3. nevoljnost odaziva Božjoj ponudi.

▣ **“ne uračunavši”** Ovo je pojam *logizomai*, što je Pavao upotrijebio trideset i četiri puta, ali u dva posve drukčija smisla. Prvi se može vidjeti u 2. Poslanici Korinćanima 3:5, “računati /smatrati”. Vidjeti punu bilješku tamo.

Drugi je “računati” ili “pripisati”. Ovaj smisao jasno se vidi u Poslanici Rimljanima 4:3.4.5.6.8.9.10.11.22.23.24, i Galaćanima 3:6. Ova teološka uporaba podrazumijeva polaganje nečega na nečiji drugi bankovni račun.

Bog pripisuje Isusovu pravednost na naš račun (usp. 2. Kor 5:21). Isto tako Bog ne računa niti pripisuje grijeh na naš račun. Kakav predivan Bog! Kakav učinkovit Spasitelj!

▣ **“On je predao nama riječ pomirenja”** Izgubljeni svijet nije na pragu nemoćnoga Boga, Boga bez ljubavi, nego na pragu apatične, nezainteresirane /ravnodušne crkve. Mi imamo poruku; mi imamo ključeve Kraljevstva (usp. Mt 16:19; Otk 1:18; 3:7). Mi imamo obitavajućega Svetog Duha (usp. Rim 8:9.11; 1. Kor 3:16; 6:19; 2. Tim 1:14). Mi imamo Isusove propise za marširanje (usp. Mt 28:18-20). Što ćemo učiniti?

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 5:20-21

²⁰Prema tome, mi smo poslanici za Krista, kao da Bog upućuje molbu kroz nas; mi vas molimo zbog Krista, pomirite se s Bogom. ²¹On je učinio Njega koji nije poznavao grijeh da bude grijeh zbog nas, tako da mi možemo postati pravednost Božja u Njemu.

5:20 “mi smo poslanici za Krista” Na koga ovaj “mi” i “vas” upućuje u ovome stihu? Govori li Pavao crkvi? Ako je tako, je li onda “mi” Pavao i njegov misijski tim a “vas” vjernici u Korintu? Ovi ljudi nisu imali potrebu da budu spašeni, nego su trebali biti dovedeni natrag u jedinstvo.

Zabilježite kako Pavao ne govori da vjernici moraju biti poslanici, nego da oni **jesu** poslanici. Ovo je slično Isusovoj izjavi u Evanđelju po Mateju 5:13-16. Vjernici su sol i svjetlo. Pitanje je kakva vrsta soli i svjetla. To je pitanje ovdje. Vjernici su Kristovi predstavnici, ali kakva vrsta poslanika su oni: frakcijska, heretička, neljubeća, itd.,?

▣ **“molimo”** Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-11.

▣ **“pomirite se s Bogom”** Ovo je PREZENT PASIVNOGA IMPERATIVA. Je li ovo zapovijed izgubljenim ljudima ili spašenim ljudima? Širi okvir zahtijeva primjeren način života vjernika. Isus nas je spasio od grijeha i sukoba; mi smo spašeni kako bismo služili! Mi smo pozvani na Kristo-sličnu službu, a ne na osobne rasporede.

Ovaj okvir ima poruku izgubljenome, potrebitom svijetu – Krist je umro za vas (položajna pravednost). Ovaj okvir ima poruku za frakcijsku, neljubeću crkvu - Krist je umro za vas (napredujuća pravednost).

PASIVNO STANJE može biti prevedeno: “neka vas Bog pomiri sa Sobom”; “dopustite sebi biti pomirenima” (usp. *The Jerome Biblical Commentary*, str. 281); ili “neka vas Bog promijeni od neprijatelja u svoje prijatelje” (usp. TEV). Vjernici naviještaju istinu, Duh obraća izgubljene, Sin osigurava sredstva, a Otac ostvaruje Svoju volju kroz zavjetni odaziv.

5:21 Ovaj tekst ima nekoliko velikih istina:

1. Bog je poslao Isusa neka umre za nas (usp. Iv 3:16). Isus je došao umrijeti za nas (usp. Mk 10:45)
2. Isus nije znao za grijeh (usp. Iv 8:46; Heb 4:15; 7:26; 1. Pt 1:19; 2:22; 1. Iv 3:5)
3. cilj je osobna pravednost, služenje u Kristo-sličnosti (usp. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1.

Sol 3:13; 4:3; 1. Pt 1:15). Međutim, postoji napomena o možebitnosti (KONJUKTIVAN NAČIN). Svi vjernici ne shvaćaju potpuno Božju potpunu svrhu u spasenju. To je poziv na služenje, poziv na nijekanje sebe, poziv na svetost. Kršćanstvo započinje samo onda kad se čovjek pouzda u Krista. Vjera je samo prvi korak dugoga putovanja.

▣

NASB	“da bude grijeh zbog nas”
NKJV	“da bude grijeh za nas”
NRSV	“da bude grijeh”

TEV “dijeli naš grijeh”
NJB “pobjednik za grijeh”
Pešita “učinivši sebe grijehom”
REB “jedno s ljudskom grješnošću”

Kako je Bog učinio da Isus postane grijeh? Ovo može biti SZ-no smjerenje na prinos za grijeh (usp. Iz 53; Rim 8:3). Bog je ponudio Isusa kao bezgrješno janje (usp. Iv 1:29.36).

Ja mislim da Isusove riječi na križu: “Moj Bože, Moj Bože, zašto si Me napustio” (usp. Mk 15:34), što je navod iz Psalma 22, odražavaju duhovnu stvarnost Očeva okretanja od Sina (tj. simbolizirano tamom, usp. Mk 15:33), dok je On nosio grijeh svijeta. To je teološka usporednica s Poslanicom Galaćanima 3:13: “postao je prokletstvo za nas”!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Uči li ovo poglavlje o bestjelesnome razdoblju između smrti i uskrsnuća?
2. Podrazumijeva li 2. Poslanica Korinćanima 5:10 da će vjernici također biti suđeni? Ako je tako, za što?
3. Popišite Pavlove dvije pobude za evangelizaciju (2. Kor 5:11.14).
4. Objasnite zašto su stihovi 14-15 ključni za primjereno razumijevanje Kristova života.

2. POSLANICA KORINĆANIMA 6:1 – 7:1

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
služba pomirenja	znakovi službe	daljnja obrana njegove službe pomirenja	prijateljstvo s Bogom kroz Krista	apostolat na djelu
(5:11 - 6:13)		(5:11 - 6:13)	(5:11 - 6:13)	(5:11 - 6:10)
5:11 - 6:10				
(2)	6:1-10 (2)	(2)	(2)	
	budite sveti		6:3-10	upozorenje
6:11-13	6:11 - 7:1	6:11-13	6:11-13	6:11-13
hram živoga Boga		parenteza o odnosima s nevjernicima	upozorenje protiv utjecaja pogana	
6:14 - 7:1 (16b-18)	(16b-18)	6:14 - 7:1 (16b-18)	6:14 - 7:1 (16b-18)	6:14 - 7:1

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora dodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepuštiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

A. Stih 1 ovoga poglavlja je srž tumačenja cijeloga poglavlja. Okvir uključuje vjernike crkve u Korintu i, stoga, ne uključuje apostaziju /otpadništvo, nego propust življenja u učinkovitome kršćanskom životu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Apostazija /otpadništvo \[aphistēmi\].](#)

B. Stih 4 započinje nizovima PRIJEDLOGA:

1. *en* s DATIVOM, osamnaest puta, 2. Poslanica Korinćanima 6:4-7
2. *dia* s GENITIVOM, tri puta, 2. Poslanica Korinćanima 6:7-8
3. *hōs* s PREZENTOM PARTICIPA, sedam puta, 2. Poslanica Korinćanima 6:9-10.

Ovo izgleda uključuje opisivanje Pavlove službe što se tiče poteškoća i pritisaka, i unutarnjih i vanjskih, kao i srazmjerne Božje milosti.

- C. Zaključni paradoksi 2. Poslanice Korinćanima 6:8-10 čini se kako opisuju Pavlov život, i točke gledišta kritičara i iz Božje točke gledišta.
- D. Odjeljak 6:14 - 7:1 čini se da je van okvira. Stih 7:2 uzima terminologiju i raspru iz 2. Poslanice Korinćanima 6:13. Ovaj odjeljak je vrlo židovski po naravi. To je upozorenje protiv nečijega previše bliskog poistovjećivanja s poganskom kulturom. Upozorenja su iz okolnosti SZ-a (tj. Židovi nasuprot poganima ili Božji narod nasuprot idolopoklonicima). Međutim, Pavao to koristi na sličan način u 1. Korinćanima 10:14-33, gdje raspravlja o kršćanskome sudjelovanju u poganskome štovanju.
- Ovo prividno razdvajanje odlomka bilo je uzrokom teorija o tome kako je 2. Korinćanima bila složeno pismo sastavljeno od nekoliko Pavlovih pisama poslanih u Korint.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 6:1-10

¹I radeći zajedno s *Njim*, mi vas također pozivamo da ne primete milost Božju uzalud – ²jer On kaže:

“U PRAVO VRIJEME SLUŠAH TE,

I U DAN SPASENJA POMOGOH TI.”

Gledajte, sad “PRAVO VRIJEME”, gledajte, sad je “DAN SPASENJA” - ³ne dajući povoda za prekršaj ni u čemu, tako da služba ne bude izgubila ugled, ⁴nego u svemu preporučujemo sebe kao sluge Boga, u velikoj izdržljivosti, u nevoljama, u teškoćama, u tjeskobama, ⁵u batinama, u utamničenjima, u bukama, u teškim radovima, u nesanicama, u gladi, ⁶u čistoći, u znanju, u strpljenju, u blagosti, u Svetome Duhu, u iskrenoj ljubavi, ⁷u riječi istine, i sili Božjoj; oružjem pravednosti za desnu ruku i lijevu, ⁸slavom i sramotom, zlim izvješćem i dobrim izvješćem; *smatrani* varalicama a ipak smo iskreni; ⁹kao nepoznati a ipak dobro poznati, kao umirući, ipak gle, mi živimo; kao kažnjeni ipak ne osuđeni na smrt, ¹⁰kao ožalošćeni ipak se uvijek radujemo, kao siromašni ipak činimo mnoge bogatima, kao da nemamo ništa ipak posjedujemo sve.

6:1 “radeći zajedno s *Njim*” Ovo je PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA. Ne postoji izrečeni OBJEKT, ali okvir podrazumijeva “s Bogom” (usp. 2. Kor 5:20; 1. Kor 3:9). Pavao koristi ovaj isti pojam za opis svojih su-radnika u Evanđelju (usp. 2. Kor 1:24; 8:23; 1. Kor 16:16; Rim 16:3.9.21), ali ovdje okvir snažno podrazumijeva Boga. Kakva predivna misao da su vjernici su-radnici za Boga (usp. 1. Kor 3:5-9).

▣ **“mi vas također pozivamo”** Pavao je upotrijebio isti GLAGOL u 2. Poslanici Korinćanima 5:20. Vidjeti punu bilješku u 2. Korinćanima 1:4-11.

▣ **“ne primete milost Božju uzalud”** Infinitiv je AORIST što upućuje na korinške vjernike koji primaju Krista. Ali ovaj “uzalud” upućuje na svrhu spasenja, što je plodnost za Kraljevstvo, ne samo osobno spasenje. Pavao je često koristio ovaj pojam za izricanje ove očekivane službe za Kraljevstvo (usp. 1. Kor 15:10.14.58; Gal 2:2; Fil 2:16; 2. Sol 2:1; 3:5). Ta je zamisao usporedna s Pavlovom uporabom o “hodanju” u Poslanici Efežanima (usp. Ef 4:1.17; 5:2.15).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Primiti \(iz 1. Poslanice Solunjanima 2:13\); i Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?](#)

POSEBNA TEMA: PRIMITI (iz 1. Poslanice Solunjanima 2:13)

“Primiti” u 1. Poslanici Solunjanima 2:13 je AORIST AKTIVNOGA PARTICIPA. To pokazuje neophodnost našega osobnog odaziva. Tamo, to upućuje na poruku; u Evanđelju po Ivanu upućuje na Osobu Krista; u 1. Solunjanima 4:1, upućuje na način života. Evanđelje se usredotočuje na tri naglaska:

1. osobni odnos (usp. Kol 2:6)
2. doktrinarnu istinu (usp. 2. Sol 3:6; 1. Kor 15:1-4)
3. način života Kristo-sličnosti (usp. Fil 4:9).

Vjernik se mora odazvati na sve troje za zrelost.

Izričaj “primiše Riječ Božju” postaje idiom za “primiti Evanđelje” (“on tko čuje Moju riječ i povjeruje u Njega koji Me posla”, Iv 5:24):

1. *dechomai* – Evanđelje po Luki 8:13; Djela apostolska 8:14; 11:1; 17:11; 1. Poslanica Solunjanima 1:16
2. *paralambanō* – 1. Poslanica Solunjanima 2:13

3. *paradechomai* – Evanđelje po Marku 4:20

4. *apolambanō* – Jakovljeva poslanica 1:21.

Zabilježite kako postoje spoznajni element i voljni element.

NZ ima nekoliko stvari povezanih s GLAGOLOM prevedenim “primiti”:

A. negativne stvari:

1. Poslanica Rimljanima 8:15 – ne primiti (*lambanō*) duha ropstva
2. 1. Poslanica Korinćanima 2:14 – naravni čovjek ne prima (*apolambanō*) stvari od Duha Božjeg
3. 1. Poslanica Korinćanima 2:12 – ne primiti (*lambanō*) duh svijeta
4. 2. Poslanica Korinćanima 6:1 – ne primiti (*apolambanō*) milost Božju uzalud
5. 2. Poslanica Solunjanima 2:10 – oni nisu primili (*apolambanō*) ljubav istine tako da budu spašeni

B. pozitivne stvari:

1. Djela apostolska 1:8 – primiti (*lambanō*) snagu
2. Djela apostolska 2:33 – primiti (*lambanō*) Očevo obećanje
3. Djela apostolska 2:38; 8:15.17.19; 10:47; 19:2 – primiti (*lambanō*) dar Svetoga Duha
4. Djela apostolska 10:43; 26:18 – primiti (*lambanō*) oprostjenje
5. Poslanica Rimljanima 5:11 – primiti (*lambanō*) pomirenje
6. Poslanica Rimljanima 5:17 – primiti (*lambanō*) obilje milosti i dar pravednosti
7. Poslanica Rimljanima 8:15 – primiti (*lambanō*) duh posinjenja
8. Poslanica Galaćanima 3:14 – primiti (*lambanō*) obećanje Duha kroz vjeru
9. Poslanica Kološanima 2:6 – primiti (*paralambanō*) Isusa Krista
10. Poslanica Hebrejima 10:36 – primiti (*komizō*) obećane stvari
11. Poslanica Hebrejima 11:17 – primiti (*anadechomai*) obećanja
12. Poslanica Hebrejima 12:28 – primiti (*paralambanō*) Kraljevstvo koje ne može biti uzdržano
13. Jakovljeva poslanica 1:21 – primiti (*apolambanō*) riječ usađenu koja je kadra spasiti duše
14. 1. Petrova poslanica 5:4 – primiti (*komizō*) besmrtnu krunu slave
15. 1. Ivanova poslanica 2:27 – primiti (*lambanō*) pomazanje.

Vau, kakav opseg predivnih stvari dolazi s Evanđeljem!

“**primili ... prihvatili**” Ovi istoznačni pojmovi opisuju potrebu za ljudskim odazivom Božanskoj ponudi Evanđelja! Palo čovječanstvo mora se pokajati i povjerovati Evanđelju (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21), i neprekidno se kajati, vjerovati, i živjeti Evanđelje.

Prethodna je riječ složen pojam nađen u Evanđelju po Ivanu 1:12. Potonji znači dati dobrodošlicu kao gostu. U ovome okviru, mora se dati dobrodošlica Evanđelju. NZ opisuje Evanđelje i kao Osobu i kao poruku.

“**riječ Božju**” Pavlovo propovijedanje (poruka Evanđelja) bilo je otkrivenje nadahnuto od Boga (usp. 2. Tim 3:15-17; 1. Pt 1:23-25; 2. Pt 1:20-21; 3:15-16). U 1. Poslanici Solunjanima 2:13 to ne upućuje na Bibliju, nego na apostolsko naviještanje i učenje. NZ zapisuje samo izdvojeni dio Isusovih riječi i djela te poruku apostola.

Nedavno sam razmišljao o ovome problemu “primanja” Krista. Molim vas pogledajte [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?](#)

6:2 “On kaže” Pavao navodi SZ-ni odlomak što se odnosi na Izraela, ali uporabom ovoga PREZENTA AKTIVNOGA INDIKATIVA (tj. kaže), on pokazuje da je obećanje važeće za sva vremena i sve ljude. Pavao koristi ovaj navod kao izravan poziv od Boga korinjskoj crkvi. Pismo je aktualno i važeće!

▣ “**U PRAVO VRIJEME**” Ovo je navod iz Septuaginte u Knjizi proroka Izaije 49:8 (tj. jedna od spjevova /pjesama za Slugu), što se bavi s Bogom dobrodošlice i opremanja: (1) Mesije i (2) Mesijanske zajednice. Često postoji napetost u Izaiji 40 - 53 između skupnoga (tj. nacionalni Izrael) i savršenoga izraelskog Kralja (tj. Mesija).

▣ “**“PRAVO VRIJEME” ... PRAVO VRIJEME**” Ovi je navod iz Septuaginte u Knjizi proroka Izaije 49:8, što koristi *dektos*, ali Pavao upotrebljava pojačani oblik (tj. *eurodektos*, usp. Rim 15:16) kad primjenjuje ovo proročanstvo na korinjsko stanje (usp. 2. Kor 6:2b). Mesija je došao i sad je poziv da budu u potpunosti prihvaćeni od Boga došao njima. Oni moraju iskoristiti trenutak. Moraju biti eshatološka Mesijanska zajednica.

Dan nečijega spasenja je predivan, čudesan događaj, ali često je popraćen progonstvom i tegobama (usp. 2. Kor 6:4-10).

☐	
NASB, NKJV, Pešita	“Gledajte”
NRSV	“vidite”
TEV	“Slušajte”
NJB	“dakle”

Ovo je grčki PARTICIP *idou*, što služi za privlačenje pozornosti na izjavu istine. Pavao ga često koristi u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 5:17; 6:2,9; 7:11; 12:14).

☐ “**sad je ‘DAN SPASENJA’**” Ova zadnja rečenica u 2. Poslanici Korinćanima 6:2 jeste Pavlov osvrt na navod iz Knjige proroka Izaije. To može upućivati i na poziv pojedincu za odazivom na Evanđelje, kao i na život služenja Mesijanskome kraljevstvu.

6:3 “ne dajući povoda za prekršaj ni u čemu” Ovo je jaka DVOSTRUKA NEGACIJA u grčkome. Pavao je bio odlučan, i u svome osobnome životu i službi, ne postavljajući nikakve prepreke između sebe i slušatelja Evanđelja (usp. 1. Kor 9:19-23). On koristi svoj život za izvršavanje dvije stvari:

1. daje im model da ga slijede u njihovoj službi
2. odupire se optužbama krivih učitelja (usp. 2. Kor 11:12).

Jedini “kamen spoticanja” bio je Sâm Krist (usp. 1. Kor 1:18-25). Evanđelje su odbacivali:

1. Židovi zbog patećega Mesije
2. pogani zbog uskrsnuća tijela
3. korintski krivi učitelji zbog Pavlova nedostatka retoričkoga predstavljanja.

Zbog osljepljenja od Sotone (usp. 2. Kor 4:4) i napetosti same poruke Evanđelja, Pavao nije želio činiti ništa što bi ljudima prouzročilo odbacivanje njegova propovijedanja (usp. 1. Kor 9:19-23,24-27).

☐	
NASB	“tako da služba ne bude izgubila ugled”
NKJV	“da ne bi mogla biti krivljena naša služba”
NRSV	“tako da se ne može naći nikakva greška u našoj službi”
TEV	“Mi ne želimo da itko nade grešku u našem radu”
NJB	“tako da nikakva krivnja ne može napasti naš rad služenja”

Pojam “naš” (usp. NKJV, NRSV, TEV, NJB) nije u grčkome tekstu, što jednostavno ima ODREĐENI ČLAN, “(ta /ova služba)”. Ovaj stih teološki se odnosi na 1. Timoteju poslanicu 3:2-10, koja tvrdi da se službujući ne smiju baviti kriticizmom. Vjernici žive i služe za napredak Mesijanskoga kraljevstva, a ne osobnome uvećavanju ili osobnim rasporedima (usp. 1. Kor 9:12).

6:4-7 Ovo su nizovi pojmova uvedenih grčkim PRIJEDLOGOM *en*. Ponovljen je osamnaest puta za naglasak. Postoji nekoliko popisa u Pavlovim pisanjima o poteškoćama s kojima se suočavao (usp. 1. Kor 4:9-13; 2. Kor 7:5; 11:23-29). On ih spominje kako bi motivirao vjerne i oborio tvrdnje krivih učitelja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Mane i vrline u NZ-u.](#)

POSEBNA TEMA: MANE I VRLINE U NZ-U

Popisi i mana i vrlina uobičajeni su u NZ-u. Često oni odražavaju i rabinske i kulturološke (stoičke) popise. NZ-ni popisi suprotstavljenih osobina mogu se vidjeti u:

	mane	vrline
1. Pavao	Rimljanima 1:28-32	---
	Rimljanima 13:13	Rimljanima 12:9-21
	1. Korinćanima 5:9-11	---
	1. Korinćanima 6:10	1. Korinćanima 6:6-9
	1. Korinćanima 12:20	2. Korinćanima 6:4-10
	Galaćanima 5:19-21	Galaćanima 5:22-23
	Efežanima 4:25-32	---
	Efežanima 5:3-5	---
	---	Filipljanima 4:8-9
	Kološanima 3:5,8	Kološanima 3:12-14

	1. Timoteju 1:9-10	---
	1. Timoteju 6:4-5	---
	2. Timoteju 2:22a. 23	2. Timoteju 2:22b.24
	Titu 1:7; 3:3	Titu 1:8-9; 3:1-2
2. Jakov	Jakov 3:15-16	Jakov 3:17-18
3. Petar	1. Petrova 4:3	1. Petrova 4:7-11
	2. Petrova 1:9	2. Petrova 1:5-8
4. Ivan	Otkrivenje 21:8; 22:15	---

GRČKI IZRIČAJI S EN

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
stih 4, <i>hupomonē</i>	velika izdržljivost	veliko strpljenje	velika izdržljivost	strpljiva izdržljivost	odlučna ustrajnost
stih 4, <i>thliphisnevolje</i>	nevolje	nevolje	tegobe	teškoće	
stih 4, <i>anagkē</i>	teškoće	potrebe	teškoće	teškoće	poteškoće
stih 4, <i>stenochōria</i>	tjeskobe	tjeskobe	bijede	poteškoće	tjeskobe
stih 5, <i>plēgē</i>	batine	s prugama	batinanje	batinani	bičevani
stih 5, <i>phulakē</i>	utamničenja	utamničenja	utamničenja	utamničeni	poslani u zatvor
stih 5, <i>akatastasia</i>	buke	buke	neredi /nemiri	zaglušujuće	zaglušujuće
stih 5, <i>kopos</i>	teški radovi	teški radovi	teški radovi	skrhani	trudeći se
stih 5, <i>agrupnia</i>	nesanice	nesanice	neprospavane noći	bez sna	budni
stih 5, <i>nēsteia</i>	glad	postovi	glad	bez hrane	gladujuć
stih 6, <i>hagnotēs</i>	čistoća	čistoća	čistoća	čistoća	čistoća
stih 6, <i>gnōsis</i>	znanje	znanje	znanje	znanje	znanje
stih 6, <i>makrothumia</i>	strpljenje	dugo trpljenje	strpljenje	strpljenje	strpljenje
stih 6, <i>chrēstotēs</i>	blagost	blagost	blagost	blagost	blagost
stih 6, <i>pneumati hagiō</i>	Sveti Duh	Sveti Duh	svetost duha	Sveti Duh	Sveti Duh
stih 6, <i>agatiē anuplkritō</i>	iskrena ljubav	odana ljubav	iskrena ljubav	istinska ljubav	ljubav bez pretvaranja
stih 7, <i>logō aletheias</i>	riječ istine	riječ istine	istinit govor	poruka istine	riječ istine
stih 7, <i>dunamei theou</i>	silu Božja	silu Božja	silu Božja	silu Božja	silu Božja

6:4 “nego u svemu preporučujemo sebe kao sluge Boga” Ovo je problem. Na to upućuje izričaj “uzalud” iz 2. Poslanice Korinćanima 6:1. Pavao potvrđuje prvenstvo službe za Kraljevstvo. Svi su vjernici daroviti (usp. 1. Kor 12:7.11) službenici (usp. Ef 4:12). Evanđelje ima i žarište na pojedincu (tj. osobno spasenje) i žarište na skupnosti (tj. naviještanje Evanđelja i služba za Evanđelje, usp. 1. Kor 12:7).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

6:6 “u čistoći” Ovo upućuje ili na:

1. korijensko značenje ovoga pojma, jedinstvenost svrhe, ili
2. Pavlov moralan, etički način života.

▣ **“u strpljenju”** Ovaj pojam često je korišten kao upućivanje na strpljenje s ljudima, međutim, u NZ-u upotrijebljen je kao i upućivanje na Božju narav (usp. Rim 2:4; 9:22; 2. Pt 3:9.15).

▣ **“u blagosti”** Ovaj pojam često je preveden “slatkost duha”. To je stav kako je netko radije povrijeđen negoli da povrijedi druge, radije učiniti drugima da se osjećaju dobrodošlima nego da se oni sami osjećaju dobrodošlima.

▣ **“u Svetome Duhu”** *New English Bible* prevodi ovo kao “darovi Svetoga Duha”. *Jerome Biblical Commentary* ima “u svetome duhu” (str. 282). Razlog zbog kojeg mijenjaju prijevod jeste taj što je za Pavla neuobičajeno spominjati Osobu Svetoga Duha usred nizova opisnih riječi. Ja se slažem kako to upućuje na Pavlov osobni duh svetosti kojeg proizvodi Sveti Duh, međutim, ne može se biti dogmatskim o ovome zbog Poslanice Rimljanima 9:1; 14:17; 15:16; 1. Korinćanima 12:3; 1. Solunjanima 1:5.

▣ **“u iskrenoj ljubavi”** Ovaj isti izričaj upotrijebljen je u Poslanici Rimljanima 12:9. Pavao koristi isti PRIDJEV za opis vjere u 1. Timoteju poslanici 1:5 i 2. Timoteju 1:5. Petar koristi isti PRIDJEV sa SINONIMOM *agapē, philadelphia* u 1. Petrovoj 1:22.

6:7 “u riječi istine” Mora biti zapamćeno da hebrejska pozadina ovoga pojma nije “istina nasuprot obmani /prijevari”, nego “odanost i vjerodostojnost”, kao u međusobnim odnosima (usp. 1 Iv 8:32; 14:6).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2: “Istina” u Pavlovim pisanjima.](#)

GRČKI IZRIČAJI UVEDENI S *dia*

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB	NIV
stih 7, <i>hoplōntēs dikaiosunēs</i>	oružje pravedosti	oklop oružje pravednosti	oružje pravedosti	pravednost kao naše oružje	oružje uspravnosti	oružje pravedosti
stih 8, <i>dozēs kai atimias</i>	slava i sramota	čast i sramota	čast i sramota	častan i nečastan	vrijeme časti i sramote	slava i sramota
stih 8, <i>dusphēmias kai euphēmias</i>	zlo izvješće i dobro izvješće	zlo izvješće i dobro izvješće	vrijedani i hvaljeni	loš ugled i dobar ugled	ukor i pohvala	zlo izvješće i dobro izvješće

▣ **“oružjem pravednosti za desnu ruku i lijevu”** Ovo upućuje na Božje opskrbe za naše zemaljsko duhovno ratovanje (usp. 2. Kor 2:11; Rim 6:13; Ef 2:2; 4:14.27; 6:10-18; 1. Pt 5:8). Moguće desna ruka upućuje na napadačko oružje a lijeva ruka na oružja za obranu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:9: Pravednost.](#)

6:8 “sramotom” Ovaj pojam upotrijebljen je za gubljenje građanskih prava stanovnika.

Grčki izričaji uvedeni s *hōs*

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
stih 8, <i>planoi kai alētheis</i>	varalicama a ipak iskreni	varalicama ipak iskreni	prevarantima ipak istiniti	lažljivcima ipak govorimo istinu	uzeti za prevarante ipak nepokvareni
stih 9, <i>agnooumenoi kai epigninōskomenoi</i>	kao nepoznati ipak dobro poznati	kao nepoznati ipak dobro poznati	kao nepoznati ipak dobro poznati	kao nepoznati ipak dobro poznati od svih	kao nepoznati ipak priznati
stih 9, <i>apothnēskontes kai idou zōmen</i>	kao umirući, ipak gle, mi živimo	kao umirući ipak živimo	kao umirući ipak živimo	kao mrtvi mi živimo	kao umirući živimo

stih 9, <i>paideuomenoi kai mē thanatoumenoi</i>	kao kažnjeni ipak ne osuđeni na smrt	kao kažnjeni ipak ne ubijeni	kao kažnjeni ipak ne ubijena	iako kažnjeni nismo ubijeni	bičevani ali ne pogubljeni
stih 10, <i>lupoumenoi aei de chairontes</i>	kao ožalošćeni ipak se uvijek radujemo	kao ožalošćeni ipak se uvijek radujemo	kao ožalošćeni ipak se uvijek radujemo	iako ražalošćeni uvijek smo radosni	u bolu ipak uvijek puni radosti
stih 10, <i>ptōchoi pollous de ploutizontes</i>	kao siromašni ipak činimo mnoge bogatima	kao siromašni ipak činimo mnoge bogatima	kao siromašni ipak činimo mnoge bogatima	izgledamo siromašno ipak činimo mnoge ljude bogatima	siromašni ipak činimo ipak činimo mnoge ljude bogatima
stih 10, <i>mēden echontes kai panta katechontes</i>	kao da nemamo ništa ipak posjedujemo sve	kao da nemamo ništa ipak posjedujemo sve	kao da nemamo ništa ipak posjedujemo sve	čini se da nemamo ipak zapravo posjedujemo sve	nemajući ništa a ipak imamo sve

6:8-9 “a ipak ... ipak” Grči tekst ima *kai*, što obično znači “i”, ali u nekim tekstovima može značiti “a ipak” (usp. Iv 20:29). Zapamtite okvir određuje značenje, a ne leksikon.

6:10 “ožalošćeni ipak se uvijek radujemo” (usp. Rim 5:3-5; Fil 2:17-18; 3:1; 4:4; 1. Sol 5:16).

▣ **“ipak posjedujemo sve”** Ovi nizovi paradoksa izgleda kako su oprečni svjetovnome gledištu o Božjemu gledištu. Vjernici su baštinici svega kroz Krista (usp. Rim 8:17.32; 1. Kor 3:21).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 6:11-13

¹¹Naša usta govorila su vam slobodno, o Korinćani, naše srce otvoreno je širom. ¹²Vi niste ograničeni od nas, nego ste vi ograničeni u vašima vlastitim sklonostima. ¹³Sad u sličnoj razmjeni – govorim kao djeci – otvorite se širom *nama* također.

6:11 Dva GLAGOLA su oba PERFJEKT GLAGOLSKO VRIJEME. Pavao je s korintskim vjernicima podijelio cijelu, potpunu istinu Evanđelja i njegove suzvuke u potpunoj otvorenosti i iskrenosti.

▣ **“o Korinćani”** Ovo je jedno od samo tri mjesta u Pavlovim pisanjima da on osobno naslovljava određenu crkvu kojoj piše (usp. Gal 3:1; Fil 4:15). Svi ovi odlomci pokazuju silinu apostolova srca.

6:12

NASB

“Vi niste ograničeni od nas”

NKJV

“Vi niste sputani od nas”

NRSV

“Ne postoji sputanost”

TEV

“Mi nismo oni koji su zatvorili svoja srca vama”

NJB

“Ikoja nevolja što osjećate nije na našoj strani”

Oblik IMENICE ovoga GLAGOLA upotrijebljen je u 2. Poslanici Korinćanima 6:4 i 12:10 (usp. Rim 2:9; 8:35). Doslovno se odnosi na nešto ili nekoga skućenog na uskome mjestu, čime postaje sputan. To se metaforički koristilo za “tjesnace”, “sputano”, ili “muku” (usp. 2. Kor 4:8; 6:12).

▣

NASB, NKJV, NRSV, Pešita

“sklonostima”

TEV

“blizu vaših srca”

NJB

“nevolja”

Ovi je SZ-na slika o “iznutricama”. Drevnici su mislili da su donja utroba ili glavni organi (tj. srce, jetra, pluća) bili sjedište emocija (usp. Septuaginta u Izr 12:10; 26:22; Jer 28:13.51; 2. Mak 9:5-6; 4. Mak 10:8; Bar 2:17). Pavao često koristi ovu sliku (usp. 2. Kor 6:12; 7:15; Fil 1:8; 2:1; Kol 3:12; Flm stihovi 7.12.20).

6:13

NASB

“Sad u sličnoj razmjeni

NKJV

“Sad zauzvrat za isto”

NRSV

“Zauzvrat”

NJB

“U poštenoj razmjeni”

U ovome izričaju glavna riječ je *antimisthia*, što je pojam *misthos* (tj. naknada temeljena na onome što osoba zavređuje, usp. 1. Kor 3:8,14; 9:17-18; 1. Tim 5:18) plus PRIJEDLOG *anti*. Taj oblik nađen je samo ovdje i u Poslanici Rimljanima 1:27.

Ovaj pojam može biti korišten u pozitivnome ili u negativnome smislu; okvir mora odrediti. U Rimljanima 1:27, on je negativan, ali ovdje se čini da je upotrijebljen u pozitivnome smislu Poslanice Galaćanima 4:12.

▣ **“djeci”** Pavao, kao i Ivan, naslovljava svoje obraćenike kao djecu (usp. 1. Kor 4:14,17; Gal 4:19; 1. Tim 1:2,18; 2. Tim 1:2; 2:1; Tit 1:4; Flm stih 10). Ovo nastavlja sliku o Pavlu kao njihovu duhovnome ocu (tj. onome koji je donio Evanđelje u Korint).

▣ **“otvorite se širom nama također”** Kao što je Pavao raširio svoje srce kako bi uključio njih, frakcijske i svadljive kakvi su bili, on je stvarno žarko želio da mu oni tako i vrate. Ovo je AORIST PASIVNOGA IMPERATIVA. Zabilježite zamisao u PASIVU kako oni to ne mogu učiniti sami, nego moraju dopustiti Bogu da to napravi.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 6:14-18

¹⁴Nemojte biti vezani zajedno s nevjernicima; jer što ortakluk ima s pravednošću i bezakonjem, ili koje zajedništvo ima svjetlo s tamom? ¹⁵Ili koju jednodušnost ima Krist s Belijarom, ili koje ima vjernik zajedništvo s nevjernikom? ¹⁶Ili koju podudarnost ima hram Božji s idolima? Jer mi smo hram živoga Boga; baš kao što Bog reče:

“JA ĆU OBITAVATI S NJIMA I HODATI MEĐU NJIMA;

I JA ĆU BITI NJIHOV BOG, A ONI ĆE BITI MOJ NAROD.

¹⁷Zato, IZADITE IZ NJIHOVE SREDINE I ODVOJITE SE, veli Gospodin.

I NE DOTIČITE SE ONOGA ŠTO JE NEČISTO;

I ja ću vas primiti,

I vi ćete Mi biti sinovi i kćeri”,

kaže Gospodin Svemogući.

6:14

NASB

“Nemojte biti vezani zajedno s nevjernicima”

NKJV

“Nemojte biti pod neprimjerenim jarmom zajedno s nevjernicima”

NRSV

“Nemojte se prilagođavati nevjernicima”

TEV

“Nemojte pokušavati raditi zajedno kao jednaki s nevjernicima”

NJB

“Nemojte se spregnuti u istu skupinu s nevjernicima”

Pešita

“Nemojte se združivati u ženidbi s nevjernicima”

Pavao često koristi SZ-ne ratarske navode zbog slikovitoga prikaza kršćanskih istina (usp. 1. Kor 9:9; 1. Tim 5:18) kako bi odrazio Ponovljeni zakon 22:10. To je PREZENT IMPERATIVA s NEGATIVNIM PARTICIPOM, što podrazumijeva “oni su stvorili” ove neprimjerene, prisne, međusobne odnose s nevjernicima. Grčki pojam je složenica od “biti pod jarmom” (*zugeō*) i “drukčiji od različite vrste” (*heteros*, tj. različita vrsta životinja). Ovaj stih bio je dokazni tekst u vezi vjernika koji se žene s nevjernicima. Međutim, čini se kako se ovaj tekst ne bavi posebno sa ženidbom, iako je zasigurno uključeno i to i ovu širu izjavu. Vjernici moraju ograničiti svoje najprisnije, osobne odnose za drugove vjernike. Ovo nam pomaže boriti se protiv privlačnosti pale kulture koja je daleko od Krista. Vjera u Isusa i obitavajućega Duha bila je uzrokom oštrog i dubokoga razdora unutar obitelji, poslovnih ljudi, rasonoda, čak i crkava.

U obzir se moraju uzeti odlomci kao što su 1. Poslanica Korinćanima 5:9-13; 7:12-16; 10:27 kako bi se dobila teološka ravnoteža ove istine. Moramo se sjetiti grješnosti poganske kulture prvoga stoljeća. Ovo nije potvrda redovničkoga života, nego pokušaj smanjenja prisnoga osobnog odnosa sa sustavom ovoga svijeta (usp. 1 Iv 2:15-17).

▣ **“što ortakluk ima s pravednošću i bezakonjem”** Ova ista istina ponovljena je u cikličkome pismu Efežanima (usp. Ef 5:7,11). Pavlovo suprotstavljanje pravednosti s bezakonjem jasno pokazuje da u ovome okviru pravednost ne upućuje na pripisanu pravednost (usp. Rim 4; Gal 3), nego ispravno življenje (usp. Mt 6:1).

▣ **“zajedništvo”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: *Koinōnia* \(zajedništvo\).](#)

6:15

NASB, NKJV, REB

“Belijarom” [Belijar]

NRSV, NJB

“Belijarom”

TEV

“Đavlom”

Pešita

“Sotonom”

Ovo je hebrejski pojam (tj. *beli* i *ya'al*, vidjeti BDB 116) čija je etimologija nekako sumnjiva. *Beliar* je različito sricanje od nekih židovskih pisanja. Moguće pozadine su:

1. bezvrijednost (tj. opis zlih ljudi, usp. Pnz 13:13; 2. Sam 23:6; 1. Kr 21:10.13)
2. bezakonje (usp. 2. Sam 22:5)
3. mjesto iz kojeg nema uzleta /uspona (tj. *Šeol*, usp. Ps 18:4)
4. drugi pojam za Sotonu (usp. Nah 1:15; Jubijeli 1:20; 15:33; i Svici s Mrtvoga mora [posebice IQS 1:18.24; 2:5.19]).

6:16 “Ili koju podudarnost ima hram Božji s idolima” Ovaj stih mora biti uspoređen s 1. Poslanicom Korinćanima 3:16, gdje je mjesna crkva nazvana Božjim hramom. U 1. Korinćanima 3:16 nema ČLANA s pojmom “hram” (tj. *naos*, sâmo središnje Svetište). ZAMJENICA “vi” je MNOŽINA, dok je “hram” JEDNINA, prema tome, u ovome okviru “hram” mora upućivati na čitavu crkvu u Korintu (usp. Ef 2:21-22).

Žarište židovske vjere razvilo se u obrede i liturgiju u Hramu (usp. Jer 7) umjesto u osobnu vjeru u YHWH-u. Nije stvar u tome **gdje** ili **kad** ili **kako** neko štuje, nego **tko** je u međusobnome odnosu s Bogom. Isus je vidio Svoje tijelo kao Božji hram (usp. Iv 2:21). Isus je veći od SZ-noga Hrama (usp. Mt 12:6). Božja djelatnost se pomakla od svete građevine u sveto (tj. iskupljeno, sveto) tijelo vjernika.

O idolima i vjernicima u cijelosti je raspravljeno u 1. Korinćanima 8 i 10:14-22. Oni moraju biti međusobno isključeni! Sve ceste ne vode u Nebo!

▣ **“živoga Boga”** Zavjetno Ime za Boga SZ-a bilo je YHWH ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo, D](#)), koje je oblik GLAGOLA “biti”. SZ-ni autori često su koristili PRIDJEV “živi” kako bi izrazili uvijek-postojeći, jedino-postojeći Bog. SZ-na smjerenja u 2. Poslanici Korinćanima 6:16-18 sadrže terminologiju Saveza: “Ja ću biti njihov Bog, i oni će biti Moj narod” (usp. Ez 37:27).

Izričaj “hodati među vama” izgleda dolazi iz Levitskoga zakonika 26:12. SZ-ni tekstovi u 2. Korinćanima 6:16 odražavaju Novo doba kad će YHWH obitavati sa Svojim narodom kao što je bilo nakanjeno u Knjizi Postanka 2 te se povremeno i djelomično pojavljivao tijekom razdoblja lutanja pustinjom, ali bit će potpuno ostvareno u novim Nebesima i novoj Zemlji (usp. Otk 21 - 22).

▣ **“Bog reče”** Ovo je labava kombinacija Levitskoga zakonika 26:11-12 i Knjige proroka Ezekiela 37:27 iz Septuaginte. U ovome okviru Pavao primjenjuje ova obećanja izvornome zavjetnom Izraelu na crkvu koja je duhovni Izrael (usp. Rim 9:6; Gal 6:16).

6:17 “IZADITE ... ODVOJITE SE” Ovo su oba AORISTI IMPERATIVA. To su smjerenja na Knjigu proroka Izaije 52:11 u Septuaginti. Božji ljudi moraju se izdvojiti od grješnika i nevjernika kao ih ne bi sustigla njihova osuda (usp. Otk 18:4).

Danas često čujem ovaj navedeni stih u vezi s denominacijom kojoj netko pripada. Dopustite mi navesti F. F. Brucea u *Answers to Questions*: “Uporaba ovih riječi za opravdanje crkvenog izdvajanja između kršćana ukazuje na grotesknu pogrješku da ih se pročita u njihovu okviru” (str. 103).

▣ **“I NE DOTIČITE SE ONOGA ŠTO JE NEČISTO”** Ovo je PREZENT SREDNJEGA IMPERATIVA. Vjernici ne smiju sudjelovati u grješnim praksama svojih dotičnih kultura. Kao iskupljeni mi moramo pokazati i objaviti novo srce i novi um Božjega naroda (Ez 36:22-36). Sve se promijenilo u Njemu!

6:18 Ovaj stih odražava istinu mnogih proroka, ali najpotpunije, proroka Hošee (ili moguće 2. Sam 7:14). Kršćanstvo je obiteljska stvar.

▣ **“Gospodin Svemogući”** Ovo odražava SZ-ni pojam za Boga, YHWH-u (usp. Izl 3:14), i *El Shaddai* [El Šadaj] (usp. Izl 6:3). U Septuaginti izričaj je preveden “Gospodin Nebeskih vojska”.

[Vidjeti Posebne teme dolje: Shaddai](#); i [Gospodin Nebeskih vojska](#).

POSEBNA TEMA: SHADDAI

Ovo je ne-hebrejski pojam /naslov, *Shaddai* (uvijek MNOŽINA), a ne uobičajen “*El shaddai*”, što je bilo patrijarhalno ime za Božanstvo (usp. Izl 6:3). Riječ *Shaddai* (BDB 994, KB 1420) nepoznatoga je korijena. Zabilježite mogućnosti:

1. שׁדַּי, BDB 994, KB 1418, GLAGOL što znači “dragovoljno se baviti s” ili “opljeniti /opljačkati” (IMENICA, “nasilje” ili “razaranje”, BDB 994)

2. שׁ, BDB 993, KB 1417, asirijska ili akadka riječ za štititećega duha ili demona
3. שׁ, BDB 994, KB 1416, ženske dojka ili majka (usp. Job 24:9)
4. שׁה, BDB 994, KB 1420, rijetka riječ, moguće “izliti” (tj. Bog kao davatelj kiše)
5. שׁי, BDB 994-5, KB 1420-1422, korijen u značenju nepoznato; ovdje su neka nagađanja:
 - a. samo-dostatnost (rabini)
 - b. moćno /silno (od #1 i /ili arapski korijen)
 - c. davatelj kiše (iz #4)
 - d. visoki bog (asirijski) ili bog planine (akadski).

Knjiga o Jobu koristi nekoliko imena za Božanstvo:

1. *Elohim* – samo u Knjizi o Jobu 1 - 2
2. *El* – često, prvo u Knjizi o Jobu 5:8
3. *Eloah* – često, prvo u Knjizi o Jobu 3:4
4. *Shaddai* – 31 puta, prvo u Knjizi o Jobu 5:17, ali uglavnom u poglavljima 21 - 22.27.

Prvo je upotrijebljeno bez *El* u Knjizi Brojeva 24:4.16 i ponovno u Knjizi o Ruti (usp. 1:20.21). Nađeno je u Psalmima samo dva puta bez *El* (usp. Ps 68:14; 91:1). Nađeno je u Prorocima samo u:

- a. Knjizi proroka Izaije 13:6
- b. Knjizi proroka Ezekielia 1:24
- c. Knjizi proroka Joela 1:15.

POSEBNA TEMA: GOSPODIN NEBESKIH VOJSKA

Ovaj Božanski naslov, “Gospodin Nebeskih vojska” (usp. 1. Sam 1:3.11 kao prva uporaba od nekoliko stotina pojavaka) sastavljen je od:

- A. zavjetnoga Imena za Boga, YHWH. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1a: Imena za Božanstvo](#)
- B. vojni pojam “vojske” (BDB 838, KB 994) može označiti:
 1. anđele općenito (usp. Neh 9:6)
 2. nebesku vojsku anđela (usp. 1. Sam 17:45; Dn 8:10; Lk 2:13)
 3. anđeosko vijeće (usp. 1. Kr 22:19; Dn 7:10)
 4. YHWH-in narod (usp. Izl 12:41, što odražava Izl 3:8.10 kao upućivanje na čitav Izrael, usp. 2. Sam 7:27)
 5. ljudsku vojsku (tj. Post 21:22.32; Br 2:4.6; Suci 8:6; 9:29)
 6. svjetlila na noćnome nebeskom svodu (tj. “vojske”, Post 2:1; Iz 45:12), mislilo se da su to duhovne sile (tj. babilonsko astralno štovanje, usp. Pnz 4:19; 17:3; 2. Kr 17:16; 21:3.5; 23:4-5; 2. Ljet 33:3.5; Jer 8:2; 19:13)
 7. postao je naslov za YHWH-u u Knjizi proroka Amosa 4:13; 5:27 (s ČLANOM u Am 3:13; 6:14; 9:5 i bez ČLANA u Am 5:14.15.16; 6:8; 1. Kr 19:10.14). Označavao je YHWH-inu borbu u korist Izraela
 8. postoji posebna uporaba u Knjizi o Jošui 5:14-15 što može upućivati na Mihaela, anđeoskoga čuvara /zaštitnika Izraela. To je na neki način usporedno s Anđelom Gospodinovim kao predstavnikom Sâmoga Božanstva (moguće pred-utjelovljeni Krist).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 7:1

¹Stoga, imajući ova obećanja, ljubljeni, očistimo sebe od sve prljavštine mesa i duha, usavršavajući svetost u strahu Božjem.

7:1 “imajući ova obećanja” Ovo je PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA. Pavao je naveo SZ-ne proročke riječi od Boga kao da su trenutačno primijenjene na Korinćane (usp. 2. Kor 6:2). SZ isto je tako naveden u 2. Poslanici Korinćanima 6:16-18, pokazujući YHWH-inu neprekidnu žarku želju da ima narod koji odražava Njegovu narav. Pavao nastoji pobuditi korinćanske vjernike da žive pobožne, odvojene živote. Oni su iskusili “milost” (usp. 2. Kor 6:1), sad moraju živjeti u njoj. Ovaj stih je poziv na Kristo-sličnu svetost (usp. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3.7; 5:23; 1. Pt 1:15).

▣ **“Ijubljeni”** Ovaj izričaj upotrijebljen je u Evandelju po Mateju 3:17 i 17:5 kao naslov za Isusa. Pavao koristi taj isti pojam za opis Isusovih sljedbenika (usp. 2. Kor 12:19; 1. Kor 10:14; 15:58; Rim 12:19; Fil 2:12; 4:1). Taj pojam govori o Božjoj utvrđenoj, odanoj zavjetnoj ljubavi (hebrejski, *hesed*; grčki, *agapē*) za nas u Kristu, ali ovdje govori o Pavlovoj ljubavi za ovu frakcijsku, oholu, poremećenu crkvu.

▣ **“očistimo sebe”** Ovo je AORIST AKTIVNOGA KONJUNKTIVA. AORIST GLAGOLSKO VRIJEME je način potvrđivanja *koine* grčkog nekog djelovanja. Može imati mnogo različitih suzvuka (vidjeti D. A. Carson, *Exegetical Fallacies*, 2. izdanje, str. 68-73). Ovdje je to poziv za odlučno djelovanje (tj. HORTATORNI KONJUNKTIV upotrijebljen kao IMPERATIV). KONJUNKTIVAN NAČIN daje element možebitnosti. Vjernici moraju surađivati s Bogom u spasenju i onda sudjelovati u zrelosti.

[Vidjeti Posebnu temu u Dodatku: Grčki gramatički pojmovi.](#)

▣ **“mesa i duha”** Ovo govori o cijelome ljudskom biću. Mnogi ljudi odbijali su ovaj stih kao bivanje izvornim zbog Pavlove tehničke uporabe ova dva pojma u drugim okvirima. Međutim, 2. Poslanica Korinćanima 7:5, kad je povezana s 2. Korinćanima 2:13 (što je početak i kraj Pavlove proširene parenteze), koristi ova dva pojma istoznačno. Pavao često koristi iste pojmove u različitim smislovima (pročitati *A Man in Christ* od James S. Stewarta, Harpera i Rowa).

▣ **“usavršavajući svetost u strahu Božjem”** Ovo je PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA. Teološki je istina da kad smo spašeni, mi smo i trenutačno opravdani i posvećeni (usp. 1. Kor 1:30). To govori o našem položaju u Kristu. Međutim, mi moramo živjeti u svjetlu našega položaja. Prema tome, mi smo potaknuti ispuniti naš poziv napredujućim posvećenjem ili Kristosličnošću (usp. Rim 8:28-29; Ef 4:1). To je neprekidna borba (usp. Rim 7). Kao što je spasenje i besplatan dar i koštajuća obveza, tako je isto, i posvećenje. Ova ista zamisao je istinita o vjernicima koji bivaju nazvani svetima (INDIKATIV) i onda pozvani da budu sveti (IMPERATIV). Ja ne vjeruje u mogućnost bezgrješnosti u ovome životu, ali vjerujem u primjerenost da vjernici griješe manje i manje! To je teološka i praktična napetost izazvana bivanjem vjernika u Kraljevstvu, ali Kraljevstvo nije još dovršeno (usp. Fee, Stewart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, str. 131-134).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: NZ-na svetost /posvećenje.](#)

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Uči li 2. Poslanica Korinćanima 6:1 da možemo izgubiti naše spasenje?
2. Kako može kršćanin živjeti tako da ne stavlja kamenje spoticanja pred druge?
3. Zašto je Pavlov život bio toliko težak?
4. Što znači “odvojite se”?
5. Je li spasenje potpuno besplatno ili nas ono košta svega?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 7:2-16

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pavlova radost zbog crkvenoga pokajanja	odaziv Korinćana	Pavlova radost		upozorenje (6:11 - 7:4) Pavlova radost
7:2-4	7:2-12	7:2-4	7:2-4	7:2-4
7:5-13a		7:5-13a	7:5-7 7:8-11 7:12-13a	Pavao u Makedoniji: obradovao ga je Tit 7:5-7 7:8-13a
7:13b-16	radost Tita 7:13-16	7:13b-16	7:13b-16	7:13b-16

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepuštiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 7:2-4

²Napravite mjesta za nas u svojim srcima; mi nismo okrivili nikoga, nikoga nismo pokvarili, nikoga nismo iskoristili.

³Ja vam ne govorim kako bih vas osudio, jer rekoh prije kako ste vi u našim srcima da umremo zajedno i živimo zajedno.

⁴Veliko je moje povjerenje u vas; veliko je moje hvastanje zbog vas. Ja sam ispunjen utjehom; ja sam preplavljen radošću u svakoj našoj nevolji.

7:2 “Napravite mjesta za nas u svojim srcima” Ovaj odlomak pobuđuje misao 2. Poslanice Korinćanima 6:13. To je AORIST AKTIVNOGA IMPERATIVA, odlučna zapovijed, ali s nastavljaćim naglaskom. Pavao spominje ovu istu zamisao u 2. Korinćanima 6:13. On koristi ANTONIM u 2. Korinćanima 6:12 (tj. ograničiti). On žudi da mu se oni otvore kao što se njima otvorio on.

Pojam “srce” u 2. Korinćanima 6:11 uvijek je upućivanje na sebe. Pavao čini istu stvar s “meso(m)” u 2. Korinćanima 7:5 i “duh(om)” u 2. Korinćanima 7:13b. Vidjeti punu bilješku u 2. Korinćanima 7:5.

▣ **“mi nismo okrivili nikoga, nikoga nismo pokvarili, nikoga nismo iskoristili”** Ovi su svi AORISTI AKTIVNIH INDIKATIVA. “Nikoga” je ponovljeno i nalazi se na čelu u svakome izričaju zbog naglaska. Ovi se odnose na djelovanja krivih učitelja ili optužbi kojima su Pavla optužili kritičari protiv njega i njegove službe (usp. 2. Kor 12:17-18).

▣ **“pokvarili”** [Vidjeti Posebnu temu dolje: Uništiti, upropastiti, pokvariti \(*phtheirō*\)](#).

POSEBNA TEMA: UNIŠTITI, UPROPASTITI, POKVARITI (*phtheirō*)

Temeljno značenje ovoga pojma *phtheirō* je uništiti, upropastiti, pokvariti, ili opljačkati. Može se koristiti za:

1. novčano upropaštenje (moguće 2. Kor 7:2)
2. fizičko uništenje (usp. 1. Kor 3:17a)
3. moralnu iskvarenost (usp. Rim 1:23; 8:21; 1. Kor 15:33.42,50; Gal 6:8; Otk 19:2)
4. seksualno zavođenje /prijevaru (usp. 2. Kor 11:3)
5. vječno uništenje (usp. 2. Pt 2:12.19)
6. uništavajuće ljudske predaje (usp. Kol 2:22).

Često je ovaj pojam korišten u istome okviru kao negativno oprečje (usp. Rim 1:23; 1. Kor 9:25; 15:50.53). Zabilježite usporedne suprotivosti između naših zemaljskih fizičkih tijela i naših nebeskih vječnih tijela:

1. raspadljivo nasuprot neraspadljivome, 1. Poslanica Korinćanima 15:42.50
2. sramota nasuprot slave, 1. Poslanica Korinćanima 15:43
3. slabost nasuprot snazi, 1. Poslanica Korinćanima 15:43
4. prirodno tijelo nasuprot duhovnome tijelu, 1. Poslanica Korinćanima 15:44
5. prvi Adam nasuprot posljednjem Adamu, 1. Poslanica Korinćanima 15:45
6. slika zemaljskoga nasuprot slici nebeskoga, 1. Poslanica Korinćanima 15:49.

7:3 “umremo zajedno i živimo zajedno” Grčki ima: “ja ću umrijeti s vama ili nastaviti živjeti s vama”. Prvi GLAGOL je AORIST AKTIVNOGA INFINITIVA a drugi je PREZENT AKTIVNOGA INFINITIVA. Ovo može upućivati na 2. Poslanicu Korinćanima 6:1. Pavao žudi za zreloom, djelatnom crkvom u Korintu. Ako slijede svoje vodstvo i autoritet bit će plodonosni, a ako ne, doći će do toga da postoje uzaludno. Također je moguće da je ovo kulturološki idiom o predanosti do kraja.

7:4 “povjerenje” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:12: Smjelost \(*parrhēsia*\)](#).

▣ **“hvastanje”** Vidjeti puno proučavanje riječi u 1. Poslanici Korinćanima 5:6 i [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje](#).

▣ **“Ja sam ispunjen utjehom; ja sam preplavljen radošću”** Ovo izgleda upućuje na Titovo izvješće u 2. Poslanici Korinćanima 7:6-13a. Pavao je bio vrlo osjećajan glede duhovnoga stanja njegovih crkava (usp. Gal 4:19).

Pojam “preplavljen” (tj. *hyperperisseuomai*, usp. Rim 5:20) pojačan je oblik od *perisseuō*. Taj pojam i njegove srodne oblike Pavao često koristi u svojim pismima Korintu:

1. *perissos/perissoteros*:
 - a. neizmjereno (usp. 1. Kor 12:23.24; 15:10)
 - b. pretjerano (usp. 2. Kor 2:7; 10:8)
 - c. prekomjerno (usp. 2. Kor 9:1)
2. *perissoterōs*, obilnije (usp. 2. Kor 1:12; 2:4; 7:13.15; 11:23; 12:15)
3. *perisseuō*:
 - a. obilovati (usp. 2. Kor 1:5; 3:9; 9:8,12)
 - b. obilato daroviti (usp. 1. Kor 14:12; 2. Kor 8:7)
 - c. obilovati u vršenju (usp. 1. Kor 15:58)

- d. obilovanje u hrani (usp. 1. Kor 8:8)
- e. uzrok bivanja obilnim (usp. 2. Kor 4:14; 9:8)
- 4. *perisseuma*, izobilje (usp. 2. Kor 8:13.14)
- 5. *perisseia*, izobilje (usp. 2. Kor 8:2; 10:15).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba *huper* složenica.](#)

▣ “u svakoj našoj nevolji” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:4: Nevolja \(*thlipsis*\).](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 7:5-13a

⁵Jer čak kad smo došli u Makedoniju naše tijelo nije imalo počinka, a bili smo pogođeni nevoljom sa svake strane: sukobi izvana, strahovi iznutra. ⁶Ali Bog, koji tješi potištene, utješio nas je dolaskom Tita; ⁷i ne samo njegovim dolaskom, nego i utjehom kojom nas je on utješio u vama, kad nas je izvijestio o vašoj čežnji, vašem žalovanju, vašim žarom za mene; tako da sam se radovao još više. ⁸Jer iako sam prouzročio žalost svojim pismom, ja ne žalim zbog toga; iako sam žalio zbog toga –jer vidim da je to pismo prouzročilo vašu žalost, premda samo nakratko –⁹ja se sad radujem, ne kako biste bili ožalošćeni, nego jer ste bili ožalošćeni do *točke* pokajanja; jer vi ste bili ožalošćeni prema *volji* Božjoj, tako da ni u čemu ne možete trpjeti gubitak kroz nas. ¹⁰Jer žalost što je prema *volji* Božjoj proizvodi pokajanje bez žaljenja, *vodeći* k spasenju, ali žalost svijeta proizvodi smrt. ¹¹Jer gledajte koju je ozbiljnost ta ista stvar, ova pobožna žalost, proizvela u vama: koje opravdanje vas sâmi, koju ogorčenost, koji strah, koju čežnju, koju gorljivost, koju osvetu zbog pogriješnoga! U svemu ste pokazali da ste nedužni po tom pitanju. ¹²Tako iako sam vam pisao, nije *to bilo* zbog uvreditelja niti zbog uvrijeđenoga, nego da vaša gorljivost za nas može biti učinjena znanom u pogledu Božjem. ^{13a}Zbog toga smo razloga mi bili utješeni.

7:5 “Jer čak kad smo došli u Makedoniju” Pavao sažima izvješće povezano s Titovim izvještajem što je započeo u 2. Poslanici Korinćanima 2:13. Postoji prekrasna Pavlovska digresija između 2. Korinćanima 2:13 i 7:5, gdje raspravlja o radostima i žalostima apostolske službe.

▣ “naše tijelo nije imalo počinka” Pavao je bolesno bio zabrinut za ovu crkvu (usp. 2. Kor 2:12-13, oba PERFEKTI AKTIVNIH INDIKATIVA). Za mene je usred mojih briga i sumnji korisno znati da se veliki apostol pogana također mučio sa svojim sumnjama o trajnim ishodima svoje službe (usp. 2. Kor 6:1).

Pavao koristi pojam “meso (tijelo)” kao istoznačnicu za sebe. Isto to čini u vezi s duhom u 2. Poslanici Korinćanima 7:13b (vidjeti usporednicu u 2. Kor 2:13, “počinka u svome duhu”), upućujući na Tita. NZ ne podupire trojstveno gledanje o čovječanstvu. Čovječanstvo je jedinstvo (usp. Post 2:7). Pavao izražava ovo višeznačno jedinstvo na nekoliko načina.

▣ “a bili smo pogođeni nevoljom sa svake strane” Ovo je PREZENT PASIVNOGA PARTICIPA. Ovaj stih je kratak sažetak o problemima što Pavao spominje u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-10; 4:7-12; i 6:3-10.

▣ “sukobi izvana, strahovi iznutra” Sve do vremena Ivana Zlatoustoga, ovaj je izričaj bio tumačen kao upućivanje na probleme s nevjernicima i vjernicima (usp. 2. Kor 11:28). Pavao je bio zabrinut zbog sotonskih nauma (usp. 2. Kor 11:3; 1. Kor 7:5).

7:6 “Ali Bog, koji tješi potištene, utješio nas je” Kakav predivan naslov za Boga - “Bog koji neprekidno tješi” (PREZENT AKTIVNOGA PARTICIPA). Vidjeti punu bilješku o pojmu utjeha u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-11.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Utjeha.](#)

POSEBNA TEMA: UTJEHA

I. UTJEHA U SZ-U (bilješke iz Knjige proroka Izaije 40:1)

Ovaj je pojam (BDB 636, KB 688, *Piel* IMPERATIV, MNOŽINA) upotrijebljen u poglavljima 1 – 39 samo tri puta, ali u poglavljima 40 – 66 upotrijebljen je četrnaest puta (uglavnom u *Pielu*). “Utjeha” može biti naslov za ovaj dio Knjige proroka Izaije. Označava YHWH-inu milosrdnu skrb i brigu (usp. Iz 12:1). Ova se riječ izgleda razvila iz teškoga dahtanja konja. YHWH je ožalošćen što je On morao kazniti Svoj narod. Osuda je prošla. Nije sigurno je li to zato jer:

A. oni su se pokajali (tj. Ez 18)

- B. YHWH je odabrao djelovati u njihovu korist čak iako su oni bili nesposobni za istinsko pokajanje (usp. Ez 36:22-38).
1. Novi dan (tj. Novi savez, usp. Jer 31:31-34) je osvanuo! To je temeljeno na YHWH-inoj naravi, ne na izvedbi Njegova naroda (usp. Rim 3:21-31; Gal 3; Ef 2:8-9); Njegovoj sposobnosti, ne njihovoj; Njegovu vječnome iskupiteljskome naumu čiji su oni sastavni dio.

II. UTJEHA U NZ-U (bilješke iz 2. Poslanice Korinćanima 1:4-11)

1. Pojam “utjeha”, *paraklēsis*, u svojim različitim oblicima, upotrijebljen je deset puta u 2. Poslanici Korinćanima 1:3-11. To je ključni pojam kroz čitav odlomak i isto tako u 2. Korinćanima 1 - 9, gdje je upotrijebljen dvadeset i pet puta. Riječ znači “pozvati zajedno /uz bok /pored”. Često se koristio u sudskome smislu branitelja koji je davao pravnu pomoć, utjehu, i vodstvo.
2. U ovome okviru upotrijebljen je u smislu ohrabrenja i utjehe. Srodni pojam, *paraklētos*, korišten je o Svetome Duhu u Evanđelju po Ivanu 14:16.26; 15:26; 16:7; i o Isusu u 1. Ivanovoj poslanici 2:1. U ovome okviru korišten je o Ocu ([vidjeti Posebnu temu dolje: Paraclete \[paraklētos\], iz Evanđelja po Ivanu 14:16: “Drugi Pomagač”](#)).

III. Oblik GLAGLOLA korišten je u nekoliko smislova:

A. Septuaginta:

1. preklinjati /zaklinjati, Ponovljeni zakon 3:28
2. utjeha, Knjiga Postanka 24:67; 37:35; Psalam 119:50 (u Mesijanskome smislu u Iz 40:1; 49:13; 51:3; 61:2)
3. imati sućut, Ponovljeni zakon 32:36; Knjiga o Sucima 2:18; Psalam 135:14
4. hrabriti, Knjiga proroka Izaije 35:4
5. pozvati, Knjiga Izlaska 15:13

B. Pavlova pisanja Korintu:

1. preklinjati /zaklinjati, 1. Poslanica Korinćanima 1:10; 4:16; 14:30-31; 16:15-16; 2. Korinćanima 2:8; 5:20; 6:1; 8:4,6; 10:1
2. utjeha, obradovati se, 2. Poslanica Korinćanima 1:4,6; 2:7; 7:6.7.13; 13:11
3. imati sućut, hrabriti, 1. Poslanica Korinćanima 4:13
4. zaklinjati, preklinjati, moliti, 1. Poslanica Korinćanima 16:12; 2. Korinćanima 9:5; 12:18.

POSEBNA TEMA: PARACLETE [*paraklētos*] (iz Evanđelja po Ivanu 14:16: “Drugi Pomagač”)

Pojam “drugi” prevodi grčki pojam (*allos*) što znači “drugi od iste vrste”. G. Campbell Morgan je Svetog Duha nazvao “drugi Isus”.

Drugi pojam je grčki pojam *paraklētos*, što je upotrijebljen o Isusu u 1. Ivanovoj poslanici 2:1 (kao zagovornik) te o Svetome Duhu u Evanđelju po Ivanu 14:26 i 16:7-14 ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 3:3: Isus i Duh](#)). Njegova etimologija je “netko pozvan uz bok da pomogne”, u pravnome smislu. Prema tome, pojam “Branitelj” ispravno prevodi ovu riječ. Oblik ovoga istog grčkog korijena, “utjeha” (*parakalēo*, [vidjeti Posebnu temu gore: Utjeha](#)), korišten je o Ocu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3-11.

Prijevod IMENICE “branitelj” (*paraklētos*) dolazi od rimskoga pravnog sustava. Prijevod “Tješitelj” prvi je upotrijebio Wycliffe i odražava uporabu oblika GLAGOLA (*parakaleō*) u Septuaginti (tj. 2. Sam 10:4; 1. Ljet 19:3; Job 16:2; Ps 69:20; Prop 4:1; Iz 35:4). To može biti ANTONIM za Sotonu (optužitelj).

I Filon i Josip Flavije koristili su riječ u smislu “posrednik” ili “savjetnik”.

7:7 Pavlove molitve i pisma dokazale su se učinkovitima. Većina u crkvi odazvala se primjereno na njegov apostolski autoritet i predstavljanje Evanđelja. Oni su odbacili nemoralne i heretičke učitelje (usp. 2. Kor 7:8-13a).

[Vidjeti Posebne teme dolje: Zastupnička molitva; i Učinkovita molitva.](#)

POSEBNA TEMA: ZASTUPNIČKA MOLITVA

I. UVOD

- A. Molitva je značajna zbog Isusova primjera:
 - 1. osobna molitva, Evanđelje po Marku 1:35; Luka 3:21; 6:12; 9:29; 22:29-46
 - 2. čišćenje Hrama, Evanđelje po Mateju 21:13; Marko 11:17; Luka 19:46
 - 3. uzorak molitve, Evanđelje po Mateju 6:5-13; Luka 11:2-4.
- B. Molitva je stavljanje u opipljivo djelo našeg povjerenja u osobnoga, brižnog Boga koji je prisutan, voljan i sposoban djelovati na našu i dobrobit drugih, kroz naše molitve.
- C. Bog je osobno ograničio Sebe kako bi djelovao na molitve Svoje djece u mnogo područja (usp. Jak 4:2).
- D. Najvažnija svrha molitve je naše zajedništvo i vrijeme s Trojedinim Bogom.
- E. Doseg molitve je bilo što ili bilo tko što se odnosi na vjernike. Možemo moliti jednom, vjerujući, ili
- F. opet i opet ponovo kao razmišljanje ili promišljeno vraćanje.
- G. Molitva može uključiti nekoliko dijelova:
 - 1. slavljenje i obožavanje Trojedinoga Boga
 - 2. zahvaljivanje Bogu za Njegovu prisutnost, zajedništvo, i zaštite
 - 3. ispovijedanje naše grješnosti, i prošle i sadašnje
 - 4. molba za naše osjetljive potrebe ili čežnje
 - 5. zastupanje kad donosimo potrebe drugih pred Oca.
- H. Zastupnička molitva je misterij. Bog ljubi one za koje molimo više nego što ih mi ljubimo, ali naše molitve često utječu na promjene, odaziv, ili potrebu, ne samo u nama samima, nego i u njima.

II. BIBLIJSKA GRAĐA

- A. Stari zavjet
 - 1. neki primjeri zastupničke molitve:
 - a. Abrahamovo zauzimanje za Sodomu, Knjiga Postanka 18:22 i dalje
 - b. Mojsijeve molitve za Izrael:
 - (1) Knjiga Izlaska 5:22-23
 - (2) Knjiga Izlaska 32:31 i dalje
 - (3) Ponovljeni zakon 5:5
 - (4) Ponovljeni zakon 9:18.25 i dalje
 - c. Samuel moli za Izrael:
 - (1) 1. Knjiga o Samuelu 7:5-6.8-9
 - (2) 1. Knjiga o Samuelu 12:16-23
 - (3) 1. Knjiga o Samuelu 15:11
 - 2. David za svoje dijete, 2. Knjiga o Samuelu 12:16-18
 - 3. Bog traži zastupnike, Knjiga proroka Izaije 59:16
 - 4. poznati, neispovjedeni grijeh ili stav nepokajivosti štetno djeluje na naše molitve:
 - a. Psalam 66:18
 - b. Izreke 28:9
 - c. Knjiga proroka Izaije 59:1-2; 64:7.
- B. Novi zavjet
 - 1. zastupnička služba Sina i Duha
 - a. Isus:
 - (1) Poslanica Rimljanima 8:34
 - (2) Poslanica Hebrejima 7:25
 - (3) 1. Ivanova poslanica 2:1
 - b. Sveti Duh, Poslanica Rimljanima 8:26-27
 - 2. Pavlova zastupnička služba
 - a. molitve za Židove:
 - (1) Poslanica Rimljanima 9:1 i dalje
 - (2) Poslanica Rimljanima 10:1
 - b. molitve za crkve:
 - (1) Poslanica Rimljanima 1:9
 - (2) Poslanica Efežanima 1:16
 - (3) Poslanica Filipljanima 1:3-4.9
 - (4) Poslanica Kološanima 1:3.9

- (5) 1. Solunjanima poslanica 1:2-3
- (6) 2. Solunjanima poslanica 1:11
- (7) 2. Timoteju poslanica 1:3
- (8) Poslanica Filemonu, stih 4
- c. Pavao je molio crkve neka mole za njega:
 - (1) Poslanica Rimljanima 15:30
 - (2) 2. Poslanica Korinćanima 1:11
 - (3) Poslanica Efežanima 6:19
 - (4) Poslanica Kološanima 4:3
 - (5) 1. Solunjanima poslanica 5:25
 - (6) 2. Solunjanima poslanica 3:1
- 3. zastupnička služba Crkve:
 - a. molitva jedan za drugoga:
 - (1) Poslanica Efežanima 6:18
 - (2) 1. Timoteju poslanica 2:1
 - (3) Jakovljeva poslanica 5:16
 - b. molitva zahtijevana za posebne skupine:
 - (1) naše neprijatelje, Evanđelje po Mateju 5:44
 - (2) kršćanske radnike, Poslanica Hebrejima 13:18
 - (3) vladare, 1. Timoteju poslanica 2:2
 - (4) bolesne, Jakovljeva poslanica 5:13-16
 - (5) otpadnike, 1. Ivanova poslanica 5:16.

III. UVJETI ZA ODGOVORENU MOLITVU

- A. Naš odnos prema Kristu i Duhu:
 - 1. prebivati u Njemu, Evanđelje po Ivanu 15:7
 - 2. u Njegovu Imenu, Evanđelje po Ivanu 14:13.14; 15:16; 16:23-24
 - 3. u Duhu, Poslanica Efežanima 6:18; Judina poslanica 20
 - 4. prema Božjoj volji, Evanđelje po Mateju 6:10; 1. Ivanova poslanica 3:22; 5:14-15.
- B. Pobude:
 - 1. ne kolebljive, Evanđelje po Mateju 21:22; Jakovljeva poslanica 1:6-7
 - 2. poniznost i pokajanje, Evanđelje po Luki 18:9-14
 - 3. moljenje s pogrješnom nakanom, Jakovljeva poslanica 4:3
 - 4. sebičnost, Jakovljeva poslanica 4:2-3.
- C. Ostali vidovi:
 - 1. ustrajnost:
 - a. Evanđelje po Luki 18:1-8
 - b. Poslanica Kološanima 4:2
 - 2. zadržati se na moljenju:
 - a. Evanđelje po Mateju 7:7-8
 - b. Evanđelje po Luki 11:5-13
 - c. Jakovljeva poslanica 1:5
 - 3. nesloga u kući, 1. Petrova poslanica 3:7
 - 4. oslobođenost od znanog grijeha:
 - a. Psalam 66:18
 - b. Izreke 28:9
 - c. Knjiga proroka Izaije 59:1-2
 - d. Knjiga proroka Izaije 64:7.

IV. TEOLOŠKI ZAKLJUČAK

- A. Kakva povlastica. Kakva prilika. Kakva dužnost i odgovornost.
- B. Isus je naš primjer. Duh je naš vodič. Otac nestrpljivo čeka.
- C. Mogla bi promijeniti vas, vašu obitelj, vaše prijatelje, i svijet.

POSEBNA TEMA: UČINKOVITA MOLITVA

- A. Povezana s nečijim osobnim odnosom s Trojedinim Bogom:
 - 1. povezana s Očevom voljom:
 - a. Evanđelje po Mateju 6:10
 - b. 1. Ivanova poslanica 3:22
 - c. 1. Ivanova poslanica 5:14-15
 - 2. prebivanje u Isusu:
Evanđelje po Ivanu 15:7
 - 3. moljenje u Isusovo Ime:
 - a. Evanđelje po Ivanu 14:13.14
 - b. Evanđelje po Ivanu 15:16
 - c. Evanđelje po Ivanu 16:23-24
 - 4. moljenje u Duhu:
 - a. Poslanica Efežanima 6:18
 - b. Judina poslanica 20.
- B. Povezana s nečijim osobnim pobudama:
 - 1. ne se kolebati:
 - a. Evanđelje po Mateju 21:22
 - b. Jakovljeva poslanica 1:6-7
 - 2. tražiti neprimjereno
Jakovljeva poslanica 4:3
 - 3. tražiti sebično
Jakovljeva poslanica 4:2-3.
- C. Povezana s nečijim osobnim odabirima:
 - 1. ustrajnost:
 - a. Evanđelje po Luki 18:1-8
 - b. Poslanica Kološanima 4:2
 - c. Jakovljeva poslanica 5:16
 - 2. nesloga u kući:
 - 1. Petrova poslanica 3:7
 - 3. grijeh:
 - a. Psalam 66:18
 - b. Knjiga proroka Izaije 59:1-2
 - c. Knjiga proroka Izaije 64:7.

Svaka je molitva odgovorena, ali svaka molitva nije učinkovita. Molitva je dvosmjernan odnos. Najgore što Bog može učiniti jeste odobriti vjernikove neprikladne zahtjeve.

7:8

NASB

“Jer iako sam prouzročio žalost”

NKJV, NRSV

“jer čak ako sam vas ožalostio”

TEV

“jer čak ako ... vas učinih tužnim”

NJB

“tako sad, iako sam vam nanio bol”

Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, što pretpostavlja da je istinito.

▣ “svojim pismom” Ovo izgleda upućuje na treće Pavlovo pismo Korintu što su znanstvenici nazvali “oštro pismo” (usp. 2. Kor 2:3.4.9). Ovo je jedno od dva izgubljena pisma osim ako su poglavlja 10 – 13 izvadci iz njega.

7:8-11 “žalost ... žalim ... pokajanja” Postoje tri vrlo važna grčka pojma upotrijebljena u ovome odlomku za opis žalosti i pokajanja. Prvi pojam (tj. *lupeō*) opći je pojam za “tugu” ili “nanijeti bol”. To je teološki neutralan pojam nađen dva puta u 2. Poslanici Korinćanima 7:8; tri puta u 2. Korinćanima 7:9; dva puta u 2. Korinćanima 7:10; i jednom u 2. Korinćanima 7:11 (usp. 2. Kor 2:2.4.5; 6:10).

Pojam žaljenje (tj. *metamelomai*), nađen dva puta u 2. Korinćanima 7:8 i niječno u 2. Korinćanima 7:10, pojam je što znači “nakon njege”. To čini se znači žalost zbog posljedica prošlih djelovanja. Primjer: (1) oni koji se istinski nisu pokajali u Isusovoj paraboli, Evandjelje po Mateju 21:29.32; (2) Juda, Poslanica Hebrejima 12:16-17; i (3) Ezav, Evandjelje po Mateju 27:3.

Zadnji pojam (tj. *metanoeia*), nađen u 2. Korinćanima 7:9 i 10, iznimno je teološki važan. Doslovno, on znači “poslije uma”. Ne uključuje samo promjenu stava, nego promjenu djelovanja (usp. Mk 1:15; Djela 3:16; 20:21). Primjeri ove vrste pokajanja mogu se naći kod kralja Davida i apostola Petra.

Pavao upućuje na svoje “bolno” pismo, što je napisao crkvi u Korintu. On se u potpunosti i istinski izrazio, ali bio je zabrinut kako bi to pismo moglo biti uzrokom neodoljive tuge umjesto zdravoga pokajanja, što bi ishodilo u obnovi zajedništva. Oni su silili Pavla da djeluje kao duhovni kirurg umjesto da djeluje kao duhovni otac. Pavao je naslovio neprimjerena djelovanja i stavove i u potpunosti je očekivao od njih da se odazovu prikladno. Ali, kao što otac disciplinira svoju djecu u žalosti, Pavao je pisao u tuzi i bojao se najgorega, da se oni neće odazvati u istinskome pokajanju te da zajedništvo neće biti obnovljeno i njegov rad tamo bio bi uzaludan (usp. 2. Kor 6:1)

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Pokajanje u Starome zavjetu.](#)

7:9

NASB

“jer vi ste bili ožalošćeni prema volji Božjoj”

NKJV

“jer vi ste bili ožalošćeni na pobožan način”

NRSV

“jer vi ste osjećali pobožnu tugu”

TEV

“ovu tugu upotrijebio je Bog”

NJB

“vaša bol bila je one vrste koju Bog odobrava”

Doslovno ovo je “jer vi ste bili žalosni prema Bogu”. Možete vidjeti različita teološka gledišta u različitim prijevodima. Koristi li Bog žalost, bol, čak i zlo, za Svoje svrhe? Neki će navesti Poslanicu Rimljanima 8:28 i reći “da”. Drugi će navesti Jakovljevu poslanicu 1:13.17 i reći “ne”. Pavao popisuje probleme i patnje s kojima se suočio kao apostol. Njihov izvor popisao je u Poslanici Efežanima 2:2-3 kao Sotona, pali svjetovni sustav, i pala Adamovska narav čovječanstva. Bog je voljan oprostiti, raditi s, i pružiti dobrodošlicu grješnim ljudima. On koristi zlo za Svoje svrhe, ali nije osobno uključen u to. Patnja i problemi često proizvode pozitivan učinak (usp. Rim 5:3-5). U ovome okviru to je prouzročilo pokajanje (usp. 2. Kor 7:9-11).

▣ “tako da ni u čemu ne možete trpjeti gubitak kroz nas” Ovo je AORIST PASIVNOGA KONJUNKTIVA. Zabilježite kako ne postoji element mozebitnosti. Pavao je želio biti blagoslov ovoj crkvi a ne prepreka /smetnja ni na koji način. Međutim, crkva mora primiti Pavla i njegovu službu.

7:10 “vodeći k spasenju” Pokajanje je jedan od neophodnih elemenata spasenja. Pokajanje su kao zahtjev spomenuli:

1. Ivan Krstitelj (usp. Mt 3:2)
2. Isus (usp. Mt 4:17)
3. Petar (usp. Djela 2:38)
4. Pavao (usp. Djela 26:20).

Pokajanje je okretanje od grijeha a vjera je okretanje prema Kristu; oboje je zahtijevano (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21). Došao sam do uvjerenje kako postoji nekoliko normativnih zahtjeva za zrelo spasenje:

1. pokajanje
2. vjera
3. krštenje
4. poslušnost
5. služenje
6. ustrajnost.

Kršćanstvo je odnos načina života, a ne skup obruča kroz koje se skače, a ipak vječni život ima vidljive osobine!

Zavjetna napetost između suverenoga Boga i naloženoga ljudskog odaziva isto se tako može vidjeti u ovome području teologije jer Djela apostolska 11:18 tvrde da Bog daje pokajanje. Spasenje se može vidjeti biblijski kao potpuno od Boga a ipak i zahtijevanje ljudskoga odaziva. To je paradoks besplatnoga spasenja i sve-koštajućega kršćanskog života.

NZ-na zamisao spasenja opisana je kao početni čin vjere slijeđen rastućim odnosom vjere i ono će biti dovršeno u budućem Kristovu dolasku. Ovaj tekst izgleda podrazumijeva buduće dovršenje.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja.](#)

▣ “ali žalost svijeta proizvodi smrt” Ova rečenica ima tri ključne riječi što moraju biti razumijete u njihovu NZ-nome okviru:

1. “Žalost”. Ovaj stih sadrži sve tri grčke riječi za žalost, tugu, pokajanje. U ovome izričaju žalost je *lupeō*, što znači tuga. Ljudima je žao zbog prošlih djelovanja, ali iz sebičnih razloga.

2. “Svijeta”. To je upućivanje na ljudsko društvo koje je uređeno odvojeno od Boga. To je palo čovječanstvo!
3. “Smrt”. Uporaba ovoga pojma moguće je namjeravano višeznačna. Upućuje na duhovnu smrt (usp. Post 3) i fizičku smrt (usp. Post 5).

7:11 Pobožna žalost (tj. *lupeō*) proizvodi duhovne ishode (tj. istinsko pokajanje, *metanoē* i njegov plod). Pobožni ishodi popisani su u stihu 11.

▣ **“koju osvetu zbog pogrješnoga”** Doslovni pojam je “osveta”, ali upotrijebljen je u smislu ispunjavanja pravde. Postoji neko nesuglasje mišljenja među znanstvenicima o tome na što točno upućuje ovaj stih. Neki tvrde da:

1. upućuje na 1. Poslanicu Korinćanima 5:5, dok drugi vjeruju da
2. upućuje na frakcije ili krive učitelje (usp. 2. Kor 7:12).

7:12 Stih 12 izgleda kako je hebrejski idiom usporedbe, a ne negativna izjava (usp. *The Jerome Biblical Commentary*, str. 283).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 7:13b-16

^{13b}I osim naše utjehe, mi smo se radovali još više zbog Tita, jer njegov duh bio je okrijepljen od vas svih. ¹⁴Jer ako sam se u ičemu hvalio njemu o vama, nisam bio posramljen: ali kao što smo govorili sve stvari vama u istini, tako je isto naše hvastanje pred Titom dokazalo da je to istina. ¹⁵Njegova privrženost obiluje sve više prema vama, kad se sjeti poslušnosti svih vas, kako ste ga primili sa strahom i drhtanjem. ¹⁶Radujem se što sam u svemu imao pouzdanja u vas.

7:13b “mi smo se radovali još više zbog Tita, jer njegov duh bio je okrijepljen od vas svih” Crkva je s Titom postupala dobro (tj. on je bio okrijepljen, PERFEKT PASIVNOGA INDIKATIVA). Očito je Pavao bio zabrinut oko toga zbog postupanja što je Timotej primio prije.

Zabilježite da Pavao koristi “duh” kao istoznačnicu osobe Tita, ne samo kao neki vid (tj. tijelo, duša, duh, usp. Elwellov *Evangelical Dictionary of Theology*, str. 676-680). Vidjeti punu bilješku o “duhu” u 2. Poslanici Korinćanima 4:13.

7:14 “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegovu književnu svrhu. Pavao se hvalio Titu s korinjskom crkvom.

▣ **“hvalio”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

▣ **“u istini”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2: “Istina” u Pavlovim pisanjima.](#)

7:15 “privrženost” Ovo je doslovna grčka riječ, *splagchna*. Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 6:12.

▣ **“obiluje”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:7: Obilovati \(*periseuō*\).](#)

▣ **“kad se sjeti poslušnosti svih vas”** Ovo je PREZENT SREDNJEGA PARTICIPA (tj. Moultonov *Analytical Greek Lexicon Revised*, str. 24) ili PREZENT PASIVNOGA PARTICIPA (tj. Fribergov *Analytical Greek New Testament*, str. 562). Kako crkve postupaju s Božjim službenicima govori nešto o njima (usp. 1. Kor 16:16; 1. Sol 5:12; Heb 13:17).

7:16 Ova izjava zaključuje ovu književnu jedinicu (usp. 2. Kor 2:14 - 7:16) s bilješkom o sigurnome pouzdanju.

▣ **“pouzdanja”** Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 5:6.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je Titovo izvješće bilo toliko važno Pavlu?
2. Odredite tri različite riječi za “žalost” nađene u stihovima 8-11 i povežite njihovu teološku važnost.

2. POSLANICA KORINĆANIMA 8

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
slobodno davanje	isticati se u davanju	skupljanje za pomoć jeruzalemskoj Crkvi	kršćansko davanje	zašto bi kršćani trebali biti darežljivi
8:1-7	8:1-7	(8:1 - 9:15) 8:1-7	8:1-7	8:1-15
8:8-15	Krist naš uzor 8:8-15	8:8-15	8:8-9 8:10-12 8:13-15	
(15) Tit i njegovi pratitelji	skupljanje za svete u Judeji		Tit i njegovi pratitelji	izaslanici preporučeni Korinćanima
8:16-24	8:16-24	8:16-24	8:16-19 8:20-21 8:22-24	8:16 - 9:5

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Poglavlja 8 i 9 oblikuju književnu jedinicu što se odnosi na korintski dio priloga poganskih crkava za siromašne u Crkvi u Jeruzalemu (usp. 1. Kor 16:1-3).
- B. Pozadina Pavlova dara Crkvi u Jeruzalemu:
 1. u Djelima apostolskim 11:27-30 crkva u Antiohiji započela je program djela pomoći za Jeruzalem. To je bio način ujedinjavanja židovskih i poganskih crkava
 2. u Poslanici Galaćanima 2:10 i 6:10 Pavao započinje sličan naglasak u svome ranijemu misijskom radu

3. u 1. Poslanici Korinćanima 16:1-4 pokazuje se kako je ovaj prilog već započeo u Korintu
4. u Poslanici Rimljanima 15:26 spomenuti su prilozi i iz Makedonije i iz Ahaje.

C. Pavlov opći dokaz glede kršćanskoga davanja:

1. primjer drugih (Makedonaca), 2. Poslanica Korinćanima 8:1-5
2. davanje je vid duhovnoga rasta, 2. K Poslanica Korinćanima ili 8:7-8
3. Kristov primjer, 2. Poslanica Korinćanima 8:9; 9:15
4. njihov vlastiti početak, 2. Poslanica Korinćanima 8:6.10
5. ohrabrenje za pretvaranje želje u djelovanje, 2. Poslanica Korinćanima 8:10
6. pobuda, ne iznos, jeste ključ, 2. Poslanica Korinćanima 8:12
7. davanje izjednačava, 2. Poslanica Korinćanima 8:14.

D. Novozavjetne smjernice za kršćansko davanje temeljene su na modelu makedonskih crkava:

1. radosno i iskreno, čak usred siromaštva, 2. Poslanica Korinćanima 8:2; 9:7
2. dali su do najveće mogućnosti, 2. Poslanica Korinćanima 8:3
3. dali su žrtvujući se van mogućnosti, 2. Poslanica Korinćanima 8:3.12
4. dali su slobodno, 2. Poslanica Korinćanima 8:3; 9:7
5. dali su iskreno, 2. Poslanica Korinćanima 8:4
6. dali su više od novaca, 2. Poslanica Korinćanima 8:5.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 8:1-6

¹Sad, braćo, mi vam *želimo* obznaniti milost Božju što je bila dana u crkvama Makedonije, ²kako se u velikome iskušenju nevolje njihovo obilje radosti i njihovo duboko siromaštvo prelilo u bogatstvo njihove darežljivosti. ³Jer ja svjedočim kako su prema njihovoj mogućnosti, i van njihove mogućnosti, *oni dali* po svojoj vlastitoj volji, ⁴moleći nas s mnogo nagovaranja za milost sudjelovanja u potpori svetih, ⁵i *to*, ne onako kako smo očekivali, nego oni su prvo dali sebe Gospodinu i nama po volji Božjoj. ⁶Tako mi požurismo Tita da kao što je prije započeo, tako neka i dovrši u vama i ovo milostivo djelo.

8:1 “milost Božju” Ova riječ “milost” (*charis*) upotrijebljena je više od deset puta u poglavljima 8 i 9. Upotrijebljena je u smislu:

1. Božje nezavrijeđene, nezaslužene ljubavi u Kristu, 2. Poslanica Korinćanima 8:1.9; 9:8.14
2. naklonosti /povlastice, 2. Poslanica Korinćanima 8:4
3. prinosa za Jeruzalem, 2. Poslanica Korinćanima 8:1.6.7.19
4. zahvala, 2. Poslanica Korinćanima 8:16; 9:15.

Zabilježite kako je milost shvaćena kao upućivanje na Božju nezavrijeđenu, nezasluženu ljubav u Kristu ili kao način upućivanja na prilog od Pavlovih poganskih crkava majci Crkvi u Jeruzalemu. Ovaj grčki pojam ima široko semantičko polje.

▣ **“crkvama Makedonije”** Ovo bi upućivalo na Filipe, Solun, i Bereju (usp. Djela 16 - 17). Postojao je kulturološki osjećaj natjecanja između Ahaje i Makedonije.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanica Korinćanima 1:1b: Crkva \(*ekklesia*\).](#)

8:2 “kako se u velikome iskušenju nevolje” Nešto od ovoga progonstva vidimo u Djelima apostolskim 17:1-15 i 1. Poslanice Solunjanima 1:6; 2:14. Postoje dvije grčke riječi što su prevedene “opit”, “ispit”, ili “iskušenje” (ovdje “iskušenje”). Jedna upućuje na ispitivanje s pogledom prema uništenju, dok druga upućuje na ispitivanje s pogledom prema odobrenju (usp. 2. Kor 8:2.8.22; 9:13).

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja; i u 1:4: Nevolja \(*thlipsis*\).](#)

▣ **“njihovo obilje radosti”** Vrlo je iznenađujuće što se ovaj izričaj pojavljuje između “velikome iskušenju nevolje” i “duboko siromaštvo”. Ova radost usred nepovoljnih okolnosti osobina je vjernika (usp. Mt 5:10-12; Rim 5:3; Jak 1:2). Radost je plod Duha (usp. Gal 5:22) i nije vezana na okolnosti!

Za Pavlovu uporabu “obilje” ili “preliti /preplaviti” vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:5.

▣ “njihovo duboko siromaštvo prelilo (se) u bogatstvo njihove darežljivosti” Pojam, “siromaštvo” (tj. *ptōchos*) vrlo je snažan grčki pojam korišten o:

1. krajnjemu siromaštvu u Septuaginti u Ponovljenome zakonu 8:9; Knjizi o Sucima 6:6; 14:15
2. prošnjacima (usp. 2. Kor 6:10; Rim 15:26; Otk 2:9; 3:17).

Oni nisu dali od viška. Pouzdali su se u Boga da će providjeti njihove potrebe (usp. Mk 12:42; Lk 21:2). U ovome okviru, “njihovo duboko siromaštvo” čini se kako se odnosi na njihovo progonstvo zbog Evanđelja (usp. 2. Kor 8:13-18).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Bogatstvo.](#)

POSEBNA TEMA: BOGATSTVO

I. STAJALIŠTE SZ-a KAO CJELINE

- A. Bog je vlasnik svega:
 1. Knjiga Postanka 1 - 2
 2. 1. Knjiga Ljetopisa 29:11
 3. Psalam 24:1; 50:12; 89:11
 4. Knjiga proroka Izaije 66:2.
- B. Ljudi su upravitelji bogatstva za Božje svrhe:
 1. Ponovljeni zakon 8:11-20
 2. Levitski zakonik 19:9-18
 3. Knjiga o Jobu 31:16-33
 4. Knjiga proroka Izaije 58:6-10.
- C. Bogatstvo je dio štovanja:
 1. u dvije desetine:
 - a. Knjiga Brojeva 18:21-29; Ponovljeni zakon 12:6-7; 14:22-27
 - b. Ponovljeni zakon 14:28-29; 26:12-15
 2. Izreke 3:9.
- D. Bogatstvo je viđeno kao dar od Boga za vjernost Savezu:
 1. Ponovljeni zakon 27 - 28
 2. Izreke 3:10; 8:20-21; 10:22; 15:6.
- E. Opomene protiv bogatstva na trošak /račun drugih:
 1. Izreke 21:6
 2. Knjiga proroka Jeremije 5:26-29
 3. Knjiga proroka Hošee 12:6-8
 4. Knjiga proroka Miheja 6:9-12.
- F. Bogatstvo nije grješno samo po sebi osim ako je ono prvenstvo:
 1. Psalam 52:7; 62:10; 73:3-9
 2. Izreke 11:28; 23:4-5; 27:24; 28:20-22
 3. Knjiga o Jobu 31:24-28.

II. JEDINSTVENO STAJALIŠTE IZREKA

- A. Bogatstvo je bilo smješteno u arenu osobnoga napora:
 1. nemarnost i lijenost osuđena – Izreke 6:6-11; 10:4-5.26; 12:24.27; 13:4; 15:19; 18:9; 19:15.24; 20:4.13; 21:25; 22:13; 24:30-34; 26:13-16
 2. težak rad zagovaran – Izreke 12:11.14; 13:11.
- B. Siromaštvo nasuprot bogatstvima upotrijebljeno za slikoviti prikaz pravednosti nasuprot grješnosti – Izreke 10:1 i dalje; 11:27-28; 13:7; 15:16-17; 28:6.19-20.
- C. Mudrost (spoznaja Boga i Njegove Riječi i življenje te spoznaje) je bolja od bogatstva – Izreke 3:13-15; 8:9-11.18-21; 13:18.
- D. Upozorenja i opomene:
 1. upozorenja:
 - a. paziti se jamčiti za zajam bližnjega (jamstvo) – Izreke 6:1-5; 11:15; 17:18; 20:16; 22:26-27; 27:13
 - b. paziti se od postajanja bogatim kroz zla sredstva – Izreke 1:19; 10:2.15; 11:1; 13:11; 16:11; 20:10.23; 21:6; 22:16.22; 28:8
 - c. paziti se od posuđivanja – Izreke 22:7
 - d. paziti se od prolaznosti bogatstva – Izreke 23:4-5

- e. bogatstvo neće pomoći na Sudnji dan – Izreke 11:4
 - f. bogatstvo ima mnogo “prijatelja” – Izreke 14:20; 19:4
2. opomene:
- a. velikodušnost /darežljivost zagovarana – Izreke 11:24-26; 14:31; 17:5; 19:17; 22:9.22-23; 23:10-11; 28:27
 - b. pravednost bolja od bogatstva – Izreke 16:8; 28:6.8.20-22
 - c. moliti za potrebu, ne za obilje – Izreke 30:7-9
 - d. davanje siromašnima je davanje Bogu – Izreke 14:31.

III. STAJALIŠTE NOVOGA ZAVJETA

A. Isus:

1. bogatstvo čini jedinstvenu kušnju da imamo pouzdanja u sami sebe i naše izvore umjesto u Boga i Njegova sredstva:
 - a. Evanđelje po Mateju 6:24; 13:22; 19:23
 - b. Evanđelje po Marku 10:23-31
 - c. Evanđelje po Luki 12:15-21.33-34
 - d. Otkrivenje 3:17-19
2. Bog želi osigurati naše fizičke potrebe:
 - a. Evanđelje po Mateju 6:19-34
 - b. Evanđelje po Luki 12:29-32
3. sjetva povezana sa žetvom (duhovnom kao i fizičkom):
 - a. Evanđelje po Marku 4:24
 - b. Evanđelje po Luki 6:36-38
 - c. Evanđelje po Mateju 6:14; 18:35
4. pokajanje utječe na bogatstvo:
 - a. Evanđelje po Luki 19:2-10
 - b. Levitski zakonik 5:16
5. ekonomsko izrabljivanje osuđeno:
 - a. Evanđelje po Mateju 23:25
 - b. Evanđelje po Marku 12:38-40
6. Sud na kraju vremena povezan je s našom uporabom bogatstva – Evanđelje po Mateju 25:31-46.

B. Pavao:

1. praktičko stajalište kao i Izreke (rad):
 - a. Poslanica Efežanima 4:28
 - b. 1. Poslanica Solunjanima 4:11-12
 - c. 2. Poslanica Solunjanima 3:8.11-12
 - d. 1. Timoteju poslanica 5:8
2. duhovno gledište kao Isusovo (stvari su prolazne, biti zadovoljan):
 - a. 1. Timoteju poslanica 6:6-10 (zadovoljstvo)
 - b. Poslanica Filipljanima 4:11-12 (zadovoljstvo)
 - c. Poslanica Hebrejima 13:5 (zadovoljstvo)
 - d. 1. Timoteju poslanica 6:17-19 (velikodušnost /darežljivost i pouzdanje u Boga, ne bogatstva)
 - e. 1. Poslanica Korinćanima 7:30-31 (preinaka stvari).

IV. ZAKLJUČCI

- A. Ne postoji sustavna biblijska teologija glede bogatstva.
- B. Ne postoje određeni odlomci o ovome predmetu, stoga, uvid mora biti skupljen iz različitih odlomaka. Budite pozorni da ne učitavate svoja gledišta u takve izdvojene tekstove.
- C. Izreke, što su pisali mudri ljudi (mudraci), imaju različitu točku gledišta od ikoje druge vrste biblijskoga žanra. Izreke su usredotočene na praktično i pojedinačno. One uravnotežuju i moraju biti uravnotežene drugim Pismom (usp. Jer 18:18).
- D. Naš dan mora analizirati njegova gledišta i provedbe glede bogatstva u svjetlu Biblije. Naša prvenstva su pogrešno postavljena ako su kapitalizam ili komunizam naš jedini vodič. Zašto i kako netko uspijeva važnija su pitanja negoli koliko je netko nagomilao.
- E. Gomilanje bogatstva mora biti uravnoteženo s istinskim štovanjem i odgovornošću upravljanja (usp. 2. Kor 8 - 9).

▣ (8:2) “darežljivosti” Značenje korijena ovoga pojma je “jedno-umlje”, što može značiti “nepokvareno” ili “iskreno” (usp. Septuaginta 2. Sam 15:11; 1. Ljet 29:17). Ali, u NZ-u upotrijebljeno je (tj. pojam samo u Pavlovim pisanjima) u smislu “darežljivosti” ili “velikodušnosti” (usp. 2. Kor 9:11.13). *Jerome Biblical Commentary* (str. 284) misli kako riječ odražava hebrejski pojam “savršenstvo” ili “integritet” i, stoga, upućuje na njihovu čistoću pobuda. Pobuda na naše davanje jeste ključ (usp. 2. Kor 8:12). Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Velikodušno /iskreno \(*haplotēs*\).](#)

POSEBNA TEMA: VELIKODUŠNO /ISKRENO (*haplotēs*)

Ovaj pojam (*haplotēs*) ima dva suzvuca, “nepokvareno” ili “iskreno”. To je bila metafora što se odnosila na viđenje. U SZ-u oko je bilo korišteno kao metafora za pobudu na dva načina:

1. zlo oko (cicija /tvrđica /škrtica, usp. Pnz 15:9 i Izr 23:6; 28:22)
2. dobro oko (nepokvareno, usp. Izr 22:9).

Isus je slijedio ovu uporabu (usp. Mt 6:22-23; 20:15).

Pavao koristi ovaj pojam u dva smisla:

1. “jednostavnost, iskrenost, čistoća” (usp. 2. Kor 1:12; 11:3; Ef 6:5; Kol 3:22)
2. “darežljivost” (usp. Rim 12:8; 2. Kor 8:2; 9:11.13).

8:3 Pavao je vidio njihovo siromaštvo iz prve ruke.

▣

NASB “oni (su) dali po svojoj vlastitoj volji”

NKJV “oni su bili slobodne volje”

NRSV “oni su dali dragovoljno”

TEV “od njihove vlastite slobodne volje”

NJB “to je bilo po njihovoj vlastitoj volji”

Ovaj pojam je od *autos* i *haireomai*, što znači “vlastiti odabiri”. Upotrijebljen je i u 2. Poslanici Korinćanima 8:3 i 17. Korijen pojma ima dodan suzvučnik odabiranja s radošću ili ljubavlju (usp. Mt 12:18, što je navod iz Pjesme o Sluzi u Iz 42:1-3). Korišten je u:

1. 2. Knjizi Makabejaca 6:19 i Makabejci 6:6; 7:10
2. *koine* papirusu iz Egipta o nekome koji djeluje za njihov račun samovoljno.

A Handbook on Paul's Second Letter to the Corinthians od Roger L. Omanson i John Ellingtona pokazuje kako se engleski prijevodi razlikuju gramatički o tome koju klauzulu dodati ovome izričaju:

“Ove riječi mogu biti smatrane dijelom rečenice što prethodi, to jest, Makedonci su dali od svoje vlastite volje (tako i RSV, NRSV, NJB, SPCL), ili rečenici što slijedi u stihu 4, to jest, od svoje slobodne volje oni su molili da uzmu udio u skupljanju (tako i TEV, NIV, REB, NJB, TNT, FRCL). Kasnije tumačenje slijedi interpunkciju od *UBS Greek New Testament* i to je po svoj prilici vjerojatnije” (str. 142).

8:4 “s mnogo nagovaranja” Vidjeti punu bilješku o ovome izričaju u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-11.

▣ “za milost sudjelovanja” Za “milost” vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 8:1. Pojam “sudjelovanje” (tj. *koinōnia*) Pavao često koristi u svojim korintskim pismima u nekoliko, ali srodnih, smislova. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu:](#)

1. prisni, bliski, osobni odnosi (srodan pojam *koinōneō* često korišten o inicijacijama u misterijske religije):
 - a. sa Sinom, 1. Poslanica Korinćanima 1:9
 - b. s Duhom, 2. Poslanica Korinćanima 13:14
 - c. ne sa zlom, 2. Poslanica Korinćanima 6:14
 - d. Tit i Pavao u službi, 2. Poslanica Korinćanima 8:23
2. velikodušno (srodan pojam *koinōnikos* znači darežljivo dijeljenje vlastitih dobara), 2. Poslanica Korinćanima 9:13

3. sudjelovanje u nečemu:
 - a. 1. Poslanica Korinćanima 10:16 (tj. u krvi Kristovoj)
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 8:4 (tj. u prinosu za siromašne svete u Jeruzalemu)
 - c. 2. Poslanica Korinćanima 1:7 (tj. u patnji).

Postoji očita igra riječi između sudjelovanje (*koinōnia*) i potpora (ili služba, *diakonia*). Ova riječ za službu ili služenje vrlo se često koristi u 2. Poslanici Korinćanima:

1. *diakonos* (sluga), 2. Poslanica Korinćanima 3:6; 6:4; 11:15.23
2. *diakoneō* (služenje), 2. Poslanica Korinćanima 3:3; 8:19.20
3. *diakonia* (služba), 2. Poslanica Korinćanima 3:7.8.9; 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1.12.13; 11:8.

Kršćanstvo je služenje. Mi smo spašeni kako bismo služili!

▣ **“u potpori”** Vidjeti punu bilješku u 1. Poslanica Korinćanima 16:1.

▣ **“svetih”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Sveti \(*hagios*\).](#)

8:5 “oni su prvo dali sebe Gospodinu i nama po volji Božjoj” Upravljanje uključuje sve što mi jesmo i što imamo. Ako date sebe Gospodinu ne postoje nikakvi ostaci za dati! Kršćansko upravljanje je termometar naše duhovne zrelosti. Vjernici su vlasnici ničega i Božji upravitelji u svemu. Ova je istina ponekad lakša za siromašne ljude da ju dosegnu i poslušaju nego za bogate ljude.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1a: Volja \(*thelēma*\) Božja.](#)

8:6 “Tita” [Tit] U *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, F. F. Bruceovih komentara o teoriji kako su poglavlja 10 – 13 segment prethodnoga pisma, “ali ovo se čini nevjerovatnim po 2. Poslanici Korinćanima 12:18, koja izgleda jasnije upućuje natrag na 2. Korinćanima 8:6.16-19” (str. 274 fusnota 51).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:13: Tit.](#)

▣ **“ovo milostivo djelo”** Ovo upućuje na prinos od Pavlovih poganskih crkava siromašnoj majci Crkvi u Jeruzalemu (usp. 1. Kor 16:1-4; Rim 15:26). U *Jesus and the Rise of Early Christianity*, Paul Barnett dobro naglašava raznolikost pojmova što je Pavao koristio za opis ovoga prinosa ljubavi za siromašne vjernike u Jeruzalemu:

“Apel je okarakteriziran svojim vlastitim rječnikom: ‘prinos za svete’ (1. Kor 16:1); ‘dar’ (1. Kor 16:3); ‘milost’ (2. Kor 8:6.7.9; 9:14); ‘služba’ (2. Kor 9:12; usp. Rim 15:27) i ‘zajedništvo’ (2. Kor 8:4; 9:13; Rim 15:26)” (str. 344).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 8:7-15

⁷Ali baš kao što vi obilujete u svemu, u vjeri i izražavanju i znanju i u svakoj marljivosti i u ljubavi kojom smo mi nadahnuti u vama, *gledajte da obilujete u ovome milosrdnome djelu isto tako.* ⁸Ja ne govorim *to* kao zapovijed, nego kao kroz marljivost drugih dokazujem i vašu ljubav. ⁹Jer vi poznajete milost našega Gospodina Isusa Krista, da premda je bio bogat, ipak za vaše dobro On je postao siromašan, tako da vi kroz Njegovo siromaštvo možete postati bogati. ¹⁰Ja dajem *svoje* mišljenje u ovoj stvari, jer to je za vašu korist, koji bijaste prvi započeli godinama prije ne samo činiti *ovo*, nego i željeti *učiniti to*. ¹¹Ali sad dovršite i učiniti to, tako da baš kao što *je postojala* spremnost željeti to, tako neka *postoji* i dovršiti to prema vašoj mogućnosti. ¹²Jer ako je spremnost prisutna, ona je prihvatljiva prema onome što *neka osoba* ima, a ne prema onome što nema. ¹³Jer *ovo* nije za olakšicu drugih *i* za vašu nevolju, nego putem jednakosti – ¹⁴u ovo sadašnje vrijeme vaše obilje *biva opskrba* za njihovu potrebu, tako da njihovo obilje isto tako može postati *opskrba* za vašu potrebu, kako bi mogla postojati jednakost; ¹⁵kao što je pisano:

“ON TKO *je skupio* VIŠE NIJE IMAO PREVIŠE, A ON TKO *je skupio* MANJE NEMA MANJKA.”

8:7 “baš kao što vi obilujete u svemu” Zabilježite kako se popis (tj. vjera, govor, znanje, marljivost, ljubav) ne odnosi na materijalna dobra. Mi ne dajemo kako bismo dobili više stvari za sebe. Mi obilujemo u Njemu (usp. 1. Kor 1:5). On nas opskrbljuje u svemu što trebamo (usp. 2. Kor 9:8).

▣ **“obilujete”** Ovaj je pojam upotrijebljen dva puta u ovome stihu. Prvi je PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA, oni su obilovali u blagoslovima Evanđelja. Drugi je PREZENT AKTIVNOGA KONJUNKTIVA, što dodaje ton moćbitnosti. Kao što su obilovali u dobrobitima Novoga saveza, oni bi trebali obilovati u odgovornostima. Njihova pomoć za siromašne u Crkvi u Jeruzalemu jedno je od tih “milosrdnih djela”.

NASB
NKJV, TEV
NRSV
NJB

“u ljubavi kojom smo mi nadahnuti u vama”
“u vašoj ljubavi za nas”
“u našoj ljubavi za vas”
“i u ljubavi za nas također”

Ovi prijevodi otkrivaju grčku varijantu:

1. “u našoj ljubavi za vas” (NRSV) iz MSS P⁴⁶, B
2. “u vašoj ljubavi za nas” (NKJV, TEV, NIV) iz MSS κ , C, D, F, G
3. NASB uzima mogućnost #1, ali lagano mijenja žarište: “ljubavi kojom smo nadahnuti u vama”
4. UBS⁴ stavlja mogućnost #1 u tekst, ali daje ocjenu “C”.

Ista pomutnja zbog ZAMJENICA vidi se u grčkim varijantama u 2. Poslanici Korinćanima 8:9.

8:8 “Ja ne govorim to kao zapovijed” Zapovijedi su neprimjerene i neučinkovite u području kršćanskoga upravljanja. Primjerene pobude su ključne u području kršćanskoga života.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Desetina.](#)

POSEBNA TEMA: DESETINA

NZ ima nekoliko referenci na desetinu. Ja ne vjerujem da NZ uči o desetini jer ovaj čitav odjeljak je o “cjepidlačenju” židovskoga legalizma i samo-pravednosti (tj. Mt 23:13-36). Vjerujem da su NZ-ne smjernice za redovito davanje (ako ih ima) nađene u 2. Poslanici Korinćanima 8 i 9 (tj. upućivanje na jednokratno davanje crkava sastavljenih od pogana siromašnoj Majci Crkvi u Jeruzalemu), što ide daleko izvan desetine! Ako je Židovu samo s obavijesti iz SZ-a bilo zapovjedbno dati deset do trideset posto (postoje dvije, moguće tri, zahtijevane desetine u SZ-u; [vidjeti Posebnu temu dolje: Desetine u Mojsijevskome zakonodavstvu](#)), onda kršćani moraju dati daleko izvan toga i ne uzimati vremena za raspru o desetini!

NZ-ni vjernici moraju biti pozorni od okretanja kršćanstva u novi zakonski kôd usmjeren na vršenje (kršćanski Talmud). Njihova želja da ugone Bogu uzrokuje im pokušavanje nalaženja smjernica za svako područje života. Međutim, teološki je opasno uvlačiti starozavjetna pravila što nisu ponovno potvrđena u NZ-u (tj. Jeruzalemski sabor u Djelima 15) i napraviti ih dogmatskim mjerilom, posebice kad se tvrdi (od suvremenih propovjednika) kako su ona uzrocima nesreće ili obećanja o napretku (usp. Mal 3).

Ovdje je dobar navod od Franka Stagga, *New Testament Theology*, str. 292-293:

“Novi zavjet niti jednom ne uvrštava desetinu u milost davanja. Desetine su spomenute samo tri puta u Novome zavjetu:

1. u cenzuriranju farizeja za zanemarivanje pravde, milosrđa, i vjere dok provode sitničavu brigu o desetini čak i u vrtnim proizvodima (Mt 23:23; Lk 11:42)
2. u izlaganju o ponosu farizeja koji se ‘molio sam sebi’, hvaleći se kako posti dva puta svakoga tjedna i daje desetinu od svih svojih dobara (Lk 18:12)
3. u raspravljanju o nadmoćnosti Melkisedeka, a time i Krista, prema Leviju (Heb 7:6-9).

Jasno je da je Krist odobrio desetinu kao dio sustava Hrama, baš kao što je u načelu i u praksi podupro opće provedbe u Hramu i sinagogama. Ali ne postoji naznaka da je nametnuo ikoji dio vjerskih obreda Hrama Svojim sljedbenicima. Desetine su bile uglavnom proizvodi, formalno jedeni u Svetištu od jedne desetine a kasnije su ih jeli svećenici. Desetina kao što je navedena u Starome zavjetu može se provoditi jedino u religijskome sustavu izgrađenome oko sustava žrtvovanja životinje.

Mnogi kršćani nalaze kako je desetina pošten i izvediv naum za davanje. Tako dugo dok to nije napravljeno da bude prisilan ili legalistički sustav, može se pokazati prikladnim naumom. Međutim, ne može se tvrditi da o desetini uči Novi zavjet. Ona je prepoznata kao primjerenom za židovski običaj (Mt 23:23; Lk 11:42), ali nije nametnuta kršćanima. Zapravo, sad je nemoguće za Židove ili kršćane davati desetinu u starozavjetnome smislu. Davanje desetine danas samo slabo sliči drevnoj obrednoj praksi što je pripadala žrtvenome sustavu Židova.”

Stagg je to sažeo ovako:

“Dok se mnogo toga može reći za dragovoljno usvajanje desetine kao mjerila za nečije davanje bez krute zlorabe nad drugima kao da je to kršćanski zahtjev, jasno je u usvajanju takve prakse kako to nitko ne provodi kao praksu Staroga zavjeta. Najviše što netko čini samo je izdaleka podudarno starozavjetnoj praksi davanja desetine, što je bio porez za podupiranje Hrama i svećeničkoga sustava, društvenoga i religijskoga sustava koji više ne

postoji. Desetine su bile obvezatne u judaizmu kao porez sve do uništenja Hrama godine 70., ali one nisu tako obvezujuće za kršćane.

Ovo nije zato da se obescijeni desetina, nego da se razjasni njen odnos prema Novome zavjetu. To je zbog nijekanja da Novi zavjet podupire prisilne, legalističke, dohodovne porive, i cjenkanje što toliko često karakterizira poziv na davanje desetine danas. Kao dragovoljni sustav, davanje desetine nudi više; ali ona mora biti iskupljena milošću ako želi biti kršćanska. Zastupati da 'to djeluje' je samo usvajanje pragmatičkih testova svijeta. Puno 'djela' ne znači biti kršćaninom. Davanje desetine, ako to znači biti pogodan teologiji Novoga zavjeta, mora biti ukorijenjeno u Božjoj milosti i ljubavi."

POSEBNA TEMA: DESETINE U MOJSIJEVSKOME ZAKONODAVSTVU

- A. Reference iz Svetoga pisma:
1. za svećenike i središnje Svetište:
 - a. Levitski zakonik 27:30-32
 - b. Ponovljeni zakon 12:6-7.11.17; 14:22-26
 - c. Knjiga Brojeva 18:21-24
 - d. Knjiga Nehemije 12:44
 - e. Knjiga proroka Malahije 3:8.10
 2. za mjesne levite:
 - a. Ponovljeni zakon 12:12; 14:27; 26:12-15
 - b. Knjiga Brojeva 18:25-29 (leviti moraju dati desetine od svoje desetine za središnje svetište)
 - c. Knjiga Nehemije 10:37.38
 3. za mjesne siromahe:
 - a. Ponovljeni zakon 14:28-29
 - b. Knjiga Nehemije 12:44.
- B. Primjeri o davanju desetine što su prethodile Mojsijevskome zakonodavstvu:
1. Knjiga Postanka 14:20, Abraham Melkisedeku (Heb 7:2-9)
 2. Knjiga Postanka 28:22, Jakov YHWH-i.
- C. Desetine od Izraela bile su korištene za podupiranje središnjega Svetišta, ali svake treće godine desetine što je dao narod bile su usmjerene isključivo za mjesne siromahe.

▣ (8:8)

NASB

“kao kroz marljivost drugih dokazujem i vašu ljubav”

NKJV

“nego ispitujem iskrenost vaše ljubavi marljivošću drugih”

NRSV

“nego ispitujem iskrenost vaše ljubavi naspram marljivosti drugih”

TEV

“nego pokazivanjem kako gorljivo drugi pomažu, pokušavam dokučiti koliko je stvarna vaša vlastita ljubav”

NJB

“nego ispitujem iskrenost vaše ljubavi naspram brige drugih”

Pavao izaziva crkve u Ahaji neka slijede crkve u Makedoniji (usp. 2. Kor 8:1-5) putem Titove posjete (usp. 2. Kor 8:6.16-24).

▣ “dokazujem” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

8:9 “milost” Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 8:1.

▣ “našega Gospodina Isusa Krista” Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:2.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Krist Isus kao Gospodin \(iz 2. Korinćanima 4:5\).](#)

POSEBNA TEMA: KRIST ISUS KAO GOSPODIN (iz 2. Korinćanima 4:5)

Ovaj izričaj bio je ispovijed vjere Rane crkve kod krštenja (usp. Rim 10:9-13; 1. Kor 12:3; Fil 2:9-11). Sva tri glavna pojma korištena u NZ-u za opis Obećanoga, Patećeg Sluge, upotrijebljena su u ovome izričaju:

1. Krist – ovo je grčki ekvivalent hebrejskoga pojma *messiah*, što znači “pomazanik” ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Mesija \[iz Knjige proroka Daniela 9:26\]](#)). To podrazumijeva “netko pozvan i opremljen od Boga za poseban zadatak”. U SZ-u su tri skupine vođa (svećenici, kraljevi, i proroci) bili pomazani. Isus je ispunjava sve tri ove pomazane službe (usp. Heb 1:2-3).
2. Isus – ovo aramejsko ime znači “YHWH spašava” ili “YHWH donosi spasenje”. Anđeo ga je otkrio Njegovim roditeljima (usp. Mt 1:21). “Isus” je povučeno iz hebrejske riječi za “spasenje”, *hosea*, sufiks kratice zavjetnoga Imena za Boga, “YHWH”. To je isto kao hebrejsko ime Jošua ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:1a: Imena za Božanstvo](#)).
3. Gospodin – Pojam “gospodin” (*kurios*) može biti korišten u općemu smislu ili u posebnome teološkom smislu. Može značiti: (1) “gospodin”, “*sir*”, “gospodar”, “vlasnik”, “suprug”, ili (2) “puni Bogo-čovjek”. SZ-na uporaba ovoga pojma (*adon*) došla je od židovskoga ustezanja izgovaranja zavjetnoga Imena za Boga, YHWH, što je bilo od hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14). Oni su se bojali krštenja zapovijedi što kaže: “Ne uzimaj ime Gospodina svoga Boga uzalud” (usp. Izl 20:7; Pnz 5:11). Mislili su da ako ga ne izreknu, neće ga uzimati uzaludno. Tako, zamijenili su ga hebrejskom riječju, *Adonai* (“moj Gospodin”), što je imala slično značenje kao grčka riječ, *Kurios* (tj. značenje #1, usp. Iv 4:11). NZ-ni autori koristili su ovaj pojam za opis punoga Kristova Božanstva.

Postoji nekoliko ispovjednih izričaja korištenih o Isusu:

- a. Isus je Mesija /Krist – Djela apostolska 5:42; 9:22; 17:3; 18:5.28; 1. Poslanica Korinćanima 1:23
- b. Isus je Sin Božji – Djela apostolska 9:20; Poslanica Rimljanima 1:3-4; Hebrejima 4:14
- c. Isus je Gospodin – Djela apostolska 2:36; 10:36; 11:20; Poslanica Rimljanima 10:9; 2. Korinćanima 4:5; Filipljanima 2:11; Kološanima 2:6.

U određenome smislu ovi izričaji sažimlju rano-crkveno razumijevanje Isusa iz Nazareta.

▣ (8:9) “**premda je bio bogat**” Ovo upućuje na pred-postojeću slavu Isusa Krista (usp. Iv 1:1; 8:56-59; 16:28; 17:5.24; 2. Kor 8:9; Fil 2:6-7; Kol 1:17; Heb 1:3; 10:5-8; 1. Iv 1:1).

▣ “**ipak za vaše dobro On je postao siromašan**” Ovo je naglasak na utjelovljenje pred-postojećeg *Logosa* u jaslama u Betlehemu. On je bio rođen od mlade, ratarske djevice, u život seljačkoga tesara, ali On je bio Bog u ljudskome obličju (usp. George Ladd, *A Theology of the New Testament*, str. 241-242).

▣ “**tako da vi kroz Njegovo siromaštvo možete postati bogati**” Pavao koristi Isusovo utjelovljenje na dva načina:

1. On je došao umrijeti kod nas za naše grijeha (usp. Mk 10:45).
2. On je došao kako bi nam dao primjer kojeg moramo slijediti (usp. 1. Iv 3:16).

Ova silna misao usporedna je s 2. Poslanicom Korinćanima 9:15. Ova crkva mislila je kako su oni već bogati (usp. 1. Kor 4:8). Sad je prava odredba bogatstva jasno usmjerena na duhovno i služenje, a ne na sebičnost ili intelektualno, ili materijalističko.

8:10 “**Ja dajem svoje mišljenje**” Iako Pavao tvrdi kako je to njegovo mišljenje, zbog njegovih komentara u 1. Poslanici Korinćanima 7:25.40 to je autoritativna (tj. nadahnuta) izjava.

▣ “**prvi započeli godinama prije**” Druga Poslanica Korinćanima bila je pisana između šest i osamnaest mjeseci nakon 1. Korinćanima (usp. 2. Kor 16:1-4).

8:11 “**sad dovršite i učiniti to**” Ovo je AORIST AKTIVNOGA IMPERATIVA. Oni su bili jedna od prvih crkava koji su željeli pomoći siromašnima u Jeruzalemu. Sad je vrijeme da to i naprave (usp. TEV).

▣

NASB, NKJV
NRSV

“spremnost”
“revnost”

Ovo je grčka riječ *prothumia*, što je upotrijebljena i u 2. Poslanici Korinćanima 8:12 i 2. Korinćanima 8:19 kao i u 9:2. Njeno temeljno značenje je “spremnost, brzina” (usp. Djela 17:11).

▣ **“dovršiti to prema vašoj mogućnosti”** Zabilježite kako se Pavao okreće toj temi ponovno. Meni je vrlo iznenađujuće da Pavao nikad ne raspravlja o redovitome kršćanskom davanju. On se samo osvrće na “davanje” povezano s ovim jednokratnim darom za Crkvu u Jeruzalemu. Priznaje kako je radnik dostojan svoga najma te da bi crkve trebale pomagati putujućim misionarima, ali ne daje daljnje smjernice.

Vjernici Novoga saveza moraju biti pozorni glede dokaznoga teksta SZ-noga mjerila vjerskoga obožavanja u NZ-noj okolnosti (usp. *Hard Sayings of the Bible*, str. 539 fusnota #1). Ako tvrdimo da je desetina Božja volja, što je s obdržavanjem drugih stvari iz propisanoga žrtvovanja ili štovanja u subotu? Isus nije spomenuo desetinu u govoru židovskim legalistima (usp. Mt 23:23; Lk 11:42), ali ne može se tvrditi kako je to jedini NZ-ni dokaz da je ovaj SZ-ni običaj trajno valjani.

Ja ne pokušavam umanjiti vrijednost onoga što vjernici trebaju dati, nego naglašavam Pavlove smjernice u 2. Poslanici Korinćanima 8 – 9 kao jedinu NZ-nu obavijest (također vidjeti 1. Kor 16:2). Vjernici nikad ne bi trebali biti zadovoljni sa SZ-nim standardom! Pročitajte Pavla ponovno (usp. Frank Stagg, *New Testament Theology*, str. 285-293).

8:12 “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Pavao pretpostavlja da su oni bili spremni i željni dati.

▣ **“ona je prihvatljiva prema onome što neka osoba ima, a ne prema onome što nema”** Ključ kršćanskoga upravljanja je naš stav i pobuda, a ne iznos ili postotak (usp. Mk 12:41-44).

8:13-14 Ključna riječ u ova dva stiha je “jednakost” a ključna zamisao je reciprocitet. Božja obitelj treba pomoći jedan drugome u potrebi (usp. Ef 4:28). Crkva u Jeruzalemu širila je dobre vijesti o Kristu (usp. Rim 15:27). Poganske crkve mogu pomoći u opskrbljivanju za vjerne siromašne u Jeruzalemu. Neki mogu biti siromašni zbog svoje vjere u Krista.

▣ **“nevolju”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:4: Nevolja \(*thlipsis*\).](#)

8:15 “kao što je pisano” Ovaj PERFEKT PASIVNOGA INDIKATIVA (hebrejski idiom) bio je upotrijebljen kao uvod SZ-noga navoda. On podrazumijeva Božansku nadahnutost i vječnu važnost Pisma. Navedeni tekst odnosi se na čudo svakodnevnoga skupljanja mane kad je svaki Izraelit imao posve dovoljno (usp. Izl 16:17.18). Bog će providjeti potrebe vjernika dok oni traže i poslušaju Ga (usp. Mt 6:19-34).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Mana.](#)

POSEBNA TEMA: MANA

- A. To je bila nadnaravna YHWH-ina opskrba kako bi održao Svoj narod tijekom izlaska i razdoblja lutanja pustinjom.
- B. Bila je nazvana “kruh što vam je Gospodin dao da jedete”, Knjiga Izlaska 16:15b (usp. Neh 9:15; Iv 6:31.49.51.53.58). Popularno ime, “mana” (Izl 31:1) dolazi od pitanja o njoj, što je postavio narod u Izlasku 16:15a (tj. “Što je to?” od hebrejskoga “*man hu*” BDB 577 i BDB 214).
- C. Dolazila je s rosom svakoga jutra (usp. Izl 16:13.21; Br 11:9), kad je Sunce izašlo i spalilo rosu (usp. Izl 16:14), ostao je talog za kratko razdoblje, potom je Sunce spalilo sve (usp. Izl 16:21).
Oni su je morali skupiti, svaka obitelj, svakoga dana, dovoljno za sve u obitelji da imaju dovoljno za jesti (usp. Izl 16:16-18), ali dovoljno samo za jedan dan u isto vrijeme (usp. Izl 16:20). Postojala je posebna odredba da se u petak skupi dvostruko više tako da se ne bi radilo (tj. skupljanje ili kuhanje, usp. Izl 16:23) u subotu /na Šabat (usp. Izl 16:5, tj. petak navečer u sumrak do subote navečer u sumrak). Toga posebnoga dana mana bi ostala jestiva za dva dana (usp. Izl 16:22.24).
- D. Postoji je i posuda s manom u Kovčegu tako da ostane prirodna (usp. Izl 16:33; Heb 9:4).
- E. Mana je bila fina pahuljica – kao točka, fina kao mraz na tlu (usp. Izl 16:14). Bila je bijela, kao korijanderovo sjeme, i imala je okus kao vafli s medom (usp. Izl 16:31; Br 11:7-8).

F. Ova posebna YHWH-ina opskrba prestala je kad su Izraelci prešli rijeku Jordan u Kanaan (usp. Jš 5:10-12). Stup Oblaka također je prestao kad su prešli u Kanaan.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 8:16-24

¹⁶Ali hvala budi Bogu koji stavlja istu marljivost za vas u srce Tita. ¹⁷On ne samo da je prihvatio našu molbu, nego bivajući i sam marljiv, on je išao k vama po svojoj vlastitoj želji. ¹⁸Mi smo zajedno s njim poslali brata čiji se ugled u stvarima evanđelja proširio po svim crkvama; ¹⁹i ne samo to, nego je on bio i imenovan od crkava da putuje s nama u ovome milosrdnome djelu, koji je postavljen od nas da upravlja za slavu Sâmoga Gospodina, i *pokaže spremnost*, ²⁰bivajući pozoran tako da nitko ne izgubi povjerenja u nas u našem upravljanju ovoga velikodušnog dara; ²¹jer mi uzimamo u obzir ono što je časno, ne samo u pogledu Gospodina, nego i u pogledu ljudi. ²²Mi smo poslali s njima našega brata, kojeg smo često provjeravali i našli vrijednim u mnogim stvarima, ali sad još više vrijednim zbog *njegova velikoga pouzdanja u vas*. ²³Što se tiče Tita, *on je moj drug i suradnik među vama; što se tiče naše braće, oni su izaslanici crkava, slava Kristu*. ²⁴Zato iskreno pred crkvama, pokažite im dokaz svoje ljubavi i naš razlog za hvaljenje glede vas.

8:16-17 “Ali hvala budi Bogu koji stavlja istu marljivost za vas u srce Tita” Zabilježite Pavlovo razumijevanje Božjega opremanja (usp. Ef 4:12) i motiviranja za službu. Ovo isto razumijevanje Božjega suverenoga vodstva u stvarima čovječanstva vidi se i u Otkrivenju 17:17. To je misterija Božanske suverenosti i ljudske slobodne volje.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom.](#)

8:16-24 Izgleda kako su stihovi 16-24 pismo preporuke za Tita. Vidjeti puniju bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:1. Slijedi kratak biografski prikaz Tita:

1. Tit je bio jedan od Pavlovih su-radnika u koje je imao najviše povjerenja. To je dokazano činjenicom da ga je Pavao poslao na problematična mjesta Korinta i Krete
2. on je bio u potpunosti poganin (Timotej je bio samo polu-Grk), obraćen pod Pavlovim propovijedanjem. Pavao ga je odbio obrezati (usp. Gal 2)
3. on je često spomenut u Pavlovim pismima (usp. 2. Kor 2:13; 7:6-15; 8:6-24; 12:18; Gal 2:1-3; 2. Tim 4:10) i vrlo je iznenađujuće što ga Luka ne spominje u Djelima apostolskim. Neki komentatori teoriziraju da je: (1) on moguće bio Lukin rođak (moguće brat) i uključiti njegovo ime moglo bi biti viđeno kao čin kulturološke neprimjerenosti od Luke ili (2) Tit bio Lukin glavni izvor obavijesti o Pavlovu životu i službi, pa prema tome, kao i Luka, ne bi bio spomenut
4. on je pratio Pavla i Barnabu na svemu važnome što se tiče sabora u Jeruzalemu, što je zapisano u Djelima apostolskim 15
5. pismo Titu usredotočuje se na Pavlov savjet što ga daje Titu o njegovu radu na Kreti. Tit djeluje kao Pavlov službeni zastupnik
6. posljednja obavijest u NZ-u o Titu jeste ta da je on bio poslan raditi u Dalmiciji (usp. 2. Tim 4:10).

8:16 “srce” Pavao često koristi ovaj pojam u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 1:22; 3:2-3.15; 4:6; 5:12; 6:11; 7:3; 8:16; 9:7).

8:18 “Mi smo zajedno s njim poslali brata čiji se ugled u stvarima evanđelja proširio po svim crkvama” Crkvena predaja tvrdila je kako bi ovo mogao biti Pavlov su-radnik, Luka. Luka nije bio uključen u popis Pavlovih pratitelja na putovanjima zapisanima u Djelima apostolskim 20:4, ali “mi” odjeljak, što podrazumijeva Lukinu prisutnost i započinje u Djelima apostolskim 20:5-6, događa se u ovome trenutku u okviru (usp. Origen zapisan u Euzebijevoj *Hist. Eccl.* 6:25:6; A. T. Robertsona u *Word Pictures in the New Testament*, str. 245).

F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, komentira da su Tit i Luka bili braća:

“Jedno objašnjenje Lukine šutnje o onome tko je bio takav Pavlov zamjenik od povjerenja jeste to da je Tit bio Lukin brat; usp. W. M. Ramsay, *St. Paul the Traveller and the Roman Citizen* (London, 1895.), str. 390; *Luke the Physician and Other Studies* (London, 1908.), str. 17 i dalje; A. Souter, 'A Suggested Relationship between Titus and Luke', *Expository Times* 18 (1906-1907.), str. 285, i 'The Relationship between Titus and Luke', *ibid.*, str. 335 i dalje. Ali ako se podržava taj odnos, onda je mogućnost da je Luka taj ‘brat’ iz 2. Poslanice Korinćanima 8:18 i dalje isključena (vidjeti str. 320): Pavlova svrha u slanju ovoga ‘brata’ zajedno s Titom bila je da bi on trebao biti neovisan jamac poštenoga upravljanja fonda za pomoć, i ta bi svrha mogla biti zbunjujuća ako je kritičarima dana mogućnost privlačenja pozornosti na krvni odnos između te dvojice. Ništa nije moglo biti bolje sračunato za poticanje već postojećih sumnji” (str. 339 fusnota #5).

M. R. Vincent u *Word Studies* spominje drugu teoriju:

“Osoba na koju se upućuje bila je različito poistovjeđena s Titovim bratom, Barnabom, Markom, Lukom, i Epenatom, spomenutim u Poslanici Rimljanima 16:5. Na referencu o Epenatu pozivalo se na temelju pretpostavljene igre riječi *praise*, *epainos*; Epenata znači dostojan hvale; i usporednica je navedena u slučaju Onezima *korisnoga* o kome Pavao kaže kako će odsad biti *koristan*, Filemonu. stih11” (str. 830).

8:19 “nego je on bio i imenovan od crkava” GLAGOL je *cheirotoneō*, što je složenica od “ruka” i “ispružiti”. Izvorno to je upućivalo na glasovanje dizanjem ruke. To ne može značiti u Djelima apostolskim 14:23, ali podrazumijeva se ovdje u 2. Poslanici Korinćanima 8:19.

Ovdje je još jedan primjer kongregacijske politike povezane na nekoliko različitih zajednica. Vidjeti puniju bilješku u 1. Korinćanima 16:3.

NASB	“da putuje s nama u ovome milosrdnome djelu”
NKJV	“da putuje s nama s ovim darom”
NRSV	“da putuje s nama dok upravljamo s ovim velikodušnim pothvatom”
TEV	“da putuje s nama dok mi provodimo ovu službu ljubavi”
NJB	“da bude naš putujući pratitelj u ovome djelu velikodušnosti”

Pavao je bio uvijek sumnjičav zbog optužbe o njegovome lošem baratanju s novcem (usp. 2. Kor 8:20; 11:9.12). Stoga, on je želio sa sobom uzeti nekoliko predstavnika iz različitih crkava kako bi dali prilog od poganskih crkava majci Crkvi u Jeruzalemu.

▣ **“za slavu Sâmogâ Gospodina, i pokaže spremnost”** Ovaj novčani dar ima nekoliko svrha. Dvije su izrečene ovdje:

1. za slavu Gospodina
2. pokazivanje voljnosti poganskih crkava da pomognu majci Crkvi u Palestini.

To je vjerojatno pomoglo Pavlu u pokazivanju njegove predanosti i odanosti židovskome vjerujućemu dijelu sveopće Crkve.

Postoji varijanta grčkoga rukopisa što se odnosi na “Sâmogâ”. Ova uzajamna ZAMJENICA pojavljuje se u dva oblika:

1. *auto* – MSS κ , D¹
2. *autēn* – MS P
3. izostavljeno u MSS B, C, D*, F, G, i L (NJB).

UBS⁴ daje mogućnosti #1 ocjenu “C” što znači da Odbor za tekst ne može odlučiti.

8:20 “bivajući pozoran” Izričaj “bivajući pozoran /uzeti pozornost” (tj. “izbjegavati”, PREZENT SREDNJEGA PARTICIPA upotrijebljen je samo ovdje i u 2. Sol 3:6) bio je nautička metafora za posebnu brigu u baratanju jedrima dok su se približavali pristaništu (usp. Moulton i Milligan, str. 587 from *Homer*).

NASB	“ne izgubi povjerenja”
NKJV, NRSV	“okriviti”
TEV	“pobudi ikoje prigovore”
NJB	“ne bude kadar stvoriti ikakve optužbe”

Ovo je grčki pojam *mōmos*, što u osnovi znači “okriviti, ismijavati, osramotiti, ili pritiskati” (usp. 2. Pt 2:13). GLAGOL ovdje (tj. AORIST SREDNJEGA [deponent] KONJUNKTIVA podrazumijeva “pronaći krivnju”, “cenzurirati”, ili “okriviti” (usp. 2. Kor 6:3; 8:20).

NASB, NRSV, TEV	“ovoga velikodušnog dara”
NKJV	“ovoga izdašnoga dara”
NJB	“ove velike svote”

Ovo nije uobičajen pojam za dar. Bio je korišten u Septuaginti za zrele odrasle ljude (usp. 2. Sam 15:18; 1. Kr 1:9) i vođe (usp. 2. Sam 15:18; 2. Kr 10:6.11; Iz 34:7). Iz grčke književnosti koristio se o zreleme zrnju ili nečemu debelome. Nađen je jedino ovdje u NZ-u.

8:21 “jer mi uzimamo u obzir ono što je časno” Ovo je čini se navod iz Izreka 3:4 u Septuaginti. Vjernici moraju biti iznad sumnje u svemu (usp. Mt 10:16; Rim 12:17; 1. Sol 5:22).

Pojam “časno” (NASB) ili “ispravno” (NKJV, NIV) grčki je pojam, *kalos*, što ima razne nijanse:

1. prekrasno
2. dobro
3. korisno
4. odlično
5. pravično
6. čestito
7. istaknuto
8. moralno odlično
9. dostojno
10. čedno
11. uljudno /ispravno.

▣ **“u pogledu Gospodina”** Ovo upućuje na nečije porive i poznavanje Pisma. Ako je 2. Poslanica Korinćanima 8:21 iz Izreka 3:4, onda Gospodin upućuje na YHWH-u.

▣ **“nego i u pogledu ljudi”** Ovo upućuje na našega svjedoka (usp. Rim 14:18; Fil 2:15; 4:8; 1. Tim 3:7; 1. Pt 2:12).

8:22 “Mi smo poslali s njima našega brata” Ovo je izgleda drugi nepoznati pratitelj zbog ispunjenje SZ-noga zahtjeva za dvojicom svjedoka (usp. Pnz 17:6; 19:15). To znači da Pavao upućuje u ovome okviru na troje ljudi:

1. Tita
2. brata iz 2. Poslanice Korinćanima 8:18
3. brata iz 2. Poslanice Korinćanima 8:22.

▣ **“(kojeg) smo često provjeravali”** Ovaj pojam *dokimazō* pojavljuje se i u 2. Poslanici Korinćanima 8:8 i još jedan oblik riječi u 2. Korinćanima 8:2.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

▣ **“velikoga pouzdanja u vas”** Vidjeti puniju bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:4.

8:23

NASB, NKJV, NRSV

“oni su izaslanici crkava”

TEV

“oni predstavljaju crkve”

NJB

“oni su izaslanici crkava”

Ovo je riječ *apostolos*, što znači “glasnik” ili “posrednik”. Zbog jedinstvene uporabe pojma u Evanđelju po Ivanu za Isusa kao “Poslanoga” i Njegovo slanje Njegovih sljedbenika, pojam je preuzeo poseban smisao o službenome predstavljanju (tj. apostol). Ovdje je upotrijebljen o njegovu uobičajenom smislu za ove (tj. Tit i dvojica neimenovane braće) poslani da predstavljaju crkve na putovanju za Jeruzalem i prinosom.

▣ **“slava Kristu”** Ovo mora upućivati na 2. Poslanicu Korinćanima 8:19. Moguće je da ovaj izričaj upućuje na crkve koje šalju prinose.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:20: Slava \[*doxa*\] \(NZ\).](#)

8:24 Egzegetsko pitanje je na koga “oni” upućuje?:

1. može upućivati na siromašne u Crkvi u Jeruzalemu. Korinška crkva očitovala je svoju ljubav svojim darom za majku Crkvu. Njihova velikodušnost pokazala je drugim poganskim crkvama kako su suradljivi i slijede Pavlovo vodstvo
2. može upućivati na druge crkve. Najbolja mogućnost okvirno i gramatički je #2.

▣ **“iskreno pred”** Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:11.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako se NZ-no davanje razlikuje od SZ-noga davanja?
2. Je li desetina sveopća ili kulturološka istina? Zašto da ili zašto ne?
3. Kako se vaše davanje slaže naspram Makedonaca?
4. Objasnite razliku između davanja i upravljanja.
5. Tko je brat spomenut u 2. Poslanici Korinćanima 8:18?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 9

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
prinos za svete	upravljanje darovima	skupljanje za potporu jeruzalemskoj Crkvi	pomoć za potrebite vjernike	izaslanici preporučeni Korinćanima
9:1-5	9:1-5	(8:1 - 9:15) 9:1-5	9:1-5	(8:1 - 9:5) očekivani blagoslov od skupljanja
9:6-15 (9)	9:6-15 (9) radostan davatelj	9:6-15 (9)	9:6-15	9:6-9 9:10-15

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Mora biti upampćeno da poglavlja 8 i 9 oblikuju književnu jedinicu. Ona su do neke mjere i usporedna. Moguće je Pavao kombinirao dvije propovijedi o kršćanskom davanju.
- B. Ova dva poglavlja uzeta zajedno, po mome mišljenju, konačna je NZ-na raspra o upravljanju.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 9:1-5

¹Jer suviše mi je pisati vam o ovoj službi svetima; ²jer poznajem vašu spremnost, kojom se hvalim o vama Makedoncima, *naime*, da je Ahaja pripravna već od prošle godine, i vaša je revnost potakla većinu njih. ³Ali poslao sam braću, zato da naše hvaljenje o vama ne bude isprazno u ovome slučaju, tako da, kao što rekoh, možete biti pripravni; ⁴inače ako neki Makedonci dođu sa mnom i nadu vas nepravilne, mi – da ne govorim o vama – ćemo biti posramljeni ovim pouzdanjem. ⁵Tako mislio sam kako je neophodno požuriti braću da idu prvi k vama i uredite pravovremeno vaš prije obećani bogati dar, tako da isti bude spreman kao bogati dar a ne pod utjecajem pohlepe.

9:1 “suvišno ... je” Ovo je pojam *perissos*. Ovdje je upotrijebljen u smislu iznad i gore. Njegovi srodni oblici korišteni su često u 2. Poslanici Korinćanima. Pavao često koristi emocionalan ili “prekomjeran” jezik.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:7: Obilovati \(*periseuō*\).](#)

▣ **“mi je pisati vam”** Za Pavla je neuobičajeno reći ovo kad im je upravo pisao o ovome predmetu (tj. skupljanju iz njegovih poganskih crkava za majku Crkvu u Jeruzalemu, usp. poglavlje 8).

Ova dva poglavlja usporedna su u duhovnim načelima vezanima na kršćansko upravljanje. Moguće su ona kombinirane dvije propovijedi ili dijelovi dva katekizma.

▣ **“ovoj službi”** Ovaj pojam (*diakonia*) često je korišten o kršćanskome upravljanju (usp. Djela 6:1; 11:29; Rim 15:31; 2. Kor 8:4; 9:1.12.13). Ovdje upućuje na služenje. Odnos vjernika prema milosrdnome Bogu i samo-dajućem Mesiji zahtijeva život služenja drugima (usp. Iv 17:18; 20:21; 1. Iv 3:16).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

▣ **“svetima”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Sveti \(*hagios*\).](#)

9:2 “poznajem vašu spremnost” Pavao je smjerao na ovo u 2. Poslanici Korinćanima 8:8-12.20.

▣ **“kojom se hvalim o vama Makedoncima”** Ovo je PREZENT SREDNJEGA INDIKATIVA. Pavao se nastavlja hvaliti o Ahajcima. U 2. Poslanici Korinćanima 8:1-5, Pavao koristi Makedonce kako bi ohrabrio Korinćane; sad, u poglavlju 9, Pavao izjavljuje kako je koristio Ahajce da bi ohrabrio Makedonce.

▣ **“hvalim”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

▣ **“Ahaja”** Ovo je bila rimska provincija duž južne obale Grčke. To se slaže s 2. Poslanicom Korinćanima 1:1, gdje je pismo pisano za sve Božje ljude u Ahaji. To pokazuje kako je pismo bilo čitano u nekoliko crkava ovoga područja ili da je crkva u Korintu, koji je bio glavnu grad provincije, imala širok zemljopisni utjecaj.

▣ **“pripravna već od prošle godine”** Ovo je izgleda oprečje poglavlju 8. Međutim, Korinćani su željeli započeti prinos godinu dana ranije, ali nisu ga nikad dovršili. Stvaran problem je prijevod (prepleteni oblici su isti) GLAGOLA:

1. ako je to PERFEKT SREDNJEGA INDIKATIVA, trebalo bi biti prevedeno: “napravili su pripreme”
2. ako je to PERFEKT PASIVNOGA INDIKATIVA, trebalo bi biti prevedeno: “pripremljeno”.

Ja mislim da bi to trebao biti PERFEKT SREDNJI zbog okvira i odgovarajućega PARTICIPA u 2. Poslanici Korinćanima 9:3 (tj. PERFEKT SREDNJI).

▣ **“vaša je revnost potakla većinu njih”** GLAGOL u ovoj rečenici može biti korišten u negativnome smislu (usp. Septuaginta u Pnz 20:21; Kol 3:21) ili u pozitivnome smislu (usp. 2. Kor 9:2). Jedino okvir može odrediti značenje.

9:3 “možete biti pripravi” Ovo je PERFEKT PASIVNOGA KONJUKTIVA. GLAGOLSKO VRIJEME i STANJE odgovaraju 2. Poslanici Korinćanima 9:2, ali KONJUNKTIVAN NAČIN pokazuje kako postoji element moжебitnosti temeljen na htijenju vjernika u Korintu povezano sa skupljanjem prinosa (doslovno “po tom pitanju”).

9:4 “ako neki Makedonci dodu sa mnom” Ovo je TREĆI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, što znači moguće djelovanje. Ovi predstavnici spomenuti su u 2. Poslanici Korinćanima 8:19-24. U Djelima apostolskim 20:4, gdje su spomenuti predstavnici za Jeruzalem s ovim prinosom, nije popisan nitko iz Korinta. Neki su tvrdili da je moguće Tit, koji je otišao ranije, bio njihov predstavnik, ali nema njegova spominjanja u Djelima apostolskim.

▣ Postoje tri AORIST KONJUNKTIVNA GLAGOLA u 2. Poslanici Korinćanima 9:4 što uvode element moжебitnosti temeljen na djelovanjima crkava u Ahaji.

▣

NASB

“mi – da ne govorim o vama – ”

NKJV

“mi (da ne spominjem vas!)”

NRSV

“mi ... da ne kažem išta o vama”

TEV

“mi (da ne kažem išta o vama samima)”

Problem što je preveden u ovima različitim načinima odnosi se na ZAMJENICU i kako bi se ona morala odnositi na prethodni GLAGOL (“trebao bi biti posramljen”, *kataischunthōmen*, AORIST PASIVNOGA KONJUNKTIVA MNOŽINA). UBS⁴ pokazuje tri mogućnosti:

1. *lego* - (PREZENT AKTINOGA KONJUNKTIVA JEDNINA) – MSS P⁴⁶, C*, D, F, G
2. *legōmen* – (PREZENT AKTINOGA KONJUNKTIVA MNOŽINA) – MSS κ, B, C²
3. izostavljeno – MS K.

UBS⁴ daje mogućnosti #1 ocjenu “B” (gotovo izvjesno). Pavao koristi PRVO LICE JEDNINE u 2. Poslanici Korinćanima 9:1.2.3, i 5 (Metzger, str. 582).

NASB	“ovim pouzdanjem”
NKJV	“ovim samouvjerenim hvaljenjem”
NRSV	“u ovome poduhvatu”
TEV	“jer se osjećate sigurno glede sebe”
NJB	“našim pouzdanjem u vas”

Zašto bi Pavao i korinška crkva bili posramljeni? Pojam *hupostasis* (tj. NASB, “pouzdanje”), prema Baueru, Arndtu, Gingrichu i Dankeru u *Greek-English Lexicon*, ne može biti preveden “pouzdanjem”, nego mora biti “duševnim stanjem” ili moguće “ostvarenjem” skupljanja za siromašne u Jeruzalemu (usp. NRSV) (str. 847 #2 i #3). Pavao je bio zabrinut zbog prinosa, ne zbog svoga hvaljenja. To odgovara uporabi riječi u Poslanici Hebrejima 1:3. Međutim, kad se uspoređuje uporaba ovoga istog pojma u 2. Poslanici Korinćanima 11:17, “samouvjerenost hvaljenje”, onda se razumije zašto je NASB preveo tako u ovome stihu.

Riječ “hvaljenje” (NKJV) nedostaje u većini ranih grčkih rukopisa (tj. MSS P⁴⁶, κ*, B, C, D*, F, G). Ona se nalazi u MSS κ², D¹. UBS⁴ daje njenu izostavljanju ocjenu “B” (gotovo izvjesno).

9:5 U ovome stihu postoje riječi što započinju s *pro* (tj. prije):

1. Pavao je poslao crkvene predstavnike unaprijed (*proerchomai*, usp. Djela 20:5.13)
2. Pavao je ih želio pripremiti unaprijed (*prokatartizō*, usp. Djela 3:18.24; 7:52)
3. Pavao je želio da oni ispune svoja prethodna obećanja (*proepēngellomai*, usp. Rim 1:2).

▣ **“bogati dar”** Ovo je *eulogia* (tj. doslovno “dobra riječ”). Taj je pojam upotrijebljen i u 2. Poslanici Korinćanima 9:6 u smislu “obilno”.

Ovaj pojam ima široko semantičko polje. Louw i Nida, u *Greek-English Lexicon*, popisuju šest smislova (tom 2, str. 108):

1. pohvala (usp. Jak 3:9)
2. laskanje (usp. Rim 16:18)
3. blagoslov (usp. 1. Kor. 10:16; Jak 3:10)
4. korist (usp. Rim 15:29)
5. dar (usp. 2. Kor 9:5)
6. veliki iznos (usp. 2. Kor 9:6).

Uporaba #3 slijedi Septuagintu (usp. Suci 1:15).

NASB	“kao bogati dar a ne pod utjecajem pohlepe”
NKJV	“kao stvar vekikodušnosti a ne kao škrta obveza”
NRSV	“kao dragovoljan dar a ne kao iznuđivanje”
TEV	“dajete zato jer želite, ne zato jer morate”
NJB	“kao istinski dar a ne teret”

Doslovno “tako kao blagoslov a ne kao pohlepa”. Pavlova čitava raspra o davanju u ovoj književnoj jedinici (tj. 2. Kor 8 - 9) pisana je na taktičan i pozitivan način, ali ovaj izričaj pokazuje kako je postojao element oprečja u crkvi. Pavao je želio da crkva u Korintu osjeti dio većega zajedništva njegovih crkava i biti dijelom ove skupne milosrdne službe. On je znao, međutim, kako će neki uzeti ovu mogućnost da ga optuže za bivanje bahatim glede ovoga priloga. Tako kako bi zaustavio sve moguće kritike, rekao je: “Učinite to prije nego dođem tamo!”

Jerome Biblical Commentary kaže kako bi IMENICA često prevedena “pohlepa” trebala, u ovome okviru, biti prevedena “škrto dat dar” (str. 285).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 9:6-15

⁶Sad ovo ja kažem: on tko sije škrto on će i žeti škrto, i on tko sije obilato on će i žeti obilato. ⁷Svaki mora napraviti baš kao što je namjeravao u svome srcu, ne škrto ili pod prisilom, jer Bog ljubi radosnoga davatelja. ⁸A Bog je kadar učiniti svaku milost obilato za vas, tako da uvijek imate svega dovoljno u svemu, da možete imati obilje za svako dobro djelo; ⁹kao što je pisano:

“ON DIJELI NA SVE STRANE, ON DADE SIROMAŠNIMA,
NJEGOVA PRAVEDNOST OSTAJE ZAUVIJEK.”

¹⁰Sad On koji opskrbljuje sjeme sijaču i kruh za hranu bit će opskrbljen i umnožiti vaše sjeme za sisanje i povećati žetvu vaše pravednosti; ¹¹vi ćete biti obogaćeni u svemu za svu darežljivost, što kroz nas proizvodi zahvaljivanje Bogu. ¹²Jer služba ovoga služenja nije samo potpuna opskrba potreba svetih, nego je i preplavljujuća kroz mnoga zahvaljivanja Bogu. ¹³Zbog isprobanosti datoj ovom službom, oni će veličati Boga za vašu poslušnost zbog vašega ispovijedanja Kristova evanđelja i za darežljivost vašega priloga njima i svima, ¹⁴dok oni isto tako, molitvom za vas, čeznu za vama zbog izvanredne milosti Božje u vama. ¹⁵Neka je hvala Bogu za Njegov neopisiv dar!

9:6 “on tko sije škrto on će i žeti škrto” Ovo je izgleda smjerenje na Izreke 11:24-25 (usp. Izr 19:17; 22:9). To odražava Isusovo učenje o davanju (usp. Mt 7:2; Mk 4:24; Lk 6:38). Ratarska metafora o sisanju često je korištena u Bibliji; ponekad u eshatološkome, sudskome smislu (usp. Gal 6:7), ali i kao način upućivanja na nadnaravna djelovanja kao što je uskrsnuće (usp. 1. Kor. 15:35-37). U ovome okviru to govori o jednome sjemenu koje proizvodi mnogo sjemenja kao način upućivanja na obilje. Ali sjeme prvo mora biti ostavljeno (tj. posijano)!

9:7 “Svaki mora napraviti baš kao što je namjeravao u svome srcu” Ovo je PERFEKT SREDNJEGA INDIKATIVA. Ovo je jedno od ključnih načela u duhovnome davanju. Ono se reda uzduž 8:12 u davanju vjernicima glavnih smjernica o upravljanju.

▣ **“srcu”** Vidjeti punu bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 14:25.

▣ **“ne škrto ili pod prisilom”** Duhovno davanje mora biti dragovoljno i s primjerenom pobudom (usp. 2. Kor 8:12). Osobno sam zgrožen kad čujem propovijedanje o SZ-noj desetini (obično iz Mal ili Lev) kao: (1) nalog za osobno bogate ili (2) prijetnja fizičkome zdravlju ili dobrobiti.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 8:8: Desetina.](#)

▣ **“Bog ljubi radosnoga davatelja”** Ovo je izgleda iz Izreka 22:8 u Septuaginti. Izjava se ne pojavljuje u MT. Mi dobivamo engleski pojam, *hilarious* [radostan, razdragan], iz ovoga grčkoga korijena. Isti pojam upotrijebljen je u vezi s milosrđem u Poslanici Rimljanima 12:8. U *koine* grčkom papirusu (tj. magični tekstovi) pojam *hilaros* (radost) istoznačan je s *hileōs* (milosrđe). Zbog ovoga Moulton i Milligan, u *The Vocabulary of the Greek New Testament*, misle kako je on upotrijebljen u smislu milostivosti (str. 303).

9:8 “Bog je kadar” Ovo je snažno svjedočanstvo o Božjoj naravi i predivan je naslov (tj. “Njemu koji je kadar”, usp. Rim 16:25; Ef 3:20; Juda stih 24). Vjernici se pouzdaju, ljube, i služe Bogu koji čini!

▣ **“učiniti svaku milost obilato za vas”** Ovaj izričaj ne upućuje na davanje Korinćana, nego upućuje na Božju osnovnu narav, koja je milost. Zbog Božje naravi i Božjega dara (tj. Isus), vjernici isto tako moraju davati. Vjernici odražavaju obiteljske osobine Boga.

▣ **“uvijek imate svega dovoljno”** Zabilježite broj uključenih “svega /svaku /svemu” (tj. *pas*):

1. svaku milost (*pasan*)
2. uvijek (*pantote*)
3. svega dovoljno (*pasan*)
4. u svemu (*panti*)
5. svako dobro djelo (*pan*).

Kršćansko davanje utječe na čitav život! Bog osigurava sve potrebe (usp. Mt 6:19-34).

Pojam “dovoljno” dolazi od grčkih pojmova, “sebi” i “zadovoljstvo” (usp. 1. Tim 6:6-10; Fil 4:11-12.19; Heb 13:15). A. T. Robertson u *Word Pictures In The New Testament*, tom 4, str. 248 i M. R. Vincent u *Word Studies*, str. 831, tvrde kako uporaba ovoga pojma pokazuje da su Pavlu bile poznate stoička misao i pojmovi. Ali on ih ponovno definira u svjetlu Evandělja. Vidjeti Bruce Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

▣ **“da možete imati obilje za svako dobro djelo”** Bog će onima koji dijele svoja sredstva s Njim, dati više sredstava. Ovo obilje, međutim, nije za osobnu uporabu pojedinca, nego zbog Krista kao uzroka (usp. Ef 4:28). Kršćanski davatelj postaje kanalom Božje opskrbe za potrebe drugih. Ova je istina toliko često izgubljena u našem naučavanju o kršćanskome upravljanju. Da, dogodit će se zavjetni blagoslov i obilje, ali oni moraju biti prenijeti na Kraljevstvo, a ne zadržani! Vjernici su spašeni kako bi služili i blagoslovljeni kako bi davali!

9:9 “kao što je pisano” Ovo je navod iz Psalma 112:9 iz Septuaginte (tj. 111:9). Ovaj navod uključuje jednu od rijetkih uporaba pojma “pravednost” za upućivanje na ljudsko djelovanje (usp. Mt 6:1). U judaizmu je došao do upućivanja na tjednu praksu židovskoga davanja milostinje za siromašne iz sinagoge (usp. Ps 112:1-6). Obično u NZ-u, pravednost je dar od Boga u Kristu odvojeno od ljudskoga djelovanja ili zasluge.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:9: Pravednost;](#) i [Posebnu temu dolje: Milostinja.](#)

POSEBNA TEMA: MILOSTINJA

I. POJAM

- A. Ovaj se pojam razvio unutar judaizma.
- B. Upućuje na davanje siromašnima /ili potrebitima.
- C. Engleska riječ, milostinja, dolazi od skraćenoga grčkog pojma *eleēmosunē*.

II. STAROZAVJETNA ZAMISAO

- A. Zamisao o pomaganju siromašnih bila je izražena ranije u Tori:
 1. tipičan okvir, Ponovljeni zakon 15:7-11
 2. “skupljati /pabirčiti”, ostavljajući dio žetve za siromašne, Levitski zakonik 19:9; 23:22; Ponovljeni zakon 24:20
 3. “subotnja godina”, dopuštajući siromašnima jesti proizvode sedme, godine ugara, Knjiga Izlaska 23:10-11; Levitski zakonik 25:2-7.
- B. Zamisao se razvila u Mudrosnoj književnosti (izdvojeni primjeri):
 1. Knjiga o Jobu 5:8-16; 29:12-17 (poročni opisani u 24:1-12)
 2. Psalmi, 11:7
 3. Izreke 11:4; 14:21.31; 16:6; 21:3.13.

III. RAZVITAK U JUDAIZMU

- A. Prva podjela Mišne bavi se s time kako postupati sa siromašnima, potrebitima, i mjesnim levitima.
- B. Izdvojeni navodi:
 1. Knjiga Propovjednika (također poznata kao Mudrost Ben Siraha) 3:30: “kao što voda gasi bukteću vatru, tako milostinja okajava grijeh” (NRSV)
 2. Knjiga Tobije 4:6-11: ⁶“Jer ako činiš po istini, uspijevat ćeš u djelima svojim, kao svi oni koji čine pravdu. ⁷Dijeli milostinju od svoga dobra: kad dijeliš milostinju, neka ti ne bude oko stisnuto. Ne okreći lica od siromaha, pa ni Bog neće okrenuti lica od tebe. ⁸Od onoga što imaš i prema tome koliko imaš dijeli milostinju: Imaš li malo, daj malo, ali ne oklijevaj dati milostinju. ⁹Jer dobar polog spremaš sebi za dan potrebe. ¹⁰Udijeljena milostinja oslobađa od smrti i ne dopušta da odeš u mrak. ¹¹Jer milostinja je mio dar pred licem Svevišnjega.” (KS, Zagreb, 1994.)
 3. Knjiga Tobije 12:8-9: ⁸“Dobra je molitva s postom, s milostinjom i s pravednošću. Bolje je malo s pravednošću nego mnogo s nepravdom. Bolje je dijeliti milostinju nego sabirati u hrpe zlato. ⁹Milostinja oslobađa od smrti, ona čisti od svakoga grijeha. Koji dijele milostinju i čine pravednost, napunit će se života.” (KS, Zagreb, 1994.)
- C. Zadnji navod iz Tobije 12:8-9 pokazuje razvijajuću poteškoću. Ljudska djela /ljudske zasluge bile su viđene kao mehanizam i za oprost i za obilje.

Ova se zamisao dalje razvijala u Septuaginti gdje je grčki pojam za “milostinju” (*eleēmosunē*) postao istoznačnica za “pravednost” (*dikaosunē*). One mogu biti nadomještene jedna za drugu u prijevodu hebrejske riječi “pravednost” (BDB 842, Božja zavjetna ljubav i odanost, usp. Pnz 6:25; 24:13; Iz 1:27; 28:17; 59:16; Dn 4:27).
- D. Ljudska djela sućuti postala su ciljem u njima samima kako bi postigli nečije osobno obilje ovdje i spasenje kod smrti. Sâm čin, umjesto poriva iza čina, postao je teološko vodeći. Bog gleda na srce, onda sudi djelo ruku. To je bilo učenje rabina, ali ono se nekako izgubilo u samo-pravednosti pojedinca (usp. Mih 6:8).

IV. NOVOZAVJETNO OČITOVANJE

A. Pojam je nađen u:

1. Evanđelju po Mateju 6:1-4
2. Evanđelju po Luku 11:41; 12:33
3. Djelima apostolskim 3:2-3.10; 10:2.4.31; 24:17.

B. Isus naslovljava tradicionalno razumijevanje pravednosti kao (usp. 2. Klementova 16:4):

1. milostinju
2. post
3. molitvu.

C. U Isusovoj Propovijedi na gori (usp. Mt 5 - 7), On temeljito preusmjerava tradicionalno gledište o pravednosti (tj. pouzdanje u nečija djela). “Novi savez” Knjige proroka Jeremije 31:31-34 postaje novo mjerilo bivanja pravednim pred Bogom (usp. Rim 3:19-31). Bog daje novo srce, novi um, novi duh. Žarište nije ljudsko vršenje /izvedba nego Božansko vršenje /izvedba (tj. Ez 36:26-27).

▣ (9:9) “ZAUVIJEK” [Vidjeti Posebnu temu dolje: Zauvijek \(grčki idiom\).](#)

POSEBNA TEMA: ZAUVIJEK (GRČKI IDIOM)

Jedan grčki idiomski izričaj je “do vijeka” (usp. Lk 1:33; Rim 1:25; 11:36; 16:27; Gal 1:5; 1. Tim 1:17), što može odražavati hebrejski *‘olam*. Vidjeti Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, str. 319-321, i [Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Zauvijek \(‘olam\)](#).

Drugi srodni izričaji su “dovijeka” (usp. Mt 21:19; Mk 11:14; Lk 1:55; Iv 6:58; 8:35; 12:34; 13:8; 14:16; 2. Kor 9:9) i “vijeke vjekova” (usp. Ef 3:21). Izgleda kako nema razlike između ovih grčkih idioma za “zauvijek”. Pojam “vjekovi /doba” može biti MNOŽINA u slikovitome smislu rabinske gramatičke građe nazvane “MNOŽINA VELIČANSTVA”, ili može upućivati na zamisao o nekoliko “doba /vjekova” u židovskome smislu o “dodu grješnosti”, “dodu što mora doći”, ili “doda pravednosti” ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 1:3: Ovo doba i dolazeće doba](#)).

9:10 Prvi dio ovoga stiha izgleda da je navod iz Knjige proroka Izaije 55:10, a drugi dio čini se da je navod iz Knjige proroka Hošee 10:12. Ovi stihovi tvrde:

1. Božje vlasništvo i opskrba svega
2. vjernikovo upravljanje.

Bog je izvor, ali vjernici primaju blagoslov kad dijele.

Božje vlasništvo je prenjeto putem grčke riječi “opskrbe” (tj. *chorēgeō*), što u engleski dolazi kao “zbor”.

Ovaj pojam u *koine* grčkom bio je korišten o dobročinitelju koji izdašno opskrbljuje mjesni zbor. Često suvremeni vjernici pripisuju svoj uspjeh svome vlastitom stvaralaštvu, radnoj etici, nakupljenome znanju, ili samo-naporu. Međutim, biblijski svjetonazor pripisuje sve izvore Bogu.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

▣

NASB, NRSV

“povećati žetvu vaše pravednosti”

NKJV

“povećati plodove vaše pravednosti”

TEV

“proizvesti bogatu žetvu od vaše velikodušnosti”

NJB

“učiniti žetvu vaše pravednosti većom”

U 2. Poslanici Korinćanima 8:5 pojam “milost” upotrijebljen je u nekoliko različitih smislova, isto tako, i pravednost. Teološka misterija je kako vjernici primaju blagoslov ili nagradu za ono što Bog daje i nadahnjuje? Ovo je misterija Suverenoga Boga i naloženi zavjetni odaziv! Vjernici daju zbog:

1. toga jer Bog daje
2. Isusova primjera

3. ljudske potrebe
4. novoga svjetonazora
5. obitavajućega Duha.

Davanje je prirodan ishod spasenja. Škrt kršćanin je proturječe u pojmovima!

9:11 “vi ćete biti obogaćeni u svemu” Ovo je PREZENT PASIVNOGA PARTICIPA od *ploutizō* s “u svemu” ispred zbog naglaska. Iz 2. Poslanice Korinćanima 8:7-9, očito je da ovo ne upućuje samo na materijalni blagoslov, nego i duhovne blagoslove (usp. 2. Kor 6:10; 1. Kor. 1:5).

▣ **“svu darežljivost”** Primijetite da su još dva više *pas* uključeni (usp. 2. Kor 9:8). Ovaj grčki pojam može značiti “jednoumlje” (tj. iskreno, čisto) i velikodušnost (usp. 2. Kor 8:2; 9:11.13). Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

▣ **“proizvodi zahvaljivanje Bogu”** Naglasak ovoga završnoga odjeljka poglavlja 9 jeste na Božjemu primanju slave od vjernikova dijeljenja (usp. 2. Kor 9:11-13). Ovo me podsjeća na Evanđelje po Mateju 5:16, gdje kaže: “oni će vidjeti vaša dobra djela i slaviti vašega Oca koji je u nebu”. Pavlova glavna svrha u povezivanju majke Crkve u Jeruzalemu s njegovima poganskim crkvama bila je kako se ozračje ljubavi i zahvalnosti može razviti (usp. 2. Kor 9:14).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Zahvaljivanje.](#)

POSEBNA TEMA: ZAHVALJIVANJE

I. UVOD

A. Ovo je primjeren stav vjernika prema Bogu:

1. to je izvor naše zahvale Bogu kroz Krista:
 - a. 2. Poslanica Korinćanima 2:14
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 9:15
 - c. Poslanica Kološanima 3:17
2. to je primjeren poriv za službu, 1. Poslanica Korinćanima 1:4
3. to je neprekidna tema Neba:
 - a. Otkrivenje 4:9
 - b. Otkrivenje 7:12
 - c. Otkrivenje 11:17
4. to je neprekidna tema vjernika:
 - a. Poslanica Kološanima 2:7
 - b. Poslanica Kološanima 3:17
 - c. Poslanica Kološanima 4:2.

II. BIBLIJSKA GRAĐA

A. Stari zavjet

1. Dvije temeljne riječi:
 - a. *yadah* (BDB 392, KB 398), što znači hvaliti /zahvaljivati /veličati
 - b. *todah* (BDB 392, KB 1695), što znači zahvaljivanje. Uobičajeno je korišteno o ponuđenim žrtvama (usp. 2. Ljet 29:31; 33:16)
2. David je imenovao posebne levite da slave i hvale Boga. To je nastavio Salamon, Ezekija, i Nehemija:
 - a. 1. Knjiga Ljetopisa 16:4.7.41
 - b. 1. Knjiga Ljetopisa 23:30
 - c. 1. Knjiga Ljetopisa 25:3
 - d. 2. Knjiga Ljetopisa 5:13
 - e. 2. Knjiga Ljetopisa 7:6
 - f. 2. Knjiga Ljetopisa 31:2
 - g. Knjiga Nehemije 11:12
 - h. Knjiga Nehemije 12:24.27.31.38.46
3. Psaltir je zbirka Izraelova slavljenja i hvaljenja:
 - a. zahvaljivanje YHWH-i za Njegovu vjernost Savezu:
 - (1) Psalam 107:8
 - (2) Psalam 103:1 i dalje

- (3) Psalam 138:2
- b. zahvaljivanje je bilo dio procesije u Hram:
 - (1) Psalam 95:2
 - (2) Psalam 100:4
- c. zahvaljivanje je pratilo žrtve:
 - (1) Psalam 26:7
 - (2) Psalam 122:4
- d. zahvaljivanje dato za djelovanja YHWH:
 - (1) oslobođenje od neprijatelja:
 - (a) Psalam 7:17
 - (b) Psalam 18:49
 - (c) Psalam 28:7
 - (d) Psalam 35:18
 - (e) Psalam 44:8
 - (f) Psalam 54:6
 - (g) Psalam 79:13
 - (h) Psalam 118:1.21.29
 - (i) Psalam 138:1
 - (2) oslobođenje od zatočeništva (metafora), Psalam 142:7
 - (3) oslobođenje od smrti:
 - (a) Psalam 30:4.12
 - (b) Psalam 86:12-13
 - (c) Knjiga proroka Izaije 38:18-19
 - (4) On obara bezbožnike i uzvisuje pravednike:
 - (a) Psalam 52:9
 - (b) Psalam 75:1
 - (c) Psalam 92:1
 - (d) Psalam 140:13
 - (5) On oprašta:
 - (a) Psalam 30:4
 - (b) Knjiga proroka Izaije 12:1
 - (6) On osigurava za Svoj narod:
 - (a) Psalam 106:1 i dalje
 - (b) Psalam 111:1
 - (c) Psalam 136:1,26
 - (d) Psalam 145:10
 - (e) Knjiga proroka Jeremije 33:11.

B. Novi zavjet

1. Glavna riječ korištena za zahvale i zahvaljivanje (neke reference):
 - a. *eucharisteō* (usp. 1. Kor 1:4.14; 10:30; 11:24; 14:17.18; Kol 1:3.12; 3:17)
 - b. euharistija (*eucharistos*) (usp. Kol 3:15)
 - c. *eucharistia* (usp. 1. Kor 14:16; 2. Kor 4:15; 9:11.12; Kol 2:7; 4:2)
 - d. *charis* (usp. 1. Kor 15:57; 2. Kor 2:14; 8:16; 9:15; 1. Pt 2:19)
2. Isusov primjer:
 - a. On je bio zahvalan za hranu:
 - (1) Evanđelje po Luki 22:17.19 (1. Kor 11:24)
 - (2) Evanđelje po Ivanu 6:11.23
 - b. On je bio zahvalan za odgovorenu molitvu, Evanđelje po Ivanu 11:41
3. drugi primjeri zahvalnosti:
 - a. za Božji dar Krista, 2. Poslanica Korinćanima 9:15
 - b. za hranu:
 - (1) Djela apostolska 27:35
 - (2) Poslanica Rimljanima 14:6
 - (3) 1. Poslanica Korinćanima 10:30; 11:24
 - (4) 1. Timoteju poslanica 4:3-4
 - c. za iscjeljenje, Evanđelje po Luki 17:16

- d. za mir, Djela apostolska 24:2-3
- e. za oslobođenje od opasnosti:
 - (1) Djela apostolska 27:35
 - (2) Djela apostolska 28:15
- f. za sve okolnosti, Poslanica Filipljanima 4:6
- g. za sve ljude, posebice vođe, 1. Timoteju poslanica 2:1-2
- 4. drugi vidovi zahvalnosti:
 - a. to je Božja volja za sve vjernike, 1. Poslanica Solunjanima 5:18
 - b. to je dokaz Duhom ispunjenoga života, Poslanica Efežanima 5:20
 - c. zanemariti to jeste grijeh:
 - (1) Evanđelje po Luki 17:16-17
 - (2) Poslanica Rimljanima 1:21
 - d. to je protuotrov za grijeh, Poslanica Efežanima 5:4
- 5. Pavlova zahvalnost:
 - a. njegovi blagoslovi za crkvu:
 - (1) za naviještanje Evanđelja:
 - (a) Poslanica Rimljanima 1:8
 - (b) Poslanica Kološanima 1:3-4
 - (c) Poslanica Efežanima 1:15-16
 - (d) 1. Poslanica Solunjanima 1:2
 - (2) za dodijeljenu milost:
 - (a) 1. Poslanica Korinćanima 1:4
 - (b) 2. Poslanica Korinćanima 1:11; 4:15
 - (3) za prihvaćanje Evanđelja, 1. Poslanica Solunjanima 2:13
 - (4) za zajedništvo u širenju Evanđelja, Poslanica Filipljanima 1:3-5
 - (5) za rast u milosti, 2. Poslanica Solunjanima 1:3
 - (6) za znanje o izboru, 2. Poslanica Solunjanima 2:13
 - (7) za duhovne blagoslove, Poslanica Kološanima 1:12; 3:15
 - (8) za plemenitost u davanju, 2. Poslanica Korinćanima 9:11-12
 - (9) za radost nad novim vjernicima, 1. Poslanica Solunjanima 3:9
 - b. njegovo osobno zahvaljivanje:
 - (1) za bivanje vjernikom, Poslanica Kološanima 1:12
 - (2) za oslobođenje od ropstva grijehu, Poslanica Rimljanima 7:25; 2. Korinćanima 2:14
 - (3) za požrtvovni rad drugih vjernika, Poslanica Rimljanima 16:4; 2. Korinćanima 8:16
 - (4) za neka djela što se nisu dogodila, 1. Poslanica Korinćanima 1:14
 - (5) za osoban duhovni dar, 1. Poslanica Korinćanima 14:18
 - (6) za duhovni rad prijatelja, Filemonu poslanica 4-5
 - (7) za fizičku snagu za službu, 1. Timoteju poslanica 1:12.

III. ZAKLJUČAK

- A. Zahvaljivanje je naš središnji odaziv Bogu jednom kad smo spašeni. To ne ishodi samo u pristanku izrečenome riječima, nego u načinu života zahvalnosti.
- B. Zahvaljivanje u svemu je cilj zreloga života o Božjoj skrbi (usp. 1. Sol 5:13-18).
- C. Zahvaljivanje je ponavljana tema i Staroga i Novoga zavjeta. Je li to i vaša tema?

9:12 “služba” Ovo je grčki pojam *leitourgia* (složenica od javno i rad) od koje dobivamo englesku riječ *liturgy* /liturgija. Izvorno to je upućivalo na nekoga tko je vršio javnu službu na svoj vlastiti račun. U ovome smislu to je slično s *chorēgō* iz 2. Poslanice Korinćanima 9:10.

▣ **“potpuna opskrba potreba svetih”** Ovo je grčki pojam *prosanaplēroō* (PREZENT AKTIVNOGA PERIFRASTIČKOG INDIKATIVA), što je *pros* plus *anaplēroō*, i znači popuniti ili izvršiti (usp. 1. Kor. 14:16; 16:17). Pavao koristi mnogo POJAČANIH GLAGOLSKIH oblika s *pros* (usp. 2. Kor 9:5), međutim, ali točno značenje što ishodi je neizvjesno. Pavao koristi taj isti pojačani oblik u 2. Poslanici Korinćanima 11:9.

Pojam “potrebe” je doslovno “stvari što nedostaju” (usp. 1. Kor. 16:17; 2. Kor 8:8.13.14; 11:8). Siromašni vjernici u Jeruzalemu stvarno su imali potrebe koje su ove poganske crkve mogle zadovoljiti.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Sveti \(*hagios*\).](#)

▣ **“preplavljajuća kroz mnoga zahvaljivanja Bogu”** Potrebiti u Jeruzalemu i svi vjernici u Palestini zahvaljivali su Bogu za brigu i požrtvovnu pomoć poganskih crkava (usp. 2. Kor 9:13).

9:13 “isprobanosti” Ovo je riječ za “preispitivanje” (tj. *dokimē*) upotrijebljena u 2. Poslanici Korinćanima 2:9; 8:2; 13:3.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

▣ **“ovom službom”** Ovo upućuje na prilog Pavlovih poganskih crkava majci Crkvi u Jeruzalemu. To je ista riječ upotrijebljena u 2. Poslanici Korinćanima 9:1.

▣

NASB, NKJV, NRSV, NJB

“poslušnost”

TEV

“odanost”

Pešita

“pokorite se”

Ovo je doslovno pojam “pokornost” (tj. *hupotagē*, usp. Gal 2:5; 1. Tim 2:11; 3:4), ali upotrijebljen u smislu poslušnosti zato jer je OBJEKT “evanđelja”, a ne osoba.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Pokornost \(*hupotassō*\).](#)

POSEBNA TEMA: POKORNOST (*hupotassō*)

Septuaginta koristi ovaj pojam za prijevod deset različitih hebrejskih riječi. Njegovo temeljno značenje bilo je “naručiti” ili “pravo zapovijedanja”. Ovo je uzeto iz Septuaginte (LXX):

1. Bog zapovijeda (usp. Lev 10:1; Jona 2:1; 4:6-8)
2. Mojsije zapovijeda (usp. Izl 36:6; Pnz 27:1)
3. kraljevi zapovijedaju (usp. 2. Ljet 31:13).

U NZ-u ovaj se smisao nastavlja kao u Djelima apostolskim 10:48, gdje apostol zapovijeda “pokornost”. Međutim, novi suzvuci razvili su se u NZ-u:

1. razvija se dragovoljni aspekt (često SREDNJE STANJE)
2. ovo samo-ograničavajuće djelovanje može se vidjeti u Isusovoj pokornosti:
 - a. Ocu (usp. 1. Kor 15:25)
 - b. Njegovim zemaljskim roditeljima (usp. Lk 2:51)
3. vjernici se pokoravaju vidovima kulture kako se to ne bi štetno odrazilo na Evanđelje:
 - a. drugi vjernici (usp. Ef 5:21)
 - b. žene vjernika (usp. Kol 3:18; Ef 5:22-24; Tit 2:5; 1. Pt 3:1)
 - c. vjernici poganskim vladama (usp. Rim 13:1-7; 1. Pt 2:13).

Vjernici djeluju iz pobuda ljubavi, za Boga, za Krista, za Kraljevstvo, za dobro drugih.

Kao *agapaō* (ljubav) Crkva je ispunila taj pojam s novim značenjem temeljenim na potrebama Kraljevstva i potrebama drugih. Ovaj pojam poprima novu plemenitost nesebičnosti, ne temeljenu na zapovijedi, nego na novome odnosu prema samo-dajućem Bogu i Njegovome Mesiji. Vjernici slušaju i pokorni su za dobro cjeline i blagoslova Božje obitelji.

▣ **(9:13) “vašega ispovijedanja Kristova evanđelja”** Ispovijedanje znači “složiti se s” (usp. 1. Tim 6:12-13; 1. Iv 1:9). U ovome okviru njihova metaforička ispovijed u njihovu darežljivome prilogu, potvrdila je njihov odnos s drugima poganskim crkvama i s Kristom. Vječan život ima vidljive osobine!

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 4:3: Evanđelje; i u 1:3: Ispovijed /Priznanje.](#)

▣ **“priloga”** Ovo je pojam *koinōnia* (usp. Rim 15:26), što znači “zajedničko sudjelovanje s”. Ovdje to upućuje na novac dat za siromašne u Crkvi u Jeruzalemu (vidjeti bilješku u 1. Kor. 16:1).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: *Koinōnia* \(zajedništvo\).](#)

▣ **“i svima”** Ovo je težak izričaj za tumačenje. Nekako bi morao upućivati na korintski utjecaj u ohrabrenju drugih poganskih crkava da sudjeluju u skupljanju priloga (usp. 2. Kor 9:2).

9:14 Ovaj stih upućuje na one koji primaju skupljeni prilog (tj. siromašni iz Crkve u Jeruzalemu i svi njeni članovi). Pavao je želio da ova dva krila Rane crkve budu neodvojivo ujedinjena.

▣ **“izvanredne”** *Huperballō*. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba *huper* složenica.](#)

9:15 **“Neka je hvala Bogu za Njegov neopisiv dar”** Neki uzimaju kako ovaj okvir upućuje na korintski novčani prilog, ali zbog:

1. Isusove velike žrtve spomenute u 2. Poslanici Korinćanima 8:9
2. Kristova Evanđelja spomenutog u 2. Poslanici Korinćanima 9:1.

Vjerojatno upućuje na službu Isusa iz Nazareta, Mesije. James D. G. Dunn, *Unity and Diversity in the New Testament* (str. 184) spominje da “dar od Boga” u Djelima apostolskim upućuje na Svetoga Duha (tj. Novo doba, usp. Djela 2:38; 8:20; 10:45; 11:17).

Ova samo-dajuća služba Sina (usp. 2. Kor 8:9) morala je značiti:

1. nadahnuti ove vjernike na davanje zahvala (tj. *eucharistia*, 2. Kor 9:11.12; *charis*, 2. Kor 9:13) Bogu
2. potaknuti ih na dijeljenje svojih novčanih sredstava s potrebitim vjernicima.

▣

NASB, NKJV, NRSV

“neopisiv”

TEV

“neprocjenljiv”

NJB

“izvan svake priče”

Pešita

“neusporediv”

REB

“izvan sve hvale”

Ovo je pojam *ekdiēgeomai*, što znači potpuno objasniti ili spomenuti sve pojedinosti, plus ALFA PRIVATIV, koji to niječe. Na neke načine Božja ljubav je previše predivna za ljude kako bi shvatili sve njene vidove (usp. Pnz 30:11; Job 11:7; Ps 139:6; Izr 30:18; Iz 55:8-9; Rim 11:33).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Svojima vlastitim riječima napravite kratak pregled o načelima upravljanja spomenutih u poglavljima 8 i 9.
2. Svojima vlastitim riječima odredite što navod iz 2. Poslanice Korinćanima 9:6 i 2. Korinćanima 9:10 znači u vašem životu.

2. POSLANICA KORINĆANIMA 10

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pavao brani svoju službu	duhovan rat	apel za istinsko apostolstvo	Pavao brani svoju službu	Pavlov odgovor na optužbe za slabost
10:1-6	10:1-6	10:1-6	10:1-6	10:1-11
10:7-11	stvarnost Pavlova autoriteta 10:7-11 granice Pavlova autoriteta	10:7-11	10:7-11	njegov odgovor na optužbu za slavljublje
10:12-18	10:12-18	10:12-18	10:12-16 10:17-18	10:12-18

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#))

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Poglavlja od 10 do 13 oblikuju književnu jedinicu gdje Pavao brani sebe od optužbi krivih učitelja. Krivi učitelji postavili su sâmoga Pavla zaprekom dokaza. Prema tome, protiv volje, on brani sebe na ljudskim osnovama, koristeći njihove nazive i rerički stil. Njegova konačna svrha bila je obrana Evandjelja.
- B. Neki primjeri optužbi protiv Pavla:
 1. on je bio prijazan kad se suočavao, ali odvažan u svojim pismima, 2. Poslanica Korinćanima 10:1.9.11
 2. on je djelovao iz najnižih ljudskih pobuda, 2. Poslanica Korinćanima 10:2
 3. njegov osobni izgled nije bio ugodan a njegova retorička predaja jedna, 2. Poslanica Korinćanima 10:2.10
 4. on je propovijedao jednostavno za novac, 2. Poslanica Korinćanima 11:8.12; 12:16.
- C. Pavlovi neprijatelji:
 1. izgleda kako su uključene tri skupine:
 - a. domaći korintski kontingent (frakcije iz 1. Kor 1 - 4)

- b. židovski kontingent iz Palestine (slični judaizantima, 2. Kor 10 - 13)
 - c. moguće hibrid obojih
2. iz 1. Poslanice Korinćanima čini se kako postoje skupine koje ga napadaju za i iz položaja opozicije:
- a. legalistička skupina (asketizam)
 - b. antinomijanska skupina (slobodoumnici).

D. Zbog Pavlova spominjanja nekoliko pisama što je napisao crkvi u Korintu, što očito nisu bila očuvana, postoje znanstveno nagađanje o 2. Poslanici Korinćanima kako je ona sastavljena od ovih izgubljenih pisama. Jamačno je istina kako je Pavlova uporaba EPISTOLARNOGA AORISTA u upućivanju na njegova različita pisma prouzročila pomutnju kao i očevidne različite književne jedinice što čine 2. Poslanicu Korinćanima, što često izgleda kao da je van kronologije i razumnoga poretka.

Jamačno je moguće kako su ta razdvajanja što je uzrokovao Pavao pišući ovo pismo u određenoj vremenskoj razdoblju i nova obavijest nastavljali dolaziti nakon što je napisao ovu književnu jedinicu. Pismo započinje s pozitivnom potvrdom, ali onda se okreće u negativnu.

Osobno, mogućnost da su neka Pavlova pisma bila izgubljena ne uznemiruje me (moguće ona sadrže obavijest da Duh nije želio da dobiju Pismo), ali predložena složena priroda 2. Poslanice Korinćanima, koja nema dokaz ni u predaji grčkoga rukopisa niti u crkvenoj predaji, ali me naprosto nagađanje suvremenih zapadnjačkih znanstvenika zabrinjava! Mi ne moramo siliti drevne istočnjačke mislitelje i pisce u suvremene zapadnjačke književne kategorije.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 10:1-6

¹Sad ja, Pavao, osobno zaklinjem vas krotkošću i blagošću Krista – ja koji sam krotak kad se suočim s vama, ali odvažan prema vama kad sam odsutan! ²Molim vas da kad sam prisutan da ne *moram* biti odvažan s uvjerenjem s kojim predlažem da se bude odvažan protiv nekih, koji nas smatraju kako hodamo sukladno tijelu. ³Jer iako hodamo u tijelu, mi ne ratujemo sukladno tijelu, ⁴jer oružja našega vojevanja nisu od mesa, nego božanski snažna za uništenje utvrda. ⁵Mi uništavamo nagađanja i svaku nadutu stvar podignutu protiv spoznaje Boga, i *mi* zarobljavamo svaku misao k poslušnosti Kristu, ⁶i spremni smo kazniti svaku neposlušnost, kadgod je vaša poslušnost potpuna.

10:1 “Sad ja, Pavao, osobno zaklinjem vas” Pavao ne koristi “mi” iz prethodnih poglavlja jer on brani sam sebe pred optužbama krivih učitelja. Pavao je upotrijebio *autos* i *ego* (usp. 2. Kor 12:13; Rim 7:25; 9:3; 15:24; i u Gal 5:2 *egō* i *Paulos*) kako bi naglasio da je ovo njegova osobna molba.

Za “zaklinjem” vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:4-11.

▣ **“krotkošću i blagošću Krista”** Pavao je koristio primjeren stav i metodologije čak i s ovima krivim učiteljima (usp. Mt 11:29). Krotkost nisu grčki mislitelji vidjeli kao vrlinu (tj. Sokrat, Aristotel, stoici). Ovo odražava jednu od njihovih kritiziranja Pavla. M. R. Vincentov *Word Studies*, tom 2, tvrdi kako su u Septuaginti ova “krotkošću” (*praus*, 2. Kor 10:1), “blagošću” (*tapeinos*, 2. Kor 10:1), i “siromašnima” (*penēs*, 2. Kor 9:9) korištena za prijevod istih hebrejskih riječi. One suprotstavljaju bogate i snažne nasuprot onih nižega roda i podjarmljenih (str. 832).

▣ **“koji sam krotak kad se suočim s vama, ali odvažan prema vama kad sam odsutan”** Ova procjena može upućivati na Pavlovo oštro pismo što je bilo izgubljeno (usp. 2. Kor 1:9-11). Zabilježite njegovu igru zamisli o “krotkošću”. On naziva Krista “krotkim” (tj. *praus* korišteno o Mesiji u Mt 21:5 i u vjernicima u Mt 5:5; 1. Pt 3:4.15). U ovome izričaju koristi istoznačnicu *tapeinos* (usp. Louw i Nida, *Greek-English Lexicon*, tom 1, str. 748), što je također bila korištena o Isusu (usp. Mt 11:29) i Pavlu (usp. 2. Kor 11:7; 12:21).

▣ **“odvažan”** Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 5:6.

10:2 “Molim (vas)” Ovo je grčki pojam *deomai*, što znači moliti sa žurnošću ili podnijeti molbu. To je istoznačno pojmu (tj. *parakaleō*, usp. Louw i Nida, *Greek-English Lexicon*, tom 1, str. 408) što je Pavao upotrijebio u 2. Poslanici Korinćanima 10:1 (usp. 2. Kor 2:8; 5:20; 6:1; 8:6; 9:5; 12:8.18; 13:11). On žurno moli s ovim vjernicima da ponovno procijene ono što su čuli od krivih učitelja.

▣ **“da kad sam prisutan”** Pavao se nije želio vratiti u Korint sve dok se ne promijene sve stvari. On nije želio biti odvažan, nego nježan.

▣ **“ne moram biti odvažan s uvjerenjem s kojim predlažem da se bude odvažan protiv nekih”** Postoji igra o grčkoj riječi za “meso /tijelo”. Krivi učitelji optuživali su Pavla za djelovanje iz najnižih, temeljnih ljudskih pobuda (tj. u mesu /tijelu). Dok Pavao odobrava da je on u mesu (tj. fizičko tijelo, usp. 2. Kor 10:3), on snažno tvrdi da ne djeluje iz tjelesnih poriva (usp. 2. Kor 1:17; 2:17; 4:3; 7:2; 10:3-4).

Za “uvjerenjem” vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:4.

▣ **“predlažem ... sukladno”** Ovo je igra na riječku riječ *logizomai*. Pavao koristi GLAGOL (PREZENT SREDNJEGA [deponent] INDIKATIVA) za opis svojih misli i PARTICIP (PREZENT SREDNJEGA [deponent]) za opis krivih optužbi krivih učitelja. To čak može biti i tehnički pojam od sofista (vidjeti Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*). Vidjeti puniju bilješku o tome pojmu u 2. Poslanici Korinćanima 3:5.

▣ **“hodamo”** Ovo je hebrejski idiom za životni način ponašanja (npr. Ef 4:1.17; 5:2.1).

▣ **“sukladno tijelu”** Oni su osuđivali Pavla u svjetlu svojih društvenih mjerila (usp. 1. Kor 9:8; 15:32; Rim 3:5; Gal 1:11; 3:15). Vjernici imaju drukčiji standard—otkrivenu riječ Božju:

1. Stari zavjet
2. Krist
3. Novi zavjet.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:12: Meso \(sarx\).](#)

10:3-6 Pavao koristi nizove vojnih slika za opis dnevne borbe između kršćanina i duhovne slabosti (usp. Rim 7; 8:3-11). Ta duhovna slabost određena je u 2. Poslanici Korinćanima 10:5 kao ljudska logika, mudrost, i dokazivanje protiv Evanđelja (usp. Ef 6:10-18).

10:3 “u tijelu (mesu)” [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:2: Meso \(sarx\).](#)

▣ **“ratujemo”** Ovo je pojam *strateuō*, od kojega dobivamo engleski pojam *strategy* /strategija. Često se koristi o vojniku (usp. 1. Kor 9:7; 2. Tim 2:4) ili metaforički o duhovnoj bitci (usp. ovdje i u 1. Tim 1:18). Postoji neprekidan sukob u duhovnoj kraljevini.

10:4-5 Postoje nizovi stvari spomenutih u 2. Poslanici Korinćanima 10:4-5 što Pavao napada:

1. uništenje utvrda (*ochurōma*)
2. uništavanje nagađanja (*logizomai*)
3. uništavanje svake nadute misli (*huphōma*)
4. zarobiti svaku misao (*noēma*).

Ove stvari možda upućuju na retoriku sofista, koju je Pavao obezvrijedio u 1. Poslanici Korinćanima 1 - 4 (usp. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*, str. 180-202).

10:4 “oružja našega vojevanja” Pavao je smjerao na ovo duhovno ratovanje prije u 2. Poslanici Korinćanima 6:7. Poslanica Rimljanima bila je pisana iz Korinta oko toga istoga vremena. On spominje ovo vojevanje i u Rimljanima 6:13 i 13:12. Petar koristi taj GLAGOLSKI oblik u 1. Petrovoj poslanici 4:1, gdje ohrabruje vjernike neka se naoružaju u svojim tjelesnim borbama.

Dobar izbor knjige u ovome području je *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare* od Clinton E. Arnolda, izdao Baker.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Duhovno ratovanje \(iz Poslanice Efežanima 6:10-24\).](#)

▣ **“za uništenje utvrda”** Ovo može biti smjeranje na Izreke 21:22 (širi okvir 2. Kor 10:13-31). Postoji velika raspra o značenju ovoga izričaja među komentatorima, ali očito je 2. Poslanica Korinćanima 10:5 opis na koje duhovne utvrde Pavao upućuje. Izgleda da naslovljava krivu teologiju krivih učitelja.

10:5

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

“uništavamo nagađanja”
“obaramo dokaze”
“uništavamo dokaze”
“rušimo”
“To su zamisli što rušimo”

REB “rušimo sofizme”
Pešita “obaramo maštarenja”
Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:5.

▣
NASB “svaku nadutu stvar”
NKJV “svaku visoku stvar”
NRSV “i svaku ponosnu prepreku”
TEV “svaku ponosnu prepreku”
NJB “svaku pretpostavljenu zamisao”

Ovo je riječ za “visinu” upotrijebljena u smislu uzvišenoga, ljudskoga razmišljanja. To odražava prenaplašavanje krivih učitelja glade:

1. znanja i ljudskoga mišljenja (usp. 1. Kor 1:18-25; Kol 2:8)
2. legalizma (usp. Kol 2:16-23).

▣ “zarobljavamo svaku misao k poslušnosti Kristu” GLAGOL je složenica od “koplje /harpun” i “zarobiti u bitci”. Ovi krivi učitelji zarobljavali su misao i umove korinćanskih vjernika. Pavao bi nam “obnovio naše umove” (usp. Rim 12:2; Ef 4:23); zaštitio naše misli (usp. Fil 4:7). Spasenje je besplatno, ali kršćanski život okarakteriziran je poslušnošću, služenjem, štovanjem, i ustrajnošću. Ovo su zavjetne odgovornosti. Postoji neprekidan duhovni sukob!

Pavao koristi riječ “misao” (*noēma*) često u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 2:11; 3:14; 4:4; 11:3), ali samo jednom, i to u Filipljanima 4:7. Korinćansko prenaplašavanje znanja mogao bi biti razlogom za njegovu trenutačnu uporabu toga pojma. *The Analytical Greek Lexicon Revised*, Harold K. Moulton, izd., popisuje nekoliko suzvuka (str. 280):

1. um, razumijevanje, intelekt – 2. Poslanica Korinćanima 3:14; 4:4
2. srce, duša, sklonosti, osjećaji, raspoloženje – 2. Poslanica Korinćanima 11:3
3. shvaćanje uma, misao, svrha, sredstvo – 2. Poslanica Korinćanima 2:11; 10:5.

10:6 Pavao upozorava krive učitelje i njihove sljedbenike da njihov dan polaganja računa dolazi. Oni su ga optuživali za bivanje slabim, ali jednostavno nisu razumjeli strpljenje s njima:

1. zbog Krista
2. zbog skupnoga zdravlja ove crkve.

Pavao upozorava ovu crkvu neka se bavi s problemima prije negoli on dođe ili će se u suprotnome on baviti s njima (usp. 1. Kor 5:3-5).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 10:7-11

⁷Gledajte na stvari kao što su one izvana. Ako je itko uvjeren u sebe da je Kristov, pustite mu neka to ponovno razmotri u sebi, da baš kao što je on Kristov, tako smo i mi. ⁸Jer ako se još malo hvalim s našom vlašću, što je Gospodin dao za vašu izgradnju a ne za vaše uništenje, ja se neću sramiti, ⁹jer ne želim da izgleda kao da sam vas užasn timer svojim pismima. ¹⁰Jer oni kažu: “Njegova su pisma teška i snažna, ali njegova osobna prisutnost je neupečatljiva a njegov govor je prijiziran.” ¹¹Neka svaka osoba promotri ovo, jer ono što smo mi u riječi prema pismima kad smo odsutni, takve osobe *mi jesmo* također na djelu kad smo prisutni.

10:7 “Gledajte” U grčkome bi isprepleteni oblik mogao biti IMPERATIV (usp. NRSV, NJB) ili INDIKATIV (usp. NASB, TEV, NIV). NKJV i ASV prevode to kao pitanje.

Crkva u Korintu analizirala je i kritizirala na tjelesnome /svjetovnome /fizičkome stupnju umjesto na žarištu Evandjelja.

▣ “Ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Postojali su neki u crkvi u Korintu koji su obmanjivali sami sebe (usp. 1. Kor 14:37) što se tiče njihova duhovnog stanja i položaja (tj. “je uvjeren”, PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA).

▣ “sebe” Pavao koristi ovaj pojam, *eautou*, dva puta u ovome stihu. Ovi krivi učitelji obmanuli su sami sebe. To je najteže duhovno stanje što se mora prosuđivati ili utjecati na njega.

▣ “da baš kao što je on Kristov, tako smo i mi” Krivi učitelji tvrdili su svoj vlastiti duhovni autoritet i položaj, ali nijekali su Pavlov.

10:8 “ako” Ovo je TREĆI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, što podrazumijeva moguće djelovanje (usp. 2. Kor 11:1 - 12:13).

▣ **“hvalim”** Ovaj pojam (tj. *kauchaomai* i njegovi drugi oblici) često se koristi u Pavlovim korintskim pismima:

1. *kauchaomai* (slava, hvastanje, usp. 1. Kor 1:29.31; 3:21; 4:7; 13:3; 2. Kor 5:12; 7:14; 9:2; 10:8.13.15.16.17; 11:12.16.18.30; 12:1.5.6.9)
2. *kauchēma* (usp. 1. Kor 5:6; 9:15.16; 2. Kor 1:14; 5:12; 9:3)
3. *kauchēsis* (usp. 1. Kor 15:31; 2. Kor 1:12; 7:4.14; 8:24; 11:10.17).

Vidjeti puniju bilješku o uporabi te riječi u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

▣ **“s našom vlašću, što je Gospodin”** Ovo upućuje na Pavlovo iskustvo na cesti za Damask (usp. Djela 9:15.16; Rim 1:5; Gal 2:9).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Vlast \(*exousia*\).](#)

POSEBNA TEMA: VLAST (*exousia*)

I. LUKA – Zanimljivo je promatrati Lukinu uporabu pojma *exousia* (vlast, sila /snaga, ili zakonsko pravo).

1. U Evanđelju po Luki 4:6 Sotona tvrdi kako je kadar dati Isusu vlast.
2. U Evanđelju po Luki 4:32.36 židovski je narod bio začuđen kako Isus uči, koristeći Osobnu vlast.
3. U Evanđelju po Luki 9:1 On je dao Svoju silu i vlast Svojim apostolima.
4. U Evanđelju po Luki 10:19 On je dao Svoju vlast sedamdesetorici misionara.
5. U Evanđelju po Luki 20:2.8 postavlja se pitanje o Isusovoj vlasti.
6. U Evanđelju po Luki 22:53 Zli je dozvolio vlast da se osudi i ubije Isusa. Iako nije u Luki, Matejev uvod u Veliko poslanje (Mt 28:18), “dana Mi je sva vlast na Nebu i na Zemlji”, veličanstvena je izjava o Isusovoj vlasti.

ISUS je tvrdio kako On ima vlast zbog:

1. toga jer je Bog izgovorio riječi Njemu kod Njegova:
 - a. krštenja (Lk 3:21-22)
 - b. preobraženja (Lk 9:35)
2. SZ je ispunjeno proročanstvo o:
 - a. plemenu Jude (usp. Post 49:10)
 - b. obitelji Jišaja (usp. 2. Sam 7)
 - c. rođenju u Betlehemu (usp. Mih 5:2)
 - d. rođenju tijekom Četvrtoga carstva (Rim) Knjige proroka Daniela 2
 - e. pomaganju siromašnima, slijepima, potrebitima (Iz)
3. Njegov egzorcizam otkriva Njegovu silu i vlast nad Sotonom i njegovim kraljevstvom
4. Njegovo uskrsnuće od mrtvih pokazalo je Njegovu silu nad fizičkim životom i smrću
5. sva Njegova čudesa otkrivaju Njegovu silu i vlast nad vremenskom, prostornom, i fizičkom:
 - a. prirodom
 - b. hranjenjem
 - c. iscjeljivanjem
 - d. čitanjem misli
 - e. lovljenjem riba.

II. PAVLOVA uporaba “vlasti” odnosi se na žene kršćanke.

O poteškoći vlasti također se raspravlja u 1. Poslanici Korinćanima 11 u vezi s pokrivanjem glave žena. Sljedeće je iz njihovih bilježaka iz navedenoga teksta:

1. Poslanica Korinćanima 11:10: “Stoga žene moraju imati znak vlasti na svojoj glavi”. Uporaba vlasti u 1. Korinćanima može se razumjeti na nekoliko načina. Ključna poteškoća (u ovome okviru) jeste što ta “vlast” (*exousia*) predstavlja.

Prvo, mora biti zabilježeno kako se *exousia* često odnosi na *dunamis* (sila /snaga). Otto Betz ima zanimljiv članak o *exousia* u *New International Dictionary of New Testament Theology*, tom 2, str. 606-611. Evo pet primjera:

“Za NZ zanimljiva je osobina da su *exousia* i *dunamis* vezani na Kristovo djelo, posljedicu novoga poretka ustroja kozmičkih sila i osnaživanje vjernika” (str. 609).

“*Exousia* vjernika. Vlast kršćanskoga vjernika nađena je u vladavini Krista i razoružanju svih sila. To podrazumijeva i slobodu i služenje” (str. 611).

“On je slobodan učiniti bilo što (1. Kor 6:12; 10:23 *exestin*); ova tvrdnja, što je prvotno bila izvedena od sektaških entuzijasta u Korintu, bila je preuzeta od Pavla koji ju je priznao ispravnom” (str. 611).

“U praksi, međutim, ova teorijska neograničena sloboda upravljana je razmatranjem o tome što je korisno drugim pojedinačnim kršćanima i kongregacijama kao cjelini obzirom na činjenicu da potpuno iskupljenje tek mora doći (1. Kor 6:12; 10:23)” (str. 611).

“Sve je zakonski [*exestin*] za mene’, ali nije sve korisno. ‘Sve je zakonski [*exestin*]’, ali nije sve na izgradnju. Neka nitko ne traži svoje vlastito dobro, nego dobro svoga bližnjega” (1. Kor 10:23 i dalje). Navod unutar ovih navoda vjerojatno su slogani slobodoumnika u Korintu. Pavao im se suprotstavlja priznajući im njihovu istinu, ali pokazuje da to nije čitava istina” (str. 611).

Pavao koristi ova dva pojma često u svojim pismima crkvi u Korintu:

1. *exousia*, 1. Poslanica Korinćanima 7:37; 9:4.5.6.12 (dva puta).18; 11:10; 2. Korinćanima 13:10
2. *dunamis*, 1. Poslanica Korinćanima 1:18; 2:4.5; 4:19.20; 5:4; 15:24.43; 2. Korinćanima 4:7; 6:7; 8:3 (dva puta); 12:9; 13:4 (dva puta).

Prava i sila bile su glavne poteškoće i za legaliste i za slobodoumnike. Pavao pokušava hodati po tankoj crti između jednoga i drugog ekstrema. U ovome okviru žene kršćanske bile su ohrabrivane neka prihvate Bogom-dani red stvaranja (tj. Krist – muškarac - žena) u svrhu širenja Kraljevstva. Pavao tvrdi izvornu uzajamnost (usp. Post 1:26-27; 2:18) u stihovima u 1. Korinćanima 11:11-12. Teološki je opasno:

1. izdvojiti jedan stih u ovome okviru
2. primijeniti krutu sustavnu denominacijsku mrežu o pitanju odnosa muškaraca i žena /muževa i supruga prvoga stoljeća na svaku kulturu u svakome stoljeću
3. promašiti Pavlovu ravnotežu između kršćaninove slobode i kršćaninove skupne zavjetne odgovornosti.

Gdje je žena kršćanka dobila slobodu sudjelovanja kao vođa u okupljenome (tj. kuća-crkva) štovanju? Jamačno ne od sinagoge. Je li to bilo kulturološko stremljenje rimskoga društva prvoga stoljeća? To je zasigurno moguće i po mome mišljenju pomaže objasniti mnoge vidove ovoga poglavlja. Međutim, također je moguće da je sila Evanđelja, obnove prvotne “slike Božje” izgubljene u Padu, izvor. Postoji šokantna nova ravnopravnost u svim područjima ljudskoga života i društva. Ali ova ravnopravnost može se okrenuti u dozvolu za osobnu izopačenost. Na ovo neprimjereno proširenje jeste ono na što Pavao upućuje.

F. F. Bruce, *Answers to Questions*, stvarno mi je pomogao u promišljanju kroz mnoga sporna pitanja povezana s crkvenim predajama suvremenoga zapadnjačkog kršćanstva. Kao egzeget uvijek sam mislio da je ženino pokrivanje značilo pokazivanje Božje darovitosti (ili su-ravnopravnost iz 1:26.27), a ne vlast njenoga supruga. Međutim, ne mogu naći ovo tumačenje među biblijskim izvorima koje koristim, stoga, bio sam protivan staviti to u svoje komentare ili propovijedati /učiti to. Još se uvijek sjećam uzbuđenja i slobode što sam osjetio kad je F. F. Bruce učio isto (vidjeti *Answers to Questions*, str. 95). Mislim da su svi vjernici pozvani, punovremenski, daroviti Kristovi službenici (usp. Ef 4:11-12)!

▣ (10:8) “za vašu izgradnju a ne za vaše uništenje” Pavao ponavlja ovaj izričaj u 2. Poslanici Korinćanima 13:10. Ovo je slično pozivu Izaije (usp. Iz 6) i Jeremije (usp. Jer 1), osim što su oni bili pozvani napraviti oboje! Pavao koristi isti GLAGOL (tj. *kathairesis*), što je upotrijebio u 2. Korinćanima 10:4 (dva puta) za uništavanje uporišta ljudskoga rasuđivanja. Pavao je pozvan neka uništi neke stvari i zamisli, ali ne samu crkvu. Pozvan je neka brani i zaštiti crkvu (usp. 2. Kor 10:9).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Izgrađivati.](#)

POSEBNA TEMA: IZGRADIVATI

Ovaj pojam *oikodomeō* i njegove druge oblike Pavao koristi često. Doslovno to znači “graditi kuću” (usp. Mt 7:24), ali došlo je do njegove metaforičke uporabe za:

1. Kristovo Tijelo, Crkvu, 1. Poslanica Korinćanima 3:9; Efežanima 2:21; 4:16
2. izgraditi:
 - a. slabu braću, Poslanica Rimljanima 15:1
 - b. bližnje, Poslanica Rimljanima 15:2
 - c. jedan drugog, Poslanica Efežanima 4:29; 1. Solunjanima 5:11
 - d. svete za službu, Poslanica Efežanima 4:11
3. mi izgrađujemo i poučavamo:
 - a. ljubavlju, 1. Poslanica Korinćanima 8:1; Efežanima 4:16
 - b. ograničavanjem osobnih sloboda, 1. Poslanica Korinćanima 10:23-24
 - c. izbjegavanjem nagađanja, 1. Timoteju poslanica 1:4
 - d. ograničavanjem govornika u službama štovanja (pjevači, učitelji, proroci, govornici u jezicima, i tumači), 1. Poslanica Korinćanima 14:3-4.12
4. o svemu se mora poučavati:
 - a. Pavlov autoritet, 2. Poslanica Korinćanima 10:8; 12:19; 13:10
 - b. sažete izjave u Poslanici Rimljanima 14:19 i 1. Korinćanima 14:26.

▣ **(10:8) “ja se neću sramiti”** Pavao će braniti sebe jer su mu krivi učitelji napravili taj problem. On brani sebe kako bi obranio:

1. autoritet što mu je bio dan
2. Evanđelje koje je propovijedao.

Ovo može odražavati SZ-na Božja obećanja (usp. Rim 9:33 i 10:11, navođenje Iz 28:16), gdje oni koji se pouzdaju u Boga neće biti posramljeni niti razočarani. Pavao je znao u Koga se on pouzdaje!

Čak ako se Pavao i hvalio previše (usp. NRSV, TEV) u svome pozivu i imenovanju, to je ipak bila istina i Bog će ga braniti! Oni koji odbacuju Pavlov autoritet su osuđeni (usp. 1. Kor 14:37-38).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2: Sramota \(nekoliko hebrejskih i grčkih riječi\) u teološkome smislu.](#)

10:9 Pavlova pisma morala su promicati njihovo pokajanje, a ne donijeti osudu (usp. 2. Kor 7:5-13a). Ali za krive učitelje to je bila neka drukčija priča (usp. 2. Kor 10:8.11; 13:10).

10:10 “Jer oni kažu” “Oni kažu” slijedi MSS B, latinsku Vulgatu, i Pešitu (Sirijski prijevod petoga stoljeća). Većina drugih grčkih manuskripta ima “on”, što može upućivati na kolovođu krivih učitelja (usp. 2. Kor 10:7.11; 11:4).

▣ **“njegova osobna prisutnost je neupečatljiva”** Predaja drugoga stoljeća o Pavlovu fizičkome opisu dolazi iz Soluna u dijelu knjige naslovljene *Paul and Thecla*. Ona kaže da je on bio nizak, ćelav, krivonog, imao je čupave obrve i izbuljene oči. Pavao nije bio fizički privlačan muškarac (usp. Gal 4:14). Neke od ovih fizičkih osobina mogu biti povezane s njegovim trnom u tijelu (usp. 2. Kor 12:7), za što ja mislim kako je to bio problem s očima, vjerojatno povezan s njegovim zasljepljenjem na “cesti za Damask”.

Moguće je da ovaj izričaja, kao i naredni, upućuje na Pavlove vještine javnoga govorenja, što je bio glavni predmet prijepora (usp. 1. Kor 1:17). Ovaj izričaj često je bio korišten o “prisutnosti na pozornici” (usp. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, str. 35).

▣ **“a njegov govor je prijeziran”** Ovo je PERFEKT PASIVNOGA PARTICIPA. To je snažan grčki pojam (usp. 1. Kor 1:28; 6:4; 16:11; Rim 14:3.10). Pavao nije bio uglađen javni govornik (tj. grčki retorički stil, usp. 1. Kor 1:17; 2. Kor 11:6). Apolon je bio rječit, retorički obučavan propovjednik iz Aleksandrije. Međutim, Pavao tvrdi da premda nevjest u retoričkome načinu (usp. 2. Kor 11:6), njegova su poruka i autoritet bili od Krista.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanicu Korinćanima: Uvod, B.: Sofisti.](#)

10:11 Krivi učitelj(i) optužili su Pavla o imanju snažnih pisama, ali slaboga osobnog izlaganja. Pavao tvrdi da će snaga u njegovim pismima što oni potvrđuju biti istovrijedna snazi njegova osobnog izlaganja ako bude morao doći osobno i sam postaviti stvari ispravnima!

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 10:12-18

¹²Jer mi nismo odvažni izjednačiti se ili usporediti se s nekim od onih koji preporučuju sami sebe; ali kad oni mjere sami sebe po samima sebi i uspoređuju sami sebe sa samima sobom, oni su bez razumijevanja. ¹³Ali mi se nećemo hvaliti van naše mjere, nego unutar mjere područja što nam je odredio Bog kao mjeru, da dosegnemo čak i vas. ¹⁴Jer mi se ne širimo van granica, kao da nismo dosegli vas, jer mi smo bili prvi koji smo došli do vas s evanđeljem Kristovim; ¹⁵ne hvaleći se van naše mjere, to jest, u radu drugih ljudi, nego s nadom da kao što vaša vjera raste, mi ćemo biti, unutar našega područja, prošireni čak i više od vašega, ¹⁶tako da propovijedamo evanđelje područjima izvan vašega, a ne hvaliti se u onome što je bilo ostvareno u području drugih. ¹⁷Nego ON TKO SE HVALI NEKA SE HVALI U GOSPODINU. ¹⁸Jer nije onaj tko preporučuje sam sebe da je dokazan, nego onaj kojeg Gospodin preporučuje.

10:12 “ali kad oni mjere sami sebe po samima sebi i uspoređuju sami sebe sa samima sobom” Pavao je smjerao na ljudske pohvale u 2. Poslanici Korinćanima 3:1 (usp. 2. Kor 10:18); sad on širi to na ljudske usporedbe. Očito je kako su krivi učitelji uspoređivali sebe s Pavlom na takav način da naglase svoj položaj i podcijene njegov.

Pavao je znao iz svoga proučavanja SZ-a (usp. 1. Sam 16:7; Izr 21:2) kako je to bilo jalovo. On je vjerojatno isto tako bio upoznat s Isusovim učenjem o ljudima koji opravdavaju sami sebe (usp. Lk 10:29; 16:15; 18:9,14).

Postoji bilješka o sarkazmu o ovome stihu kao što je i u 2. Korinćanima 10:1. Pavao je često koristio ovaj književni oblik u 1. Korinćanima.

Postoji očevidna igra riječi između dva AORIST AKTIVNA INFINITIVA:

1. *egkrinai* (*en* i *krinō*), osuditi kao da pripada istoj skupini
2. *sugkrinai* (*sun* i *krinō*), osuditi uspoređivanjem.

U *Codex Bezae* (peto stoljeće uncijala MS) postoji izostavljeni izričaj na kraju 2. Korinćanima 10:12 i na početku 2. Korinćanima 10:13. Čini se kako su se pisareve oči pomaknule od *ou* u 2. Korinćanima 10:12 na *ouk* u 2. Korinćanima 10:13 i izostavile intervenirajuće riječi (“ne razumiju. Ali mi nećemo”). [Vidjeti u Dodatku: Tekstualni kriticism.](#) UBS⁴ daje uključivanju izričaja ocjenu “B” (gotovo izvjesno).

▣ **“oni su bez razumijevanja”** Ovo je baš bila šokantna izjava:

1. grčkim filozofima to će biti podcjenjivanje njihove tvrdnje o superiornome duhovnom znanju
2. hebrejskim misliteljima to će biti smjerenje na životinje.

10:13 Pavao smjera na svoj Božanski poziv i nalog (tj. njegovo iskustvo na “cesti za Damask”, usp. Djela 9; 22:3-16; 26:9-18) da bude apostol pogana. On nije uspoređivao ili se pohvalio, nego izjavio Božji poziv.

Božji poziv njemu kao posebnome predstavniku poganima čak je uključivao i crkvu u Korintu (usp. 2. Kor 10:14-15).

▣ **“područja što nam je odredio Bog”** NASB *Study Bible* (str. 1701) ima dobar osvrt o ovome izričaju:

“**10:13 područja što nam je odredio Bog.** Sliku što je Pavao imao na umu mogla je biti iz atletskoga natjecanja u kojem su označene trake za različite trkače. U tome slučaju na ‘područje’ bi trebala biti položena ‘traka /staza’ (također u 2. Kor 10:15-16). Oni se nameću Korintu, lažni apostoli upali su u Pavlovu stazu, što je bila staza koju je Bog označio i koja ga je dovela Korinćanima kao njihovoga pravog apostola. On nije imao nakanu osvajanja područja označenoga za druge i tvrditi da je njihov rad njegov, kao što su činili ovi krivi učitelji. Druga shvaćanja grčke riječi u pitanju upućuju na označeno područje autoriteta.”

10:14 “Jer mi se ne širimo van granica” Ovo je još jedna *huper* složenica, *huperekteinō*.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba huper složenica.](#)

▣ **“mi smo bili prvi koji smo došli do vas s evanđeljem Kristovim”** Pavao je bio utemeljitelj korinške crkve, ipak krivi su učitelji pokušavali uzeti zaslugu sebi (usp. 2. Kor 10:18b).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:3: Kerygma.](#)

10:15 “ne hvaleći se van naše mjere ... u radu drugih ljudi” Krivi učitelji uzimali su zaslugu za korinšku crkvu, koju je osnovao Pavao.

10:16 “tako da propovijedamo evanđelje područjima izvan vašega” Ovo izgleda upućuje na Pavlovu želju da ide u Rim i /ili Španjolsku (usp. Djela 19:21; Rim 15:22 i dalje). On je želio učvrstiti crkve da mu pomažu i s priložima za Jeruzalem i omogućće mu putovanje na zapadni Mediteran te da osnuje još crkava.

Za “van”, ovo je još jedna *huper* složenica, (*huperekeinē*).

10:17 “ON TKO SE HVALI NEKA SE HVALI U GOSPODINU” Ovo je navod iz Septuaginte iz Knjige proroka Jeremije 9:23-24. Naveden je i u 1. Poslanici Korinćanima 1:31. Svako ljudsko hvastanje je ludost.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

10:18 Stvarno pitanje je koja frakcija, učitelj, ili teologija priznaje Isusa (usp. 1. Kor 4:1-5).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite očiti prijelom između poglavlja 9 i 10.
2. Koje su bile neke od optužbi krivih učitelja protiv Pavla?
3. Zašto Pavao koristi vojne pojmove za opis njegove borbe protiv krivih učitelja?
4. Jesu li ovi krivi učitelji bili iskreni kršćani koji su naprosto bili u krivu o minornim teološkim točkama ili su oni bili vođe koji su pokušavali odvratiti ljude od istine Evanđelja?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 11

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pavao i lažni apostoli	briga za njihovu vjernost	Pavlov odgovor oponentima	Pavao i lažni apostoli	Pavao je potaknut na izricanje svojih vlastitih pohvala (11:1 - 12:18)
11:1-6	11:1-4 Pavao i lažni apostoli 11:5-15	11:1-6	11:1-4 11:5-6	11:1-6
11:7-11		11:7-11	11:7-11	11:7-15
11:12-15		11:12-15	11:12-15	
Pavlova patnja kao apostola	protuvoljno hvastanje		Pavlova patnja kao apostola	
11:16-29	11:16-21 trpljenje za Krista 11:22-33	11:16-21a 11:21b-29	11:16-21a 11:21b-29	11:16-21a 11:21b-29
11:30-33		11:30-33	11:30-33	11:30-33

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Druga Poslanica Korinćanima 10 – 13 oblikuje književnu jedinicu. U ovome odjeljku ona je vrlo različita od prethodnih poglavlja u 2. Korinćanima, Pavao se brani protiv napada krivih učitelja. Oni su Pavla učinili predmetom ismijavanja u njihovoj nakani obevrjeđivanja njegova Evanđelja.
- B. Pavao odgovara na optužbe kritika njega u poglavlju 2. Poslanice Korinćanima 11:4.8.12-15.18-20.
- C. Pavao koristi ironiju i sarkazam zbog poticanja sjećanja korinćanskih kršćana glede njegove službe (usp. 2. Kor 11:5.7.19.20.21).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:1-6

¹Ja želim da se vi nosite sa mnom u maloj glupavosti; ali uistinu vi me podnosite. ²Jer ja sam ljubomoran na vas s pobožnom ljubomorom; jer ja vas zaručih s jednim mužem, tako da vas mogu Kristu predstaviti kao čistu djevicu. ³Ali bojim se da će, kao što je zmija prevarila Evu svojim lukavstvom, vaši umovi odlutati od iskrenosti i čistoće predanosti Kristu. ⁴Jer ako netko dođe i propovijeda drugoga Isusa kojeg mi nismo propovijedali, ili primite drukčijega duha kojeg niste primili, ili drukčije evanđelje koje niste prihvatili, vi nosite ovu ljepotu. ⁵Jer ja sebe ne smatram ni najmanje nižim od najistaknutijih apostola. ⁶Ali čak ako sam nevjest u govoru, ipak nisam takav u znanju; zapravo, na svaki način, mi smo vam to učinili očitim u svim stvarima.

11:1 “Ja želim da se vi nosite sa mnom” Ovo je IMPERFEKT SREDNJEGA INDIKATIVA. Ovo SREDNJE STANJE poklapa se s naglašenim osobnim uvodom u poglavlje 10. IMPERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME može značiti:

1. ponovljeno djelovanje u prošlo vrijeme
2. početak nekoga djelovanja.

Broj dva odgovara ovome okviru najbolje. Vidjeti puniju bilješku o “nosite” u 2. Poslanici Korinćanima 11:4.

▣ **“u maloj glupavosti”** Pavao je prije izjavio da je tjelesna usporedba budalaština, ali krivi učitelji koristili su ga kao predmet ismijavanja. Prema tome, on koristi retorički način sofista (tj. hvastanje) protiv njih (tj. sarkastična parodija). On se je branio pred ovom crkvom za njihovo vlastito dobro. Osjećao se glupavim što je morao činiti to kao što stihovi 17 i 21 potvrđuju.

▣ **“uistinu vi me podnosite”** Ovo je ili PREZENT SREDNJEGA INDIKATIVA (NASB, NKJV, NJB) ili PREZENT SREDNJEGA IMPERATIVA (NRSV, TEV). Postoje tri razloga izrečena u 2. Poslanici Korinćanima 11:2.4.5 zašto bi trebali slušati. Svaki od ovih razloga uveden je engleskom riječju “jer” (*gar*).

11:2 “ja vas zaručih s jednim mužem, tako da vas mogu Kristu” Pavao, kao utemeljitelj ove crkve, djeluje kao roditelj da ih zaruči s Kristom (usp. Ef 5:22-33; Otk 19:9; 21:2.9; 22:17). Zamisao SZ-a o Bogu kao mužu nađena je u Knjizi proroka Izaije 54:5; 62:5; i Hošee 1 - 3; 11:1-4.

▣ **“mogu ...predstaviti kao čistu djevicu”** Ovo je SZ-na terminologija za bračni obred. Pavao ponavlja ovu istu temu u Poslanici Efežanima 5:25-27. Pavao suptilno kori korinćanske kršćane čak i za slušanje putujućih krivih učitelja. U određenome smislu oni koji su ih podržavali postali su duhovno nevjerni (tj. SZ-ni duhovni preljub).

11:3 “kao što je zmija prevarila Evu svojim lukavstvom” Ovo upućuje na izvješće o kušnji nađeno u Knjizi Postanka 3 (usp. 1. Tim 2:14). Zapamtite zmija je vodila Evu od YHWH malim koracima do neovisnosti što se pouzdaje u sebe!

Pojam prevarila (*exapataō*) koristio je jedino Pavao u NZ-u (usp. Rim 7:11; 16:18; 1. Kor 3:18; 2. Kor 11:3; 2. Sol 2:3; 1. Tim 2:14). Nepojačani oblik, *apataō*, korišten je u Septuaginti u Knjizi Postanka 3:13 o Evi. Pavao ga koristi u Poslanici Efežanima 5:6 i 1. Timoteju poslanici 2:14 (dva puta). Prijevera dolazi i izvana i iznutra. Vjernici moraju neprekidno biti na straži.

Pojam lukavstvo (*panourgia*) složenica je od “svi” (*pan*) i “rad /djelo” (*ergon*). Pavao ga koristi dva puta prije u svojim korinćanskim pismima (usp. 1. Kor 3:19; 2. Kor 4:2). Pavao je razumio duhovno vojevanje s kojima su se vjernici morali suočiti (usp. Ef 4:14). On jasno iznosi ishode zla na čovječanstvo u Poslanici Rimljanima 1 - 3 i na vjernike u Rimljanima 7; Efežanima 6:10-19. Pavlova teologija započinje s pobunom anđela i ljudi.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Zmija \(iz Knjige Postanka 3\); i Posebnu temu dolje: Spletke \(kod Pavla\).](#)

POSEBNA TEMA: SPLETKE (kod Pavla)

Ovo je grčka riječ *noēma*. Pavao je koristi pet puta u 2. Poslanici Korinćanima i samo jednom u Filipljanima 4:7. To je oblik korijena *nous*, što znači “um” ili “misli”. Pavao razvija ovo na dva načina:

A. zlo ili uništavajuće razmišljanje:

1. Sotonove spletke, 2. Poslanica Korinćanima 2:11
2. umovi otvrdnuti i prekriveni u nevjeru, 2. Poslanica Korinćanima 3:14
3. umovi zaslijepljeni od Sotone (bog ovoga svijeta), 2. Poslanica Korinćanima 4:4
4. umovi obmanuti od Sotone (kao Eva) i zavedeni, 2. Poslanica Korinćanima 11:3

B. pobožno razmišljanje:

1. zarobiti svaku misao na poslušnost Kristu, 2. Poslanica Korinćanima 10:5
2. mir Božji koji nadilazi sav razum (tj. *nous*) čuvat će vaša srca i vaše umove (tj. *noemata*).

Vještine ljudskoga razmišljanja i jezika dio su slike Boga ([vidjeti Posebnu temu u 2. Kor 2:11: Ljudski govor](#)).

Ovi predivni darovi mogu biti korišteni za dobro ili zlo. Vjernici moraju čuvati svoje misli i riječi. Naš um može biti prevaren, zaslijepljen, i manipuliran od Sotone ([vidjeti Posebne teme u 2. Kor 2:11: Sotona \[iz Poslanice Galaćanima 1:13\]](#), i [Duhovno ratovanje \[iz Poslanice Efežanima 6:10-24\]](#)). Oni mogu biti i predivno osnaženi od Boga za Njegovu slavu i za Njegovo kraljevstvo. Mi smo upravitelji naših misli, nauma, i pobuda!

▣ **(11:3) “vaši umovi odlutati”** GLAGOL *phtheirō* je AORIST PASIVNOGA KONJUNKTIVA. U daljnjem smjeranju na Knjigu Postanka 3 Pavao je koristio ovaj pojam nekoliko puta za “propast” ili “plijen” u moralnome smislu (usp. 2. Kor 7:2; 11:3; 1. Kor 3:17; 15:33; Ef 4:22). Vjernici mogu biti prevareni, manipulirani, i poraženi od zla!

▣ **“od iskrenosti”** Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

▣ **“i čistoće”** Postoji varijanta grčkoga rukopisa što dodaje “i čistoće”. Nađena je u MSS P⁴⁶, ^{8*}, B, i G (usp. NASB, NRSV, TEV, NIV). Izostaje u MSS ^{8c}, D^c, H, K, i P (usp. NKJV, NJB, REB). MS D^{*} ima dulje čitanje također, ali pojmovi su u obrnutome redoslijedu. Tekstualni znanstvenici su podijeljeni o tome što je izvornik. Uključivanje “čistoće” stavlja se u 2. Poslanicu Korinćanima 11:2 a riječ je uključena u neke vrlo dobre i zemljopisno različite drevne rukopise.

▣

NASB

“predanosti Kristu”

NKJV

“što je u Kristu”

NRSV, TEV, NJB, NIV

“predanosti Kristu”

Pešita

“iskrenosti što je u Kristu”

REB

“bezazlena predanost Kristu”

ABLATIVNI PRIJEDLOG, *apo*, uvodi tri OBJEKTA:

1. od iskrenosti
2. od čistoće
3. od “Kristu”.

Što je naznačeno u 2. Poslanici Korinćanima 11:3? Nekoliko engleskih prijevoda navode “predanosti”, ali to može upućivati na “u Kristu”, što je Pavlov omiljeni izričaj o osobnoj vjeri u Krista.

11:4 “Jer ako netko dode” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegovu književnu svrhu. “Netko” izgleda upućuje na glavnoga krivog učitelja na kojeg se smjera u 2. Poslanici Korinćanima 10:7.10.

▣ **“drugoga Isusa kojeg mi nismo propovijedali”** Ovi krivi učitelji nisu se razilazili oko neke periferne, sporedne stvari, nego oko Osobe i djela Isusa Krista (usp. 1. Kor 3:11). Kad se čitav dokaz stavi zajedno očito je da su ti krivi učitelji bili i judaizanti kao u Poslanici Galaćanima i helenisti (tj. *sofisti*). Ovi namjesnici iz Jeruzalema stavili su naglasak na obrezivanje, vjerojatno zbog zaključaka Sabora u Jeruzalemu u Djelima apostolskim 15, ali oni su nastavljali svoj židovski legalizam nekako kombiniran s ili usavršen helenističkim (tj. *sofističim*) razmišljanjem.

Moguće je da Pavao koristi optužbe krivih učitelja protiv njih. Oni su ga moguće optuživali za “propovijedanje drugoga evanđelja”. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima: Uvod, B: Sofisti.](#)

Oni od nas koji vjeruju da je Biblija nadahnuti Božja riječ moraju odgovoriti na nekoliko pitanja:

1. čitamo li NZ kroz oči SZ-a ili NZ ima nadmoćnost kod tumačenja?
2. jesu li riječi Pavla (ili ikojega NZ-nog autora) nadahnute kao riječi Isusa?
3. dopušta li prisutnost “neke” različitosti među NZ-nim autorima suvremenim tumačima neki “manevarski prostor” o nekim pitanjima? Dopuštamo li ovu istu stvar među rano-crkvenim tumačima (tj. grčki i latinski crkveni oci; kasnije crkveni vođe [Augustin, Akvinski, Luther, Calvin, itd.])? Ili rečeno na drugi način, kako netko može razumjeti (odrediti, ograničiti) pravovjerje?

▣ **“ili primite drukčijega duha kojeg niste primili”** Neki vide ovo kao upućivanje na Svetoga Duha (usp. Gal 4:6; TEV), ali čini se boljim povezati ovo ili s:

1. “duhom straha i ropstva” (usp. Rim 8:15; 2. Tim 1:7) ili
2. “duhom mira i radosti” (usp. Rim 14:17).

Za puniju bilješku o “duha” vidjeti 1. Poslanicu Korinćanima 2:11.

Pojam “drukčijega” je *heteros*, što znači drugi od različite vrste. Pavao suprotstavlja poruke krivih učitelja i svoje poruke (usp. Gal 1:6). Postoji velika sličnost između problema spomenutih u Poslanici Galaćanima 1:6-9 i ovdje.

▣ **“primili ... prihvatili”** Grčki GLAGOLI *lambanō* i *dechomai* su istoznačni. Osnovno značenje jednoga i drugoga je zahvatili nešto. Dvije bilješke u *Greek-English Lexicon*, tom 1, Louw i Nida, korisne su:

1. “primiti ili prihvatiti predmet ili korist za što inicijativa ostaje s davateljem, ali žarište pozornosti u prijenosu je nad primateljem” (str. 572)
2. fusnota 31: “Postoji neka lagana razlika u značenju između *dechomai* i *lambanō* s kasnijom primjenom aktivnijega sudjelovanja na onome koji prima dar, ali to ne može biti određeno za postojeće okvire” (str. 572).

Za mene kao evanđeoskoga kršćanina, ovi su pojmovi ključni u primjerenome odazivu na Evanđelje (usp. Iv 1:12). Na Božja obećanja, Kristova djela, i vabljenje Duha mora se odazivati i početno i neprestano. Ovo oblikuje temeljnu zavjetnu zamisao (tj. Bog poduzima prvi korak, ali ljudi se moraju odazvati).

Lambanō je ponavljan u ovome okviru (usp. 2. Kor 11:4.8.20.24; 12:16).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 6:1: Primiti \(iz 1. Poslanice Solunjanima 2:13\).](#)

▣

NASB	“vi nosite ovu ljepotu”
NKJV	“možete se dobro nositi s tim”
NRSV	“vi se predajete tome odmah dovoljno lako”
TEV	“vi rado dopuštate”
NJB	“i vi to podnosite previše rado”
REB	“vi se nosite s tim vrlo dobro”

Ovo je ili PREZENT SREDNJEGA IMPERATIVA ili PREZENT SREDNJEGA INDIKATIVA. To je oštar sarkazam usmjeren prema voljnosti korinćanskih kršćana da slušaju ove krive učitelje.

Pavao koristi ovaj pojam, *anechomai*, nekoliko puta u ovome poglavlju (usp. 2. Kor 11:1.4.10.20). U 2. Poslanici Korinćanima 11:1 upotrijebljen je u smislu “pretrpjeti” (usp. 1. Kor 4:12), ali u 2. Korinćanima 11:4.19.20 upotrijebljen je sarkastički u smislu “dopuštate”.

11:5 “Jer ja sebe ... smatram” U ovoj književnoj jedinici Pavao koristi ovaj GLAGOL, *logizomai*, često (usp. 2. Kor 10:2.7.11; 11:5; 12:6). To bi mogla krilatica ili često korišten pojam od strane sofističkih krivih učitelja.

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Razmotriti \(iz 2. Poslanice Korinćanima 3:5\).](#)

POSEBNA TEMA: RAZMOTRITI (iz 2. Poslanice Korinćanima 3:5)

Ovaj pojam, *logizomai*, Pavao je upotrijebio trideset i četiri puta ali manje od sedam puta negoli u ostatku NZ-a (usp. 2. Kor 3:5; 5:19; 10:2.7; 11:5; 12:6). Odražava Pavlovo logično predstavljanje istina i onda kao ohrabrenje za jasnije razmišljanje kroz ovaj problem.

Pojam je glavna teološka riječ zbog:

1. njegove uporabe u Septuaginti za poosobljenu istinu (usp. *New International Dictionary of NT Theology*, tom 3, str. 823)

2. njegove uporabe u Knjizi Postanka 15:6, što Pavao koristi za opravdanje SZ-ne pravednosti temeljeno na besplatnome Božjemu daru kroz vjeru (usp. Rim 4:3)
3. to može biti tehnički pojam što su koristili sofisti u svojim retoričkim predstavljajima (vidjeti Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*).

Suvremeni vjernici trebali bi također pažljivo razmotriti koje uvjerenje imaju o vjeri i zašto. Naše mentalne i govorne sposobnosti dio su slike Boga u čovječanstvu. Mi moramo štovati Boga s našim umovima (usp. LXX, Pnz 6:5; Mt 22:37). Trebamo biti kadri dati izvješće o nadi koja je u nama (usp. 1. Pt 3:15). Moramo razmišljati kroz naša vjerska uvjerenja za našu osobnu postojanost i za evangelizaciju. Pogledajte tri video zapisa o vjerodostojnosti Pisma i kršćanstva *online* na www.freebiblecommentary.org, na početnoj stranici u prvome odlomku.

▣ **(11:5) “ne ... ni najmanje nižim”** GLAGOL u ovome izričaju je PERFEKT AKTIVNOGA INFINITIVA. Ni u kojem vremenu, prošlosti ili sadašnjosti, Pavao o sebi nije mislio kao o nižim /manje vrijednim naspram ovih tobožnjih autoritativnih predstavnika iz Jeruzalema (usp. 2. Kor 12:11). O ovome se stajalištu raspravlja i u Poslanici Galaćanima 1:11-2:14, gdje Pavao također brani svoje apostolstvo.

NASB, NKJV

“od najistaknutijih apostola”

NRSV

“od ovih nad-apostola”

TEV

“od ovih vrlo posebnih takozvanih vaših apostola”

NJB, REB

“od nad-apostola”

Pešita

“od većine uglednih apostola”

Ovaj sarkastičan opis je složenica od dva grčka pojma, *huper* (tj. nad i iznad) i *lian* (tj. veće ili neizmjerljivo /previše). Ovaj je opisni izričaj rijedak i Pavao ga koristi samo ovdje i u 2. Poslanici Korinćanima 12:11. Stih 5 je okvirno i gramatički povezan s 2. Korinćanima 11:4, što očito upućuje na krive učitelje (usp. 2. Kor 11:13-15). Pavao koristi pojam “apostola” sarkastički u dva smisla:

1. Dvanaestorice
2. glasnika poslanih iz crkava (usp. 2. Kor 11:13).

Očito ovi su krivi učitelji imali neku vezu s Crkvom u Jeruzalemu (usp. 2. Kor 11:22) pokazuje zaključivanjem da su oni tvrdili židovsku pozadinu; 12:1 pokazuje da su tvrdili karizmatična iskustva).

▣ **“najistaknutijih”** (*hyperlian*) [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8: Pavlova uporaba *huper* složenica.](#)

11:6 “Ali čak ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Pavao im je odobrio kako grčka retorika nije bila njegova snaga. Njegova snaga bila je nadahnuti sadržaj njegovih poruka.

▣ **“sam nevješ u govoru”** Ovaj pojam upotrijebljen je u smislu “neobučeni /neuvježban” ili “amaterski” (usp. Djela 4:13, gdje se koristi o Petru i Ivanu ili 1. Kor 14, gdje je korišten o onima koji su neuki glede duhovnih darova). Izgleda kako se to odnosi na Pavlovo priznanje da nije bio vješ u retorici (usp. 2. Kor 10:10; 1. Kor 1:17).

Ovaj komentar, očito od krivih učitelja, pokazuje kako su oni poštovali retoričko govorenje. To podrazumijeva helenističku (tj. sofističku) pozadinu. Vidjeti Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:7-11

⁷Ili jesam li počinio grijeh u ponižavanju sebe tako da vi možete biti uzvišeni, jer sam propovijedao evanđelje Božje vama bez naplate? ⁸Ja sam okrao druge crkve uzimajući plaće *od njih* da služim vama; ⁹i kad bijah prisutan s vama i bijah u potrebi, ja nikome nisam bio teret; jer kad su braća došla iz Makedonije oni su u potpunosti zadovoljili moju potrebu, i u svemu ja sam se čuvao od bivanja teretom vama, i tako ću nastaviti činiti. ¹⁰Kao što je Kristova istina u meni, ovo moje hvastanje neće biti zaustavljeno u područjima Ahaje. ¹¹Zašto? Zato jer vas ne ljubim? Bog zna *da vas ljubim!*

11:7 “jesam li počinio grijeh u ponižavanju sebe tako da vi možete biti uzvišeni” Stih 7 je pitanje što očekuje “ne” odgovor. To je još jedan primjer Pavlova sarkazma povezan s neprestanim raspravama o njegovu neprihvatanju novčane naknade od korinške crkve (usp. 1. Kor 9:3-18).

Riječ “griješ” (*hamartia*) upotrijebljena je u nemoralnome smislu “jesam li učinio pogriješku” ili “krivo prosudio”. Zapamtite, okvir, okvir, okvir – određuje značenje riječi. Budite pozorni glede unaprijed postavljenih teoloških odredbi riječi učitanih u svakoj pojavi!

▣ **“evanđelje Božje”** Zabilježite da je Kristovo Evanđelje (usp. 2. Kor 2:12; 9:13; 10:14) i Božje Evanđelje!

11:8 “Ja sam okrao druge crkve” Grci i Rimljani bili su naviknuti plaćati svoje putujuće učitelje, ali Pavao je znao da bi ovo moglo biti izvorom kritika od strane krivih učitelja i on je odbio prihvatiti novčanu pomoć od ove crkve (ili ikoje druge crkve dok je radio među njima, usp. 1. Sol 2:5-9; 2. Sol 3:7-9). Pavao je primio pomoć i od Filipljana i od Solunjana nakon što je otišao (usp. Fil 4:15-18 i moguće 1. Sol 3:6). Očito to je povrijedilo osjećaje ove crkve (usp. 2. Kor 11:11; 12:13.14; 1. Kor 9:12.15.18).

▣ **“crkve”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Crkva \(*ekklesia*\).](#)

▣ **“da služim vama”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Služeće vodstvo.](#)

11:10 “Kao što je Kristova istina u meni” Ovo je idiomski način potvrđivanja vjerodostojnosti ili Pavlov osjećaj nadahnutosti (usp. Rim 9:1).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2: “Istina” u Pavlovim pisanjima.](#)

▣ **“ovo moje hvastanje neće biti zaustavljeno u područjima Ahaje”** Ovo je snažan grčki pojam upotrijebljen u Septuaginti za riječnu branu. Pavao je odbio uzeti novac od korinške crkve i očito je to činio poznatim javno i često. Za “hvastanje” vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 1:12.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:12-15

¹²Ali ono što činim ja ću nastaviti činiti, tako da mogu prekinuti prigodu od onih koji žele prigodu biti smatranima baš kao što smo mi u stvarima o kojima se oni hvale. ¹³Jer takvi ljudi su lažni apostoli, prijevorni radnici, prerušavajući se u apostole Krista. ¹⁴Nije čudo, jer se čak Sotona pretvara u anđela svjetla. ¹⁵Stoga nije iznenađujuće ako se njegove sluge također pretvaraju u sluge pravednosti, čiji će kraj biti prema njihovim djelima.

11:12 Pavao je poznavao svoje protivnike. On je pokušavao maknuti svaku mogućnost za njihove napade. Ograničio je svoju slobodu i prava kako bi zaštitio i širio Evanđelje (usp. Rim 14:1-15:13).

11:13 “Jer takvi ljudi su lažni apostoli” Ovi izvangradski religijski vođe, koji su moguće bili iz Jeruzalema, tvrdili su autoritet. Pavao ih naziva pseudo-apostoli i pseudo-braća (usp. 2. Kor 11:26).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Apostazija /otpadništvo \(*aphistēmi*\).](#)

▣ **“prijevorni radnici”** Ova riječ od *IMENICE* što znači “mamac za ribolov”. Oni su pokušavali uhvatiti korinške vjernike za svoje vlastite svrhe i povećavanje svoga ugleda.

▣ **“prerušavajući se u apostole Krista”** Ovo nisu bili iskreni kršćani koji su bili zavedeni. Ovo su bili duhovno izgubljeni ljudi (usp. 2. Kor 11:14) koji su nakanili razdvojiti Božju crkvu (usp. 1. Kor 3:10-15). Oni su bili vukovi u ovčjim kožama (usp. Mt 7; Djela 20:29; 2. Pt 2:1-22; Juda stihovi 3-16).

Pojam “prijevorni” (tj. *metaschēmatizō*) korišten je u 2. Poslanici Korinćanima 11:13.14.15. On govori o vanjskome promijenjenom obliku nečega ili nekoga (usp. Fil 3:21). Ovi (tj. krivi učitelji i Sotona) pokazivali su se da su ono što nisu!

11:14 “jer se čak Sotona pretvara u anđela svjetla” Ovo je očita istina, ali nigdje drugdje u Bibliji nije izrečena u ovim pojmovima. To može biti od rabinskih predaja o Knjizi Postanka 3 (usp. DSS *cave 1*, *Manual of Discipline* 3:20.24). Sotonova glavna prijevora je maskiranje kao da je istina (usp. Post 3). Zlo uvijek pokušava oponašati ili krivotvoriti dobro. Krivi učitelji uvijek dolaze iz crkve iznutra (usp. 2. Pt 2; 1. Iv 2:18-19).

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Osobno zlo; i Sotona \(iz Poslanice Galaćanima 1:13\).](#)

11:15 “ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE. Oni su bili Sotonom nadahnuti krivi učitelji unutar crkve u Korintu. Oni su s nama i danas!

▣ “sluge pravednosti” Pavao je koristio pojam “pravednost” često u smislu u kojem ga koristi ovdje. Ovdje ima suzvuk “dobrota” ili “ispravnost” (usp. Mt 6:1), ali ne u teološkome smislu opravdanja vjerom (usp. Rim 4).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:9: Pravednost.](#)

▣ “čiji će kraj biti prema njihovim djelima” Ovo je izgleda smjerenje na Izreke 24:12. To je i temeljna istina Biblije. Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 5:10.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:16-21a

¹⁶Opetovano kažem, neka me nitko ne smatra budalastim; ali ako *to činite*, primite me čak i kao budalastoga, tako da se i ja mogu hvaliti malo. ¹⁷Ono što govorim, ja ne govorim kao što bi Gospodin, nego kao u bezumlju, u ovoj smjelosti hvastanja. ¹⁸Budući se mnogi hvale sukladno mesu, i ja ću se hvaliti. ¹⁹Jer vi, bivajući *toliko* mudrima, podnosite budalaštinu rado. ²⁰Jer vi podnosite ako vas netko porobi, netko vas proždere, bilo koga tko vas iskorištava, bilo koga tko uzvisuje sebe, bilo koga tko vas udara u lice. ²¹*Za moju sramotu ja moram reći da smo mi slabi u usporedbi.*

11:16 “neka me nitko ne smatra budalastim ...tako da se i ja mogu hvaliti malo” Pavao se nije osjećao ugodno s vlastitim hvaljenjem (usp. 2. Kor 11:1.17). Krivi učitelji silili su ga na korištenje njihovih metoda (tj. stil poglavlja 10 – 13 odražavaju osobine helenističkih retoričkih oblika).

Za “budalastim” [vidjeti Posebnu temu dolje: Budalasto.](#)

Za “hvaliti” [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 5:12: Hvastanje \(NZ\).](#)

POSEBNA TEMA: BUDALASTO

Ovaj stav /osoba izriče se s nekoliko SZ-nih pojmova:

1. “budala”, “budalasta /luda osoba” (BDB 17, KB 21) – usp. Knjiga o Jobu 5:2.3; Psalam 107:17; Izreke 1:7 (i mnogi više); Knjiga proroka Izaije 19:11; 35:8; Jeremije 4:22; Hošee 9:7
2. “samouvjerena osoba” (BDB 493, KB 489) – usp. Psalam 49:10; 92:6; 94:8; Izreke 1:22.32 (mnogi više); Propovjednik 2:14-16; 5:1.3.4 (mnogi više)
3. “prazna osoba” (BDB 614, KB 663) – usp. Ponovljeni zakon 32:6.21; 2. Knjiga o Samuelu 3:33; 13:13; Job 2:10; 30:8; Psalam 14:1; 39:8; 53:1; 74:18.22; Izreke 17:7.21; 30:22; Knjiga proroka Jeremije 17:11
4. “tvrdoglav” (BDB 698, KB 754) – usp. Knjiga Postanka 31:28; 1. Knjiga o Samuelu 13:13; 2. Samuelova 15:31; 24:10; 1. Ljetopisa 21:8; 2. Ljetopisa 16:9; Propovjednik 2:19; 10:3,14; Knjiga proroka Izaije 44:25; Jeremije 5:21.

Isus je koristio tri riječi za opis budalastih /glupavih ljudi:

1. *aphrōn*, Evanđelje po Luki 11:40; 12:20
2. *anoētos*, Evanđelje po Luki 24:25
3. *mōros*, Evanđelje po Mateju 5:22; 23:17.19.

Najjača izjava od Isusa u vezi s uporabom ove karakterizacije jedne osobe od strane druge osobe nalazi se u Evanđelju po Mateju 5:22, gdje *mōros* odražava aramejsku riječ *raca*, što znači nesposobni za život. Ovaj odjeljak ne bavi se kojim posebnim naslovima može ili ne može jedna osoba nazvati drugu, nego s pretpostavljenim vjernikovim stavom prema drugima, posebice prema zavjetnoj braći.

Grčki pojam, *mōros*, preveden “budala”, može značiti odražavanje aramejskoga pojam *raca*. Međutim, Isusova igra riječi nije bila na grčku riječ *mōros*, nego prvenstveno na hebrejsku riječ *mōreh*, BDB 598, što znači “pobuna protiv Boga” (usp. Br 20:10; Pnz 21:18.20; vidjeti F. F. Bruce, *Answers to Questions*, str. 42). Isus je nazvao farizeje tim istim pojmom u Evanđelju po Mateju 23:17. Ne samo naša djelovanja, nego naše pobude, stavovi, i svrhe /ciljevi određuju grijeh protiv naših ljudskih drugova. Ubojstvo, što se tiče Boga, može biti misao! Mržnja našega brata ili sestre jasno pokazuje da ne poznamo Boga (usp. 1. Iv 2:9-11; 3:15, i 4:20). Društveno gledano, misao puna mržnje bolja je od smrti, ali zapamtite da taj odjeljak Pisma znači slomiti svu samo-pravednost i ponos za vlastito dobro.

Pavao slijedi SZ i Isusa u uporabi nekoliko pojmova za opis budalastih ljudi:

1. *aphrōn*, 1. Poslanica Korinćanima 15:36; 2. Korinćanima 11:16.19; 12:6.11
2. *mōros*, 1. Poslanica Korinćanima 3:18; 4:10 i povezan oblik u Rimljanima 1:22.

Ljudi koji tvrde da poznaju Boga, ali misle i djeluju na neprimjerene načine, često su okarakterizirani kao jadni mislioci! Pavlovi sarkastički osvrti, tako učestali u 1. i 2. Korinćanima, otkrivaju takvu vrstu osobe. Oni su bili toliko uvjereni kako posjeduju znanje da nisu mogli vidjeti niti prepoznati istinsko znanje!

▣ **(11:16) “ako”** Ovo je nepotpun PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE (tj. bez GLAGOLA). Ovi korintski vjernici bili su iznenađeni Pavlovim pismom.

11:17 Pavao je smjerao na Isusov život i stav u 2. Poslanici Korinćanima 10:1 (tj. Kristovom krotkošću i nježnošću), ali kad je to došlo do hvastanja ili ljudskih usporedbi, Pavao mora priznati kako ne postoji presedan u Isusu.

11:18 “Budući se mnogi hvale sukladno mesu, i ja ću se hvaliti” Ovo je glavno žarište poglavlja 10 - 13. Krivi učitelji napadali su Pavla i njegovo Evanđelje uspoređujući njegovo nasljeđe i duhovnu darovitost sa svojim (usp. 2. Kor 11:8). Pavao je bio ožalošćen što je crkva slušala njih i bila pod utjecajem njihovih dokaza. Stoga, on je odlučio spustiti se na njihovu razinu u svrhu vraćanja pouzdanja ove crkve u njegovo vodstvo i njegovo Evanđelje.

11:19-20 Ovo je oštar sarkazam usmjeren korintskoj crkvi. Za sve zbog čega su Pavla optuživali krivi učitelji, oni su provodili i crkva im se odazvala na pozitivan način!

▣ **“podnosite”** Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 11:4.

11:20 “ako vas netko porobi” Ovo započinje nizove od pet PRVIH RAZREDA KONDICIONALNIH REČENICA. Ovaj GLAGOL (tj. *katadouloō*) upotrijebljen je jedino ovdje i u Poslanici Galaćanima 2:4 gdje upućuje na judaizante. Judaizanti su tvrdili kako netko mora postati potpuni Židov prije negoli postane kršćaninom. Kako su se ovi krivi učitelji odnosili prema judaizantima neizvjesno je. Točna pravila ili obredi što su krivi učitelji u Korintu iznosili kao neophodnost za spasenje također su neizvjesni.

▣ **“(ako) ... netko vas proždere”** Pavao koristi ovaj GLAGOL samo dva puta, ovdje i u Poslanici Galaćanima 5:15, što opisuje i crkvu u sukobu s krivim učiteljima.

▣
NASB, NRSV, TEV “vas iskorištava”
NKJV “uzima od vas”
NJB “drži vas pod svojim odredbama”

Ovo je uobičajen GLAGOL *lambanō*, ali s metaforičkim proširenjem doslovnoga smisla “zavladati”. Ovdje je to manipuliranje za osobnu prednost /korist.

▣
NASB, NKJV “uzvisuje sebe”
NRSV “uzdiže se”
TEV “gleda s visoka na vas”
NJB “postavlja sebe iznad vas”

Pavao je upotrijebio isti ovaj pojam u 2. Poslanici Korinćanima 10:5 za opis oholosti dokaza i nagađanja krivih učitelja. Ovaj je pojam naprosto riječ “podići se” (usp. 1. Tim 2:8). Ali, u 1. Korinćanima ima negativne suzvuke o ljudskome ponosu i oholosti.

▣ **“vas udara u lice”** Pavlove riječi kaplju sa sarkazmom (usp. 2. Kor 11:21). On je bio toliko nježan i krotak (usp. 2. Kor 10:1) s njima, ali oni su ga odbacili; ovi krivi učitelji bili su toliko sebični i manipulativni, ali oni su ih voljeli.

11:21 “Za moju sramotu” Ovo je doslovno “sukladno sramoti”. Pavao je osjećao kako je njegova krotkost i blagost bila krivo shvaćena i to su iskoristili krivi učitelji. Ovo može biti još jedan primjer sarkazma.

▣ **“slabi”** [Vidjeti Posebnu temu dolje: Slabost \(*astheneō*\).](#)

POSEBNA TEMA: SLABOST (*astheneō*)

Lažni učitelji hvalili su se svojim vjerodajnicama i retoričkim stilom, ali Pavao je znao vrijednost “slabosti” (*astheneō*). Pavao koristi zamisao slabosti na nekoliko različitih načina:

1. slabost Boga jača je od jakosti ljudi, 1. Poslanica Korinćanima 1:25
2. slabost u svijetu, 1. Poslanica Korinćanima 1:27
3. Pavlova slabost i strah, 1. Poslanica Korinćanima 2:3; 9:22; 2. Korinćanima 11:29.30; 12:5
4. Pavao i njegova misijska skupina, 1. Poslanica Korinćanima 4:10; 2. Korinćanima 11:21
5. slab vjernik (usp. Rim 14:1 - 15:13), 1. Poslanica Korinćanima 8:7.9.10.11.12; 9:22
6. fizička bolest, 1. Poslanica Korinćanima 11:30
7. dijelovi ljudskoga tijela, 1. Poslanica Korinćanima 12:22
8. fizičko tijelo, 1. Poslanica Korinćanima 15:43
9. Pavlova fizička prisutnost ili njegove retoričke vještine, 2. Poslanica Korinćanima 10:10
10. Pavlova slabost ojačana Božjom jakošću, 2. Poslanica Korinćanima 12:9.10; 13:4.9
11. Kristova poruka kroz Pavla, 2. Poslanica Korinćanima 13:3
12. Kristovo fizičko tijelo, 2. Poslanica Korinćanima 13:4.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:21b-29

^{21b}Ali u bilo čemu je netko *drugi* hrabar – govorim u ludosti - ja sam upravo takav. ²²Jesu li oni Hebreji? Tako sam i ja. Jesu li oni Izraelci? Tako sam i ja. Jesu li oni potomci Abrahama? Tako sam i ja. ²³Jesu li oni sluge Krista? – govorim kao da sam lud – ja sam još više; u daleko više rada, u daleko više utamničenja, bijen bezbrojno puta, često u smrtnoj opasnosti. ²⁴Pet puta primio sam od Židova trideset-devet *udaraca*. ²⁵Tri puta bio sam bijen sa šibama, jednom sam bio kamenovan, tri puta doživio sam brodolom, noć i dan proveo sam u dubini. ²⁶*Bio sam* na učestalim putovanjima, u opasnostima od rijeka, opasnostima od pljačkaša, opasnostima od *svojih* sunarodnjaka, opasnostima od pogana, opasnostima u gradu, opasnostima u pustinji, opasnostima na moru, opasnostima među lažnom braćom; ²⁷*bio sam* u mucu i oskudici, kroz mnoge neprospavane noći, u gladi i žeđi, često bez hrane, u hladnoći i golotinji. ²⁸Osim *takvih* vanjskih stvari, postoji dnevni pritisak na mene *od* brige za sve crkve. ²⁹Tko je slab bez da ja bivam slab? Tko je voden u grijeh bez moje žarke brige?

11:21b Pavao je spreman boriti se vatreno s vatrom. Oni su željeli vjerodajnice, pa neka tako bude!

11:22 “Jesu li oni Hebreji? Tako sam i ja” Ovo je prvo od četiri retorička pitanja. “Hebreji” idiomski upućuje na sposobnost govorenja aramejskim (usp. Djela 6:1), ali sa suzvukom o pravim rasnim Židovima. Ovo je još jedan dokaz da je ova skupina krivih učitelja imala palestinsko /judejsko podrijetlo.

Ovaj “tako sam i ja” (tj. *kagō*) ponovljen je tri puta u 2. Poslanici Korinćanima 11:22.

▣ “Jesu li oni Izraelci? Tako sam i ja” Očito su se oni hvalili kako su dio SZ-noga zavjetnog naroda Božjeg (usp. Fil 3:5; Iv 8:31-59).

11:23 “Jesu li oni sluge Krista” Pavao ne tvrdi ovdje da su oni kršćani. On naprosto tvrdi, u korist dokaza, da on ima iste duhovne vjerodajnice s kojima su se oni hvalili. Oni su čak tvrdili duhovnu nadmoć nad Pavlom.

▣ “ja sam još više” Pavao je imao nizove usporedbi s *en*:

1. u daleko više rada, 2. Poslanica Korinćanima 11:23
2. u daleko više utamničenja, 2. Poslanica Korinćanima r 11:23
3. bijen bezbrojno puta, 2. Poslanica Korinćanima 11:23
4. često u smrtnoj opasnosti, 2. Poslanica Korinćanima 11:23:
 - a. bijen s trideset-devet *udaraca* (5 puta), 2. Poslanica Korinćanima 11:24
 - b. bijen sa šibama (3 puta), 2. Poslanica Korinćanima 11:25
 - c. kamenovan (jednom), 2. Poslanica Korinćanima 11:25
 - d. doživio brodolom (3 puta), 2. Poslanica Korinćanima 11:25.

Nešto od ovoga zapisano je u Djelima apostolskim, ali ne sve. Zapravo mi znamo vrlo malo o crkvi prvoga stoljeća. Pavao je platio cijenu za govorenje Evanđelja!

11:24 “primio sam od Židova trideset-devet udaraca” Ovo upućuje na kaznu kojom su upravljali sinagoški sudovi (usp. Pnz 25:1-3). Udarci su vjerojatno bili dani šibom (usp. Izl 21:20; Izr 10:13; 19:29; 26:3) i javno. Ova vrsta kazne bila je poznata i provodila se u Asiriji i Egiptu. Provodila se u Izraelu (usp. Iz 50:6; Jer 20:2; 37:15).

Rabini su kasnije kodificirali kako mora biti jedan udarac manje od četrdeset (tj. maksimalan broj, usp. Josip Flavije, *Antiq.* 4:8:21.23). Oni su specificirali koliko se udaraca mora dati po leđima i naprijed, po lijevome i desnome ramenu (usp. *Maccoth* 3:10 i dalje).

11:25 “bijen sa šibama” Ovo upućuje na vrstu rimske sudske kazne (tj. *verberatio*), kojom je vjerojatno upravljao gradski sud (usp. Djela 16:22-40; 1. Kor 4:21) javno.

▣ **“jednom sam bio kamenovan”** U Djelima apostolskim 14:19 njegovi su napadači mislili da je on mrtav! To može biti slučajnost.

▣ **“tri puta doživio sam brodolom”** Ovo pokazuje koliko je uistinu ograničena povijest Djela apostolskih. Brodolom što je doživio Pavao zapisan u Djelima apostolskim dogodio se nakon ovoga vremena u povijesti. Djela apostolska nisu potpuna povijest, nego teološko izvješće o Evanđelju koje se kretalo od Palestine prema Rimu, od Židova prema poganima.

11:26

NASB	“Bio sam na učestalim putovanjima”
NKJV	“na putovanjima često”
NRSV	“na učestalim putovanjima”
TEV	“na mnogo putovanja”
NJB	“neprestano putujući”

Ovo započinje drugi popis DATIVA MNOŽINA ili osam sustava SLUČAJA kao A. T. Robertsonov, što je označeno kao LOKATIV. Ne postoji GLAGOL, PARTICIP, niti INFINITIV u 2. Poslanici Korinćanima 11:26.27.28. To opisuje Pavlovu službu za Krista:

1. opasnosti od rijeka
2. opasnosti od pljačkaša
3. opasnosti od svojih sunarodnjaka (kao što je bio u Korintu)
4. opasnosti od pogana
5. opasnosti u gradu
6. opasnosti u pustinji
7. opasnosti na moru
8. opasnosti među lažnom braćom (kao što je bio u Korintu).

11:27 “bio sam” Pavao započinje drugi popis koristeći DATIV /LOKATIV:

1. u mucii
2. u oskudici
3. u neprospavanim noćima
4. u gladi
5. u žeđi
6. u postovima često (doslovno “često bez hrane”)
7. u hladnoći
8. u nagosti (doslovno “u izloženosti”).

Svi od nas koji tvrdimo da smo sluge Evanđelja morali bismo prestati cviliti!

11:28 Druga stvar što je Pavlu uzrokovala dnevnu bol bila je psihološko /duhovna briga za zdravlje i učinkovitost crkava – moguće je to bila najgora bol od svega!

11:29 “Tko je slab bez da ja bivam slab” Stih 29 ima dva retorička pitanja. Kad Pavao vidi crkve i vjernike povrijeđene, to vrijeđa njega i čini ga gnjevnim na one koji su malenima prouzročili spoticanje (usp. Mt 18).

▣

NASB	“žarke brige”
NKJV	“gorim s ogorčenjem”

NRSV “ogorčenjem”
TEV “ispunjen nevoljom”
NJB “gorim u agoniji”

Pavao koristi ovaj pojam, gorjeti, u posebnome smislu u svojim korintskim pismima. To nije negativno niti uništavajuće (usp. Ef 6:16), nego metafora za žarku žudnju (usp. 1. Kor 7:9).

▣
NASB, TEV “je vođen u grijeh”
NKJV, NRSV “natjeran spotaći se”
NJB “natjeran pasti”

Ovo je grčki pojam *skandalon*, što doslovno upućuje na mamac za zamku (usp. Rim 11:9). Korišten je u smislu moralnoga neuspjeha (ovdje i u 1. Kor 8:13) ili moguće o bivanju zavedenim krivom teologijom o “nad-apostolima” (usp. 1. Kor 1:23; Gal 5:11).

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 11:30-33

³⁰Ako se moram hvaliti, ja ću se hvaliti s onim što se odnosi na moju slabost. ³¹Bog i Otac Gospodina Isusa, On koji je blagoslovljen zauvijek, zna da ne lažem. ³²U Damasku etnarh pod Aretom kraljem čuvao je grad damaščanski zato da me uhvati, ³³i ja sam bio spušten u košari kroz prozor u zidu, i tako sam izbjegao njegove ruke.

11:30 “Ako” Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE.

▣ “što se odnosi na moju slabost” Pavlove kušnje i kritike prouzročile su mu shvatiti kako je njegova snaga bila od Boga a njegova slabost bila je mogućnost da Bog primi slavu (usp. 2. Kor 12:1-10).

11:31 “Bog i Otac Gospodina Isusa” Ovaj stih je prisega. Pavao vrlo često koristi Božje Ime kako bi potvrdio vjerodostojnost svojih izjava (usp. Rim 1:9; 2. Kor 1:18; 11:10.11; Gal 1:20; 1. Tim 2:7).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:2: Očinstvo Boga.](#)

▣ “zauvijek” Ovo je doslovno “dovijeka” (usp. Rim 1:25; 9:5; 11:36; 16:27). Isti izričaj, ali JEDNINA, nađen je u 1. Poslanici Korinćanima 8:13 i 2. Korinćanima 9:9.

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Ovo doba i dolazeće doba; i u 9:9: Zauvijek \(grčki idiom\).](#)

11:32-33 “U Damasku etnarh pod Aretom” Neki kažu da to nije vrhunac, ali to je očevidno bio najneugodniji trenutak (tj. najnemogućiji) trenutak Pavlova života. Ovo može upućivati na još jednu optužbu krivih učitelja. Kralj Areta (tj. *Harethath*) bio je kralj Nabatejskoga Carstva od 9. g.pr.Kr. do 40. g.po.Kr. Bio je svekar Heroda Antipe. Pojam “areta” je kao pojam “faraon”, naslov za sve nabatejske kraljeve koji su vladali u Petri. Pojam “etnarh” bio bi Aretin službeni predstavnik u Damasku. Izvješće u Djelima apostolskim 9:23-25 donekle je drukčije; moguće su krivi učitelji koristili taj slučaj kako bi napali Pavlovu narav.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto se Pavao brani od ovih krivih učitelja?
2. Upućuje li 2. Poslanica Korinćanima 11:3 na otpad od mnilosti ili zavođenje daleko od apostolskoga autoriteta?
3. Zašto Pavao ne želi primiti novac od crkve u Korintu?
4. Tko su bili ovi lažni apostoli?
5. Opišite teologiju ovih krivih učitelja?
6. Zašto je Pavlov život u kojem je bilo takvoga okrutnog postupanja bio znak njegova apostolskoga autoriteta? (usp. 1. Kor 4:9-13; 2. Kor 4:8-12; 6:4)?

2. POSLANICA KORINĆANIMA 12

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
viđenja i otkrivenja	viđenje Raja	daljnje hvastanje: snaga u slabosti	Pavlovo viđenje i otkrivenja	Pavao je dotjeran do odjeka svoje vlastite pohvale (11:1 - 12:18)
12:1-10	12:1-10	12:1-10	12:1-6 12:7-10	12:1-6 12:7-10
Pavlova briga za korintsku crkvu	znakovi apostola		Pavlova briga za Korinćane	
12:11-18	12:11-13 ljubav za crkvu	12:11-13 Pavlovi naumi za ponovnu posjetu Korinta (12:14 - 13:10)	12:11-13	12:11-13
	12:14-21	12:14-18 poziv na samo-preispitivanje i promjenu (12:19 - 13:10)	12:14-15 12:16-18	12:14-15 12:16-18 Pavlovi strahovi tjeskove (12:19 - 13:10)
12:19-21		12:19-21	12:19-21	12:19-21

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. S Pavlovim posebnim viđenjem i njegovima fizičkim poteškoćama bavi se isti okvir, moguće se oboje dogodilo prije 14 godina u Tarzu (godine 42. ili 43.). Ovo ne može upućivati na njegovo iskustvo obraćenja što se dogodilo nekih 20 godina prije, iako mislim kako su njegov “trn” bile poteškoće s očima, što su mogle započeti u susretu s Isusom na cesti za Damask (usp. Djela 9:22.26).
- B. Pavao nastavlja svoj oštar sarkazam u 2. Poslanici Korinćanima 12:11.13 i 15 kao što je činio u 2. Korinćanima 11:4-5.7.19-21. Ja vjerujem da su poglavlja 10 – 13 bila napisana u helenističkome retoričkom stilu u svrhu pokazivanja ohoIosti židovskih krivih učitelja obučenih na helenistički način tako da je on, također, poznao i mogao koristiti njihov književni stil kojem su davali prvenstvo.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 12:1-10

¹Hvaljenje je nužnost, iako nije korisno; ali ja ću nastaviti s viđenjima i otkrivenjima od Gospodina. ²Ja znam čovjeka u Kristu koji je prije četrnaest godina – ili u tijelu ja ne znam, ili van tijela ja ne znam, Bog zna – taj čovjek bio je uznesen u treće nebo. ³I znam kako je taj čovjek – ili u tijelu ili odvojen od tijela ja ne znam, Bog zna – ⁴bio uznesen u Raj i čuo je neizrecive riječi, koje čovjeku nisu dopuštene govoriti. ⁵U korist takvoga čovjeka ja ću se hvaliti; ali u svoju vlastitu korist ja se neću hvaliti, osim glede *moje* slabosti. ⁶Jer ako se želim hvaliti ja neću biti budalast, jer ću govoriti istinu; ali ja se uzdržavam *od toga*, tako da mi nitko neće pripisivati više nego što on vidi u meni ili čuje od mene. ⁷Jer zbog izvanrednih veličina otkrivenja, zbog ovoga razloga, da me očuva od uzvisivanja sebe, bio mi je dan trn u meso, glasnik Sotone da me muči – da me očuva od uzvisivanja sebe! ⁸U vezi s tim molio sam Gospodina tri puta neka mi to prestane. ⁹I On mi je rekao: “Moja milost je dovoljna za tebe, jer snaga je savršena u slabosti.” Najradije, stoga, ja ću se prije hvaliti zbog svoje slabosti, tako da snaga Kristova može obitavati u meni. ¹⁰Prema tome ja sam vrlo zadovoljan sa slabošću, s uvredama, s nevoljama, s progonstvima, s poteškoćama, zbog Krista; jer kad sam ja slab, onda sam ja jak.

12:1 “Hvaljenje je nužnost” Grčki pojam *dei* znači “nužnost”. Krivi učitelji napadala su Pavla. On se branio kako bi zaštitio svoju poruku. Pojam “hvaljenje /hvastanje”, korišteno vrlo često u poglavljima 10 - 13 (usp. 2. Kor 10:8.13.15.16.17; 11:12.16.18.30; 12:1.5.6.9, vidjeti punu bilješku u 2. Kor 1:12), karakterizira vrstu ili retorički stil popularan u prvome stoljeću. Pavao je pokazao oholost krivih učitelja tako da može igrati njihove igre.

Ova rečenica bila je zbunjujuća drevnim pisarima, koji su je promijenili na nekoliko načina:

1. neki su dodali “ako” (MSS κ^2 , H)
2. neki su promijenili *dei* (mora) na *de* (ali), (MSS κ i D)
3. oblik u UBS⁴ pretpostavljen je od MSS P⁴⁶, B, D², F, G (“A” ocjena).

Brojevi 2 i 3 pokazuju kako su rani izvorni grčki tekstovi bili promijenjeni od pisara koji su imali dobru nakanu.

NASB	“iako nije korisno”
NKJV	“nesumnjivo ali ne i korisno”
NRSV	“ništa ne može biti stečeno time”
TEV	“čak premda to ne čini išta dobro”
NJB	“nije da to čini ikoje dobro”

Ako Pavlovo hvastanje nema koristi, zašto ga činiti? On ga čini u sarkazmu zbog učinka, koristeći točno iste pojmove i metodologiju krivih učitelja (tj. retorički obučeni židovski vjernici dijaspore koji su nekako bili povezani s Crkvom u Jeruzalemu, slično judaizantima iz Poslanice Galaćanima i farizejskim elementom što se vidi u Jeruzalemu na Saboru u Djelima 15).

☐ **“viđenjima i otkrivenjima”** Vjerojatno ne postoji razlika između ova dva pojma; oba opisuju vrstu izravnoga otkrivenja (usp. 1. Kor 2:10; 11:23; Gal 1:12; 2:2; Ef 3:3). Krivi učitelji vjerojatno su tvrdili posebno izravno otkrivenje. Pojam “otkrivenje” je *apocalypse*, što znači “otkrivanje”.

Krivi učitelji, onda i sada, okarakterizirani su:

1. seksualnim iskorištavanjem
2. novčanim iskorištavanjem
3. tvrdnjom o posebnome i jedinstvenome otkrivenju.

▣ **“od Gospodina”** To može biti SUBJEKTIVNI GENITIV, “otkrivenje od Gospodina” ili OBJEKTIVNI GENITIV, “o Gospodinu”. Naredni okvir podrazumijeva “od Gospodina” (PASIVNA STANJA, 2. Kor 12:2.4.7).

12:2 “Ja znam čovjeka” Ovo je rabinski način govorenja o sebi. Pavao izgleda nije bio voljan čak ni spomenuti slučaj, ali učinio je tako zbog svoje ljubavi za ovu crkvu i tvrdnje krivih učitelja o duhovnih viđenjima.

▣ **“u Kristu”** Ovo je bila Pavlova omiljena oznaka bivanja kršćaninom. Vjernici su poistovječeni s Njegovim životom /smrću /uskrsnućem (usp. Rim 6). Vjernikov cilj je biti kao On (usp. Rim 8:29; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1. Sol 3:13; 4:3; 1. Pt 1:15).

George Ladd, *A Theology of the New Testament*, daje zanimljivu izjavu da:

“čovjek u Kristu je i u Duhu. Ako je suprotno ‘u Kristu’ biti u Adamu, suprotno od ‘u Duhu’ je biti ‘u tijelu’. Život u Duhu znači eshatološko postojanje – život u novome dobu” (str. 483).

▣ **“prije četrnaest godina”** Ovo je vjerojatno bilo tijekom Pavlove nezapisane rane službe u Tarzu, netom prije negoli je došao Barnaba k njemu kako bi mu pomogao u Antiohiji (usp. Djela 11:25-26). Zabilježite kako posebna viđenja nisu bila svakodnevne pojave kod Pavla, nego ih je imao nekoliko (usp. Djela 9:4; 18:9; 23:11; 27:23).

▣ **“ili u tijelu ja ne znam, ili van tijela ja ne znam”** Sâm Pavao čak nije bio siguran točno što se dogodilo (izričaj je ponovljen dva puta u 2. Kor 12:2 i 3). To je moguće bilo kao Ezekielovo iskustvo u Knjizi proroka Ezekiel 8 ili kao Ivanovo iskustvo u Knjizi Otkrivenja (usp. Otk 1:10; 4:2; 17:3; 21:10). Zabilježite da tijelo nije isključeno iz Neba u kršćanstvu kao što je to u grčkoj filozofiji.

▣ **“uznesen”** Ovaj isti pojam koristio se o:

1. Filipu u Djelima apostolskim 8:30
2. “uznesenju” u 1. Poslanici Solunjanima 4:17
3. muškome djetetu u Otkrivenju 12:5.

Njegovo temeljno značenje je uhvatiti kao što mesojed hvata svoj plijen. Pavao je bio neočekivano i brzo prenesen u tijelu ili umu u Božju prisutnost (usp. 2. Kor 12:4).

▣ **“treće nebo”** [Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 5:1: Nebesa i Treće nebo;](#) i [Nebo \(SZ\)](#).

12:3-4 Ovi stihovi nastavljaju opisivati događaj o kojem se govorilo u 2. Poslanici Korinćanima 12:2.

12:4 “Raj” Ovo je perzijska posuđena riječ za “plemički obzidani vrt”. Ta grčka riječ koristi se u Septuaginti za “Vrt Eden” (usp. Post 2:8; 3:1; Ez 28:13; 31:18). Pojam je upotrijebljen u Evanđelju po Luki 23:43 za dio za pravednike u Had(es)u ili Šeolu. U ne-kanonskoj knjizi *The Secrets of Enoch*, ili *II Enoch*, poglavlje 8, upotrijebljena je za Treće nebo ili Božju prisutnost. Treće nebo i Raj su načini upućivanja na Božju prisutnost.

▣ **“čuo je neizrecive riječi, koje čovjeku nisu dopuštene govoriti”** Ljudska znatiželja ne smije se ublažavati na svim područjima istine. Kao što Lazar nije govorio o svome iskustvu u grobu, Pavao ne bi (tj. previše sveto), ne smije (tj. ne postoji adekvatan ljudski jezik), dijeliti ovo iskustvo. Postoji očita igra riječi za “neizrecive”: *arrētos*, “govor, i *hrētos* ili moguće je ovo bio tehnički idiom o običajima inicijacije mističnih religija. Možda naprosto ne postoji prikladan ljudski rječnik za izraziti to što je vidio (usp. 1. Kor 2:9).

12:5 Pavao se ne hvali osobnim postignućima (vidjeti punu bilješku u 2. Kor 1:12), nego Božjim otkrivenjem Sebe i kroz osobna iskustva i kroz istinu Evanđelja. Pavlove nedoraslosti omogućuju Bogu da bude slavljn u njemu (usporediti Iv 15:5 s Fil 4:13).

▣ **“slabosti”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 11:21: Slabost \(*astheneō*\)](#).

12:6 “ako” Ovo je TREĆI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što znači moguće djelovanje.

▣ **“budalast”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 11:16: Budalasto](#).

▣ **“tako da mi nitko neće pripisivati više nego što on vidi u meni ili čuje od mene”** Ovo kaplje sa sarkazmom. Ovi krivi učitelji šepurili su se s mnogim prošlim iskustvima i zaslugama, o kojima su Korinćani samo čuli. Pavao kaže: “nemojte mi pripisivati ono što vam nisam pokazao, nego ono što sam napravio dok sam bio među vama. Pogledajte moj zapis!”

12:7 “Jer zbog izvanrednih veličina otkrivenja” Ovaj izričaj gramatički može biti povezan s “nitko mi neće pripisati zaslugu” iz 2. Poslanice Korinćanima 12:6 ili “čuvati me od uzvisivanja sebe” iz 2. Korinćanima 12:7. Ako je *dio* u izvornome tekstu 2. Korinćanima 12:7 (usp. MSS κ, A, B, F, G) onda to vjerojatno ide s 2. Korinćanima 12:6, ali *dio* je izostavljen iz nekoliko drevnih grčkih rukopisa (usp. MSS P⁴⁶, D, i Vulgata, Armenijski, te Pešita prijevodi). UBS⁴ daje njegovu uključivanju ocjenu “C” (poteškoća u odlučivanju).

Za “izvanrednih veličina” (*hyperbolē*) [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:8 : Pavlova uporaba hiper složenica.](#)

▣ **“da me očuva od uzvisivanja sebe”** Ova ista riječ upotrijebljena je u 2. Poslanici Solunjanima 2:4 za opis ohologa hvastanja “Čovjeka grijeha” ili Antikrista. Pavao ponovno suprotstavlja sebe s krivim učiteljima. Oni su se šepurili sa svojim sofisticiranim retoričkim stilom (kojeg Pavao oponaša u poglavlju 10 - 13).

Pavao je vjerovao da mu je Bog (tj. PASIVNO STANJE od “dati”) dao ovaj “trn u meso /tijelo” sa svrhom (tj. *hina* član). To može biti smisao Poslanice Rimljanima 8:28 (tj. neki grčki rukopisi čitaju “Bog uzrokuje sve”), ali dobro je Kristo-sličnost što je vrlo jasno izrečeno u Rimljanima 8:29 (tj. sukladno slici Njegova Sina). Sotona je sluga!

▣ **“trn u meso”** Pojam “trn” može značiti “kolac” (tj. doslovno “biti istaknut”). U klasičnome grčkom koristi se za biljni trn (usp. Br 33:55; Ez 28:24; Hoš 2:6). Neke teorije glede Pavlova trna u tijelu su:

1. rano-crkveni oci, Luther i Calvin, kažu da je su bili duhovni problemi s njegovom palom prirodom (tj. “u mesu”)
2. Ivan Zlatousti kaže da je to bio problem s osobama (usp. Br 33:55; Suci 2:3)
3. neki kažu da je to bila padavica
4. *Sir* William Ramsay kaže da je to bila malarija
5. ja mislim da je to bila oftalmija, uobičajen očni problem (usporediti Gal 4:13-15 i 6:11) pogoršana ili prouzročena zasljepljenjem na cestu za Damask (usp. Djela 9, možda smjertanje na Jš 23:13).

Za “meso” [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:12: Meso \(*sarx*\).](#)

▣ **“glasnik Sotone”** Bog pušta i koristi Zloga (usp. Job 2:6; 1. Kor 5:5; 1. Tim 1:20). Pojam “glasnik” izgleda upućuje na demonskoga posrednika. Pojam “glasnik” i u hebrejskome i u grčkome može biti preveden “anđeo”. Ako je tako, vidimo da vjernici mogu biti povrijeđeni demonom, ali zabilježite kako je to za Božju svrhu. Bog koristi zlo za Svoje pravedne svrhe.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:11: Sotona \(iz Poslanice Galaćanima 1:13\).](#)

▣ **“da me muči”** Ovo je PREZENT AKTIVNOGA KONJUNKTIVA. Riječ doslovno znači “udarati šakama”. Ovaj problem bio je bolan i opetovan.

▣ **“da me očuva od uzvisivanja sebe”** Ovo je svrha (tj. *hina*) rečenice. Duhovne tvrdnje krivih učitelja naglašavale su njihov egotizam. Pavao ga je ponizio.

12:8 “molio sam Gospodina” Okvirno to može upućivati na: (1) YHWH-u ili (2) Isusa (usp. Iv 14:13-14). Pavao se obično molio Ocu. Kršćani se mogu moliti bilo kojoj Božanskoj Osobi Trojstva, iako se mi obično molimo Ocu, u Ime Sina, pomoću Duha.

▣ **“to”** Moguće je da “to” upućuje na: (1) to stanje; (2) to progonoštvo; (3) toga glasnika Sotone; ili (4) tu fizičku bolest.

▣ **“tri puta”** Isusova molitva u Getsemaniji bila je ponovljena tri puta (usp. Mt 26:42; Mk 14:39.41). Trostruko ponavljanje označava naglasak. To nije bio manjak pouzdanja, nego pokazuje da možemo moliti o bilo čemu što nas brine toliko često koliko osjećamo potrebu. Ovaj opetovani, bolan problem naučio je Pavla velikoj duhovnoj lekciji (usp. 2. Kor 12:9). Ovdje moram reći da ovo izvješće baca svjetlo danas na pre naglašavanje vjere u iscjeljenje koje biva uvjetovano količinom vjere osobe koja treba iscjeljenje. Pavao je očito imao ogromnu vjeru. Isto tako, nepovoljno učenje da Bog želi svakoga vjernika iscijeliti i osloboditi od problema **nije** naslovljeno u ovome odlomku. Zahtjevi i Isusa i Pavla **nisu** bili odgovoreni na način kako su htjeli. Bog koristi probleme i bolesti u našim životima za svoje svrhe (usp. Rim 8:17; 2. Kor 1:5,7; Fil 3:10; 1. Pt 4:12-17). Naše potrebe su Božja mogućnost da nam otkrije Sebe i Svoju volju!

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Iscjeljenje.](#)

POSEBNA TEMA: ISCJELJENJE

Za mene je potresno da svi koji su bili iscjeljeni u NZ-u **nisu** bili istovremeno “spašeni” (tj. pouzdanje u Krista i imanje vječnoga života). Fizičko iscjeljenje slab je nadomjestak za duhovno spasenje. Čudesa su samo istinski korisna ako nas dovode k Bogu. Svi ljudi žive u palome svijetu. Događaju se loše stvari. Bog često odabire ne posredovati, ali to ne govori ništa o Njegovoj ljubavi i skrbi. Budite pozorni od zahtijevanja da Bog djeluje čudesno za svaku potrebu u ovome sadašnjem Dobu zla. On je suveren i mi ne znamo potpune suzvuke ikojega datog stanja.

Na ovoj točki želio bih dodati svoje bilješke iz komentara **2. Timoteju poslanice 4:20** o Pavlu i fizičkome iscjeljenju (vidjeti www.freebiblecommentaries.org):

“Postoji toliko mnogo pitanja što bismo htjeli postaviti NZ-nim piscima. Jedno pitanje jeste to što svi vjernici razmišljaju o fizičkome iscjeljenju. U Djelima apostolskim (usp. 19:12; 28:7-9) Pavao je kadar iscijeliti, ali ovdje i u 2. Poslanici Korinćanima 12:7-10 i Filipljanima 2:25-30, on izgleda nemoćan. Zašto su neki iscjeljeni a ne svi, i postoji li vremenski prozor povezan s iscjeljenjem koji se zatvorio?”

Ja jamačno vjerujem u nadnaravnoga, milosrdnoga Oca koji je iscjeljivao i iscjeljuje fizički kao i duhovno, ali zašto je ovaj iscjeljujući vid naizgled prisutan i potom upadljivo izostaje? Ja ne mislim kako je to povezano s ljudskom vjerom, jer Pavao je zasigurno imao vjeru (usp. 2. Kor 12). Osjećao sam da iscjeljujuća i vjerujuća čudesa potvrđuju vjerodostojnost i pravovaljanost Evanđelja, koja se još uvijek događaju u područjima svijeta gdje su prvo naviještena. Međutim, osjećam kako Bog želi da mi hodamo sukladno vjeri a ne znaku. Isto tako, fizičko oboljenje često je dopušteno u životima vjernika:

1. kao privremena kazna za grijeh
2. kao životne posljedice u palome svijetu
3. da pomognu vjernicima biti duhovno zrelima.

Moja poteškoća jeste ta da nikad nisam znao što je uključeno! Moja molitva da bude vršena Božja volja u svakome slučaju nije manjak vjere nego iskrena nakana dopuštanja milostivome, milosrdnome Bogu da vrši Svoju volju u životu svakoga.”

Ovdje su moji zaključci:

1. iscjeljenje je bio važan vid službe Isusa i apostola
2. prvenstveno je bilo namjeravano potvrditi temeljito novu poruku o Bogu i Njegovu Kraljevstvu
3. ono pokazuje Božje srce za ljude koji pate
4. Bog se nije promijenio (Mal 3:6) i On još uvijek djeluje u ljubavi, u iscjeljenju (svi se duhovni darovi nastavljaju, usp. 1. Kor 12:9.28.30)
5. postoje primjeri gdje se iscjeljenje onih s velikom vjerom nije dogodilo (brošura što mi je pomogla u ovome području je od Gordon Feeja, *The Disease of the Health, Wealth Gospel*):
 - a. Pavao, 2. Poslanica Korinćanima 12:7-10
 - b. Trofim, 2. Timoteju poslanica 4:20
6. grijeh i bolest bili su povezani u rabinskoj misli (usp. Iv 9:2; Jak 5:13-18)
7. iscjeljenje nije jamstvo Novoga saveza. Ono nije dio pomirenja opisanog u Knjizi proroka Izaije 53:4-5 i Psalmu 103:3, gdje je iscjeljenje slika za oprostjenje (vidjeti Iz 1:5-6, gdje je bolest metafora za grijeh)
8. postoji istinska tajnovitost o tome zašto neki jesu a neki nisu iscjeljeni
9. moguće da iako je iscjeljenje prisutno u svakome dobu, postojalo je znakovito povećanje tijekom Isusova života; ovo povećanje ponovno će se dogoditi netom prije Njegova povratka.

Suvremeni autor koji mi je pomogao shvatiti kako je moja vlastita denominacijska predaja podcijenila djelo Duha, posebice ono čudesno, jeste Gordon Fee. On ima nekoliko knjiga, ali dvije što se bave s ovim područjem su:

1. *Paul, the Spirit, and the People of God*
2. *God's Empowering Presence: The Holy Spirit and the Letters of Paul.*

Kao i s većinom biblijskih pitanja, postoje dvije krajnosti. Mi moramo hodati u svjetlu što imamo u ljubavi, ali uvijek biti otvorenima za više svjetla iz Biblije i od Duha.

12:9 “On mi je rekao” Ovo je PERFECT GLAGOLSKO VRIJEME, idiomski za “On konačno reče”. NKJV ima ovo napisano u crvenoj boji (tj. navod od Isusa).

▣ **“Moja milost je dovoljna za tebe”** Božja narav i prisutnost jeste sve što Pavao treba. Ja mislim da je Pavao moguće razmišljao o 1. Knjizi o Kraljevima 8:27. Ovo je jedno od mjesta u SZ-u gdje je izričaj “nebo i nebeska nebesa” upotrijebljen,

što bi mogao biti izvor Pavlova “trećega neba” u 2. Poslanici Korinćanima 12:2. Salomonova molitva govori i o Božjom transcendentnosti “najvišege neba” i o Njegovoj imanentnosti u Hramu. Pavao nije trebao prebivati u veličanstvu Trećega neba, nego na Božjoj milosrdnoj naravi i osobnoj prisutnosti s njim dnevno.

▣ **“snaga je usavršena”** Ovo je PREZENT PASIV. Božja snaga djeluje po drukčijem mjerilu od ljudske. Bog prima slavu kad je ljudski brod slab i nesposoban udovoljiti njegove /njene potrebe. Božja snaga je u Njegovoj nepromjenjivoj naravi!

Možda je ovaj izričaj podsjetio Pavla na 1. Poslanicu Korinćanima 2:5 ili 2. Korinćanima 4:7 i naprosto se ne odnosi na naglasak krivih učitelja na ljudskome vršenju i zasluži.

▣ **“hvaliti zbog svoje slabosti”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 11:21: Slabost \(*astheneō*\).](#)

▣ **“da snaga Kristova”** Zabilježite to je Božja snaga! To je Kristova snaga! Krist je Bog!

▣

NASB, NRSV

NKJV, NJB, Pešita, REB

TEV

“može obitavati u meni”

“može počivati na meni”

“osjećam zaštitu ... na sebi”

Ovo je grčki pojam *episkēnoō*, što je *epi* plus *skēnē* (šator, usp. 2. Kor 5:1), stoga, metaforički za zasjeniti ili obitavati na. Ta je riječ nađena jedino ovdje u NZ-u. Taj isti korijen upotrijebljen je o Isusovu djevičanskome rođenju (usp. Lk 1:35), Isusovu preobraženju (usp. Mt 17:5), i sjenama apostola što su padale na ljude i oni su bivali iscijeljenima (usp. Djela 5:15).

Pavao je znao da su oblak tijekom razdoblja lutanja pustinjom (usp. Izl 40:35) rabini nazvali “*šekina* oblak slave”. *Šekina* znači “stalno obitavati”. Pavao je želio da Božja osobna prisutnost, posve i potpuno otkrivena i utjelovljena u Kristu, bude s njim. To je cilj kršćanstva, ne osobna snaga, osobni utjecaj, posebno znanje ili iskustvo (tj. “Spoznati Njega kroz slabost i patnju”, usp. Fil 3:10).

12:10 “Prema tome ja sam vrlo zadovoljan sa slabošću” Pavao je znao iz osobnoga iskustva (tj. cesta za Damask) kako dobre nakane i osobni napor nisu dovoljni. Mi trebamo milost (usp. 2. Kor 12:9), ne snagu. Niti jedno ljudsko biće neće prisvojiti slavu Božju (usp. 1. Kor 1:29; Ef 2:9). Božja milost, snaga, i slava istaknuti su u propusnim, neodgovarajućim, ljudskim posudama.

▣ **“ja sam vrlo zadovoljan sa slabošću”** U ostatku stiha Pavao daje kratak sažetak svojih kušnji u služenju, koje je spomenuo prije u 2. Poslanici Korinćanima 4:7-11; 6:3-10; 11:24-28. Pavao je znao puno značenje Isusovih riječi u Evanđelju po Mateju 5:10-12!

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 12:11-13

¹¹Ja sam postao budalast; vi sami ste me prisilili. Zapravo ja sam trebao biti preporučen od vas, jer ni u kojem pogledu nisam bio niži od najznamenitijih apostola, čak premda sam nitko. ¹²Znakovi pravoga apostola bili su izvedeni među vama sa svom strpljivošću, znacima i čudima i čudesima. ¹³Jer u kojem ste pogledu bili smatrani kao niži ostatku crkava, osim što ja sâm nisam postao teret vama? Oprostite mi ovu pogrješku!

12:11 “Ja sam postao budalast” Ovo je PERFEKT AKTIVNOGA INDIKATIVA. Neka frakcija (tj. 1. Kor 1 - 4) ili neka skupina putujućih krivih učitelja (tj. 2. Kor 10 - 13) napadali su Pavla, njegovo vodstvo, njegov autoritet, njegov stil govorenja, i Evanđelje. Tako, Pavao se morao braniti. To je učinio na nekoliko načina:

1. usporedio je svoj život s njihovim životima
2. koristio je njihov način retorike, ali s poniznošću
3. koristio je sarkazam kako bi izrazio svoje naglaske.

▣ **“Ja”** Naglašen “ja” (tj. *egō*) upotrijebljen je u 2. Poslanici Korinćanima 12:11.13.15, i 16.

▣ **“preporučen”** Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 3:1.

▣ **“jer ni u kojem pogledu nisam bio niži od najznamenitijih apostola”** Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 11:5.

▣ **“čak (ako) premda”** Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE upotrijebljen za književnu svrhu da istakne svoj naglasak, a ne stvarnost. Pavao nije bio niži od njih ni u kojem smislu.

▣ **“(ja) sam nitko”** Pavao je znao i razumio svoj položaj u sâmoj milosti (usp. 1. Kor 15:9; Ef 3:8; 1. Tim 1:15). On je isto tako znao svoj položaj kao pozvani, darovit apostol (usp. Djela 8:22.26)!

12:12 “znacima i čudima i čudesima” Pavlova služba bila je dokazana Božjom snagom (usp. 1. Kor 2:4; 4:20; Rim 15:19). Međutim, to nije bilo samo u čudesima, nego u njegovu stavu i djelovanjima prema ovoj crkvi koja je dokazala da je on od Boga.

12:13 “ja sâm nisam postao teret vama” Pavao ne bi dopustio da mu pomogne ova frakcijska crkva. On je dopustio to crkvama u Filipima (Fil 4:15) i Solunu (1. Sol 3:6), ali tek nakon što je napustio te gradove. To je povrijedilo osjećaje korintske crkve (usp. 2. Kor 12:13a), ali Pavao ne bi promijenio svoj stav zbog optužbi krivih učitelja (usp. 2. Kor 11:8-20). Međutim, Pavao je podupirao (kao načelo) crkvenu novčanu pomoć za službenike (usp. 1. Kor 9:3-18).

▣ **“crkava”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Crkva \(ekkllesia\).](#)

▣ **“Oprostite mi ovu pogrješku”** Ovo je oštar sarkazam.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 12:14-18

¹⁴Ovdje zbog toga treći puta spreman sam doći k vama, i ja vam neću biti teret; jer ne tražim što je vaše, nego vas; jer djeca nisu odgovorna štedjeti za svoje roditelje, nego roditelji za svoju djecu. ¹⁵Ja ću vrlo rado trošiti i biti potrošen za vaše duše. Ako vas ja ljubim više, jesam li ja ljubljen manje? ¹⁶Ali neka bude kao što mora, ja vas nisam opteretio sobom; usprkos tome, lukav čovjek kakav jesam, ja sam vas uhvatio prijevarom. ¹⁷Jamačno ja vas nisam iskoristio po ikome od onih koje sam vam poslao, jesam li? ¹⁸Požurio sam Tita *neka ide*, i poslao brata s njim. Tit vas nije iskoristio, zar ne? Nismo li se ponašali u istome duhu i *hodali* istim koracima?

12:14

NASB, NRSV, NJB

NKJV

TEV

Pešita

“Ovdje”

“sad *jer*

–izostavljeno–

“Gledajte”

Ovo je grči naglašeni PARTICIP *idou*, korišten vrlo često u Evandeljima, uobičajeno preveden “gledajte”. Služi za privlačenje pozornosti izjavi što slijedi. Pavao ga koristi rjeđe (usp. Rim 9:23 [SZ-ni navod]; 1. Kor 15:51; 2. Kor 5:17; 6:2 [SZ-ni navod].9; 7:11; 12:14; Gal 1:20).

▣ **“treći puta”** Djela apostolska zapisuju samo dvije posjete Korintu (usp. Djela 18:1; 20:2-3; 2. Kor 1:15; 13:1.2). Međutim, Djela apostolska nisu potpuna i iscrpna povijest, nego teološki spis što pokazuje širenje kršćanstva od skupine naroda na skupinu naroda, od Palestine do Rima.

▣ **“ja vam neću biti teret”** Ovo upućuje na novčanu naknadu (usp. 2. Kor 11:9; 12:13; 1. Kor 9:12.18). Pavao tvrdi pravo službujućih na primanje naknade, ali osobno ga je odbacio zbog:

1. toga jer je bio napadan glede toga pitanja od strane krivih učitelja (usp. 2. Kor 12:14b)
2. svoje vlastite pozadine kao rabina koja je to isključivala.

▣ **“nego vas”** Pavao ne želi njihov novac, nego njihovu odanost i dobru volju.

▣ **“djeca ... roditelje”** Pavao koristi obiteljsku analogiju. On je sebe smatrao njihovim duhovnim ocem (usp. 1. Kor 4:14-15; Gal 4:19).

12:15 “trošiti” Ova grčka riječ može biti shvaćena na dva načina:

1. doslovno “isplatiti novac” (usp. Djela 21:24)
2. slikovito “trošiti u potpunosti” ili “platiti sve ili bilo što” (usp. Mk 5:26).

Pavao je bio spreman dati sva svoja sredstva i /ili sebe zbog Krista među korintskim vjernicima.

Očito Pavao koristi igru riječi o novcu. On nije želio da oni troše novac na njega, ali on će trošiti sebe za njih.

▣ **“za vaše duše”** Ovaj “duše” (tj. *psychē*) upotrijebljen je u smislu osoba u Pavlovim pisanjima kao “duh” (usp. *pneuma*, usp. Fil 1:27).

Ovo nije ontološka dihotomija u čovječanstvu, nego dvojan odnos i prema ovoj planeti i prema Bogu. Hebrejska riječ *nephesh* (BDB 659) korištena je i o čovječanstvu i o životinjama u Knjizi Postanka, dok je “duh” (*ruah*, BDB 924) jedinstveno korišten o čovječanstvu. Ovo nije dokazni tekst o naravi čovječanstva kao tro-strukoga (trihotomnoga) bića. Čovječanstvo je prvenstveno u Bibliji predstavljeno kao jedinica (usp. Post 2:7). Za dobar sažetak o teoriji čovječanstva kao trihotomnoga, dihotomnoga, ili jedinice, vidjeti Millard J. Ericksonov *Christian Theology* (drugo izdanje), str. 538-557 i Frank Staggov *Polarities of Man's Existence in Biblical Perspective*.

▣ **“Ako”** Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito s autorove točke gledišta ili za njegove književne svrhe.

▣ **“više”** Ovo srodna skupina pojmova karakterizira Pavlov emocionalan i neobičan književni stil u 2. Poslanici Korinćanima. Vidjeti punu bilješku u 2. Korinćanima 2:7.

▣ **“jesam li ja ljubljen manje”** Što im je Pavao davao više, oni su se prema njemu odnosili s manje poštovanja i ljubavi. To je nepodnošljivo stanje.

12:16 “usprkos tome, lukav čovjek kakav jesam, ja sam vas uhvatio prijevarom” Ovo se može odnositi na prilog za jeruzalemsku Crkvu u poglavljima 8 - 9. Krivi učitelji moguće su ga optuživali za slanje drugih zbog skupljanja novaca za njega (usp. 2. Kor 12:17-18).

Pavlov komentar ovdje je oštar sarkazam!

12:18 “Tita“ [Tit] Iznenađujuće je što Tit nije nikad spomenut u Djelima apostolskim (moguće je bio Lukin brat). On je bio jedan od Pavlovih pomagača u koje je imao najviše pouzdanja i koji je bio najvjerniji pomagač. Očito da niti Tit nije primio ikakav novac od ove crkve, slijedeći tako Pavlov primjer.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:13: Tit.](#)

▣ **“brata s njim”** Ovo je vjerojatno ista osoba kao ona u 2. Poslanici Korinćanima 8:18. Neki misle da je to bio Luka (tj. Origen). Ovo uzimanje predstavnika crkava sa sobom bio je Pavlov način razoružavanja optužbi povezanih s ovim prilogom za jeruzalemsku Crkvu.

▣ Stihovi 17 i 18 imaju nizove od četiri pitanja. Gramatički oblik prva dva očekuju “ne” odgovor, dok zadnja dva očekuju “da” odgovor. Svrha tih pitanja jeste pokazati da se ni Pavao niti Tit nisu okoristili njima ni na koji način, kao što su ih neki optuživali.

▣ **“u istome duhu”** Ovo upućuje na iskupljeni ljudski duh Tita (tj. LOKATIVNI SLUČAJ), a ne na Svetoga Duga (INSTRUMENTALNI SLUČAJ). Pavao koristi “duh” često kako bi uputio na sebe (usp. 2. Kor 2:13; 7:13; 1. Kor 2:11; 5:4; 16:18; Rim 1:9; 8:16; Fil 4:23). Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 7:13b.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3: Okvirni uvidi, B: Duh \(*pneuma*\) u Novome zavjetu.](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 12:19-21

¹⁹Sve ovo vrijeme mislili ste da se mi branimo pred vama. *Zapravo*, pred Bogom smo govorili u Kristu; a sve za vašu izgradnju, ljubljeni. ²⁰Jer bojim se da vas moguće kad dodem ne nađem da ste ono što ja želim a vi možda otkrijete da niste ono što biste vi željeli; kako će možda *postojati* svada, ljubomora, ljutih raspoloženja, prepirki, kleveta, naklapanja, bahatosti, nereda; ²¹ja se bojim da će me kad dodem ponovno moj Bog poniziti pred vama, te da ću žalovati nad mnogima od onih koji su zgriješili u prošlosti a nisu se pokajali zbog nečistoće, nečudorednosti i putenosti što su provodili.

12:19 “Sve ovo vrijeme” Pavao upućuje na svoje trenutno pismo (tj. 2. Kor).

▣ **“mislili ste da se mi branimo pred vama”** Ovo je sarkastična opaska. Pavao je dobro poznavao ovu crkvu. Oni su imali napuhanu procjenu svoje vlastite vrijednosti i slobode.

▣ **“pred Bogom”** Pavao koristi ovaj isti izričaj u 2. Poslanici Korinćanima 2:17, gdje polaže prisegu istinitosti pred Bogom.

▣ **“sve za vašu izgradnju”** Pavao spominje svoj autoritet koristeći ovaj isti pojam u 2. Poslanici Korinćanima 10:8. On brani sebe i štiti ovu zavedenu crkvu. Njegova djelovanja bila su za njih, a ne za njega samoga.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 10:8: Izgrađivati.](#)

▣ **“ljubljeni”** Pavao se obraća ovoj crkvi kao onoj koja će biti ispravna, ali ipak s velikom ljubavlju. Ovo je bio pojam nježnosti (usp. 1. Kor 10:14; 15:58; 2. Kor 7:1; 12:19).

12:20 Ovo točno odražava opis te crkve iz 1. Poslanice Korinćanima što se tiče odnosa jedan prema drugome i prema Pavlu.

▣ **“svađa”** Vidjeti punu bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 2:11.

Ovaj pojam i tekst su JEDNINA (usp. MSS P⁴⁶, 8, A), ali ostali pojmovi u tome popisu su MNOŽINA.

▣ **“ljubomora”** U ovome okviru to upućuje na zabavu ili frakcijski duh (usp. 1. Kor 3:3). Vidjeti bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 9:2.

▣ **“ljutih raspoloženja”** Ovo upućuje na izljev bijesa (usp. Gal 5:20; Ef 4:31; Kol 3:8).

▣ **“prepirki”** Ovaj pojam (tj. *eritheia*) izvorno znači “presti za najam”. Došao je do uporabe za plemenitašku oholost prema onima koji su radili za život. Ovaj stav odgovara frakcijskome nadmetanju iz 1. Poslanice Korinćanima, posebno poglavlje 11. Taj pojam Pavao koristi često (usp. Rim 2:8; Gal 5:20; Fil 1:17; 2:3; i također vidjeti Jakovljevu uporabu u Jak 3:14.16).

▣ **“kleveta”** Ovo upućuje na zlo govorenje o drugim osobama, kako bi ih se ocrnilo (usp. Rim 1:30; 2. Kor 12:20; Jak 4:11; 1. Pt 2:1.12; 3:16). Taj način djelovanja korišten je za opis djelovanja Sotone.

▣ **“naklapanja”** Ovo je pojam “šaptati”, što upućuje na bavljenje pričanjem priča iza nečijih leđa osobno.

▣ **“bahatosti”** Grčki pojam *phusioō* izvorno je značio napumpati ili napuhati nešto (tj. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, str. 105 i Vincent, *Word Studies*, str. 766, od *phusa* – mjevovi). Došao je do uporabe u kršćanskoj književnosti (moguće iskovan od Pavla) metaforički za ponos ili oholost. To je bio glavni duhovni problem za crkvu u Korintu. Pavao koristi ovu riječ u 1. Poslanici Korinćanima 4:6.18.19; 5:2; 8:1; 13:4; i u popisu grijeha u 2. Korinćanima 12:20. Jedina uporaba van korinćanskih pisama je u NZ-u u Poslanici Kološanima 2:18, gdje upućuje na gnostička viđenja o posebnome znanju.

▣

NASB	“nereda”
NKJV	“buka”
NRSV, TEV	“nereda”
NJB	“nereda”

Vidjeti bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 14:33. Ovo je bila frakcijska crkva. Taj se pojam koristi i u Jakovljevoj poslanici 3:16.

Postoji nekoliko popisa poroka u Pavlovim pisanjima (usp. Rim 1:29-31; 1. Kor 5:11; 6:9; Gal 5:19-21; Ef 4:31; 5:34; Kol 3:5-9). Na mnogo načina oni su usporedni sa stoičkim popisima poroka. Kršćanstvo zahtijeva etički odaziv. Vječan život ima vidljive, moralne osobine.

12:21 Pavao se brinuo da ako se ova crkva ne pokaje on će biti prisiljen upotrijebiti svoj apostolski autoritet kad se vrati (usp. 2. Kor 13:2). Neke od frakcija (tj. 1. Kor) i krivih učitelja (tj. 2. Kor) očito su vodili bezbožne živote sebičnoga udovoljavanja.

▣

NASB, TEV, NJB	“poniziti”
NKJV, NRSV, NIV	“pokoriti”

Pavao koristi korijen ovoga pojma u nekoliko smislova u svojim korinćanskim pismima (uzeto od Harold K. Moultona, *The Analytical Greek Lexicon Revised*, str. 397):

1. *tapeinos*:

- a. utučen u situaciji, depresivan (2. Kor 7:6)
- b. voljeti krotko ili bez ispada (2. Kor 10:1)

2. *tapeinoō*:

- a. (SREDNJE STANJE) živjeti u skromnome stanju (2. Kor 11:7)
- b. biti ponizan s obzirom na nade i očekivanja; biti depresivan s razočaranjem (2. Kor 12:21).

▣ “**žalovati**” Vidjeti bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 5:2.

▣ “**onih koji su zgriješili u prošlosti**” Ovaj cijeli izričaj prevodi jedan ČLAN i PARTICIP upotrijebljen jedino ovdje i u 2. Poslanici Korinćanima 13:2. To je PERFEKT AKTIVNOGA PARTICIPA grčkoga PRIJEDLOGA *pro* (tj. prije) i *hamartanō* (tj. griješiti). Kombinirani smisao je oni koji su griješili i nastavljaju griješiti. Zamisao o “prošlosti” nije uključena, nego su je dodali prevoditelji. Vrijeme je jedino uključeno u INDIKATIVNOME NAČINU.

▣ “**pokajali**” Ovaj stih očito upućuje na kršćane koji nastavljaju griješiti. Pokajanje je ključno, ne samo početno (usp. Mk 1:15; Djela 2:38.41; 3:16.19; 20:21), nego neprekidno (usp. 1 Iv 1:9). Pokajanje je za vjernika obnovljeno zajedništvo, a ne spasenje! Pokajanje je stav prema Bogu i sebi više negoli poseban skup duhovnih djelovanja ili koraka. Vidjeti punu bilješku u 2. Poslanici Korinćanima 7:8-11.

[Vidjeti Posebne teme u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Pokajanje u Novome zavjetu](#); i [Pokajanje u Starome zavjetu](#).

▣ “**nečistoće, nećudorednosti i putenosti**” Moramo zapamtiti da su uvi korintski vjernici došli iz bezbožne, bludničke kulture. Oni su odrastali u seksualnome prijestupu i razvratnošću u ime bogova. Međutim, zabilježite kako ovaj stih spominje i sredstvo s kojim se kršćani bave s grijehom u svojim životima—pokajanje (usp. 1 Iv 1:9; Ps 19:12-14). Vjera i pokajanje su i početna i neprekidna duhovna iskustva u kršćaninovu životu.

Ovaj popis može odražavati djelovanja krivih učitelja koji su naglašavali grčki retorički stil, što bi moglo podrazumijevati da su bili izloženi i gnosticizmu, koji je naglašavao znanje, ali podcijenio etičke standarde. Svi od ovih pojmova navedeni su u Pavlovu popisu grijeha tijela u Poslanici Galaćanima 5:19. Opravdanje ne mora /ne može biti odvojeno od posvećenja!

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Ljudska seksualnost.](#)

POSEBNA TEMA: LJUDSKA SEKSUALNOST

I. UVODNE NAPOMENE

- A. Kršćani su nepotrebno bili pod utjecajem grčkoga asketizma, što čini i ljudsko tijelo i njegove uobičajene djelatnosti zlima. Biblija potvrđuje kako je fizičko stvorenje dobro (usp. Post 1:31), ali priznaje ishode ljudske pobune (usp. Post 3). Jednoga će dana ovo prokletstvo biti ukinuto (usp. Rim 8:18-22).
- B. Muškost i ženskost su Božja zamisao! Ljudska seksualnost je dio Božjega stvaranja i nauma za ljudska bića stvorena u Njegovoj slici (usp. Post 1:26-27). Seks nije nešto što mi činimo; to je nešto što mi jesmo. Svako područje naših misli i života pod utjecajem je seksualnoga usmjerenja, kao ih tumače naše kulture.

II. BIBLIJSKI UVIDI (izdvojeni primjeri)

- A. Iz Knjige Postanka
 1. Postojala je izvorna uzajamnost između muškaraca i žena (usp. Post 1:26-27; vidjeti u proučavanju riječi pojam “suprug /pomoćnik” u Post 1:18 *online*).
 2. Imanje djece bilo je naređeno od Boga (tj. Post 1:28; 9:1.7).
 3. Čitavo Stvorenje potvrđeno je kao “veoma dobro” u Knjizi Postanka 1:31, uključujući i ljudsku seksualnu aktivnost.
 4. Žene nisu suprotnosti, nego dopune, muškarcima (tj. Post 2:18).
 5. Evina i Adamova pobuna otvorenih očiju utjecala je na sve nas i naš svijet, uključujući i seksualnost (usp. Post 3:7.16; Rim 5:12-21).
- B. Fizička ljubav potvrđena je u Pismu, čak poslije Pada:
 1. Izreke 5:15-23 tvrdi doživotnu monogamiju i redovitu seksualnu aktivnost
 2. Propovjednik 9:7-9, uživajte život u svima njegovim vidovima dok možete
 3. Pjesma nad Pjesmama je potvrda fizičke ljubavi
 4. Bog je vječan duh bez tijela, ipak “On” koristi ljudske seksualne metafore za opis Sebe (tj. Hoš 1-3; 11).

III. BOGOM DANE GRANICE ZA IZRAŽAVANJE LJUDSKE SEKSUALNOSTI

A. Brak:

1. pravilo u SZ-u i NZ-u
2. korišten kao primjer “Duhom ispunjenoga života”, Poslanica Efežanima 5:15-6:9
3. Poslanica Korinćanima 7:3-5, seks je više od razmnožavanja:
 - a. tijelo pripada Bogu, 1. Poslanica Korinćanima 6:19-20
 - b. tijelu pripada nečijem supružniku, 1. Poslanica Korinćanima 7:4.

B. Ljudska seksualnost korištena je za slikovit prikaz Boga i Njegove ljubavi:

1. Poslanica Galaćanima 3:28, sažetak Novoga doba, Evanđelja i njegove dostupnosti svugdje i jednakosti
2. Poslanica Efežanima 5:21-31, kršćanski dom postaje primjerom odnosa između Krista i Njegove Crkve (kao što Hoš 1 – 3 koristi Hošein brak kao način objašnjavanja Božje ljubavi za Izraela).

C. Bog Sebe opisuje i kao muško i kao žensko:

1. muško, vrlo uobičajeno:
 - a. Otac, Ponovljeni zakon 1:31; 32:5; Psalam 103:13; Knjiga proroka Izaije 63:16; 64:8; Jeremija 3:4.19; 31:9; Hošea 11:1; Malahija 3:17
 - b. muž, Knjiga proroka Hošee 11:3-4
2. žensko:
 - a. Knjiga Postanka 1:2, Duh Božji lebdio je nad vodama
 - b. Knjiga Postanka 17:1, *El Shaddai* može imati ženske suzvuke (tj. arapski korijen)
 - c. Ponovljeni zakon 32:18, Bog kao majka ptica
 - d. Knjiga Izlaska 19:4, Bog kao majka orao
 - e. Knjiga proroka Izaije 49:14-15; 66:9-13, Bog uspoređen s majkom koja njeguje.

IV. NASTRANOSTI ČOVJEČANSTVA GLEDE BOGOM DANE LJUDSKE SEKSUALNOSTI

A. Pred-bračne (blud) i van-bračne (preljub).

B. Neki izdvojeni tekstovi:

1. Poslanica Korinćanima 6:15-20
2. Poslanica Galaćanima 5:19-21
3. Poslanica Hebrejima 13:4.

C. Seks (i u misli i u činu, usp. Mt 5:27-28) može postati dozvola za uporabu ljudi kao stvari za osobno zadovoljenje.

D. Razvod:

1. uvijek drugi najbolji
2. dopušten u SZ-u, Ponovljeni zakon 24:1-4, ali Isus ga ograničava, Evanđelje po Mateju 5:27-32; 19:3-12
3. poslušajte audio snimke *online* u “Sporni i teški tekstovi” #2130 i 2131.

E. Homoseksualnost ([vidjeti Posebnu temu dolje: Homoseksualnost](#)):

1. nikad volja Božja:
 - a. Levitski zakonik 20:13
 - b. Poslanica Rimljanima 1:26-27
 - c. 1. Poslanica Korinćanima 6:9-11
2. to je ozbiljno jer je način života grijeha, ali nije gori od drugih načina života seksualnih grijeha (blud ili preljub ili požuda). To nije “neoprostiv grijeh” (što je nevjera)
3. svi se pali ljudi bore s ljudskom seksualnošću. Ovu snažnu, stalnu, prožimajuću žudnju, instinkt, i nagon moramo svi rješavati dnevno!
4. mnogi vjernici bili su homoseksualni partneri u poganskima hramskim prostitucijama, ali nakon spasenja oni više nisu bili robovi toga, 1. Poslanica Korinćanima 6:9.11.

V. ZAKLJUČNE NAPOMENE

A. Seksualnost je Božji naum za potpuno naseljenu Zemlju.

B. Seksualnost je samo privremena, nije vječna, Evanđelje po Mateju 22:30; Marko 12:25; Luka 20:34-36.

C. Seksualnost je pod utjecajem Pada. Svatko od nas je prirodno usmjeren na sebe, sebična osoba.

D. Seksualnost znači pomoć nama kao iskupljenim ljudima kako bismo imali više samo-nadzora (završni kamen ploda Duha u Gal 5:23).

- E. Kršćani imaju prvenstvenu ulogu baviti se pomaganjem obiteljima, zajednicama, i narodima s ovim snažnim i problemom što se širi. To može biti kočnica ili mogu biti ljestve. Mi smo modeli Božanske milosti. Najbolji seksualni odgoj su dva roditelja koji ljube jedan drugoga nesebično!
- F. Seks može biti predivan ili strašan. Njime se moralo:
 - 1. ispuniti Zemlju
 - 2. spojiti dvoje
 - 3. izgraditi obitelj i zajednice
 - 4. uživati.

POSEBNA TEMA: HOMOSEKSUALNOST

Postoji veliki suvremeni kulturološki pritisak za prihvaćanje homoseksualnosti kao primjerenoga alternativnog načina života. Biblija je popisuje kao uništavajući način života, van Božje volje za Njegovo Stvorenje:

- 1. ona krši zapovijed Knjige Postanka 1 za bivanje plodonosnim i razmnožavati se
- 2. ona je osuđena u Knjizi Postanka 19 (usp. 2. Pt 2:6-8; Juda stih 7) i Sucima 19
- 3. ona karakterizira pogansko štovanje i kulturu (usp. Lev 18:22; 20:13; Rim 1:18-28; i Juda stih7)
- 4. ona otkriva samo-usmjerenu neovisnost od Boga (usp. 1. Kor 6:9-10; 1. Tim 1:10).

Međutim, dopustite mi potvrditi Božju ljubav i oprost za sva pala ljudska bića. Homoseksualnost nije “neoprostiv grijeh”. Kršćani nemaju pravo djelovati s mržnjom i ohološću prema ovome određenom grijehu, posebice kad je vidljivo da svi od nas griješimo, a s Isusovim riječima u Propovijedi na Gori (Mt 5:27-28) potvrđujemo da je grijeh u misli kao i u činu, seksualni grijesi umnožavaju se eksponencijalno. Molitva, briga, svjedočanstvo, i sućut čine daleko više u ovome području od žestoke osude. Riječ Božja i Njegov Duh učinit će odgovarajuće djelo ako im dopustimo. Svi seksualni grijesi, ne samo ovaj, ne dopadaju se Bogu i vode do osude. Seksualnost je snažan dar od Boga za dobro čovječanstva, radost, i stabilno društvo. Ali ovaj sveprisutni, Bogom dani poriv često je okrenut u pobunjenički, na sebe usmjereni, traženje zadovoljstva, “više-za-mene-pod-bilo-koju-cijenu” život (usp. Rim 8:1-8; Gal 6:7-8).

Ljudi mi često kažu: “Bog me stvorio ovakvim.” Istina da mi još uvijek ne znamo izvor homoseksualnosti (tj. genetski ili društveni) ali koji god bio, Biblija mora biti vodič naših odabira; odabiri imaju posljedice. Tekstovi imaju prvenstvo nad osjećajima ili osobnim prednostima. Mi smo vjerska zajednica vođena Božanskim otkrivenjem, a ne pojedinačnim pravima ili slobodama.

Samo zaključna riječ, kao crkveni vođa znam da se određeni postotak kršćana bore s ovim problemom. Poteškoća nije sklonost nego čin. Neki službujući studenti na mome sveučilištu bore se s drugima seksualnim problemima (oni su vrlo snažni na ovoj razini života). Oni koji odabiru ograničiti svoje žudnje (tj. apstinenciju) u ovome području (tj. seksualne žudnje) jamačno su kandidati za položaje služenja. Ovo je isto tako za one koji se bore s homoseksualnošću. Čin, ne misao, stvaran je problem. Zašto su neki privučeni drugima istoga spola jeste misterija. Postoji odabir u ovome području (kao i u svim područjima). Mi smo odgovorni za naše odabire!

Bog ljubi ljude i želi dugovječno zdravlje, radost, i životnost svima onima stvorenima u Njegovoj slici i sličnosti (Post 1:26-27; [vidjeti Posebnu temu gore: Ljudska seksualnost](#)). Ove stvari /djela što remete pojedinačno zdravlje i radost, kao i zajednicu, osuđene su. Bog nam želi najbolje! Mi želimo svoje zadovoljstvo odmah! Neka bi Bog imao milosti nad svima nama.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto Pavao spominje svoje posebno otkrivenje a onda nam ne govori o njemu?
2. Zašto je slabost ključ uporabljivosti?
3. Koristi li Bog zlo kako bi izvršio Svoju svrhu?
4. Zašto je Pavao bio toliko dirnut glede primanja novca od ove crkve? (usp. 2. Kor 12:20-21).

2. POSLANICA KORINĆANIMA 13

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
posljednja upozorenja i pozdravi	dolazak s autoritetom	poziv na samo-ispitivanje i popravljnje (12:19 - 13:10)	posljednja upozorenja i pozdravi	Pavlovi strahovi i tjeskobe (12:19 - 13:10)
13:1-4	13:1-6	13:1-4	13:1-4	13:1-4
13:5-10	Pavao daje prednost poganima 13:7-10	13:5-10	13:5-10	13:5-10
13:11-12	pozdrav i blagoslov 13:11-14	zaključak 13:11-12	13:11 13:12a 13:12b	zaključak 13:11 13:12a
13:13		13:13	13:13	13:13

ČITANJE KRUGA TRI (iz [Vodiča dobrog biblijskog čitanja](#)) SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xiv.). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet suvremenih prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 13:1-4

¹Ovo je treći puta da dolazim k vama. SVAKA ČINJENICA MORA BITI POTVRĐENA SVJEDOČANSTVOM DVOJICE ILI TROJICE SVJEDOKA. ²Prije sam rekao kad sam bio prisutan drugi puta, i premda sad odsutan ja kažem unaprijed onima koji su zgriješili u prošlosti i svima ostalima *također*, da ako dođem ponovno ja neću štedjeti *nikoga*, ³jer vi tražite dokaz Kristov koji govori u meni, i koji nije slab prema vama, nego moćan u vama. ⁴Jer uistinu On bijaše razapet zbog slabosti, ipak On živi zbog snage Božje. Jer mi smo također slabi u Njemu, ipak mi budemo živjeli s Njim zbog sile Božje *usmjerene* prema vama.

13:1 “Ovo je treći puta da dolazim k vama” Ovo daje tekstualno uvjerenje teoriji o Pavlovoj bolnoj posjeti Korintu između pisanja 1. i 2. Poslanice Korinćanima (usp. 2. Kor 12:14). Ta posjeta nije zabilježena u Djelima apostolskim.

▣ **“SVAKA ČINJENICA”** Ovo započinje navod iz Ponovljenoga zakona 19:15 (usp. Br 35:30; Pnz 17:6; Mt 18:16; 1. Tim 5:19), koji se bavi sudskim postupcima. Na što to upućuje u ovome poglavlju? Postoje dvije mogućnosti:

1. upućuje na crkvenu procjenu Pavla. On je bio tamo dva puta i dijelio je s njima. Oni su bili odgovorni i bit će držani odgovornima kao slušatelji istine
2. upućuje na crkvenu stegu što se odnosi na skupinu unutar crkve:
 - a. frakcijske skupine iz 1. Poslanice Korinćanima 1 - 4 (usp. 2. Kor 12:20)
 - b. nemoralnu skupinu (usp. 2. Kor 12:21)
 - c. “nad-apostole” ili krive učitelje koji su imali veze s Jeruzalemom i judaizmom (poglavlja 10 - 13, posebice 11:13-15).

▣

NASB	“MORA BITI POTVRĐENA”
NKJV, REB	“bit će utvrđena”
NRSV	“mora biti podržana”
TEV	“mora biti utvrđena”
NJB	“je zahtijevana”

Oblik ovoga GLAGOLA je FUTUR PASIVNOGA INDIKATIVA (usp. NKJV), ali Barbara i Timothy Friberg, *Analytical Greek New Testament*, str. 573, kažu kako to djeluje kao AORIST PASIVNOGA IMPERATIVA (usp. NRSV, NJB).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:24: Stav \(histēmi\).](#)

13:2 “onima koji su zgriješili u prošlosti i svima ostalima također” Ovo se izgleda odnosi na dvije skupine. Prva “oni koji su zgriješili u prošlosti” (PERFEKT AKTIVNOGA PARTICIPA), mora upućivati na one vjernike u Korintu koji su slušali Pavla dva puta, ali ipak su se bunili protiv njegova vodstva. Ovo bi bile frakcijske skupine iz 1. Poslanice Korinćanima 1 - 4 ili nemoralna skupina (usp. 2. Kor 12:20-21; 1. Kor 5).

Izričaj “i svima ostalima” čini se kako se odnosi na one koji nisu bili prisutni oba puta, moguće na lažne apostole iz Jeruzalema i njihove podupiratelje, koji su žarište poglavlja 10 - 13. Međutim, obje skupine /sve skupine upozorene su kako Pavao želi da se bave s problemima, ali ako to neće, on se bude!

▣ **“ako”** Ovo je TREĆI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE, ali upotrijebljeno je u smislu “kad” (usp. Iv 16:7 i 1. Iv 3:2).

▣ **“ja neću štedjeti nikoga”** Pavao koristi ovaj pojam u pozitivnome smislu u 1. Poslanici Korinćanima 7:23 i 2. Korinćanima 1:23, ali u sudskome smislu ovdje i u 2. Korinćanima 12:6 (usp. 2. Kor 10:11).

13:3 “dokaz” Ova zamisao o preispitivanju ponavljana je u ovome okviru. Postoji neprekidna igra riječi dva grčka pojma, *dokimazō* i *peirazō*:

1. stih 3, dokaz – *dokimē* (usp. 2. Kor 2:9; 8:2; 9:13; 13:3)
2. stih 5, test – *peirazō* (usp. 2. Kor 13:5)
3. stih 5, ispitati – *dokimazō* (usp. 2. Kor 8:8,22; 13:5)
4. stih 5, neuspjeh ispitivanja – *adokimos*
5. stih 6, nemojte podbaciti u preispitivanju – *adokimos*
6. stih 7, odobriti – *dokimos* (usp. 2. Kor 10:18)
7. stih 7, poništiti – *adokimos*.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

▣ **“Kristov koji govori u meni”** Neki u Korintu izazivali su Pavlov autoritet. Oni su “preispitali” Pavla! U 2. Poslanici Korinćanima 13:5 Pavao će “preispitivati” njih! Kristova prisutnost u Pavlu bila je potvrđena (usp. 2. Kor 12:12).

▣ **“nije slab”** Slabost je Božji način pobjede kao što je slikovito prikazano u Isusovu životu (usp. 2. Kor 13:4) i Pavlovu životu (usp. 2. Kor 10:1.11; 12:9; 13:9). Nijedno ljudsko biće neće se slaviti pred Bogom za duhovna vršenja što su izravan ishod o tome tko je Bog a ne tko smo mi. Božja sredstva su ona koja postižu duhovne ishode! Vjernici moraju dopustiti Njegovoj snazi da teče kroz njihovu potrebu i bespomoćnost.

Stihovi 3-4 su sažetak antiteze o retoričkoj oholosti krivih učitelja. Oni su tvrdili nadmoćnost iz:

1. rasne loze
2. osobnoga karizmatičkog iskustva
3. nadmoćnosti sofista, retoričke obuke
4. osobnih usporedbi.

▣ **“prema vama ... u vama”** Ova MNOŽINA “vama” pokazuje kako Pavao upućuje na iskustvo zajednice, ne na osobno iskustvo (usp. 2. Kor 13:5). Možda TEV prijevod, “među vama”, hvata glavno svojstvo.

13:4 “razapet” Pavao koristi nekoliko pojmova za opis Isusove smrti:

1. smrt (usp. Rim 5:6 i dalje; 8:34; 14:15; 1. Kor 8:11; 15:3; 2. Kor 5:15; Gal 2:21; 1. Sol 4:14; 5:10)
2. krv (usp. Rim 3:25; 5:9; Ef 1:7; 2:13; Kol 1:20)
3. križ (usp. 1. Kor 1:17-18; Gal 5:11; 6:12.14; Ef 2:16; Fil 2:8; Kol 1:20; 2:14)
4. raspeće (usp. 1. Kor 1:23; 2:2; 2. Kor 13:14; Gal 3:1).

[Vidjeti Posebnu temu dolje: Raspeće.](#)

POSEBNA TEMA: RASPEĆE

Ovo je bio način javnoga, produženog mučenja što su razvili ili Feničani ili je bilo razvijeno u Mezopotaniji kako bi se spriječila pobuna i zločin. Bila je usavršena (tj. gdje je trajalo nekoliko dana) od Rimljana. Prema zakonu nijedan rimski građanin nije smio biti raspet. To je uključivalo javno svlačenje, batinanje ([vidjeti Posebnu temu dolje: Bičevanje](#)), i pribijanje čavlima na križ. Oblik križa može biti u obliku velikoga slova “T” ili maloga “t” ili “X”. Čak je moguće da je su bile korištene ljestve kad je nekoliko osoba bilo razapeto zajedno. Smrt je konačno nastupila gušenjem. Osuđena osoba morala se upirati na svoje noge pribijene čavlima kako bi mogla disati. To je razlog zašto su se lomile noge onih zločinaca koji su bili raspeti s Isusom što je prouzročilo njihovu brzu smrt (usp. Iv 19:32).

POSEBNA TEMA: BIČEVANJE

Ovo je bila okrutna kazna! Često smrtonosna. Uvijek je prethodila rimskome raspeću ([vidjeti Livije, 33,36](#)), ali čini se u početku iz Evanđelja po Luki 23:16.22; Ivana 19:1.12 da je to moguće bio još jedan Pilatov pokušaj dobivanja naklonosti za Isusa od svjetine.

Evanđelja koriste različite riječi za opis ovoga brutalnog batinanja:

1. *phragelloō* u Mateju 27:26; Marku 15:15, prevedeno u NASB kao “bičevanje”
2. *derō* u Luki 22:63, prevedeno u NASB kao “batinanje”
3. *mastigoō* u Ivanu 19:1, prevedeno u NASB kao “bičevanje” (usp. Mt 20:19; Mk 10:34; Lk 18:33; Djela 22:24).

Osoba je bila gola (tj. Djela 16:22) a ruke bile su vezane za kolac na tlu (tj. Djela 22:25). Onda se bičem od kožnoga remenja s komadima kamena, kovine, ili kosti upletenih na kraju devet remena šibalo po otkrivenim leđima. Zabilježeno je kako su ovi remeni često:

1. oslijepili žrtvu
2. otvorili rebra do kosti
3. izbili zube
4. čak prouzročili smrt.

Nije postojao ograničen broj udaraca što su zadavala dvojica rimskih vojnika, jedan sa svake strane (kao što je bilo židovsko batinanje, tj. 39, usp. Pnz 25:1-3; 2. Kor 11:24).

▣ **(13:4) “ipak On živi zbog snage Božje”** Ovakvi izričaji bili su uzrokom toliko mnogih kristoloških prepirki u Ranoj crkvi. Nije li Isus također Bog? Je li ljudski Isus živio snagom odvojenoga Božanstva (tj. YHWH)? Ne može se graditi sustavno razumijevanje na jednome stihu ili izdvojenim stihovima, nego se mora nastojati ujediniti sve teološke zamisli u ujedinjenu cjelinu. [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Monoteizam.](#)

Obično je terminologija ovoga stiha bila korištena za potvrdu da je Bog Otac, kao čin odobravanja, uskrisio Sina (usp. Djela 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30.33.34.37; 17:31; Rim 1:4; 6:4.9; 8:11; 10:9; 1. Kor 6:14; 2. Kor 4:14; Gal 1:1; Ef 1:20; Kol 2:12; 1. Sol 1:10). Međutim, postoje drugi nadahnuti tekstovi što potvrđuju da je:

1. Duh uskrisio Sina (usp. Rim 8:11)
2. Sin uskrisio Sâm Sebe (usp. Iv 2:19-22; 10:17-18).

▣ **“mi smo također slabi u Njemu, ipak mi budemo živjeli s Njim”** Pavlovo razumijevanje kršćanstva bilo je poistovjećivanje vjernika u životu, smrti, i uskrsnuću Isusa. Kao što je On živio ponizan, krotak, i neshvaćen život, tako ćemo i mi; kao što je On umro u službi drugima, tako bismo trebali i mi; kao što je On uskrsnuo, tako ćemo i mi (tj. novi život sad) i bit ćemo takvi (tj. uskrsla tijela kod Drugoga dolaska).

Ova teologija poistovjećivanja vrlo je očita u Poslanici Rimljanima 6. Pavao je napisao Poslanicu Rimljanima dok se bavio s Korintom. Pavlovo sustavno razumijevanje kršćanstva (tj. Poslanica Rimljanima) bilo je svježije dok je radio s ovom nefunkcionalnom crkvom.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 13:5-10

⁵Ispitajte sami sebe *da vidite* ako ste u vjeri; preispitajte se! Ili ne prepoznajete ovo o sebi, da je Isus Krist u vama – osim ako ste doista promašili ispitivanje? ⁶Ali ja vjerujem da ćete shvatiti da mi sami nismo promašili ispitivanje. ⁷Sad mi se molimo Bogu da ne učinite krivo; ne da se mi sami možemo pokazati ispravnima, nego da vi možete učiniti što je ispravno, čak iako se mi možda pokazemo neispravnima. ⁸Jer mi ne možemo učiniti ništa protiv istine, nego *samo* za istinu. ⁹Jer mi se radujemo kad smo mi sami slabi a vi ste jaki; za ovo mi i molimo, da budete potpuni. ¹⁰Jer iz toga razloga ja vam pišem ove stvari dok sam odsutan, tako da kad budem prisutan ne *trebam* upotrijebiti strogoću, sukladno s vlašću što mi je dao Gospodin za izgradnju a ne za rušenje.

13:5 “Ispitajte sami sebe” Ovo je PREZENT AKTIVNOGA IMPERATIVA. To je riječ *peirazō*, što znači “ispitati s pogledom prema uništenju“. Vidjeti punu bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 3:13. Oni su preispitali Pavla; sad moraju preispitati sami sebe!

▣ **“ako”** Ovo je PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE što pretpostavlja da je istinito. Pavao ne sumnja u njihovu vjeru, nego ih izaziva da se probude!

▣ **“vjeri”** Grčki pojam “vjeri” [vjera] (*pistis*) preveden je u engleskome s tri pojma: vjera, povjerenje, ili pouzdanje. Vjera se koristi u tri smisla u NZ-u:

1. kao osobno prihvaćanje Isusa kao Božjega Krista
2. kao vjerno življenje za Njega
3. kao tijelo istina o Njemu (usp. 2. Kor 13:3; Gal 1:23; 3:23-25).

Zrelo kršćanstvo uključuje sva tri smisla.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Vjera, povjerenje, ili pouzdanje.](#)

▣ **“preispitajte se”** Pavao ponavlja svoju zapovijed (tj. još jedan PREZENT AKTIVNOGA IMPERATIVA), ali koristi drugi pojam (tj. *dokimazō*) za ispitivanje, što podrazumijeva ispitati s pogledom prema dobrenju.

▣ **“prepoznajete”** Ovo je grčki pojam *epignōskō* (tj. PREZENT AKTIVNOGA INDIKATIVA), što obično označava iskustveno potpunu spoznaju.

▣ **“Isus Krist (je) u vama”** Kao što se 2. Poslanica Korinćanima 13:4 usredotočuje na skupni vid, ovaj izričaj (koristeći isti PRIJEDLOG i MNOŽINSKE ZAMJENICE) može upućivati na više pojedinačan vid. Krist je zasigurno među Svojim narodom, ali i u svakome od Svoga naroda! Službe Isusa i Duha toliko su blisko vezane da je Duh često nazvan Duh Kristov (usp. Rim 8:9; 1. Pt 1:11). Isus je čak rekao da obitava u vjernicima (usp. Iv 14:23; Rim 8:10; Kol 1:27. Također zabilježite Mt 28:20).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:3: Isus i Duh.](#)

▣ **“osim ako ste doista promašili ispitivanje”** Ovaj je izričaj uspoređan s “ako ste u vjeri” u 2. Poslanici Korinćanima 13:5. Pava je tvrdio na nekoliko načina (tj. PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE u 2. Kor 13:5 i uporaba *dokimazō*) kako vjeruje da su njegovi čitatelji vjernici, ali ne svi od njih. Postoji kontingent krivih učitelja koji ne poznaju Krista. Ova kratka rečenica odnosi se na njih.

Ta kratka rečenica ne odnosi se na grješne vjernike jer ih Pavao naslovljava u 2. Poslanici Korinćanima 12:20-21. Oni trebaju pokajanje, ali krivi učitelji trebaju Krista (usp. Mt 7).

Pavao je upotrijebio ovaj isti pojam u 1. Korinćanima 9:27 kao razlog zašto se borio kako bi očuvao sebe pod Božjim nadzorom. Pavao nije želio biti “diskvalificiran” ili odbačen. Vjernici su izazivani provjeravati sami sebe (usp. Fil 2:12).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:3: Apostazija /otpadništvo \[aphistēmi\].](#)

13:6 Pavao tvrdi kako su on i njegovu pomagači prošli ispit (tj. ne krivotvorine, *adokimos*, usp. 2. Kor 13:7), posebice u odnosu na crkvu u Korintu. Ako oni imaju obitavajućega Krista, onda je Pavlova služba bila učinkovita.

13:7 U nekome smislu jaka, ortodoksna korintska crkva potvrdit će Pavlovo vodstvo i apostolske akreditive. On je više zabrinut za one koji čine što je ispravno i primjereno zbog Boga i Evanđelja, ne samo za pokazivanje Pavlovih akreditiva ili potvrde njegova vodstva (usp. 2. Kor 13:9).

▣ **“ispravnima ... neispravnima”** Pavao nastavlja ovu igru riječi od *dokimos* i *adokimos*.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 2:9: Grčki pojmovi za preispitivanje i njihova suzvučja.](#)

13:8 Istina u ovome okviru upućuje na Evanđelje kao Osobu (tj. Isusa Mesiju), kao poruku (tj. Evanđelje o Isusu), i kao na način života (tj. oponašanje Isusova života).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 4:2: “Istina” u Pavlovim pisanjima.](#)

13:9 “mi se radujemo kad smo mi sami slabi a vi ste jaki” Ovo je Pavlov paradoks. On zna da je duhovna snaga oslobođena kroz ljudsku slabost (usp. 2. Kor 12:10; 13:4). Prema tome, on želi ostati slab. Međutim, kako bi korintska crkva bila jaka, ona također, mora postati slaba. To je toliko oprečno načinu kako ljudi procjenjuju život. Krivi učitelji tvrdili su snagu kroz obrazovanje, obiteljsku lozu, iskustvo, ali Pavao tvrdi snagu kroz Kristov primjer (usp. 2. Kor 13:4).

▣ **“da budete potpuni”** Oblik IMENICE ovoga pojma nađen je jedino ovdje u NZ-u. GLAGOL znači “plesti zajedno”. Pavao je upotrijebio oblik GLAGOLA iz 1. Poslanice Korinćanima 1:10, što poziva korintsku crkvu na završetak svojih frakcijskih podjela. Sad na kraju 2. Korinćanima on se vraća na taj nalog (tj. jedinstvo što će ishoditi u duhovnim podudarnostima).

Louw i Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, tom 1, str. 680, tvrdi da su *artios* (tj. potpuno, prikladno, potpuno opremljeno za označeni zadatak), sa svima svojim različitim prijedložnim složenicama (tj. *epi* i *kata*), istoznačnice (usp. Luke 6:40; 2. Kor 13:9,11; Ef 4:12; 2. Tim 3:17).

Pavao želi djelatnu, ujedinjenu, ljubeću crkvu u Korintu (usp. 2. Kor 13:11). Kako bi se to dogodilo mora biti oprosta, pomirenja, i crkvene stege (usp. Gal 6:1).

13:10 Pavao nije želio još jednu bolnu posjetu u Korint (usp. 2. Kor 2:3-4). On nije želio doći omotan u svoj apostolski autoritet, nego u roditeljskoj ljubavi. Međutim, odaziv crkve odredit će kako mora djelovati.

▣ **“sukladno s vlašću što mi je dao Gospodin”** Ovaj točno isti izričaj pojavljuje se u 2. Poslanici Korinćanima 10:8. Taj apostolski autoritet, ili u osobnoj prisutnosti ili u odsutnosti (usp. 1. Kor 5:4), ima Kristovu autoritet (usp. 2. Kor 12:19; 13:3). Taj autoritet bio je dat Pavlu u susretu na cesti za Damask (usp. Djela 9.22.26).

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 10:8: Vlast \(*exousia*\).](#)

▣ **“izgradnju”** [Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 10:8: Izgrađivati.](#)

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 13:11-13

¹¹Konačno, braćo, radujte se, budite ispunjeni, budite utješeni, budite jednoga uma, živite u miru; i Bog ljubavi i mira bit će s vama. ¹²Pozdravite jedan drugoga sa svetim cjelovom. ¹³Svi sveti pozdravljaju vas.

13:11 “Konačno” Doslovno ovo je “za ostatak” (usp. Gal 6:17). Ovo je karakterističan zaključni izričaj za Pavla (usp. Ef 6:10; Fil 3:1; 4:8; 2. Sol 3:1). Obično označava prijelaz na završnu točku.

▣ **“braćo”** Kakav predivan i utješan način završavanja ovoga teškog pisma problematičnoj crkvi. To djeluje i kao književni alat za označavanje prijelaza na novu temu.

▣ Postoje nizovi od pet PREZENTA IMPERATIVA:

1. “radujte se” (PREZENT AKTIVNOGA IMPERATIVA). Pavao često koristi ovaj pojam u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 2:3; 6:10; 7:7.9.13.16; 13:9.11). Ovaj pojam može značiti “doviđenja” (usp. Fil 3:1; 4:4), ali to ne odgovara nizovima IMPERATIVA
2. “budite ispunjeni” (PREZENT PASIVNOGA IMPERATIVA). Ovo govori o jedinstvu i službi (usp. stih 9)
3. “budite utješeni” (PREZENT PASIVNOGA IMPERATIVA). Pavao često koristi ovaj pojam u 2. Poslanici Korinćanima (usp. 2. Kor 1:4.6; 2:7.8; 5:20; 6:1; 7:6.7.13; 8:6; 9:5; 10:1; 12:8.18; 13:11)
4. “budite jednoga uma” (PREZENT AKTIVNOGA IMPERATIVA). Ovaj grčki pojam ima mnogo suzvuka (usp. Louw i Nida, tom 2, str. 259), ali u ovome okviru uspoređan je s “budite ispunjeni”. To upućuje na jedinstvo zbog Evanđelja. To nije potvrđivanje kako se vjernici moraju složiti oko svakoga problema, nego da se moraju slagati u ljubavi te da Evanđelje uvijek mora imati prvenstvo nad osobnim mišljenjima ili prednostima!
5. “živite u miru” (PREZENT AKTIVNOGA IMPERATIVA). Ovo jamačno odražava 1. Poslanicu Korinćanima 1 - 4 i 2. Korinćanima 10 - 13. Neizvjesno je kako su ovi problemi povezani, ali oba su prouzročili nejedinstvo i sukob. Pavao zapovijeda mir, ne putem kompromisa, nego putem Kristo-sličnosti. Bog mira (usp. 2. Kor 13:11) pomoći će nam u našoj slabosti!

▣ “**Bog ljubavi i mira**” Kakav predivan opisni naslov za YHWH-u. YHWH je često povezan s “mir(om)” (usp. Rim 15:33; 16:20; 1. Kor 14:33; Fil 4:9; 1. Sol 5:23; Heb 13:20). On je nazvan “Gospodin mira” u 2. Poslanici Solunjanima 3:16. I ljubav i mir spomenuti su u Efežanima 6:23.

Vjernici moraju oponašati ove osobine u svojim odnosima jedan s drugim.

13:12 “Pozdravite” Ovo može biti prevedeno “oprostiti se” (usp. Djela 20:1; 21:6). To prenosi stav prihvaćanja i suradnje. Oprečan stav je izrečen u Evanđelju po Mateju 5:47.

Samo osvrt o brojenju ova zadnja dva stiha. Neki engleski prijevodi kombiniraju 2. Poslanicu Korinćanima 13:12-13 (TEV, NJB, RSV, NRSV), dok ih drugi dijele u dva stiha (KJV, NKJV, NASB, NIV).

▣ “**svetim cjelovom**” Ovaj običaj (tj. između članova obitelji i prijatelja) bio je poslije prekinut zbog poganskoga krivog shvaćanja (tj. erotsko ljubljenje). U Ranoj crkvi muškarac je poljubio muškarca a žena je poljubila ženu (tj. slijeđenje običaja sinagoge, usp. Rim 16:16; 1. Kor 16:20; 1. Sol 5:26). Vidjeti bilješku u 1. Poslanici Korinćanima 16:20.

Ovo je IMPERATIV. Znači li to da kršćani moraju pozdravljati jedan drugoga u ovoj osobitoj stvari? Ovdje je dobar primjer kako kultura i buduće situacije moraju utjecati na tumačenje. Problem nije oblik, nego stav. Vjernici su obitelj.

13:13 “Svi sveti” Ovaj izričaj upućuje ne samo na Pavla i njegov misijski tim, nego na “svi sveti” (tj. svi od Pavlovih drugih crkava). Postojala je napetost između Korinta i ovih drugih crkava. U ovoj se crkvi osjećala superiornost. Pavao je naslovio ovaj problem spominjući nekoliko puta mjerila koja je naučavao u svim crkvama (usp. 1. Kor 4:17; 7:17; 11:16.34; 14:33). Korint mora biti dio obitelji, a ne povlaštenu, elitnu član.

U svojim tekućim krizama, sve kongregacije koje je započeo Pavao slale su svoje pozdrave, što podrazumijeva zajedništvo, brigu, skupnost, molitvu, i prihvaćanje.

NASB (AŽURIRAN) TEKST: 13:14

¹⁴Milost Gospodina Isusa Krista, i ljubav Boga, te zajedništvo Svetoga Duha, neka bude sa svima vama.

13:14 Pavao uvijek zaključuje svoja pisma u molitvi ili blagoslovom, ali ovo jedno je jedinstveno. Ono kombinira tri vida Božje naravi s tri Osobe Trojstva. Isto je tako neuobičajeno da je Isus spomenut prvi. Za pune bilješke o “Trojstvu” [vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1:b: Trojstvo.](#)

Tri vida Boga: milost, ljubav, i zajedništvo, jesu za “sve” vjernike u Korintu. Ovo je ključan dio molitve. Pavao želi obnoviti jedinstvo među vjernicima ali ipak prepoznaje i odbacuje lažne vjernike.

Pavao je koristio pisara za pisanje svojih pisama, ali vjerojatno je uzeo pero kako bi napisao zadnju molitvu osobno (usp. 2. Sol 3:17). Pavao je ljubio ovu crkvu!

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 1:1b: Trojstvo.](#)

▣ “**zajedništvo Svetoga Duha**” Vidjeti bilješke u 1. Poslanici Korinćanima 1:9 i 12:11.

[Vidjeti Posebnu temu u 2. Poslanici Korinćanima 3:6: Osobnost Duha.](#)

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako vjernici preispituju sami sebe?
2. Zašto Pavao govori toliko često u poglavljima 11 – 13 o svojim slabostima?
3. Kako je sigurnost povezana s ustrajnošću?
4. Kako može Bog biti jedan i trojica istovremeno?

DODACI

KRATKE ODREDBE GRČKIH GRAMATIČKIH POJMOVA

Koine grčki, često nazvan helenistički grčki, bio je zajednički jezik mediteranskoga svijeta počevši od osvajanja Aleksandra Velikoga (336.-323. g.pr.Kr.) i trajao je oko osam stotina godina (300. g.pr.Kr. – 500. g.po.Kr.). To nije bio samo pojednostavljen, klasičan grčki, nego na mnogo načina noviji oblik grčkoga što je postao drugim jezikom drevnoga Bliskog Istoka i mediteranskoga svijeta.

Grčki Novoga zavjeta bio je jedinstven na neke načine zbog njegovih korisnika, osim Luke i autora Poslanice Hebrejima, koji su vjerojatno koristili aramejski kao svoj prvenstveni jezik. Prema tome, njihova su pisanja bila pod utjecajem idioma i gradbenih oblika aramejskoga. Isto tako, oni su čitali i navodili Septuagintu (grčki prijevod SZ-a) koji je također bio pisan u koine grčkom. Ali Septuaginta je isto tako bila pisana od židovskih znanstvenika čiji materinji jezik nije bio grčki.

Ovo služi kao podsjetnik da ne možemo gurati Novi zavjet u zbijenu gramatičku građu. On je jedinstven a ipak ima mnogo zajedničkoga s: (1) Septuagintom; (2) židovskim pisanjima kao onima od Josipa [Flavija – op.prev.]; i (3) papirusima nađenima u Egiptu. Kako onda pristupamo gramatičkoj raščlambi Novoga zavjeta?

Gramatičke osobine koine grčkog i koine grčkoga Novoga zavjeta su isprepletene. Na mnogo načina to je bilo vrijeme pojednostavljenja gramatike. Okvir će biti naš glavni vodič. Riječi jedino imaju značenje u širem okviru, prema tome, gramatička građa može biti jedino razumjeta u svjetlu: (1) određenoga autorova stila; i (2) određenoga okvira. Nisu moguće ikakve zaključne odredbe grčkih oblika i građa.

Koine grčki bio je prvenstveno govorni jezik. Često ključ za tumačenje jeste vrsta i oblik GLAGOLA. U većini glavnih kratkih rečenica GLAGOL će se pojaviti prvi, pokazujući svoju nadmoćnost. U raščlanjivanju grčkoga GLAGOLA moraju biti zabilježena tri dijela obavijesti: (1) temeljni naglasak GLAGOLSKOGA VREMENA, STANJA i NAČINA (akcidencija ili morfologija); (2) temeljno značenje određenoga GLAGOLA (leksikografija); i (3) tijek okvira (sintaksa).

I. GLAGOLSKO VRIJEME

A. Glagolsko vrijeme ili vid uključuje odnos GLAGOLA s dovršenim djelovanjem ili nedovršenim djelovanjem. To se često naziva “SVRŠENI GLAGOL“ i “NESVRŠENI GLAGOL”.

1. SVRŠENO GLAGOLSKO VRIJEME usredotočuje se na okolnost nekog djelovanja. Nije dana daljnja obavijest osim da se nešto dogodilo! Njen početak, nastavak ili vrhunac nije naslovljen.
2. NESVRŠENO GLAGOLSKO VRIJEME usredotočuje se na nastavljanje tijekom nekog djelovanja. Ono može biti opisano u pojmovima pravocrtnoga djelovanja, trajnoga djelovanja, napredujućega djelovanja, itd.

B. Glagolska vremena mogu se grupirati po tome kako autor vidi djelovanje kao napredovanje:

1. to se dogodi = AORIST
2. to se dogodilo i ishodi ostaju = PERFEKT
3. to se bijaše dogodilo u prošlosti i ishodi su ostali, ali ne sad = PLUSKVAMPERFEKT
4. to se događa = PREZENT
5. to se dogodiše = IMPERFEKT
6. to će se dogoditi = FUTUR

Jasan primjer o tome kako ova GLAGOLSKA VREMENA pomažu u tumačenju mogao bi biti pojam “spasiti”.

Bio je korišten u nekoliko različitih glagolskih vremena kako bi pokazao oboje i njegov tijek i vrhunac:

1. AORIST – “bijasmo spašeni” (usp. Rim 8:24)
 2. PERFEKT – “bili smo spašeni i ishod se nastavlja” (usp. Ef 2:5.8)
 3. PREZENT – “spašeni smo” (usp. I. Kor 1:18; 15:2)
 4. FUTUR – “bit ćemo spašeni” (usp. Rim 5:9.10; 10:9).
- C. Usredotočujući se na GLAGOLSKA VREMENA, tumači traže razlog izvornoga autorovog izbora za izražavanjem sâmoga sebe u određenome VREMENU. Mjerilo “ne natrpanog” vremena bio je AORIST. On je bio redovito “neodređen”, “neoznačen”, ili “bez dodataka” oblik GLAGOLA. Mogao se koristiti na mnogostruke načine koje mora odrediti okvir. Jednostavno je bilo navedeno da se nešto dogodilo. Vid prošloga vremena bio je jedino namjeravan u INDIKATIVNOM NAČINU. Ako je bilo upotrijebljeno ikoje drugo GLAGOLSKO VRIJEME, bilo je naglašeno nešto više određeno. Ali što?
1. PERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME. Ono govori o dovršenome djelovanju s trajnim ishodima. Na neki je način to bila složenica AORISTA i PREZENTA GLAGOLSKIH VREMENA. Uobičajeno je žarište na trajnim ishodima ili dovršetku nekog djelovanja (primjer: Ef 2:5 i 8: “vi ste bili i nastavljate biti spašeni”).
 2. PLUSKVAMPERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME. Ovo je kao PERFEKT osim što su trajni ishodi završeni. Primjer: Evanđelje po Ivanu 18:16: “Petar bijaše stajao na vratima s vanjske strane”.
 3. PREZENT GLAGOLSKO VRIJEME. On govori o nekome nepotpunome ili nedovršenome djelovanju. Žarište je uobičajeno na nastavljanju događaja. Primjer: I. Ivanova poslanica 3:6 i 9: “Svatko tko prebiva u Njemu ne nastavlja grijehiti.” “Svatko tko je rođen od Boga ne nastavlja činiti grijeh.”
 4. IMPERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME. U ovome glagolskom vremenu odnos s GLAGOLSKIM VREMENOM PREZENTA analogan je odnosu između PERFEKTA i PLUSKVAMPERFEKTA. IMPERFEKT govori o nedovršenome djelovanju koje se dogodilo ali sad je završeno ili o početku nekog djelovanja u prošlosti. Primjer: Evanđelje po Mateju 3:5: “tada sav Jeruzalem nastavljaše uzlaziti k njemu” ili onda sav Jeruzalem počese uzlaziti k njemu”.
 5. FUTUR GLAGOLSKO VRIJEME. Ono govori o nekom djelovanju koje je uobičajeno preneseno u okvir budućega vremena. Usredotočuje se na mogućnost za neki događaj prije negoli na sadašnji događaj. Često govori o izvjesnosti događaja. Primjer: Evanđelje po Mateju 5:4-9: “Blagoslovljeni su oni oni će...”

II. STANJE

- A. STANJE opisuje međusobni odnos između djelovanja GLAGOLA i njegova SUBJEKTA.
- B. AKTIVNO STANJE bilo je uobičajeno, očekivano, nenaglašen način potvrde da je subjekt izvršio djelovanje GLAGOLA.
- C. PASIVNO STANJE znači da je subjekt primio djelovanje GLAGOLA proizvedenog od vanjskog posrednika. Vanjski posrednik koji proizvodi djelovanje bio je naznačen u grčkome NZ-u sljedećim PRIJEDLOZIMA i padežima:
1. osobni izravni posrednik s *hupo* s ABLATIVOM (usp. Mt 1:22; Djela 22:30)
 2. osobni prijelazni posrednik s *dia* s ABLATIVOM (usp. Mt 1:22)
 3. neosobni posrednik s *en* s INSTRUMENTALOM
 4. ponekad ili osobni ili neosobni posrednik sa sâmim INSTRUMENTALOM.
- D. SREDNJE STANJE znači da subjekt proizvodi djelovanje GLAGOLA i također je izravno uključen u djelovanje GLAGOLA. To je često nazvano stanje povećanoga osobnog zanimanja. Ovakva građa naglašavala je subjekt kratke rečenice ili rečenicu na neki način. U engleskome takva građa nije nađena. U grčkome ima široke mogućnosti značenja i prevođenja. Neki primjeri oblika su:
1. POVRATNO – izravno djelovanje subjekta na samog sebe. Primjer: Evanđelje po Mateju 27:5: “objesio se”.

2. KOJE POJAČAVA – subjekt proizvodi djelovanje za samoga sebe. Primjer: II. Poslanica Korinćanima 11:14: “Sâm se Sotona pretvara u anđela svjetla”.
3. RECIPROČNO (UZAJAMNO) – uzajamno djelovanje dva glagola. Primjer: Evanđelje po Mateju 26:4: “oni se savjetovahu jedan s drugim”.

III. NAČIN (ili “OBLIK”)

- A. U koine grčkom postoje četiri NAČINA. Oni označavaju odnos GLAGOLA sa stvarnošću, barem u okviru autorova vlastitog mišljenja. NAČINI su podijeljeni u dvije široke skupine: onu koja označava stvarnost (INDIKATIV) i onu koja označava mogućnost (KONJUNKTIV, IMPERATIV i OPTATIV [željni način– op.prev.].
- B. INDIKATIVNI NAČIN bio je uobičajen način za izražavanje djelovanja koje se pojavilo ili se pojavljivalo, barem u autorovom razmišljanju. To je bio jedini grčki način koji je izražavao konačno vrijeme, ali čak i ovdje je njegov vid bio drugotan [sporedan].
- C. KONJUNKTIVNI NAČIN izražavao je moguće buduće djelovanje. Nešto se još nije dogodilo, ali prilike su bile pogodne da se bude dogodilo. On ima mnogo zajedničkoga s FUTUROM INDIKATIVA. Razlika je bila ta da KONJUNKTIV izražava neki stupanj sumnje. U engleskome to je često izraženo pojmovima “moći”, “htjeti”, “smjeti” ili “može biti”.
- D. OPTATIVNI NAČIN izražavao je želju teorijski moguću. Smatrao se jednim korakom dalje od stvarnosti nego KONJUNKTIV. OPTATIV je izražavao mogućnost pod određenim uvjetima. OPTATIV je bio rijedak u Novome zavjetu. Najučestalija uporaba je Pavlov čuveni izričaj: “Daleko od toga” (KJV “Bože sačuvaj”), korišten pedeset puta (usp. Rim 3:4.6.31; 6:2.15; 7:7.13; 9:14; 11:1.11; 1. Kor 6:15; Gal 2:17; 3:21; 6:14). Ostali primjeri nađeni su u Evanđelju po Luki 1:38; 20:16, Djelima apostolskim 8:20, i 1. Poslanici Solunjanima 3:11.
- E. IMPERATIVNI NAČIN naglašavao je moguću zapovijed, ali naglasak je bio na nakani govornika. On potvrđuje samo voljnu mogućnost i bio je uvjetovan izborom drugoga. Postojala je posebna uporaba IMPERATIVA u molitvama i zahtjevima treće osobe. Ove su zapovijedi u NZ-u nađene jedino u PREZENTU i AORIST GLAGOLSKOME VREMENU.
- F. Neke gramatičke skupine razvrstavaju PARTICIPE kao još jednu vrstu načina. U grčkome NZ-u vrlo su zajednički, uobičajeno određeni kao GLAGOLSKI PRIDJEVI. Oni su prevedeni zajedno s glavnim GLAGOLOM s kojim su u odnosu. Bila je moguća široka mogućnost prevođenja PARTICIPA. Najbolje se savjetovati s nekoliko engleskih prijevoda. *The Bible in Twenty Six Translations* izdan od Bakera ovdje je od velike pomoći.
- G. AORIST AKTIVNOGA INDIKATIVA bio je uobičajen ili “neoznačen” način za bilježenje događaja. Bilo koje drugo GLAGOLSKO VRIJEME, STANJE ili NAČIN imali su neko osobito značenje tumača koje je izvorni autor želio prenijeti.

IV. Za osobu koja nije osposobljena za grčki sljedeća će pomagala za proučavanje osigurati potrebne obavijesti:

- A. Friberg, Barbara i Timothy: *Analytical Greek New Testament*; Grand Rapids: Baker, 1988.
- B. Marshall, Alfred: *Interlinear Greek-English New Testament*; Grand Rapids: Zondervan, 1976.
- C. Mounce, William D.: *The Analytical Lexicon to the Greek New Testament*; Grand Rapids: Zondervan, 1993.
- D. Summers, Ray: *Essentials of New Testament Greek*; Nashville: Broadman, 1950.
- E. Akademski ovlašten dopisni tečaj koine grčkog dostupan je preko *Moody Bible Institute* u Chicagu, IL.

V. IMENICE

- A. Prema sintaksi, IMENICE su razvrstane prema PADEŽU. PADEŽ je bio onaj sklanjajući oblik IMENICE koji je pokazivao njen odnos s GLAGOLOM i ostalim dijelovima rečenice. U koine grčkom mnoga od djelovanja

PADEŽA bila su naznačena PRIJEDLOZIMA. Budući da je oblik PADEŽA bio sposoban odrediti nekoliko različitih međusobnih odnosa, PRIJEDLOZI su se razvili kako bi dali jasnije razdvajanje ovih mogućih djelovanja.

B. Grčki PADEŽI razvrstani su na sljedećih osam načina:

1. NOMINATIV je bio korišten za imenovanje i to je uobičajeno bio SUBJEKT rečenice ili kratke rečenice. Bio je također korišten za PREDIKATNE IMENICE i PRIDJEVE s povezivanjem GLAGOLA “biti” ili “postati”.
2. GENITIV je bio korišten za opis i uobičajeno pridružen dodatku ili vrsnoći riječi na koju se odnosio. Odgovarao je na pitanje: “Koje vrste?” Često se izražavao uporabom engleskog PRIJEDLOGA “of” (iz, kod, na, o, od, po, s(a), u, za, zbog).
3. ABLATIV je koristio iste oblike sprezanja kao GENITIV, ali bio je korišten za opis odvajanja. Uobičajeno je poricao odvajanje od točke u vremenu, prostoru, izvoru, podrijetlu ili stupnju. Često je bio izražen uporabom engleskoga PRIJEDLOGA “from” (iz, kod, od, odakle, po, s(a), u).
4. DATIV je bio korišten za opis osobnoga zanimanja. Ovaj bi mogao obilježavati pozitivni ili negativni vid. Često je to bio INDIREKTAN OBJEKT. Često je bio izražen engleskim PRIJEDLOGOM “to” (do, k, kako, na, prema, u [mjesto], za).
5. LOKATIV je bio isti oblik sprezanja kao DATIV, ali on je opisivao položaj ili mjesto u prostoru, vremenu ili logičkim granicama. Često je izražavan engleskim PRIJEDLOZIMA “in” (iz, kod, među, na, po, pri, u, za), “on” (iz, iznad, k, kod, na, o, po, pod, pri, u), “at” (do, k, kod, na, oko, pored, pri, u, uz, za), “among” (između, među, pored), “during” (dok, po, prilikom, tijekom, u toku, u vrijeme, za, za vrijeme), “by” (blizu, dalje, iz, kod, kraj, od, ovdje, po, pomoću, pored, prije, uz, za), “upon” (gore, na, nakon, o, po, odozgo, po, pri, prilikom, na temelju čega), i “beside” (blizu, do, kraj, mimo, okolo, osim, pokraj, pored, uz).
6. INSTRUMENTAL je bio isti oblik sprezanja kao DATIV i LOKATIV. Izražava sredstvo ili pridruživanje. Često je bio izražavan engleskim PRIJEDLOZIMA “by” [vidi #5 – op.prev.] ili “with” (kod, kraj, od, pomoću, protiv, s(a), uz, za).
7. AKUZATIV je bio korišten za opis zaključka nekog djelovanja. Izražavao je ograničenja. Njegova glavna uporaba bila je DIREKTNI/IZRAVNI OBJEKT. Odgovara na pitanje: “Kako daleko?” ili “Do koje granice?”
8. VOKATIV je bio korišten za izravno oslovljavanje.

VI. VEZNICI I POVEZNICE

- A. Grčki je vrlo točan jezik zato jer ima tako mnogo veznika. Oni povezuju misli (KRATKE REČENICE, REČENICE, i ODLOMKE). Toliko su uobičajeni da je njihov nedostatak (asindeton [izostavljanje veznika –op.prev.]) često egzegetski [koji tumači – op.prev.] značajan. Činjenica jeste, ovi VEZNICI i POVEZNICE pokazuju smjer autorove misli. Oni su često ključni u određivanju što se točno pokušava prenijeti.
- B. Ovdje je popis nekih VEZNIKA i POVEZNICA te njihova značenja (ova je obavijest skupljena uglavnom iz *A Manual Grammar of the Greek New Testament* od H. E. Dana i Juliusa K. Manteyja).
1. Vremenske POVEZNICE
 - a. *epei, epeidē, hopote, hōs, hote, hotan* (veznik) – “kad”
 - b. *heōs* – “dok”
 - c. *hotan, epan* (VEZNIK) – “bilo kad”
 - d. *heōs, achri, mechri* (VEZNIK) – “dok (ne), sve dok”
 - e. *priv* (BESKONAČAN) – “prije”
 - f. *hōs* – “budući da, otad,” “kad” “i, kad”
 2. Logičke POVEZNICE
 - a. Svrha
 - (1) *hina* (VEZNIK), *hopōs* (VEZNIK), *hōs* – “zato da”, “da”
 - (2) *hōste* (ARTIKULARNI [zglobni] AKUZATIV INFINITIVA) – “da”
 - (3) *pros* (ARTIKULARNI AKUZATIV INFINITIVA) ili *eis* (ARTIKULARNI AKUZATIV INFINITIVA) – “da”

- b. Ishod (postoji bliska veza između gramatičkih oblika svrhe i ishoda)
 - (1) *hōste* (INFINITIV, najuobičajeniji, najčešći) – “zato da”, “dakle”
 - (2) *hiva* (VEZNIK) – “tako da”
 - (3) *ara* – “tako”
 - c. Uzročni ili povod
 - (1) *gar* (uzrok/učinak ili povod/zaključak) – “budući da, jer” “stoga, jer, zbog”
 - (2) *dioti, hotiy* – “stoga, jer, zbog”
 - (3) *epei, epeidē, hōs* – “budući da, jer”
 - (4) *dia* (s akuzativom) i (s artikularnim infinitivom) – “budući da, jer”
 - d. Izveden zaključivanjem
 - (1) *ara, poinun, hōste* – “dakle, prema tome, stoga, zato”
 - (2) *dio* (najjače izveden zaključivanjem VEZNIKA) – “zbog čega”, “čemu, zašto”, “dakle, prema tome, stoga, zato”
 - (3) *oun* – “dakle, zato”, “tako”, “dakle, nego”, “otuda, prema tome, stoga”
 - (4) *toinoun* – “prema tome”
 - e. Suprotno ili oprečno
 - (1) *alla* (jako SUPROTNO) – “ali”, “osim, osim ako, ako ne”
 - (2) *de* – “ali”, “ionako, kakogod, doduše, međutim”, “ali, bez obzira na, iako, dapače”, “u drugu ruku”
 - (3) *kai* – “ali”
 - (4) *mentoi, oun* – “ionako, kakogod, doduše, međutim”
 - (5) *plēn* – “ništa-manje” (najčešće u Luki)
 - (6) *oun* – “ionako, kakogod, doduše, međutim”
 - f. Usporedba
 - (1) *hōs, kathōs* (uvodi USPOREDNE KRATKE REČENICE)
 - (2) *kata* (u složenicama, *katho, kathoti, kathōsper, kathaper*)
 - (3) *hosos* (Hebrejima poslanica)
 - (4) *ē* – “nego, od, onda”
 - g. Nепrekidno ili niz
 - (1) *de* – “i”, “sad”
 - (2) *kai* – “i”
 - (3) *tei* – “i”
 - (4) *hina, oun* – “budući da”
 - (5) *oun* – “onda, potom” (u Ivanu)
3. Posebno naglašene uporabe
- b. *alla* – “jamačno, izvjesno”, “jest, tako”, “zapravo, uistinu”
 - c. *ara* – “zaista, naravno”, “jamačno, izvjesno”, “doista, stvarno, ustvari, zapravo”
 - d. *gar* – “ali stvarno”, “jamačno, izvjesno”, “zaista, naravno”
 - e. *de* – “zaista, naravno”
 - f. *ean* – “čak, dapače, pače čak”
 - g. *kai* – “čak, dapače, pače čak”, “zaista, naravno”, “doista, stvarno, ustvari”
 - h. *mentoi* – “doista, stvarno, ustvari”
 - i. *oun* – “doista, stvarno, ustvari”, “svakako, na svaki način”

VII. KONDICIONALNE REČENICE

- A. KONDICIONALNA REČENICA jeste ona koja sadrži jednu ili više kondicionalnih kratkih rečenica. Ova gramatička građa pomaže tumaču jer osigurava uvjete, razloge ili uzroke zašto se pojavljuje ili se ne pojavljuje djelovanje

glavnoga GLAGOLA. Postojale su četiri vrste KONDICIONALNIH REČENICA. One pomiču oblik od onoga koji je zamišljen da bude istinit s autorove točke gledišta ili za njegovu svrhu na onaj koji je bio samo želja.

- B. PRVI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE izražavao je djelovanje ili postojanje koje je bilo istinito s piščeve točke gledišta ili za njegove svrhe čak iako je bio izražen s “ako”. U nekoliko okvira mogao bi biti preveden kao “budući da, otad, jer” (usp. Mt 4:3; Rim 8:31). Doduše, to ne znači podrazumijevanje da su svi PRVI RAZREDI istiniti do zbilje. Često su korišteni za isticanje u nekoj činjenici ili isticanje obmane (usp. Mt 12:27).
- C. DRUGI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE često je nazvan “oprečno činjenici”. On izjavljuje nešto što je bilo neistinito do istinitosti da se naglasi. Primjeri:
 - 1. “Ako je On uistinu bio prorok, što On nije, On bi znao tko i kakve je naravi žena koja Ga se dotiče, ali On ne zna” (Lk 7:39)
 - 2. “Ako ste stvarno vjerovali Mojsiju, što ne vjerujete, vjerovali biste Meni, što ne vjerujete” (Iv 5:46)
 - 3. “Ako bih ipak pokušavao svidjeti se čovjeku, što ne radim, ne bih bio rob Kristov uopće, što ja jesam” (Gal 1:10).
- D. TREĆI RAZRED govori o mogućem budućem djelovanju. Često pretpostavlja vjerojatnost toga djelovanja. Uobičajeno podrazumijeva može bitnost. Djelovanje glavnoga GLAGOLA ovisno je o djelovanju u kratkim “ako” rečenicama. Primjeri iz 1. Ivanove poslanice: 1:6-10; 2:4.6.9.15.20.21.24.29; 3:21; 4:20; 5:14.16.
- E. ČETVRTI RAZRED najviše je odmaknut od mogućnosti. Rijedak je u NZ-u. Činjenica jeste, ne postoji potpun ČETVRTI RAZRED KONDICIONALNE REČENICE u kojem oba dijela uvjeta odgovaraju odredbi. Primjer djelomičnoga ČETVRTOG RAZREDA je početna rečenica u 1. Petrovoj poslanici 3:14. Primjer djelomičnoga ČETVRTOG RAZREDA je zaključna kratka rečenica u Djelima apostolskim 8:31.

VIII. ZABRANE

- A. PREZENT IMPERATIVA s MĚ PARTIKULOM [ČESTICOM –op.prev.] često (ali ne isključivo) ima naglasak na zaustavljanju djela koje je već u tijeku. Neki primjeri: “prestanite skupljati vaša blaga na zemlji...” (Mt 6:19); “prestanite se brinuti o vašem životu...” (Mt 6:25); “prestanite davati za griješenje dijelove vaših tijela kao oruđa prijestupa...” (Rim 6:13); “morate prestati vrijeđati Božjega Svetog Duga...” (Ef 4:30); i “prestanite se opijati vinom...” (5:18).
- B. AORIST KONJUNKTIVA s MĚ PARTIKULOM ima naglasak na “nemoj čak ni početi ili započeti neko djelo”. Neki primjeri: “Nemojte čak početi pretpostavljati da ...” (Mt 5:17); “nemojte nikad započeti brinuti se ...” (Mt 6:31); “ne smijete nikad biti posramljeni...” (2. Tim 1:8).
- C. DVOSTRUKA NEGACIJA s KONJUNKTIVNIM NAČINOM vrlo je naglašena negacija. “Nikad, ne nikad” ili “ni pod kojim okolnostima”. Neki primjeri: “on neće nikad, ne nikad iskusiti smrt” (Iv 8:51); “Ja neću nikad, ne, nikad...” (1. Kor 8:13).

IX. ČLAN

- A. U koine grčkom ODREĐENI ČLAN “the [taj]” ima sličnu uporabu u engleskom. Njegova osnovna djelatnost bila je “naglašavanje”, način privlačenja pozornosti na riječ, ime ili izričaj. Uporaba u Novome zavjetu razlikuje se od autora do autora. ODREĐENI ČLAN može također djelovati:
 - 1. suprotno sredstvo kao pokazna ZAMJENICA;
 - 2. kao znak upućivanja na prethodno uvedeni SUBJEKT ili osobu;
 - 3. kao način poistovjećivanja SUBJEKTA u rečenici s veznim GLAGOLOM. Primjeri: “Bog je Duh” (Iv 4:24); “Bog je svjetlo” (1. Iv 1:5); “Bog je ljubav” (1. Iv 4:8.16).

- B. Koine grčki nije imao NEODREĐENI ČLAN kao engleski “a” [član koji se obično ne prevodi: jedan, neki – op.prev.] ili “an” [član koji se obično ne prevodi: jedan, neki – op.prev.]. Izostanak ODREĐENOG ČLANA može značiti:
1. žarište na osobinama ili kakvoći nečega
 2. žarište na stupnju nečega.
- C. NZ-ni autori vrlo su se razlikovali u tome kako je ČLAN bio upotrijebljen.

X. NAČINI POKAZIVANJA NAGLASKA U GRČKOME NOVOM ZAVJETU

- A. Tehnike pokazivanja naglaska u NZ-u razlikuju se od autora do autora. Najdosljedniji i najpravičniji pisci bili su Luka i autor Hebrejima poslanice.
- B. Ranije smo ustanovili da je AORIST AKTIVNOGA INDIKATIVA mjerilo i nenaznačen za naglasak, ali bilo koje drugo GLAGOLSKO VRIJEME, STANJE, ili NAČIN imaju značajku tumačenja. To ne podrazumijeva da AORIST AKTIVNOGA INDIKATIVA nije često upotrebljavan u znakovitome gramatičkom smislu. (Primjer: Rim 6:10 [dva puta]).
- C. Redosljed riječi u koine grčkom
1. Koine grčki bio je jezik sa spregom koji nije ovisio, kao engleski, o redosljedu riječi. Stoga, autor bi mogao promijeniti uobičajeno očekivani redosljed kako bi pokazao:
 - a. što je autor želio naglasiti čitatelju
 - b. što je autor mislio da bi bilo iznenađujuće za čitatelja
 - c. što je autor duboko osjećao o tome.
 2. Uobičajeni redosljed riječi u grčkome još je uvijek neriješeno pitanje. Doduše, pretpostavljeni uobičajeni redosljed je:
 - a. za povezivanje GLAGOLA
 - (1) GLAGOL
 - (2) SUBJEKT
 - (3) DOPUNA
 - b. za PRIJELAZNE GLAGOLE
 - (1) GLAGOL
 - (2) SUBJEKT
 - (3) OBJEKT
 - (4) POSREDNI OBJEKT
 - (5) PRIJEDLOŽNI IZRIČAJ
 - c. za IMENIČNE IZRIČAJE
 - (1) IMENICA
 - (2) RIJEČ KOJA ODREĐUJE DRUGU
 - (3) PRIJEDLOŽNI IZRIČAJ.
 3. Redosljed riječi može biti krajnje važan za egzegetsku svrhu. Primjeri:
 - a. “dadnu desnicu meni i Barnabi u znak zajedništva”. Izričaj “desnica zajedništva” je podijeljen i smješten naprijed za pokaz njegovog značaja (Gal 2:9)
 - b. “s Kristom” je bilo smješteno na prvo mjesto. Njegova je smrt bila središnjica (Gal 2:20)
 - c. “Bilo je malo pomalo i na mnogo različitih načina” (Heb 1:1) bilo je na prvome mjestu. Onako kako je Bog otkrio Sâmoga Sebe bila je srž razlikovanja, ne činjenica otkrivenja.
- D. Uobičajeno su neki stupnjevi naglaska bili pokazani:
1. ponavljanjem ZAMJENICE koja je bila već prisutna u GLAGOLSKOM obliku sprezanja. Primjer: “Ja, osobno, sigurno ću biti s vama. . .” (Mt 28:20)
 2. izostankom očekivanog KONJUNKTIVA, ili nekoga drugog poveznog sredstva između riječi, izričaja, kratkih rečenica ili rečenica. Ovo je nazvano asindeton [izostavljanje veznika – op.prev.] (“nepovezan”). Povezujuće sredstvo bilo je očekivano, tako bi njegov izostanak privukao pozornost. Primjeri:

- a. blaženstva, Evanđelje po Mateju 5:3 i dalje (naglašen popis)
 - b. Evanđelje po Ivanu 14:1 (nova tema)
 - c. Poslanica Rimljanima 9:1 (novi dio)
 - d. II. Poslanica Korinćanima 12:20 (naglašava popis)
3. ponavljanje riječi ili izričaja prisutno u datom okviru. Primjeri: “na hvalu Njegove slave” (Ef 1:6.12 i 14). Ovaj je izričaj bio korišten za pokaz djela svake Osobe Trojstva
 4. uporaba idioma ili riječi (zvuk) djeluje između pojmova kao:
 - a. eufemizmi [ublaženi izraz – op.prev.] – zamjenske riječi za tabu [zabrana– op.prev.] subjekte, kao “spavanje” za smrt (Iv 11:11-14) ili “stopala” za muške genitalije (Rut 3:7-8; I. Sam 24:3)
 - b. potanka opisivanja [ili okolišanja] – zamjenske riječi za Božje Ime, kao “Nebesko kraljevstvo” (Mt 3:21) ili “glas s neba” (Mt 3:17)
 - c. SLIKOVIT GOVOR
 - (1) nemoguće preuveličavanje (Mt 3:9; 5:29-30; 19:24)
 - (2) blago preuveličavanje (Mt 3:5; Djela 2:36)
 - (3) personifikacije (I. Kor 15:55)
 - (4) ironija (Gal 5:12)
 - (5) lirski odlomci (Fil 2:6-11)
 - (6) igra glasa između riječi:
 - (a) “crkva”:
 - (i) “crkva” (Ef 3:21)
 - (ii) “poziv” (Ef 4:1.4)
 - (iii) “pozvani” (Ef 4:1.4)
 - (b) “slobodno”:
 - (i) “slobodna žena” (Gal 4:31)
 - (ii) “sloboda” (Gal 5:1)
 - (iii) “slobodno” (Gal 5:1)
 - d. idiomski jezik – jezik koji je uobičajeno kulturološki i jezično osobit:
 - (1) slikovita uporaba “hrane” (Iv 4:31-34)
 - (2) slikovita uporaba “Hrama” (Iv 2:19; Mt 26:61)
 - (3) hebrejski idiom za suosjećaj, “mržnja” (Post 29:31; Pnz 21:15; Lk 14:36; Iv 12:25; Rim 9:13)
 - (4) “Sve” nasuprot “mnogo”. Usporedi Knjigu proroka Izaija 53:6 (“svi”) s 53:11 i 12 (“mnoge”).
Pojmovi su istoznačni kao što pokazuju Poslanica Rimljanima 5:18 i 19.
 5. Uporaba potpunoga jezičnog izričaja umjesto jedne riječi. Primjer: “Gospodin Isus Krist”.
 6. Posebna uporaba *autos*:
 - a. kad je s ČLANOM (atributni položaj) preveden je kao “jednak, isti sličan”
 - b. kad je bez ČLANA (predikatni položaj) preveden je kao POJAČANA POVRATNA ZAMJENICA—“on sâm”, “ona sâma” ili “ono sâmo”.
- E. Učenici Biblije koji ne čitaju grčki mogu odrediti naglasak na nekoliko načina:
1. uporabom analitičkog leksikona i grčko/engleskoga teksta koji je napisan između redaka
 2. usporedbom engleskih prijevoda, posebice iz različitih teorija prevođenja. Primjer: uspoređivanje “riječ-za-riječ” prijevoda (KJV, NKJV, ASV, NASB, RSV, NRSV) s “dinamičkim ekvivalentom” (Williams, NIV, NEB, REB, JB, NJB, TEV). Ovdje dobra pomoć može biti *The Bible in Twenty- Six Translations*, izdao Baker
 3. uporabom *The Emphasized Bible* od Josepha Bryanta Rotherhama (Kregel, 1994.)
 4. uporabom potpuno doslovnog prijevoda:
 - a. *The American Standard Version* iz 1901.
 - b. *Young’s Literal Translation of the Bible* od Roberta Younga (Guardian Press, 1976.).

Učenje gramatike je zamorno ali neophodno za pravilno tumačenje. Ove kratke odredbe, osvrti i primjeri namijenjeni su ohrabrivanju i osposobljavanju ne-grčkih čitatelja za korištenje gramatičkih zabilješki omogućenih u ovoj knjizi. Svakako ove su odredbe pojednostavljene. One ne smiju biti upotrebljavane u dogmatskom, nepopustljivome načinu, nego kao stepenica naprijed ka većem razumijevanju sintakse Novoga zavjeta. Nadam se kako će ove odredbe također omogućiti čitateljima razumjeti osvrte drugih pomagala za proučavanje kao što su tehnički komentari Novoga zavjeta.

Moramo biti sposobni provjeriti svoje tumačenje temeljeno na dijelovima izvješća nađenog u tekstu Biblije. Gramatika je jedna od najveće pomoći u ovim predmetima; drugi predmeti mogu uključiti povijesnu pozadinu, književni okvir, suvremenu uporabu riječi, i usporedne odlomke.

TEKSTUALNI KRITICIZAM

Ovaj će se predmet baviti time kako objasniti tekstualne bilješke nađene u ovome osvrtu. Bit će korišteni sljedeći opći pregledi:

I. Tekstualni izvori naše engleske Biblije

- A. Stari zavjet
- B. Novi zavjet

II. Kratko objašnjenje poteškoća “niže kritike” nazvane također “tekstualna kritika”.

III. Predloženi izvori za daljnje čitanje.

I. TEKSTUALNI IZVORI NAŠE ENGLJSKE BIBLIJE

A. Stari zavjet

1. Masoretski tekst (MT) – Hebrejski suglasnički tekst bio je postavljen od strane Rabbi Aquiba godine 100-te. Mjesta samoglasnika, naglasci, rubne zabilješke, umetanje samoglasnika i pomoćne točke počele su biti dodavane u šestome stoljeću i bile dovršene u devetome stoljeću. To je bilo učinjeno od strane obitelji židovskih znanstvenika znanih kao Masoreti. Oblik teksta što su koristili bio je isti kao onaj u Mišni, Talmudu, Targumu, Pešiti, i Vulgati.
2. Septuaginta (LXX) – Predaja kaže da je Septuagintu napravilo 70 židovskih znanstvenika u 70 dana za Aleksandrijsku knjižnicu pod pokroviteljstvom kralja Ptolomejevića II. (285.-246. g.pr.Kr). Prijevod je vjerojatno zatražen od židovskih vođa koji su živjeli u Aleksandriji. Ova predaja dolazi od “Aristejevog pisma”. LXX je često bila temeljena na različitoj tekstualnoj predaji iz teksta Rabbi Aquiba (MT).
3. Svici s Mrtvoga mora (DSS) – Svici s Mrtvoga mora bili su pisani u razdoblju Rimljana prije Krista (200. g.pr.Kr. do 70. g.p.Kr.) od izdvojene židovske sekte nazvane “eseni”. Hebrejski rukopisi, pronađeni u nekoliko gradova u okolici Mrtvoga mora, pokazuju neku razliku hebrejske tekstualne obitelji u pozadini oba i MT i LXX.
4. Neki posebni primjeri o tome kako je usporedba ovih tekstova:
 - a. LXX je pomogla prevoditeljima i znanstvenicima razumjeti MT
 - (1) LXX u Izaiji 52:14: “Kao što će mnogi biti začuđeni nad **njim**”.
 - (2) MT u Izaiji 52:14: “Kao što su mnogi bili zapanjeni nad **tobom**”.
 - (3) u Izaiji 52:15 razlike zamjenice u LSS potvrđena je:
 - (a) LXX: “tako će se mnogi narodi diviti nad njim”
 - (b) MT: “tako on poškropi mnoge narode”.
 - b. DSS pomogli su prevoditeljima i znanstvenicima razumjeti MT
 - (1) DSS u Izaiji 21:8: “tada vidioc viknu, Gore na stražarskoj kuli ja stojim...”
 - (2) MT u Izaiji 21:8: “a ja viknuh kao lav! Moj Gospodine, ja uvijek danju stojim na stražarskoj kuli ...”
 - c. Oba i LXX i DSS pomogli su pojasniti Izaiju 53:11:
 - (1) LXX i DSS: “nakon muka njegove duše neće vidjeti svjetlo, on će biti zadovoljan”
 - (2) MT: “on će vidjeti. . .u mucu njegove duše, On će biti zadovoljan”.

B. Novi zavjet

1. Postoji više od 5.300 rukopisa čitavoga ili dijelova grčkoga Novog zavjeta. Njih oko 85 pisano je na papirusima i 268 rukopisa koji su svi pisani velikim slovima (uncijali). Poslije, oko devetoga stoljeća, bilo je razvijeno pismo s malim slovima (minuskula). Ima oko 2.700 grčkih rukopisa u pisanome obliku. Imamo također i oko 2.100 prepiska listova teksta Pisma korištenih za štovanje koje nazivamo zbirka odlomaka iz Biblije.

2. Oko 85 grčkih rukopisa koji sadržavaju dijelove Novoga zavjeta pisanih na papirusima pohranjeno je u muzejima. Neki su datirani iz drugoga stoljeća, ali većina ih je iz trećega i četvrtoga stoljeća. Ni jedan od ovih MSS ne sadržava čitavi Novi zavjet. Samo zato jer su ovo najstarije prepiske Novoga zavjeta samo po sebi ne znači da sadržavaju manje inačica. Mnogi su se od njih brzo prepisivali za uporabu u nekome mjestu. U tome se postupku nisu njegovali. Stoga, oni sadržavaju mnogo inačica.
3. *Codex Sinaiticus*, poznat iz hebrejskoga pisma א (*aleph*) ili (01), našao je Tischendorf u samostanu Sv. Katarine na brdu Sinaj. Datiran je iz četvrtoga stoljeća i sadržava oboje i LXX SZ-a i grčki NZ. On je vrsta “Aleksandrijskoga teksta”.
4. *Codex Alexandrinus*, poznat kao “A” ili (02), grčki je rukopis petoga stoljeća nađen u Aleksandriji u Egiptu.
5. *Codex Vaticanus*, poznat kao “B” ili (03), nađen je u rimskoj knjižnici Vatikana i datiran je iz sredine četvrtoga stoljeća. Sadrži oboje i LXX SZ-a i grčki Novi zavjet. On je vrsta “Aleksandrijskoga teksta”.
6. *Codex Ephraemi*, poznat kao “C” ili (04), grčki rukopis iz petoga stoljeća koji je bio djelomično uništen.
7. *Codex Bezae*, poznat kao “D” ili (05), grčki je rukopis petoga ili šestoga stoljeća. On je glavni predstavnik onoga što se naziva “Zapadni tekst”. Sadržava mnogo dopuna i bio je glavno grčko svjedočanstvo za prijevod kralja Jamesa (King James).
8. NZ MSS može biti grupiran u tri, moguće četiri, obitelji koje dijele određene osobine.
 - a. Aleksandrijski tekst iz Egipta
 - (1) P⁷⁵, P⁶⁶ (oko godine 200.-te), koji bilježi Evanđelja
 - (2) P⁴⁶ (oko godine 225.), koji bilježi Pavlova pisma
 - (3) P⁷² (oko godine 225.-250.), koji bilježi Petrova i Judina pisma
 - (4) *Codex B, Vaticanus* [Vatikanski] (oko godine 325.), koji uključuje čitavi SZ i NZ
 - (5) Origenovi navodi iz ovih vrsta tekstova
 - (6) ostali MSS koji pokazuju ove vrste tekstova su א, C, L, W, 33
 - b. Zapadni tekst iz sjeverne Afrike
 - (1) navodi iz crkvenih otaca sjeverne Afrike, Tertulijana, Ciprijana, Staro-latinskoga prijevoda
 - (2) navodi iz Ireneja
 - (3) navodi iz Tacijana i staro-sirijskoga prijevoda
 - (4) Kodeks D “Bezae” slijedi ove vrste tekstova
 - c. Istočnji Bizantinski tekst iz Konstantinopola
 - (1) ova vrsta teksta izražena je u više od 80% od 5.300 MSS
 - (2) navedeni su crkveni oci iz Antiohije sirijske, Kapadocena, Krisostoma, i Terodoreta
 - (3) Kodeks A, samo u Evanđeljima
 - (4) Kodeks E (osmo stoljeće) za čitavi NZ
 - d. četvrta moguća vrsta je “Cezarejski” iz Palestine
 - (1) prvenstveno je viđen samo u Marku
 - (2) neka svjedočanstva za njega su P⁴⁵ i W.

II. POTEŠKOĆE I TEORIJE “NIŽE KRITIKE” ILI “TEKSTUALNE KRITIKE”

A. Kako su se pojavile varijante

1. nenamjerno ili slučajno (velika većina pojava)
 - a. previd prepisivača koji čita drugu pojavu sličnih riječi i pritom ispušta sve riječi u sredini (homoioteleuton):
 - (1) previd u ispuštanju dvostruke riječi pisma ili izričaja (haplografija)
 - (2) previd uma u ponavljanju izričaja ili reda grčkoga teksta (ditografija)
 - b. previd u uhu prepisivača kod usmenoga kazivanja u pero kad se događa pogriješno pisanje (itacizam). Pogriješno pisanje često miješa ili slovka grčke riječi koje zvuče slično
 - c. najraniji grčki tekstovi nemaju podjele na poglavlje ili stih, malo ili ništa interpunkcija i nema razmaka između riječi. Moguće je podijeliti pisma na različitim mjestima oblikujući različite riječi
2. namjerno

- a. promjene su bile napravljene kako bi se poboljšao gramatički oblik prepisanog teksta
 - b. promjene su bile napravljene kako bi uskladile tekst s ostalima biblijskim tekstovima (usklađivanje usporednica)
 - c. promjene su bile napravljene spajanjem dva ili više različita štiva u jedan dugi usklađen tekst (konflacija)
 - d. promjene su bile napravljene kako bi ispravile uočenu poteškoću u tekstu (usp. 1. Kor 1:27 i 1. Iv 5:7-8)
 - e. neke dodatne obavijesti o povijesnoj okolnosti ili primjerenome tumačenju teksta jedan je prepisivač stavio na marginu a drugi u tekst (usp. Iv 5:4).
- B. Temeljna načela tekstualne kritike (logičan vodič za određivanje izvornoga štiva teksta kad postoje inačice):
1. najmučniji ili gramatički najneobičniji tekst vjerojatno je izvornik
 2. najkraći tekst je vjerojatno izvornik
 3. stariji tekst daje veću težinu zbog njegove povijesne bliskosti s izvornikom, sve drugo je podjednako
 4. MSS koji je zemljopisno različit obično ima izvorno štivo
 5. doktrinarno slabijim tekstovima, posebice onima koji se odnose na glavne teološke rasprave o razdoblju rukopisnih promjena, kao o Trojstvu u 1. Ivanovoj 5:7-8, mora se dati prednost
 6. tekst koji najbolje može objasniti izvornik ostalih inačica
 7. dva navoda koji pomažu pokazati ravnotežu u ovim inačicama koje stvaraju poteškoće:
 - a. knjiga J. Harolda Greenleeja, *Introduction to New Testament Textual Criticism*, str. 68:
 “Ni jedna kršćanska doktrina ne visi iznad spornoga teksta; i znanstvenici NZ-a moraju se čuvati želje da njihov tekst bude ortodoksniji ili doktrinarno jači od nadahnutog izvornika.”
 - b. W. A. Criswell rekao je Gregu Garrisonu u *The Birmingham News* da on (Criswell) ne vjeruje da je svaka riječ u Bibliji nadahnuta: “u najmanju ruku ne svaka riječ koja je dana suvremenoj javnosti kroz stoljeća prevođenja.” Criswell je rekao: “Ja sam veliki pobornik kritike teksta. Kao takav, mislim, posljednja je polovica 16.-toga poglavlja Marka hereza: nije nadahnuta, jednostavno je izmišljena ... Kad usporedite ove rukopise vrativši se na ondašnje, ne postoje takve stvari kao što je zaključak Markove knjige. To je netko dodao”
 Patrijarh SBC-a nepogrješivo je također tvrdio da je “interpolacija” [umetnuta riječ, rečenica ili tekst – op.prev.] također vidljiva u Ivanu 5, Isusova izjava na rubnjaku Bethesda. I on se osvrće na dva različita izvješća o samoubojstvu Jude (usp. Mt 27 i Djela 1): “To je jednostavno različit prikaz samoubojstva”, rekao je Criswell. “Ako je u Bibliji, za to postoji objašnjenje. A dva izvješća o samoubojstvu Jude jesu u Bibliji.” Criswell je dodao: “Tekstualna kritika je predivna znanost sama po sebi. Nije kratkotrajna, nije nevezana na predmet. Ona je dinamička i središnja...”
- III. Poteškoće s rukopisom (tekstualni kriticizam). Preporučeni izvori za daljnje čitanje:
- A. *Biblical Criticism: Historical, Literary and Textual*, R.H. Harrison
 - B. *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption and Restoration*, Bruce M. Metzger
 - C. *Introduction to New Testament Textual Criticism*, J. H Greenlee

RJEČNIK

Adopcionizam Ovo je bilo jedno od ranih viđenja Isusova odnosa s Božanstvom. U osnovi tvrdi da je Isus bio običan čovjek na svaki način i da je bio na poseban način usvojen od Boga pri Njegovu krštenju (usp. Mt 3:17; Mk 1:11) ili pri Njegovu uskrsnuću (usp. Rim 1:4). Isus je živio takav primjeren život da Ga je Bog, u nekome trenutku, (krštenje, uskrsnuće) usvojio kao Svoga “sina” (usp. Rim 1:4; Fil 2:9). Ovo je bilo manjinsko stajalište rane Crkve i osmoga stoljeća. Umjesto da Bog postane čovjekom (utjelovljenje) to se okrenulo i sad je čovjek postao Bogom!

Teško je izreći riječima kako je bio Isus, Bog Sin, pred-postojeće Božanstvo, nagrađen ili uznesen zbog primjerenog života. Ako je On već bio Bog, kako je On mogao biti nagrađen? Ako je On imao pred-postojeću Božansku slavu kako je mogao biti više prihvaćen? Iako je to za nas teško razumjeti, Otac je nekako prihvatio Isusa u posebnome smislu za Njegovo savršeno dovršenje Očeve volje.

Aleksandrijska škola Ovaj način biblijskoga tumačenja bio je razvijen u Aleksandriji, Egipat, u drugome stoljeću.

Koristila je temeljna načela tumačenja Phila, sljedbenika Platona. Često je nazvana alegorijski način. Ona je zadržavala utjecaj u crkvi sve do vremena Reformacije. Njeni najjači predlagачi bili su Origen i Augustin. Vidi Moises Silva, *Has The Church Misread The Bible?* (Academic, 1987.).

Alexandrinus Ovaj grčki rukopis petoga stoljeća iz Aleksandrije, Egipat, uključuje Stari zavjet, apokrifne, i većinu

Novoga zavjeta. On je jedan od našega glavnog svjedočanstva za čitavi grčki Novi zavjet (osim dijelova Mateja, Ivana, i 2. Korinćanima). Kad se ovaj rukopis, označen s “A”, i rukopis označen s “B” (*Vaticanus*) slažu u čitanju, to se smatra izvornikom od većine znanstvenika u većini slučajeva.

Alegorija Ovo je vrsta biblijskog tumačenja izvorno razvijenog u okviru aleksandrijskog judaizma. Bilo je učinjeno poznatim od Phila iz Aleksandrije. Njen temeljni potisak je želja da se Pisma učine mjerodavnima za jednu kulturu ili filozofijski sustav zanemarivanjem biblijske povijesne okolnosti /ili književnog okvira. Ona traži skriveno ili duhovno značenje iza svakoga teksta Pisma. Mora biti uvaženo da su se Isus, u Evanđelju po Mateju 13, i Pavao, u Poslanici Galaćanima 4, koristili alegorijom za navješćivanje istine. Ovo je bilo, međutim, u obliku doktrine, ne strogo alegorije.

Analitički leksikon Ovo je vrsta istraživačkog alata koji nekome omogućuje odrediti svaki grčki oblik u Novome zavjetu. To je kompilacija, po grčkome alfabetskome redu, oblika i temeljnih odredbi. U složenici s prijevodom napisanim između redaka, on omogućava ne-grčkim vjernicima koji čitaju raščlaniti grčku gramatiku Novoga zavjeta i oblike sintakse.

Analogija Pisma Ovo je izričaj korišten za opis stajališta kako je čitava Biblija od Boga nadahnuta i, stoga, nije oprečna nego dopunjujuća. Ta pretpostavljena tvrdnja osnova je za korištenje usporednih odlomaka u tumačenju biblijskoga teksta.

Ambigvitet Ovo upućuje na neizvjesnost što proizlazi u pisanome spisu kad postoji dva ili više mogućih značenja ili kad upućuje na dvije ili više stvari istovremeno. Moguće Ivan koristi ambigvitet namjerno (dvostruki ulazi).

Antropomorfno Značenje “imati osobine pridružene ljudskim bićima”; ovaj je pojam bio korišten za opis našega religijskog jezika o Bogu. Dolazi od grčkoga pojma za čovječanstvo. To znači da mi govorimo o Bogu kao da je On bio čovjek. Bog je opisan u fizičkim, sociološkim, i psihološkim pojmovima koji se odnose na ljudska bića (usp. Post 3:8; 1. Kr 22:19-23). Ovo je, naravno, samo analogija. Međutim, za nas ne postoje druge skupine ili pojmovi osim onih ljudskih koje koristimo. Stoga, naše je znanje o Bogu, iako istinito, ograničeno.

Antiohijska škola Ova je metoda biblijskoga tumačenja bila razvijena u Antiohiji, Sirija, u trećem stoljeću kao reakcija na alegorijsku metodu Aleksandrije, Egipat. Njen temeljni potisak bio je usredotočenost na povijesno značenje Biblije. Tumačila je Bibliju kao običnu, ljudsku književnost. Ova se škola uključila u raspru o tome je li Krist imao dvije naravi (nestorijanizam) ili jednu narav (potpuni Bog i potpuni čovjek). Ona je od strane Rimokatoličke crkve označena kao heretička i bila preseljena u Perziju ali škola je imala mali značaj. Njena temeljna hermeneutička načela kasnije postala su načela tumačenja klasičnih protestantskih reformatora (Luthera i Kalvina).

Antiteza [oprečan, proturječan] Ovo je jedan od tri opisna pojma korištena za označavanje odnosa između redaka hebrejske poezije. Odnosi se na retke poezije što su oprečni u značenju (usp. Izr 10:1; 15:1).

Apokaliptička književnost Ovo je bila prevladavajuća, moguće čak jedinstvena, židovska književna vrsta. Bila je tajnovita vrsta pisanja korištena u vremenima najezda i zauzimanja Židova od moćnika stranoga svijeta. Ona pretpostavlja da je osoban, iskupljujući Bog stvorio i nadzire svjetska zbivanja, te da je Izrael Njemu posebno zanimanje i briga. Ova književnost obećava konačnu pobjedu kroz Božji osobit napor.

Ona je visoko simbolička i maštovita s mnogo tajnovitih pojmova. Često je izražavala istinu u bojama, brojevima, viđenjima, snovima, anđeoskim posredovanjem, tajnim kôdnim riječima i često oštrim dualizmom između dobra i zla.

Neki primjeri ove književne vrste su: (1) u SZ-u: Knjiga proroka Ezekiel (poglavlja 36 – 48), Knjiga proroka Daniela (poglavlja 7 – 12), Knjiga proroka Zaharije; i (2) u NZ-u: Evanđelje po Mateju 24; Evanđelje po Marku 13; 2. Poslanica Solunjanima 2 i Knjiga Otkrivenja.

Apologetičar (apologetika) Ovo je oblik grčkoga korijena za “zakonsku obranu”. To je posebna znanost unutar teologije što traži davanje dokaza i razumskih razloga za kršćansku vjeru.

A priori U osnovi ovo je istoznačnica s pojmom “pretpostavka”. Uključuje izlaganje iz prethodnih prihvaćenih odredbi, načela ili položaja pretpostavljenih da jesu istiniti. To je ono što je prihvaćeno bez istraživanja ili raščlambe.

Arijanizam Arije je bio prezbiter [crkveni starješina – op.prev.] u crkvi u egipatskoj Aleksandriji u trećem i ranome četvrtom stoljeću. On je tvrdio da je Isus pred-postojao ali ne Božanski (nije iste biti kao Otac), moguće slijedeći Izreke 8:22-31. Bio je izazvan od biskupa Aleksandrije, koji je započeo (318. godine) raspru što je trajala mnogo godina. Arijanizam je postala službena vjeroispovijed Istočne crkve. Nicejski koncil je godine 325. osudio Arija i potvrdio punu jednakost i Božanstvo Sina.

Aristotel On je bio jedan od filozofa stare Grčke, učenik Platona i učitelj Aleksandra Velikog. Njegov utjecaj, čak i danas, doseže u mnoga područja suvremenih studija. To je zato jer je on naglašavao spoznaju putem promatranja i razvrstavanja. To je jedno od pravila znanstvene metode.

Autograf Ovo je ime dato izvornim spisima Biblije. Ti izvornici, rukom pisani rukopisi bili su izgubljeni. Ostali su samo prijepisi ostataka. To je izvor mnogih tekstualnih različnosti u hebrejskim i grčkim rukopisima te drevnim verzijama.

Bezae Ovo je grčki i latinski rukopis šestoga stoljeća. Označen je s “D”. Sadržava Evanđelja i Djela apostolska te neke opće Poslanice. Okarakteriziran je brojnim pisarskim dodacima. On oblikuje osnovu za “*Textus Receptus*”, glavnu grčku rukopisnu predaju u pozadini Verzije Kralja Jamesa [*King James Version*].

Bias Ovo je pojam korišten za opis jake sklonosti prema nekom predmetu ili točki gledišta. To je način razmišljanja u kojem je nepristranost nemoguća u odnosu na određeni predmet ili točku gledišta. To je pristrano gledište.

Biblijski autoritet Ovaj je pojam korišten u vrlo stručnome smislu. Određen je kao razumijevanje što je izvorni autor rekao svome vremenu i primjenjivanje te istine na naše vrijeme. Biblijski autoritet uobičajeno je određen kao promatranje same Biblije kao našega jedinog autoritativnog vodiča. Međutim, u svjetlu tekućih, neprimjerenih tumačenja, ja sam ograničio pojam na Bibliju budući je tumačena prema pravilima povijesno-gramatičke metode.

Kanon Ovo je pojam korišten za opis spisa za koje se vjeruje da su jedinstveno nadahnuti. Korišten je u vezi s Pismima Staroga i Novoga zavjeta.

Kristocentrik Ovaj je pojam korišten za opis Isusova središnjeg položaja. Ja ga koristim vezanog s poimanjem da Isus jeste Gospodin čitave Biblije. Stari zavjet ukazuje prema Njemu i On je njegovo ispunjenje i cilj (usp. Mt 5:17-48).

Komentar Ovo je posebna vrsta istraživačke knjige. Daje opću pozadinu Knjiga Biblije. Tada pokušava objasniti značenje svakoga dijela Knjige. Neki se usredotočuju na primjenu, dok se drugi bave tekstem na više tehnički način. Ove su knjige pomagala, ali morale bi se koristiti nakon što netko napravi vlastito pripremno proučavanje. Tumačenja komentatora nikad ne bi smjela biti prihvaćena nekritički. Uspoređivanje nekoliko komentara iz različitoga teološkog gledišta obično je od pomoći.

Konkordanca Ovo je vrsta istraživačkog alata za proučavanje Biblije. Popisuje svaki pojavak svake riječi u Starome i Novome zavjetu. Ona pomaže na nekoliko načina: (1) određuje hebrejsku ili grčku riječ što leži iza svake određene engleske riječi; (2) uspoređuje odlomke gdje je korištena ista hebrejska ili grčka riječ; (3) pokazuje gdje su dva različita hebrejska ili grčka pojma prevedena istom engleskom riječi; (4) pokazuje učestalost uporabe određenih riječi u određenim knjigama ili autorima; (5) pomaže nekom pronaći odlomak u Bibliji (usp. Walter Clark *How to Use New Testament Greek Study Aids*, str. 54-55).

Svici s Mrtvoga mora Ovo upućuje na nizove drevnih tekstova na hebrejskom i aramejskom što su pronađeni blizu Mrtvoga mora 1947. godine. Oni su bili religijske knjižnice sektaškog judaizma prvoga stoljeća. Pritisak rimske okupacije i ratova zelota 60.-ih uzrokovali su skrivanje svitaka u hermetički zatvorene glinene ćupove u pećinama ili jamama. Oni su nam pomogli razumjeti povijesnu okolnost prvoga stoljeća Palestine i potvrdili su Masoretski tekst kao vrlo pouzdan, najmanje do ranoga razdoblja prije Krista. Označeni su skraćenicom “DSS”.

Deduktivno Ova metoda logike ili izlaganja kreće od općih načela do specifičnih primjena na osnovu razloga. Ona je oprečna induktivnom izlaganju, koje odražava znanstvenu metodu što se kreće od promatranih osobitosti do općih zaključaka (teorije).

Dijalektičko Ovo je metoda izlaganja čime ono što izgleda oprečno ili paradoksalno stoji zajedno u napetosti, tražeći jedinstveni odgovor što uključuje obje strane paradoksa. Mnoge biblijske doktrine imaju dijalektičke parove, predestinacija – slobodna volja; sigurnost – ustrajnost; vjera – djela; odluka - učenje; kršćanska sloboda – kršćanska odgovornost.

Dijaspora Ovo je tehnički grčki pojam korišten od palestinskih Židova za opis drugih Židova koji žive izvan zemljopisnih granica Obećane zemlje.

Dinamički ekvivalent Ovo je teorija o prevođenju Biblije. Prijevod Biblije može biti viđen kao neprekidnost od “riječi do riječi” prepiske, gdje neka engleska riječ mora podupirati svaku hebrejsku ili grčku riječ, do “izričaja” gdje je prevedena samo misao s manje pozornosti prema izvornome pisanju ili izražavanju. Između te dvije teorije je “dinamički ekvivalent” koji stremi uzeti izvorni tekst ozbiljno, ali ga prevodi u suvremenim gramatičkim oblicima i idiomima. Vrlo dobra rasprava o ovima različitim teorijama prevođenja pronađena je u *How to Read the Bible For All Its Worth*, str. 35 od Feeja i Stuarta i u Uvodu u TEV od Robert Bratcher.

Eklektički Ovaj je pojam korišten u vezi s tekstualnim kriticizmom. Upućuje na praksu odabiranja podataka iz različitih grčkih rukopisa zato da se dođe do teksta što je pretpostavljeno blizak izvornim vlastoručnim pismima. Odbacuje stajalište da ikoja obitelj grčkih rukopisa zarobljava izvornike.

Eizegeza Ovo je oprečno egzegezi. Ako je egzegeza “izvođenje” izvorne autorove nakane, ovaj pojam podrazumijeva “uvođenje” tuđe zamisli ili mišljenja.

Etimologija Ovo je vid proučavanja riječi što pokušava utvrditi izvorno značenje riječi. Iz toga značenja korijena, lakše je odrediti posebne uporabe. U tumačenju, etimologija nije glavno žarište, radije suvremeno značenje i uporaba riječi.

Egzegeza Ovo je tehnički pojam za provedbu tumačenja posebnog odlomka. On znači “izvoditi” (iz teksta) podrazumijevajući kako je naša svrha razumjeti izvornu autorovu nakanu u svjetlu povijesne okolnosti, književnog okvira, sintakse i suvremenoga značenja riječi.

Žanr Ovo je francuski pojam koji označava različite vrste književnosti. Potisak pojma je podjela književnih oblika u skupine što dijele zajedničke osobine: povijesnu pripovijetku, pjesništvo, mudru izreku, apokaliptičko i zakonodavstvo.

Gnosticizam Većina našega znanja o ovoj herezi dolazi od gnostičkih spisa drugoga stoljeća. Međutim, početne su zamisli bile prisutne u prvome stoljeću (i prije).

Neka utvrđena načela Valencijana i Cerinta iz drugoga stoljeća su: (1) materija i duh bili su su-vječni (ontološki dualizam). Materija je zla, duh je dobar. Bog, koji je duh, ne može biti izravno uključen s oblikovanjem zle materije; (2) postoje emanacije [zračenja; isijavanja – op.prev.] (*eoni* ili stupnjevi anđela) između Boga i materije. Zadnji ili najniži bio je YHWH SZ-a, koji je oblikovao svemir (*kosmos*); (3) Isus je bio emanacija kao YHWH ali viši na ljestvici, bliži pravome Bogu. Neki Ga stavljaju kao najvišeg ali ipak nižeg od Boga i sigurno nije utjelovljeno Božanstvo (usp. Iv 1:14). Budući da je materija zla, Isus ne bi mogao imati ljudsko tijelo i ipak biti Božanski. On je bio duhovna prikaza (usp. 1. Iv 1:1-3; 4:1-6); i (4) spasenje je bilo postignuto kroz vjeru u Isusa plus osobito znanje, koje je znano samo posebnim osobama. Znanje (lozinka) bilo je potrebno za prolaz kroz nebeske sfere. Židovski legalizam također je zahtijevao dohvatanje Boga.

Gnostički krivi/lažni učitelji zastupali su dva oprečna etička sustava: (1) za neke, način života bio je u potpunosti nevezan na spasenje. Za njih, spasenje i duhovnost bili su zatvoreni u tajno znanje (lozinke) preko anđeoskih sfera (*eoni*); ili (2) za druge, način života bio je ključan za spasenje. Oni su naglašavali asketski [isposnički – op.prev.] način života kao dokaz istinske duhovnosti.

Hermeneutika Ovo je tehnički pojam za načela što vode egzegezu. To je i skupina posebnih smjernica i vještina/dar. Biblijski, ili vjerski, hermeneutika je uobičajeno podijeljena na dvije skupine: opća načela i posebna načela. Ova se odnose na različite književne vrste pronađene u Bibliji. Svaka različita vrsta (žanr) ima vlastite jedinstvene smjernice ali i dijeli neke zajedničke pretpostavke i postupke tumačenja.

Viši kriticizam Ovo je postupak biblijskoga tumačenja što se usredotočuje na povijesnu okolnost i književnu građu određene biblijske Knjige.

Idiom Ova je riječ korištena za izričaje nađene u različitim kulturama što imaju posebno značenje nevezano na uobičajeno značenje pojedinačnih pojmova. Neki suvremeni primjeri su: “to je bilo strašno dobro”, ili “baš me ubijaš”. Biblija također sadržava ove vrste izričaja.

Iluminacija Ovo je ime dato za zamisao da je Bog govorio čovječanstvu. Čitava je zamisao uobičajeno izražena s tri pojma: (1) otkrivenje – Bog je djelovao u povijesti čovječanstva; (2) nadahnuće – On je dao primjereno tumačenje Svojih djela i njihova značenja određenim odabranim ljudima za objavu čovječanstvu; i (3) iluminacija – On je dao Svoga Duha da pomogne čovječanstvu razumjeti Njegovu samo-objavu.

Induktivno Ovo je metoda logike ili zaključivanja što kreće od pojedinosti ka cjelini. To je iskustvena metoda suvremene znanosti. U osnovi ovo je Aristotelov pristup.

Interlinearno Ovo je vrsta istraživačkog alata što omogućava onima koji ne čitaju biblijski jezik da budu sposobni raščlaniti njegovo značenje i građu. Ono smješta engleski prijevod na stupanj riječ za riječ odmah ispod izvornoga biblijskog jezika. Taj alat, kombiniran s “analitičkim leksikonom”, dat će oblike i osnovne odredbe hebrejskoga i grčkoga.

Nadahnuće Ovo je zamisao da je Bog govorio čovječanstvu vođenjem biblijskih autora da točno i jasno zabilježe Njegovo otkrivenje. Potpuna je zamisao uobičajeno izražena s tri pojma: (1) otkrivenje – Bog je djelovao u ljudskoj povijesti; (2) nadahnuće – On je dao primjereno tumačenje Svojih djela i njihova značenja određenim odabranim ljudima za objavu čovječanstvu; i (3) iluminacija – On je dao Svoga Duha da pomogne čovječanstvu razumjeti Njegovu samo-objavu.

Opisni jezik Korišten je vezano s idiomima u kojima je pisan Stari zavjet. Govori o našem svijetu u pojmovima na način kako stvari izgledaju našim pet osjetilima. To nije znanstveni opis, niti je zamišljen da bude.

Legalizam Ovaj je stav obilježen pre naglašavanjem pravila ili obreda. Nastoji se osloniti na ljudsku izvedbu pravila kao sredstva prihvaćanja od Boga. Nastoji podcijeniti odnos i razviti izvedbu, I JEDNO I DRUGO od kojih su važni vidovi zavjetni odnos između svetoga Boga i grješnog čovječanstva.

Doslovno Ovo je drugo ime za tekstualno-usredotočenu i povijesnu metodu hermeneutike iz Antiohije. To znači da tumač uključuje uobičajeno i očito značenje ljudskoga jezika, iako se još uvijek prepoznaje prisutnost slikovnog jezika.

Književna vrsta Ovo upućuje na različite oblike što ljudska komunikacija može prihvatiti, takva kao što je poetska ili povijesna pripovijetka. Svaka vrsta književnosti ima svoje posebne hermeneutičke postupke uz opća načela za svu pisanu književnost.

Književna jedinica Ovo upućuje na glavnu zamisao podjela biblijske Knjige. Može biti napravljena od nekoliko stihova, odlomaka ili poglavlja. To je samo-sadržavajuća jedinica sa središnjim subjektom.

Niži kriticizam Vidi “tekstualni kriticizam”.

Rukopis Ovaj se pojam odnosi na različite prepiske grčkoga Novog zavjeta. Uobičajeno su podijeljeni u različite vrste obzirom na: (1) materijal na kojem su napisani (papirus, koža), ili (2) oblik samog pisanja (sva velika slova ili pisana slova bez odvajanja). Skraćeno je to “MS” (jednina) ili “MSS” (množina).

Masoretski tekst Ovo upućuje na deveto stoljeće hebrejskih rukopisa Staroga zavjeta napravljenog od naraštaja židovskih znanstvenika koji sadrži samoglasničke točke i druge tekstualne bilješke. On oblikuje temeljni tekst za naš engleski Stari zavjet. Njegov je tekst bio povijesno potvrđen od hebrejskih MSS, posebice Knjiga proroka Izaije, poznata iz svitaka s Mrtvoga mora. Njegova skraćunica je “MT”.

Metonimija Ovo je slikovit govor u kojem je ime jedne stvari upotrijebljeno za predstavljanje nečega drugog povezanog s njom. Primjerice: “kotlić vrije” što zapravo znači “voda u kotliću što vrije”.

Muratorijevi fragmenti Ovo je popis kanonskih knjiga Novoga zavjeta. Bio je napisan u Rimu prije 200.-te godine. On daje istih dvadeset i sedam knjiga kao i protestantski NZ. Jasno pokazuje da su mjesne crkve u različitim dijelovima Rimskoga Carstva “praktički” imale kanon prije glavnih crkvenih koncila četvrtoga stoljeća.

Prirodna objava Ovo je jedna skupina Božjeg samo-objavljenja čovjeku. Uključuje prirodni poredak (Rim 1:19-20) i moralnu svjesnost (Rim 2:14-15). O tome se govorilo u Psalmu 19:1-6 i Poslanici Rimljanima 1 – 2. Ona je različita od posebnoga otkrivenja, što je Božja posebna objava u Bibliji i konačna u Isusu iz Nazareta.

Ova je teološka kategorija bila ponovno naglašena pokretom “stare zemlje” među kršćanskim znanstvenicima (npr. spisi Hugh Rossa). Oni su koristili ovu kategoriju za potvrdu da je sva istina Božja istina. Priroda su otvorena vrata znanju o Bogu; to je različito od posebnoga otkrivenja (Biblija). Ona omogućuje suvremenoj znanosti slobodu istraživanja prirodnoga reda. Po mome mišljenju to je predivna nova mogućnost za svjedočenje suvremenome znanstvenom zapadnom svijetu.

Nestorijanizam Nestorije je bio patrijarh Konstantinopola u petome stoljeću. Bio je obučen u Antiohiji sirijskoj i tvrdio da je Isus imao dvije naravi, jednu potpunu ljudsku i jednu potpuno Božansku. Ovo je stajalište odstupalo od aleksandrijskoga ortodoksnog stajališta o jednoj naravi. Nestorijeva glavna briga bila je naslov “majka Božja”, dat Mariji. Nestorije je bio opreka Ćirilu iz Aleksandrije i, prešutno, svojoj vlastitoj obuci u Antiohiji. Antiohija je bila sjedište povijesno – gramatičko – tekstualnome pristupu biblijskome tumačenju, dok je Aleksandrija bila sjedište četverostrukoj (alegorijskoj) školi tumačenja. Nestorije je konačno bio udaljen iz službe te prognan.

Izvorni autor Ovo upućuje na stvarne autore/pisce Pisma.

Papirus Ovo je vrsta materijala iz Egipta za pisanje. Bio je napravljen iz riječnih trski. To je materijal na kome su napisane naše najstarije prepiske grčkoga Novog zavjeta.

Usporedni odlomci Oni su dio zamisli da je čitava Biblija Bogom–dana te je, stoga, ona svoj najbolji tumač i davatelj ravnoteže paradoksalnih istina. Ovo je također od pomoći kad netko pokušava tumačiti neki nejasan ili dvoznačni odlomak. Isto tako oni pomažu naći najjasniji odlomak o danome subjektu kao i svima drugim vidovima Pisma o danome subjektu.

Parafraza Ovo je ime za teoriju biblijskoga prijevoda. Biblijski prijevod može biti gledan kao neprekidnost prepiske od “riječi do riječi”, gdje engleska riječ mora biti ponuđena za svaku hebrejsku ili grčku riječ “parafrazi” gdje je

prevedena samo misao s manje pozornosti prema izvornome izražavanju ili načinu pisanja. Između ove dvije teorije je “dinamički ekvivalent” koji nastoji ozbiljno uzeti izvorni tekst, ali prevodi ga u suvremenim gramatičkim oblicima i idiomima. Uistinu dobra rasprava o ovim raznolikim teorijama prevođenja nađena je u *How to Read the Bible For All Its Worth*, str. 35 od Feeja i Stuarta.

Paragraf U osnovi ovo je tumačenje književne jedinice u prozi. Sadrži jednu središnju misao i njen razvitak. Ako ostanemo kod njene glavne misli nećemo polagati važnost na manje važno ili propustiti izvornu autorovu nakanu.

Parohijalizam Ovo se odnosi na predrasude [vidi *bias* – op.prev.] što su zatvorene u mjesnu teološku /kulturalnu okolnost. Ne prepoznaje transkulturalnu prirodu biblijske istine ili njene primjene.

Paradoks Ovo upućuje na one istine što izgledaju oprečno, iako su oboje istinite, premda su u napetosti jedna s drugom. One uobličuju istinu predstavljajući je iz njenih oprečnih strana. Većina biblijske istine predstavljena je u paradoksalnim (ili dijalektičkim) parovima. Biblijske istine nisu izdvojene zvijezde, nego zvijezda napravljena prema uzorku zvijezda.

Platon On je bio jedan od filozofa drevne Grčke. Njegova je filozofija uvelike utjecala na Ranu crkvu preko znanstvenika Aleksandrije, Egipat, i kasnije, Augustina. On je tvrdio da je sve na Zemlji bilo prividno i potpuna preslika duhovnoga pralika. Teolozi su kasnije izjednačili Platove “oblike/zamisli” s duhovnom kraljevinom.

Pretpostavka Ovo upućuje na naše unaprijed stvoreno razumijevanje stvari. Često oblikujemo mišljenja ili prosudbe o pitanjima prije negoli pristupimo sâmim Pismima. Ta je sklonost poznata i kao *bias*, *a priori* stanje, nagađanje ili pred-razumijevanje.

Proof-texting Ovo je primjena tumačenja Pisma navođenjem stiha bez obzira na njegov trenutačni okvir ili širi okvir u njegovoj književnoj jedinici. To pomiče stihove od nakane izvornoga autora i uobičajeno uključuje nakanu za dokazivanjem osobnoga mišljenja ma da izjavljuje biblijski autoritet.

Rabinski judaizam Ovaj stupanj života židovskoga naroda započinje u babilonskome progonstvu (586.-538. g.pr.Kr.). Kad je bio uklonjen utjecaj svećenstva i Hrama, mjesne su sinagoge postale žarište židovskoga života. Ova mjesna središta židovske kulture, zajedništva, štovanja i biblijskoga proučavanja postala su žarište nacionalnoga religijskog života. U Isusovo vrijeme ova “religija pisara [književnika – op.prev.]” bila je usporedna s onom od svećenika. Kod pada Jeruzalema 70.-te godine, pisarski oblik, što je prevladavao kod farizeja, nadzirao je smjer židovskoga religijskog života. Osobina mu je bila primjenjivo, legalističko tumačenje Tore objašnjene usmenom predajom (Talmud).

Otkrivenje Ovo je ime dato zamisli da je Bog govorio čovječanstvu. Puna zamisao uobičajeno je izražena s tri pojma: (1) otkrivenje – Bog je djelovao u ljudskoj povijesti; (2) nadahnuće – On je dao primjereno tumačenje Svojih djela i njihova značenja određenim odabranim ljudima za objavu čovječanstvu; i (3) iluminacija – On je dao Svoga Duha da pomogne čovječanstvu razumjeti Njegovu samo-objavu.

Semantičko polje Ovo upućuje na potpuni doseg značenja povezanog s riječju. To je u osnovi razlika što imaju značenja riječi u različitim okvirima.

Septuaginta Ovo je ime dato grčkom prijevodu hebrejskoga Starog zavjeta. Predaja kaže da je bila napisana u sedamdeset dana od strane sedamdeset židovskih znanstvenika za knjižnicu u Aleksandriji, Egipat. Nadnevak prema predaji je oko 250. g.pr.Kr. (u stvarnosti je uzeo više od stotinu godina da se dovrši). Taj je prijevod značajan jer: (1) daje nam drevni tekst za usporedbu s Masoretskim hebrejskim tekstom; (2) pokazuje nam stanje židovskoga tumačenja u trećem i drugom stoljeću prije Krista; (3) daje nam židovsko mesijansko razumijevanje prije odbacivanja Isusa. Njena kratica je “LXX”.

Sinaiticus Ovo je grčki rukopis četvrtoga stoljeća. Našao ga je njemački znanstvenik, Tischendorf, u samostanu sv. Katarine na Jebel Musi, tradicionalnome mjestu brda Sinaj. Ovaj je rukopis označen prvim pismom hebrejskoga alfabeta nazvanog “*aleph*” (א). Sadrži oba i Stari i čitavi Novi zavjet. To je jedan od naših najstarijih uncijalnih MSS.

Spiritualiziranje Ovaj je pojam istoiznačnica s alegoriziranjem u smislu da on uklanja povijesni i književni okvir odlomka i tumači ga na temelju drugog mjerila.

Sinonim Ovo upućuje na pojmove s točnim ili vrlo sličnim značenjima (iako u stvarnosti ne postoje dvije riječi što se potpuno semantički preklapaju). One su tako usko povezane da mogu zamijeniti jedna drugu u rečenici bez gubitka značenja. Također je korišten za označavanje jednoga od tri oblika hebrejskoga pjesničkog paralelizma. U ovome smislu on upućuje na dva retka pjesništva što izražavaju istu istinu (usp. Ps 103:3).

Sintaksa Ovo je grčki pojam što upućuje na građu rečenice. Povezuje načine dijelova rečenice stavljenih zajedno kako bi se stvorila potpuna misao.

Sintetski Ovo je jedan od tri pojma što se odnose na vrste hebrejskoga pjesništva. Taj pojam govori o redcima pjesništva što se grade jedan na drugom u zbirnome smislu, ponekad nazvan “*klimatik*” (usp. Ps 19:7-9).

Sustavna teologija Ovo je stupanj tumačenja što pokušava povezati biblijske istine u jedinstven i razumski stil. Ona je logička, radije negoli čisto povijesna, predstavka kršćanske teologije prema kategorijama (Bog, čovjek, grijeh, spasenje, itd.).

Talmud Ovo je naziv za kodificiranje židovske usmene predaje. Židovi vjeruju da je bio od Boga usmeno dat Mojsiju na brdu Sinaj. U stvarnosti kroz godine postaje skupna mudrost židovskih učitelja. Postoje dvije različite pisane verzije Talmuda: Babilonski i kraći, nedovršen Palestinski.

Tekstualni kritičizam Ovo je proučavanje biblijskih rukopisa. Tekstualni kritičizam je neophodan jer ne postoje izvornici a prepiske se razlikuju jedna od druge. Njegova nakana je objasniti različnosti i postići (što je bliže moguće) izvorno izražavanje autografa Staroga i Novoga zavjeta. Često je nazvan “*niži kritičizam*”.

Textus Receptus Ova se oznaka razvila u Elzevirovu izdanju grčkoga NZ-a 1633. godine. U osnovi to je oblik grčkoga NZ-a napravljen iz nekoliko kasnijih grčkih rukopisa i latinskih verzija Erazma (1510.-1535.), Stefana (1546.-1559.) i Elzevira (1624.-1678.). U *An Introduction to the Textual Criticism of the New Testament*, str. 27, A. T. Robertson kaže: “Bizantski tekst je praktički Textus Receptus.” Bizantski tekst je najmanje vrijedan od tri obitelji ranih grčkih rukopisa (Zapadni, Aleksandrijski i Bizantski). On sadrži nagomilane pogriješke kroz stoljeća rukom-prepisivanih tekstova. Međutim, A.T. Robertson također kaže: “Textus Receptus je očuvao za nas u suštini ispravan tekst.” (str. 21). Ovaj oblik predaje grčkoga rukopisa (pogotovo Erazmovo treće izdanje 1522. godine) oblikuje osnovu za *King James Version* 1611. godine.

Tora Ovo je hebrejski pojam za “učenje”. To postaje službeni naslov za Mojsijeva pisanja (od Postanka do Ponovljenog zakona). To je, za Židove, najautoritativnija podjela Hebrejskoga kanona.

Tipološko To je posebna vrsta tumačenja. Uobičajeno uključuje istinu Novoga zavjeta pronađenu u odlomcima Staroga zavjeta posredstvom analoškog simbola. Ova kategorija hermeneutike bila je glavni element aleksandrijske metode. Zbog zlorabe ove vrste tumačenja, može se ograničiti njegovu uporabu na posebne primjere zapisane u Novom zavjetu.

Vaticanus Ovo je grčki rukopis četvrtoga stoljeća. Nađen je u knjižnici Vatikana. Izvorno je sadržavao čitavi Stari zavjet, apokriife i Novi zavjet. Međutim, neki su dijelovi izgubljeni (Postanak, Psalmi, Hebrejima poslanica, pastoralne poslanice, Poslanica Filemonu i Otkrivenje). To je rukopis od velike pomoći za određivanje izvornoga izričaja autografa. Označen je velikim slovom “B”.

Vulgata Ovo je ime Jeronimova latinskog prijevoda Biblije. Postao je osnovom ili “općim” prijevodom za Rimokatoličku crkvu. Bio je napravljen 380.-tih godina.

Mudrosna književnost Ovo je bila književna vrsta zajednička drevnome blisko-istočnome (i suvremenome) svijetu. U osnovi ona je bila nakana upućivanja novoga naraštaja vodičima za uspješan život kroz pjesništvo, mudru izreku, ili esej. Upućena je bila više pojedincima negoli skupnome društvu. Nije koristila smjerenja na povijest nego se temeljila na životnim iskustvima i promatranju. U Bibliji, Job kroz Pjesmu nad pjesmama sažimlje prisutnost i štovanje YHWH, ali ovaj religijski pogled na svijet nije izričit za svako ljudsko iskustvo u svakome vremenu.

Kao književna vrsta ona izjavljuje općenite istine. Međutim, ova književna vrsta ne može biti korištena u svakoj osobitoj prilici. Ovo su općenite izjave koje se ne primjenjuju uvijek za svaku pojedinačnu priliku.

Ovi su se mudraci usudili pitati teška životna pitanja. Često su promijenili tradicionalne religijske poglede (Job i Propovjednik). Oblikuju ravnotežu i streme prema lakim odgovorima o životnim potresnim događajima.

Slika svijeta i pogled svijeta Ovo su pojmovi koji prate jedan drugoga. Oba su filozofijske zamisli vezane na stvaranje. Pojam “slika svijeta” upućuje na “kako” stvaranja dok se “pogled svijeta” odnosi na “Tko”. Ovi pojmovi odgovaraju tumačenju da se Knjiga Postanka 1 – 2 prvenstveno bavi s Tko, ne kako, stvaranja.

YHWH Ovo je Zavjetno Ime za Boga u Starome zavjetu. Određeno je u Knjizi Izlaska 3:14. To je **UZROČAN** oblik hebrejskoga pojma “biti”. Židovi su se bojali izgovoriti to Ime, u najmanju ruku ne uzaludno; stoga, oni su ga nadomjestili hebrejskim pojmom *Adonai*, “Gospodin”. To je način kako je Zavjetno Ime prevedeno u engleskome.

BOBOVA DOKTRINARNA IZJAVA

Ne brinem se posebno za izjave vjere ili vjeroispovijedi. Dajem prednost potvrdi same Biblije. Međutim, uviđam da će izjava vjere onima koji me ne poznaju osigurati način procjene moga doktrinarnog gledišta. U našim vremenima tako punima teološke pogrješke i obmane, ponuđen je kratki sažetak moje teologije.

1. Biblija, oba i Stari i Novi zavjet, nadahnuti je, nepogrešiva, autoritativna, vječna Riječ Božja. Ona je Božje samootkrivenje zapisano od čovjeka pod nadnaravnim vodstvom ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:1: Nadahnuće \[inspiracija\]](#)). Ona je naš jedini izvor jasne istine o Bogu i Njegovim svrhama ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:2: YHWH-in vječni iskupiteljski naum](#)). Također je i jedini izvor vjere i primjene za Njegovu Crkvu.

2. Postoji samo jedan vječni, Stvoritelj, Iskupitelj Bog ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:8: Monoteizam](#)). On je Stvoritelj svega, vidljivoga i nevidljivoga. On je objavio Sam Sebe kao ljubećeg i brižnog dok je istovremeno On i pravičan i pravedan. On je Sam Sebe objavio u tri zasebne Osobe: Otac, Sin i Duh, istinski odvojene ali ipak iste u biti ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:8: Trojstvo](#)).

3. Bog je djelatno u nadzoru Svojem svijeta. Postoje oba i vječni naum za Njegovo Stvorenje koji je nepromjenljiv i pojedinačni koji je usredotočen na omogućavanje slobodne volje čovjeka. Ništa se ne događa bez Božjega znanja i dopuštenja, ali ipak On dozvoljava pojedincima izbore i među anđelima i među ljudima. Isus je Očev Izabrani Čovjek i svi su pretpostavljeno izabrani u Njemu. Božje predznanje o događajima ne ograničava ljude na konačan pred-pisani spis. Svaki je od nas odgovoran za svoje misli i djela ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:9: Predestinacija \[kalvinizam\] nasuprot ljudske slobodne volje \[arminijanizam\]](#)).

4. Čovječanstvo, iako stvoreno prema Božjoj slici i oslobođeno od grijeha, izabralo je pobuniti se protiv Boga. Iako iskušavani od nadnaravnog posrednika ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 5:5: Osobno zlo](#)), Adam i Eva bili su odgovorni za svoju voljnu okrenutost samima sebi. Njihova je pobuna pogodila čovječanstvo i Stvorenje. Mi smo svi potrebni Božjeg milosrđa i milosti za oboje i za naše zajedničko stanje u Adamu i za našu pojedinačnu voljnu pobunu.

5. Bog je osigurao sredstvo oprostjenja i obnove za palo čovječanstvo. Isus Krist, Božji jedinstveni Sin, postao je čovjek, živio je bezgriješnim životom, i posredstvom Njegove zamjenske smrti, platio kaznu za grijeh čovječanstva. On je jedini način za obnovu i zajedništvo s Bogom. Ne postoji nijedno drugo sredstvo spasenja osim kroz vjeru u Njegovo dovršeno djelo.

6. Svaki od nas mora osobno primiti Božju ponudu oprostjenja i obnove u Isusu. To je postignuto posredstvom voljnoga pouzdanja u Božja obećanja kroz Isusa i voljnim okretanjem od poznatoga grijeha ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:2: Što znači "Primiti", "Vjerovati", "Ispovjediti se /Priznati", i "Pozvati se"?](#)).

7. Svakome je od nas potpuno oprosteno i obnovljeni smo temeljem našeg pouzdanja ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:2: Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje \[\(Pistis \[IMENICA\], Pisteuō, \[GLAGOL\], Pistos \[PRIDJEV\] u NZ-u\)](#) u Krista i pokajanja ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:2: Pokajanje u Novome zavjetu](#)) zbog grijeha. Međutim, dokaz za taj novi odnos vidljiv je u promijenjenome, te mijenjajućem, životu. Božji cilj za čovječanstvo nije jedino Nebo jednoga dana nego Kristo-sličnost sada. Oni koji su stvarno iskupljeni, bez obzira na povremeno griješenje, bit će stalno u vjeri i pokajanju kroz svoje živote.

8. Sveti Duh jeste "drugi Isus" ([vidjeti Posebnu temu u 1. Kor 1:10: Isus i Duh](#)). On je prisutan u svijetu kako bi vodio izgubljene Kristu i razvijao Kristo-sličnost u spašenima. Darovi Duha dati su prilikom spasenja. To su život i služba Isusa podijeljeni između Njegova Tijela, Crkve. Darovi koji su u osnovi stavovi i pobude Isusa moraju biti potaknuti plodom Duha. Duh je djelatno u našem vremenu kao što je On bio u biblijska vremena.

9. Otac je učinio uskrsloga Isusa Krista Suce m svega. On će se vratiti na Zemlju kako bi sudio svemu čovječanstvu. Oni koji su se pouzdali u Isusa i oni čija su imena zapisana u Janjetovoj Knjizi života primit će kod Njegova povratka svoja vječna proslavljena tijela. Oni će biti s Njim zauvijek. Međutim, oni koji su odbili odazvati se Božjoj istini bit će vječno odvojeni od radosti zajedništva s Trojedinim Bogom. Oni će biti osuđeni zajedno sa Sotonom i njegovim anđelima.

Ovo zasigurno nije potpuno ili cjelokupno ali nadam se da će vam dati teološki okus moga srca. Želim izjaviti:

"U biti—jedinstvo, prema van—sloboda, u svemu—ljubav."